

Mamboru: Bible for 1 Corinthians, 1 John, 1 Peter, 1 Timothy, 2 Corinthians,
2 John, 2 Peter, 2 Thessalonians, 2 Timothy, 3 John, Acts, Ephesians,
Galatians, Haggai, Hebrews, James, John, Jude, Luke, Mark, Matthew,
Philemon, Revelation, Romans, Titus, Zephaniah

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format.
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

- Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
- No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Zephaniah

Chapter 1

¹Ni linai Muri nimma pamaina ti Zefanya, ni ana nai Kusyi, ana nai Gedalya, Ana nai Amaria, ana nai Hiskia, ti rasi pareta nai Yosia, ana nai Amon, ni Raja Yehuda. Ni Laddu tutu Ni Ba Katana ni Tu ²"Yawwa enga ku patanyabbarai ngarandukka ni wali ti panu tanah," Tunihaika ni Li nai Muri. ³"Yawwa enga ku patanyabbara tu dangngu ni bandda; yawwa enga ku pamosu ni kasila-kasila ti keru awangu dangngu ni iyya ti tasika. Yawwa enga ku pakanabu tu stu ma atandasa danggu pamalassa tu wali ti panu tanah," Tunihaiaddai ni li nai Muri. ⁴"Yawwa enga ku panjola nggii ni lumma-Nggulawai Yehuda dangngu lawai ngaranduka da tu ti Yerusalem. Yawwa enga ku pamosura wali ti panyia sisa-sisa Baal dangngu ni ngara da ndo Ammbokula masabara, ⁵Dangngu yidda ma kasunggula ti taddu sotoh ti umma da tu mbani ti awangu. yidda ma kasunggula dangngu ma takki ni mandunga ti Muri. takka da takki mannu tutu da dewa Milkom. ⁶danguwalika yidda ma pambali na wali ti Muri, dangngu ma atta manyarra ni Muri. danggu ma atta katanana ni Lara-Na. "Pandangu wikki na ti sangganai Muri Allah! Nimmapulupi, Ni laddu Nai Muri tukki nasa . pulupia, Muri mbada sandaia nakka pa ropu beti dangngu mbada pawarasa narraka tu-stu pa wanda-Na. ⁸"Ti laddu kabuana papasalla nai Muri nggo, Yawwa enga ku hukku na makalada, ana-ana nia Mabokula, dangngu ngarandukka da tu ma pawanana kalambi masange. ⁹Ti laddu haina, Yawwa enga ku hukku na ngaranduka da tu ma lappasa pa salaada ti karasa malowi, danggu ma mbannu na ti umma nanni muri nadangngu ni talukatowa dangngu ni kawassu. ¹⁰"Ti laddu haina, "Tunihaisa ni Li Nai Muri, "enga rangngi nimma padowu na wali ti malowi iyya, ni sandukka wali ti manua wuddi dangngu nimma puni matawesara kalada wali ti tandula-tandula. ¹¹Sandukka ka, yimmi tu ti manua Lumpang! mabba, ngarandukka ma batta na mbadda mosu dangngu ngaranduka ma timba ngawu. ¹²Ti rasi nggona, Yawwa enga ku manyarra nggi ni Yerusalem dangngu ni illu dangngu hukku na tu-stu ma pambundu na sammani anggura ti taddu. dangngu nimma o patakki na ti dalu atina: Muri attana wolu ammasa nimma ndasa dangngu attana wolu ammasa nimma attanda!" ¹³Ni ngawu da yidda enga dadi ni palumu ri dangngu ni umma-umma da enga na kasannangui. ¹⁴Ni laddu Nai Muri nimma makalada mbada tukinisa, mbadda tukinisa dangngu tangnga pamaini na nggesa langutakkai! Rangngi mi, Ni laddu Nai Muri nggia na paitai, pahlawan waiki na mangasi. ¹⁵Ni laddu nggia kakka laddu ma mbani, laddu kissungai, laddu sandukkai, laddu pamosui dangngu pambuttai, laddu makapattainai dangngu namanjalungai, laddu mapakarummangunai dangngu na kapattani, ¹⁶Laddu puwi kapikkai dangngu ni rami-rami ti nussa-nussa kabuana dangngu ti menara-menara nimma njangga. ¹⁷Yawwa enga da pakissungai ni tu rara lapaka yidda da salaku samatuni tu makambola, mabba yidda mbadda wolu dassa ni ndoku njala ti Muri. ni ra da yidda sobuni samatunika ni tana kumburra, dangngu ni tanai da samatunika ni ma irraka. ¹⁸Yawwa enga ngawu da ni perak dangngu ni ammasa attanda na piamanika papaluputara yidda, ti laddu mbaninai Muri. Ngandukka ni panu tana enga na muttuni labbaka na mbuttai ti api milla Ati-Na, mabba, sisa mbutta nimma lappasa langutakka kaddai nippa patakka-Na ti ngandukka ndabba nanni tu ti panu tana.

Chapter 2A 2 :1-15 ALLAH NA DANGNGI'I RA TU_STU KADDA SARIAKA

¹ Kabuanammi ti kalisu, kabuanami,yimmi nussa-nussa ma atta lakasa na makaya,²Ba atta nipui ni pakanabui,sammatuni ni sekam nippa puwi,Ba atta nipui ni mbaninai Muri ma yalliku-yallikuna hai bana mai pa ndimbawu,ba atta nipui ni laddu mbaninai Muri na pamaini bana ndimbawu.³Manyarra Ni Muri,Yimmi ngarandukka mi ma kasokura atina ti nussa,ma pasalakui ni Li-Na.manyarra nggi nimma pulupia,manyarra nggi ni kasokurra ati!Ni ngera ni yo enga kabunni ti laddu Mbani nai Muri.MURI ENGA HUKKU NARRA SAMBALI DA ISRAEL ⁴Nimma pulupia,Gaza enga da dunjakanni, dangngu Eskelon na kasika. Asdod enga da wuddai tu manua ti maringi laddu, dangngui Ekron enga da buttani labbaka ti amu0amuni. ⁵Sandukadasa tu ti padua tasika, nussa kreti! Li Nai MUri ti yona, yimmi Kanaaan, ni tana tu Filistin," Yawwa enga ku pamosu wu yona labbaka atta o ka tu mu."⁶Ni karasa tasika da dadi'i lumbu rutani tutu da ma pawa-pawana dangngu nggallu kalisu na tutu narrai ni kamemi . ⁷Ni karasa tasika enga da mangngu nggi sisa stu Yehuda. Yidda enga da pawa na ha sambali dangngu da manggoli ti umma-umma Askelon ti laddu mali ni.mabba,Muri Allah da enga da li sambu dangngu patangggasai ni kalisu da yidda.⁸"Yawwa mbada rangngi nggusa ni panewi nai Moab dangngu takki-takki ma attandasa waliti laradadi Amon. Yidda pamakaya ra tu_Nggung dangngu na pakalada wikki na ti sada nussa tu sawawi-Nggung. ⁹Mulla nikka nggo, tutu nggu yawwa ma muripa, ni Li Nai muri awangu tana,Allah Israel, "Moab enga n adadi Sodom dangngu ni laradadi nai Amon samautuni gomora,ni sisa panyia nimma mbanuna dangu mapalawi .dangngu ni panyia pasakka ni massi, ni sisa panyia nimma kasika toma lappa-lappaka.kanjuppu-kanjuppu tu-Nggung na saubattai ti yidda, tu-Nggung ma engapuna da mangngu ndara samatuni mangngu pusaka."¹⁰Nikadai ni tutu da yidda na katutui ni pasepai ni kalada ati da. Mulakadda yidda mbadda kasikka dangngu mapakalada wikki na ti tu nai Muri awangu tana. ¹¹Muri enga da wolu ra yidda ti mandauta,mabba yinna enga na pamosu ngarandukka Allah ti panu tana. Ngarandukka nussa ti nussa ti karasa pasalai enga kasunggula pa sambaya ti Yinna ti nussa wikki-wikki .¹²Yo mannu,,tu Ethiopia,eng mati kojja wali ti nambu nggu .¹³Yawwa enga ku panjola nggi ni lumma_Nggung ba lawai ni tana utara,Pamosui asyur,dangngu wolui Niniwe n dadi'i panyia ma kasannangu,na marakutai samatuni maradda mara.¹⁴kabua banda enga na manggoli ti padua-padua na,ndo ngarandukka ni sisa banda ti utangu,ndasa kasila undan danguwalika kasila langgokarra,enga na taddu ri ti kapukka-kapukka pungngi ni;kasila pungguk enga na loduri ti jendela,ni kasila nggangga ti wabba malowi,mabba ni ya'i narri wali ti aras pa mbadda wesarai.¹⁵Nikadai ni nussa nimma sannangu,ndo tu ma engana dangngu ndassa langutakka, dangngu o takki na ti dalu ati da," Yawwa, dangngu atta o ammaka sawawi!" Mallaka yinni mbadda dadi nikka panyia ma marakutta, panyiapa manggoli narri ni banda-banda matammba. Tu stu ma li nggi ni lara haina enga da pasenjaranna dangngu kambasa-kambasana lumma.

Chapter 3ZEFANYA 3 :1-20 NI LADDU PA SANGGA DA YERUSALEM

¹ Sandukasa yinna nimma sarobutta dangngu ma tanyallangu,ni nussa nimma mbannu na ti dimba!² Yinna atta rangngi amma ni peka wali ti henga pungu ki dangngu atta na mbetti punngu amanaka ni anjarai.yinna atta na wai ammai Muri dangngu atta na tukki amma ni katowa Allah-Na.³Ndo mamtua ti padua-paduana sammatuni singa ma padowu na; ndo pasiddi'i samatunika serigala ti kanjiddu ngga ma atta dunjakana pani pungu labaka na sunggai ni laddu. ⁴Ndo Mabokula da sarobutta, tu-stu ma paseli, ndo mabokula da langnga nggi Pandasa dangnga; yidda da wewaranggi ni hukku nai Allah.⁵ Muri adila ti padua-padua atta na wolu ammai ni palapina. Kirra mbaru, yinna na pattaka nggi ni adilan-Na dangngu atta piamani banna dunjakanggi ni rasi wailangu. Takka, tu-stu ma atta magaku atta da makaya ma!⁶Yawwa mbadda pamosu ngguka nussa-nussa,nimma njangga-njangga ti manua na dadi mbulurai. Yawwa mbadda parussa nggui ni lara-lara na labba atta o amma ma li nggi ,ni nussa-nussa da yidda na kasikai.Labbaka atta o amma tu ni dangngu tu sawawi. ⁷Ni LI-Ngggu, nimma pulupia,yo enga mandauta ngga yawwa-Na,enga ku kawi'i ni pa anjarra nggu ,dangngu ngarandukani ni papalewa nggu ti yona enga atta njallura ni wali ti nippa etana.Takka, yidda enga da risipa lummu badda wolui ngarandukka nippa wolu nnimma atandassa da yidda.⁸"Mulanikka nggo,pate-te nggu'i Yawwa!"Li Nai Muri. "Ti sisa ni laddu,yawwa enga kaddi nggu tutu ni dadi saksi. Mullanika, ni papa mbosa-Ngggu yawwa na tutu ni ba pakkabua na ndara nussa-nussa dangngu pambolu na ti umma-umma uttu ni na burri ndara ti taddu da yidda ni mbani-Ngggu,nikadai ni mbani-Ngggu nimma yalliku-yalliku na. Mulanikka, ngarandukka ni ni panu tana enga da nga baisai nggo ni api milla ati-na."⁹Nimmapulupia, ni rasi haina,Yawwa enga ku ya kadda ndara rowiwwi nussa-nussa kadda daddi warasa ndakka yidda ngarandukka da kolina ba pakawawuka kanggi ni Ngara Nai muri danguwalika ka pakabuana ba mbacca ti Yinna-Na ti pandula-ndula wikki na. ¹⁰Wali ti sambali loku ethiopia,tu-stu ma panjangga-Wa. ¹¹Ti laddu haina, yona enga atta koli mamuka makaya,mabba ngaranduka ndaba ni sarobuttamu ti sada-Ngggu Yawwa,mabba ti laddu haiana,Yawwa enga ku pamalerui wali ti padua-paduamu tu-stu ma sannangu ti njonga kalada ati. Dangngu yona enga atta panjangga wikki mannaka ti taddu tanddula-Ngggu nimma Warasa.¹²Yawwa enga dunjakawu ti njonga-njongamu ti tu ma kasokura ati na dangngu mamalujjangu, yidda enga da pasangindi na ti dalu ngara Nai Muri. ¹³Kamummu-kamummu Israel enga attada wolu amma ma attandasa aitaakka dapanewi kawassu,ti dali rowiwwi da yidda enga atta o ka lamma makawassu. Mulanikka, yidda ngarandukka da enga da pawa ndara dangngu da manggoli dangnga atta o amma ma tanggu nggi."NI LODU SANNANGU ¹⁴Sannagu-sannagu mi, hena kawinni Sion, Sannangu mikka,hena yimmi Israel! Sannangami dangngu talaunjakka kammi dangu ni ngganapa atimu,hena yimmi kawinni Yerusalem! ¹⁵Muri mbadda pamalerunai ni hukumu, Yinni mbadda pamosu narra ka lawa-lawamu. Ni Kapala Israel, yinnai Muri,o ni ti padua-paduamu,yona enga atta mandauta mamuka ti ma atta ndasa. ¹⁶Ti laddu haina,enga takki dai ti Yerusalem," Amba mandauta da, haina ti sion!amba amma dangngi ni lumnamu bana samaulai.¹⁷Muri Allahmu atta o kadda ni ti padua-paduamu, tutu ni banna pa luputawu. Yinna na sannangu mabba yona mu sannangu, yinna na engana ti ti dalu Mbusa-Na, Yinna na sannang-sannangu mabba yona mu sannangu-sannangu , ¹⁸Samatuni ti pakabuana ma rami." "Yawwa enga ku pakabua ndara tu Ostu ma panamu nggi ni laddu rami labba ka yidda atta da tanggu tanggu amanja ni sanyawutta¹⁹Nimmapulupia,ti laddu haina, yawwa enga tekki nggui patani ti ngarandukka da ma dimbbawu.takka ba tuni hai,yawwa enga ku paluputai nimma paseli, pakabua ndara mappa sewa tanyabbara, dangngu ku pasepa nggi ni sanyawutta da yidda dagngu ni lodu-lodu dangu mawallaranna ti ngarandukka ni panu tana. ²⁰Ti rasi haina,yawwa enga ku karangnga nggu yona tutu bau baliwu, ti rasi byawwa bakuk pakabua nggumi.Yawwa enga ku wolu mi dadi pangara dangngu ni sannagu-sannang ti njonga ngaranduka ti panu tana.dangngu ni patanggasai ni karasamu ti sada mata da yidda,"Li Nai Muri.

Haggai

Chapter 1Hagai 1:1-23

¹ Ti tau kadua da bana ketanggi kapala Darius,ti wulla ka nammu,katutu ti laddu ma kawungga ti wulla haina,na pamai ni Li nai Muri ti njonga Mabokula Hagai ti Zerubabel,ananai Sealtiel,ni kapala Yehuda,dangngu ti Yosua,ananai Yozadak,ni kapala ,ni punini,²Tuni hai ni Li nai Muri nimma mangu nggi ni panu tana:ni manua nggia na panewi,Attana toma pui ni rasi ni ba pakaddi ni panyia nai Muri!""³ Tunika,na pamai ni li nai Muri ti njonga nanni Mabokula Hagai,ni punini,⁴Nisa nggia ni rasi tutumu utuni ba enga na ti uma-umamu ni pambadda toni dangu ndasa,takka ni panyia nggiana na mbulurra?⁵ Ba tuni hai nggona,tuni hai ni Li nai Muri nimma

mangu nggi ni panu tanah,"boti kinggi ni ngeramu.⁶Yimmi mi sabbara padangu na,takka sakuduka kakki pa puppumu.yo mu ngawu,takka attau mbasu mawwu,yo mu unnuwu,takka attau sadanjala mawwu.yo mu pakinawu,takka attau mbanas.tu nimma kawi wunda na attana kawi ma ti dalu kabua-kabua ma mbowa!⁷Tuni nggia ni Li nai Muri awang tanah,"Boti nggi ni karasamu!⁸Sawiwu ti tandulla ,ngindiwu yai,dangngu pakaddi nia panjangga wa,"Li nai Muri.⁹yo pangadda nggi bana dangui,takka tunika ni wundani sakuduka nggi.banna tomasa bau nggindi ti umma,yawwa ku sawurri tanggi.kaddi tunihai?Li nai Muri awang tanah,"mulla,ni Panyia Nggu enga na tanyowui,takka yimmi ngaradukka mi olahammi nggumi ti umma wikki mi.¹⁰Ba tuni haisa,ni awangu na pattui ni urra dangngui ni tanah ta pattui ni kanurru ni.¹¹Yawwa ku padawu nggi ni maratanah ti manua nggia na,ti tandula-tandula,ti pannu Gandum,ti pannu anggur,ti pannu minyak,ti pannu ngaerandukka ni nimma wolui ni kanyurru ti tanah,ti taddu da tu,ti taddu mbada,dangngu ti pannu ngaraduka ndaba ni rammani ni lummumu."NI PAKADDI NI PANYIA NAI MURI ¹² Tunisa,Zerubabel ni ananai Zealtiel,dangui Yosua ananai Yozadak,ni Mabokula mamatua,dangu ngaranduka da ti sisa manua haina pakerilolu na ti Li nai Muri,Allah da yidda,dangu ni patakki na ni Mabokula Hagai,napasamai dangu ni patakki nai Muri,ni Allah da yidda,tunikka,da mandauta tu manua ndona ti Muri. ¹³Tunika,na panewi Hagai,papalewanai Muri,na pasamai dangu ni Li nai Muri tutu da.¹⁴Muri na pakayiddukai ni sawangara nai Zerubabel ananai zealtiel,ni Mabokula Yehuda,dangu ni sawangaranai Yosua ananai Yozadak,ni Mabokula mamatua,dangu ni sawangaradda tu ti manua haiana.yidda rasinasa ni maida tutu ni ba rammai ba pakaddi ni panyia nai Muri nimma mangu nggi ni awangu tanah,ni Allah da yidda,¹⁵Ti laddu duada kambulu pata ti wulla kanammu,ti tau pa ketanai Mabokula Darius.

Chapter 2

MURI NA YANDARA KALUA TI TU ¹Ti dalu wulla kapittu,ti tanggala duada kambulu sisa,na mburru ni Li nai Muri ti njonga Nabi Hagai,tunihai: ²"Takki dassa ti Zerubabel,ana nai Sealtiel,ni bupati Yehuda,ti Yosua,ana nai Yozadak,ni Mabokula mamatua,dangngu ti sisa nussa haina,³Henggaka ti njonga mi ma mbadda etta ni umma nggia ti dalu matanganyangu ma manyulu? ni pangaddamu, appalini sa ni ngera? angga samatunika ma atta o jurru walli ti matamu? ⁴Takka ba tuni hai, haina, pakalua nggi ni atimu, Hena Zerubabel,' Li nai Muri. Pakalua nggi ni atimu,hena Yosua, ana nai Yozadak, mabokula matua. pakalua nggi ni atimu hena ngarandukka tu ti manua,tunihaikadda wali ni Li Nai Muri, dangngu ramma ka, mabba Yawwa kadda ma opa nggumi,Li nai Muri awangu tana, ⁵samatuni dangu ni patakki nippa mbadda randi nggudangu yo toma tangnga lusa wali ti Mesir. Ni Ngassu-nggi na engani ti njonga-njongamu.ambau mandauta da!⁶ Nimma pulupia,tunaihai ni Li nai Muri awangu tana,'sandakka waliki,sadukuduka waliki,Yawwa enga ku koyanggi ni awangu dangngu ni panu tana,tasika dangngu ni tana mara,⁷Yawwa enga ku yokayanggi ngaranduka ndaba manua ndaka ni ngawu ngaranduka ndaba mannua pamaina bana mili'i,tunisa,Yawwa enga pambannui ni Umma nggia dangu ni makabillaka,Li nai Muri awangu tana.⁸Perak ndia mangngu-Ngguri,dangngu ni ammasa manggu ngguri,'Li nai Muri awagu tana.⁹Ni makabillakuni Umma nggia ni makamurri enga na dadi risi wali ti makabillaka ni mamanyulu,Li nai Muri awangu tana.ti panyia nggia,Yawwa enga ku ya'i ni mandasa ,Li Nai Muri awangu tana," Laddu Nggia rasi Nassa NI Kanyurru¹⁰Ti laddu kaduada kamb; ulu pata wulla siwwa, ti tau kaduada ti pareta nai Sangangi Darius,na pamai ni Li Nai Muri ti Mabokula Hagai, tunihai, ¹¹Tunihaidasa ni Li Nai Muri awangu tana, pakatanana ti Mabokukla mulla ni hukku: ¹²Nikaba ni stu na ngindi tolu Ngasu ti dalu kanjuppu kalambi na, baiska ni kanjuppu ni nggo na tunjakai ni kangutta, ni patadesa, anggura, minnya, aitaakaka ni pa nga pani pungu wali, na dadi warasa dai ndo nippa tunjaka? "ndo imam da simai," aitaiki!"¹³Tunisa,Hagai napakatanana,"nikaba ni stu ni irraka na awannai tu mamati,na tunjaka ndabari ,na dadika pa irrakari ngarandukka nari ndo?"Mabokula da sima,"Irrakari!"¹⁴Napanewi Hagai,Linna:"tuda haikada ndo tu dangngu manua ndiana ti sada-Ngguri,tunihaikadai Li Nai Muri.tunihai mannu ngaranduka ni paramma nanni lumma da.ngarandukka ndaba ni sisa ni yidda badda ya hai ma irraka kadda."¹⁵Nggiana,pa ngadu na wali laddu ni nggiana lapaka tisambali sisa watu sawawi ti dalu Umma Nai Muri.¹⁶Ti rasi haina,tu ba tanganga mai da paetai ni gandum pakabuada ba etakasa duada kammbulli kaseri,takka ma ona sakambuludangngu tomaka tu bada salaku ti panyia pa passu anggura tutu ba taku lima kambulu taku,danika nimma o na duada kambulu .¹⁷Yawwa mbadda peka kadda ngarandukka nippa parama ni lumma dangngu ni panyaki,panyaki Gamdum,dangngu ni urra watu,takka yimmi atta mi pambali manna wali ti Yawwa-Na,'Li Nai Muri.¹⁸Paboti danaka,wali laddu nggia lapaka napangalai,wali ti laddu duada kambulu pata wulla kasiwwa.wali ti laddu badda tawui ni pungngu ni Umma Nai Muri,paboti na.¹⁹Ba okapuka winnni ti walaboku,dangngu pani wali ni pungngi anggura,ni pungngi ara,p;ungi delima.dangngu ni p;ungngi Zaitun ba atta na wuakarika?wali ti laddi nggia,Yawwa enga ku Pamaringi!"²⁰Li Nai Muri na mburru ni pandua wunda waini ti Hagai ti rasi duada kambulu pata wulla hai,tunihaisa"²¹"Takki dai Zerubabel,ni kapala Yehuda,tunihai:"Yawwa eng ku pakka nggoyyakai ni awangu dangngu ni panu tana.²²Yawwa enga ku pasakubbulai ni mandidi Sangangi-sangani,Yawwa ku pamosu ni kaluwa ni sangangi ti manua-manua,Yawwa ku pabambali ndi njara kaleti dangngu ni ma ngindi,ni njara dangu ni ma ngindi na mati dangngu nasanggobu,stu-stu dangngu ni katopu olida.²³Ti laddi nggia, tunihai ni Li Nai Muri awangu tana, Yawwa ku teki wu yo, hena Zerubabel ana nai Seatiel, ni ata nggu, Li Nai Muri, dangngu dadika yo samatuni tawurru patau tanda, mabba yawwa mbada pendi ngguwu, Li Nai Muri awangu tana.

Matthew

Chapter 1

Nyuwwu Lara DadiNai Muri Yesus ¹Tunihai ni lara dadiNai Muri Yesus ananai Daud, ananai Abraham. ²Abraham ananai Ishak, Ishak anani Yakub, Yakub ananai Yehuda dangngu ari kaguna, ³Yehuda ananai Peres dangngu Zerah walliti assa ummanai Tamar Peres amanai Ram⁴Ram amanai Aminadab, Aminadab amanai Nahason, Nahason amanai Salmon; ⁵Salmon amanai Boas walliti assa ummanai Rahab, Boas amanai Obed walliti assa ummanai Rut, Obed amanai Isai. ⁶Isai amanai sangaji Daud, sangaji Daud amanai Salomo walliti assa ummanai Uria.⁷Salomo amanai Rehabeam, Rehabeam amanai Abia, Abia amanai Asa; ⁸Asa amanai Yosafat, Yosafat amanai

Yoram, Yoram amanai Usia.⁹Usia amanai Yotam, Yotam amanai Ahas, Ahas amanai Hiskia. ¹⁰Hiskia amanai Manasye, Manasye amanai Amon, Amon, amanai Yosia; ¹¹Badda kawussa kandaraka ti Babel, Yosia na pa anaindarrai Yekhonya dangngu ari kaguna.¹²Badda baisaka pa kawussakandara ti Babel, Yekhonya na pa anai Sealtiel, Sealtiel amanai Zerubabel. ¹³Zerubabel amanai Abihud, Abihud amanai Elyakim, Elyakim amanai Azor. ¹⁴Azor amanai Zadok, Zadok amanai Akhin, Akhin amanai Eliud. ¹⁵Eliud amanai Eleazer, Eleazer amanai Matan, Matan amanai Yakub. ¹⁶Yakub amanai Yusuf lawinai Maria. Walliti Yusuf dangngu Maria na dadi Muri Yesus ni patakki nda Krisstus. ¹⁷Ba tunihaisa, Bolu ndabbada ngarandukkada walliti Abraham lappaka ba tomai ti Daud, sakka bullu mapatara ni mburruda, baisa walliti Daud lappaka ba toma badda kawussukandara ti Babel, sakka bullu ma patara ni burruda, dangngu walliti panyiapa kawussukandara ti Babel lappaka ba tomai ti Kristus sakka bullu mapatara mannui ni burruda. NI NGERA DADI NAI MURI YESUS¹⁸Tunihai ni ngera dadiNai Muri Yesus; Maria inna-Nai Muri Yesus badda patianakka walliti ngasu Matua, ba attana umma dangnga punni Yusuf. ¹⁹Yusuf tutu lawinai Maria, mani mandassa atinai, attana mbussama pa bebaranggi ni ngaranai ni tutu assa ummana ti bannu mata. Ti ati dalinai Yusuf na wukkui pa ammani Maria. ²⁰Tanggu timba nai ni wukku atinai Yusuf, na mburru ni mwauNai Muri Allah banna panewi ti manggadippanai Yusuf; linnagi: "Yusuf ananai Daud, ambau mandauta mawu bau assa ummani Maria; hai ni lakawa ni ma o'na ti tiana Maria, Ana-Gu Yawwai walliti Ngasu Matua. ²¹Sarammu Maria na pa anana mani, dangngu yona kau pangara pungnguni Yesus, mabba Yinna kadda ma paluputana tu walli ti ndoku djala"²²Dikeri tunihai walli, kanna londunisa ni pullu pekaNai Muri Allah ni pa patoma waida mabokulaNai Muri Allah. ²³Kai etasa, ni ana karra ma atta laupu ti mani, na patia dangngu na pa anana lakawa mani ni pa kayeka da ngara Imanuel, ni wukkuni Imanuel "Muri Allah Na Karangnga nda yitta"²⁴Banna wallaka walliti maturru, Yuuf na keru lolui pani ni paetana ti manggadippana, baisa na teke Maria banna assa ummani. ²⁵Takka Yusuf attana olimanni ni assa ummana ti maturru lappaka ba tomai Maria banna paanana lakawa mai, baisa Yusuf na pangarani ni lakawa Yesus.

Chapter 2Tu Ma Lakkasa pabacca Kadinnu Walliti Pasunga Laddu

¹Banna dadikai Muri Yesus ti Betlehem ti tana Yudea, ba yinna pui sangaji Herodes ma ketanggi ni pareta, O ndarra tu malakkasa pabacca kadinnu walliti pasunga laddu ma mai ti Yerusalem. ²Baisa da pakatana na: "Ma benisa Yinna, Sangaji da tu Yahudi ni mawuddi dadi? Yami mbadda etamasa ni kadinnu Na ti pasunga laddu yami dimma mai mbussamai pakaroduka ti Yinna." ³Banna rangngisa ni dadiNai Muri Yesus, Sangaji Herodes dangngu ngarandukka da tu ti Yerusalem, attana sannangumasa ni pangadda da. ⁴Baisa sangaji Herodes na pakabua ndabbandarra mabokula-mabokula Imam kepala dangngu ma lakkasana Taurat ni pata da tu Yahudi, kadda lolukai mbeni panyia-Nai ni lakawa ni mawuddi dadi ni patakkida Kristus Sangaji da tu Yahudi. ⁵Baisa ndo mabokula-mabokula da simai: "Haini ti Betlehem, ti tana Yudea ma mbadda o kaddanggi ti mbukku kalada ni patuli da mabokulaNai Muri Allah, ni matunihai ni tulini: ⁶Dangngu yo rummu Betlehem ti tana Yehuda, atta yo amma ma dikku walliti tu ma ketanggi ni pareta ti Yehuda mabba walinggi ti yo kadda sarammu nyiapa dadiNai ni tu ma katowaga ma yami, ni ma pawandara tu Nai Muri ti Israel." ⁷Baisa ti samballi pa atta lakkasada madangu, sangaji Herodes na kayekandara tu ma lakkasa pabacca kadinnu banna katanara, appalinni pungngui dikeri badda etadai ti kadinnu. ⁸Banna baisaka pakatanara ndo tu yena, palewanaraka ti Betlehem dangngu na pekandara "Salakumikka dangngu kai manyarra pandassa-I ni Lakawa palangimi, dangngu bai baisaka patabbu-Kai, kai gesami bai pangindi bali nami langi ti yawwa, kapiani yawwa bakku salaku mannu lau pakaroduka ti saga-Na." ⁹Mbadda baisaka parangngi ni panewinai sangaji Herodes, ndo tu malakkasa pabacca kadinnu salakudassa ti Betlehem dangngu etadasa ni kadinnu ni pa etada ti pasungnga laddu banna manyuluni lara lappaka banna tomai ti taddu panyia pa dadiNai Muri Yesus. ¹⁰Badda etakisa ni kadinnu, ndo tu ma lakkasa pabacca kadinnu sannangu langu takka da. ¹¹Mbadda tomaka ti umma, eta dassa no ni lakawa dangngu ni inna nai Maria, karodukaddasa ti saganai ni Lakawa, ni ammasa, minya wangi, padammu wangi ni pangindi da tutunai ni lakawa wuddi dadi. ¹²Dangngu namudassa ni paetada ti manggadippa da ka ambada sullu bali ti Herodes. Balidassa ti panyida badda tanji ti lara sawawi. Palai Kabunni ti Mesir ¹³Badda balika ndo tu malakkasa pa bacca kadinnu, Yusuf na lau matai ni mawuNai Muri Allah ti manggadippana, Na pekani "Kaddi wukka kau lau pateki ni lakawa dangngu ni Inna Na kai palai mikka ti Mesira, enganammika ti Mesir lappaka bakku patoma balinggi ni panewi bisa-Gu ti sadamu, Herodes na wukku pamanyarrani dangngu na wukku pa pamati no ni lakawa." ¹⁴Kaddi nassai Yusuf, kajiddungani go mema banna lau pateki ni lakawa dangngu ni innaNa, baisa da salaku pa lai kabunni ti Mesira. ¹⁵Baisa enga dassa ti Mesira lappaka banna mati Herodes, dikeri tunihai walli banna dadi, kanna lodunissa ni pawukku dangngu ni pa patoma waida mabokulaNai Muri Allah: "Walliti Mesira bakku kayekani ni Ana-Gu"Da Pamatira Ngarandukkada Lakawa Mani ti Betlehem ¹⁶Banna lakkasanja Herodes ba attada pangindi balinilangi walliti tu malakkasa pabacca kadinnu, mbani langu takkana. Baisa na palewara tentarana kadda pamati ndabbara ngarandukka da lakawa mani, walinggi ti lakawa ma wuddi dadi lappa toma ti lakawa ma mbadda duada tauna, banna katutui ni umuranna ni lakawa ni parangngina walliti ma lakkasa pabacca kadinnu. ¹⁷Makka lodunassa ni pa patomanai Yeremia mabokulanai Muri Allah: ¹⁸"Rangngidassa ma puni ti Rama, ma mangasi milla dangngu ma doddura ma pamilla atina. Betelehem ni patakkida Rahel, mangasindara ana da ma badda matina. Atta da bissu ma pa pomara mulla badda danggu dakka lakawa ma mati" ¹⁹Bali Walliti Mesir ¹⁹Ti sabali matinai Herodes, mawu bisaNai Muri Allah na lau matai ti manggadippa nai Yusuf ti Mesira, baisa na pekani: ²⁰"Kaddi wukka kau lau pateki ni lakawa dangngu ni inna Na kai salaku balimikka ti Israel, mbadda mati nakka ni tu ma wukku pa pamati n Lakawa!" ²¹Baisa Yusuf na kaddi lau pateki ni lakawa dangngu ni inna na banna karangnga balindara ti Israel. ²²Takka banna rangngisa ba yinnai Arkhelaus ma dadi sangajina ti tana Yudea ni ma silui ni amanai Herodes, Yusuf mandautanassa pa salaku ti Israel, mulla badda panaunassa Muri Allah ti manggadippanai Yusuf, makka salakunassa Yusuf banna karangngani ni lakawa dangngu ni inna Na ti Galilea. ²³Badda takka ka ti Galilea, engadassa ti manua ma ni marami ni ngarana Nazaret. Dikeri tunihai walli banna dadi, kanna lodunissa ni wukkuni ni pullu pekaNai Muri Allah, pa patomada mabokulaNai Muri Allah, ni malinni: "Yinna da takki Nai tu Nazaret"

Chapter 3Yohanes Ma Parissa Tu

¹Ni mannapu na, Yohanisa ma parissa tu na patakka wikkina ti maradda ginnangu Yudea dangngu na patomagi ni panewi: ²"Manamika, badda tukkimissa ni umma kaladaNai Muri Allah!" ³Batta eta pullupiakassa, yinna kadda palanginai Yesaya mabokulaNai Muri Allah pa panewi wainai: "O'gi ni lii ni ma panarruna ti maradda ginnangu: sandianika lara tutuNai Muri, pandowi ni lara tutuNai Muri ni malurru⁴Dangngu Yohanisa na pakina kala'mbi kalada walliti wullu kalitta unta dangngu ni leku banggina walli ti kalitta unta, ni pangana kabala dangngu kanena uttangu. ⁵Baisa maidassa ti Yohanesa tu walliti Yerusalem, ngarandukka da tu walli ti Yudea dangngu ngarandukka da tu walli ti karasa Yordan. ⁶Baisa na parissara Yohanisa ti loku Yordan, dangngu badda mangakudi ni ndoku djalada. ⁷Takka banna etaraka tu Farisi dangngu tu Saduki badda dangu pungngu ma mai ti panyia pa parissa na tu, Yohanisa na panewi dangngandara: "Yimmi ana umbuka walli ti mandu puppu, herra ma panamugumi yimmi kai palaimi walliti li barri nai Muri ni ma hammima?" ⁸Mabba tunihaisa, pandowisa ni mandassa kapiani kanna wuai dassai ma pasama dangngagi ni mariami, ⁹dangngu ambau pangadda mangngi bau panewi ti atimu yami oni Abraham ama da boku appu ndai ma ba limmigi, takka yawwa ku pekagumi, walliti watu ndia ni ma ona, Muri Allah na makkandi banna pakaddi pambali tu nari kanna tutu anandi Abraham. ¹⁰Mussugiaka, ni kataka badda o'nja ti bawa pungngi yai, banna pogu waigi ni pungngi yai ma atta wua ndassa baisa Na kawussu kanggi ti diura api. ¹¹Yawwa bakku parissami yimmi waigu we kai maria waigi takka Yinna ni ma mai ti sambaligu yawwa, Na risi palangu takka walliti yawwa, mussu ni leku sandala takkaNa attaku sanggupamai pa buwwai. Yinna banna parissami wainami Ngasu matua dangngu diura api, ¹²ni patapi waina badda o'nja ti lumma Na, baisa na pawarasai ni panyia padangi waina, baisa wali na pakabuana panga ti lepitana, takka Dinna timmu ni ni rambi ti api ma atta badda.Yohanisa Parissanai Muri Yesus¹³Atta na tarru kinnisa, Muri Yesus Na pamaina walliti Galilea salaku ti loku Yordan kanna parissai Yohanisa ma parissa tu. ¹⁴Takkai Yohanisa na baka langu takkai Muri Yesus dangngu na panewi: "Yawwa dakka pa parissaMu, takka di sullu Yo walli ma mai ti yawwa?" ¹⁵Baisa, Muri Yesus Na simai dangngu Na panewi: "Ni magiana tunisa rinni mabba tunihai mamasa ni wukkuni banna dadi ti yitta kanna lodunanisa nagarandukanari ni ma pullupia." Baisa Yohanisa na tabakanni dangngu na parissa-I. ¹⁶Ba baisaka parissai, Muri Yesus pangattanasa banna lusa walli ti we, baisa etanasa, ni umma kaladaNai Muri Allah banna ta buwawaindanngu etanasa ni NgasuNai Muri Allah ni ma mburru samani sangguku merpati ti lebaNai Muri Yesus. ¹⁷Dangngu rangngidassa ni li walliti umma kaladaNai Allah ni ma panewi: "Yinna kadda ni Ana-Gu pa mbussa-Gu, ti Yinna kadda papiaGu ati."

Chapter 4Muri Yesus Na Kakai Kamballiku

¹Ni NgasuNai Muri Allah ma karangngani Muri Yesus kanna kakai kamballiku. ²Banna baisaka pa puasa pata kabullu laddu pata kabullu kajiddunga, Muri Yesus paddanasa manjiwu. ³Baisa mainasa kamballiku banna kakai Muri Yesus dangngu na panewi: "Ba pulupiakasa Yo ba ana Nai Muri AllahWu, pareta purisa ni watu kanna pambali rotinari!" ⁴Muri Yesus Na simai dangngu na panewi: "Tu badda muripa atta da ammakinni walliti roti, takka kirra pullu malusa walliti rowiwwi Nai Muri Allah." ⁵Baisa kamballiku na sullu karangngani Muri Yesus di sisa panyia marisi pajga ni ona ti umma panyiapa sambaya, ⁶dangngu na panewi ti Muri Yesus: "Ba pullupiakasa Yo ba ana Nai Muri Allah-Wu, panabu wikki punnawuka ti tana! Badda o kadda ni ma matulina ni ngeramu Yo, bai Muri Allah na palewara Malaikat Na ni ma amba na wanna ti watu." ⁷Na simai Muri Yesus: "Sullu sadakka walli kinni ba lunggu-Gu.], o mannu kaddagi ni ma matulina, "amabu kakamai Muri Allah." ⁸Baisa kaballiku na sullu karangapia wallikini Muri Yesus ti pannu tadulla marisi pajaga langu takka, baisa na patakka ndabbanari ti Muri Yesus ni dedi pannu tana ma ona ti bawa tadulla, ⁹baisa kaballiku na panewi ti Muri Yesus : "ngarandukkanari ni pa patakkagu, ku ya ndabbaguri ti Yona, mallihai Kau karodukawu dangngu Kau paosara." ¹⁰Baisa Na simai Muri Yesus: "Kainawu yo kaballiku! badda o'nja ni ma matulina: ka danakai Muri Allah pa karodukami dangngu pa paosami. Da kaddana Yinna panyia pa dangngi nda ti dalu sambaya." ¹¹Baisa wallihaika, kamballiku dunja kannasai Muri Yesus dangngu etaraka malaikat-malaikat mai pa layani Muri Yesus. Tomanssa ni Rasi Laya Nai Yesus Ti Galilea ¹²Baisa banna rangngisai Muri Yesus ba mbadda yappa dai Yohanisa salakunasa ti Galilea. ¹³Muri Yesus dunjakanassa ni Nazaret, baisa takka nassa dangngu enganassa ti Kapernaum ti karasa tamma ma padirra danangagi Zebulon dangngu Naftali. ¹⁴Ndangngu kanna lodunissa pa panewi wainai Yesaya mabokulanai Muri Allah: ¹⁵"Tanah Zebulon dangngu ni tana Naftali, lara ti tamma ti sambali Yordan, Galilea, tana da tu ma atta Yakudinna, ¹⁶sisa kawogila manna ni ma engana ti malapattana daeta ma wailangu ni ma kalada dangngu sama tuni yidda ni ma engana ti tana panyiapa pamawuni ni mati, badda sungnga mannu nisa ni wailangu ¹⁷Walli hai mema kadda Muri Yesus banna patomagi: "Mariamika, badda tukkinissa ni Umma KaladaNai Muri Allah."Muri Yesus Na Kayekandara tu Ma Pata Muritana ma Kawungnga ¹⁸Ba tanggu salakuNai Muri Yesus ti karasa tamma Galilea, na etara tu maduada ma pa anguwuana, no Simon ni patakki da Petrus dangngu Andreas anguwuana Simon tanggu njjala da ti tamma, mabba ni memasa ni paramma da badda jjala iyya. ¹⁹Baisa Muri Yesus Na panewi ti Simon dangngu Andreas: "Maika keri wakka Yawwa, ndangngu kai dadi tu ma njjala olimi pa tu." ²⁰Salaku dassa dangngu amma dansa njjala da badda keri Muri Yesus. ²¹Baisa banna salaku walli haina Na sulu etara wallira tu maduada ma pa anguwuana, ma ngarana Yakobusa dangngu Yohanisa ana nai Zebedeusa tanggu haindara dali ti tena, badda pa ndassari ni jjala da, baisa Muri Yesus Na kayekandara Yakobus dangngu Yohanisa. ²²Baisa salaku dassa badda keri Muri Yesus dangngu amma dassa ni ama da ti tena.Muri Yesus Na Manganjara dangngu Na Patanggasara Tu Dangu ²³Baisa go sa kei, Muri Yesus Na kalissu ndabbagi ngarandukkani ni Galilea, Na manganjara ti umma-umma panyiapa sambaya da tu Yahudi ni patakkida Sinaoge, badda patomagi ni li Nai Muri Allah, dangngu Na patanggasara tu walliti nagara dukka panyaki dangngu ngarandukka paddisa ti tu dangu. ²⁴Baisa, ni lolukaddai ni ngeraNai Muri Yesus ma sabbaranasa lappaka banna tomai ti nagaandukkani ni Siria, baisa maidasa ti Muri Yesus badda karangngandara tu ma paddisa dangngu tu ma ana lalu, o ma surruka, o ma kaparraka, o ma kalikku, nagarandukka da Na patanggasarai Muri Yesus. ²⁵Tu langutakka walliti Galilea, Dekapolisa, Yerusalem, Yudea dangngu walliti Samballi tamma Yordan, ma kaboguranna badda keri mai-mai Muri Yesus.

Chapter 5Ni Panewi Pa Kanyurru Dangnga Pa Patoma-Nai Muri Yesus di Pannu Palendi

¹Banna etaraka ndo tu dangu, Muri Yesus Na sawi ti pannu palendi, dangngu banna mandiddika, maidasa muritana ti Muri Yesus. ²Banna tomasa i rasi panewi Na dangngu banna manganjara, panewi Nasa: ³"Na pamaringngi pamalalara tu ni ma milla ti dalu Ngasu Nai Allah, mabba yidda kadda ma mangngugi ni Umma Kalada-Nai Allah. ⁴Na pamaringngi pamalalara tu ma sandukka ati-Na ti dalu-Nai Muri mabba yidda kadda pa pasannangu-Nai Muri. ⁵Na pamaringngi pamalalara tu ma malijjangu atina mabba yidda kadda ma klogi ni pannu tana. ⁶Na pamaringngi pa malalara tu ma manjiwu dangngu ma mad-du dangngana mandassa, mabba yidda kadda pa pambassu-Nai Muri. ⁷Na pamaringngi pamalalara tu ma mbussa pa ya ti olina, mabba yidda kadda makoligi ni pa yanai Muri. ⁸Na pamaringngi pa malalara, tu ni mawarasa atina, mabba yidda kadda ma piana pa etai Muri Allah. ⁹Na pamaringngi pa malalara tu ma ngindi ni ndassa ti olina mabba yidda kadda ma piana ba takkira ana-Nai Allah. ¹⁰Na pamaringngi pa malalara tu pa pajarra mullani ni ma pulupia, mabba yidda kadda ma piana maketagi ni umma kalada-Nai Muri. ¹¹Na pamaringngi pa malalami, ba appalinnikasa da padjalami tu dangngu da pajarrami tu dangngu wallika da takki wai ndabba gumiri ni ma atta ndassa ti sadamu dangngu badda pulu waigumi mulla-Gu Yawwa. ¹²Ma pawali atinamika dangngu kai sannangumika, mabba yimmi kadda ma kloigi ni uppa ma kalada walliti umma Kalada-Nai Allah, ma badda tunihai mannu kaddai ni pakolida mabokulaNai Muri Allah ni pa pajarra. Masi Pannu Tana dangngu Wailangu Pannu Tana¹³"Yimmi kadda masi pannu tana. Takka banna kabba kassa ni masi, panika pawaimi bai pamassi baligi? Atta o patanji amma gunnani, tanji ollu kawussu kandasa dangngu badda leti-leti tu. ¹⁴Yimmi kadda wailangu pannu tana, panyia marami ma ona ti pannu palendi, atta pia ammani banna kabunni. ¹⁵"Dangngu atta o amma tu ma pa kadakkina illu baisa na tau ti bawa panyia pa tewila illu, enga tau da nai ti pannu panyia pa tewila wai illu, kapiiani banna wailangu ndabba ngarandukkani ni issini ni umma. ¹⁶Ndangngu katunihaisa ni wailangu kanna sambillai ti illu, kapiiani badda etai ni pa pandowimu ni ma ndassa dangngu bau pamalangi ni Amamu ti surga. Londunassa ni Hukku Taurat dangngu ni Mbukku Kalada Nai Allah¹⁷"Ni mai-Gu Yawwa ti pannu tana, atta mulla ammani ka ammanja ni Hukku Taurat attau ni mbukku Kalada da mabokula-Nai Allah atta linni ammai, ni mai-Gu Yawwa mulla kaddari kanna londunarisa lungguwa. ¹⁸Yawwa ku panewi ni ma pulupia ti sadami, languka na tambullu pungngui ni awangu ni tana, atta o amma sisa hurupa attau sisa ta'nda bacca ni pa'kai walliti Hukku Taurat ba attana londa ndabba kannarisa. ¹⁹Mullani kaddai, herai ni ma ammana sisa mata walliti pareta-pareta ma ona ti Hukku Taurat dangngu na anjarra tu kadda pasalakuna mannui ni pasalakuna yinna, na koligi ni panyia marisi padikku langngu takka ti ummma KaladaNai Muri. Takka herai ni ma pasalakui ni pareta-pareta ti Hukku Taurat dangngu na anjarra tu sawawi, na koligi ni panyia ma gailara ti umma kalada-Nai Allah. ²⁰Mabba nikadai dukku panewi ti sadami yimmi; ni pawali atimi ti sada-Nai Muri atta narisi kassa pa ndassai walliti tu Farisis dangngu tu ma lakkasana Taurat, timmi atta pia ammani bai tamami ti dalu umma-Nai Muri Allah. Ngerani Tu Mbani ti Oli Dadina²¹Yimmi mbadda rangngimisa ni palangida ti boku appu ndai nda yitta, "Ambai pamatima" dangngu herai ni ma pamati panyianai ba karangngani ti ma lakkasana Hukku. ²²Takka Yawwa ku panewi ti sadami, ma languka herra widdi ni ma mbani ti oli dadina, panyiana ba haini ti gallu hukuna, dangngu languka herra widdi ni ma panewi ti oli dadina, banna takki "mu jingngawu" panyianai ba haini ti sagada tu ma lakkasana hukku agama, dangngu languka hera widdi ma takki, "mu kabangngawu" panyiana ba haini ti diura api ma atta bosa. ²³Mabba tunihaidai, nikka bau ya kakka pa yamu bau tau ti pannu panyini ni payamu, dangngu sini bau takkawu hai dummu namui bai paseli dangnga ndarra olidadimu, ²⁴dunjaka tunjugi ni pawukku payamu ti saga panyia pa taumui ni pa yamu, kau salaku balliwu dangngu kau pandami dangnga balindarra olidadi pa paseli dangngamu, baisa dummu sullu baliwu ti panyiapa taumui ni pawukku pa yamu yena. ²⁵Gesawu kau pandami dangngandara mussumu ba tangngu karangnga kamika bai salakumi lara, ka amba piani badda yawu ti hakim, ni hakim amba na yawu ti tu ma dawui ni gallu hukku, ni pussuwu ti gallu hukku. ²⁶Yawwa ku panewi ni ma pulupia ti sadami; yimmi atta piamani bai lusa wali hainami ba attai baya ka pundisa ni wuttami lappaka londa bai baisari. Tu Ni Ma Jangngi²⁷Yimmi mbadda rangngimisa ni pa mbadda takki "Amba jangngima!" ²⁸Takka Yawwa ku panewi ni ma pulupia ti sadami: "Herai ni ma pa eluna ti kawinni dangngu na na wukkui ni ma atta ndassa ti dalu atina, mbadda jangngi dangnga nassa no ni kawinni ti atina." ²⁹Ba nikassa ni mata kawanamu takka dikeri ndoku djalamu, sikkusa baisa dummu lebugi. Risi pandassa ka dakini ba sisagi ni issi kalittamu ma atta ona, mullani banna ndoku djalai, ka amba na kawussu ndabbagi ni tu'mu ti diura api ma atta bosa. ³⁰Dangngu nikassa ni lumma kawanamu takka dikeri ndoku djalamu, tippukassa baisa dummu lebugi. Risi pandassa ka dakini ba sisagi ni issi kalittamu ma atta ona mullani banna ndoku djalai, ka amba na kawussuka ndabbagi ni tu mu ti diura api ma atta bosa. Ni Pata Ngera Pasewa³¹Mbadda rangngi kaddami, "Herai ni ma pasewa dangngani ni assa ummana, na ya pungngu puni surrata ta'nda pasewa ti assa ummana. ³²Takka Yawwa ku panewi ti sadami, herai

ni ma pasewa dangngani assa ummana, sigilani banna jangngi, mbadda pandowinasa ni assa ummana banna jangngi, dangngu herai ni ma nikka dangngana kawinni ma mbadda pasewa walli ti lawina, yinna mbadda jangngi mannu nakka."Ni Ngera Sara Na³³Sadaka wallika, yimmi mbadda rangngimisa pa mbadda takki da ti boku appu ndai nda "Amba Sara kawassuma, takka kau pannui ni saramu ti saganai Muri."³⁴Takka Yawwa ku panewi ti sadami: "Ambai sara wai ammagi ni Umma Nai Muri, ma ni umma Nai Muri panyiapa enga Nai Muri Allah.³⁵ Ambai sara waimagi ni pannu tana, ma ni pannu tana panyiapa leti wainai ni wissi-Nai Muri Allah; dangngu ambai sara waimagi ni Yerusalem, ma ni Yerusalem panyianai ni sangaji kalada."³⁶Amai sara wai mannu ammagi ni katowamu, mabba yimmi atta o amma logi malli dangngu logi bela pa patumbumi sawalla ti katowami.³⁷Takka bau panewi kawuka takki: "Pulupia" lummugi nikka banna pulupiakasa; "djala" lummugi nikka banna djalakassa, ni panewimi ni marisi wali haina wali ni ti ma atta ndassa.Ngera Tau Baligi Papani³⁸"Yimmi mbadda rangngi mannu kaddami ni panewi 'mata sillu mata, undu sillu undu' "³⁹Takka Yawwa Ku panewi ti sadami, amabai lawadai ni tu ma atta ndassa ti sadami; languka hera widdi wali ni ma tabbai ni pipi kawanamu, ya mannu nai ni pipi ka-limu kanna tabba mangngui.⁴⁰Dangngu sama mangngu ni ti tu ma peka pawussawu, mullani banna wukkui ni kalambimu, ya mannu nai ni kalambimu ma ma risi pa ndassa.⁴¹Dangngu hera mannui ma pa dakkagu kau salaku sisa mill salaku karangnga mannu ni yinna ti maleru pia walika toma ti duada mill na.⁴²Yani ni tu ma dangngiwu dangngu ambau tullaradami ni tu ma dangngi tunju ti yinna." Kau Mbussani Ni Mussumu⁴³Yimmi mbadda rangngi kaddami ni pa mbadda pullu na 'Kau mbussani ni olimu pa-tu'⁴⁴Takka Yawwa Ku panewi ti sadami: "Kai mbussandara mussu-mussumu dangngu kai sambayandara tutuda tu ma pa djarrami"⁴⁵Mabba tunuhaisa, yimmi piani banna angagumi ni amami ma engana ti surga, ma pasungngai ni laddu tutuda ma ndassa dangngu tu ma atta ndassa, dangngu ma pa mburruni ni urra tutuda tu ma mannangu dangngu tu ma ndoku djala.⁴⁶Takka ba da kaddaka tu ma mbussagumi ni pa mbussami, ma panisa ni uppani ni pakolimi? Angga badda tunihai mannu kadda wali ni pa mbadda salakuda tu mannangu kawi si katowa?⁴⁷Dangngu ba da kaddaka oli dadimi pa yamu salam, ma panisa ni marisigi ni pa pandowimu?⁴⁸Ba tuni hai dassa, risini pa ndassa kai daddi tu mikka marisi pandassa langngu takka, kai kerisa ni pata Nai ni Ammami ma engana ti surga, ni ma ndassa ati langngu takka na.

Chapter 6Ni Pa Anjarra Waina Ni Ngerani Batta Ya

¹Kai namui, maga wikki nammi bai pasalakui ni ngera agamamu ti saga tu rara, dangngu ambai wukku ammai bai pasalakui kadda eta waimu tu danggu. Ni ba tunihaikassa, yimmi attai koli ammana uppani walliti Amami ma engana ti surga. ²Mabba tunihaisa, bau toma kakka pa ya sakudduka ti olimi ambai pa kabua ndabba mandara tu danggu ti sagami, sama tuni ni pasalakui da tu ma dassa desa ti umma-umma panyia pa sambaya waida, dangngu ti lara kalada, ndangngu kapia eta tu danggu, dangngu kadda mbussa waindara tu danggu ba liddagi. ³Takka bau toma kakka bau yawu sakudduka, ambau amma manggi ni lumma ka-limu banna lakkasagi pani ni pa yanai ni lumma kawanamu. ⁴dangngu ni ma kuddukanna ni pa yamu, ka dakinai ni Amamu ma engana ti surga ni ma lakkasagi, dangngu na yagumi uppani ti sadami. Ni Pa Anjarra Waina ni Ngera Sambaya⁵"Bai toma kakka pa sambaya, ambai keri pata mara tu ma ndassa desa badda mbussagi ni sambaya ndengira, da sambaya ti umma-umma panyia pa sambaya wai, dangngu ti kabissu-kabissu lara kalada, ndangngu kapia etandarra tu sawawi. Takka Yawwa Ku panewi ni ma pulupia ti sadami, yidda mbadda koli dassa ni uppani. ⁶Takka bai toma kakka pa sambaya, tama wukka ti umma baisa dummuni toni ni malowi ummamumu dangngu kau sambaya mikka ti Amamu ni engana ti panyia ma kabunni, makka ni Amamu ni ma etai ni ma kabunni na ya-Gumi uppani ti sadami. ⁷Dangngu bau toma kakka pa sambaya, ambai paki ammagi ni panewi ma madeta dangngu ni ma kawassu, ma atta o gunnani ka amba sama tuni pasalakui da tu ma atta lakkasani Muri Allah, yidda badda tunihaikaka, mbadda katu djala dassa ni wukkunai Muri. ⁸Mabba tunihai kaddai, ambai keri pata maraka tu ma atta lakkasani Muri. Ni Amamu Na lakkasagi ni wukku atimu ba attai dangngi punni di sada-Na. ⁹Bai toma kakka pa sambaya, sambaya tuni haimi: Ni Amama ti surgana, Ni mawarasa ngara-Na walliti ndoku djala, ¹⁰Maigussa ti Umma Kalada-MuKanna dadisa ni pawukku-Mu ti pannu tana katuni ti surga. ¹¹Yaki gamma yami, ti laddu ni magiana ni parakka ngakima ¹²dangngu Kau podisa pawarasa kirri ni djalama danggu-danggu, sama tunikini yami rimma bamma podisai ni djala da tu ma mbadda djala ti sadama. ¹³Dangngu ambau karangnga kigama yami ti dalu bau kaka ma, takka Kau pasalla kigama walliti ma atta ndassa. Mabba da kaddamu Yona ma mangngugi ni Umma Kaladamu ti surga, ma bisa dangngu ma mandingu ni ma toma lappaka. Amin. ¹⁴Mabba nikka bau podisa karrisa ni djala-djala da tu sawawi ti sadami, ni Amamu ma engana ti surga enga podisa mannu kadda narri ni djalamu ma danggu-danggu. ¹⁵Takka, nikka ba attai podisa karrisa ni djala-djala da tu sawawi, ni Amami ni ma engana ti surga attana podisa mannu magumiri ni djalami ma danggu-danggu."Ni Patanda Batta Puasa¹⁶"Dangngu bai toma kakka pa puasa, ambai kamundangngu amma mi sama tuni tu ma ndassa desa badda pandowi desai ni ngorada ndangngu kapia etandarra tu ba tangngu puasa da. Yawwa Ku panewi ni ma pulupia ti sadami, yidda badda koli dassa ni uppani. ¹⁷Takka yimmi bai puasa kakka, rosugi minya ni logimu dangngu namui kau basai ni ngoramu, ¹⁸dangngu kapiani ni puasamu ka amba da lakkasanggi tu sawawi takka na etai ni Amam mi ni ma engana ti ma kabunni dangngu ni Amami ni ma etai ni pa pandowimi ni ma kabunni kanna ya baligumii ni sepanari ti sadami."Pa Kabuanamika Ngawu Ti Umma-Nai Allah¹⁹"Ambai pa kabuamana ngawu tutuni ni sadmi ti pannu tana, ni ngawu ti pannu tana na mubbukarri dangngu na patai rarari dangngu walika piandarri ma mangawa badda mangawarri. ²⁰Takka risini pandassa bau pa kabuakannaka ngawu tutunio ti sadamu kau pa kabua hainakka ngawu ti Umma Kalada-Nai Allah. Attana mubbuka marri, attana pa tai ramarri dangngu atta piamadarri ma mangawa badda mangamarri. ²¹Mabba ti bedi ni ngawumu bau binjalari, hai mannu kaddagi ni atimu bau tau atiri ni ngawumu." ²²Ni matamu, ni kadda ni illuni ni kalittamu, banna ndassakassa ni matamu, enga tarrangu kaddani ni kalittamu. ²³Takka, nikka ba attana ndassa kassa ni matamu, ngaradukkani ni kalittamu enga kapatta mannu kaddani. Ba tunihaisa, nikka ni matarrangu ni ma ona ti yimmi banna kapatta kannisa, karisi pianasa pa kapattani ni ma kapattana. ²⁴To ammani ni tu sa'tuni banna sadakka layandarra tu ma duada murina, ba tunihaikassa, enga puluwaina ni Murina sa'tu dangngu na mbussani ni muri sa'tu wallina. Dangngu walli, na pa yami ti muri sa'tuna dangngu na patara ti muri sa'tu wallina. Tu mannu kadda wallini, yimmi atta piamanni bai sadakka layandarra Muri Allah dangngui ni Mamon. "Ambana Momudai Ni Atimu"²⁵"Mabba nikadai Yawwa Ku panewi ti sadami; ambai momu ati danganga ammagi ni ngera muripami, ba pani ni pa ngami dangngu ni paunnumi. Tu mannu kadda wallini ni ngerani ni kalittamu ba pani ni pa pakimu. Angga risida pa mangngu si'na ni ngera muripa wali ngera ngami, dangngu ni kalittamu walliti pa pakimu? ²⁶Kai tangara purisa ni ma pawurrunga ti awangu ma atta sabbarana dangngu na atta sarobu dangngu wallika attana pa kabuamanari pa'nga ti lepita, takka ni Amami Na ya ndi panganari; Takka yimmi anggai risi pa mangngu sina walliti ma pawurunga?"²⁷Ma hera punggusa walliti olimu yimmi, mullani banna momui ni atina banna patambagi ni muripana sa tabbala? ²⁸Dangngu ni ngera pakimi, kaddi dimmi momugi ati? Kai patanda pundisa, ni wallanari ni ruta ro yai ni ma tumbu ti maradda, dangngu appa linniri banna tumburi, attana ramma mari dangngu attana pa mani ammanari. ²⁹Takka Yawwa Ku panewi ti sadami, Musui sangaji Salomo ni ma dedi

langutakka, attana paki ammana ma mananda samatunari ni walla bungnga ti maradda.³⁰ Ba tunihaidasa, nikka banni ruta ti maradda ni maona gia ni ladduni takka ma sarammu na muttuni, na pamananda langu takka kaddari Muri Allah. Takka yimmi anggai risi damui walli ruta rummu yimmi ma atta pawai pia? ³¹Mabba nikadai, amabana momudai ni atimi dangngu ambai takki ammai: panisa ni pangama? dangngu panisa ni pa unnuma? dangngu walli panisa ni pa pakima?³² Mabba tu dangu ma manyarra-nyarrandi ndo yinni ngara dukkanari dangngu ni Amami ma engana ti surga na lakkasagumi bai kalaure punggi di ndo yinni ngaradukkanari.³³ Takka marisi pa pullupia, kai manyarra anyulu balligi ni umma kaladaNai Allah dangngu ni pulupiana Muri Allah, ngarandukkanarri na tambagumiri Muri Allah ti sadami. ³⁴Ba tunihaisa, Ambai momu ati dangnga ammaja ni laddu ma sarammu, mabba ni kaddai ni laddu ma sarammu yinni o mesa tutu tagumi, tutusa ni sadukkani ni sisa laddu kanna tutunisa sisa laddu."

Chapter 7Jangan Menghakimi

¹"Ambai padjalada olimi kapiiani yimmi amba da padjalami. ²Mabba nikadai ni pa pandjala waimu ti olimu ni pa pakida badda padjala wai baligumi, dangngu ni takara pa pakimu ti dimu ni kadai pa pakida badda takara wai baligumi. ³"Dangngu kadda yimmi dimmi etai ni kamarraka ti matanai ni olimu takka di atta lakkasagi ni yai kawogila ti matamu? ⁴Dangngu appalinni dai bai panewi ni ti olinai, ya ka kaigi ni kamarraka ti matamu balinni ni, takka ba o kadda punggi ni yai kawogila ti mata wikki yimmi? ⁵Kai rangngimi rummu tu ma ndassa desa kai baligi ni yai kawogila ti matami, takka dikeri piani bai paeta pandassa nami bai kaigi ni kamarraka ti matanai ni olimi. ⁶Ambai ya ma ngawu ma atta ndoku djala ti asu, dangngu ambai patukku manggi ni mutiara ti saga wawi, kapiiani amba na leti-leti wawi baisa na pa balini banna yirrami yimmi."Dangngimi, Manyarragi, Katokusa ⁷"Dangngimi, makka pani ni padangngimi enga ya nami. Manyarragi, makka pani pamanyarrami, enga kolimi. Katokusa, makka enga buwa nawu malowi. ⁸Ma herai ni ma dangngi yinna pa ya, herai ni ma manyarrana, yinna enga kolinai, dangngu herai ma katoku na buwwani malowi. ⁹Takka herai walli ti yimmi banna dangngi kakka roti ni anana takka na ya ni watu? ¹⁰Dangngu walliki, banna dangngi kakka iyya ni anana takka na yani mandu? Aita ma to? ¹¹Ba tuni haidai, mussu yimmi ma atta ndassa mi lakkasa kadda pa yani mandassa ti anami. Risi walika ni Amami ti surga enga ya nami marisi pandassa ti tu ni ma dangngi ti sada-Na. Hukku Marisi Pa Kawungnga ¹²"Ma batunihaikasa ngara dukkani bau wukkui kadda pa salakui tu dangu ti sadami yimmi, makka tu mannu kadda wallini yimmi bai pasalakui ti sada tu dangu, Ni kaddai gia ni issini ni Hukku Taurat dangngu mbukku kalada da mabokulaNai Allah."Ni Lara Ma Sagana Ti Muripa Atta Mbosa ¹³Tama mikka kai li hainami ti malowi ni ma kapingnguta, na kaladai ni malowi dangngu na gailarai ni larai ni lara ni ma sagana ti mati atta mbosa, dangngu badda dangu pugngu dakka ma li haina. ¹⁴Ma banna dikkuki ni malowini dangngu na lissungai ni lara ni ma sagana ti muripa ma atta mbosa, takka dikeri kuddukaki ma dimmui dangngu ma li haina. Maganami ti Mabokula-mabokula Kawassu ¹⁵Takka maga wikkinami ti mabokula-mabokula kawassu ma mai ti sadami, ma pasada mbebina, takka ma pullupia yidda kadda ma pabali asu uttangu ni ma mbani. ¹⁶Walli ti wua kaddani takka dimmi lakkasandara yidda. Takka o tu paetami ma pakabuana wua anggura walliti pandua tara dangngu wua ara walliti paddua ruta ma patara? ¹⁷Tunihai mannu kadda wallini, kirra pungngi yai ni ma ndasaa na pawuani wua ma ndassa, takka pungngi yai ma atta ndassa na pawuani wua ma atta ndassa mannu kadda wallini. ¹⁸Pungngi yai ni ma tumbu ndassa atta na pawua ammani wua ma atta ndassa, tu mannu kadda walini pungngi yai ma atta tumbu ndassa atta na wua ammani wua ma ndassa. ¹⁹Kirra pungngi yai ma atta pa wuana wua ma ndassa, enga pogu kadda ndai dangngu ta tunnu ti api. ²⁰Tunihai kaddai, waliti wua ma kaddanari yimmi mi lakkasandara yidda. ²¹Atta ngarandukka madda tu ma takki yawwa: 'Muri, Muri, malinna ni ma tama ti umma KaladaNai Allah; takka ni tu ma pa salakui ni pawukkunai ni Ama-Gu yidda ma tamagi ni umma kaladaNai Allah. ²²Ti laddu ni magiana, enga dangu da tu malinna ti Yawwa: Muri, Muri atta yami amma ma katutui ni ma hammuna ti dalu ngaramu dangngu ni ma wuddara ngasu atta ndassa ti dalu ngaramu, dangngu waliki ma patakkagi ni bisa ti dalu ngaramu? ²³Baisa Yawwa Ku simara yidda: "Yawwa atta-Ku malli lakkasa ammagu yona, kainami walliti Yawwa, yimmi ma pasalakui ni ma djala!"Rangngi dangngu Pasalakui ²⁴"Mabba tunihaidai, ngarandukka da tu marangngigai ni patakki-ptakki-Gu gia dangngu ma pasalakui enga dadi tu ma samani tu ni ma lakkasa ti pangadda ni ma pakaddi umma ti pannu watu. ²⁵Baisa banna mburrua ni urra dangngu banna maisa ni wiwa, dangngu banna tauni ni ngallu banna embui ni umma, takka go ni umma atta na ma nyoguramai, ma pakaddi dai ti pannu watu kadda. ²⁶Dangngu herai ni marangngigai ni patakki-Gu takka attana pa salaku kassa, yinna sama dangnganasa ni tu ni ma kabangnga, ni ma pakaddi umma ti pannu pasalai. ²⁷Baisa banna mburrua ni urra dangngu banna takkasa ni wiwa, dangngu banna taunisa ni ngallu ni embui go ni umma russa langu takka ma kaddanai go ni umma. ²⁸Banna baisaka Muri Yesu banna patakkiri ni ngera-ngeranari, dangu tu ma bangara dangngani pani ni anjara-Na. ²⁹Mabbai Muri Yesu banna mangara ti yidda ndo yena bannu Nai bisa mandingu atta tu ma da tu da yidda ma lakkasana Taurat.

Chapter 8Muri Yesus Na Pawarasai ni Panyaki Katombu Da Tu

¹Banna mburruka walli ti pannu palendi, tu dangu langu takka ma keri Muri Yesu. ²Dangngu Na etai ni tu katombu ma mai ti Muri Yesus dangngu na karoduka ti sagaNai Muri Yesu, dangngu na panewi: "Muri, bau bissukau ka, mu pawarasa kinggai ni katombugu!" ³Baisa Muri Yesu Na pajolagi ni lummana dangngu Na ketani baisa linnai Muri Yesu: "Ku bissukaddawa, warasawuka!" Go mema banna warasai ni katombunai no ni tu yena. ⁴Baisa Muri Yesu Na sullu panewi ti tu katombu, palingngawu, amba loluka mai-mai ma ti tu, languka hera widdi, takka salaku wukka kau patakka ni sadamu ti imam ma tanggu paresa katombu kau yawuka payamu samatuni pa pareta wainai Musa kadda eta waigu mata. Muri Yesu Na Patanggasai ni Atanai ni Perwira Romawi⁵Banna takkakai Yesu ti Kapernamum, no ni perwira na mai banna dangngi tulu ti Muri Yesu. ⁶Linnagi, "Muri, ni atagu maturu-turrunai ti umma mulla analalu kalikku, sadukka langu takkana." ⁷Baisa Muri Yesu Na simai: "Napa Kulauwa dangngu Ku patanggasai." ⁸Takka ni no perwira na simai dangngu na panewi, "Muri, yawwa attaku pa sappa waimagu bau tamagai ni ummagu, takka panewi wukka, malli sakadappu takka panewimu dangngu ni atagu enga tanggasana. ⁹Ma yawwaka tu ma ona ti bawa pareta mannu kaddawa dangngu yawwa mangngu tentara manangu ti bawagu yawwa, dangngu bakku panewi kakka ti sa'tu, 'salakuwu' yinna salaku makaddanai, dangngu ti sawawi, 'mainawu', balunggu kakka yinna pamainakaddanai dangngu ti atagu, 'pasalakui gia' balunggu kannisa yinna pasalaku ma kaddanai. ¹⁰Banna rangngisa Muri Yesu pa panewi wainai no ni perwira, ti atiNai Muri Yesu Na pulupia pa panewi wainai no ni perwira. Baisa Muri Yesu na panewi ti sagada tu dangu makeri Muri Yesu, "Yawwa Kupanewi ni ma pulupia ti sadami, yawwa attaku dimmu pungngupu tu ma pawai pulupia ti Israel, ma pasama dangngani no ni perwira." ¹¹Yawwa kupekagumi sarammu dangu tu ma mai waliti pasungnga ;addu dangngu waliti patama laddu, dangngu ma mandiddi nga karangnga ndarai Abraham, Ishak, dangngu Yakub ti umma KaladaNai Allah. ¹²Takka tu Yahudi patakka ana ummaNai Allah da kawussakandara ti dalu ma kapattana ni marisi pa kapattana, ti panyia haikadda takka dirangngi tu ma doddura dangngu ma pa ginggitana undu." ¹³Baisa Muri Yesu na panewi ti perwira: "Salaku wukka, dangngu kanna dadisa ti sadamu samatuni bau pawaiwu ti sadagu yawwa." Dangngu ti ma go mema ni atanai ni perwira banna tanggasa. Muri Yesu Na Patanggasara tu dangngu Ni Inna Yeranai Petrus¹⁴Banna takka kai Muri Yesu ti ummanai Petrus, Na etai ni Inna Yeranai Petrus ba tangngu maturrunai banna analalu maringngi. ¹⁵Baisa Muri Yesu Na ketagi ni lummanai ni inna yeranai Petrus, dangngu go mema ni analalu maringngi na banna jallurai, baisa kaddinasa banna laya ni Muri Yesu. ¹⁶Banna girrinisa, dangu dassa tu ma mai ti Muri Yesu badda karangngandarra tu pasurruka ngasu atta ndassa, baisa Muri Yesu Na panewi sadakka patakki banna wuddari ni ngasu atta ndassa ma ona ti kalittada ndo tu yena, dangngu na patanggasara tu ma mattu ngara analaluna. ¹⁷Ndangngu kannu londunisa ni pa patomanai Yesaya, mabokulanai Muri Allah: "Yinna kadda nma tanggu teki ndai ba atta pianda yitta dangngu ma tanggu ditandai ni panyaki nda. "Ni Ngera Batta Keri Muri Yesu¹⁸Banna etaraka tu dangu langu takka ma kalissuNi, Na palewara muri-Na pa palagi ni tena ti sapappa tamma. ¹⁹Baisa Na Mai ti tu ma lakkasana Taurat banna panewi ti Muri Yesu, "Gurru, yawwa kubussa pakeriwu yona languka begu nyipa salakumu." ²⁰Baisa Na panewi Muri Yesu: "Ni wawi ruta o lianari, dangngu ma pawurrunga ti awangu o sabbunari, takka ni Ana Tu rara atta o amma panyiana banna pamaturru waigi ni katowana." ²¹Baisa walli, oni murit-Na ma panewi ti Muri Yesu, "Muri, Pasallakiga yawwa baku bali manyulu dangngu kakku patani kinni ni amagu. " ²²Takka Muri Yesu Na panewi: "Keriwa Yawwa, amma ndaraka tu mati kadda tani ni oli matida ma mbadda matina."Muri Yesu Na Pa kasannangui Ni Ngallu Kalada²³Baisa Muri Yesu sawinasa ti tena, na karangngandara mutit-muritNa. ²⁴Dangngu eta dassa ni ngallu kalada banna kaddi ti paddua tamma takka dikeri kaddini ni ngalunga kalada banna kapassa wikini ti tena. ²⁵Badda etasa ni tena banna taki pa tabullui, maidassa murit-murit badda mai pakokani Muri Yesu ni ma maturru ti kamuddi tena, baisa da panewi ti Muri Yesu: "Muri, matindasa! Paluputa kimma yami!" ²⁶Baisa Muri Yesu Na panewi; "Kaddi takka dimmi mandautami? Yimmi rummu tu ma atta pawai pia?" Baisa Na kaddi pandengira banna kacakagi ni ngallu dangngu ni tamma, atta na tarru kinnisa kasamangu ndabbanarisa. ²⁷Makka bangaradassa badda etai ni pa pandowiNai Muri Yesu dangngu badda panewi; "Ma pani tu punggusa nia Yinna, ni ngallu dangngu ni ngalunga kalada takka dinna ollu pakerilolu karri banna kawannarari?"Na patanggasara Tu Ma Duada tu Pasurruka Ngasu Atta Ndassa. ²⁸Banna takkakai Muri Yesu ti sapappa tamma ti kalebu tu Gadara, ti pasungnga ladduni ni tamma Galilea, o ndarra tu ma duadara tu pasurruka ngasu atta ndassa badda mai ti Muri Yesu. Yidda sungnga wali hammidai ti padua rati dangu. Mullani badda mbani pandoku nai maina to amma tu ma ligi ni lara hai. ²⁹Dangngu eta ndaraka badda pa kawawukana, "Panisa ni ullama yami ti sadamu Yona Ananai Muri Allah? Appalinni Yo mai mui pa paddimu ma yami ba attana tomapui ni rasini?"³⁰Dangngu atta na lerui kudduka walliti panyida, o ndi ni kalebu wawi dangu ni ma tangngu manyarra na panganari. ³¹Baisa ndo sakei ni ngasu-ngasu atta ndassa da panewi badda dangngi Muri Yesu,

"Nikka bau busa kakka pawuddama yami, palewamago kamma lalina ti ti'a wawi." ³²Baisa Muri Yesu Na panewi, "Salakumi" baisa go yena lusa dassa walli tu dangngu tama dassa ti ti'a wawi , atta na tarru kinnisa, ngarandukkanari, ndo ni wawi yena palainarisa banna laijuri ti kela dinna ollu matirri ti we. ³³Ndo tu ma pawandi ni wawi yena, palai dunjakddarisa badda tama ti paddua kota, baisa da loluka ndabbari ti tu dangu ni paeta da go yena, dangngu da loluka mannura ma dadi ti sada da ndo tu pasurruka ngasu atta ndassa. ³⁴Dangngu etandaraka tu dangu ma mai pa patabbuka dangngani Muri Yesu, badda eta kissai Muri Yesu da palewai Muri Yesu kannu dunja kanggi ni panyia hai.

Chapter 9 Muri Yesu Na Podisai dangngu Na Patanggasai Ni Tu Kalikku

¹Banna tamaka ti tena, pallakdassa ni tamma dangngu takkadassa ti kota wikkina ni patakkida Kapernaum.

²Dangngu etanaraka tu ma karangngana tu ma kalikku ma maturru ti panyia maturru. Banna etasa ni iman da ndo tu yena, panewi Nasa Muri Yesu ti tu ma kalikku no yena, "Pamandungagi ni atimu ana-Gu, ndoku djalumu mbadda podisa pawarasa-Gurisa."³Ti samballi ni hai, tu malakkasana Taurat ma tangngu ona ti panyia hai, da panewi ti dalu atida: "ni tu nia pulu wainasa Muri Allah." ⁴Takkai Muri Yesu Na lakkasanggi ni ma ona ti pangadda da, baisa linnagi: "Kaddi yimmi dimmi pangaddagi ni ma atta ndassa ti dalu atimi?" ⁵Begi ni marisi pagesa ba takki, 'ndoku djalumu mbadda podisarisa' attau batakki 'Kaddiwukka dangngu salaku wukka!' ⁶Na, batunihaisa, ndangngu kapiiani bai koligi dangngu bai lakkasagi ba ti pannu tana, Ni Ana Tu Rara mangngu bisana banna podisa pawarasari ni ndoku djala." Baisa Muri Yesu Na panewi ti tu kalikku no yena, "Kaddiwuka, dedi kanja ni panyia maturrumu dangngu baliwukka." ⁷Baisa no ni tu kalikku yena kaddinasa banna bali.

⁸Takka ndo tu dangu ma ona hai dangngu ni ma etai ni madadi, bangara dangnga dassa, dangngu paosa dassai Muri Allah ni ma ya bisa samtuni paetada ti tu rara. Matiusa Ma Tanggu Pa Kabuana Si Katowa Kerinai Muri Yesu.

⁹Banna salaku wali hainakai Muri Yesu Na etai ni t ni Pakayekada Matiusa tangngu mandiddina ti panyia pa kabuana si katowa. Baisa Muri Yesu Na panewi dangngani, "Keriwa Yawwa", baisa Matiusa ndengiranasa dangngu banna keri Muri Yesu. ¹⁰Ba tangngu mandiddina banna nga Muri Yesu ti ummanai Matiusa, etanaraka tu dangu ma tanggu pa kabuana si katowa dangngu ndo tu irraka ti matada tu Yahudi da maira baisa da mndiddi badda nga karangani Muri Yesu dangngu murit-muritNa. ¹¹Baisa ndo yena tu Farisi ni maeta matara, da panewi ti murit-muritNai Muri Yesu, "Ta kaddi ni Gurrumi Na nga karangngandara tu ma tanggu pa kabuana si katowa dangngu tu ma irraka ndoku djala?" ¹²Na, takkai Muri Yesu Na rangngi go yena, baisa Na panewi: "Tu ma atta analalu atta kalaura manna dotira, takka tu ma analalui ma kala urana dotira." ¹³Takka, salakumikka dangngu kai pangaddaja ni wukkuni takka dikeri dadimni, Yawwa ni pambussaGu katta paranja panamu wikki dangngu katta paranja dassa, atta ni ammai ni payada. Ma Yawwa bakku maiwa atta kayeka ammagui tu ma mannangu, takka tutuda tu ma ndoku djala." Da Pakatanagi Ni Ngera Puasa ¹⁴Baisa, da maira murid-muridNai Yohanis badda mai pa katana ti Muri Yesu, "Kaddi yami dangngu tu Farisi ma passalakui ni puasa, takka murid-muridMu Yo atta da puasaka?" ¹⁵Baisa Muri Yesu Na simara: "Na paidani ndo tu ma karangngandara ma nikka banna sadukkai ni atida ba o kapunisa ni mani ni ma nikkah banna enga karangngapui ndarra? Takka banna tomasa ni rasini badda mai pateki bali ni mani ni ma nikkah, si kaddani yidda, takka da di pasalakui ni puasada." ¹⁶Atta o ammani ni tu ma kadapui ni kalambina ma mbadda mabbu banna kadapu waigi karewi ma wuddi, ba tunihaikasa, go ni karewina wuddi pa kadapu waina enga tamba puama lokanai ni kalambi memamu ma mbadda mabbu pawukku pa kadapu. ¹⁷Dangngu wallika, atta o ammani ni tu ma burrini we nggura ma wuddi ti saku kalitta ma badda mbadda mema, nikka ba tunihaikasa, go ni saku pa pandowida walli ti kalitta ni ma mbadda memana enga karewi kaddani dangngu go ni we anggura ma wuddi sobunasa ti tana. Ma ba tunihaikaddai, ba o kakka we anggura ma wuddi, enga taudai ti saku kalitta ma wuddi mannu kadda. Takka dikeri piani banna paranja dassari, ni kalitta attana russamai dangngu ni we anggura atta na sobu manni. Muri Yesu Na Pakaddi Tu Mati dangngu Na Patanggasara Tu Ma Analalu ¹⁸Tangngu panewiNai Muri Yesu banna pangera-ngera waigi go yena, Na etai ni tu ma katowagi ni umma pa sabaya wai ni patakkida kapala sinagoge. Na mai dangngu na karoduka ti saga-Nai Muri Yesu, dangngu na panewi: "Ni ana kawinnigu wuddi mati kinna, takka ba piaka dannu kau maiwuka kapiiani bau ketani, ni anagu enga muripa balina." ¹⁹Baisa Muri Yesu Na kaddi banna keri no ni tu yena, dangngu murit-muritNa da pakeri mannu. ²⁰Ba attana takkapu ti ummanai ni kapala Sinagoge, oni kawinni ma mbadda sakkabullu duada tauna banna analalu sobuna ra, mai banna tukki walli ti kadengaNai Muri Yesu dangngu na ketagi ni suppu kalambi kalada-Nai Muri Yesu. ²¹No ni kawinni yena mbadda panewi nakka banna langi wikkina, "Mussu ba dakani ni suppu kalambi kalada-Nai Muri Yesu ni paketagu enga tanggasagu." ²²Baisa Muri Yesu na pabalina ti kadenga na etai ni no kawinni yena, dangngu Na panewi, "pamandungagi ni atimu samatuni bakku ana-Gu, bau pawaiwu nikaddai ma patanggasawu." Ti ma go memana banna tanggasara no ni kawinni yena. ²³Banna takka kai Muri Yesu ti ummanai ni kapala Sinagoge, Na etara tu ma puwi sulinga dangngu tu dangu ma kajujukana, takka di samatu malangiraini umma. ²⁴Baisa Na panewi Muri Yesu ti tu dangu ndo yena, "salakumikka kai balimi, no ni lakawa kawinni atta mati ammanai, takka maturrunai." Baisa ndo tu dangu yena da rikki dangngani Muri Yesu. ²⁵Takka, ba mbadda dakka ndo tu dangu yena, banna wuddara, Muri Yesu tamanasa ti umma baisa Na ketagi ni lummanai ni lakawa kawinni no yena, atta natarru kinnissa, kaddinasa no ni lakawa kawinni yena. ²⁶Go ni ma dadi ti lakawa kawinni yena, ma sabbaranasa ti mbe-mbe tana. Muri Yesu Na Patanggasara Tu Maduada Tu Makabola. ²⁷Banna salaku wali hainakai Muri Yesu, o ndara tu maduada tu makabola makeri ma-mai dangngu ma pa dowugi ni ngaraNa Muri Yesu, "Milla kigama ati, Ananai Daud."

²⁸Banna tamaka ti umma go yena, ndo tu makkabola yena da maini Muri Yesu. Baisa Muri Yesu Na katanara: "Appa linni, mi pawaidami ma bayawwa ku makkana pa patnggasami?" Baisa ndo tu kambola yena da simai Muri Yesu "Mapawaikadda Muri!"²⁹Baisa, Muri Yesu Na podisari ni mata ndo tu kambola yena, baisa Na panewi "Na dadisa ti sadami ka samatunisa bai pawaimi!"³⁰Dangngu ollu go mema banna pawallanari ni matada badda paetana, baisa Muri Yesu Na peka pa kapassikandara "Kai patandagi amba o pungnguma sa'tu ma lakkasagi ni ni ngerani ni madadi ti sadami."³¹Takka jiana ngaddami, lusa dassa badda bali dangngu ma sabbaranasa ni ngerani ni madadi ti sada da ndo tu makkambola yena ti mbe-mbe tana. Muri Yesu Na Patanggasai Ni Tu Ma atta Lakkasa Pa panewi.³²Badda lusa ndo tu ma kambola yena, etara tu makkarangngani ni tu ma atta lakkasa pa panewi mullani banna sadoparai mawu tana, badda karangngani ti Muri Yesu.³³Baisa Muri Yesu Na wurrakai ni mawutana ma sadoparai no ni tu yena, dangngu go mema no ni tu yena banna panewi bali. Ndo tu dangu yena ma etai ni madadi ti sadanai no ni tu yena da bangara dangngagi, baisa na panewi, "Ni ma samagiana atta pa eta pungngu amapui ti Israel."³⁴Takka giana ngaddani, ndo tu Farisi da panewi, "Yinna Na wuddari ni ngasu-ngasu atta ndassa banna waina bisa ngasu-angasu atta ndassa." Danguri Ni Paramma Takka Kuddu kakki Maramma.³⁵Baisa Muri Yesu Na salaku banna kalissu ndabba ndi ni kota dangngu ni ndesa, banna pa pekana ti sinaoge-sinagoge da yidda dangngu Na patomagi ni panewi ni mandassa ngerani ni umma kalada-Nai Allah, dangngu Na patanggasara waliti ngarandukka panyaki dangngu ngarandukka ma paddisa.³⁶Banna etaraka ndo tu dangu yena, Na milla ni atiNai Muri Yesu, ti sada da ndo tu yena badda onja langu takka dangngu atta da goma mandara, sama tu ki mbebi pa atta pawa.³⁷Baisa Muri Yesu Na panewi ti sada da murit-murid Na, "Ba eta pulupiakasa, dangu langu takkari ni paramma da, takka tu ma ramma sakudduka kirra."³⁸Mabba tunihaisa, dangngi nikka ti Muri ni ma mangngu rammaNa kanna pangindina tu maramma ti dalu RammaNa.

Chapter 10Muri Yesus Na Palewara Murid-murid-Na

¹Baisa Muri Yesus Na kayekandara ma sakkabullu maduada murid-murid-Na, baisa Na yandara bisa kadda wudda waindi ni ngasu-ngasu ma irraka, ngarandukka panyaki dangngu ngaranduka ma paddisa.²Ndondisa ni ngara-ngarada ma sakkabullu maduada mabokulaNai Muri Yesus: ma kawunga, Simon ni patakkida Petrus, dangngu Andreas anguwuana, Yakobusa dangngu ni anguwuanai Yohanisa ananai Zebedeus, ³Filipus dangngu Bertolomeus, Thomas dangngu Matusa ma tanggu pa kabuana si katowa, Yakobus ananai Alfeus dangngu Tadeus; ⁴Simon tu Zelot dangngui Yudas Iskariot ni ma battani Muri Yesus.⁵Muri Yesus Na palewara ma tu ma sakkabullu duadana mabokula-Na dangngu Na paretara: "Ambai salaku ti larada tu sawawi dangngu ambai tama ma ti panyia paengada tu Yahudi pa atta mbussa oli tu Yahudi da ni pa pangarada tu Samaria. Takka salakumika ti mbebi-mbebi majallura ni ma ona ti padua tu-Gu Yawwa ti Israel. Baisa, ba tanggu salaku kamika, mi patomagi dangngu mi panewimi "Umma kaladaNai Allah mbadda tukkinasa!⁶Kai patanggasai ni ma analalu, kai pamuripa bali ni ma mbadda matina, kai pawarasa bali ni ma katombu, dangngu kai wuddara ngasu-ngasu atta ndassa. Yimmi mbadda koli juamika dangngu yimmi walli kai ya jua mannu walli ti tu. ⁷Amabi ngindi ammani ammasa winggira, ammasa bela, tau ba ngga ti dalu leku banggimi, ⁸attau tas tutuni bai salakumi dangngu ambai ngindi mannu da duamballa kalambi, sandala dangngu takku, mabbani tu ni maramma risi panyia oni ni ngarana. ⁹Dangngu languka ti kota attau ti ndesa mbegumi bai tamami, kai paresa bali hegai ni ma patutuna ti pangaddami, baisa enganamika kai lappa hai toma pasalakui. ¹⁰Takka bai tama kamika ti umma hai, ambai mbullana pa ya salam. ¹¹Dangngu nikka banna patutukanisa ni umma hai, ni pa sandiana Allah kanna mburusa ti umma hai, takka nikka ba aita kakka, ndangngu ni pa sandiaNai Allah kanna balirisa ti yimmi. ¹²Dangngu languka hera widdi ni ma atta mbussagumi, dangngu tu ma atta rangngi pani ni pa panewi waimi, kai namui bai lusa kakka walli ti umma attau walliti panyia hai, kai kambassa bali ni kombura ti wissimi, ni wukkuni dikeri tunihai, tandanai mabba yimmi mbadda baisa missa pasalakui ti tu hai attau ti panyia hai. ¹³Takka Yawwa Ku panewi ni ma pulupia ti sadami, banna tomakasa ni rasini ni laddu ni padjala dangnganda attau ni pa mannangu dangnganda, ni tana Sodom dangngu ni tana Gomora na risi pasandalai ni taguni walli ti panyia hai. "Ni Sadukka dangngu Ni Pasagada Murid-murid-Nai Muri Yesus¹⁴"Etai, Yawwa bakku palewami sama kaddani dangngu ni mbembi ti paddua asu ma mbani, mabba tunihaidassa ka tikutu lakkasamika ka samatunari ni mandumi dangngu ka ti bela atimika ka samatuni ni sagukku Merpati. ¹⁵Takka, magawikki namika waliti tu mabba yidda kadda ma yami ti dewan Yahudi marisi pajaga ni ma urrusai ni ngera agama dangngu pata tu Yahudi, ni patakkida Shanhedrin, dangngu ka amba piani badda palumi ti umma-umma panyia pa sambaya waida ni patakkida Siangoge. ¹⁶Dangngu yimmi da karangngagumi ti sagada tu ma mangngu kuasana dangngu ti sagada sangaji mulla-Gu Yawwa, tandani kadda lakkasagi yidda dangngu tutuni tu sawawi. ¹⁷Takka ba toma kakka badda yami, ambai pangaddamagi ni ngerani appalinni attau pani ni pa panewimi, mabba toma ti rasi hai mannu kadda walli ba yagumi ti sadami pani ni pawukku patakkimi. ¹⁸Dikeri tunihai, atta yimmi amma ma panewi, takka nikaddai ni Ngasu-nai ni Amamu ma panewi banna waigi ni sadami. ¹⁹Anguwuana na yani anguwuana banna mati, ni ama ti sadanai ni anana, dangngu ni ana na lawandara inna amana dangngu banna pappara. ²⁰Yimmi da paddisagumi ati mullani ni ngara-Gu, takka ni tu ma mandunga lappa toma ba baisai yinna kadda ma sawi mara. ²¹Takka badda toma kakka pa pajarrami ti sisa panyia palaimi ti panyia sawawi. Takka Yawwa Kupanewi ni ma pulupia ti sadami, mabba yimmi attai baisa mari ni panyia ti Israel bai li wainami lappa banna takka ni Ana Tu Rara. ²²Ni lakawa pa anjara attana risima walliti gurrana, tu mannu kadda walini ni ata attana risima walliti murina. ²³Tutusa nikka pani lakawa ni pa anjara na pasama dangngani dangngu ni gurrana, dangngu ni ata sama dangngani dangngu ni murina. Nikka yidda badda kayekani muri umma Bellzebul, ka risi atta ndassa walinisa tu pa olina hai dali ti umma. "Mandautami ti Muri Allah takka Atta ti Oli Tu Rarana"²⁴Mabba tunihai kaddai ambai mandautana ti sada da yidda, mullani samatuni yidda atta o amma pani-pani ni ma patonina ni pa atta eta, attau ma kabunni ni pa atta lakkasanda. ²⁵Pani ni pa panewi-Gu ti sadami ti ma kapattana kai panewi waigi ti dalu ma wailangu dangngu pani ni parangngimi badda wuapa kamussikagumi, kai patomagi waliti pannu wogu umma. ²⁶Ambai mandauta dangnga mandaraa yidda ni ma pamati ni kalittamu, takka da piana badda pamati ni ndewamu. Takka kai mandauta risimika ti sada-Na Yinna ni piana banna pamati ndabbari ni kalittamu dangngu ni ndewamu ti panyini ni mati atta mbosa. ²⁷Angga sisa danari ndowwi tutunari dua niwu kasila pa batta? Dangngu atta o amma saniwu kasila ma kanabu ti tana ti sambali pa atta wukkuNai ni Amami. ²⁸Mussu, ni logi ti katowamu ngarandukkanari na malira narri. ²⁹Mabba tunihai kaddai ambai mandauta amma, yimmi risi pamangngu sina waliti kasila. "Mangakuni Muri Yesus Ti Saga Tu Sawawi"³⁰Nikadai, kirra tu ma mangaku-Ga yawwa ti saga tu rara, Yawwa Ku mangaku mannu ti Yinna ti saga-Nai ni Ama-Gu ni ma ona ti surga. ³¹Takka herai ni ma atta lakkasa-Ga Yawwa ti sada oli tu rarani, Yawwa atta Kulakkasa mannu manisa

yinna ti sagaNai ni ama-Gu ni ma ona ti surga."Ni Pamai Dangnga-Nai Muri Yesus³⁴"Ambai pangadda mangngi mabba Yawwa bakku mai ngindi ni ma ndami ti pannu tana. Yawwa bakku maikakka atta mulla ngindi-Gui ni ndami amma, takka ngindi-Gui madakkuta. ³⁵Mullani Yawwa bakku mai tutuni bakku pasewa ndara mani waliti Amada lakawa kawinni walliti inna da, ni weyia walliti yianu kawinnina, ³⁶dangngu ni mussunai ni sa'tu yinna kadda waliti olidadi wukkina. ³⁷Herai marisi pambussani ni amana attau ni innana waliti yawwa atta na patutu manna ti sadagu Yawwa. Dangngu herai marisi pambussana ana mani attau ana kawinni walliti Yawwa, attana patutu manna ti sada-Gu. ³⁸Dangngu herai ni ma atta mbussana banna ditai ni yai sarikkana dangngu na keriwa Yawwa, attana patutu ammana ti sada-Gu. ³⁹Herai ni ma keta pamandungagi ni sangasuna na jallurai ni sangasuna, takka herai ni ma jallura sangasuna mulla-Gu Yawwa, na koligi ni sangasuna."Ni Uppa Walliti Muri Allah⁴⁰"Herai ni ma yema dangngu ndassani, sama kaddana banna yemawa Yawwa dangngu herai ni ma yema dangngu ndassawa Yawwa sama kaddani banna yemai Yinna ni ma palewa wa Yawwa. ⁴¹Herai ni ma yema dangngu ndassa ni mabokulaNai Muri ti dalu ngaranai ni mabokulanai Muri, na kolina uppa walliti mabokulanai Muri. Dangngu herai ni ma yema dangngu ndassai ni tu ma atta djala ti dalu ngaranai ni tu ma atta djala, na kolina uppa walliti tu ma atta djala. ⁴²Dangngu herai ni ma yani paunnu ti tu ma ona walliti tu ni ma dikku ndia, mussu languka sagala we maringngi takkai ti dalu ngarana ni sa'tu murita-Gu, Yawwa Ku panewi ni ma pulupia ti sadami, yinna attana jalluramai ni uppana."

Chapter 11

¹Banna baisakai Yesus panyandara pareta tudaka masakkambullu duada papeka-Na Yinna salakunassa walli hailauna lappa anjara dangngu patomanggi ni panewinai Muri ti manua-manua dayidda. MURI YESUS DANGNGU YOHANES MA PARISSA²Nggiane, batangnga oni Yohanes tinggallu, narangngi niparamma-paramma nai Kristus, na pangindina langi ti papeka-papeka, ³dangngu napakkatanana ti-Yinna, "Appalimu yodaka mamai hanuni na, aitawallika kamma palenakka tu sawawi?"⁴Yesus nasimai dangngu linnandarra, salaku dangngu papekanai Yohanes pani ni parangngi ni dangngu nipaeta, ⁵makambola paetana, makalikku pangga mapaddisa katowi tanggasa, warasa, makatillu rangngi, mamati bapakaddi, dangngu nima milla patomamanggi ni panewi nai Muri. ⁶Dangngu papamaringngi pamalalara ma atta katunjurra ngga yawwa. ⁷Dangngu banbadda daka, Yesus panewi nassa ti tu dangu ngera nai Yohanes, "pani nipawukku paetami ti maradda ngginna ngu? sapungngu tanurri ni pakoya ngallu? ⁸Bai laumi pani nipaeta? stu mapakina kalambi mamalijangu? yidda ma pakina kalambi mamalijjangu ndo ondara ti umma-umma sangaji. ⁹kaetai appalinni ba salaku? stu mabokula mamanyurata? o, Kupanewi ti you, yinna narisi pakalada mannu wallipu walliti stu mabokula mamanyurrata. ¹⁰Mabba, yinna maddaka ningerana pambadda tulinggi: Etasa! kupangindi na papa lewa-Nggum mamanyulunggu-Yona. yinna ma andianggi ni lara-Mu ti sangga-Mu. ¹¹kupanewi nimalangngu takka tiyo, ti njongada yidda papadadida kawinni, atta kalli oammapu tu marisi palikalada walliti Yohanes maparissa. takka nia dikku langngu takka tidalu sangaji nai Allah, risi pakalada walli ti yinna. ¹²wallinggi ti Yohanes maparissa toma nggiana, sangaji nai Allah jarra ti sapandila, dangngu tu mambani neloku ndo dapasalaku pakkasai. ¹³Mabba, ngarandukka damabokula mamanyurrata dangngu hukku taurat damanyurratu toma rasinai Yohanes. ¹⁴Dangngu bai mbussa kakka patarimmai, yinnakaddai Elia ni mahamina. ¹⁵Hera ni mamangngu katillu na ka rangngi waina, rangngi waija nimai. ¹⁶Takka yimmi, panidakka papangera waingui ni ndalarada ndia? yidda ndo samatuni allakawa dikku ti panyia-panyia madangu, makayekana oina. ¹⁷Dangngu na panewi, yami mapuwi nggu talali tutunu yo, takka attai sandukka amma?"¹⁸Mulla mika Yohanes na mai baattananga, tumannuai ba attana unnu, dangngu yidda dapanewi, yinna sadoparanai ngasa ma atta ndassa. ¹⁹Tuammunisa hai, ba tangnga maina ni Ana Tu baisa na nga dangngu na unnu, dangngu yidda dapanewi, etasa, tu mamarissala dangngu ma mawuka, olida ma pakabuana si katona dangngu tu mandoku njalana. Tuammunisa hai, manganni mappa pullupia nggi ni pawoluna." PANAMUNA TUTUDA TU MA ATTA BISSU PA PAWI²⁰Singgilani hai Yesus panewinassa niatta ndassa narri ni manua-manua panyiapawolu-Na bisa marisi padangu mabba niatta mariada. ²¹"Sandukka nassa, Khorazim! sandukka missa, Betsaida! Bauni mabisa-mabisa mambadda dadina tinjonga mi yimmi nadadi mangngu ti Tirus dangngu sidom, yidda mbadda tanu dakka pammaria dawaina kalambi sandukka dangngu kumbura. ²²Tuammunisa hai, Ku panewi ti yimmi ba tiladdu pahukku wai, Tirus dangngu Sidom na risi piapu padita tanggu nggi walli ti yimmi. ²³Dangngu, yimmi, Kapernaun, piadani yimmi bapajangga ni toma ti awangu? Aita amma, yimmi papamburu nggumi ti pannutana tumati, ba ni bisa-bisa mambadda dadina ti njongami yimmi na dadi ti Sodom, ni manua nggo deanja toma ti laddu nggia. ²⁴Tu ammanisa hai, ba tiladdu pahukku wai, ni tana sodom narisi piapu padita tanggu nggi walli ti yimmi." SARAILANGU NANITU NI MA MAI TI MURI YESUS²⁵Timanana Yesus na panewi: "kupambuatu parisi nggu ningara-Mu, Ama, Muri ni niawangu dangngu nipannu tana, mabba you bau kabumunggi ngarandukka ni walli ti tuma maloyangu dangngu ma lakkasa, dangngu ba patambuwai ti allakawa dikku. ²⁶o, Ama, mabba samatuni baisa nima patutuna ti sangga-Mu. ²⁷Ngarrandukka ndabba ni mbadda pajolanarrikai Ama ti yawwa. dangngu atta oammapu tu stu ma tandai ni Anana, dana kai-Ama. atta o, ammpu tu stu ma tandai Ama, dana ni Ananaka dangngu, kirra tu pawukku nanni Anana tutuni bapatambuwai. ²⁸Maimika ti-Yawwa, ngarandukka ma atta tawulla dangngu mambuatu ditana, dangngu Ku yanggu sawailangu. ²⁹Ditasa ni kajanga ni patau-Nggum, dangngu sakolaka walli ti yawwa mabba yawwa Kumalijjangu dangngu maradda ati, dangngu yimmi kolimamami ni kasannangu ti dalu ndewamu. ³⁰Mabba ni kajanga ni patau-Nggum atta nambuatu amai dangngu ni padita-Nggum na saudalai"

Chapter 12 Yesu Muri Ti Laddu Minggu

¹Ti laddu ni go, Yesu na salaku na linggi ni oma gandum ti laddu minggu. ²Takka tu Parisi badda etasa, yidda dapanewi ti yinna. Etaraka lakawa papekamu pasalalaku ni ma aita pulu pia bapasalaku ti laddu minggu. ³Tunisa Yesu napanewi ti yidda, Aita kalli etamai yimmi dangu bacca pani ni pasalakunai Daud bana manjiwu dangngu nikarangana. ⁴Pani linna yinna banna tama ti umanai Allah dangngu nganggi ni kambamba paya ti Muri ni ma aita pulupiana tutuna badangangi tu mannu kadda tu, tu makarangani, sigilani dani nikawattu da para Imam? ⁵Aitaka aita pernah pu yimmi bai bacca ti hukum taurat, maba ti laddu minggu. Para imam ti bait Allah ra malanggara ni laddu minggu dangngu yidda aita da jalama? ⁶Takka yawwa kutakki gumi ti yimmi ni marisi pakalada wali bait Allah oni siana. ⁷Tunisa nika yimmi badda lakkasami ni ngerani gia, yawwa ku busa gi ni milla ati aita ni ama nipaya yimmi, aita da pernah ba hukku dara ma aita jala. ⁸Mabba ni anatu rara ananai Muri ti laddu minggu. Yesu Napatangasa Ti Laddu Minggu ⁹Banna salakuka walli hai launa Yesu na takkaka ti Sinagoge da yidda ¹⁰Eta oni nisatu mani maka likku sapapa lummana. Dangngu yidda dapaka tanana ti Yesu lidda, panisa nima pulupia bapa tanggasa waina ti laddu minggu? kapiyani yidda badda pajala Yesu. ¹¹Dangngu yinna napanewi ti yidda, Hera nitu ti jongami yimmi mangu bebina saniwu, dangngu ni bebina go banna kanabukasa ti kaluaku ti laddu minggu, aitakah yinna engngu yinna engnga tomanai dangngu palusanggi? ¹²Pira ni dangu ni nilai ni tu rara wali ti saniwu bebi go, Mabba tuni haisa go. na pulupiasa ni papa dowi ti laddu minggu. ¹³Baisaka hai Yesu na panewi ti tu no, pajolanggi ni lumma mu. Tu nona na pajolanggi ni lummana dangngu na patanggasa padassa sama tuni nilummanai sawawi. ¹⁴Takka tuni haika tu Parisi da salaku wali ni hai dangngu dakasisana lawai yinna, oppa linni yidda badda pamati yinna. Yesu Ata Pa Pedina Allah ¹⁵Tuamunika Yesu banna lakkasanggi ni ngerani go, ma lusa wali ha launa. Dangngu yinna dangu makeri dangngu yinna napa tangga yidda ngara dukka da. ¹⁶Dangngu panamu darra yidda ka aita da padowi wikkina badda lakkasadara. ¹⁷Ni ngerani go kapiyani bana gannapa pani ni papatomanai nabi Yesaya. ¹⁸Elusa! ni atang-Gu ni pa mbadda peding-Gu ni pabussagu, mabba ti yinna ni ndewagu na patutuni, Yawwa enga yanggu Ngasu Matua-gu ti pannu na, dangngu yinna enga takki na ni ma adila ti tutu sawawi. ¹⁹Yinna aita na banima, aitaka karawuka, dangngu aita o ama satu marangni ni lina lara-lara. ²⁰Ni wullu ni bata aita na pabatama dangngu sumbu ni ma takki pa badda aita na paddama toma yinna padowi ni adila talu. ²¹Dangngu ti dalu ngarana tu-tu sawawi engnga manuda KUASA-NAI YESU WALITI NGASU-NAI ALLAH ²²Baisaka hai satu ni pasadopara mangngu tana, maka bola dangngu makadatta, da karangngu dara ti Yesu. Dangngu Yesu napatang gasara, baisaka maka bola dangngu maka datta do da pa etana dangngu dapanewi. ²³Ngaradukka tu da bangara dangugagi dangngu pakatananai yinna nia engga ananai Daud? ²⁴Takka tutu parisi badda ranangiraka yidda badda panewi tunia aita piamanika bana wuraka ni ma aita dassa nikka aita dangngu Belzebul, makatowa dara ma irraka. ²⁵Yesu na lakkasangi ni pangadda yidda dangngu na panewi ti yidda. ngara dukka nari sangaji makaissaka mapalawa wikkina, dapajangga, dangngu ngarandukkanari ni manua aitaka ni umma maka issaka mapalawa wikki aita na tahamani. ²⁶Dangngu kabaliku wuraka kabaliku. Yinna nakaissaka palawa wikkida. Ma tunaihaihaka apalinni ni sangaji ni bana mandunga? ²⁷Dangngu nika yawwa, wuruka mangngu tana waini Belzebul waigi herakah lakawa ba da wurakara yidda. ²⁸Takka ba waida ni ngasu nai Allah. Yawwa ku wuruka ni mangngu tana. sangaji nai Allah badda mainisa ti yimmi. ²⁹Aita apalinni satu tu piani batama ti uma tu mapakua dangngu paramadi ni ngawana nikka yinna aita na leku manyuluma dara tu mapakalua? Baisakahai yinna na tama banna karebu ni umma go. ³⁰Hera widdi ma aita oliga yawwa, malawawa yawwa, dangngu hera widdi ma aita pakabua dangngai yawwa, mabera pa kaisaka. ³¹Mabba tunihaika yawwa kutakki gurai ti yimmi, maba ngaradukka nari nijala dangngu ma aita dassa walini ti turara engnga jammadari rakki ni ma aita dassa ti ngasu matua aita pa jammadi. ³²Dangngu hera widdi nima tekki ngerani mapa lawa dangungani Ana tu rara, engnga podasadari, takka hera widdi ma panewi malawai ngasu matua aita papomadari walli ti magiana toma ti mahammuna. Pungugi Yai Tada Wali Ti Wuani ³³Nikka ni pungu yai go ma dassa, ni wuana na dassa mannu. Aita bani pungugi aita na dassakasa, ni wuani aita na dassa mannu maba ni pungungi tada wali ti wuani. ³⁴Ta dalarana ni mandu, apalinisa piakadanika yimmi maaita dassa bai panewi ni ngerani ni ma dassa? maba wallini ti ati ni wiwi na panewi. ³⁵Tu madassa da palusanggi ni ma dassa wali ti dedina ma dassa dangngu tu ma aita dassa na palusanggi ni ngerani ma aita dassa wali ti dedina ma aita dassa. ³⁶Tunihai kadda, yawwa ku takki gumi ti yimmi, maba ngara dukkanari ni panewi ma aita ni ni na ni pa takki tu, yidda engnga, tagudari ni simani ti laddu paadilawai, ³⁷Mabba mulani panewimu, yimmi engnga da pulupiagumi dangngu panewimu, yimmi engnga ds hukku gumi. TU PARISI DANGNGU AHLI TAURAT DA DANGNGI TA'NDA ³⁸Baisakahai, mangngu tuma pira ahli taurat dangngu tu parisi da panewi ti Yesu, Gurru, yami busa pa eta ni tada walli ni ti yo. ³⁹Tuamunika Yesu nasima dangngu na panewi ti yidda, dalarani ma aita dassa dan majurraka gia da dangungi ni tada dangngu engnga aita ya

amadara tada ti yidda, sigilani ni tada walli ti Yunus. ⁴⁰Sama tuni Yunus ma ona ti tia ia kalada ba 3 laddu, 3 kajidolunga tuni hai mannu kadda ni anaturara engnga oni 3 laddu, 3 kajidunga ti tiani panu tana. ⁴¹Tu ta Ninewe engnga dengira karangngadara dallara ma wuddi bia adila dangngu engnga hukkudara maba yidda mariada badda rangngisa ni panewi nai Yunus. dangngu etai ni marisi pakalada wali ti Yunus ma ona sia. ⁴²Ratu Wali ti Selatan, engnga kaddi karanguga dara dalarani gia ti laddu pahakimara, dangngu engnga hakkudara mabba yidda mai wali ti suppu tana ba pakaddi ni lakkasana solema. dangngu eta marisi pakalada wali ti Salomo. SANDUKKA WALI TI MAKASONGA ⁴³Takka ui ngasu ma aita dassa nalusa wali ni ti turara, yinna na lindi ni panyia-panyia ma aita o wena badda manyarana panyiapa panjana, takka aita da jambaramai. ⁴⁴Baisaka yinna napanewi, yawwa engnga baliguka ti ummagu panyiapa lusagu. Dangngu ba takkaka, ia na tomanggi ni umma go na kosonga, badda sapa dangngu pa atura dassa. ⁴⁵Baisaka hai ni ngasu mairraka ma aita dassa na salaku dangngu karangnga dara pittu ngasu sawawi marisi pa aita dassa dangngu yidda tama dangngu engana hailauna Baisaka ni sadana ni tu no rissi pa aita dassa walini ti manyu luni, Tumanukaddani ma busa padadi dangngu ti dalarani ma aita dassa gia. "OLIDADI-NAI YESUS MA PULLUPIA ⁴⁶Yesus tangnga panewi dangnga nasa tu dangu, etai inna dangngu angua-anguada ma dengira ti sabaliwu daparingani badda panewi dangugani yina. ⁴⁷Satu tu, panewi ti yinna, "Eta, inna, dangngu anguwuamu badda dengira ti sabaliwu bada paringana ka panewi dangnga you na." ⁴⁸Tuni haisa Yesus nasima nitu mapekani dangngu napanewi. Hera ni innagu, dangngu hera ni anguwua-anguwua gu. ⁴⁹Dangngu banna parappa dika ti lummana ti juruda lakawa papeka na, Yesus napanewi, niani ni lunagu dangngu anguwua-anguwua gu. ⁵⁰"Mabba hera widdi ma pasalaku ni pawukku ni ni Amanggu ma ona ti sorga, yinnakah anguwuagu, ana winnigu dangngu inagu."

Chapter 13PANGERA TUTU NI PASABBARANA

¹Ti laddu hai, Yesus na salaku waliti umma dangngu na madiddi ti karasa tamma. ²dangngu tu dangu ma pakabuana ti yinna. Mabba yinna na sawi ti tena dangngu madidinai, dangngu ngarandukka tu dangu dengiradai ti karasa tamma. ³Dangngu, yinna dangu patakkina ti yidda ti dalu pangerana, "linna yinna" oni ni stu ma sabbara na lau pa sabbarana. ⁴Dangngu banna tangnga sabbarana, odi ni pirra-pirra winni makanabu ti karasa lara, mappawurunga hammidi na ngadi labba na baisari. ⁵Ni winni sawawi ma kanabu ti panyia mappa watuna, ma atta dangu tanana, dangngu na gessa pa tumbui mabba atta o'ama tana makajalunga. ⁶Takka, banna sungngasa ni laddu, ni papamulla do wanna narika banasa laddu. dangngu, mabba atta oka amanari, ni papamulla do na marakkutari. ⁷Ni winni sawawi ma kanabu ti padua ruta mappa tarana, dangngu ni ruta mappa tarana do na tumbu dangngu na ngappiri. ⁸Takka, winni sawawi makkanabu ti tana madassa dangngu na danguri ni wuanari. oma sangasu pa dua balina, oma nammu kabullu pa dua balina, dangngu o'ma taula kabullu pa dua balina. ⁹Hega nimma mangngu katilluna, ammanaka yinna kanna Rangngi. YESUS NA PA ANJARA WAINDARRA PANGERANA¹⁰Dangngu lakawa pasakolanai Yesus da mai dangngu da pakkatanana ti yinna, "kaddi yona bau panewi ti yidda ti dalu pangerana?" ¹¹Yesus na simara yidda, "ti sadamu badda ya gukka tutu lakkassagi maka bunni kerajaan Sorga/ umma sangaji, takka ti yidda atta da yamaddai ni lakkasa. ¹²Mabba, tu ma badda ona, ti yidda da ya darra dangngu yidda da wappu sobunari-takka, hega ma atta ona, langka pani nimma ogi da teki bali waliti yinna. ¹³Mabba tuni hai, yawwa Ku panewi ti yidda waina ti dalu pangerana mabba da pa etana, yidda atta da etama, dangngu badda rangngi, yidda atta da rangngima, dangngu atta da lakkasamanggi. ¹⁴Ngerada yidda bannu nassa ni pappa dwinai Yesaya, banna panewi, dangngu ni katillu, yimmi enga mi rangngi, takka yimmi aita malli lakkasamanggi, dangngu ni pangaduna, yimmi enga paetami takka atta malli patadamanggi. ¹⁵Mabba ni ati da bangsa do badda tebinassa ni katilluda bakka bullika parangngi dangngu yidda badda toni ni matada. Nikki aita kakka, enga yidda da kalina pa eta dangngu waina mata da, da rangngi waina katilluda dangngu kapiiani badda lakkasa waigi atida. baisaka da pabalina ti saga-Gu dangngu Ku patanggassara. ¹⁶takka, Ku pamaringngi ni matamu mabbau etawu dangngu ni katillumu mabbau rangngidawwu. ¹⁷Ku panewi mapullupia ti mabba dangu nabi dangngu tu-tu ma pullupia ma busa parangngi pani nippa rangngimi, takka attada rangngimai yidda."PATARAANGUI TUTUNI PANGERANI NI SABBARA"¹⁸Mabba tuni go, rangngi dassa ni wukkuni pangerana ngerani mappa sabarra. ¹⁹Badda baisaka tu parangngi ni firman kerajaan/ panewi kerajaan dangngu atta da pappa tadamanggi, kaballiku na mai pappa lumunggi pani ma badda ogi ti dalu atida tu, yidda kadda do tu ni winnina pasabbara ti karasa lara. ²⁰Ba o'kakka nippa sabbara ti panyia-panyia mappa watuna, yidda kadda tu ma rangngi ni panewinai Muri dangngu na olu kawi waina goga. ²¹Takka yinna ma atta wolu amuna ti dalu sadana dangngu atta na tarru 'amani. Dangngu banna dadi kassa penindasan/ pabawa kassa dangngu penindasan/ papadissa dangnga mullani panewi nai Muri go, yinna olu gonggilla dangnganai. ²²Ni winni makka nabu ti padua pungngi yai pa tara yidda kadda tu marangngi ni panewinai Muri baisakka ni momuni pannu tana dangngu ni palapina ma dedi na jajai ni panewinai Muri go kapiiani ba atta o wuani ²³Takka, ni tu ma mangngu winnina pasabbara ti tana ma dassa, yinna kadda ni tu marangngi panewi nai Muri dangngu na lakkasanggi yinna kadda ma wua pullupia dangngu menghasilkan/o ru'uni. o'ma sangasu padua balina, sawawi ma nammu kaballu dangngu sawawi ma taula kabulluna."PANGERANA NGERA RUTA MATAMBA DANGNGU GANDUM"²⁴Yesus napatomagi pangerana masawawi ti yidda, linna "panyiana sangaji/kerajaan surga go mudda bappa ngeragi samatuni tu masabbarana winni ma dassa ti oma. ²⁵Takka, ba tangnga maturru da tu, papada da mai dangngu da sabarrana winni wussu ti padua winni kamailli dangngu da salaku. ²⁶baisaka, ni patandu banna kalungngasa dangngu na soburrai baisaka ni wussu do eta mannuri. ²⁷Baisaka, ata-ata da Muri oma do da mai dangngu da pakkatanana ti yinnam umbu yo angga sabbaramui winni madassa ti omamu? baisaka, be wali nyianari ni wussu do? ²⁸Yinna nappanewi ti yidda, stu papa ma badda padowi, baisaka ata-ata da lidda ti yinna, 'appa linni yo mu bisu kamma salaku pakkabuadi?"²⁹Takka, ni umbu na panewi, ammada! mabba, bammi pakkabua kandissa ni wussu-wussu do, enga mi rabbika pakarangngami ni kamailli. ³⁰Amma ammudissa kanna tumbu pakkarangnganari toma ti rasi wattu. dangngu, ti rasi wattu, yawwa enga lunggu ti ma sabbarana, ti kawangngani, pakkabuadi ni wussu do dangngu randiri ti dalu kawukku kapia tunnuri. Takka/naisaka pakkabuadi ni kamailli tauri ti wallabokugu."KERAJAAN ALLAH SAMATUNI BIJI SESAWI DANGNGU RAGI"³¹Yesus na lulukai ni ngera sawawi ti yidda, Linna, "kerajaan sorga go samatuni wiasa pungngi yai pa teki tu dangngu na sabbaragi ti omana. ³²Ni wiasa go madiku waliti ngara dukka winni, takka banna tumbusa, yinni na risi pakalada waliti ngaradukka ngara rohi, malla na dadi pungngi yai kapiiani mappa wurrunga ti awangu kanna mai pawolu sabbu ti kasanga-kasangani."³³baisaka Yesus na lulukai ni sisa ngera masawawi ti yidda, kerajaan surga go samatuni ragi, ma stu kawinni da teki dangngu da patama pabolugi ti wiasa pabai ni danguni taula sukat

dapakawuranggi labba na pakawura dangngagi ni ragi.³⁴Ngara dukka ni gia Yesus linna darra tu dangu ti dalu pangerana-pangerana, dangngu Yinna attana panewi ma ti yidda ba attana pangerakanaka.³⁵Mabba tuni hai, na bannu nisa pani nippa bada patomada melalui Nabi, "Yawwa enga bakku buagu wiwwi ti dalu pangerana-pangerana, Yawwa enga wundagui ngaradukkani ma kabunni waliti kawungnga dadi tana." PANGERA NGERANI NI RUTA MATAMBA TI OMA³⁶Baisaka, Yesus na amandarra tu dangu do baisaka na tama ti umma. dangngu lakawa passakola-Na da mai ti Yinna dangu lidda, "pawailangu gamma yami ni pangerana ngerani ni wussu-wussu ti oma".³⁷Dangngu na simai Yinna, "tu masabbarana winni mandassa yidda Ana Tu"³⁸dangngu ni oma-oma du, ni kaddai ni pannu tana gia. winni madassa yidda kada ana-ana kerajaan, dangngu ni wussu yidda kadda ana-ana nai kaballiku.³⁹Dangngu ni papa mussu ma sabbarana yinna kaddai kaballiku dangngu ni rasi wattu ni kaddai ni suppu jappu tana, dangngu yidda ma tanggu wattu do yidda kadda para malaikat matua kalabi bela.⁴⁰Jadi/ baisaka, samatuni wussu papakkabua dangngu da tunnuri ti api, tuni haisa ma dadi ti suppu tana.⁴¹Ni Ana Tu nappa lewara malaikat ngaradukka malaikat-Na, dangngu yidda da pakkebuadi ngaradukkanari ni watu pakkaturra dangngu, dangngu tu mapassalaku ma dassa waliti kerajaan-Na.⁴²Dangngu na kawassu kdarra ti madua tullura api, ti panyia hai o mamangasi dangngu pangisina undu.⁴³Baisaka, tu-tu mapullipia da silangngui samani mata laddu ti dalu kerajaan Ama-Da. Hega ma mangngu katilluna yinna ka nimma rangngi. Kerajaan Sorga Samatuni Ngawu Patadanunya Dangngu Kapi/Mutiara⁴⁴Kerajaan Surga sama tuni ngawa patadanunga ti oma, nippa tabuka da tu, baisaka da kabunni waligi. dangngu mulla busa nai, na salaku, na batta dabba di ni ngawuna, dangngu na si ni oma hai.⁴⁵sadakka waliki, kerajaan surga sama tuni stu ma dangngu namma nyarrana kapi mamanadana,⁴⁶Banna jamburai ni sisa kapi/ mutiara nimma buatu si, yinna na salaku dangngu na battadi ngaradukkanari ni ngawana baisaka na si ni kapi go.Kerajaan Surga Samatuni Jiala Ma Bannu na I'a⁴⁷Tuni hai mannu, Kerajaan Surga samatuni jiala nippa wallasa ti tasikka, dangngu na pakkabuadi ni mattu ngara i'a.⁴⁸Banna bannunikka ni jiala go, yidda da patangngi ti passalai dangngu da madiddi, baisaka da pakkabuadi ni i'a madassa da tauri ti kalokatta-kalokatta kalada, takka da kawussukandi ma atta dassa.⁴⁹ Mabba, ni kaddai nimma dadi ti sappu jappu tana. Para malaikat da lusa dangngu dappa wanggidi ma atta dassa waliti tu-tu ma pullipia.⁵⁰Dangngu da kawassukadarra tu ma atta dassa do ti padua tullura api. ti panyia go o'ma dodura dangngu ma pangisina undu.⁵¹Yimmi badda lakkasa dabba damisa ngaradukkani? Yidda da panewi ti Yinna, "o".⁵²Dangngu Yesus Linna dara "ni kaddai/mabba go, stu tu ahli taurat ma badda dadi lakawa sakola kerajaan surga, yinna samani mangngu umma mappa lusana ngawu ma wuddi dangngu ma mema waliti dedina". YESUS DA TULLARANI TI MANUA PANYIA PAWALI-NA⁵³Yesus banna baisarika nippa ngera-ngerana go, yinna nasalaku wali hai.⁵⁴Dangngu, banna takkaka ti manua panyia pawali-Na, yinna na passakola ti Sinagoge-Sinagoge da kapiani yidda takjub/ sangattara dangngu lidda, "be wali nyiana ni tu no banna koligi ni kebijaksanaan/ lakkassa dangngu ni bisa/mujizat go?"⁵⁵Yinna angga ana nai ni tu mappa dowi yai? angga yinna ni Inna-Na nippa takki da Maria, dangngu ni angguwua-Na yiddai Yakobus, Yusuf, Simon, dangngu Yudas?⁵⁶Atta yiddama anawinni-Na ma ona ti karasa da yitta? lalu/ baisaka, be wali yiana ni tu nia banna koligi ni ngaradukkani ngera go?"⁵⁷Dangngu, yidda da kasoppula dangngu-Ni takka Yesus linnadarra yidda, "stu Nabi ni kassa atta da taumani sina, sange kassa/ sigilani ti panyia pawalina dangngu ti umma wikkina."⁵⁸Dangngu, yinna attana padowi padanguma ni bisa ti panyia pawalina mabba atta da waikadda yidda.

Chapter 14 Herodes Na Rangngi Nilolukani Ngeranai Yesus

¹tirasini na, Herodes, sangaji wilayah, na rangngi ni lolukani ngeranai Yesus. ²Dangngu, na panewi ti na ata-atana, "Yinna kadda nia Yohanes maparissa. Yinna kaddi nassa walli tinyonga tu mati dangngu ba tunihaisa ni bisa-bisa nggiana ramma ti daluna-Yinna." Nikeri Matinai Yohanes Pembabtis³ Mabba, Herodes nibadda wappa nassai Yohanes, narandi dangngu napatamani tinggallu mullani Herodes, assaumma nai Filipus, anawinni nai Herodes. ⁴Mabbai Yohanes napanewi ti yinna, atta napullupia ammai you bau mangnguni Herodes. ⁵"Dangngu, mussu Herodes kannu wukku papamati Yohanes, na madata ndarra tu dangu ba yidda lidda ni Yohanes nabi. ⁶Takka, natomasa ni laddu dadi nai Herodes, ana kawinni na Herodes na renja ti sangga da yidda, dangngu na sannangu Herodes, ⁷ni kadai dinna sarana kayani pani widdi padangngi nanni anakarra no. ⁸Tuni kai kadai, banna sukki tassa ni innana, anakarra no napanewi, yanggasa ti yawwa sia, katoma nai Yohanes mapparissa ti pannu rampan." ⁹Mussu kannu milla kani atina ni sangaji, takka badda saranaka dangngu ba tu dinggu manga karangngani, makapareta kannasa ka piama bayani¹⁰Yinna na pakwa kakadappunggi ni katowa nai Yohanes tinggallu. ¹¹Dangngu, katowa nai Yohanes dangindi ti pannu nampam, ka yai ti anakarra no dangngu yinna na ngindi ti innana. ¹²Baisaka, papeka-pekanai Yohanes damai, dateki ni tuna dangngu didatanini. Takka didda salaku palappa pekani Yesus. Limma Kambamba Dangngu Duada Iya Tutuda Limma Rata Tu¹³Banna rangngi sai Yesus nggo, yinna nakangullina walli hai lau waina tena, ti panyia makasannangu mesa. Dangngu tu dangu badda rangngi nggia, da keri Yinna salaku tana walli ti manua-manua. ¹⁴Banna lusa kai Yesus, Na etara tu dangu makka bonggura, dangngu namilla sa ni ate-Na banna namura yidda, dangngu napalangnga darri ni panyaki da. ¹⁵Banna mali nisa, papeka-Na da mai ti Ti Yesus dangngu lidda, "panyia nggia kasannangui dangngu laddu mbadda kanjiddunga nika. Palewaraka tu dangu ndo kadda salaku ti Desa-desa dangngu kadda sii wikki panga da. ¹⁶Takka Yesus dinna panewi linna ndarra, "da ammake yidda palau yimmi, yandaraka yidda panga. ¹⁷Yidda dapanewi ti-Yinna, sia yitta oamma pani-pani, daka dani limma kambamba dangngu duada iya." ¹⁸Dangngu, Yinna linna, "Ngindirika hammi, ti-Yawwa." ¹⁹Baisaka Napalewa tu dangu ndo mandiddi ti pannu rata, dangngu Na tekiri ni limma kambamba dangngu duada iya ndo, takka dima paekina ti awangu, Na pammalangi dangngu bera-berai ni kambamba nggo, baisaka hai, Na yandara papeka-peka-Na, dangngu papeka-peka-Na yandara tu dangu. ²⁰Dangngu, yidda ngarandukka da ngadangngu mbassu dassa. Tunisa hai dida teki ri ni kadappu-kadappu narri ni pa taddi ngada, sakkambullu duada pasu mambannu na. ²¹Dangngu, yidda ma nga kira-kira limma rata mani, aitapu kawinni dangngu allakawa. Yesus Pangga Ti Pannu Wee²²Yesus manyamala parattukarra papeka-peka-Na tama ti tena dangngu da manyulu ni Yinna ti sambali, Na palewa mannu ra tu dangu badda bali. ²³Dangngu, nabaisaka papabali ndarra tu dangu ndo, Yinna sawi nassa ti tandulla da mesa-Na dangngu na sambaya. Nanggirri nika, mesa nassa hail. ²⁴Takka, nitena nggo badda maleru nika walli ti mamara, lengnga-lenga nikka banna yoyai ngalunga ma banna lawai ni ngallu. ²⁵Dangngu, ti lam pata kanyiddunga nggo, Yinna namai ti yidda, pangga ti pannu wee. ²⁶Badda e'tasa papeka-Na, pangga ti pannu wee, mandauta tangngu takka da, takka dida pakawawa kannu, "Nggo mangngu tanai" Baisa kawu-kawu dakka badda mandauta. ²⁷Takka, Yesus panewi nassa ti yidda, lin-Na, "pakkaluanggi ni atimu! Nggia Yawwakada, amba mandauta da." ²⁸Dangngu, Petrus napanewi ti-Yinna, "Muri, nika ba Yakoda, palewawa kakumai ti you ti pannu wee." ²⁹Nappanewi Yesus, "maika! dinna, lusai Petrus walli ti tena, dangngu na pangga ti pannu wee, dangngu na mai ti Yesus". ³⁰Tuamunisa, banna e'tasa ningallu, yinna mandauta nassa dangngu mbussa patandanunga nassa. Yinna napadowuna, "Muri, panamu mara kiwa!" ³¹Yesus manyamala papajola nggi ni lumma-Na, ketani Petrus, dangngu Na panewi "Yimmi ma atta pawai pia, kaddi attai mandungami?" ³²Takka badda tamaka ti tena, ndangngu nassa ni ngallu. ³³Tunihai kadai, yidda ma ona ti tena da karoduka ti Yesus dangngu dapanewi, "mapullu piasa, Yo amanai Allah!" Yesus Patanggarasa Tu Ma Analalu³⁴Poadda toma ti sambali, takka dassa ti tana Genesaret. ³⁵Tu ti panyia hai badda tandasa-Yinna, yidda peka ndabba dassa ni sanggubbulani ni tana hai dangngu ngindi darraka ngara ndukka da tu maanalalu ti Yesus. ³⁶Da dangngi Yesus nika bapiakadani katunjakaki ni suppu kalambi -Na, dangngu ngarandukka da tu matunjakai da tangga saka.

Chapter 15HUKKU NAI ALLAH DANGNGU PATA TU RARA

¹Baisaka hai, pi-pira tu Farisi dangngu maboku-maboku tauratwalli ti Yerusalem mai ti Yesus dangngu lidda, ²"kaddi papeka-peka-Mu da sapallaka nggi nipata tu rara da boku appunda? mabba yidda atta da basa amma lummada badda nga kambamba." ³dangngu, rasimai Yesus dangngu linna ndarra yidda, "dangngu kaddi yimmi bai sapallaka mannu nggi ni pareta nai Allah tutuni nipata turarami?" ⁴Bai Allah na patoma nggi, patambi ti ama dangngu ti innamu, dangngu, Hera masarana amana aita ni inna na, hukku mati ni. ⁵Tuni haimusa, yimmi mipanewi, hera widdi ma panewi ti ama dangngu ti inna na, pani widdi ni paya tutumu yo, mbadda pajolanja ti Allah," ⁶yinna atta na wai amanaka patambi ti amana aita walli ka ti inna na. Ba tunihaisa, dunjaka misa ni panewi nai Allah tutuni nipata tarara mi. ⁷Yimmi tu mandassa desa, mapullu piasa pamanyurrata nai Yesaya ngerami yimmi. ⁸Bangsa ndia wai dai wiwwi da badda tambiya Yawwa, takka ni ati kadda ka maleru walli ti-Yawwa. ⁹Dangngu liloku dai badda karoduka kawa-Yawwa waina papapeka pareta turara. ¹⁰Dangngu, Yesus nakayeka ndarra tu dangu dangngu-Napanewi "Rangngi dangngu lakka sanja! ¹¹Atta ni amma ni matama ti rawiwwi mapa irrakani tu, takka pani ni nimalusa walliti rawiwwina ni nimapa irraka tu". ¹²Baisaka, papeka-peka nai Yesus da mai pakatanana ti-Yinna, "Mulakkasada nggi you banni tu Farisi na kasillura banna rangngi ni panewi nggia" ¹³Takka, Yesus na simai dangngu na panewi, "ni matumbu nipa atta papamulla nai ni Ama-Ngggu ti surga. na rabbi karri toma ti amu-amu ni. ¹⁴Amma ammu ndarraka. Yidda ndo mapatakka kambola na tu ma kambola. Dangngu ba tu kambola takka mapatakka kambola na tu ma kambola maranja kanabu dassa ti kaluaku." ¹⁵Petrus napanewi ti-Yinna, "pawailangu kinggi ni pangerang nggou ti yami." ¹⁶Napanewi Yesus, "Appalinni yimmi atta mi lakkasa mannu punggi? ¹⁷Appalinni yimmi atta milakkasa nggi ngarandukka ndabba narri nima tama ti rawiwi dangngu na mburru ti tia dangngu ba lebu nggi ti kanjangara?" ¹⁸Takka, pani malusa walli ti rawiwi makawuddaka ti ati, dangngu niri ndona mapa irraka ni tu. ¹⁹Mabba walli nitiatti kawuddani pangadda-pangadda ma atta ndassa ni pamati, ni pangabbalana, ni ndoku-ndoku nimangawa, ni kawassu pajallu, dangngu pullunga. ²⁰Ni mandiana mapa orrakai ni tu, takka nga baatta pa basa lumma atta na pa irraka mai tu. **YESUS NATUNI NI KAWINNI KANAAN** ²¹Baisaka, Yesus nasalaku walli hai launa dangngu na leru ti Tirus dangngu ti Sidom. ²²Dangngu, stu ni kawini Kanaan mawalli ti tana nggo, na mai dangngu na padowuna "Namukiwa yawwa, Muri, Ananai Daud! Ana kawini nggu surru kannai ngasu maatta ndassa dirra jarra" ²³Tuni hai amusa, Yesus atta na sima amai ni kawinni no. dangngu, papeka-peka-Na da mai dangngu da sukki tai-Yinna liddani, "palewa sa kanna bali mabba kawo-kawo pangalana ti kadenganda yitta." ²⁴24 Baisaka, simanassai Yesus dangngu napanewi, "Yawwa, papalewa aama ti mbembi-mbembi mambulla na walli ti kabonggura Israel." ²⁵singgilani hai ni kawinni no mai nasa dangngu na karoduka ti sangga nai Yesus linna, "Muri tulukungga yawwa!" ²⁶Takkai, Yesus na simai dangngu napanewi, "Attana ndassa ammai ba tekiri ni kambamba da allakawa ba kawassu kanggi ti asu." ²⁷Kawinni no na simai, "pullupiai Muri, takka ni asu ndo nga narri kamumu-kamumu panga ma kanabu walli ti meja nanni murini." ²⁸Baisaka, linnani Yesus, "E kawinni, ni pawaimu napakaluai! Nadadisa sama tuni ni pawukumu" rasini nggo mema, ana kawinni na tangga sanna sa. **YESUS NA PATANGGASA TU DANGU** ²⁹Yesus na salaku walli hai launa, nimbasani karasa tamma Galilea. Dangngu banna kandelakala ti tandulla, yinna mandiddi nassa hai launa. ³⁰Baisaka, kabonggara tu dangu mai dasa ti-Yinna, karangnga ndarra tu ma kalikku, ma atta dadina, kambola, ma kambangnga, dangngu tu ma dangu sawawi. Takka, didda pamaturrura ngara ndukka da ta ndo ti wissi nai Yesus dangngu Na pa tanggasa rayidda. ³¹Bangara dassa tu anadangu ndo badda eta rakka ma kambanga dapanewi, ma atta ndassa woluna ndassaka, makalikiku panggaka, dangngu ma ka mbola paetana. dangngu yidda da paosai Allah Israel. **YESUS NA YANDARRA PANGATTU RISI WALI TI PATA RATA** ³²Takka, Yesus nakayeka ndarra papeka-peka-Na dangngu Na panewi, "Yawwa paayi panamuna. Ti tu ndo mabba yidda mbadda karangnga-Gu rakka taula laddu dangngu atta oma panga, Dangngu, Atta-Ku bisu amma papalewa ra pabali dongngu atta nga ka amba da mati wuddi ti lara." ³³Takka baisa, ngara ndukka da papeka-peka da panewi ti Yinna, "Be walli nyiani batta kolina kambamba ma dangu ti panyia makkasika nggia bapa mbassu ra tu dangu ndia." ³⁴Yesus pakatana na ti yidda. "pirra tu dangu narri ni kambamba mi ni ma ona?" simai yidda, "pittu ndi, dangngu pipirra iya dikku." ³⁵Baisai, Yesus napareta ra tu dangu ndo mandiddi ti tanah. ³⁶Baisaka hai, Yinna na teki ri ni pittu kambamba lappa kani iya ndo. Dangngu na pamalangi, Na biwwa-biwwa ri ni kambamba dangngu na pajola ndi ti papeka-peka-Na, dangngu papeka-peka-Na da pajola ndi ti tu dangu ndo. ³⁷Yidda ngarandukka da danga dangu da mbassu ndabba. Baisaka, da tekiri nikadappu-kadappu narri ni pataddi nga o pittu tumbangu ma. ³⁸Yidda ma nga p pata rata tu mani singgilada kawinni dangngu allakawa. ³⁹Ba baisaka pa pabali ndarra tu dangu ndo, tama nassai Yesus ti tena dangngu salaku nassa ti magada.

Chapter 16Tu Farisi dangngu Tu Saduki Makakai Muri Yesus

¹Baisa go sakei, Ndo tu Farisi dangngu tu Saduki da mai badda mai pakakai Muri Yesus. Yidda da dangngi ti Muri Yesus kanna patakkana ta`nda ti yidda nima waliti Surga.²Takka batunihai ammusa, linnagi Muri Yesus, banna tomasa ti rasi girri-girri, enga limmi kaddami, Ndassa takkai ni awangu banna rarai.³Dangngu banna tomasa baru-baruni, Ti laddu ni gia enga kaddini ni ngallu bangata mullani banna rarai ni awangu dangngu nakapattani. Yimmi milaksagi appalinni bai pa wanggi gi ni sadani ni awangu, takka attai makka ammana pappa wanggi gi ni ta`nda-ta`nda Zaman⁴Ti ndalaranni ma atta ndassa dangngu majangngi gia da pasuruna ta`nda, takka sisa ta`nda takka toamma pappa takka ti yidda, sigilanni ni ta`nda Nabi Yunusa. Baisaka go sakei Muri Yesus na salaku dunjakandara.Ni pappalarawai ni ngerani ni Ragi Tu Farisi dangngu Saduki<sup>5</sup>Badda takka ka ndo Murid-murid Nai Muri Yesus ti sambali Tamma, Yidda da bullana pangindi roti.<sup>6</sup>Baisai Muri Yesus linna ndarra, kai pata`ndagi dangngu kai magawikkinami waliti ragi da tu Farisi dangngu ndo tu Saduki.⁷baisa go sake mulai dassa murid-murid Nai muri Yesus badda panewe dangngu badda lolukai ningerani go yena, baisa liddagi, gia mulla kaddani yitta batta bullana pangindi Roti.⁸Takkai Muru Yesus na lakkasagi pani ni pappanewi waida, baisa linnagi, Yimmi rummu tu ma kurangu Iman na, ta kaddi yimmi mi panewi mesai ni ngerani ba atta o roti?⁹Appalinni attai yappa ndoku ammapui dangngu attai namu ammai ni limma roti badda nga ndi limma rata tu, dangngu pirra kalokatari nima risi pa pakkabuami?.¹⁰Dangngu walli ni Pittu roti badda nga gi tu ma pata rata, danngu pirra kalokatari nima risi pa pakkabua balimi?¹¹Appalinni yimmi attai yappa ndoko ammai ni wukkugu yawwa mabba Yawwa atta panewi ammagui ni ngera rotima tisadami yimmi? takka Yawwa panewigui kai maga wikki nammi waliti ragi da tu Farisi dangngu tu Saduki.¹²Baisaka go sake yappa dassa ni wukku nai Muri Yesus, mabba atta ni ammai ni ragi roti da tu Farisi dangngu tu saduki, takka nippa maga da nippa anjarawaida tu Farisi dangngu tu Saduki.Muri Yesus Yinna Kaddai Mesias¹³Banna takka kai Muri Yesus ti panyia mangarana Kaisarea Filipi, na katanara murid-murid Na, Palangi lidda tu dangu, mahera pungngusa ni ana tu rara no ?¹⁴Yidda da simai bali, O ma linna, yinna yohanisa Mapparissa Tu, Sawawi Elia liddani, dangngu sawawi walli Yerima liddani, dangngu sawawi walli liddani, yinna Nabi walliti nabi ma o na¹⁵Baisai Muri Yesus na sullu katana wallira, takka, ni paetami dangngu ni palakkasami, Mahera wakka Yawwa Gia?¹⁶Na simai Simon Petrusa, Yo Kadda Mesiasa, Ana Nai Allah nima Muripa¹⁷Baisa Muri Yesus linna ni, Pamma ringngi Pamma lala wukka yona, Simon ananai Yunusa, mabba mullani atta ni ammai ni Tolu dangngu ni Ra nima linnagu, Takka yinna Kaddai ni Amagu ni ma ti Surga.¹⁸Dangngu Yawwa lunggu mannuGu ti sadamu yona, Mabba yo kaddai Petrusa, dangngu, ti Pannu watu giana, Yawwa ku pakaddi ni Kalembu tu matua Gu dangngu ni malowi kaladani ni mati atta mbosa atta pia ammani banna koli gummi¹⁹Yawwa ku yagumi ni Kusi-kusini ni ti Surga, Panyiapa sangaji Nai Allah. Dangngu walli pani nippa randimi ti Pannu tana, enga randi mannumi ti Surga, dangngu pani nippappa sallami ti pannu Tana, enga pasallani ti Surga²⁰Baisai Muri Yesus napa namu ndara Murid-murid na, kapiami amba da lolukai ti tu sawawi mabbai Muri Yesus, Yinna kaddai Mesiasa.Muri Yesus na Lolukai ni ngera MatiNa²¹Wali mema haikaddai Muri Yesus banna patakkana ndara Murid-murid mabba Yinna salaku ti Yerusalem linnagi dangngu dangu nassa ni sadukka nipa kolina waliti mabokula-mabokula Yahudi, imam-imam Kepala dangngu tu malakkasanna Taurat, baisa da pamati, baisa Na-Pakaddi bali ti laddu pakka taula waini.²²Baisa go sake, Petrusa na patangngi Muri Yesus ti karasana, na manggai dangngu linnani, Muri, Ba piapinnisa Muri Allah kanna pammalerugui ni ngerani go nima dadi ti sadaMu! ndangngu ka amba piani banna dadi ti sadaMu²³Takka, Muri Yesus na pambalina dangngu linnani Petrusa, Kainawu walliti sagaGu yo rummu Kaballikku, yo kadda watu mappa nyimbana ti sadaGu yawwa mabba mullani ba atta ni ammai pappa ngadda waimu yona nipa paki ti dalu ngera-ngeru nari waliti Muri Allah, takka ngera-ngeru waliti tu rarai.²⁴Baisa go sake Muri Yesus linna ndara Murid-murid Na, Nikka ba o kakka ma bussa pakeriwa yawwa, yinna na bulla pungngu punggi ni ngera kalitta wikkina, na ditai ni Ya`i Sarikka dangngu na kerriwa Yawwa.²⁵Mabba mullani ba herai nima wukku papaluputai ni sangasuna, na jallurai ni sangasuna. Takka hera rinna nimma jallura sangasuna mullagu Yawwai, yinna na koligi ni muripa atta mbosa.²⁶Ma panisa ni utuni nikka ni tu banna koligi ngara dukkani ni pannu tana, takka na jallurai ni sangasunna? attau panisa nippa yana ni tu rara banna sepawaigi ni sangasuna?²⁷Mabba ni Ana Tu Rara hammi balini ti dalu bisa mandingu Nai ni Allah Ama Na dangngu na karangnga ndara Malaikat-malaikat Na takka baisa `dinna sepa bali ti sada kira tu- kira tu ba kerri pani nippappa ndowina.²⁸Yawwa ku pekagummi nimma pulu pia ti sadami yimmi, o ndara tu nima ndengira ti panyia gia nimma atta rasai ni mati lappaka toma yidda badda etai ni Ana Tu Rara banna mai ti Panyiapa Sangaji Na.

Chapter 17Yesus Da Sungnga Olidai Musa Dangngu Elia

¹Nammu laddu nimma hammuna, Yesus na wandai Petrus, Yakobus dangngu Yohanes angnguwuanai Yakobus, dangngu nakkarangnga darra yidda sawi ti pannu tadulla majaga stu stu. ²Baisaka, Yesus nawungngana sada ti sangada. ni ngora-Na na silangui samani mata laddu dangngu ni kalabi-Na na dadi belani ni mawuni. ³Dangngu, eta, na sungnga ti yidda Musa dangngu Elia, tangnga panewi dangnga dai Yesus. ⁴Petrus linnani Yesus, "Muri, ma dassa tutuda yitta mabba o gu sia, yawwa ku pakaddi taula umma kabunggulla/kema sia, sisa tutu-Mu, sisa tutunai Musa dangngu ni sisa tutunai Elia." ⁵Tangnga panewinai Petrus, ni sisa karummangu matarrangu nappa mawudarra yidda, dangngu da etai, o li waliti dalu karummangngu go malinni, "Yinna kadda ni Ana-Gu pabussa-Gu, ti yinna ku papiani. rangngi dassa yinna." ⁶Lakawa passakola badda rangngisa, yidda da kasokura dangngu ni ngorada toma ti tana dangngu da madauta langngu takka. ⁷Takka Yesus na mai dangngu na tunjukara yidda, linna, "kaddimi dangngu amba maduutama." ⁸Badda dadikandissa ni matada, yidda atta da etama sada tu, sigilani Yesus wikki. ⁹Badda burru waliti tadulla, Yesus nappa retara yidda, linna "amba lolukamai pani nippa etanu gia langka hengai toma ni Ana Tu banna kaddi waliti padua tu mati." ¹⁰Dangngu lakawa passakola da pakkatanana ti yinna, "baisaka, kaddi ahli-ahli Taurat da panewi mabba Elia na enga mai?" ¹¹Yesus na simai "Elia badda mai manyulunakka dangngu na pa osari/memulihkan dabba nari ngaradukka nari. ¹²Takka, yawwa lungnga gummi mabba Elia badda mainakka, takka yidda atta da lakkasamani dangngu da wolui na matai nippa wukkuda dangngu tuni hai mannu ni Ana Tu na sa ti lummada yidda." ¹³Baisaka, lakana passakola da lakkasanggi mabba yinna napanewi ti yidda ngeranai Yonahes mappa nissa tu/pembabtis.Stu Lakawa Pappasigilai Waliti Kaballiku ¹⁴Yesus dangngu lakawa passakolana da bali ti tu dangu, ni stu mani na mai ti Yesus dangngu na kasokura ti saga-Na dangngu linna. ¹⁵"Muri, namuki ni anagu mabba yinna analalu kaparraka dangngu lallu sadukkana. yinna na kalli kanabu ti api dangngu ti we. ¹⁶Yawwa badda karangngagussa ti lakawa passakola-Mu, takka yidda atta da patanggassamai." ¹⁷Yesus na sima, "He, yimmi tu wuddi/ generasi ma atta pawai dangngu ma sonara! pirra tarru wallikisa yawwa bakku enga oligummi? pirra tarru wallikisa yawwa bakku taha wikki ti sadami? karangngani ni anamu ti saga-Gu." ¹⁸Baisaka Yesus na kalambattagi ni kaballiku/ ngasu maatta dassa babba banna lusa waliti ana mani no. dangngu ni ana mani no na tanggassa mema. ¹⁹Baisaka lakawa passakola da mai ti Yesus, badda pamesana dangngu yinna dangngu da pakkatanana, "kaddi yami atta piakani bamma wuddai ni kabilluku go?" ²⁰Na panewi ti yidda, "mabba ni ati waimu ma dikku. yawwa ku panewigui mapullipia ti sadamu, mabba o'kakka yimmi ni ati waimi samani wiasa pungngi yai kassa, yimmi mi makka pappa newi ti tadulla gia, lalina waliti panyia gia kai lalinau ti hailau! dangngu ni tadulla na lalini atta o'ama ma atta piana ti sadamu. ²¹Takka, kabilliku sada no dami bapiani ba wurrakai warna sabaya dangngu atta panga." Yesus Napanewi Ngera Mati-Na ²²Yesus dangngu lakawa passakola-Na tangnga pakkabuada ti panyia Galilea, yinna linna darra yidda, "Ana Tu da yai ti lumma tu. ²³Dangngu yidda da pappai yinna dangngu yinna na kaddi bali toma ti laddu pakka taula waini." Dangngu lakawa passakola-Na da sadukka langngu takka.Paajara Ngera Ya Sikatowa ²⁴Badda tomaka ti Kapernaun, yidda mapakkabuana si katowa duada dirham da mai ti Petrus dangngu da pakkatananna, "appa linni ni Gurrumu atta na yama si kasoma duada dindar?" ²⁵Na simai Petrus, "o" yinna banna tama ti umma, Yesus badda manyulunuka banna panewi ti yinna, "appa linni nippa ngaddamu Simon? waliti Hegaka sangaji-sangaji pannu tana badda dangngi bea dangngu ti katowa? waliti ana-ana na aita waliti tu sawawi?" ²⁶Banna simai Petrus "waliti tu sawawi" Yesus linna walini Petrus ba tuni hai kassa, ana-ana na da sigilla. ²⁷Takka, amba yitta palidarra we yidda, salakuwu ti tamma dangngu lebungawu tekissa ni i'a ma kawungnga sungnga dangngu kai wangai/buai ni ngadani, yona mu tabbukai ni sakabikka stater. tekisa ni dowawi go dangngu kai ya dai yidda, kawattu, kawattu-Gu, dangngu kawattumu.

Chapter 18HERA NI MARISI PA KALADA TI DALU KERAJAAN SORGA

¹Tima nana, murid-murid mai ti Yesus dangngu da paka tanana "Herai ni Marisi Pakalada ti dalu kerajaan sorga?"
²Baisa, Yesus na kayekani ni satu alakawa dikku, dangngu napamandidi ti pa duada yidda ³Dangngu na panewi/linnanggi "Yawwa ku panewi ni ma pullu pia ti yimmi, kecuali yimmi mi bertobatu dangngu dadi sama tu ni alakawa yimmi tami tamami ti kerajaan surga⁴ Hera ni ma pabawa wikkinna sama ni alakawa nia yinna kadda ma risi pakalada ti kerajaan surga ⁵Dangngu, herai ni ma yemai ni alakawa dikku ni masa tu na nia ti dalu ngarang-Gu, yinna ma tarimmawa yawwa." PANAMUNI MULLANI NI NDOKU DJALA⁶ Takka, hera ni mapa sanjabulla ni sa'tu waliti alakawa dikku mapawai ti sadanggu, risi pandassa. yinna, sisanggi ni watu kilangan banna tewilanggi ti kokuna dangngu patta bumbullanggi ti tasika maka jallunga.⁷ sandukka nassa ni pannu tana karena ondara penyesat-penyesat sebab penyesatan harus nadadi. ⁸Nikasa ni lummamau atau ni wissimi ni mamawolu ni ndoku njala, ka'dappunggi dangngu lebunggi nggo. Risi pandassa bau tamawu ti dalu muripa dangngu lumma ka dumbukka atau kanjeku dari pada ba'o duada lumma dangngu duada wissi, takka lebunggi ti dalu apa ma atta mbadda.⁹ Nikasa ni matamu mawolu ni ndoku njala, sakka dangngu lebunggi nggo, risi pandassa, yimmi bani tama ti muripa ma sisana mata. dari pada ba' okaka duada mata lebunggi ti dalu apa neraka.¹⁰ Botina, yimmi amba pa bawada ni sa'tu walli ti allakawa dikku nia takka Yawwa ku patomanggi ti yimmi, ba malaikat-malaikat yidda ti surga selalu badda eta ni sada na ni amangnggu ti surga. ¹¹Karena, Ana Tu rara na mai banna pa muripara tu ma njalura]. PANGERANGGI NI MBEMBI MA NJALLURA¹² Apalinni ni pangaddamu? Ni tu satu ba okaka seratus niwu mbembi, takka ni ma saniwuna walli ti mbembi ndo tersesat tu ndo atta da dunjaka mandi ni sebilan puluh sembilan niwu ti tandulla dangngu salaku lappa manyarranggi ni saniwu ma tersesat nggo? ¹³Dangngu, ba yinna banna tabbukakassa: sesungguhnya Yawwa lunggugumi yinna risi pa bersuka cita banisaniwu ma tersesat nggo na walli ti ma sebilan puluh sembilan ma atta tersesat ¹⁴Tu mangngu kaddani atta pa wukkunani Amamu ma ti surga ba ni sa'tu walli ti anakawa dikku nia badda binasa. PA PEKANI TU MA NDOKU DJALANA¹⁵ Nika ni olidadimu banna doku njalakaka, salaku dangngu patakkana ni njalana, da mesamu yona dangngu yinna. takka yinna banna ranggi kawukum yimmi badda kolimusa ni olidadimu. ¹⁶ takka, ba yinna atta naranggi kawuku, kayekana sa'tu atau tu maduada ma karangangu ka walli ti rowiwi. ma duada atau ma taula tu na saksi. NI patakki ma di tetapkan. ¹⁷ Takka yinna atta na mbussa kaka parangira yidda, lolukassa ti jemaat. Dangngu takka yinna attana busa kaka parangi ti jemaat ammanaka yinna menjadi seperti bangsa-bangsa lain dan mengumpulkan pajak¹⁸ Yawwa ku patomanggi ni mapulupia ti yimmi ba pani ni parandimi ti pannu tana na parandini ti surga dangngu pani ni papasallami ti pannu tana na passa wikki ti surga. ¹⁹ sandakka walliki Yawwa ku patomanggi ti yimmi ba okaka tu maduada walli ti yimmi pakasisana ti pannu tana mulani ni panikassa ni padangngida, hal itu akan terjadi bagi yidda oleh Ammangu ma ona ti surga ²⁰ Ba ti panyia dua atau taula tu maka bonggura ti dalu ngara-Ngu Yawwa onga ti pa' duada yidda. "PANGERANI TUTUNA MAPODISA²¹ Baisaka, petrus na mai ti Yesus dangngu na pakatanana "Muri sampai berapa kali yawwa bakku ampuni olidadingu ni manjala ti sadanggu yawwa? toma ti pittu wundana"? ²² Yesus na panewi ti Petrus Yawwa atta lunggumangu toma pambittu wundana takka toma pittu kambullu wunda pittu wunda. ²³ Takka ni kadai, kerajaan surga pangeranggi samani ni sa'tu raja ma wolu perhitungan ti sada atana. ²⁴ Ketika Ia mulai mengadakan perhitungan, tu mapawotta sebesar sepuluh ribu talenta ngindi ti yinna. ²⁵ karena yinna atta na mampu banna mbayar. murina na paretara ka yinna da battani dangngu ni assaummana anana dangngu ngarandukkanari ni ngawuna dan dangan otu pembayaran dilakukan²⁶ Baisaka ni attana no nakaroduka ti sanggana ni murina 'di linna patangkingga kuduka dangngu ngarandukkanari yawwa ku mbayara ndabbandi ti yona. ²⁷ Baisaka, murina walli ti ata no na panamuna dangngu napa sallandara. dan memberikan ampunan atas untangnya itu. ²⁸ Baisaka, ni ata no nalusa dangngu na patabuka dangandara ata sawawi ma pawutta seratus dinar ti yinna. Yinna ta yappai dangngu na passu ni kokuna ni ata no, dangngu napanewi bayar balinggari ni ndowi ni pangi tunjumu ti yawwa. ²⁹ Takka, ni ata mapawutta na karoduka dangngu na dangi yinna, linnani, panedikiwu kuduka, ngarandukkanari ni wuttangu ku mbayara ndabba ndi³⁰ Takka yinna attana bissuma dangngu napatamani ni olina ti ngallu toma yinna na baisari pambayara dabbandi ni wuttana. ³¹ Takka ata-ata sawawi da eta ni madadi nggo yidda da sandukka punggu baisa da mai dangngu da papeka ti murina mulla ni ngarandukka nari ni madadi. ³² Baisaka, Murina kayekani ni atana makawunga dangu napanewi ti yinna Yimmi ata ma atta ndassawo Yawwa Kuampuni ngarandukka nari ni wuttamu ba yimmi mi kolinggi ni panamuna ti oli atamu, sama tuni yawwa bakku namumi yimmi ba yimmi mi dangngi ti yawwa. ³³ Angga yimmi mangngu ni pa ayi ti oli atamu, samatuni yawwa mannu ma mbadda patakkagi ni pa ayi panamu ti sadamu?³⁴ Dangngu ni murina bani punggu ni, na ya'ti ti para penyiksa. sampai yinna na mbayara balindi ngarandukka nari ni

padangina ti yinna. ³⁵Ni Amang-Ngu ti surga na pasalakanggi ni pata masamama ti yimmi, ba yimmi atta mi ampuni ni olidadimu walli ti atimu makajalunga.

Chapter 19NI PANAU NI NGERANI NI PAPASEWA DANGNGA

Ketikai Yesus banna baisaka papanewi, yinna salakunassa wali ti Galilea dangngu takkannassa timmanna Yudea, ti sambaliloku Yordan. ²Dangngu badda karannika, tu dangu makeni yinna dangngu yinna na patanggassarra yidda. ³Oo darra tumma pirra tu Farisima tomanni Yesus badda cobai dangngu badda katanai, apakah napulupiani sammatunni yidda mani badda pasewa dangngakandarka assaummada dangngu badda wolunggi mattu-mattu alasanni? ⁴Baisakai Yesus nasimai dangngu napanewi, yimmi attai baccaammai bahwa Yinna, walli yena kawungnganni ma wolura yidda mani dangngu kawinni. ⁵Dangngu Yinna Nimmappanewi baisakahaina yidda mani harus pasewadangandara ama dangngu inna na, kanna salaku kanna kasisa danganni ni assa ummanna kasisa kalittara dangngu kadda bolunna. ⁶Tunihai, yidda atta tumma duada marraka takka sisa kalittarra karena paninippapabolunnai Muri Allah, tu rara attannapia ammani bapasewandarra. ⁷Yidda dapanewi ti Yesus takka kaddi Musa napalewarra ba yadarra karatta papasewa dangngu bapa sewa dangandara assa umma. ⁸Yesus na panewi ti yidda, karena ni talukatowami, Musa dinna yanggummi kaloga baipasewa mi dangngandara assa ummami. Nikassarinni ni kawungnga kannissa atta tunnihai ammai. ⁹Takka yawwa balunggugummi yimmi bahwa herainimmappa sewa dangnganni ni assa ummanna, kecuali baiwolunni mamarissaka, baisaka dimmi nikka dangnganni ni kawinni sawawi, yinna marissaka mannunai. ¹⁰Murid-murid dapanewi ti Yinna, batunni haikassa ni patanni palawi pa assa umanna, rissi nippa tutunni amba nikka amma. ¹¹Takka, Yesus napanewi ti sadada yidda, Atta ngarandukka dabba ammanna ni tu ma kolinggi ni panewinggia, kecuali yidda makolinggi ni pangadda walliti Muri. ¹²Sebab, oo darra tu ma attanikka karena tunnihaimemakadda badda dadi, dangngu o wali tu ma atta mikka karena badda woturra tu sawawi dangngu o walli tu ma wotu kena badda pawotu wikkinna mulannika ni kerajaan surga. Herakassa nimma kolinggi ni patamuripa nggia, ammannaka yinna kanna kolinggi. YESUS DANGNGU LAKAWA DIKKU ¹³Baisakahaina, matumma pirrana alakawa adkarangngandarra ti yinna dangngu kanna pakalanginni lummanna ti pannu lakawa dangngu kanna sambayandarra takka yidda murid-murid dasirindarra tu ma mai. ¹⁴takkai Yesus na panewi, "Ammandarra allakawa dikku. Ambai siri ammandarra yidda badda mai ti yawwa sebab kerajaan surga kawattudai yiddai tu ma samanggi ni pata allakawa. ¹⁵Banna baisaka papa kalanggi ni lummanai Yeus ti pannu allakawa, yinna salakunnassa walihai. NI PATA KOLINI NI MURIPA ATTA MBOSA ¹⁶Baisakahaina oni nissatu nimma mai ti Yesus dangngu na pakatanana" Gurru, paninippa ramma nimma dassa ko ku kolinggi nipatamwipa nimma attabosa. ¹⁷Dangngui Yesus napanewi ti tu, "kaddi dimmi pakatanati yawwa ngeranni nimmandassa? hanya sisa anggi nimmadassa, takka yimmi bai bussakaka pakolinggi nimuripa mandassa, manundumika bai kerilolu nippa paparetawai. ¹⁸Ni tu no napakatanana ti Yesus," pani paretai? "Nasimai Yesus," ambi pamatida, ambi mawoluda ma irraka, ambi mangawa amma, ambi panewi akkallamma, ¹⁹patabimi ti inna ti amami, dangngu bussandara olinamu patuu sammatunni boubussanggi ni kalittammu. ²⁰Oni nimasalemu nimmasalaku ti Yesus, "Ngaranduka dabbannarri nippa takkimmu badda kerilolunggurrika, paniwallipussa nimma kurangu?" ²¹Yesus napanewi ti yinna, "takka bau bussakaddanggi kanna gannaparri ba lummu, salakuwu kau battandi ngarandukkandabbannai ni ngawumu. Kangatarra tu milla, dangngu you mukolinggi ni dedi ti surga, dangngu maika keriba yawwa. ²²Takka yinnai nimasalemu banna rangngissa nipapanewiwainai Yesus, yinna salakunnassa banna milla ati dangnganggi ni dedina. ²³Baisakahainai Yesus napanewi ti murit-muritanna, yawwa lunggugummi nimma pulu pia ti yimmi, nasandukka pungngui tu dedi badda tama ti kerajaan surga. ²⁴Sadakka walliki, yawwa lunggummi yimmi, rissi piapunni ni saniwu munta banna tamai banna lii ti bobu daura dani pada ni tu dedi banna tama ti sangajinnai Allah. ²⁵Yidda muita badda baisaka parangngi nippapanewiwainai Yesus, yidda olu langadadassa dangngu dapanewi, matakka herassa nimma salamata? ²⁶Badda pa eluwikinnaka yidda, Yesus napanewi" Bapangadda tu rarakassa hal ini attana piaammanni, takka bapangaddannai Muri Allah ngarandukadabbanni napian. ²⁷Takka baisakahaina, Petrus napanewi ti Yinna etassa, yami badda amma dabbamassa dangngu makeri lolui Youna. Ma takka panissa ni pakolimma yami? ²⁸Dangngui Yesus napanewi ti yidda, "Yawwa" kupanewinni nimma pulupia ti yimmi, bahwa yimmi makeriwa Yawwa ti panyia pannu tana mawuddi, takka banna mandidikaka ni ana tu ti panyia sangaji makalada, yimmi mamandidi mannu kadda ti pannu sakkabullu duada panyia sangaji tutuni bai adillarra sakka bullu duada babissu Israel. ²⁹Danggunni tu nimma badda lusanna wali ti ummanna, ni angnguwana, ni anna winnina, ni amanna, ni innanah, allakawa attan ni omanna karena ni ngaranggu yidda da koli balinggi seratus kali lipat dangngu na kalinggi ni muripa atta bosa. ³⁰Nikka aitaakaka, na danggunni tu maka wungnganna na mangukamurri, takkanni tu nimangkamurri na nyia ti makawungnganna.

Chapter 20

¹Mabba ni Sangajinai Allah masamma tu mangngu Omana,banipu baru'baruni bana salakau manyarana tu maramma ti oma anggurana. ²Bana baisaka pakkasisa dangngadara,ni kasewa maramma 1 dinar sisa laddu,Yinna mapalewara ti oma anggurana.³Dangngu bajam pakataulani,Yinna na salaku,dangngu naetara sawawi matangngu dengira bodangngu tipanyia umum/marami. ⁴Baisaka Yinna napanewi tiyidda,Yimmi salaku mannumi ti oma anggura dangngu pani nimapiana engnga kuyanggumi tiyimmi baisaka yidda dasalaku. ⁵sandakkawalli ti jam paka nammuwaini,dangngu jam pakasiwani na salaku yinna nasalaku dangngu pasalakui ni ngera ni mappasama. ⁶Dangngu bakatutu jam pakkasakka bullusisa waini na salaku dangngu na jamburara sawawi tangnga dengira dangngu yinna mapanewi ti yidda, kaddi yimmi dengira siana tara ladu-ladu? ⁷Yidda da panewi ti yinna, mabba aita oamapu paramma ma yammi mangngu omanano napanewi ti yidda, salaku mannumu ti oma angguragu. ⁸Takka ni laddu bana takki pa kajiddunganisa,mangngu omana na panewi ti mandurana,kayekkadara tu maramma dangngu bayardara yidda ni kasewada, wallihai ni makkamuri lappaka batoma ni ti makka wungnga. ⁹Takka yidda paparamma ti jam pakka sakkabulu sissani, mai satu-satu kawi ri ni 1 dinar. ¹⁰Takka yidda paparamma kawungngana, mai dangngu yidda badda kira engnga kawida marisi padangngu.Takka yidda satu-satu kawi mannu dai 1 dinar.¹¹Badda baisaka pakawi,yidda da protes ti mangngu oma na. ¹²Yidda dapanewi,tu-tu maramma maramma kamurri hanya 1 jam waikida yo ba bayardara yidda pasama mangngu gama yami,ma badda dita nibuatu dangngu banasa ti ladu dangu-dangu.¹³Takka ni mangngu oma no dan simai dangngu na panewi tisatu wallini ti yidda: Olidadigu,yawwa aita kujalanama ti yimmi aitakah yimmi badda kasisa dassa tutumi 1 dinar? ¹⁴Tekisa ni kawattumu dangngu dangngu salawu, takka yawwa bussa payai tutu mamangngakamuri nia, sama tuni ti yimmi.¹⁵Aitakah yawwa bappapulupia bakku pasalakui pani nippa bussagu ti ngawu wikkigu?. Aita ni matamu aita na dassama dabba bakku dassa?. ¹⁶Maba makamuri angnga dadi makawungnga, dangngu makawungnga engnga dadi makamuri na.YESUS NA PANEWI NI NGERA MATINA¹⁷Takka Yesus banna salaku ti Yerusalem, Yinna nakarangngadara 12 alakawa papekana badda pawanggidara.Tidalu salakuda yinna na panewi ti yidda, ¹⁸Etasa,yitta tangngu sagada ti Yerusalem dangngu anatu rara engnga yadda ti imam-imam kepala dangngu ahli-ahli taurat.Yinna engnga huk kudai dangngu mati. ¹⁹Baisaka Yidda engnga yada Yinna ti tutu dangngu badda wewika, palu dangngu sarikkai, dangngu ti laddu pakkataulawaini Yinna engnga kaddi baliNa.Padangngi Ina Wali Ti Anana Zabedeus. ²⁰Baisaka hai, ni inna wali ti anana Zabedeus dangngu ana-anana mai ti Yesus dangngu karoduka badda dangngi ti Yesus. ²¹Dangngu na panewi ti yidda, "Panni nipabussa pa dangngimi? Ni innada na sima"Paretara kapiani badda duada anggapiani badda madidi ti SangajiMu Satu ti sabali kawana-Mu dangngu ni Satu ti sabali KaliMu.²²Baisaka Yesus na siMai " Yimmi aita lakkasamangngi pani nipadangngimi, Piakada nika yimmi bai unnugi wali ti koba we pa unnu waigu? Yidda dasima ti Yesus ,Oa masanggup?. ²³Yesus Na panewi ti yidda " yimmi piani baiunnu wali ti koba we unnunggu, takka madiddi ti kawana aita tikali aita hak bakku yaddari ti yidda mpabadda sadia ni amangu²⁴Takka sakkabullu lakawa papeka badda ranggisa, da bani dara ti duada olida do.²⁵Tunisa yidda dakayedara yidda ma panewi, yimmi lakkasanggi mabba makuasadara tu-tu dangu sawawi, maparetara yidda dangngu tu-tu makalada yidda ²⁶Mapapulupia aita tunihai ama ti jonga mi yimmi, takka ni bussa padadi makalada ti jonga mi yimmi, yinnna engnga dadina pelayan-MU. ²⁷Dangngu hera mabussa padadi makkawungnga ti jonga mi yimmi yinna engnga dadi atamu²⁸Sama ni ana tu rara ma mai aita kalayani yinna, takka tutunai banna layandarra dangngu mayani sanguyana banna tebusara tu dangu.TUMA DUADA MAKABOLA DA PATANGGASARA²⁹Dangngu yidda tangnga dunjakada Yeriko, dangngu tu makerira, ³⁰dangngu duada tu makabola ma tangnga madidida tika rasa lara, takka badda rangngisa Yesu Mbanna li yidda dapadowuna, " Muri ananai Daud,Milla kinggga yami ". ³¹Tu dangngu da bakara yidda danngngu, takka yidda tamba wandungngadai badda padowu, " Muri ananai Daud Millaki gama yami !" ³²Baisaka Yesus na daudakka dangngu na Na Kayekkadarra yidda, Na panewi pani sa ni pa bussa pasalakugumi ti yimmi?. ³³Yidda da panewi ti Yinna " Muri, Yami buassanggi ni matama yami kanna paetani." ³⁴Yesus mamura yidda dangngu milladarra ati, dangngu dapadammi darri ni matada yidda, dangngu dangngu tirasi ni go mema yidda kawi ni paeta balina dangngu keri Yesus.

Chapter 21YESUS DA YEMAI SAMANI SANGAJI

¹Bada tukkissa ni Yerusalem dangngu tomadassa ti betfage, ti palendi Zaitun, Yesus na palewarra Murid-Na. ²Na palewara, "Salaku mi ti manua nippa eta mi nggo, bai tomakka sakena o ndi ni keledai pa patarra da, dangngu ni ana keledai ni oli ni. pasallarika sakena baisa dimmi ngindiri ti Yauwa. ³Ba okaka ma panewi nggumi sakena, limmika rinni, "Muri ma waidi, dangngu ngesamakka dannai banna pangindi ndi. ⁴Ndinna dadi kassa nggiana, kanna bannuni ni palanginai Nabi. ⁵Pekani Putri Sion, boti dannika, ni Sangajimu banna mai nggu, Yinna nimma dassa ati kaleti nai keledai, dangngu o nggi ni keledai nimma ndoku. ⁶Baisaka dida salaku Murid-murid-Na pa salakui ni pa palewa wainai Yesus tutu da yidda. ⁷Da ngindi ni bi keledai dangngu ni ana ni baisa dida tauri ni kalabi da ti pannu kadenga keledai tutu ni banna mandidi wainai Yesus. ⁸Tu ma sawawina da wallasarri ni kalabi da ti lara dangngu da ponggunna kasanga ro yai baisaka dida pabondunggi ni lara panyiapa linai Muri. ⁹Ngaradukka da tu makeri dangngu ma badda salaku manyuluna lara, da pawawuna, "Hosana tutunai ni ana nai Daud. Na pa maringngi pa malala ra yinna nimma mai ti dalu ngaranai Muri, Hosana ti panyia ma jangga." ¹⁰Banna tomakai Yesus ti Yerusalem, na njajara dabba nggi ni manua dangngu na panewi dabba ni tu, "ma hegai nia? ¹¹Da simai tu dangu, "Yinna kaddai Nabi Yesus walli ti Nasaret ti Galilea." YESUS NA PAWARASSAI NI UMMA NAI ALLAH¹²Na tamai Yesus ti ummanai Allah banna wuddara tu ma batta na ti Umma nai Allah, na pa kabali ndabari ni patau waida dowi dangngu ni pa madidi waida ma batta na merpati. ¹³Baisa dinna panewi ndarra: Ni pabadda tulisa, "Ni Umma-Ngggu panyiapa sambaya, takka kaddi yimmi ngaradukka mi dimmi wolu waija panyiada tu ma mangawa." ¹⁴Tu ma kambola dangngu ma kalikku da mai pa tomani Yesus ti Umma nai Allah baisai Yesus na patangassara. ¹⁵Ma ndo Imam-imam kepala dangngu Ahli Taurat badda etasa ni parammanai Yesus dangngu alakawa da pawawuna ti Umma nai Allah, "Hosana tutu nai ni ana nai Daud," yidda na kawittangui ni ati da. ¹⁶Da katanai Yesus, "Mu rangngi pani ni patakki da lakawa?" Baisai Yesus na simai, "Ku rangngi kadda ra. Takka atta mi bacca pui, walli ti rowiwi da lakawa rara dangngu lakawa ma susu, Yo ba badda sadia mukka lodu tutu-Mu yo wikki. ¹⁷Baisaka, Yesus na salaku dunjakkadarra yidda dangngu na lusa walli ti manua nggo banna lau ti Betania banna taddu hai.YESUS NA PATAKKA NGGI NI MA BISA PAWAINA¹⁸Hallu, ti laddu mba-baru, banna balikai Yesus ti manua, Yinna manjiwunassa. ¹⁹Dangngu banna etasa ni pungngi Ara ti karasa lara, na elui dangngu atta na etama pani-pani, dani ni ronarri. Dangngu lin-Na ngngi ngngo ni pungngi yai, "atta malli wua mauka walli ngngiana labba toma lappa-lappa. Baisaka, ngngo-nggo mema ni pungngi yai banna marakkuttai. ²⁰Badda etasa nggo ni madadi yena Murid-murid-Na langada dassa dangngu da pakkatana na, "ma appalinni sama dai nggo ni pungngi yai dinna ullu marakkuttadai?" ²¹Yesus Na simara, "Walli ati Ngggu Ku panewi ti yona, nika ba okanja ni pawaimu dangngu attau bingu, yo atta ni amma ki ni pawolu pani ni pawolui ti pungngi Ara nggia, takka nika bau panewinggi gia ni tadulla, Madedikanauka dangngu bulurauka ti tasikka,' ni patakki mu na dadi. ²²Dangngu ngaradukkanarri ni padangngi mu ti sambaya, pawaiwu, yo mu kolindi. NIMMA KATOWADARRA YAHUDI ATTA NA WAIMAI NI BISA NAI YESUS²³Ba tanga tamanai Yesus ti Umma nai Allah, nimma katowadarra Yahudi dangngu mabokula-mabokula ti manua Yahudi da mai patomani Yesus ba tanga pa ajaranna dangngu da pakatana na, "Pani bisa pungngui ni pawaimu nggia Yona, dangngu hega ma ya ngngu bisa?" ²⁴Yesus Na simai, "Yauwa o mannu nggi ni pa pakkatana nggu ti yona, bai lakkasa kakka pa simai, ma Yauwana enga ku peka mannu kaddai pani bisai ni pawai Ngggu dikku pa salakui ngaradukka dabba ni. ²⁵Wali ni ti be banna parissai Yohanes? Walli ti Surga atta wali ti tu rara? Wungnga dassa badda panewi mesa, lidda, "Walini ti 'Surga' linda kakka, Yinna linna mammaka, ba tunihai kadai kaddi aitai wai Yohanes? ²⁶Takka, nika batta sima kassa, 'walini ti tu rara.' yitta ta madauta waliti tu dangu. mabba ni palakkassada yidda Yohanes ba Nabi. ²⁷Ma yidda didda simai Yesus, "atta ma lakkasamanggi! Baisaka Yesus na panewi, " nika ba tuni haidai, ma Yauwa na atta ku lakkasa mannumanggi mbe bisa wali nyia ni pawainggu bakku wolui ngaradukkani nggiana. PA PANGERA WAI NGERANI LAKAWA MA TUMMU DUADA NA²⁸Takka, pani ti pangadda mu? Oni ni tu ma mangngu duada ana mani na, dangngu yinna na mai ti ma kawungngana dangngu linna, "ana nggu, salakuwu dangngu rammawukka nggia ladu ni ti oma Anggur." ²⁹Dangngu yinna na simai, "u'u, ama,' takka ti sabali ni hai atta na salaku ma. ³⁰Baisaka, ni ama na no na salaku ti ma kaduada na dangngu na panewi mangngu nggi nggo yena. Ni lakawa no na simai, "amma nggu,' takka na kaballika bali ni ati na dangngu na salaku. ³¹Hegasa wali ti lakawa ma tummu duada na ndo ma keri ni patakki na ni amada?" Yidda lidda, " nimma mangngukamurri." Yesus linna ti yidda, " ni ma pullu pia, Yauwa Ku panewi ti yimmi Bahwa ni ma kabuana si katowa dangngu pelacur-pelacur ma tama manyulu ti Sorga walli ti yo. ³²Mai Yohanes banna mai ti yo banna patakka gummi ni lara ma pulupia dangngu yimmi atta mi wai ammai, takka, ma kabuana si katowa dangngu pelacur-pelacur da wai yinna. Dangngu, Yona, bai etai nggia na ba aita ballikuamma mi ti sabalini nggia kammi wai." PA PANGERAWAI NGERANAI NI MA MANGNGU DANGNGU NI MA KASEWA OMA ANGGUR³³Rangngi ni pa pangera wai ni ma

sawawina. Oni ni ma mangngu oma na pamulla nggi ni oma anggur ma sisa na, dangngu na taunggi gallu ni kalisu ni, dangngu na sakka panyia pa passui ni anggur, dangngu na padengirai ni woguni. Baisaka, yinna na pakasewanggi ni oma anggur na ti tumma pirra tu badda tau ni oma, dangngu yinna na salaku ti sabali tana. ³⁴Ba busa pa toma kassa ni rasi pupu, palewa narraka atana ti tu ma taw ni omana ba lappa kawi ni wua anggur. ³⁵Takka ndo tu ma ramma ti oma da yemara badda wammakai ni ma sa'tu, baisa ni sa'tu da pa mati, dangngu ma sawawina da tukkura watu. ³⁶Sadakka waliki, ni muri oma na palewara atana ma sawawina, marisi pa dangu wali ti ma salaku manyulu. Dangngu, tu ma tau nai ni oma na ndo yena da wolu mannu waliki pani ni pabadda wolu da ti ma manyulu yena. ³⁷Tomaka, ni ma mangngu omana no yena, palewa nassa ni ana na ti yidda, linna, "yidda da tauni si ni ana nggu. ³⁸Takka, ma tau ni omana ndo yena badda etasa ni ana na ni ma mangngu oma, liddaka badda panewi wikki ti yidda, " no mi nikka ni ma haku nggi nggia ni tana, maika katta pappai yinna dangngu katta teki ni haku na. ³⁹Baisa, da wappai ni ana na ni ma mangngu oma no, da kawussukani ti sabali oma, dangngu da pappai. ⁴⁰Mulani nggo, banna maika ni ma mangngu oma anggura na, pani linna darraka do tu ma tau ni oma na?" ⁴¹Yidda lidda ti Yinna, "yinna na pamosura tu ma atta dassa atina do yena, baisaka na pakasewa waliki nggi ni oma anggura na ti tu sawawi, ma yani yinna wua anggura ba toma ni rasi wuanarri. ⁴²42Baisa Yesus na panewi darra, "Aita mi kalli bacca punggu ammai ni bukku kalada, ni watu ni pa atta waida tu ma wolu umma, na dadi watu ni ma dadi waliti Muri. Nggia na dadi wali ti Muri. dangngu nggiana na bisa ti mata da yitta? ⁴³Nikadai hai, Yauwa lunggu ti yo, Ni Sangajinai Allah da teki waliti yo dangngu da yai ti tu madangu ma pa dadina wua. ⁴⁴Dangngu, hegakassa ni ma kanabu ti pannu watu nggiana na bera pamma wuttu-wuttukanna; dangngu hegakassa ni pa dimba watu nggiana na marubbukana ⁴⁵Ma katowadarra Imam-Imam dangngu tu Farisi badda rangngissa ni pappa ngera-ngera wai-Na, yidda da lakkasanggi Yesus ba panewi wainarra ngera da yidda, ⁴⁶Takka, badda wukku pa wappai Yesus, da ma dauta dangngadarra tu madangu do yena ma katutui no Yesus ba Nabi.

Chapter 22Pa Sama Danggagi Ni Tu Paundang ti Pesta Nikah

¹Yesus napa newi ti yidda ni pa sama-sama, takkina. ²Kerajaan surga na pa sama-samaku tu raja ma wolu ni pesta nikah tutuni ni ana manina. ³Dangngu na pa lewai ni attana la pa kayeka dara tu-tu ma bali pa undang ti pesta, takka yidda atta da maima. ⁴Baisaka raja nepa lewa waliki ni atta-atta ma sawawi, takkinai, pekandara tu pa undang, etawa, bali sandiangguka pa ngangu, kamemi mani, dangngu ni badda ma kamubura ngara dukanari bali roponggurika dangngu ngara dukanari bali siap rarika. maika ti perjamuan nikah nggu. ⁵Takka, yidda abaikan dangngu sakaku, ni satu launai ti omana, ni masawawi ti usaha da. Takka, yidda abaikan dangngu sakaku, ni satu launai ti omana, ni masawawi ti usaha da. ⁶Dangngu ni masawawi bada yappa ra ni ni atta-atta nai raja da siksara dangngu da pappara. ⁷Takka raja na mbani dangngu na pangindidara tentara-tentara baisandara ni ma pappapa yenna dangngu tunnuu ni ummada. ⁸Baisaka na panewi ti atta-atta na pesta nikah bali siap, takka tu pa undang aita da layakmaka. ⁹salakuka ti tana pasakka dangngu undang na ta tuma pirara pa tomamu sake ke pesta nikah. ¹⁰Baisaka ni atta-atta na salaku ti tana pasakka dangngu na paka buandara tu pa etada na, ma ndasa dangngu ma atta dassa. dangngu ni panyia pesta wai pannuni tu pa undang. ¹¹Takka, raja tama busa pa etara tamu na yinna na eta tu osambali, ma aita pakina kalambi ti pesta nikah. ¹²Napa newi yinna, oladi palinnisama tamamu yenna aita mu waiwu kalambi ti pesta nikah? dangngu ni tu danggunai. ¹³Baisaka raja napanewi ti atta na, leku ni leumana dangngu ni wisina, dangngu lebuni ti panyia maka patta ti sambaliu. Hai launa omama ma ngasi dangngu kertak gigi. ¹⁴Takka, dangngu ni paka yekkana takka sakudduka ma pa pilih. MABOKULA YAHUDI DA MANYARRANI LETUKANNAI MURI YESUS KAPIANI BANNA DJALA ¹⁵Baisaka, tu-tu Farisi da salaku dangngu bada komplot yidda da panewi ka yappai Yesus. ¹⁶Dangngu, yidda da palewai murid-murid yidda ti Yesus da karanga tu Herodian. yidda da panewi, nguguru yammi lakkasa kang yonna pulupia dangngu mu ajara ni salakunai Allah ti mandasa. Yonna aita mu mandauta ma dangngu hera windi takka yonna aita muetata ngora. ¹⁷Baisakka takki ni pendapat-Mu ti yami na benar kai ba bayar pajak ti kaisar atau aita? ¹⁸Takka, Yesus na lakkasai ni jahat da dangngu na takki, kaddi mu kakawa yawwa hai munafik? ¹⁹patakangi ni ndowi ni papajak, baisaka, yidda da pa yannai sisa dinar ti yinna. ²⁰Dangngu na panewi ti yidda Gambar dangngu tulisannai herai ngia? ²¹Yidda da jawab, "kaisar" baisaka, Yesus na panewi ti yidda, bayarangi ti kaisar ni pani pi nanai kaisar dangngu pani ni pinanai Allah. ²²Takka ka ranggi yidda da langada dangngu dunjakani dangngu salaku da sa. usaha tu saduki ba jebak Yesus. ²³Ni landuni ma sama tu saduki, da panewi atoma kebangkitan, da salaku ti Yesus dangngu daka tanai. ²⁴Yidda da takki, Guru, Musa na panewi ni satu mani na mati dangngu atoma anana, oladi manina na tekina asaumana dangngu na pangatangi ni keturunan ni oladina ni mamati. ²⁵Ngiana oh tu ma pittu oladi ti olima yami, ni ma manyulu nikanai, dangu mati dangngu ato anana, dangngu dunjakanai ni asaumana tu tuni oladina. ²⁶Takka manokangi maka duada, ma kataulara, tomati maka pittuna. ²⁷Baisa waliti nyara dukani ni kawini no mati mangganai. ²⁸Ni landu kadinai, ni kawini no na jadi istri hera waliti ka pittu oladi? takka yidda ngara dukani da tekini. ²⁹Takka, Yesus na jawab dangngu na panewi yonna mu tersesat, aita mulakasama ngi ni buku kalada aita manu ni kuasa Allah. ³⁰Baisaka ni landu kebangkitan yidda aita da ma ngoma aitamamu ba pa asaumana. Takka sama tuni ni malaikat-malaikat ti surga. ³¹Takka ni kebangkitan tu mati aita mu mbaca pu ni pa pa newi wainai Allah. ³²Yawwa kada Allah Abraham, Allah Isak, dangngu Allah Yakub? yinna aita Allah tu mati takka Allah tu Muripa. ³³Takka tu dangngu ma ranggi, yidda da langada banda ranggi ni ajarana MBENI HUKKU NI MA MARISI PENTING? ³⁴Takka tu Farisi bada ranggi ba Yesus banna woli dara tu Saduki ba da dangngu, paka buadasa yidda. ³⁵Baisaka satu waliti yidda tu ahli hukum Taurat na katanai Yesus na uji. ³⁶Guru perintah pani ma penting ti hukum taurat? ³⁷Dangngu Yesus na panewi ti yidda, yimi mi mengasihi Tuhan Allah-Mu dangngu ni atimu dangngu ni ngara dukari jiwamu dangngu ni pikiranmu. ³⁸ngia nisa ni perintah ma kalada dangngu ma manyolu ³⁹Ma ka duada tuningiai, yonna harus mengasihi ni oli pa tumu sama tu ni Tu mu Yonna. ⁴⁰Ti ka duada perintah, tergantung ngara duka nari ni hukum taurat dangngu ni buku nabi. NI PAKATANA TUTUNAI MESIAS ⁴¹Ngiana tu Farisi ba da paka buana ngara dukana, Yesus na katanara yidda. ⁴²Palini samai ni pendapat mi yimi ngeranai Kristus? Ananai herai yinna? yidda bada panewi "Ananai Daud". ⁴³Yinna na takki ti yidda, takka hena palinisamai Daud ti Roh ba da kayekani tuan. ⁴⁴Tuhan berfirman ti tuanku, mandidi ti sambali kawanangu. toma na yawwa ba tauwu ti tu ma ata mbusa ngu ti bawa wisimu? ⁴⁵Daud banna ka yekani Kristus tuan palisamai ba yinna anana Daud? ⁴⁶To ma sa tu ma bisa jawab sisa kata ti yinna dangngu, sejak ngona atoma satu ma berani ma katananai ni pertanyaan-pertanyaan ngo waliki.

Chapter 23 Muri Yesus Na Katangngurandi ni Ma Katowagi Agama

¹Baisaka Yesus Na panewi ti sadada tu dangu dangngu ti murid-murid-Na, linnagi, ²"Mabokul-mabokul ma lakkasana hukku Taurat dangngu tu Farisi ma mandiddi ti kursinai Musa. ³Batunihaikassa, ngarandukkanari pani ni pa patakida ti sagamu, kau pasalakui dangngu kau boti pandassandi. Takka yinni amba da wolu ammai ni parammada samtuni pani pa panewi waida, takka da attada pasalaku ammai. ⁴Yidda da wolu wikkida paramma ma mbuatu baisaka haina didda pabokugi ti leba tu sawawi. Takka yidda wikkina atta da palaliwai ammagi lumma ni ma mbuatu. ⁵Yidda da pasalku ngarandukka ndabbani ni paramma ma mbuatu kadda etai tu. Yidda da pagailawai ni panyia leku pa sambaya waida yidda. ⁶Yidda da mbussagi ni panyia ma terhormat di dalu perjamuan ni panyia mandiddi ma kawungngana ti sinagoge-sinagoge. ⁷Yidda da mbussagi ba pambuatara ti nallu dangngu da mbussagi badda takkira gurru. ⁸Takka yimmi, ambada takki ammani gurru mabba ba sisa waiki ni gurru dangngu yimmi ngarandukkami ma paolidadi sandakkanami. ⁹Ambi takki ammai dangngu ambai pakatana ammana herani amami ti pannu tana mabba danani sa'tu ni amami ni patakki Yinna ni ma ona ti Surga. ¹⁰Dangngu ambai takkiwali yawwa kadda kapala mabba danani ni Kapalami, yaitu Kristus. ¹¹Takka herrani ni ma mbussa parisi pakalada, yinna kanna dadi ata. ¹²Herai ni mandjaga wikkina da pamburru balini dangngu da paradakai, dangngu herai nimma paradaka wikkina Na dedikanni dangngu da yani panyia madjaga. ¹³Yimmi mi sandukkami tu ma lakkasana hukku dangngu tu parisi, tu munafik! ! Yimmi matodi na malowi Kerajaan Surga ti saga tu dangu mabba yimmi wikki ma atta mbussana patama dangngu ma atta yandarra kaloga dangngu matodindarra malowi tu dangu ma mbussana patama. ¹⁴Marubbukami yimmi ma lakkasana Taurat dangngu tu Farisi, tu munafik! Yimmi mi rakusandi ni ummada kawinni balu dangngu ndassa desa mi pa madetai ni sambayami. Mabba tunihaikassa, yimmi mi koligi ni hukuman ni marisi pambuatara. ¹⁵Marubbukami yimmi tu malakkasana Taurat dangngu tu Farisi, tu munafik! Yimmi mi loyara ndabbagi ni tasika dangngu ngarandukkandabbani ni pannu tana kapiiani bau ngindi ni tu kanna tama ti agamamu. Dangngu yinna banna dadi anggotaka, yamissa tutuna banna muripa ti neraka pandua balini ti api atta mbadda walliti yimmi wikki. ¹⁶Marubbukami kapala ma kabola, ma panewi, 'Herai nima sarana tutuni Bait Allah, ni ngerani gia atta o amma si ni. Takka baisa, herakassa ni ma sarana demi ammasa Bait Allah, yinna na terikat dangngagi n sarana. ¹⁷Yimmi tu ma kambangnga dangngu ma kabola! Mbegi ni ma kalada, ni ammasa attau ni Bait Allah ma pawarasari ni ammasa? ¹⁸Dangngu herai ni ma sarana demi altar, ni masara atta o amma si'na. Takka herai ni masarana demi pa payana ti pannu altar, yinna na ati ogi ni sarana. ¹⁹Hai yimmi tu ma kabola! Mbegi ni marisi pa kalada, ni pa ya attau ni altar ma pawarasni ni pa yamu? ²⁰Mabba tunihaikaddai, hera ni masara waina altar, sarana altar dangngu ngarandukka ndabbani ni maona ti pannu altar. ²¹Dangngu herai ni ma sarana wainggi ni Bait Allah, sarana Bait Allah, dangngu demi Yinna ni ma nyia ti Bait Allah. ²²Dangngu herai ni masarana demi surga, sarana demi taktha Allah, dangngu demi Yinna ni ma mandiddi ti surga. ²³Marubbukami yimmi tu ma lakkasana Hukku Taurat dangngu tu Farisi, tu munafik! Yimmi mi ya perpuluhanmi waliti selasih adas manis, jintan; takka mbadda ammadarri ni ngera-ngera ni marisi pa mbuatu waliti hukku taurat, ni patakki: Teba mbalimbapa, ni pa ayi panamu dangngu ni ati wai. Ni ngera-ngera giana nikkadai pa pasalakumi atta teba mbalimbappa ammai ni ngera sawawi. ²⁴Ngarandukkami yimmi pemimpin ma kabola, ma siri ni kaninnipa waliti paunnu dangngu na kaballugi saniwu unta. ²⁵Marubbukami yimmi tu malakkasana hukku Taurat dangngu tu Farisi, tu munafik! Mabba yimmi mi basa pawarasai ni cangkir dangngu ni kawingnga ni kadengaranni, takka ni tianawi mbannunari ni ma irraka parampasami dangngu manga batti. ²⁶Yimmi tu Farisi dangngu tu ma kabola, kau pawarasa bali ni cangkira dangngu kawingnga wali ti dalinarri, baisa ni kadengani dinna warasari pandassari. ²⁷Marubbukami yimmi ma lakkasana Hukku Taurat dangngu tu Farisi, tu munafik, mabba yimmi samani ratimi pa cet bela ba etai ni sambaliuni na manandani takka ni koruni haidali na mbannuri rii tu ma mati dangngu ngarandukka ma irraka. ²⁸Tunihai mannu kadda yimmi, takka ti mbannu tu danguni pa takkagi ni pata ni mandassa, takka ti sambalinni hai, ni pata muripammi ma irraka mullani mi ndassa desa dangngu ni masungnga dali. ²⁹Marubbukami yimmi tu ma lakkasana hukku Taurat dangngu tu Farisi, tu munafik! Yimmi mi woluri ni ratida ngarandukkada nabi dangngu ni pa manandani ti sada tu ma warasa, ³⁰dangngu da panewi, nikka bamma muripa kakka ti rasini boku appuma, yami atta mateki amma kawattu dangngu yidda ti dalu ra da nabi. ³¹Mabba tunihaika, yimmi mi panewimi ti sada wikkimi mabba yimmi kadda anada yiddami ma wunnurai nabi attau ma pamatira di nabi. ³²Tunihai, na londunassa ni pa panewi waida boku appumi. ³³Yimmi mandu, pa padadida mandu beludak, appalinni samamika bai pasili wikkinammi wali ti hukuman api ma atta mbadda? ³⁴Mabba tunihaika, etasa, yinna na palewawa nabi-nabi, tu nabi bijaksana dangngu ahli hukum ti yimmi. Tu ma pirra wali ti yidda pa pamtimi dangngu pa silipami, pa palumi ti sinagoge-sinagogemu, dangngu yimmi mi pa pajarra tu waliti kota mbe kota, ³⁵kapiiani ngarandukka ndabbani ni ra da tu ma bennara ni pa sobumi ti pannu tana na panewi waliti

ra nai Habel. ³⁶Ni ma pulupia, yawwa lunggu gumi mabba ngarandukkandabbani ni ma hammina tutuda ni ana umbukani gia. Ni Hukumanni Yerusalem ³⁷"O Yerusalem, O Yerusalem! Ni ma wunnura para nabi ma tukkurura dangngu watu yidda pa palewa-Na. Languka pambirra wundana bakku pambussa pakabuandara karangngandara anamu, samatuni ni bi manu banna pa kabuandi ni anana ti bawa kappani, takka yimmi atta bisu ammai. ³⁸Elusani! Ni ummamu banna ammandi ni ummada banna kasikari. ³⁹Mabba, Yawwa kupanewiwa ti sadamu bahwa waliti laddu giana, yimmi attai eta ammaxaka, "Yawwana, labbai bai panewini, " Na pamaringngi yinna ni ma hammi ti dalu ngara-Nai Muri.

Chapter 24NI PANEWI-NAI MURI YESUS NI NGERANI KAJUPPU MURIPA NI AWANG TANAPANYIA PA SAMBAYA
WAI TI MURI ALLAH DA PULURAI

¹Yesus banna lusa wali ti Bait Allah baisa na salaku ti para MuridNA Na mai banna patakka gi ni ummana Allah ti yinna. ²Dangngu Yinna na katana ra yidda " Yona Atau etamari ngarra dukka dabbanari? Pani ni Panewigu yawwa baku panewi ma pulupia ana ti yimmina atoma watu masisa siana takka ammagurri ni watu hai dessa, ma aitta buluramai ."Tikkawungnga Sadukka³Dangngu Muri Yesus Na madidi hai dessa ti tadulla Zaitun murid-murid da mai Ti Yinna da mesa baisa takkigamai yami, pirra pui go yinni banna dadi dangngu pani tadasa bau maiWU ni tuni gia? ." ⁴ Muri Na sima ra yidda , pagadadara amba o tu ma aita waiWU. ⁵Baisaka, dangu nimma mai dangka ti dalu nagarraku dangngu Ku napanewi " Yawwakadda Kristus dangngu yidda aita da pawama tu dangu.⁶Yimmi engnga rangngi mi ni ngera ni patau danguka ngerani ni patau pangaddagi yimmi amba madautagi go yinni baisa dinna dadi, takka go yinni attana baisapui. ⁷Baisaka,bangsa na pa lawa baligi ni bangsa ,dangngu ni kerajaan na lawa baligi ni kerajaan, dangngu ti mbe-mbe panyia hammigi ni majiwu dangngu ni epu. ⁸Ngarra dukka giana waliti sadukka pu banna dadi.⁹Sigilani hai yidda busa mangngu ngarra dukka ni ti pannu tanah dan ni Ngara-Gu.¹⁰Gonana, dangngu makatunjurra dangu mapa jalawikkina, mappa pakkawittangngu wikkina ati satu dangngu sawawi. ¹¹ Dangunai ni panewi makawassu passadukka dabaidai ni tu ma dangu.¹²Baisaka ni palangnga tamba dangu nai ni pa ya dangngu tu mamingngi. ¹³takka tuni hai tu nimma toma badda jappuna muripa. ¹⁴Dangngu ni pareta pulupekagiana mululukai ngarra dukkani pannu tanah samatuni ni parasamu ti ngarra dukka ni ti pannu tanah dangngu ni mangngukamurri ni badda baisa dangnguka nimma hammi na.NI SADUKKA MAKALADA DANGNGU MESIAS-MESIAS MA KAWASSU¹⁵ takka bau etasa nimma papa masajorukka sama tuni palangi nai Daniel, na dengira ti panyia mawarasa,tomani nimma bacca kadda lakkasanggi. ¹⁶Nikaddai yidda ma ona ti Yudea palai makka ka ti tadulla. ¹⁷Hega ma ona ti wogu umma, amma nini burru pateki pani-pani tidalu umma mu. ¹⁸ Hegai ma ona ti marada , amba na bali pateki ni salubuna. ¹⁹Takka sadukka dassai yidda mappa tisa dangnguka mappa susu ana na ti ladu-ladu yena. ²⁰Sabaya kadda ka takka papa laiwaimu amba na tomai ti wulla maringngi dangngu ti minggu. ²¹Takka makka murri waini dadinai ni masadukka makalada, sama nissa ni pa atta kalli dadi wali ti ka wungnga dadini ni pannu pannu tanah tomai gia , dangngu atta na sullu dadi mbali massa. ²²Dangngu nikadai ni laddu ndubuka, atomagi ni muripa ni mamolura ,takka yidda tu papedi da, ladu-ladu go na kadumbukkai. ²³Makkamurri, ni langka tu ni pakkatana na ti sada mu elui nagasu matua oni sia, takka oni hai lau, amba nini waimai yinna. ²⁴Baisaka ngasu matua tua padoku dangngu mabokula padoku da sungnga da patakka gi ni tada-tada ni bisa makalada,nikkadai ni sadukka,takka yinni nidai yidda pa pedi ²⁵patada padassa gi yawwa badda panewi memaguka ni ma nana. ²⁶Nikadai badda panewi ti yona, elui yinna oni ti maradda kalada, amba lauwi hai launa bnidai botini yinna okanni sa ti koru hai lau ambai waimai. ²⁷Baisaka na ka yalikai wali ti pasunga ladu toma ti patama ladu. ²⁸Begi ni panyia tolu ma bu`u haidi ni gaga panyiapa pakabuanari.NI TAKKA ANA TU RARA²⁹Baisa bana sadukka, mata ladu bana dadi sa pakapatani dangngu ni wulla atta na busa payani mawailangngu , ni kadinnu-kadinnu naka buri ri wali ti awangngu, dangngu ni pawai-pawai da ti awangngu badda koyangi. ³⁰baisaka tandai ana tu rara banna sungnga ti awangngu dangngu kabisu-kabisu ti pannu tanah na masani yidda badda eta ana tu rara banna mai wali ti karummangngu ti awangngu,dangngu ni pawai na ni mbisa ni makalada. ³¹dangngu yinna mappa takka na ma bokula-bokula , dangngu puni sussy ma wandung nga dangngu yidda ma pakkabuadarra tu pa pedi- Na wali ti kapata masalakugi ni pannu tanah wali ti suppu awangngu, ni sa tu ti suppu sawawi ni. ³²Takka hai muajarai pasama dangnga gi ni pungngi kapullita baisaka ni kasangani banna malinjangu dangngu ni roni banna kalungngai yimmi dimmi lakksanggi mabba ni rasini banna banasa nbadda tukkinasa. ³³Mabba tunihai mannukadda yimmi bai etasa ngarandukkani ni ngera go, yimmi mi lakkasagi mabba Yinna mbadda tukkinasa di karasa malowi³⁴Takka nikasa,yawwana badda peka kadagumi,mabba anaumbukka ampa napa tomai banna baisa ,toma ni ngarra dukka giana banna dadi. ³⁵Awngngu dangngu ni tanah na mosui,takka ni ngasu-ngasu matua-Gu atta na jappu mari. NI RASINI BANNA MAI ANA TU RARA³⁶Takka toma, ladu pamai waina, atoma satu malakkasani ,malaikat-malaikat ti surga aitama, ni ana na aitama,takka ni ama waiki. ³⁷sama dangu nima dadi natti Nuh, sama mangnguni ni ana tu rara sama mangnguni banna dadi. ³⁸ Takka baisaka ni ladu-ladu aita na sawipui nini we bannu,yidda nga dangngu unnu .baisa pa uma sulu dabba umadarra, toma ni ladumu bau tomagi ni uma kalada. ³⁹Yidda da mali lakkasamanggi ni we bannu bana sawi dangngu badda jappu dabbara yidda ngarra dukka da, tuni hai mangngui ni ana tu rara bana dadi.⁴⁰Makamuri odara tu ma duada ti oma, ni sa tu da teki, ni sa tu da amani.⁴¹Tu ma duada ra kawinni badda pakkagaegalanggi ni watu patodi wai,ni sisa da teki,dangngu ni sisawali da amanggi. ⁴²Takka nidai sadiawikkikadamikka atta palakksa amanggi pani ladui ni Muri mu banna mai.⁴³Mabba lakksanjagia nikka muri uma badda laksana sa pirra, ti kajiddungai ni

mamangawa banna mai yinna na maga-magagi dangngu atta na amma ma gi ni umma na badda wessarai. ⁴⁴Ba tuni hai yimmi sadia wikki mi mabba ni ana tu rara banna mai ti rasi pa atta lakkasa pakkanungga ATA MAKERI LOLUNA DANGNGU ATA MA ATTA NDASSA⁴⁵Takka hega ka atta ma atta pakerilloluna dangngu ni mamaloyangngu ati na, ni murina na dedikadi ni banna katowa ngarra dukka nari ni umma, tutuni ba ya darra pa nga ti yidda ti rasi ti ma piana. ⁴⁶Dapamaringngi pa malala ni atta no, ba tangnga maina ni muri na ,ni murina no na toma ni yinna tangnga ramma pungngu na. ⁴⁷Mapullupia pungngu yawwa ku panewi ti sadamu mabba ni Muri na ba hammi ni banna dedikani ni atta hai banna boti di ngarra dukka nari ni ngawu na⁴⁸ba tuni haika nikka ni atta ma atta dassa no na panewi ti dalu ati na ni muri gu amba hammipinni. ⁴⁹Takka yinna na pallu dabba ra atta sawawi na baisaka hai da nga dangngu da unnu pabolu karangadarra mamawukka. ⁵⁰Murina wali ti atta no hammingga linna ti ladu hai ,takka ata na mai ma dangngu toma sa ni ladu pa ata lakkasa, ⁵¹dangngu ba toma sa bata buna dangngu da yani sa panyia takka karanngnga na tu ma dassa ndessa. Ti panyia hai takka oliwali ka mamangasi dangngu ma pagigutana undu.

Chapter 25 ANAKARA MA KABANGA DANGU MAPANYOKANA

¹Baisaka ti surga da pangera waidara sakabullu anakara ma ngindiri ni illu dangu ma salaku pa patoma danga darra mani. ²Limma ti dallu yidda ma kabangara, limma mangura mapanyokana. ³Pas makabanga do dangindiri ni illu, yidda na atta da ngindima legisa. ⁴Baisaka do ma panyokana ngindi legisa ti buti dikku karanganari ni illu da. ⁵Nggia, Yitta mani batta tundai ni pamaida yidda ngara dukka da kangaduka dangu maturudai. ⁶Takka tomaka ti padua kanjidungani o ma kawawuka, mani do da mai! lusadai badda tomani. ⁷Tunisa haina, ngaraduka da anakara do da mai dabba dangu badda aturari ni illu da. ⁸Dangu ma kabanga lidda ni nimma panyokana," Yaki nggama yami sakuduka minya ni illu ma yami takki panna badda rissa. ⁹Baisaka ni tu nimma panyokanana simai,"aitama, atta na tutumai yami dangu yimmi rissi ni padasa, salaku ka timma batta na minya dangu si wikki ka tutumi¹⁰ v 10 Ba tuni haika yidda salaku dassa pa si, do mani pamai dassa, dangu yidda masadia patama karanga ni ti pata mangoma, dangu ni malowi todi darri. ¹¹Baisaka haina, pamai mangudasa anakara masa wawina dangu da panewi,"umbu-umbu! bua kingga ma yamina. ¹²Ba tuni haisa, yinna na simai,"Yawa ka ku panewi ti yo, yawaka atta ku lakasa manggu."¹³ma ba tuni haika, maga-maga ja yimmi atta palakasa manja ni laddu dangu ni rasini. PANGERANI NI NGERANI TAULANI PELAYAN¹⁴ti panyia madassa sama kadani ni tu ma salaku ti sange nussa, ma kayekana ata na dangu da yadara tutuda yidda. ¹⁵Ti ma satuna, yinna na yani lima panyia, ti ma sawawi na, duada panyia dangu walli ti sawawina sisa panyia tutu-tutu da rakka pa ramma da baisaka yinna salaku. ¹⁶Tu nimma kolina limma panyia go ullu salaku, dangu pasalakusa nassa nipakolina go, dangu yinna kolinggi issi ni limma pakoli walli kinna¹⁷Tuni haimangui ma kolina duada panyia, Yinna na kolinggi issi ni duada panyia wali ki. ¹⁸Takka ni tu nimma kolina sisa panyia no na salaku ka, pa sakkai ni kaluaku ti tana, dangu naka buni nggi ni ndowina ti Umbu na. ¹⁹Taru nakka baisa haini, Umbu wali ti ata no na mai dangu na padadi ni kira dangu yidda. ²⁰Tu badda kawi limma panyia nggo nasagana dangu na ngindi ni limma panyia waliki, Linna,"Umbu, yona ma ya limma panyia yawwana, botidi yawwa badda koligukka limma panyia waliki. ²¹Ni umbu na linna ni yinna,"dassa langu takkai, atta ma dassa dangu ma rammi. Yimmi rammi dangu dangu ni pata-pata ma dikku yawwa dedikagu yona haina timma dangu patana, tomaka haina ti pabusa na ni umbumu. ²². Dangu tu ma kolina duada panyia mangu saganai dangu linna," Umbu, yona mu yaga duada panyia. Botinau, Yawwana badda koligukka duada panyia walliki. ²³Umbu na simai, 'Dassa langu takkai, atta ma dassa dangu ma pawai. Yona pawai dangadi dangu ni pata-pata ma dikku, Yawwana ku dedikagu yona ti ma dangu patana, tama wukka hai ti pabusa na ni Umbumu. ²⁴Baisaka Tu makolina sisa panyia lau dangu linna, 'Umbu, yawwa lakasagu yona tu ma bani wu, bau sarobu haina ti panyia pa atta sarobu mu, dangu ba pakabua haina ti panyia pa atta pa sabaramu. ²⁵Batuni haika yawwa mandauta, dangu salaku dangu ku kabuni ti panyiamu ti tanah. Eta yona ma kolinggi pani nimma ti murupa mu²⁶Batuni haisa Umbu na simai dangu napa newi ti yinna, Yona ata ma atadassa dangu mayau! Yona mu lakasagi ti panyia pa aita sabaragu dangu pakabua ti panyia pa ata pa sabara gu winni. ²⁷Maba tuni haisa, mi binjalagari ni ndowigu ti jawa dangu baku balikaka, Yawwa ku kawi bali ni nitutugu dangu ni ni ana nari. ²⁸Tekisa ni sisa panyia go walli hai dangu yanai yinna, ma manguna sakabullu panyia gona. ²⁹Herai ni tu nimma ona yawalikinni, dangu yinna napa napa towu-towunai. takka haina walli ti tu ma atta opunguna, paniri nimma ona tisoda da teki dari. ³⁰Kawulani ni atama ato gunna na ti panyia maka patta na dangu ti makasiddika ti panyia gona mapanaruna dangu ma kiru-kiru unduna. HUKUNA WALLI TI ANA TU³¹Banna maika ni ana Tu nimma lali dassa na, dangu bana karangadara ma bisa, baisaka yinna dinna madidi panyia-panyiada. ³²Ngara duka da tu walli ti sange nussa pakabua dabba na ti saga-na, Baisaka Yinna dinna padira dara yidda sisa wali ti sawawi, sama kaddani bapasewa di ni mbebi wali ti kamemi-kamemi. ³³dangu, yinna dinna panyia di ni mbebi ti kawana-Na, dangu ni kamemi ti kali-Na. ³⁴Baisaka sangaji napa newi yidda ti tutu kawana-nara,"Maika, yimmi payana kanyuru ni Ama-Gu,, engana ti umma pasadia walli yena pu tutuni Yimmi ³⁵Yawwa baku majiwu kakka, yimmi mi yaga Yawwa pa nga, yawwa bakku madu kakka Yimmi ma yaga Yawwa pa unnu. Yawwa tu sange panyia, dangu yimmi mi busa ga baku tama kakka. ³⁶Yawwa ku kalolu takka Yimmi ma tanga Yawwa kalabi. Baku analalu kakka yimmi mi maipa elu w. Yawwa bati nggallu wa Yimmi mi mai ti sadagu³⁷Baisaka tu pullupia do da simai,' Muri pirraka yammi bama eta wu bamu majiwu dangu bama yagu panga, Lapa bamu madu dangu bama yagu we? ³⁸Pirra ka yami bama eta wu Yona tu sangu panyia dangu Bau kayeka gamma bama tama, Bau kalolu-Wu dangu bama papakigu kalabi?³⁹piraka yammi bama eta-Wu Yona bawu analalu ti gallu-Wu bama mai ti sada-Mu?⁴⁰Sangaji na simai,"Yawwa luggu wakka nimma pulupia ti yimmi, laka palini samai yimmi bapasalakusa ti sada da olidadi gu wali timma dikku dona, Yimmi mi pasalakusa tutu gu yawana. ⁴¹Baisaka yinna napa newi danga dara ma ona ti bara kali-Na,'Salaku mi walli ti saga-Gu, yimmi ata mi malodu manna, ti api pangala mika nippa bada sadia tutu ma ata dassa dangu malaikat-malaikat-Na. ⁴²Takka baku majiwu wa ata mi yamaga panga, baku madu wa ata mi yamaga we pa'unnu⁴³Yawa tu paata lakasa mi wa di ata mi palewa wa

patama, Baku kalolu atami pawai amma ngga kalabi, Baku analalu dangu ba ti nggalluwa, dangu ata mi lau ma pa elu wa.⁴⁴ Baisaka Yidda da simai,' Muri, piraka bama etawu bamu majiwu dangu bamu madu? aita kakka tu sange tana, aita kaka ana lalu, aita kaka kalolu, aita kakka ba ti nggallu, dangu ba ata bama ngga-Ngg?⁴⁵ Baisaka Yinna nasimara yidda," Yawwa ku takki gumi nimma pulupia, langaka palini samai yimmi aita pasalakui ti satu walli ti yidda walli tima diku na gona yimmi aita mi pasalaku mai ni tutu Ngg Yawana⁴⁶ Dangu, Yidda dona hallu mamma daraka ti panyia pa hukuna dangu enga pangala dassa, takka tu ma pata pulupia kannaka tama dai ti muripa madassa pangalana.

Chapter 26WUKKUNI KAPAMATI YESUS

¹Banna baisaka Yesus ngara ndukkanari ni papanewi giana, Na panewi ti lakawa pappapeka," ²"Yimmi milakkasagi ba duada ladu kinisa ni paskah oja, dangu Ana Tu ni pappajola tutuni ba sarikkai. ³sabalini hai ngaradukka mabokul dangu mabokul-mabokula ti manua dapakkabua dabbadara ti umma kalada ti manua ni manganana Kayafas. ⁴Dangu, Yidda dappa olina tutuni ba yappai Yesus ka akkalai dangu kapamati. ⁵Takka yidda dapanewi " amba o amma ba tangu o ulla kakka mapatau ti bannu tu dangu.YESUS NA URAPI NISSATU KAWINNI⁶Rasigiana, ba tangnga oni Yesus ti Betania, ti umma nai Simon nimma katobu, ⁷Satui ni kawinni na mai ti Yinna dangu na ngindi ni sisa buti kadisi Pualam dikku nimma mangngu minnya bu sirrita nimma dirrani papawalli, dangu ni kawinni na burri ti katowa nai Yesus ba tangnga mandidina banna nga. ⁸Badda etasa lakawa pappapeka Na mbani dassa yidda dangu dappanewi, " Kaddi dippabuttai? ⁹Ni minnya busirrita giana ka piani ba battagi ni wallini ka pia ba yadara tu milla". ¹⁰Takkai Yesus nalakkasagi yinni ni pappadowina, Na panewi ti yidda, " kaddi yimmi mi passadukkai ni kawinni niana? ni pappadowina ma dassai ti Yawwa. ¹¹Mulani yimmi ma ona tu milla olimi, takka yimmina aita omaga Yawwana. ¹²Ni kawinni banna burri ni minnya busirrita kalita-Ngggu, wolunai tutuni ni passadiawai ni patani-Ngggu. ¹³Yawwa kupanewi nimma pullupia ti yona mabba ti be widdi ni panewi Nai Muri giana bappatomagi ti sagubulani ni tana, pani nippa baddi woluna ni kawini nia, loluka mannui kanna panamunai yinna. WUKKUNI KA BATTANI YESES¹⁴Baisaka hai, nissatu walliti sakkabullu duada lakawa papapeka-Na nimma ngaranai Yudas Iskariot, na salaku ti mabokula manua, ¹⁵dangu nappanewi, " Yimmi pani payamiwa yawwana bakku yaka gumisa Yinna? " Dangu yidda da tauni walli taula kabulu dowi rara. ¹⁶Dangu, baisaka haina da manyara pandassana rasi tutuni ka yai Yesus.NIPPA NGA PASKAH¹⁷Halluna, ti laddu makka wunga kababa nippa aita pappakawura, lakawa pappapeka da mai ti Yesus dangu dapakka tanana, ti be nyiapa bussa Mu yona kamma sadia nippa Nga tutu Mu? ¹⁸Na simarai Yesus, " tomami ti kota, ti massatuna, dangu pekani yinna,' Gurru na panewi, Ni rasi-Nngu tukinassa. Yawwa ku wolui ni paskah ti ummamu dangu lakawa-lakawa pappapeka-Ngggu". ¹⁹Lakawa pappapeka dapassalakui ni pappanewi wainai Yesus ti yidda, dangu dasadiai ni paskah. ²⁰Halluna, bannna kawunga kanjidungani, Yesus mandiddi nga karanganara dangu sakkabullu duada lakawa pappapeka-Na. ²¹Dangu ba tangnga ngada, Na panewi "Yawwa ku panewi nimma pullupia ti yimmi, mabba oni nissatu walli ti yimmi ma pullu waiga Yawwa". ²²Yidda dirra sanduka atira dangu sattu-sattu dappanewi ti Yinna, "Takka nimma pullupia aita yawwama, Muri?"²³Dangu Na simara, " Ni malaburagi ni lumma ti dalu koba dangu Yawwa, yinnaka nimma pulluwaiga Yawwa. ²⁴Ni Ana Tu nassalaku samatuni nimma matulisana ngerana Yinna. Takka, sandukanai ni tu Yinna, ni Ana Tu nippa pulluwai! Takka risi pandasai ni tu yinna ba aita pappadadini " ²⁵Sabalinihai Yudas, nimma wukku pa yai Yesus, na panewi ti Yinna, " nimma langngu takka aita yawwana, Gurru?" Yesus nappanewi ti yinna, "Yona badda takkimussa".PA PANAMUI NI TOLU DANGU NI RA KRISTUS²⁶Yidda batangu ngada, Yesus na teki ni kambaba. Dangu banna baisaka pamarangi pammalalai, Yesus na pibbi-pibbi dangu na yadara ngaradukada lakawa papapeka-Na dangu nappanewi, " kawisa dangu nganggi, giana ni tolu-Ngggu.²⁷Baisaka na teki ni cawan, pammalangui, dangu na yadara yidda, linna-Nggi "ngarra dukkai yimmi unnu mikka walli ti hai. ²⁸Mabba giana ni ra-Ngggu, ra turanjaji nippa sobu Ngggu tutuda tu dangu papodasa wairi ni njala. ²⁹Yawwa ku takkigui ti yona mabba Yawwa aita ku unnuma mawalli ti pungi anggur giana, walli halluna lappaka ti laddu yinni, mabba Yawwa ku unnunggi ni anggur nimma wuddi dangu yimmi ti Kerajaan Ama-Ngggu.³⁰Biasaka palodu nggi ni sisa ni lodu, salakudassa Yidda ti pannu Zaitun.PETRUS AITA NAMMANGAKU MANNI YESUS³¹Baisakai Yesus nappanewi ti lakawa-lakawa papeka,"Yimmi ngarandukami mikka tunjura mulagu Yawwa kanjidungani nggia. Mabba ogi nimma matulina , Yawwa ku palui nimma pawana, dangu ni mbebi-mbebi waliti kabua hai nappa sewa-sewari' ³²Takka, bakku kaddi balika, Yawwana kumanyulugumi yimmi ti Galilea". ³³Petrus nappanewi, " Langngaka yimmi ngarandukami katunjura mulamu Yona, Yawwa engnga aita katunjura kangguka". ³⁴Nappanewi Yesus ti yinna," Yawwa ku panewi nimma pullupia ti yona mabba nakkanjidungani nggia ba aita na kukku purri nimanu, yona aita wuaku mawwa Yawana pandaula wundana". ³⁵Petrus nappanewi ti Yinna, " Langngaka yawwa bakku mati karangga-Ngggu, yawwana aita ku mangakumang-Gu" Ngara dukkada lakawa pappapekana da takki mannui ni silu mappa eruna.YESUS NASSABAYANA TI GETSEMANI³⁶Baisakahai Yesus takka dassa dangu lakawa-lakawa pappapeka-Na ti panyia nimma ngarana Getsemani dangu nappanewi ti lakawa pappapeka-Na," Mandidika siana, takka yawwa hallungga launa tutuni ba sabaya. ³⁷Na karangani Petrus dangu tumma duada lakawa sebedeus karanga-Na, dangu Na saduka langu takkai ni ati Na. ³⁸baisakahai nappanewi ti yidda," Ni ati-Ngggu dirra sandukkai, samatu mabussa pamati. madangumi siana padainami kai magadanga-Nggga. ³⁹Dangu Na maleru sakuduka, baisa na karoduka dangu ni ngora-Na na tunjakai ni tana dangu na sabaya linna-Nggi " Ama-Ngggu, ba piakanisa, ammaja ni cawan giana kanna malerui walli ti Yawwa. Takka amba tumani nippa wukku-Ngggu,Takka samani nippa

wukku-Mu".⁴⁰Baisakahai Na mai ti lakawa-lakawa pappapeka dangu toma narra tangu maturruda. Baisa nappanewi ti Petrus manidai yona aitau pakka luama pa maga karanga-Ngga toma sisa jam? ⁴¹Maga-magana dangu sabayana kapiani yimmi ambai kanabu timma pakamana. Ni ngasu na manundui, takka ni tolu na malijangui".⁴²Yesus nasalaku pakka duada waini dangu Na sabayana, " Ama-Nggü, giana ba aita nalapassa kassa, bakku unnukanja, ni pawukku-Mu nadadi"⁴³sadaka Na maiwaliki dangu toma nara yidda tanga maturruru mbuatuda.⁴⁴Baisa na Na ndunjakadara yidda, dangu Na salaku walliki, baisa Na sabaya pappadaula wundawaina, Na takki ni panewi mappa eru.⁴⁵Baisakahai Yesus nabali ti lakawa-lakawa pappapeka dangu Na panewi " maturruru ka dangu panjanamika. Etai, nirasi danggita tukinassa dangu Ni Ana Tu yasa ti lumma tutuni ni ndoku njala. ⁴⁶Kaddika, maika katta salaku. Etai, ni tu nimma yawa Yawwana tukkinasa.YAPPA DASSAI MURI YESUS⁴⁷Ba tangngu panewi pu Nai Muri Yesus, Yudas Murid nai Muri Yesus no na mai. Tu langngu takka makka rangngani yinna mangindi katopu dangngu ka dappula yai, Waliti mabokula makka towa ndara dangngu mabokula-mabokula Yahudi.⁴⁸Baisa go sake tu nimma batta ni Muri Yesus, na ya`ndara ta`nda, linnagi, " Herai nippa ngujju gu, Yinna Kadda, Kai Yappasa Yinna."⁴⁹Yudas na lau lappa tukki Muri yesus dangngu linnani, Salam, Rabi!" dan, Yudas na ngujju Muri Yesus. ⁵⁰Muri Yesus Linna ni Yudas, "Passa lakusa ni wukku pa mai dangbgami anguwua" Baisaka tukki dassa ndo tu ma dangu Yena dangngu yappa dassai Muri Yesus.⁵¹Dangngu etai ni satu nimma karangngani Muri Yesus napa lusagi ni katopuna dangngu na tattarai nikatilluna ni ata nai ni Imam kalada no yena . ⁵²Baisai Muri Yesus napa newi ti yinna, " Tau bali ni katopumu ti panyiani, mabba ngara dukka da nimma pakina katopu enga buttada waliti katopu. ⁵³Attau yimmi bai pangaddagi atta piama gukka bakku dangngi ti Amagu, dangngu Yinna, ti ma gia memana banna panginndi ga risi waliti sakka bullu duada pasukan malaikat tutugu Yawwa? Takka appalinnisa ti mangga murri ni ni bukku kalada dinna londuni nimma linni Na dadi tuni hai pungngu pui?"⁵⁴Ba panewi Muri Yesus go na, linnagi ti saga tu dangu, "Appa linni di sama tu mi malawa na perampoka yimmi bai mai ngindimi katopu dangngu kadippula yai bai maipa yappawa yawwa? Kirra laddu yawwa mengajarrangui ti umma panyipa sambaya ti Muri Allah, Takka yimmi attai yappa mawwa yawwa. ⁵⁶Gia dinna dadi kassa dangngu kanna londunissa ni Bukku kalada nippa tulida Mabokulannai Muri Allah." Baisaka go sa ke, ngara dukka da murid2 na da dunja kanni Yinna dangngu badda palai kabunni.NDO MAKKA TOWAGI NI YAHUDI DA PANJALAI MURI YESUS

⁵⁸Baisa Petrusa Na keru Muri Yesus banna boti maleru ni toma ti saga umma nai ni Imam makka lada. Dangngui Petrusa na tama banna mandiddi karangnga ndara ndo pengawal ka etai appa linni samai banna dadi.⁵⁹Nimma giana, Ndo Mabokula2 Imam dangngu ngara dukka da Sanhedrin badda dadi saksi kawassuna ti sadanai Muri Yesus kapiani ba hukku mati ni Yinna. ⁶⁰Takka batu ammu nissa yidda atta da dimmu mai ni djala nai Muri Yesus, langka da dangu pamai pa dadi saksi kawassu. Baisaka go sake o ndara tumma duada ma takka ⁶¹dangngu liddagi, "Ni tu nia linnagi, Yawwa ku makkana pa pulurai ni Umma panyipa sambaya ti Muri Allah dangngu taula laddu kinni banna pakaddi bali,"⁶²baisa go sake, No ni Imam kalada na dengira dangngu linna ti Muri Yesus, "Appalinni Yo atta o amma pasima waimu? pani balidda gu tu ndo ti sadamu yo na?" ⁶³Takkai Muri Yesus ndangngu Mannu Nai. Dangngu ni Imam kalada no Yena linna ni Muri Yesus, "Yawwa ku sara waigui ni ngaranai Muri Allah nimma muripa kapiani yo bau takki gammai yami, Appalinni Yo ka Nipa takkida Mesias Ana Nai Muri Allah?" ⁶⁴Muri Yesus napa newi balinna ni, "Yo mbadda Takki mussa. Takka ba tuni hai ammusa, yawwa ku takki gui ti sadamu Yona, mabba mulai ti laddu nimma giana Yimmi enga etamisa ni Ana Tu rara banna mandiddi ti karasa kawana Na nimma risi pa mangngu kuasana, dangngu mai ti pannu karummangu ti awangu.⁶⁵Baisaka go sake, Ni Imam kalada no yena Na sirrai ni kala`mbi na dangngu linna gi, "Yinna mbadda Puluwainaka! ma appa tauwallika di padani ndara Saksi? Kai etapui, Yimmi mbadda rangngi missa banna puluwaina ⁶⁶Appa linni bai pangaddagi yimmi?" Ndo mabokula-mabokula yahudi da simai, "Yinna panyianasa ba hukku matini."⁶⁷Baisaka go sake da sa nii ningora nai Muri Yesus dangngu badda wammaka waiNi kawodu lumma. Dangngu ndo sawawi walli da tabbai Muri Yesus. ⁶⁸Baisa Ndo yena lidda wallini Muri Yesus "Patakkanja ni bisamu ti sa`da ma yami, rummu Mesias; Maherasa gia nimma wamma kawu yo?"PETRUS ATTA NA MANGAKU MANNI MURI YESUS⁶⁹Go sake, tangngu mandiddi nai Petrusa ti sambali natara dangngu oni ni kawinni nimma tanggu layana nimma linna ni, " Yo mu karangnga mannu ni Muri Yesus, ni Tu waliti Galilea." ⁷⁰Takkai Petrusa atta na mangaku amnni Yesus tisaga da tu dangu go yena, linnagi, Yawwa attaku lakkasa manggi pani ni pappa newimi."⁷¹Banna lusa kai Petrusa go Yena waliti malowi Kalada, o mannuni ni kawinni nimma tanggu layana nimma etai Petrusa dangngu linna ndara ndo tu dangu nima o na hai, "Ni tu ni a na karangnga mannuni Muri Yesus ni tu waliti Nazaret."⁷²Dangngu mbadda pappa ndua wainasa petrusa ba attana mangakuni Yesus waina Sara, "Yawwa attaku lakkasa manni ni Tu nippa langimi."⁷³Atta na tarru kinnisa wali hai, ndo Tu nimma ndengira ti panyia hai da karasai petrusa dangngu liddani, "yo na olina yinna mannu wu, mabba waliti silumu pia ba ta`nda dangngu dassa wu."⁷⁴Baisaka go sa ke petrusa mulainassa pakutuka dangngu banna sarana, linnagi, "Yawwa attaku Lakkasa ammani ni tu no." Attana tarru kinnisa go sa ke, kukku nassa ni manu wolu. ⁷⁵Baisa namu nassai Petrusa ni pappa newi

wainai Muri Yesus, balinnagi, "Ba atta kukku pui ni manu wolu, yo mbadda Pa ndaula wunda mukka ba attau mangaku Yawwa." Baisaka go sa ke lusa nassa banna mangasi milla,.

Chapter 27YESUS TI SAGANAI GUBERNUR PILATUS

¹Haina, banna tomasa ni mbarru-mbarru, mai ndabbadassa ngarandukka da mabokul-mabokula manua tutni ba ka pakasisa na patakki mullanai Yesus tutni ba hukku matini Yinna. ²Dangngu wallika, ngarandukkada yidda, didda karangngani dangngu didda ya'i ti gubernur Oilatus. Yudas Na Pamati Wikkina³Tomakkai Yudas, ni ma yai Yesus, banna etasai Yesus da pa kanabuni hukku na lakkasa wikkina banna djalana. Dangngu na pabalindi ni taula kambullu kambera mbali ti ngarandukkada mabokula. ⁴Baisa di linna, "Yawwaka ma djala ma bakku ya'i ni ra ma atta wolu djalana." Takka tunihaisa, lidda, "Ma pani njuruni dangngu yami? nggona njurumu yo'i." ⁵Dangngu Yudas na kawussukandi ni kambera-kambera mbali ti umma Bait Allah baisa dinna dunjakanggi dangngu dinna tewila wikkina. ⁶Takka ba tonisa haina, mabokula-mabokula da tekira ndo ni kambera-kambera balli dangngu da panewi, "attana pullupia ammai dangngu attana paturu manni ba binjala karikka ti patti persembahan mabba ma sina ra ri." ⁷Tunisa, yidda ngarandukkada, da pa kasisana pangadda mullanari ni ndowi ndona, baisa didda si makai ni tananai tu ni ma mangngu kaseri panyia patanira pa atta lakkasa. ⁸Mulla kaddani haina, go ni tana di pangaranggi, "tana ra" toma laddu ni manggiana. ⁹Tomaka ba tunihai wallisa, londunassa ni palanginai ni nggurrur Yeremia, "Baisa didda tekira ni taula kambullu kambera mbali ni kaddarri ni si wikki-Na ni pa katutuda tu Israel. ¹⁰Ngarandukkada waindi ndo ni ndowi taula kambullu kambera mbali tutuni ba si tana ti ma tangngu kaseri, samakadda ni ni pa palewanai Muri ti yawwana." Yesus dangngui Gubernur Pilatus¹¹Tomaka, Na ndengirai Yesus ti saganai gubernur dangngu gubernur na pakatanai Yesus, "Takka na pullupia yo ba Maramba da tu Yahudi Wu?" Na simai Yesus, "Mo, Na patutukaddani ni patakkimu." ¹²Takka ba tu wallini haina, badda patadduni yinna ndo imam-imam dangngu mabokula. Attana malli simamarra. ¹³Tomaka, Pilatus na panewi dangngani, "Ma kaddi yo giana attau rangngi marra ba dangu langutakkari ni pa pataddu dawu?" ¹⁴Takka, Yesus atta Na malli simamai ni Pilatus, mussu kasisa mangngu pa pataddu da, aita mangngu ma nikaddai ni palangada dangnganai ni Gubernur. PILATUS ATTANA TOMA PA PASALLANI YESUS¹⁵Halluna, banna tomakassa ni laddu kalada, Gubernur na pasalla kaddandarra to pataha da ma pawanna na ti, ¹⁶Ti rasi go, o nissa tu ni pataha da yiddana lakkasa madangu. Ni patakkida Barabas,¹⁷tunisa haina, badda pa kabua ndabbanakka tu , Pilatus na katanara, "Hegasa ni pawukkumi, yimmina pa pasallagu. Barabas attau Yesus, ni patakki mi Kristus?" ¹⁸Mabba Pilatus na lakkasagi mullani ni kasikka ati kadda yidda didda ya'i Yesus ti Yinna. ¹⁹Ba tangnga mandiddinai Pilatus ti kursi pengadilan, ni assa ummana, na pangindina langi ti yinna, "Amba malli oma pawolu ti tu mandassa no, mabba yawwa mbadda njarra langu takkaguka ti laddu ni magiana ti dalu mangngu kadippagu mullana Yinna." ²⁰Mabba tonisa haina imam-imam kepala dangngu mabokula da ya pangadda ti madangu tutuni ba dangngi Barabas dangngu ka pamati Yesus. ²¹Gubernur na katanara ngarandukkada yidda, "ma mbemika walliti tu maduada na ndiana pa wukkumi tutuni bakku pa sallani uttumu? Dangngu da panewi, lidda, "Barabas!" ²²Pilatus na panewi ti yiddana, "Ba tudani hena, panika pawolu gui dangngui Yesus ni patakkimi Kristus?" Ngarandukkada, da simai, "Sarikkasa Yinna!"²³Na pakatanai Pilatus, "Kaddi? Pani pungngusa ni ma atta ndassa ni pawolunai Yesus? Takka yidda ngarandukka da ta'mba pa kawawuka pawandidai, "Sarikkai Yinna!" ²⁴Tomakai Pilatus banna etasa yinna ba atta o pungngu pa baisa na, takka ni kayawukassa ni madadi, Na teki we baisa na basai ni lummana ti sagada tu madangu ndona dangngu na panewi, "Yawwa na atta o amma djalagu ti ra na ni tu niana. Nggona palakkasa wikkimi!"²⁵Ngarandukkada tu da simai, "Ni ra-Na yamika ma taddugi dangngu ana ma!" ²⁶Tomaka, ni Pilatus na pasallai ni Barabas tutda yidda dangngu ti sambali haina Pilatus Na Yai Yesus Uttuni Ba Tau ti Sarikka. TENTARA PILATUS DA YEKI-YEKI YESUS²⁷Sambalinni haina, ndo tentara gubernur da karangngani Yesus ti panyia nai Gubernur dangngu da pa kabuandabbandarra sanggubbula Romawi didda kalissini Yesus. ²⁸Ngarandukkada, da pasillinai ni kalambi-Nai Yesus dangngu da pa paki-Nai ni kalambi ungu. ²⁹Dangngu sambalinni haina da wanana sisa kaliwa ma patarana. ³⁰Da sawurritani we ullu da teki ni logi nggona baisa didda da palui ti katowa-Na. ³¹Sambalinni yidda badda yeki Yinna, da pawanna balinai ni kalambi wikki-Na. Dangngu haina da salaku karangngani tutni ba sarikkai. YESUS DA SARIKKAI³²Tomaka ba lusa ndo tentara, da tomani ni sa'tu ni mani walli ti Kirene ni ma ngarana Simon. Da ruttukai tutuni ba ditai ni sarikka. ³³Dangngu, badda tomaka ti sisani ni panyiapa ni mangarana Golgota, ni patakkida "Panyia ri". ³⁴Da yani anggura uttuni banna unnugi ni paolida kapaddu dangngu ba baisaka pa panjalina, Yesus atta Na bissu makka pa unnugi. ³⁵Badda baisaka pa tau ti sarikkai Yesus, da pa bawi-bawi gi ni kalambi-Na ti kalissu da yidda dangngu da kawussukanna karatta. ³⁶Tomaka da mandiddi dangngu da botini haina, ³⁷dangngu ti pannu katowa-Na da patadduni, "Nia nikka ni Raja da tu Yahudi". ³⁸Ti rasihai, o ndarra tu tuma duada penjahat ni pattau ti yai sarikka oli-Nai Yesus, nissa tu ti sambali kawana dangngu nissa tu ti samballi kali. ³⁹Dangu tu maloyara kapaika ni dangngu pimbulo-pimbolo katowa. ⁴⁰Dangngu da panewi, "Yo kadda ma pawukku pa pambullurai ni umma-Na Allah dangngu ma pakaddi bali ti dalu taula laddu. Nggata wikkinauwuka! Ba Yo Ana-Nai Allah, mburruwu waliti

yai sarikka go!"⁴¹Tu mannu kadda imam-imam kepala dangngu ahli-ahli taurat, dangngu mabokul da yeki Yesus, lidda, ⁴²"Na ma nggatana tu sawawi, takka atta Na toma amma pa nggata wikki Na. Ba Raja Israel, amma Na kannu mburru wikki walliti yai sarikka haina dangngu yittana ta wai ti Yinna."⁴³Na wai Allah, ma ammanai Allah kannu nggata-Ni haina, ba wukku kannasai Allah." ⁴⁴Ndo ma atta ndassa pa sarikka karangnga dangngu Yesus da yeki mannu. Ni Mati-Nai Yesus⁴⁵Haina, wali ti jam taula kapatta ni ngarandukkani tana go, toma ti jam siwwa. ⁴⁶Na patutu nikka ti jam siwwa Yesus Na padowuna dangngu li ma pawandina, Linna, "Eli, Eli lama sabakhtani?" ni ma patututna, "Allah-Gu, Allah-Gu kaddi Dummumma amma mesa-Ga?" ⁴⁷Dangngu tu ma pirrara walli ti yidda ma ndengira haina, ba rangngi go yena da panewi, "tu nia kayekana Elia." ⁴⁸Tomaka, ni sa'tu wali ni ngarandukka da, na palai, na teki ni bunga na pa basai ti anggura mayillu dangngu na randi ti logi masisana, baisa, na yanai Yesus tutuni banna unnugi. ⁴⁹Takka, marisi da panewi, maika katta elui angga na mai Elia panggata-Ni. ⁵⁰I Yesus Na padawu walikinna sandkka dangngu ni lii-Na marisi pa wandunga dangngu Na yaini ndewa-Na. ⁵¹Dangngu da etai ni tirai ti umma-Nai Allah nammasirrai bawi duada, wali desa hallu bawai dangngu ni tana na kanggoyakai. Ni watu na mberari. ⁵²Ni rati-rati na tambuari dangura tu ma warasa ma mbadda mati da kaddi bali. ⁵³Dangngu tomaka banna lusa waliti ratida, baisaka banna kaddi Yesus, da tama di manusa ma warasa dangngu da pakatana wikkina ti ngarandukka da tu. ⁵⁴Haina, ni katowa kelompok dangngu yidda ma karangnga da ngadui Yesus, badda etasa badda kanggoyakai ni tana dangngu ngarandukka ni ma dadi, dirrani ni mandauta da dangngu da panewi, "Pullupia kaddai Yesus Ana-Nai Allah!" ⁵⁵Hai lau, dangu langutakkara kawinni, ma paele maleruna, makeri Yesus waliti Galilea tutuni ba rammani Yesus. ⁵⁶Ti kabuada o mangnguni Maria Magdalena, Maria ni inna nai Yakobusa dangngu Yusuf dangngu inna waliti ananai Zabadeus. Yesus da Tanini⁵⁷Banna tomasa ni kajiddungani na mai ni sa'tu ni madedi waliti Arimatea ni mangarana Yusuf, ni ma mbadda dadi murita-Nai Yesus. ⁵⁸Yinna na salaku ti Pilatus dangngu na dangngira ni kalitta-Nai Yesus. Baisaka, Pilatus na paretara kapiantai ni kalitta-Na Yesus kadda yanari ti Yusuf⁵⁹Dangngu Yusuf na teki ni kalita-Nai Yesus dangngu na kamboru wainai kamba linen ni mawarasa. ⁶⁰Dangngu na pamaturru ti rati ma wuddi ni pinna wikkina pa mbadda sakka mesana ti pannu watu. Baisa, na pakka gaigalani ni watu kalada ti malowi rati baisa na salaku. ⁶¹Dangngu hai launa, oni Maria Magdalena dangngui Maria masawina tangnga mandiddida ti karasa rati. Ni Rati-Nai Yesus da dawwi⁶²Ti laddu ni ma hammuna, ni laddu pa pasandia tutuni ni sabat, imam-imam kapala dangngu tu Farisi da pakkabuandarra ti sadanai Pilatus, ⁶³da panewi, "Muri yami bamma namukasa ni ma pakawassu no banna muripapu, Yinna Na panewi, ti sambali ni, ni laddu taula, Yawwa enga kaddi bali-Gu." ⁶⁴Mabba niddai, palewara kadda dawwi go ni rati toma ti laddu makka taulana engadakka da mai allakawa pa ajaran-Na pa mangawi Yinna dangngu da panewi ti tu ma dangu, 'Yinna mbadda kaddi nakka waliti jonga tu ma mati' dangngu ni kawassu ma manggamuri giana risi pa attandassa waliti ni makawungngana. ⁶⁵Na panewi Pilatus ti sagada yidda "Yimmi o ma dawwimi, salakuwuka pa dawwi panilinnasamani ni palakkasammu." ⁶⁶Baisa da salaku dangngu da pandassai ni rati gona da karangnga dangngndi ni ma madawwi, dangngu wallika da segelanni ni todini ni rati.

Chapter 28Dadi Ni Nikaddi Bali Nai Yesus

¹Nggiana, ti sambali laddu Nammu, rasini kukku manu laddu kawungnga ti minggu nggo Maria Magdalena dangngu Maria sawawi salaku lappa elui ni rati nggo. ²Dangngu, etasa, dadi nassa ni epu kalada mulla mburru nai ma laikat nai Muri walli ti surga, na mai dangngu na pakka nggaingga lai ni watu, takka dinna ma ndiddi ti pannu ni. ³Ngorawa sama tu kayallika dangngu ni kalambi na sama tu bela salju. ⁴Mulla mika badda mandauta ni, ma dawwi ndo kandandaka dassa dangngu sama tu ka tu mamati. ⁵Dangngu, malaikat ni palangi na panewi ti kawinni nd, amba madata da mabba ku lakka sanggi ba manyarra ni Yesus ni pa mbadda sarikka. ⁶Yinna atta omma ni sia yinna mbadda kaddi naka sama tuni ni pambadda peka-Na mai, etasa ni panyia pamma turra-Na. ⁷Manyamalaka pa lau dangngu peka ndarra ka pa peka-peka-Na mabba yinna mbadda kaddi ti nakka walli ti nyonga tu mati, dangngu eta, yinna manyulu nassa walli yo ti Galilea. Hai launa yimmi mi etai yinna. Patandanya, yawwa badda lunggu ngguwu ka. ⁸Dangngu, yidda manya-nyamala dassa badda dunjaka nggi ni rati nggo na angngu mandauta dangngu sannangu langngu takka, dangngu palai kapatoma nggi nggo ti papeka - peka-Na. ⁹Dangngu, eta, Yesus na toma ndarra dangngu napanewi salam! takka didda mai ti Yesus, ketanggi ni wissi-Na dangngu karoduka ni Yinna. ¹⁰Singgilami hai, Yesus panewi ti yidda amba mandauta da, salakuka dangngu peka ndarraka nyuwuwu-nyuwuwu-Ngggu kadda salaku ti galilea, dangngu haika lau badda patabbuka dangnga ngga yawwa. MA DAWWI RATI PA MBAYA KADDA PAKAWASSU¹¹Ba tangnga salaku da, pipirra madawwi malau ti kota kapeka ndarra imam-imam kepala tunika ngarandukka ni mambadda dadi na. ¹²Dangngu, ba tangnga kabua karangnga ndarra tua-tua. Da baisaka pakabuana, yada rakka ndowwi dangu ma dawwi ndo, ¹³Dangngu lidda ndarra, limmi mi papeka-peka nai Yesus da mai ti kanjiddunga ni dangngu da mangawaiyinna ba tangnga ma turru ma. ¹⁴Dangngu, ni ma nggiana banna rangngi kassai Gubernur, yami mayani mamandunga ka ambau kawai suka wuka. ¹⁵Tumsa hai, kawi darika ni ndowwi ndo dangngu pasalaku dassa pani ni pambadda anjara ti yidda, dangngu ni panewi nggo nama sabbara puni ti njonga tu Yahudi toma ti laddu nggiana. PALANGI-NAI YESUS MA PULLUPIA¹⁶Baisaka hai, sakkambullu papeka salaku ti Galilea, ti tandulla ni pambadda papatakka nai Yesus ti yidda. ¹⁷Badda etasai Yesus, da kasokura-Yinna. Takka sawawi dambingu. ¹⁸Baisa, Yesus na mai dangngu na panewi ti yidda, ngarandukka ni nikuasa mbadda yarika ti-Yawwa, ti surga mangngu ti pannu tama. ¹⁹Tunihai, salaku mika dangngu papeka ndarraka sanggubulla ni nitana, parissara ti dalu ngara nai Ama, dangngu Ana, dangngu Ngasu Matua, ²⁰Peka ndarra kadda manundundi ngarandukka narri ni papareta-Ngggu ti you, dangngu etasa, bakku enga karangnga nggu kirra laddu, lappaka toma ti kamurri Zaman.

Mark

Chapter 1Ni Pasalakunai Yohanes Pembaptis

¹Nggianja ni panewi ma kawungnga ni ma'ndassa Yesus Kristus, Ana-Nai Allah, sammani ni patullisa ti mbukku kalada Yesaya: ²"Etasa! Ku papangindini ni pappalewa-Ngggu mamma nyulunggu You ni ma sa'ndianggi ni larra tutu-Mu. ³O nggi ni li tu ma pawalana ti maradda ngginangu: sa'ndiani lara tutu-Nai Muri, patanjisanni ni larra-Na"⁴Baisaka, Yohanes na parissara tu ti marad'da ngginangu, 'dangngu na panewi mullanissa parissara, ni ka marriaka tutu ni mapodasari ni djala. ⁵Dangngu ngarandukka 'da tu Yudea 'dangngu ngarandukka 'da tu Yerusalem 'da mai ti Yohanes. Na parissara ti loku Yordan 'dangngu yid'da 'danna pekadarrika ni ndoku djala 'da. ⁶Ni pa pakinai Yohanes ni wullu unta 'dangngu leku 'banggi kalitta ni pa wonjillanna ti banggina. Ni pa nga na kabala dangu kanena uttangu. Yesus Na Patomanggi ni Panewi Ma Ndassa-Nai Allah ti Galilea⁷Na panewi Yohanes dangngu linna: "Ti sambalinggu yauwana, 'o pu ni ni sa'Tu marisi pa kalada walli ti yauwana, yauwa atta panyiamanni bakku karoduka dangngu pasili Ni leku salapa wissi -Na." ⁸"Yauwa kuparissa wainggummi we, takka Yinna ni ma mai sambalinggu yauwana, parissa wainggumi Ngasu Matua. Yohanes Na Parissai Muri Yesus⁹Dangngu ni ti laddu-laddunggo dadinassa, Yesus pa mai Na ti Nasaret, ti manua Galilea dangngu na parissai Yohanes ti loku Yordan. ¹⁰Banna wuwuwaka walli ti we, Yesus na eta ni awangngu na pa bawini dangngu ni Ngassu Matua ma paeru ti ma sanggukku djawa ma pawurrungnga na mburru ti taddu-Na, ¹¹dangngu 'o nggi ni li walli ti awangngu, "Yo ka Ana pa mbussa-Ngggu, ti Yo ka pa manawwara-Ngggu." Yesus Na Kakkai Kaballiku¹²Na nggesa ti sambali ni hanina, ni Ngasu M'atua Na karangngani Yesus ti maradda ngginnangu. ¹³Yesus ba 'o ni ti maradda ngginangu pata kambullu laddu Na dangngu na kakai kaballiku. Yesus haini ti padduwa 'ba nda-'ba nda ma sawadda dangngu malaikat ma nggata-Ni Yinna. ¹⁴Ba tinggallusai Yohanes, Yesus Na salaku ti manua Galilea dangngu Na patomanggi ni panewi ma ndassa-Nai Allah. ¹⁵Baisa Na Panewi, "Tomanasa ni rasini, tukki nassa ni Sanga'ndi-Nai Allah. Marriaka dangngu waisa ni li Nai Allah ni ma'ndassa!"¹⁶Banna Salakkui Yesus ti karasa

tamma Galilea, Na etarra Simon dangngui Anderias ni nyuwwuna tangnga wallasadai njiala ti tamma Galilea mulla kaddani ba tu majiala la da. ¹⁷Baisaka, Yesu nappa newi ti yidda, "Keri wakka Yauwana, Yauwana ku taumi yimmi ti majiala oli nappa tu." ¹⁸Simon dangngu Anderias da nggesa badda 'dunjakanggi ni njiala da. Baisa, didda keru Yesu. ¹⁹Tomaka banna salaku maleru, Na etai Yakobus ana nai Zebedeus dangngu Yohanes ni nyuwwu nahai ndarra ti tena tangnga pa ndassa dai njiala. ²⁰Baisa Yesu Na nggesa pa pandowu ndarra dangngu yidda na da dunjakani ni ama da, Zebedeus ti tena dangngu tu pa mbaya da baisa didda salaku keru ni Yesu. ²¹Tomaka banna takkai yidda ti Kapernaum, ti laddu minngu, na tama ti Sinagoge. Baisa, Na pa ajarrana. ²²Tomaka badda rangngi ni pa a'jarra-Na langada 'dassa baisa, da panewi Yesu banna a'jarranda yitta mbannu bissa takkana. Atta Na sama ma'ndara mabokul-mabokul Taurata. ²³Tangnga hai ndarra, ti Sinagoge 'o ni mani sa'tu pa sadopara mangutana ma padowuna. ²⁴Na panewi, "Pani ni paurissaMu Yo dangngu yami, Yesu tu Nazaret? Pani ni pawukku-Mu nggiana, angga ka pamosuma yami? Yauwa kulakkasanggu Yo. Yo ka ma 'bissa walli ti Allah!" ²⁵Takka Yesu Na ka'jakkani, linna ni "ndangnguwu! Lusawu walli ti tu n'ia na!" ²⁶Sa'mbali kahaina ni ndewai makka irraka na pakkanggoya-nggoyakai yinna banna kawawuka pawandina, basia ndinna lusah. ²⁷Ngarrandukka da tu da langada baisaka da ranja pakatana wikki na, lidda, "ma pani sannngiana? Pa a'jara ma wuddisa nggia, ma dangngu 'bisana! A mapukkani ndewa-ndewa irraka na keru lolui Yesu" ²⁸Baisaka, na nggesa langngu takkai ma mawewaranni ni lolukadai Yesu labba toma ti mbe-mbe lappaka ti manua Galilea. Inna Yera nai Simon dangngu tu ma'dangu da patanggasara ²⁹Badda nggesaka pa'dunjakanggi ni Sinagoge, Yesu dangngu tama dassa ti umma nai Simon dangngui Anderias karangnga da Yakobus dangngu Yohanes. ³⁰Takka, ni inna Yera nai Simon maturrunai tangga ana lalu maringnginai, baisa didda nggesa pa pekani Yesu nippa padda na. ³¹Banna maika Yesu patomani dangngu banna katanai ni lumma na, banna pa ndengirai nggo mema banna tanggasa dangngu ni kawinni palawwangunaraka. ³²Banna tamasa ni laddu, tomanassa ni kajiddunga, karangnga ndabba ndarraka ti Yesu tu ma ana lalu dangngu pa sadopara mangutana. ³³Baisaka, pakkabua dabba 'dassa ngaranduka da tu ti saga malowi umma. ³⁴Yesu banna patanggasa dabbaraka tu madangu, ma senge-nge ana laluna dangngu banna wud'dara mangutana ma madangu. Tunisahai, na siri'ndarra mangutana ti panewi, mabba yidda da lakkasani Yinna. Yesu Na Sambaya Dangngu Na Patomanggi Ni Pullu-Na ³⁵Mbarru-mbarru kawungnga walla, Yesu mbadda kaddinaka, baisaka Na salaku ti panyia ma kasika dinna sambaya. ³⁶Baisaka Simon dangngu ngaranduka da tu da pakarangnga-Na lappa manyarrani Yesu. ³⁷Tomaka badda etasa Yesu da panewi ndabba ngaranduka "ngarandukka da tu manyarada-Wu!" ³⁸Dangngu Yesu Na panewi: "Maika katta salaku ni bassarri ni manua ma tukki, kapia-Ngggu Yauwana baku palo'ndunggi ni panewi ti tu, mabba ni ma kaddai ni ma pamulla 'dukku pamaina." ³⁹Mabba ni kaddai, Yesu dinna salaku ni'mbasai ni manua Galilea. Na patomanggi ni Pullu ti Sinagoge-sinagoge dangngu na wuddara mangutana-mangutana. Tu Katombu Pa Patanggasa ⁴⁰O ni ni sa'tu ma kat'mbu ma mai ti Yesu., Na dangngi dangngu na kasokura ti Yesu dangngu na panewi: "ba piapinnisa, 'bau Kau patanggasa wa." ⁴¹Na kawuddakai ni ati Nai dangngu ni ayi nai Yesu na pa'jolanggi ni lumma na dangngu na ketani ni tu no dangngu na panewi: "Ku bissukadawa, warasawuka!" ⁴²Nggo mema, ni panyaki katombu na, na mallasarri dangngu mawarasaanassa. ⁴³Yesu Na palewai no tu banna nggesa pa 'bali dangngu na panamu langutakkani. ⁴⁴Yesu Na pekani no ni tu, "ni madadi nggiana ambai lolukaddai 'amma ti mbe-mbe, ti henga widdi walli, takka salakuwukka kau patakka wikkina wu ti Imam dangngu kau yawukka tandani 'bau tanggasawu. Sama tu ni pa pareta wainai Musa ni pa patakkana ti yidda. ⁴⁵Takka tunisa haina, no ni tu na salaku banna na sabbaranggi na patanyallangui. Ba tunihaisa, Yesu attana pasungnga wikki amma nakka ti manua haina, takka hammi nissa ti s'mbaliwwu ti manua ma kasika. Tu ammu nisa hai, tu walli ti sa'nge-nge panyia da piamannu badda mai pa elui Yesu.

Chapter 2 Yesu Na Pawarrasa dangngu Na Patanggasa ni Tu Makalikku

¹Pirra laddu manggamurrini, Muri Yesu Na 'bali walli ti Kapernaum rangngi'dassa Yinna ba 'o ni ti umma.

²Baisaka, dangu da tu ma pakabuana mussu ti karasa malowi a tomaka panyia. ³Baisaka, mai 'dassa ti Muri Yesu bad'da karangngani ni tu ma kalikku tu ma patara ma'dita ti akkangu. ⁴Atta da tomama pakarangngani ti karasa Nai Muri Yesu dangngu da pakissi nakka tu dangu. Da buwwasa, da pamburrini walli ti akkangu panyia pamaturrina. ⁵Banna etaraka Muri Yesu "O ana-Nggü ni ndoku djalamu badda podisa pawarasa-Nggü sa."

⁶Takka, mabokul-mabokula ma ma'ndiddi ma lakkasana Taurat mulai'dassa pa pangaddanggi ti ati da, ⁷"Kaddi ni no tu dinna panewi tunihai? No ni tu puluwainassa Muri Allah. Ma herai mapodisa pawarasai ni ndoku ni djala ba atta yinna kaddai Mori Allah?"⁸Ni ndewa-Nai Mori Yesu Na lakkasagara pani ni pa pangadda da ti ati da do tu yena, Mori Yesu Na panewi ti sada da do tu yena, "Kaddi dimmi pangadda tu ni haimi ti atimi? ⁹Mbegi marisi padassa 'bakku panewi ti tu ma kalikku, ni ndoku ni djalamu badda podisa pawarrasarisa; dangngu Kutakki, kaddi da'nda ndisa latimu dangngu salaku wukka ¹⁰"Takka, ki lakkasanggi Tu Rara o kuasa Na ti pannu tana banna podisa pawarasa ni ndoku njala. Yesu Na panewi ti tu kalikku: ¹¹"Ka lunggu-Nggü: Kaddiwuka kau da'ndandi ni latimu dangngu kau baliwuka ti ummam" ¹²Ni tu kalikku na kaddi banna ndengira, na tekiri ni latina dangngu na salaku ti s'baliwuwu ti sagada tu dangu. Tu dangu da paosa Muri dangu da Paosa Allah Ama. Dangngu da panewi: "Atta ma kali etapu ma tu ni nggia."Lewi Makeri Muri Yesu¹³Muri Yesu lau 'balinasa ti karasa tamma dangudassa tu ma mai badda kajojukanni badda mai ti Muri Yesu, Muri Yesu Na ajara yidda. ¹⁴Ba tangnga salaku Na, Na eta Lewi ana nai Alfius banna madiddi ti panyia pa baya da si katowa. Baisa, Yesu Na panewi ti Lewi: "Keriwa Yauwa." Baisaka Lewi na ndengira, dangngu na keri Muri Yesu. ¹⁵Ba tangnga madiddi-Nai, banna nga ti umma na ni tu Lewi, dangu dai tu ma pakabuana sikatowa dangngu tu ma mangngu ndoku djalana. Dangngu banna nga karangngani Muri Yesu dangngu murid-murid hai lau dangu dai tu makeri Muri Yesu. ¹⁶Baisaka, tu mapirra ra mabokula walli ti kelompok Parisi da etai Muri Yesu na nga dangnga ndara tu ma mangngu ndoku djalana. Dangu ma pakabuana sikatowa, tu Parisi da pakatana ti Murid Nai Muri Yesu: "Kaddi Yinna na nga karengandara ni tu pakabuana sikatowa dangngu tu mangngu ndoku djalana?"¹⁷Banna rangngisa Yesu, Na panewi: "Tu ni matanggasa atta na parralu ammana dotira, ni tu ni ma ana lalu, yinna ni ma parralu dotira. Yauwa Ku mai ti pannu tana, atta ku kayekamanni ni tu mapullu pia. Takka, 'bakku maiwa ti pannu tana tutu na ni tu ma mangngu ndoku djalana."Pakatananggi Ni Ngerani ni Puasa¹⁸Murid-murid nai Yohanisa dangngu do tu Parisi puasadai. Takka tu ma pirra ra tu ma mai pakatanai Muri, "Takka, kaddi muridMu Yo na atta da puasa?" ¹⁹Baisa Muri Yesu Na panewi dangngadara: "Piadani do tu ma pakarangngani ni pangantin badda puasa ba tangnga 'o punni ni pangantin mani banna enga karangadara? Ni pangantin mani banna enga karangngapudaraka atta da puasa pu."²⁰Takka badda mai patekisa ni pangantin mani yidda didda puasa. ²¹Atta 'o manni ni tu makka dapu ni kalambi ni ma mema badda kadapu wainggi ni karewi ma wuddi. Nikabatuni haikasa, kadapuni ni karewi ni mawuddi na tamba pakarewi ni kalambi ni ma mema dangngu ni karewi na taba pakkalada.²²Dangngu a tomanni ni tu ma 'burrini anggura ma wuddi ti kantong kalitta ni ma mema. Nikabatunni haikasa ni anggura dangngu ni kantong kalitta russa dabbanarisa, risi padassa, anggura wuddi banjalai ti kantong kalitta ma wuddi."Yesu Yinna Muri Ti Laddu Masarri²³Dangngu banna tomassa ti laddu masarri, Muri Yesu Na tanji ti oma gandum. Takka ti dalu salaku da murid-murid nai Muri da watturini ni gandum. ²⁴Takka tu Parisi, da panewi ti Muri Yesu, "Etara, kaddi yidda da ramma wainggini laddu 'bisa, ti laddu masarri?"²⁵Takka Mori Yesu Na panewi sagada yidda: "Atta bacca punggu ammai pani ni parammanai Daud dangngu tu pakarangnga na, ba atta o'ka panga da dangngu majiwu? ²⁶Appa linnisama yinna banna tama ti umma Nai Mur Allah ba tangnga keta nai ni pareta kalada Abyatar dangngu badda nagandi ni kangutta persembahan. Takka ba etakassa da dakka ma pareta na nga ndi ni kangutta do. Dangngu ba atta o'ka ya mangngundara ni kangutta go ti tu pakarangnga da?"²⁷Baisaka, Muri Yesu Na panewi ti tu Parisi, "Na wolu ni laddu Masarri tutu da tu rara, atta tu rara amma ti laddu masarri. ²⁸Takka Ana Tu Rara Yinna kadda Muri ti laddu masarri."

Chapter 3Yesus Na patanggasana ti Laddu Masarri.

¹Yesus Na tama walli ti Sinagoge, hilauna o'ni ni tu mati lumma na sakkapapa. ²Da ketinggi Yesus ka etai banna patanggasana ni tu no ti laddu masarri, kapiani badda pa'njala-I Yinna. ³Baisa Yesus Na panewi ti tu ma mati lumma sakkapapa, "Ndengerawuka paduwa." ⁴Takkai Yesus linna ndarra, "Appalinni piani ba wolu ni ma ndassa aita wallika ma atta ndassa ti laddu masarri? Pamannuitai ndewa aita pamati?" Takka ndangngu dai. ⁵Baisaka hai, Yesus Na paelu mbarra da yidda dangngu Na mbani. Milla takka ni ati Na Yesus mabba ni kalada ati da. Linna Yesus ti tu ni ma mati lumma sakkapapa, "Pa'jolanggi ni lummamul!" Takka dinna pajolanggi ni lumma na, makka tanggasanassa ni lumma na. ⁶Tunnissa nggo yena, ndo tu Parisi manyamaladdasa pa 'bali dangngu pa ndapa dangnga ndarraka tu Herodian ma lawai yinna appa linni sama ba pamati Yinna. 'Dangu Tu Makeri Yesus ⁷Baisaka, laumalerunassai Yesus dangngu tu papeka Na ti tamma, takka dangu langngu tu walli ti Galilea makeri Yinna, walli ti Yudea, ⁸Yerusalem, Idumea, ti S'mbali loku Yordan dangngu o'mannu walli ti Tirus dangngu Sidom. Dangu tu ma mai ma rangngi ngarandukanarri ni pawolu-Nai Yesus. ⁹Takka danguka tu, Yesus palewa narraka tu papeka Na ka da sa'ndia tena sisa ka amba pia ni badda dasikkai Yinna. ¹⁰Mabba dangu langngu takka ka tu pa patanggasana Nai Yesus, hammi ndarraka tu dangu ma mangngu panyaki na ba pakissi-kissi na ka piani ba jonggara-I Yesus. ¹¹Takka kamballiku ma irraka da eta-I Yesus, da kasokura ti saganai Yesus dangngu da pakawawukanna, "Yo Ana Nai Allahwu." ¹²Tu anni hai, Yesus na sirilangngu takka ndarra ka ambadda panewi hera-I Yinna. Yesus Na Pe'ndira Sakkabullu Duada Pa Papeka-Na ¹³Singgilani hai Yesus Na kandealana ti tandulla dangngu na kayekadarra ngarandukkada tu pawukku Na, tutuni bakarangnga Ni dangngu hammi ndarraka badda tomani Yinna. ¹⁴Yesus Na pe'ndira sakkabullu duada tu kadda karangngani Yinna dangngu Na palewara badda patomanggi ni panewi-Nai Muri, ¹⁵Na ya'ndarra 'bisa, kadda wurrakarri ni mangngutana. ¹⁶Sakkabullu duada tu pa pe'ndira-Nai Yesus: Simon pa pangara-Nai Yesus Petrus. ¹⁷Yakobus ana nai Zebedeus dangngu Yohanes nyuwuwu nai Yakobus; yidda pa pangaranai Yesus Boanerges samanni "Allakawa Guruh", ¹⁸Anderias, Filipus, Bertolomeus, Matius, Tomas, Yakobus ana nai Alfeus, Tadeus, Simon tu Zelot, ¹⁹Dangngu Yudas Iskariot, ma pullungani Yesus. 'Bisa ma'ndi-Nai Yesus Walli ni Ti Allah ²⁰Singgilani hai Yesus na tama ti sisa umma dangngu tu 'dangu, baliwalli dassa badda pakkabuana, takka badda lallu dangu dakka, Yesus dangngu pa peka-peka-Na attapia ammanikka badda nga. ²¹Mullanikka oli dadi Na badda rangngisa nggo yena, maidassa pateki Yesus, mabba soranassa lidda-Ni. ²²Dangngu mabokul-mabokulla malakkasana Taurat mamburru walli ti Yerusalem liddani Yesus, "Yinna surruka-Nai Beelzebul" dangngu "Yinna mawurrakai kamballiku dangngu 'bisani ni ma kattowanggi kamballiku." ²³Takka Yesus Na kayeka'ndarra baisa da pamaina ti Yinna, dangngu Na panewi wai'ndarra pangera, "Appa linni piani kamballiku banna wurrakai kamballiku? ²⁴Atta na taha ammani ba 'o kakka kerajaan ma mbera dangngu mappa papawikkina, ²⁵Dangngu ni umma ni mattaissa banna lawai ni ngera wikkina, ni umma nggo attana tahha ammani, ²⁶Bai kamballiku ka ma kaddi palawanggi ni ngera wikki na, dangngu mataissa, attana tahha ammanakka, takka dirra na kanjappu nassa ni lolukani. ²⁷Atta o'amma tu sa'tu matawanggi ni ummana ni tu ni ma pakkarebuni ngawu na, ba attana manyulu kakka parandi ni tu ma pakkaluwa baisa piani banna rampukai ni ngawu na. ²⁸Ku pekangguni mapullu pia, ngarandukka da tu ti pannu tana piani podasai ni djala dangngu ngarandukkani ni pullungga ni panewi nda. ²⁹Takka, herai ni ma pullu wainggi ni Ngasu Matua atta pia patanji ammanikka ba podasanni ni djala ma, makka djala ma atta mbosa sa." ³⁰Mabba mabokul Taurat ndo lidda-Ni, "Yinna surrukanni kamballiku ma irraka." Oli Dadi-Nai Yesus Ma Pullupia ³¹Singgilani hai, inna dangngu nyuwuwu-Nai Yesus da mai pa'ndengira ti s'mballi umma da palewa tu ka kayekani Yesus. ³²Tu madangu makillurani Yesus liddani, "Elura, inna dangngu nyuwuwu-Mu o'darra ti s'mbaliwuwu manyarra dawwu you na." ³³Takka Dinna simai Yesus, linna ndarra, "Herasa ni inna-Nggungu dangngu nyuwuwu-Nggungu?" ³⁴Baisaka hai, Na elu ndabbara tu ma madiddi ma kalissu-Ni dangngu linna ndarra Yesus, "Eluraka, nia inna-Nggungu dangngu nyuwuwu-Nggungu! ³⁵Mabba hera widdi ma pasalakui ni pawukku Nai Allah, yiddaka anguwa-Nggungu dangngu anawinni-Nggungu, dangngu inna-Nggungu."

Chapter 4

Napangerawaini Nimma Sabbaranna Winni ¹Muri Yesus mulainassa pamangajara 'bali ti karasa tamma. Maidassa tu danggu badda pakkabuana dangngu badda kalepuranni Muri Yesus, mulla nikka badda danggu dangngu badda kalepuranisa, Muri Yesus nasawi banna Madiddi ti pannu tena nimma o'na ti tamma, dangngu do tu madangu yena enga dassa ti mamara ti karasa tamma. ²Dangngu Muri Yesus mengajarnasa ti saga tu danggu do yena, danggu-dangunasa ni pa panewi waina dangngu ti pa panger waina. Ti dalu penewi-Na danggu dangngu ni papangera wai-Na, linnagi Muri Yesus: ³"Kairangngimi! O'ni ni tu massabbaranna winni masalaku laupa sabbaranna winni. ⁴Makka dadinasa tangugu sabbaranna winni, o winni makkanabu ti karasa lara, na mai rima pawurunga ma tuttu kai. ⁵Sawawi ni winni nakanabui ti tana mappawatuna, ma atta o'pia tanna. Mullanika goni winni banna kanabusa ti tana mappa watuna, nagesa pungui patumbui. ⁶Takka banna wannasa banasa laddu winni makanabu ti tana mapawatuna yena namalayu mullanika ba attana pa amu pia lappaka banna mati marakkutai. ⁷Winni sawawi nakkanabui ti padua ruta mangutara, na tumbui takka na ngappi ruta mangngu tara, lappaka banna mati. ⁸Takka ni winni ni makanabu ti tana madassa, na tumabu dassai, nagesa pakalada ni tumbuni, lappaka banna tomanirasini banna wua, o'ma taula kabullu lappita, nammu kabullu lappita, lappaka natomai ti sangasu lappita, waliti winni tumbu dassa yena. ⁹Baisa, Na panewi Muri Yesus: "Hera nima mangngu katilluna marangugi, rangnginasa rinni. ¹⁰"Tomaka 'ba 'da mesana do murid na yena matuma sakabullu maduadana, dangngu do tu ni makeri mai-mai Muri Yesus dakkatanai Muri Yesus issini ni pa panger wai-Na. ¹¹Nasimai Muri Yesus "Ti sadami yimmi badda yagusa ni makkabunni umma sarri Nai Muri Allah, takka ti sada tu sawawi, ngaradukkani ni papatoma-Ngg Ku panger-pangerangi, dangngu langka da eta punggu, eta kaddasa, takka atta lakkasa manggi, dangngu lakka da rangngi punggu, rangngi kaddasa, takka atta wappamai ni wukku-Ngg. ¹²Dangngu kadda amma pamaria dangngu amba piani 'ba podisa pa warasai ni ndoku njalada. Issi Panewini ni winni ti pa pangerawaina ti tu a masabbaranna ¹³Baisa, Muri Yesus napanewi ti sagada tu danggu, "Attai lakkasa ndoku amma pungngi pani ni panger wai-Ngg? Appalinni samadai dimmi koligi ngaradukkanari papangera wai-Ngg? ¹⁴No ni masabbaranna winni, papangera wai-Ngg napatomanggi panewinai Muri. ¹⁵Do tu nimma o'na ti karasa lara panyia patomai ni penewanai Muri, yidda kadda marangngi ni panewi-Nai Muri, baisa na mai ni kaballiku mai papa rimanggi ni panewinai Muri ni papatoma ti sagada yidda. ¹⁶Tunihai mannukadda walli ni winni nipasabara ti tana mappa watuna, yidda kadda tu marangngi nipanewi-Nai Muri, da nggesa punggu pakawi dangngu dassa. ¹⁷Takka ni panewi-Nai Muri attanappa amumai ti ati da, dangngu ni panewi-Nai Muri sama tu ma e'nga tunjuna ti ati da, baisa badda kolinaka sadukka dangngu badda kolinaka jarra muilanika nipanewi-Nai Muri, da nggesa punggu pakkanabu baisa da dunjakanggi ni panewi-Nai Muri. ¹⁸Ni winni makanabu ti paduwa ruta napatara, napangerawaigi ti tu nimma rangngi ni panewi-Nai Muri. ¹⁹Taka mullanika ni pagorani nipannu tana panewi-Nai Muri attana tumbu dassamai ti ati da, nakaradungai banna ngappisa ruta mapatara, lappaka na attana tomai pa wuai. ²⁰Takka ni winni ni makanabu ti tana Madassa, yidda kadda papa ngerawai-Ngg ni mama rangi ni panewi-Nai Muri, da kawi danggu dassai ni panewi-Nai Muri, dangngu lappaka banna wuai taula kabullu lappita, nammu kabullu lappita dangngu sangasu wunda lappita. Na panger wai-Ngg Ni Illu Palita ²¹Baisa Na panewi Muri Yesus: "Ni tu banna ngindi kakka illu palita ka binjalai ti bawa pajialu attau ti lumbu panyiapa maturru atta linnama, banna ngindi kakka illu e'nga nidai banna tau ti majaga. ²²Di keru tunihaiwalli, kaamba sulu o'maka makkabunni nippa atta lakkasanda. Tunihai mannu kaddawali, pani-pani nipatakkida kaambatasullu ati 'dali gi. ²³Nika 'ba o'kadda tu mangngu katilluna nimma rangngi, ammana olimu kannu rangngi! ²⁴Baisa Na panewi Muri Yesus: "Kai pata nda gi pani ni parangngimi! Ni takara papakimu nippatakara waimu, nikaddawali nipatakara waibalidawu, dangngu enga o mannu papa tabadawu. ²⁵Di keru tunihaiwali, hera nima mangnguna yinna kadda pa'ya takka herai ni ma atta mangnguna, langka pani widdi ni ma ona ti sadana engnga teki manui wali ti sadana. Na panger wai-Ngg ni winni ²⁶Baisa Na panewi Muri Yesus: "Ni umma kalada-Nai Muri Allah Ku panger wai-Ngg ni tu ni ma sabbaranna winni ti tana. ²⁷Ni kajiddunganni na maturru, ladduni na walla, go ni winni yena banna palusani tumbuni lappaka banna tomai banna njaga ni tumbuni, no ni ma sabbaranna winni yena to amma palakkasana ti wini ni pasabbaranna yena. ²⁸Ni tana nappadadinggi ni wuani, kawungnga punggu ni tumbui, baisaka naka sebui, baisawali na pa wiasai go ni gandum. ²⁹Banna tomassa ni rasibanna rarai, sarobudassa badda teki ni hasillanni. Napangerawaigi ni watu Sesawi ³⁰Baisa Na panewi Muri Yesus, pani pungngudai pa pa samawaida ni umma kalada-Nai Muri Allah? Atta panisa ni papangera waidadi piani batta pasama wai-Ngg? ³¹Umma kalada-Nai Muri Allah samakaddani bak-Ku panger wai-Ngg ni watu sesawi ni pasabbara ti tana. ³²Ba toma kakka batta sabbaragi, go ni watu sesawi yena tumbu makkaddanai, lappaka banna tomai banna kaladai narisi pa djagai dangngu na risi pakkaladai walli ti ngaradukkanari nimma tumbu ti oma, napakasanga kaladani, takka di keru pianari ni mapawurunga ti awangu

banna padowiri sabbunari ti bawa kasanganari.³³ Mulla dangunarisa nippangera waina nippa badda patomana, Muri Yesus Na patomanggi ni pulu pekanai Muri Allah ti yidda, na keri pani pa mbadda kolida.³⁴ Kirra panewi-Nai Muri Yesus banna patomanggi ni panewi-Nai Muri Allah napangera punggi baisa na taunggi issini ni papangera wai-Na. Muru Yesus Napamalaunai Ni ngallu kalada³⁵ Banna maringgisa ni laddu, Muri Yesus Na-panewi dangngadara murid-murid Na "Mai katta pallakaka ti sa mbali Tamma".³⁶ Badda baisaka padunjakandara do tu dangu yena, tama karangga dassa Muri Yesus ti tena ni pa madiddi Na, do ni tena yena sawawi salaku karangngagi ni tena pakaleti-Nai Muri Yesus.³⁷ Tanggu salakuda badda pallakagi ni tamma, nakaddidara ngailu kalada masajoruka, danggu ni ngalunga makalada banna kapassa wikkini ti tena, lappaka do ni tena yena dinna bannu nari we.³⁸ Muri Yesus tanggu maturru Na ti pannu nulla ti kamuddi tena, baisa da mai pa koka Ni danggu da panewi ti Muri Yesus, "Gurru Mati ndassa! attau pagata mannu wukka?".³⁹ Baisa na kaddi Muri Yesus banna kahakanggi ni ngallu kalada, baisa Na panewinggi ni tamma, "Kawannarawuka! Mawallawuka!" go ni ngallu yena na olu dangngui danggu ni tamma na kasannangu 'bali.⁴⁰ Baisaka, go sakei Na panewi dangnga darai Muri Yesus, "kaddi dimmi mandautami? "attai wai mannu amma pui Muri Allah?".⁴¹ Baisaka badda ranggi ni panewi-Nai Muri Yesus, do tu yena ma o'na ti pannu tena, makkarangngani Muri Yesus da mandauta danggu da pakatana-tana wikkina, "mahera pungngusa nia Yinna? dinna olu dangngui ni ngallu kalada danggu ni ngalunga kalada.

Chapter 5

O'ni ni Sa'tu Walli ti Gadara Pa Pasalla Walli ti Kaballiku ¹Da tomaka ti sa'mbali tamma ti manua Gadara, ²Banna mburru-I Yesus walli ti tena da olinggesa tu walli ti rati pasadopra mangutana na tabbukai Yesus. ³Yinna ni ma engani ti rati, a'tomaka tu matawui 'badda randi waini galli 'bassi. ⁴Badda kalli randi waikaddai galli 'bassi dangngu kongga wissi takka napotisa mangngui ni parandi waidai, a'tomaka tu matawui bakatinggui. ⁵Kirra laddu kadjinunga kawu-kawuna ti pannu rati dangngu ti pannu palendi lappa banna pamanuwa wikkina waina watu. ⁶Badda eta malerusai Mori Yesus, na pa'lai dangngu na karoduka ti sagana-I Yesus. ⁷Baisa banna kawu-kawu pawandi na banna panewi, linna: "Yesus Ana Nai Mori Allah Madjaga, pani pongngudai Nyuwwu dangngu yauwa? Ku dangngi ti You ti dalu ngaranai Mori Allah amba pa'njarrakiwa yauwa." ⁸Mullana, banna panewi nakka Yesus ti sagana: "Lusawuka you mangutana walli ti tu ni'a." ⁹Baisaka, Yesus Na pakkatana ti tu nu: "Hegassa ni ngaramu?" Dangngu na simai: "Mullani bamma 'danguka, ni ngaranggu Legion." ¹⁰Na dangngi pangala-ngala ti Yesus "amba piani mbawudara walli ti tu hai" ¹¹Hai sa'mbali o'di ni wawi ma pakangotina tanga ngari ti ma paka'bundukanna. ¹²Ndewa-ndewa irraka yena da dangngi ti Yesus; "Palewa makka yami kamma tamaka ti wawi pakangotina." ¹³Yesus na o'anja ni patekki da, baisaka ni ndewa irraka yena tamadai ti wawi a pakangotina; bakka patutukassa toma duarata, dangngu pallaidai ti kella lappakassa ba mummusa ti tamma. ¹⁴Baisaka, yidda madawwai wawi palaidassa badda lau papeka ti kota dangngu ti manua dangngu lusa dabbadassa tu do badda panga'du pani'sa ma'dadi. ¹⁵Takka tu do da mai ti Yesus da etai yinna no yena ni pasadopara mangutana a mangngu legion tanga ma'ndiddina banna paki na kala'mbi dangngu na dassabalika. Takka yidda tu 'dangu yena da madata dangngani. ¹⁶Takka yidda ma eta ni hai, baisaka 'didda lolukai ti tu appalinnisama pata 'dadinnisa no ni tu pasadopara mangutana dangu ni ngera ni wawi-wawi ndo. ¹⁷Tunihaika da dangngi Yesus kanna kainakka walli ti manua da yidda. ¹⁸Ti rasihai, Yesus Na sawi ti tena, no ni tu yena pasadopara mangutana ba pia kaddani kakku karangnga-Ni Yesus. ¹⁹Yesus atta Na 'bissumanika, takka Na panewi ti sa'da na: "'baliwukka ti anguamu, lolukadassa ni ngera ni ni papawoluNai Muri ti sa'damu ba Yinnai Muri ni ma ayi namuwa yauwa." ²⁰Makka salakunassa 'banna palolukanggi panilinnasama ni pawoluNai Muri Yesus to kota Dekapolis dangngu ngaranduka da tu langada ndabba 'dassa.Na Pakaddi Ana Nai Yairus dangngu Ni Kawinni ma Sobuna Da Patanggasai' ²¹Tomaka banna pallaka Yesus walli ti sa'mbali tamma waina tena, da paka'buana tu walli ti karasa-Na, dangngu Yinna haini ti karasa tamma. ²²Baisaka ni sa'tu ni katowa Sinagoge ni ma mangarana Yairus na mai dangngu banna etasa-I Yesus, na kasokura ti wissi-Na. ²³Na dangngi walli ati ti sada-Nai Yesus, linna: "Ni ana kamurringgu ma 'dikku takki njappuka. Maiwukka dangngu tauni lumma ti pannu kalitta na kapiiani banna tanggasa dangngu kanna muripa." ²⁴Baisaka, Yesus Na salaku karangani Yairus dangu langngutakka makeri Yesus dangngu ma makambomburani. ²⁵O'ni ni sa'tu kawinni ma sakkabullu duada taunakka banna sobuna ra. ²⁶Ana lalu sobunai labba na toma ti ndotira dangngu runggi langutakka, atta paeta amma pungi rukku tanggasana; takka risi atta ndassa ni. ²⁷Baisaka banna rangngisa Yesus ba o'Ni, na mai ti ka'jonga tu 'dangu banna ketanggi ni kala'mbi kalada-Nai Yesus. ²⁸Ni kawinni yena na panewi: "bakku lauka paketanggi ni kala'mbi kalada Na takka kutanggasa wa" ²⁹Tanga hainissa banna ketanggi ni kala'mbi kalada-Nai Yesus, ullu na tanggasa 'bali walli ti ana lalu na. ³⁰Na lakkasa mangngu kaddanggi Yesus ba o'makaetanggi ni kala'mbi kalada dangngu ba paddanggi ba o'bisa malusa walli ti kalitta Na, takka Na pakatana mangnguna ti tu ma dangu: "Hengga maketanggai ni kala'mbi kalada-Ngggu yena?" ³¹Baisaka didda simai murid tanna: "Yo yena mulakkasanggi ba pa ndappinatanna tu ma dangu takka Mu pakatana walli punna-Wu he nggai ma ketanggi ni kala'mbi-Ngggu lummu walliwu." ³²Baisaka Yesus Na pangadu ti karasa Naherrai ni maketanggi ni kala'mbi kalada Na. ³³Takka no ni kawinni yena banna lakkasanja pani ni ma'dadi, madata nassa dangngu ka'ndanda kannasa. Mainassa ti Muri Yesus banna kasokura dangngu na loluka ndabbanarri ngara ndukkanarri ni mapullu pia. ³⁴Tunihaisa Na panewi Yesus ti kawinni no yena: "Ana-Ngggu, ni pawaimu tanggasa dangnganja. 'Baliwukka dangngu ngindisa ni ma'ndassa kau tanggasawukka." ³⁵Tanga panewi-Nai Yesus hammi ndarra tu walli ti umma ma katowanggi ni Sinagoge: "Anamu mbadda jappu nakka, kaddi mu sulluulla walli Ni Nggurru?" ³⁶Takka Yesus atta Na mbussa amma parangngi pani pa panewi da. Yesus linna ni ma katowanggi ni sinagoge go: "Amba ma'ndautamaka, wai wakka." ³⁷Baisa, Yesus atta na ya ammandarra kalongga heraki makeri Yinna takka Petrus, dangngui Yakobus, dangngui Yohanes nyuwwu nai Yakobus. ³⁸Tunnisa haina takka 'dassa ti umma nai ni makatowanggi ni Sinagoge, Yesus na eta ma kakawukka, dangu mangngu tu ma mangasih dangngu li ma kalada. ³⁹Baisaka na tamakai Yesus lindara "Kaddi dimmi ka kawukammi dangngu mi mangasi? No ni allakawa atta na njappu amma pu, maturru kannasa." ⁴⁰Takka da rikki dangngani Yesus. Tuni haisa Na palewa ndabbara ngarandukka da tu palusa dangngu ma wi;ndira ama na dangngu ni Inna na allakawa no lappaka tu dangu makeri Yinna. Baisaka didda tama ti koru ti panyia na ni allakawa. ⁴¹Baisaka haina na ketanggi ni lumma na ni allakawa, Na panewi: "Talitakum (ni wukkuna: Annakarra,

lung-Nggū: Kaddiwukka!)"⁴²Allakawa kawinni no yena kaddinassa pa'ndengira dangngu banna loloyarra, mabba sakkabullu duada taunakka dangngu ngara'ndukka da tu ullu langada 'dassa.⁴³Tunnisa haina Na pa paretara inna ama na ni allakawa no ka ammaba o punggu da tu ma lakkasanggi ni ma 'dadi dangngu linna ndarra kai yanisa pa nga.

Chapter 6

Yesus Aita Da Waimai Ti Tana Panyia Pawali-Na ¹Baisaka, Muri Yesus salaku walli haina dangngu takka ti manua panyia pawali-Na, dangngu Tu Pa ajara-Na da keri Yinna. ²Banna toma sa ti laddu Sabat, Muri Yesus pa ajaranai ti Sinagoge. Dangnguka, dangu tu marangngi Yinna da bangarra dangnga-Ni. Baisaka lidda, "Be wali nyia Yinna banna koli dabba ndi diana? Pani lakkassai ni pa ya 'da ti Yinna dangngu tada-tada ma tuni nggo na wolu waigi ni lumma-Na. ³Angga ma padowi yai no Yinna, ana nai Maria, dangngu ni oladi nai Yakobus, dangngui Yoses, dangngui Yudas, dangngui Simon? Angga sitti darra anawinni-Na ti karasa nda yitta? Baisaka, yidda 'da buatu ati dangnga nggi dangngu aita dabussa manni Yinna. ⁴Ti sabalini hai, Linnai Muri Yesus ti yidda, "Ti be-be tu da tauna si ti Mabokulla Mapa Ndewana, sigilanni ti tana panyia pa wali wikkina, dangngu ti dalu oladi wikkina, dangngu ti umma wikkina." ⁵Takka, Muri Yesus aita pia ammanikka banna wolu tada hai lau, Sigilanni banna tau ni lummanna ti pannu tu ma analalu dangngu yidda 'da tanggassa. ⁶Dangngu Yinna na bingu dangadarra ba aita da pawai. Baisaka, Yinna salakunassa banna kalisu ndi ni manua dangngu na pa pekadarra. Yesus Na Palewara Murid-murid-Na ⁷Ti sabalini hai, Muri Yesus na kayekadarra murid-muri-Na ma tummu sakkabullu duada na dangngu na palewa tum-tummu duadara dangngu na yadara kuasa ba talu wali ti kaballiku. ⁸Baisaka, na palewara yidda ka amba o pani-pani pa ngindi n'da ti lara badda salaku, sigilanni ni takku, to ma roti, to ma katanga, to ma dowi ti leku banggida, ⁹takka da waina salapa wissi dangngu amba waimana duada kalambi. ¹⁰Dangngu, linnai Muri Yesus ti yidda, "langka ti be bau tamana umma, enga nauka labba bau lusa walli hai. ¹¹Dangngu, nika ba o panyia ma aita yemawu dangngu aita da rangngi wu, bau salakuwu kambassa nggi ni kumburra tana ti wissi mu, ka pia banna dadi tada ni ti yidda. ¹²Baisaka, yidda da salaku dangngu da patomangngi ti ngaradukka da tu kadda mariaka. ¹³Yidda da wudda padangunna kaballiku dangngu da gata pa danguna tu, labba da tanggassa dabba. Herodes Na Rangngi Li Ngeranai Yesus ¹⁴Dangngu, Sangaji Herodes badda rangngi nassa, mulani ba badda kabokanika ni Ngaranai Muri Yesus, Dangngu tu lidda, "Yohanis Pembaptis badda kaddi balinakka wali ti dalu tu ma mati, baisaka ndo ni tada-tada rammari ti dalu na Yinna." ¹⁵Sawawi lidda, "Yinnai Elia." takka sawawi walli lidda, "yinna no Nabi, tu sa'tu wali ti Nabi." ¹⁶Takka, Herodes banna rangngissa go yena, yinna linna, "Yohanes, ni pa badda kadappu gu ni katowana, badda kaddi bali nakka." Yohanes Pembaptis Da Pappai ¹⁷Herodes wikki badda palewanakka tu paretara kadda wappai Yohanes, dangngu na patamani ti gallu bassi tutuni Herodias, assa ummana ni anguwuana, Filipus, mulani Herodes ba badda nikka dangnga nai Herodias. ¹⁸Mulanikka Yohanes ba badda pabirra wuddanakka ba linnani Herodes, "Aita na pullu piamai bau teki ni assa ummana ni anguwuamu." ¹⁹Mulani nggo kadda, Herodias na pa dapuni Yohanes dangngu na wukku pa pappai, takka aita na pia amanna. ²⁰Na madautai Herodes mulanikka banna lakkasanggi ba tu ma pulupia dangngu tu ma aita o jalai Yohanes, dangngu Herodes na maganni. Herodes banna rangngi sai Yohanes, ullu dadi bingunassa, takka Herodes na senangngu banna rangngi Yohanes. ²¹Takka toma nassa nimma laddu ni ma tutu, banna tomai ni laddu dadinai Herodes na wolu ulla dangngu oli ma paretana, perwira-perwira dangngu Ma pareta Galelia. ²²Baisaka banna tamaka ni ana kawinni nai Herodias banna reja, yinna na pa sennangngui ni atinai Herodes dangngu ma madidi dangngani. Dangngu, linna ni sangaji ti lakawa kawinni no, "Langka pani ni dangngimu ni pawukkumu ti yawwa ku yaguri." ²³Dangngu Herodes na sarana ti yinna, "langka pani ni pa padangngimu ti yawwa ku yaguri ti yo na, langka ni ni sakabika walli ti pa paretanggu. ²⁴Dangngi no ni lakawa kawinni na salaku dangngu na pa pakkatanana ti inna na, "Panika yawwa ni padangngingngu?" na simai ni innana, "ni katowanai Yohanes Pembaptis." ²⁵Dangngu nggo mema salaku gesa nassa, no ni lakawa kawinni tomanassa ti sangaji baisa linna, "yauwa ni pawukkunggu hallu mema ka mu yai nggai yawwa ni katowanai Yohanes Pembaptis ti pannu baki." ²⁶Mulani nggo, ni sangaji na milla langngu takkai ni atina, takka mulani ba badda saranakka dangngu tu ma ngnga dangnga ni, yinna aita na wukku ma pa atta bisu ni no ni lakawa. ²⁷Baisaka ni sangaji na gesa banna palewai ni algojo dangngu na paretai kanna ngindi ni katowa nai Yohanes, baisaka no ni algojo na salaku dangngu na kadappunggi ni katowanai Yohanes ti gallu. ²⁸Baisaka na ngindi ni katowanai Yohanes ti pannu baki, dangngu na yai ti lakawa kawinni no, dangngu no ni lakawa kawinni na yai ti innana. ²⁹Ni muridnai Yohanes badda rangngissa, damai dangngu da teki ni tu nai Yohanes baisa da patani ni ti rati. Yesus Na Pa Ngadarra Tu Ma Limma Rata Risina ³⁰Baisaka hai, Para rasul da pa kabua dabba dangngui Muri Yesus dangngu da pekani Yinna pani-pani ni pa badda wolu da dangngu pani ni pa badda ajara 'da. ³¹Dangngui Muri Yesus linna ti Yidda, "Maika katta sigila ti panyia ma to pia tu katta pia panjana kuddukka." Mulani, dangngu tu ma mai dangngu ma salaku, dangngu ka ngaki linni aita pa toma ammake. ³²Muri Yesus dangngu ni Lakawa pa papekana salaku lappa pa kasikka wikkina waina tena ti panyia ma manjilla. ³³Takka tu madangu da etara dangngu da tadarra yidda. Dangngu, tu ma dangu do yena da palai dabba badda li ti lara tana mara walli ti ngaradukka manua. Dangngu da takka hai lau da manyulu walli ti Muri Yesus dangngu murid-murid-Na. ³⁴Banna

laukai Muri Yesus ti karasa tamma, Yinna na etara tu badda danggu langngu takka, dangngu Yinna na milla ati dangngadarra yidda ma mulani ba sama tu bebi ma aita o ma pawa ndi. Takka, Muri Yesus na Ajarara yidda ngerani ni madangu.³⁵ Banna danggitta pa kapattanikka, Lakawa pa papeka-Na damai ti Muri Yesus dangngu lidda, "nggia ni panyia atta o piama tu ni dangngu badda kapatta nissa. ³⁶Palewarakka yidda kadda salaku ti kalisuni ni manua kapiani badda si pani badda nga. ³⁷Takka na simai Muri Yesus, " Yimmika mayadarra yidda pa nga!" Dangngu lidda yidda ti Yinna," linna, "Lappa kaka ba yami ma lau dangngu si roti wallinni 200 dinar dangngu yadara kadda nga yidda? ³⁸Muri Yesus linna ti yidda, "Pirra ndi ni roti ma ona ti yimmi? Salaku dangngu ngadui!" Badda lakkassaja, lidda yidda, " Limma roti dangngu duada ia." ³⁹Baisa, Muri Yesus na palewara yidda ngaradukka da ka da mandidi ti dalu kabogurra ti pannu ruta moru. ⁴⁰Tu danggu do yena da mandidi kaboguranna, o ma tummu Sangasu na, dangngu o ma tummu limma kabullu na. ⁴¹Baisaka hai, Muri Yesus na tekiri do ni roti nimma limmana dangngu ni ia nimma duada na, Na pangaduna ti awangngu, Yinna na sabaya dangngu na pibbi-pibbiri do ni roti, baisa Na yari ti murid-murid-Na ka pia badda bawi ri ti tu danggu. Yinna walli na bawi-bawiri do ni ia ma duada na ti ngaradukkada tu. ⁴²Dangngu yidda ngaradukka da nga lappa badda bassu. ⁴³Baisaka, yidda da tekiri ni ma sakkabullu duada kapepi bannu na dangngu ni risi-risi roti dangngu ia. ⁴⁴Dangngu, o tumma limma rata mani ma nga roti. Yesus Na Salaku Ti Pannu We ⁴⁵Baisaka, Muri Yesus na gesa palewara murid-murid-Na da sawi ti tena dangngu da salaku manyulu ti sabali tamma walli ti Muri Yesus, ti Betsaida takka Yinna na palewara do tu danggu kadda salaku. ⁴⁶Ba baisaka pa pasewa dangngu yidda, na lau ti tadulla banna sabaya. ⁴⁷Banna danggita pakka jidungnganikka, ni tena ti padua tammai, Dangngui Muri Yesus da mesa na ti tanamarai. ⁴⁸Dangngu banna etarakka murid-murid-Na badda sadukka pa bosu mulani ni ngallu banna palawa dangnga darra yidda, ti jam dawi kajidungnga ma ka patana, Muri Yesus na mai ti yidda dangngu na salaku ti pannu tamma, dangngu yinna na wukku pa salaku lewatadarra yidda. ⁴⁹Takka rinna yidda badda etasai Muri Yesus banna salaku ti pannu tamma, Angga kanyia lidda ni, baisaka yidda da kawawukka, ⁵⁰Mulani yidda ngaradukka da etai Muri Yesus dangngu da madauta. Takka, Muri Yesus na panewi ti yidda, "Dangngumi. Yauwa giana! Amba madauta ma." ⁵¹Baisaka, Yinna na sawi karangngadarra yidda ti tena, dangngu ni ngallu dangngu nassa, dangngu yidda langada dassa. ⁵²Mulani, yidda ba aita da koli punggi pangadda ngerani go ni tada limma roti, ni ati nda ni ma mangu. Yesus Na Patanggassara Tu Danggu ⁵³Dangngu, Yesus dangngu ni murid-murid-Na badda baisaka pa pallakka, yidda da madangu ti tana Genesaret dangngu da panjana. ⁵⁴Takka, badda burru wali ti tena, tu madangu da tadai Muri Yesus, ⁵⁵Dangngu da palai ti ngaradukkani ni manua dangngu da karangnga darra tu ma analalu ti pannu kasur, ti be nyiapa rangngi da ba haini Muri Yesus. ⁵⁶Takka, ti be waiki Muri Yesus banna tama ti manua-manua, ti kota-kota atau ti panyia-panyia ti karasani, yidda da pa maturrura tu ma analalu ti panyia ma rami dangngu da dangngi Yinna kapiani yidda da ketangngi ni suppu Kalabi-Na waiki. dangngu hegakassa ma ketangngi ni suppu kalabi-Na da tanggassa.

Chapter 7

¹Baisa, pakka buadassa tu Parisi dangngu tu ma pirra tu malakkasana Taurat ma mai wali ti Yerusalem da pakkarangnga na badda toma ni Muri Yesus. ²dangngu yidda da etara mannura tu papa pekanai Muri Yesus badda ngagi roti waina lumma mairraka pa atta basa. ³Takka tu Parisi dangngu ngaradukkada tu Yahudi atta da nga amma ba atta da basa kapuka lumma toma ti koku lummada, mulla ni ba tunihai memasa ni pata boku appu da nippa pakida. ⁴Dangngu, badda maikaka tu Yahudi ti panyia ma rami, yidda atta da nga amma ba atta da basa kapuka lumma, dangngu danguri ni pata sawawi pabadda ketada, samatuni baddabasari ni galla, kadisi dangngu ni sangnga mbali. ⁵baisaka, do yena tu Parisi dangngu tu malakkassanna taurat da katanai Muri Yesus, " kaddi do tu papa pekamu atta da kerimai ni pata muripada boku appu da, takka badda nga roti atta da basa mai ni lummada ma irraka? ⁶Muri Yesus napanewi ti yidda, " Yesaya banna manyurra, na pulu pia ngerami yimmi ma atta pawai, sama tuni ni mamatulisanna : " Gia ni kabogurra manua da patabi wa Yauwa ti kalitta rowiwi, takka ni ati da na malerui wali ti Yauwa. ⁷Yidda badda karoduka ti Yauwa timma li lokura, mullani badda pa a'njaranna, badda waigi ni a'njara pareta nippa wolu da tu rara. ⁸"Ba atta mi wai ni pareta nai Muri Allah takka mi keta pakkaluagi ni pata tu rara. ⁹baisa, Muri Yesus na sulu panewi walliki ti yidda " bai waigi ni lakkassami yimmi bammi tullaranggi ni paretanai Muri Allah, mipparuddu bai pamannu ni pata tu rara." ¹⁰Takka, linnai Musa; pata'mbira amamu dangu innamu, dangu herai nimma sara ni amamu dangu ni innamu, hukku pa mati pungngui. ¹¹Takka yimmi mi panewi, nikka ba okannisa ni tu ma linna ti ama na dangu ti inna na, " pani nippa utu mu dangu nippa koli mu walli ti yauwa nikadai ni api tunnu, ni kadai ni pa ya mu. ¹²Takka yimmi atta ya manni kaloga yinna banna pa dowi tutu nai ni ama na dangu ni ina na. ¹³Ba toma tuni haisa yimmi badda tippukka larami ni papanewi wainai Muri Allah, bai pakigi ni pata walli ti boku apu mi. Dangngu yimmi walli tamba dangunai nippa wolumi ma tuni hai. ¹⁴Baisa walli Muri Yesus na sullu kayeka dabba ndarra ngaradukkada tu dangu, baisa na sullu panewi " rangngiwa Yawwa dangngu yimmi ngaradukka mi kailakkasagi, ¹⁵Atta o amma sakudduka wali ti sabali nai ni tu ma tama ti kalittana banna pa irraka wikkina, takka papaniri nimma lusa walliti tu nikadai nimma irraka" ¹⁶takka o kannisa ni tu nimma mangngu katillu na banna rangngi, taumu kanna rangngissa! ¹⁷Baisa, banna tamaka ti ummai Muri Yesus, do tu yena na dunjakkandarra, tu papa peka-Na da pakka tana na ti Yinna tutuni go ni papa ngera wai. ¹⁸Dangu li-Na ti yidda, " aita mi lakkasa mangu punggi?" aita mi lakkasa manggi ba pani widdi wali ti sabali liwu ni ma tama ti tu atta na pa irrakka wikki amana? ¹⁹Pani nimma badda tama aita na tama amma ti ati na, takka ni tia na, dangu na lusai ti kajangara." (Baisaka go yena di linnai Yesus, ngaradukka narri ni pa nga ata oma ma irraka). ²⁰Baisa linnai Muri, pani nimma lusa walli ti tu ni kadai nimma pa irrakai. ²¹Mula ni walli ti ati dali da tu kadda na sunggarrai ni pangadda ma irraka, pangadda ma maginyangu, mangawa dangu pa mati tu, ²²jurraka, ma ngabba di ni ngawu oli, wolu ni ma atta dassa, marissaka, pa lapina, ngaba dangu kabangnga. ²³Ngara dukka nari ni ma jala sunggaranarri wali ti ati tu, dangu do na ma pamarissakai. Pa Wainai ni Kawinni Siro-Fenisia ²⁴Wali ti panyia hai, yesus na kaddi baisa na salaku ti manua Tirus dangui Sidon. Na tama ti sisa umma dangu na wukku ka amba o ma lakkasagi, takka Yinna atta pia amani banna pasili walli ti pa etada. ²⁵Badda rangngisa Yesus ba o ni, satu ni kawinni ni ana kawinni na natamani kaballiku na mai dangi na karodukka gi ni wissi Nai Yesus banna ngujui. ²⁶No ni kawinni tu Yunani, dadi nai ti Siro-Fenisia. Yinna na dangngi ti Yesus kanna wurrakai ni kaballiku kapia lusa na wali ti ana na ²⁷Ti sabali ni hai Yesus linna ti kawinni no, " amma amudarraka lakawa kadda pa bassu manyulu ra. Atta na dassa amai batta teki ni ka baba da lakawa dangu ta lebu ndi ti asu." ²⁸Takka rinna, linna no ni kawinni banna simai dangu linnai ti Yesus, " pullu pia, Muri. takka ni asu ti bawa meja na ngari walli ti kamummu usu ma kanabu walli ti lakawa." ²⁹Linnai Yesus ti kawinni no, " tutu ni yo bau takki giana, yo piani bau bali wu. ni kaballiku badda dunjakkannassa ni anamu." ³⁰Baisaka, no ni kawinni bali nassa ti umma na dangu nappa dimmu dangani ni ana na ti pa nyia pa maturru dangu ni kaballiku badda hallunissa. Ni Tu Makka Tillu Na Rangngi ³¹Ti sabali ni hai, Yesus na lusa walliki walli ti manua Tirus dangu banna salaku li ti Sidon na pangatta ti tamma Galilea ti manua Dekapolis. ³²Baisa yidda da karangnganni ti Yesus ni tu ma katillu ni ma sadukka banna panewi. Yidda da dangngi ti yesus kanna tau ni lumma_Na ti no ni tu. ³³Baisaka hai Yesus na karangnga mesani walli ti kabogurra tu ma dangu. Yinna na patamagi ni walla lummana ti katillu na ni tu no, dangu na baisaka pa sani, Yinna na padami ni lamma na ni tu no. ³⁴Baisaka Yesus na patta ngara ti awangu, Na patangngi ni sangasu kadeta dangu linna, " Efata!" artinya "terbukalah!" ³⁵Ti rasi go mema, ni katilluna na ta buwai nassa, ma randi ni lamma na ta bakkasanassa, takka yinna panewi tarrangunassa. ³⁶Yesus Na lara darra yidda, ammba loluka mai ni ma dadi gia ti hera-hera widdi. Takka langka Badda lara Na rakka, pawaddira ma madai badda lolukai. ³⁷Yidda da bangara dangnga pungngu gi dangu dapa newi " Yinna badda wolu nassa ngaradukka ni nimma dassa. Yinna na toma banna wolura ma katillu da rangngi dangu ma kabangnga na panewi.

Chapter 8Pitu Roti tutuda Pata Rata Tu

¹Ti ladu-ladu go tu dangu badda pa kabuana, atta o patanji ma pa nga ma o na. Yesu Na kayekadara Lakawa ni pa papeka-Na dangngu na panewi ti yidda, ²"Na milla ni ati gu ti tu dangu, badda karangnga Ga Yauwa taula laddu da takka atta o patanji ma pa nga ma o na. ³Ka-Ku palewara kadda bali ti umma da lunggu-Wa takka ti dalu majiwu tuni giana angga da mati wudi aki ti lara lunggu-Wa, yidda dangu ma wali ti mama leru. ⁴Lakawa ni pa papeka-Na da simai Yinna, "Be wali nyiani sa'tu tu 'ba piani 'bad'da mbassu waigi ni kababa ti panyia sia?"⁵Baisa, Yesu Na pakka tanana ti yidda, " Pirra ndi ni kababa ma ona ti yimmi? Yidda da sima " Pittu ndi ni kababa." ⁶Baisaka, Yesu napa lewara tu madangu kadda mandidi ti tana, dangngu Na teki teki ri ni kababa ma pittu na do yena, Na sabaya banna dangi we maringi we malala, baisa Na pibi-pibiri baisaka na yanari ni Lakawa ni pa papeka-Na kadda bawiri ti tu madangu. Yidda da teki ri baisa da bawiri ti tu madangu. ⁷Dangngu, ti Lakawa ni pa papeka-Na o manu ia dikku sakudukka, Na baisaka pa sabaya banna dangi we maringi we malala ni ia, Yesu napalewa mangura Lakawa ni pa papeka-Na kadda bawiri ni ia ti tu madangu. ⁸Tu dangu da nga lappa badda bassu dangu da pakka buandi ni taddi nga ni marisi nimma pittu kapepi bannu na. ⁹O tumma pata rata ma nga. Baisaka hai, Yesu nappa lewara badda salaku. ¹⁰Baisai Yesu na tama ti tena dangngu Lakawa ni pa papeka-Na baisa da takka ti tana Dalmanuta. Yesu 'Da 'Dangngi kanna Patakkanggi Ni Ta'nda Walli Ti Awangu"¹¹Dangngu, tu Parisi da mai dangngu da patayakka danga ni Yesu, Badda dangngi Yesu kanna patakkanggi ni tada wali ti awangngu, ka kaka wai Yinna lidda. ¹²Banna baisaka pa patangngi ni sangasu kalada ti dalu Ngasu Matua Na panewi, " Kaddi ni ndalaranni gia mi manyarra na tada? Ku takki gummi ni ma pullu pia ti yimmi, atta o patanji ma sisa tada pa yagumi ti ndalarami gia." ¹³Baisaka, Yesu na dunjakkadarra, tama bali ti tena, dangngu salaku ti sabali tasikka. Ragi Tu Parisi Dangngu Ragi Herodes¹⁴Lakawa ni pa papeka-Na bulla nai pangindi kababa, dangngu da ni sakadappu ni roti nimma ona ti tena. ¹⁵Dangui Yesu panamu darra yidda, " Sagagilla wikki mi." Maga-maga ndi ni ragi da tu Parisi dangngu ragi nai Herodes. ¹⁶Baisaka pa lomai dassa yidda ngerani ba atta o kababa da. ¹⁷Dangngu, Banna lakkassa ja go yena, linnai Yesu, kaddi yimmi mi panewi ngerani yimmi ma atta o kababa? Aita lakkassa amagi dangngu aita rangngipu? Kaddi ni atimu mi pamangui?"¹⁸Takka yimmi o mata mi takka aita eta ma? Dangngu o katillu mi takka aita rangngi ma? Aita namu ammai yimmi, ¹⁹Ba-Ku pibi-pibi ni kababa nimma limmana tutu da tu ma limma rata na, pira kapepi bannu ri dangngu ni kadappu-kadappu pa nga nippa kabua mi?" Yidda da simai, " Sakka bullu duada kapepi."²⁰ Dangngu, nimma pittuna ni roti tutuda tu ma pata rata na, pirra kapepi ma bannu na dangngu ni kadappu-kadappu pa nga ni pa pakka buami? Yidda da simai, " Pittu kapepi." ²¹Baisaka, Yesu panewi ti yidda, " Angga aita mi Wappa mangu pui?" Yesu Nappa Tanggassai Ni Tu Ma Kambola Ti Betsaida²²Baisaka, Yesu dangngu ni Lakawa pa papeka-Na takka dassa ti Betsaida. Dangngu, tumma o pirra ma karangnga na tu ma kambola dangngu da dangngi ti Yesu kanna pia ketani. ²³Yesu na ketagi ni lumma na no ni tu ma kabola dangngu karangnga ni ti sabali manua. Baisaka, Yesu nassani ni mata na ni tu ma kambola na tau ni lumma-Na ti pannu na yinna. Yinna na katanai, " mu bussa da paeta ni ma wailangu?"²⁴Baisa, no ni tu nappa ngadu hallu desa dangngu linna, " Ku eta ra tu madangu takka yidda samatu pungngiyai ma salakura." ²⁵Baisaka hai, Yesu na tau walliki ni lumma-Na ti pannu mata na no ni tu, baisaka no ni tu na buai ni mata na, ni pa etana tanggassa nassa, dangngu pia nikka banna eta ngaradukka dabba ni dangu wailangu. ²⁶Baisa, Yesu nappa lewai kanna bali ti ummana dangngu linna ni, " Ambau tama amma ti Manua." Yesu Yinna kaddai Kristus²⁷Ti sabalini hai, Yesu na salaku, Dangngu Lakawa pa papeka-Na ti Manua-manua ti Kaisarea Filipi. Dangu, ti padua lara, Yesu na pakka tana na ti Lakawa pa papeka-Na, Linna ti yidda, " Ti kira da tu, Hegai lidda g akka yauwa?" ²⁸Yidda da sima, " Yohanis mappa rissa tu, ma sawawi lidda Elia, o walli ma lidda salah satu dari nabi-nabi." ²⁹Baisaka, Yesu na pakka tana na ti yidda, " takka, ti kira mi yimmi, hega_Wa Yauwa giana?" Petrus na simai, " Yo kristus-Wu." ³⁰Dangngu, Yesu na panamu darra yidda ka aita da lolukai ti hega widdi ngera na Yinna. Pa Peka Ni Ngera Sadukka Nai Yesu³¹Baisaka, Yesu na pa pekadarra Lakawa pa Papeka_Na ni Ana tu Rara ma dangu pungngu pa sadukka dangngu ma aita bussani mabokula Yahudi, imam-imam kepala, ahli-ahli taurat, dangngu da pamati, dangu ba taula laddu nikka na kaddi bali. ³²Danggu, Yesu ba linnadarra aita na passangidi ammagi, Petrus na patangngi Yesu ti karasana dangngu na panamu-Ni. ³³Takka, na pabili_Na dangngu banna elura Lakawa pa Papeka-Na, Yesu na bani ni Petrus dangngu linna, " Salaku walli ti Yauwa, ta kaballiku, taka yimmi aita mi pangaddamagi ni tutu nai Allah, dani ni pangaddami ni tutuna ni tu rara." ³⁴Baisaka hai, Yesu na kayekadarra tu dangu, dangngu Lakawa pa papeka-Na, dangngu na panewi ti yidda ngaradukkada, " Ba o kanissa satutu mabussa pakeriwa Yauwa yinna na pasinni wikki pungngu walli ti kalitta wikkina, dangngu na ditai ni yai sarikkana, baisa na kerwa Yauwa. ³⁵Hera widdi ma bussa pa gatagi ni sangasuna enga jallurrani ni sangasuna. Takka hera widdi nimma jallurra ni sangasuna ngera nggu yauwa dangngu ni panewi nggu na gata ni. ³⁶Takka, pani ni utu na ni satutu banna koli nggi ngaradukkani ni pannu tana, takk na

jallurrai ni sangasuna? ³⁷Pani nippa piana banna ya ni satutu kannu kolinngi ni sangasuna?³⁸Takka, hegakassa ni ma makaya ngera nggu Yauwa dangngu ni Panewinggu ti dalaranni ma aita pakeri dangngu ma jala, takka ni Ana Tu rara na makaya mangngu banna mangakuni no ni tu mbaru banna mai kaka ti Ngera kalada na ni Ama-Na dangngu Malaikat-malaikat.

Chapter 9

¹Baisaka, Yesu na panewi ti yidda, "Yauwa lungngu gu mi yimmi ni ma pullu pia, tu ma pirra ra tu ma tanga dengira sia ma aita malli mati labba toma badda etai ni Panyianai Maramba Allah banna mai waina Kuasa." Yesu Dangngui Musa Dangngui Elia ²Dangngu, nammu laddu ti sabali ni hai, Yesu na wandarai Petrus, Yakobus dangngu Yohanes, baisa na karangnga mesa darra ti pannu tadulla ma djaga. Baisai Yesu nappa sepa sada-Na ti saga da yidda. ³Dangngu, ni kalabina dadi tarrangui dangngu bela langngu takkai. Atta oma ma ma pa bela kalabi ti pannu tana ma sama bela dangnga nggi go yinni. ⁴Baisa, sungnga ti saga da yidda, Elia dangngui Musa, dangngu yidda tanga panewi dangnga dai Yesu. ⁵Baisaka, Petrus linna ti Yesu, "Rabi, na dassa langngu takkai tutu ma yami ba o gamma siana. Maika yitta katta wolu taula panyia, sisa tutu mu Yo, sisa tutunai Musa, dangngu sisa tutunai Elia." ⁶Mulani, Petrus aita na lakkassa amma pa simai mulani ngaradukka da yidda badda ma dauta. ⁷Baisaka sungnga nassa ni karummangu banna pamawu darra yidda, dangngu da rangngi ni li nimma mai walli go ti karummangu, li-Na, "Nia nikka ni Ana ni pabussa-Gu. Kammi rangngi Yinna!" ⁸Ti go mema, yidda badda ngadu ti karasa da, yidda aita sullu o makka pa etada sigilanai Yesu. ⁹Dangngu, ba tanga burru da walli ti tadulla ma djaga, Yesu na panamudarra ka ammba da lolukai ti hega-hega ngerani ni pa etada, labba toma ni Ana Turara banna kaddi walli ti dalu da tu ma mati. ¹⁰Mulani go, yidda da ketagi go ni panewi tutu da yidda wikki dangngu da pakkatatana na pani ni wukkuni ni murippa bali walli ti dalu tu mati. ¹¹Baisa, yidda da pakkatanana ti Yesu, "kaddi para ahli Taurat lidda bai Elia pui ni ma mai manyulu?" ¹²Baisa Yesu na panewi ti yidda, Elia na takka manyulukadda tutuni kanna padassa dabbai ngaradukkani. Dangngu, apalinni dangngu ni pa badda tulisada ngeranai ni Ana Turara lappa banna sadukka dangnga dabba ndi dangngu da yekii?" ¹³Takka, Yauwa ku panewi ti yimmi Elia badda mainakka, dangngu da wolui lappa banna tomai ni pawukkuda, sama tuni nippa badda tulisada ngera na yinna. Para Murid aita da Pakka luama pa Lusa nggi ni Kaballikku wali tu Tu Satu ¹⁴Sigilani hai, Yesu, Petrus, Yakobus dangngu Yohanes da bali ti Lakawa pa papeka-Na, yidda da eta tu dangu ma kaboguranna ti kalisu da do Lakawa pa papeka, dangngu para ahli Taurat tanga patayakka dai dangngu yidda. ¹⁵Baisaka, ngaradukkani go ni kabogura tu dangu badda eta sai Yesu da kawautakka dangngu da palai badda yemai Yinna. ¹⁶Baisaka, Yesu na pakka tanana ti yidda, "Pani ni papa tayakka dangngami dangngu do ahli Taurat?" ¹⁷Satu walli ti tu madangu do na simai, "Gurru, yauwa ku karangngani ni ana maninggu ti Yo mulani yinna na tamani Roh ma wolui yinna ba aita na pia pa panewi. ¹⁸Banna toma kassa ni Roh banna tama ti sada na, yinna na kapassani ti tana dangngu yinna na palusangngi ni ma kokura wali ti wiwina, dangngu na pakka kirrukkangngi ni undu na, baisa yinna na londurra. Yauwa ku dangngi ra Lakawa pa papeka-Mu kadda wuddai go ni Roh, takka aita da pakkaluama. ¹⁹Dangngu Yesu na simara yidda dangngu linna, "ta, yimmi tu ma aita pawai! Aita pirratu tarru amma nika bakku karangnga gummi yimmi? ma pirra kalua walli bakku enga dangngagummi? Karangngani ni lakawa ti Yauwa na!" ²⁰Baisa, yidda da karangngani no ni lakawa ti Yesu. Dangu, ni Roh go banna wanna matasai Yesu, yinna na kapassa-passani no ni lakawa. No ni lakawa kanabu ti tana dangngu na kamunggilla dangngu ni wiwina na palusani ma kokura. ²¹Sabali ni hai, Yesu na pakkatanana ti ama na no ni lakawa, "badda pirra tarru nika banna dadi go ti yinna?" na simai, "walli ba lakawai. ²²Dangngu go ni roh badda dammanikka banna lebuni ti api dangngu ti we kanna pia mawuttukai. Takka ni dai, Yo nika ba piakadani bau wolu pani-pani, milla ki gamma ati dangngu gata ki gamma ²³Linna Yesu ti yinna, "ni ka yo bau kolina? Annga ngaradukka ni ka tutuni yidda ma pawai." ²⁴Na gesa no ni amana ni lakawa na mangasi dangngu linna, "yauwa ku wai! gataga wali ti aita pawainggu!" ²⁵Takka Yesu banna etarakka tu dangu badda mai pakka bogurra dangngu gesa, Yinna na kayakakai go ni roh dangngu linna, "yo roh ma kabangnga dangngu ma aita rangngi, Yauwa ku paretawu yo kaulusawu walli ti alakawa no dangngu ambau sulu tama balimau!" ²⁶Banna baisaka pa kawissaka dangngu na kabali-bali no ni lakawa, baisaka np ni lakawa, takka go ni roh lusanassa. no ni lakasa samatu tu ma matisa baisaka dangu tu malidda, "mati nassa!" ²⁷Takka hai, Yesu na ketangngi ni lummana no ni lakawa dangngu na pakaddi, baisaka no ni lakawa na dengira. ²⁸Dangngu, banna tama kai Yesu ti umma, Lakawa pa papeka-Na da pakka tana ti Yinna wikki, "Kaddi yami aita pia bamma wuddai?" ²⁹Dangngu, Yinna linna ti yidda, "Nimma tu ni gia atapiamani banna lusai tutuni ba waigi sabaya." ³⁰Wali hammi, Yesu dangngu ni Lakawa pa papeka-Na salaku dangngu da li ti tana Galilea. Dangngu yinna aita na bisu amma ba o tu malakkasangngi. ³¹Mulani, Yinna tanga ajara narra Lakawa pa papekana dangngu linna darra yidda, "Ana Turara lappa da yai ti lummada tu, dangngu yidda wukkudai pa pappai Yinna. Dangngu, badda baisaka pa pappai Yinna, taula laddu ti sabalinni hai Yinna na kaddi bali." ³²Takka hai, lakawa pa papeka-Na aita da lakkasamangngi ni wukkuni go ni panewi dangngu da madata pa katanai ti Yinna. Ni Palumudai Ngerani Herai Ni marisi Pa Kalada ³³Sabali ni hai, Yesu dangu Lakawa pa Papeka-Na toma dassa ti Kapernaum. Dangngu, Yesu ba o nissa ti dalu umma, Yinna na pakatanana ti yidda, "pani ni pa panewimi ti padua lara?" ³⁴Takka rinna, yidda

dangngu dai mulani ti padua lara yidda da patayakka wikki dangngu olida ngerani hega ma kalada.³⁵ Baisa, Yesus na madi'ndi dangngu na kayekadarra Lakawa pa papeka-Na ma tummu sakkabullu duada na. Dangngu, Yinna na panewi ti yidda, " nika ni tu satu na bussa pa nyiangngi ni ma manyulu, yinna na nyia ballingngi ni mangngu kamuri waliti ngaradukka dangngu na pajola darra yidda ngaradukkada."³⁶ Baisaka haina, Yesus na teki ni sa tu lakawa dikku dangngu na padengirrai ti paduada yidda. Dangngu, tanga na sakkullai no ni lakawa, Yinna na panewi ti yidda,³⁷ "Hega widdi ni ma yemai ni lakawa dikku sama tu ni ngngia ti dalu Ngara nggu, yinna na yemawa Yauwa. Dangngu, hega kassa ni ma yemawa Yauwa, aita yema nauwa Yauwa amma, takka Yinna ni ma Palewa wa Yauwa."³⁸ Yohanes linna ti Yesus, "Gurru, yami ma etai ni tu ma wuddai ni kaballiku ti dala Ngara-Mu, dangngu yami ma sirini mulani ba tu ma aita keri da yitta."³⁹ Takkai haina, Yesus linna, "amba mi siri ammani mulani ba aita o tu ma padowi ni pawolu na ni masarri ti dalu ngara-Ngggu, piani ti rasi go mema na yura wa Yauwa."⁴⁰ Mulani, Hegai ni ma aita lawa da yitta, o ni ti kalebu da yitta.⁴¹ Takka, Yauwa ku peka nggumi ni ma pulupia ti yimmi, hega widdi ma ya nggumi sisa galla we mulani bammi keri Kristus, aita na jallurramai ni kasewana. Ngerani Ba Na Dadi Ni Jala⁴² Dangngu hega kassa ni ma pamulai ni satu wali ti lakawa-lakawa dikku ni ma waiwa Yauwa no na wolu jala, risi dassani tutuna yinna ni sisa watu kilangan ma kalada da tewillanggi ti kokuna dangngu yinna da lebuni ti tasikka.⁴³ Dangngu ni lumma mu nika banna pa mulai yo bau jalawu, kadappu ja go ni lumma mu. Risi dassani yo bau tamawu ti dalu muripa dangngu ni lumma ma kadappuna, ka amba dangngu duada lummamumu badda lebu nggu ti api ma kadulakka, ti dalu api ma aita mali badda,⁴⁴ Panyia ni pa aita pia matinarri ni kataru dangngu ni api ma aita badda.⁴⁵ Dangngu ni wissimu nika banna pamulai bammumu jala, kadappu nggi ni wissimu. Risi dassani yo bau tamawu ti dalu murippa dangngu ni wissi ma kadappuna, ka amba dangngu ni dua wissimu badda lebu nggu ti api ma kadulakka,⁴⁶ Panyia ni pa aita pia matinarri ni kataru dangngu ni api ma aita badda.⁴⁷ Dangngu, ni matamu nika banna pamulai bau jalawu, sikkui go ni matamu. risi dassani bau tama ti Sangaji nai Allah dangngu ni matamu ma sisa na, ka amba dangngu ni duada matamu badda lebu nggu ti api ma kadulakka,⁴⁸ Panyia ni pa aita pia matinarri ni kataru dangngu ni api ma aita badda⁴⁹ Mulani, tu satu da pamassi wai ni api.⁵⁰ Go ni masi dassai, takka go ni masi banna jallurrakassa ni barruni, apalinni yo bau wolui kannu barru bali? Ni masi ka o nggi ti dalu murippa wikkida dangngu pa dami dangnga darra tu sawawi." Ngerani Ni Pasewa

Chapter 10

¹Ti sabalini hai, Muri Yesus na salaku walli ti nggo ni panyia dangngu salaku ti tana Yudea dangngu ti sabali sungai Yordan. Dangngu, tu ma dangu da pakka buana badda karumuni Yinna. Dangngu sama tu ni padamma-Na Yinna na ajarara wallikirra yidda. ²Baisaka, Tu Farisi da mai-Ni Yinna, dangngu wukku ni da kakai Yinna da pakkatanana, "Na patutu kada nika ni lawina banna pa sewa dangngani ni assa ummana?" ³Muri Yesus na simara yidda, "Pani ni pa paretana nai Musa ti yona?" ⁴Yidda da panewi, "Musa da bissu satu lawi banna wolu surat pasewa, dangngu na pasewa dangngani." ⁵Takka, lin-Nai Muri Yesua ti yidda, "mulani ni banna mangui ni atimu, Musa na tulisanggi ni pareta nggiana ti yona. ⁶Takka, walini ti kawungnga banna pa dowi, Allah na pa dowi ni mani dangngu ni kawinni. ⁷Mulani ni nggo kadda, satu mani banna dunjakkadarra amana dangngu innana. ⁸Dangngu, ma walli tummu duadana da dadi sisa kalittana. Dangngu ba nikadai, yidda aita duada wallirakka, takka sisa tolu. ⁹Baisaka, pani nippa badda pakka sisanai Allah, amba o ma tu ma pasewanggi." ¹⁰Baisaka, ti dalu umma, murid-murid-Na na pa katana walliki ti Yinna ngerani nggo yena. ¹¹Takka, Yinna linna ti yidda, "hega kassa ma pasewani ni assa ummana dangngu na nikka dangngana tu sawawi, ¹²yinna na wolu jurrakka." Muri Yesus Na Pa Maringngi Pa Malalara Alakawa ¹³Dangngu, yidda da karangngadarra lakawa dikku ti Muri Yesus ka piani Yinna na ketadarra do lakawa, takka murid-murid-Na da laradarra yidda. ¹⁴Takka, Muri Yesus na etai, Yinna na bani dangngu linna ti tu Pa ajara-Na, "Ammadarra lakawa dikku badda mai ti Yawwa dangngu amba mi ndibakkamara ni Sangaji nai Alla yidda makkada ma mangngu nggi. ¹⁵Yawwa ku peka nggummi ni ma pulupia ti yimmi, hega kassa ma aita yemai ni Sangaji nai Allah samani ni satu lakawa, aita na tama amma ti dalu ni." ¹⁶Baisaka, Muri Yesus na sakkularra ndo lakawa, Yinna Na pa maringngi pa malalara dangngu na tau ni lumma-Na ti pannu da yidda. Tu Ma Dedi Ma Aita bissu Pa Keri Muri Yesus ¹⁷Baisa, Muri Yesus banna sadia ngerani ni salaku-Na, ni tu satu nappa lai ti Yinna, baisaka na patijanggi ni kabakkuna ti saga-Na dangngu na pakkatanana, "Gurru ma dassa, Pani sa ni pawolunggu ka piani bakku kolingngi ni murippa ma nimma panganlana?" ¹⁸Dangngu, Muri Yesus na panewi ti yinna, "Kaddi yo na dassa n'di lummungga?" Aita pungngu amma satu ma dassa, sigilannai Muri Allah wikki. ¹⁹Yo mu lakkasanggi ni pareta-pareta: "Amba papama tu, amba jurrakkama, amba mangawama, amba kawassuma, bussani ni amamu dangngu ni innamu." ²⁰Baisa, no ni tu linna ti Yinna, "Gurru, badda manundu dabba gurika ngaradukkanarri wali bakku massa lemuwa." ²¹Takka, Muri Yesus na pangadu ti no ni massa lemu dangngu na milla ati dangngani, dangngu linna ni, "sisa kadangngi ma aita o na ti yo, salaku dangngu batta dabba n'di ngaradukkanarri ni ma o ti yona, dangngu yari ti tu ma milla, baisaka yo mu koli n'di ni ngawu ti surga. Baisa, mai wukka dangngu keriwa Yawwa." ²²Takka, ni panewi nggo na sadukka ati dangnganggi dangngu na salaku dangngu sadukka mulani yinna ba o ngawu dangnguna. ²³Baisaka, Muri Yesus na pangaduna ti kalisuna dangngu nappa newi ti murid-murid-Na, "Sadirra sadukkani tutuni yidda ma dedi badda tama ti Sangaji nai Allah." ²⁴Murid-murid da kawautaka dangnganggi ni pa panewi-Na. Takka, Muri Yesus linna walliki ti yidda, "Woi lakawa, na lallu sadukkai ba tama ti Sangaji nai Muri Allah!" ²⁵Risi dassa ni saniwu ni unta na tamai banna li ti mabowani ni daura walliti tu ma dedi na tama ti Sangaji nai Alla." ²⁶Murid-murid taba kawautakaddai dangngu lidda ti dalunai ni sa'tu dangngu ma sawawi, "baisa, hegai ni ma pia ba gatani?" ²⁷Muri Yesus na pangadu na ti yidda dangngu na panewi, "Ti katutu da tu rara nggo na aita pia ammani, takka aitama ti sada nai Allah. Mulani, ngaradukkani na piani ti sadanai Allah. Ni Kasewani Ba Keri Muri Yesus ²⁸Petrus na panewi ti Muri Yesus, "Eta, yami badda amma marikka ngaradukka narri dangngu ma keri Wu Yona!" ²⁹Muri Yesus na panewi, "Yawwa ku peka nggui ni ma pullu pia ti yona, atoma sa tu ma badda dunjakkanggi ni umma, aita walika nyuwuna ni mani, nyuwuna ni kawini, aita walika inna, dangngu ama, anana, aita walika ni omana mulanggu yauwa dangngu ni panewinai mandasa, ³⁰Ti manggiana aita piani badda kolina sangasu kali lipat, umma-umma, dangngu oladi mani, oladi kawini, dangngu innada, dangngu amada, dangngu ni omada, dangngu sanduka njala, dangngu timanggiana, dangngu timahamida, ni muripa ma atabosa. ³¹Takka dangngu Tu ma tikawunggana ma lauti kamurri dangngu ni ma kamurri na lau ti ma kawunggana. Muri Yesus Na Panewi Walingi Ni Ngera Matina ³²Ti dalu badda salaku badda kadekala ti Yerusalem dangngu Muri Yesus ti sangga da yidda, dangngu oli karangga badda langada, takka Tu danggu makeri yinna, mandauta walli dassa. Dangngu, banna bali karangngadarra ma Tummu sakkabullu duada Murid_Na, lolukanasa ti yidda pani ma mbussa padadi ti ngera-Na. ³³Linna-Nggi, etasa yitta sawi dai ti Yerusalem dangngu ni Ana Turara bussa pappa joladai ti Imam-imam kepala dangngu ti ahli-ahli Taurat. Yidda wukku pa hukuni Muri Yesus lappaka banna mati dangngu da pajola-Ni ti tu ma atta Tu Yahudi. ³⁴Da pamakayai Yinna, da sanini Yinna, dangngu da pajarra Yinna, dangngu da pappai. Takka ti laddu paka taulani kaddi balinasa Yinna. Pa Danggi Dai Yakobus Dangngu Yohanes ³⁵Baisaka, Yakobus dangngu Yohanes ananai Zebedeus na mai ti Muri Yesus dangnguna panewi, "Gurru, yami ma bussanggu Yona Kammu wollu pani ni padangngima." ³⁶Dangngu Muri Yesus na panewi ti yidda, "Pani ni pabussami kakku wollunggumi."

³⁷Yidda da panewi Muri Yesus, "paramissiki satu walli ti yami ma mandidi ti sabali kawana-Mu, dangngu ni ma sa'tu ti sabali kali-Mu, ti dalu buatu-Mu."³⁸Takka nappanewi Muri Yesus ti yidda, "Yimmi attai lakkasa ammannangi pani ni padanggi-Mu. madda kadda bai unnu nggi ni paunnu ti koba weunnu-Ngggu, aitaakaka da parissa nggummi dangngu ni rissa parissa wai nggu-Yauwa. ³⁹Yidda panewi ti Yinna."Yammi ma makagi " baisa Yesus lina ti yidda kobawe ni paunugu tutukadani kai unugi, dangngu yimmi darisa ni parisa waingu youwa. ⁴⁰Takka bai madidi ti sambali kawanagu aita ti sambali kaligu, aita hakgu yauwaama, takka bakuyatakka ni panyiangia tutuda yidda ti balisandia.⁴¹Badarangisa goyen, sakabulu alakawa papekana sawawi da mbanini Yakobus dangngu Yohanes. ⁴²Baisa Muri Yesus na kayekadara dangngu lina dara yidda," Yimmi lakasagi Yidda mapareta aita Tu ma aita Yahudi, bada pandowi samatu mangu kambisa ti yidda, dangngu makalada-makalada yidda da pakigi ni paretada ti yidda.⁴³Takka aita lalu wolini ti yimmi, balini hera widdi mambusangi makalada walingi ti yimmi, enga dadi mapajolangu. ⁴⁴Dangngu hera widdi ma bussa padadi makawunga waliti yimmi, enganida banadadi papajola ngara duka dabani. ⁴⁵Musikah Ana Tu Rara banamai kapajolani aita lini amai taka kana yada, dangngu tutuni Nisangasuna, tutuni bayawaidara Tu danggu. Muri Yesus Na Patanggasa Ni Bartimeus Maka'mbola⁴⁶Baisaka hai takadassa ti Yeriko. Muri Yesus banna salakuka waliti Yeriko karangadara Lakawa papekana dangngu Tu danggu, satu madanggi unuka Makabola ni ngarana Bertimeus, ananai Timeus, tanga mandidida ti karasa lara. ⁴⁷Takka banna rangisa ba oni Muri Yesus waliti Nazaret, napadowuna dangngu Lina, "Muri Yesus Anguwuanai Daud" Milla Kingi ati Youwana" ⁴⁸Takka tu danggu da bani dangngu palewa ka na dangngu, takka tabanai bana padowuna "Anana Daud, Millaga ati Yawwa".⁴⁹Baisaka Muri Yesus napanjana dangngu Lina, "Kayekani Yinna." dangngu Yidda da kayekani Tu kambola. dangngu Linna," Pakaluangi ni Atimu" dengirawu, Yinna makayekanggu. ⁵⁰Banna kaigi ni kalambina " Tu kambola na dengira dangngu namai ti Muri Yesus.⁵¹Baisa, Muri Yesus napanewi ti Yinna." pani nipambusamu kapiiani baku pasalaku, Makabola no nasima. Nguru piakadani kaku paetana. ⁵²Baisa Muri Yesus napanewi ti Yinna "salakuwu, ni pawaimu bada patangasanawuka." Tirasinigo mema yinna paetabalina, dangngu makeri pangala Muri Yesus ti beni banna salaku. Yesus Mbanna Tama Ti YerusalemSamanni Sangaji

Chapter 11

Yesus Mbanna Tama Ti Yerusalem Samanni Sangaji ¹Mbanna takki patakka ti Yerusalem,ti karasa Betfage dangu Betania,ti tadulla Zaitun, Muri Yesus nappalewara murittana tumma duada, ²Mbaisa linnadarra,sukka salakumi ti panyia ti desa, mbaisakahaina bai tamamikka mipadimmu dangngakanaka kaboka njara ni papaki, ni pa atta mali kaeti. wakkasai mbaisa ngindi hammi. ³Nikka baokaka mapakatananggumi, kaddi panihena ni paullami? limmi,yi Muri mabussapawainggi takka mbaisakaka napa dingindi balihammi.⁴Mbai dida salakku dangngu dappa dimmu dangnggi ni kambokka njara ni masaniwu ni papakki ti malowi, ti samballiwi ti karassa lara mbaisa didda passalanggi. ⁵Pirra-pirra tu mandengira haina dakka tanara pani taumi dimmi passalanggi ni kambakka njara na? ⁶Didda simmai pani papeka wainaira yi Yesus tu dangngu ndona ammdarraka badda salaku. ⁷Mbaisa didda nginddi ni kambokka njara ti Yesus,Dataurri ni jubah tipannu njara,Yesus mandidinassa tipannu njara. ⁸Tu dangu mawallasa jubah ti lara dangngu sawawi taudai karangga yaiyi ni patekida walli ti oma. ⁹Tudangu masalaku manyulu dangu mapakeri Hosana lidda dabba.na pammaringnginda yinna ni mamai ti dallu ngarra nai Muri. ¹⁰Mapammaringngi ni mamai ti sangajinai Daud, mboku appu ndai yitta! Hosanna ti panyia majaga. ¹¹Mbaissai Yesus,tama nassa ti Yerusalem dangngu launasa ti umma sambaya.Dangu,mbanna pa ellunakka ti kalissuni, salakku nassa ti Betania Na karangnga darra tumma sakka mbullu murita-Na mabadda lappasanasa ni kanjidunga. Yesus Na Yurai Ni Pungngi Ara ¹²Mbanna tamasa ni mbaru-mbaru ni, dadda salaku ka wali ti Betania, Yesus paddanasa pammajiwi.Maisa wali ti maleru na etaini pungngi arani mapa rou,Na lappa ngadui o akika hallu padimmu wali ti pungngi yaiyi nggona. ¹³Mbanna takka ti pungngi yaiyi nggona,atta mali o ma padimmuna danarissa ni ronarri takka ti rassi nggo atta rassi wuamanai. ¹⁴Mbaisa,Yesus linnanja ni pungngi yaiyi nggona"Ambba sullu o makka ma nganggi ni wuawamu walli laddu ni nggia tomma ti hammi sarramuna" pani, ni pa takki wai-Na da rangngi murita-murita-Na. Yesus Launai ti Umma Nai Muri Allah ¹⁵Mbaisa,toma dassa ti Yerusalem.Yesus tamanassa ti umma nai Muri Allah mbaisa Ndinna wudda-narra tu dangu ti umma nai Muri Allah. Nakka baliri ni meja patukarawai doi dangngu ni kadera da mabattana sagunggukku jawa, ¹⁶Attana mbissumakka mbadda ngingndiri ni ngawuda nbadda sullu li ti ummanai Muri Allah. ¹⁷Mbaisa,Yesus pa pekanarraka linna " Atta matulimani,ni umma-Gu umma sabayada tu madangu?,takka yimmi wungamisa mbaiwoluwaigi ummatu buassu." ¹⁸Dangu imam-imam kepala dangu ahli-ahli taurat rangidasa mbaisa damayarrana lara appalinnisamai ba pappa-I.takka damma dauta-Ni batudanguka ma mbussanggi ni pa pekka wai-Na. ¹⁹Ni laddu pa takki pakkajindunganasa, Yesus dangu murit-murita-Na salaku dasa wali ti kota nggona.Pamandungasa Ni Pawaimu Ti Dalu Nai Allah ²⁰Mbanna mbarru-mbarru nikka badda leiiwat, da ettai ni pungngi Ara mabadda mati toma ti amuni. ²¹Petrus namunasa dilinnani Yesus,"Gurru ettadassa! ni pungngi Ara ni pa yurra-Mu mbanda matinikka!"²²Na simarai Yesus,pamandungasa ni pawaimi ti dalunai Allah. ²³Lunggugumi Yawa,herakassa ni mapanewi ti tadullagia, madedikanaka dangu tapaidasaka ti tasika, dangu amba o da pabingudanga ti dalu atimu,katta napawai pani ni palinnawai pasti mbanadadi, ma pasti mbana dadi ti yinna. ²⁴Nikadai dilunggu,panikasa ni pa sambaya danggu ni padangngimu pawaika badda kolinai, takka engani bayanggui. ²⁵Dangu, nikka mbai dengira dangu mbai sabaya ba o kaka tu ma mangngu djalana ti sadamu, kau podisari ni djalada, ndangngu kapiani Muri dina podisangguri ni doku jalami ²⁶Nikka, ba aita podisa, Allah ama ti Surga attana podisa mannumari ni doku jalami. Kapal Yahudi PakaTananggi Ni Mbisana Yesus²⁷Mbaisa, dasullu mai ti Yerusalem. Yesus tanga salakunai ti ummanai Allah,imam-imam kepala,ahli-ahli taurat, dangu tua-tua Yahudi mai mannu ti Yinna. ²⁸Lidani Yesus," pani ni mbisa-Mu dimu pa salaku nggona, atau hega ma yagui ni mbisa dimu pa salakui nggona?"²⁹Napanewi Yesus ti yidda, " sisagi ni pakatanawaigu Yawa ti yimmi. simawa Yawa, mbaisa dukku pekagumi pani ni mbisa pa salaku-Gu. ³⁰Ni werissanai Yohanes wali ti surga atau wali ti tu rara? simawaka Yawa!"³¹Dida kanyanyi lidda, "nikka battasimai,wali ti surga,pasti balinnada,mbaisa kadi aitali pawaimi ti Yinna?" ³²Takka battasimakasa, wali ti tu rara? kapala dou damadauta ba tu dangu masimai Yohanes mapullupia ba nabi. ³³Dida,simai Yesus," attamalaksamagi." mbaisa, Yesus dilinnadarra, "tunihai mannuka dai Yawa," Yawa atta Ku peka mannunggumi pani ni mbisa dangu pani ni pasalaku-Gu.

Chapter 12Pangerawaidara Maka Sewa Ni Owa Anggur ma Irraka

¹Yesus mapa kadi panewi ti yidda papa ngera waina oni ni tu nima ramma ni oma anggura. Yinna na taugi gallu kali su ni oma anggura wolugi kaluaku tu tu ni ba passu waigi wua anggura dangngu napa kaddi ni uma pasuku tutu ni badda dawi waigi oma, mbaisaka na ya ti tu sawawi ti yidda papa ngera waina,mbaisaka salaku nasa ti panyia sawawi. ²Toma sani rasini ba puppuri ni wua anggura,napa lewa ni satu ti ma tau oma anggura,tutu ni bana kawiri ni isi oma anggura. ³Takka yidda da yemai ni papa lewana dangngu da palui,mbaisa da wuda jua.⁴Na sullu palewa ni nissa tu ti yidda da palu ni katowana mbaisa dapa makayamannu walli. ⁵Takka napalewa mannu ni ni satu yidda da yemai dapa mati. paramma da tu dangu, dangu yiddagia yinni madadi ti tu dangu,sawawi dapa lura dangu dapa matira.⁶Ni murini ni oma angguura o puni ni satu ana ni ana pa bussana yinna napa ngindi ni anana ti yidda dangngu yinna napa newi ni papa newiwaina dapa aka gai ni anagu. ⁷Takka ma tau oma anggura dapa newi satu-satu, nia ni lakawa muri omai maikata pamati mbaisaka ni omagu tutusadi yitta⁸Mbaisa yidda dayappai dapa mati dangngu da kawussukadi ti sabali oma anggura. ⁹Mapani linnawalika ni muri oma anggura? takka yinna na mai papa mati dambara ma tau oma anggura,mbaisaka na yani oma anggura ti tu sawawi.¹⁰Attai bacca mai bukku nai Muri ni mabisa. Ni watu paka wussukada ma tanggu ramma umma na dadi watu penjuru. ¹¹Gia nikadani parammanai Muri, dangngu ni parammana-Gia ajaib ti matada yitta. ¹²Takka yidda na wukku pangantta mamadai bada yampai, takka dama dauta dangngadara tu madangu, ma bada lakkasani Yesus bana panger-pangeragi, takka yidda dayammani badana saluku mesa.Kawungnga Si Katowa¹³Mbaisa dapa lewara tu madangu ti Muri Yesus ma wali ti tu Farisi dangngu tu Herodian ti maramba Yesus kapa nabuwainari ni papa newi waiwekkina. ¹⁴Yidda da mai dapa newi ti Muri Yesus " Gurru yami malakkasa pullupiyagu Ba atau busa geni papa newiwaida tu sawawi,You atau etamamani padowi wikkinani tu.takka engani bau panewiri ni larani Muri Allah dangngu pullupia.bada yana silu kata kaisa atau aita? ¹⁵Mabaya pullu piana atau aita? takkai Yesus na lakkasa dasa bada dassa desa Yesus napa newi kadi dimukaka . Ngindi kaku eta ni sisa diner¹⁶Mbaisa da ngindi nai Yesus napa takkagi Gia hera sadani? saddana dangngu patulisanai Kaisara ¹⁷Yesus napa newi nekika tutunai kaisar yanani Kaisar nikka tutu nani Allah yanani Allah. Pakatana da tu Saduki Tutuni Bada Pajalai Yesus¹⁸Tu Saduki dapa newi ata oni gini kadi bali da mai ti ma Muri Yesus dapa katanana ti yinna.hida yidda. ¹⁹Gurru Musa bana tulisana, yitta mamangngu anguwuana mati,dangu jammani ni assa ummana takka atta oma anana,ni angguwana no kanna nikkah dangnga ni kawinni balu dangngu kana pa anani ni satu nani angguwuana.²⁰Tuma pittura mapa angguwuana. angguanda ni maka wunga na nateki satu assa umma, dangngu bana bana teki na mati,atta na pa ana ma. ²¹Takkani angguwuana paka duada waida na nikkah dangngani ni baluda na mati, takka attau ma anana, ni paka taula waida atta o mannu anana. ²²Walli ti tuma pittu mapa angguwuana mati dabba dangngu attau ma ana ni kawinni mati mannu. ²³Bada kadi balika walli ti mati maheraka ma assa umma ni nikawinni no? Doma tuma pittu na badda wai assa umma dasa?²⁴Yesus na simaira, takka attani ni kabangnga mi na atai lakkasaka dagi ni kitab suci dangngu walika ni kuasanai Muri? ²⁵Bada kaddi wali ti jonga tu ma mati,attaou ma assa ummada dangngu ata oma lawina, takka yida sama nima malaikataraka ti surga.²⁶Ni ngarada tuma mati makadi bali attai bacca mai ti bukku nai Musa tikarasa uttangu,appa linna ni silu nai Allah ti Yinna, yawa Allah Abraham,dangngu Allah Ishak, dangngu Allah Yakub; ²⁷Yinna atta Allah tu mamati mai, takka Allah tu muripai Yimmi pullupia bami kabangnga. Ni Parita nima Pullupia Dangngu Malangu Takka²⁸Ni satu ni ahli taurat namai bada rangngi nipa nipanewida,bada etai Yesus bana sima dangngu dassa takka yinna paka tanna ti Yesus. Ni paka tanna waina mabegi ni pareta ni ma pullupia dangngu malangngu takka? ²⁹Yesus na sima, hukku malangu takka kai rangngiwi tu Israel satu ni ma wolu tu Ni Muri. ³⁰Pama langi Muri wali ti atimu dangngu pama langi tu ma dangu ti pangadamu lampaka dangngu ni kaluamu. ³¹Dangngu ni hukku kaduada ni masamannugi yinni busa ni olemu musama wagi ni to wekkimu.Gia gini hukku makalada dangngu malangngu takka.³²Takka ahli taurat dapa newi ti Yesus, You pullupia gurru You pullupia Bau panewi-Wu, papanewi wai atta oma Muri sawawi ti kadenganai Muri Allah. ³³Dangngu ba bussami Muri wali ti ati dangngu wali ti pangeda dangngu ni kaluamu nappa kani olemu dangngu ni tumu,ni hukku ni marissi papullupia wali ti patunnumu dangngu ni payamu. ³⁴Takka Yesus bana eta ni tu no nasima pullupia, Yinna dapa newi you atau maleruma walii ti sangaji nai Muri Allah.Baisaka atta omaka tu mabarani pakatanai Yesus.Kristus Muri mannu³⁵Dangngu banna mangajara ti ummai Muri, Yesus dapa newi " appa limmi piani yimmi ahli taurat bai panewi ti Kristus ananai Daud. ³⁶Daud napa newi wikki ti dalu Ngassumatua ,Muri dappa newi ti murigu madiddika ti lagi kawana-Gu lappa bak-Ku taura mussu-mussumu ti bawa wissimu. ³⁷Daud wikki na takki Kristus bai 'Muri'. takka appa linni na piaka dani Kristua ba ananai ?.Dangngu tu dangu marengi da bussagi.Patada ahli-ahli Taurat³⁸Dalu banapalodugi ni papa newi waina ti pa ajarana, Yesus napa newi,paatimi ti ahli-ahli taurat ma bussagini salaku-laku da paki na jubah maka deta dangngu busa pa kawi ni hormat wali ti tu

dangu. ³⁹Dangngu appa nyia pama diddida ti majaga ti umma sabaya dangngu pa nyia majaga ti manaa babu.

⁴⁰Yida mapa lumugi ni ummada kawini balu dangngu da aklawai basa baya paka deta-deta ti sabali ni hai yida da kawini hukku ni marissi pabuat. Paya Wali Ati ⁴¹Takka Yesus nama diddi ti tu ni patti persembahan dangngu elura tu matamana doi danggu ti patti persembahan. Dangngu tu madedi nappa tamana doi nangu. ⁴²Takka hammi ni kawini balu mamilla nappa tamana doi duada kabikka dangngu sama nilai sisa sen. ⁴³Baisa Yesus naka yekadara lakawa pa ajarana nappa niwi ti yidda, yawa ku panewi ni ma pullupia ti yemmi, no ni kawinni balu ni mamilla na risiri ni payana wali ti tu madangu. ⁴⁴Takka yidda daya wali ti madangu, takka ni kawinni mamilla na ya wali tima ata ona, dangngu na ya dabba ni pangana.

Chapter 13

Panewi-Nai Yesus Ngerani Banna tambullu ni tana Pullurai Ni Umma Kareja ¹Muri Yesus banna lusaka walli ti umma kareja, ni sa'tu murid-Na, na panewi ti Yinna: "Nggurru, etasa manada langngu takkanai ni watu dangngu attana padoguta pandokunai, dangngu ni umma kalada langgu takkani dangngu manadani." ²Na simai Muri Yesus, "mi eta ndabbari ngara ndukkanarri ni umma ni ma mana'ndana? Ma sarammu nabullura sadakkai, atta o' ma sisa watu ma pamapadoguta ti watu sawawi" Kawungnga 'Dadini Ni Sa'ndukka ³Muri Yesus banna ma'ndiddi ti pannu tadulla, sa'tu ma'jangga banna sagana ti umma kareja, Petrus, Yakobus, Yohanes, Andreas da pa katana na Muri Yesus: ⁴"Peka gamma yammi oirra banna 'dadi dangngu pani ni ta'nda ni ma sarammu?" ⁵Muri Yesus Na simai ti saga da murid-Na, banna peka'ndarrakani: "Maga wikkinammi, am'mba o' tu ma paka'mbangngami, ⁶dangu tu walli 'desa, walli 'bawa da panewi, "yauwa kadda nggia Muri Yesus," yidda badda panewi pa 'jaga wikkidai badda tu 'dangu badda pasa'ndukkai ni tu 'dangu. ⁷'bai rangngi ni panewi walli ti mbe-mbe tana ni pata'una, ⁸dangngu na kaddi ngara'ndukka da badda sangangi-sangangi mbe-mbe tana badda pata'u. Na kaddi ni epu, ti sa nge-nge panyia dangngu na dadi ni ma'jiwwu kalada. Mullanikka kawungnganai walli ti ma paddisa pa'ana. ⁹Takka, magawikkinammi, amba da karangngagumi ti umma ruatu, ka am'mba pa paluni ti umma sambaya dangngu ti saga da Sanhedrin dangngu sangangi-sangangi karena mulla-Ngggu Yauwa. ¹⁰Dangngu patoma manyulunggi ni panewi ma ndassa-Nai Muri Yesus ti mbe-mbe tana ka da rangngi. ¹¹Dangngu tangnga salaku ngindikaddawu dangngu pa'jolanggu, am'mba ma'ndauta ma ba pani ni patakkimu takka patomanja ni pa panewi wainai Muri banna yagu kalua, panganda dangngu kira mabannu na. ¹²Ngara'ndukka dabbada mappa oli dadi na da pamati wikkina, ana dangngu ama na da palawa wikkina, da pa paddisa wikkina ati, dangngu a tomaka tu ma bussami mullanika ni ngara-Ngggu ni palolukammi ti sa nge-nge tana. ¹³Hera kassa nimma tahana yinnai ni ma kolinggi ni muripa mannumara." Ni Mairraka Ni Nippa Tawesara Dangnga ¹⁴"Ba etani tu ma mbani ma pappatu ma nyia ti panyia atta panyia da yidda, tu ma o' na ti Yudea palai dabba ti panyia ma'jaga. ¹⁵Tu ma o' na ti wunggu umma am'mba mburru da aitaki ma tama ti umma am'mba lusa patanji punni ti sambaliwu ma pani ma o' ti umma na. ¹⁶Dangngu tu ma o' na ti oma am'mba bali da pateki kala'mbi na. ¹⁷Ma pat'ia dangngu ma pasussu ana darrasaini sa'ndukka. ¹⁸Sambaya pa'ndassami ka am'mba na 'dadini maringngi kalada. ¹⁹Ti laddu-laddu manggamuri, na dadi ni sa'ndukka kalada, nippa atta kalli padda da ti walli kawungnga dadi ni tana banna pepi Muri labba na tomani ladduni nggia. ²⁰Ba attana pa kadumbukakassa ni laddu sa'ndukka kaladai Muri, maka atta o'amma tu ma muripa ti pannu tana, takka mulladakka tu pa pediNai Muri, Pakadumbukanasa ni laddu sa'nduka. ²¹Ba o' kakka tu ma pekanggumi, "Kristus o'ni sia, o'ni hailau am'mbai percaya ammai. ²²Mesias-mesias ma atta pullu pia ba da patakkanggi ni pata'ndani nimma atta pullu pia ti tu pa pedira-Nai Muri" ²³Magawikkimi karena Yauwa badda baisaka-Ngggu pa peka'danggumi. ²⁴Ti lddu manggamuri, banna 'dadikannasa ni sa'nduka ma kalada, ni laddu na kapttani, ni wulla na wailangui. ²⁵Ni kandinnu na kanaburi walli ti awangu dangngu ngara'nduka dabbanari nimma 'bissa ti awangu na kandandaka dabbari. TakkaNai ni Ana Tu ²⁶Yidda badda etai ni Ana Tu banna pamai-Na walli ti karummangu dengan kuasa dangngu ni kemuliaan ni makalada. ²⁷Baisa yinna pasti Na palewa malaikat-malaikat dangngu Na pakabua'ndarra papedi-Na walli ti kapatta mata ngallu, walli ti suppu dengira tana labbaka ba toma ti suppu dengira awangu. ²⁸Bala'jarranggi ni pangeranggi ni pungngi ara, banna lusakassa ni kasangani dangngu ni ro'ni ni makangurraka, berarti tukkinassa ni maratana. ²⁹Tunihaika, bai etakassa ni ma'dadi dangngu kai lakkasanggi yinna baddaa tukkinaka ti karasa malowi. ³⁰Ku panewi nimma pullu pia ti yimmi, ngara'ndukka dabbana ni tu na etai ni madadi, ³¹ni awangu dangngu ni pannu tana tambullui, takka ni pa panewi wai-Nai Muri ni nimma mandunga. Kai Magawikkina dangngu Kai 'Jagawikkina ³²Akan tetapi, atta o' ma sa'tu malakkasanggi ni jammu dangngu ni laddu, baik malaikat-malaikat ti surga lappaka Anak hanya danai Ama. ³³Magawikkimi dangngu 'Jagawikkimi, sebab attai lakkasanggi ni laddu pa pamaiwai-Na. ³⁴Samakaddani ba o' kakka ma salaku maleru, banna peka'ndarra attana kadda dawwi ni umma ya ndarra paramma kadda jagai ni umma, dangngu kadda jagai ni malowi. ³⁵Am'mba takka salabanda ni muri umma ba tangnga toma nammi 'bai tangnga maturrumi. ³⁶Mabba atta lakkasamanni ni muri umma banna takka kuku manu, ni malini ni kan'jiddunganni atau ni mbarru-mbarru. ³⁷Jadi, pekasa'ndakkandarra olimi kadda 'jaga pa ndassai ni umma.

Chapter 14

Wukkudai Kapappai Muri ¹Ti ladu paskah dangu ti laddu kababa makabba duada ladu waliki tomanassa ni rasini, Imam-imam kepala, dangu ahli-ahli Taurat manyarradai lara ka wappai dangu ka pamati Muri Yesus. ²Takka lidda nyidda, "amba woludai nina kanyiwaka ti ladu kalada, amba pakawu wikkida ti bannu tu dangu." Muri Yesus Kalapawai Dai Minya Narwastu ³Muri Yesus oni ti Betania, ti ummanai Simon ma katobu, badda madiddi ti Meja panga,, hamminika ni kawinni bada indi kandissi dikku waliti watu pualam maissina minya busirita waliti narwastu nimma risi padassa dangu marisi pawalli. Yinna naberassa ni kadisi baisa napatodu ti pannu katowanai Muri. ⁴Takka haina o'dara pira-pira tu mapanewi kasoppulla ti olida, "kaddi baisa walawai ni minya busirita tunigia? ⁵Ni minya gia bisa babattagi risi walliti taula ngasu dinar dangu bisa walli batta ya ti tu milla." dangu nyidda da'bani mangnguni ni kawinni. ⁶Takka Muri Yesus napanewi, "ammanisa nyinna. Kaddi mi passadukkai nyinna? nyinna bada wolunassa madassa ti sada-Gu. ⁷Takka yimmi bada oka tu milla ti karasami, pirra pungu bami wukku palolui bisa mangukada bami wolu madassa ti sadda'dai nyidda. Takka yimmi atta lallu olimangu-Ga. ⁸Ni kawinni niana badda wolunassa madassa ni parakka pamampuna, nyinna narosugi minya ni kalitta-Gu tadanai bana sadia tomali ni rasi patani-Gu. ⁹Ku takkigui mapullipia, ti sange-nge tana ni papanewinai Muri bada patomanggi, pani pawolunai ni kawinni ni mangngukaddai ni panamu waida nyinna." Yudas Nawukku Papanabui Muri Yesus ¹⁰Yudas Iskariot, murita pasakabullu duada waina. Salaku patabuka dangnganara Imam-imam kepala ni wukku ni kapajolani Muri Yesus. ¹¹Badarangngissa sanangngu langngu taka, da woluni rasi ka yani ndowwi Yudas. Yudas namanyarrana kaloga madassa katamani rasi ni pawolu ka pajolani Muri Yesus. Nga Paskah ¹²Ti kawungnga laddu kalada kababa makabba, badda ropu ni ana bebi Paskah, murita-murita nai Yesus dapakatanana ti Muri Yesus, "bepungnguka ni pawukku-Mu kamma salaku passadia pa nga paskah ni tutu-Mu?" ¹³Baisa napalewara tu maduada murittana dangu napapekadara "salakumi ti kota, oni ni satu mani mangindi kadisi mamangngu we na pajamburra dangngagummi. Kerissa yinna. ¹⁴Langka be banna tama, mi pekani muri umma, linnai Gurru ti be koru pasadiamu, Bakku nga paskah dangngu murita-murita-Gu?" ¹⁵Napa nyinnaka mapatakkagu panyia kalada ti koru desa mabada o'dabaka isini. sadiarika katta nga boludabba." ¹⁶Baisaka, murita-Na salaku dassa dangu takka dassa ti kota. da takkaka ti kota napatutu boludabbanari pani ni palanginai Muri Yesus, baisaka da sadiarika ni panga paskah. ¹⁷Bana kejidunganissa, hamminisa muri Yesus dangu tumma sakabullu duada muritana. ¹⁸Tomaka bada madiddi dangu, bada nga, napanewi Muri Yesus "Ku panewi mapullipia ti sadamu, oni sattu mangadangnga-Ga mapapanabuwa Nyawwa." ¹⁹Da rangissa sadukkanasa ni atida. Bada pakatanana saka tuna ti Muri Yesus "pasti atta yawwa ma?" ²⁰Yesus napanewi ti yidda" yinna oni ti dalumi yimmi dabba walliti sakabullu duada murita, tu maparanja dangnga-Ga balaburanggi ni kababa ti koba. ²¹Sebab, ni Ana Tu! salaku memanassa, samatuni pani pabada tulisadda ni ngerana Nyinna. Takka sadukkanassa ni tu mapanabui ni Ana Tu! risi padassa ni tu niana attana dadi walli wingnguma . Papanamuwaigi Ni Tolu Dangu Ni Ra Nai Muri Yesus ²²Batangnga nga da na teki roti Muri Yesus, dangu-Na pamaringngi pamalalai, Yesus na pibbi-pibbi ni kababa baisaka na yadarra yidda, baisa na panewi "tekisa, giaja ni Tolu-Gu." ²³Dangu na teki koba we unnu, dangu napamaringngi pamalalai baisa dinna yadarra yidda, baisaka da unnu waliti koba we. ²⁴Baisaka Muri Yesus na panewi ti yidda, "Giaja ni ra-Gu, ra tada tura jaji ni pacurahkan tutu da tumma dangu. ²⁵Yawwa takkigui mapullipia ti yona, atta-Ku sullu unnu makka anggura walli ti pungngi anggura toma ti laddu baku unu anggura mawudi ti dallu sangajinai Muri." Murita-murita-Na Dakaseli Muri Yesus ²⁶Baisaka palodugi ni sisa lodu rohani salaku dassa yidda ti kabunduka Zaitun. ²⁷Baisaka napanewi Muri Yesus ti yidda "ngara dukka dabbami mi dunjaka dabbaga Yawwa maba ogi ni patuli, Yawwa makesadara gembala dangu na taissakari ni bebi. ²⁸takka Baku baisaka pakaddi bali, Yawwa salaku ti Galilea manyulu walliti yidda. ²⁹takka Petrus Linani Muri "langka ngaradukka dabbada da dunjaka-Gu, takka yawwa aitama." ³⁰Baisa yesus Linna darra "Ku panewi mapullupia ti yimmi, kajidungani giana, attana kukku purri padua wunda ni manu, yona bada menyangkala pandaula wunda ga Yawwa." ³¹Takkai Petrus nasullu simai langka ku mati karangngagu yona yawwa attaku sangkalamau Yona, ngara dukka dabada da panewi tuni hai mangngu. Muri Yesus Ti Taman Getsemani ³²Takkadasa ti panyia mangarana Getsemani dangu Yinna napanewi ti Murit-murit-Na madiddika siana, Dakku laupasala pasabaya. ³³Yinna nakarangngadara Petrus, Yakobus, dangu Yohanes Yinna nama dauta pungngu. ³⁴Baisa Muri Yesu linna darra yidda' lallu sadulkkai ni dewa -Gu, Ku takka pamati. dangukka siana dangu maga wikkinami. ³⁵Baisa, namaleru sakadukka, yinna na sokura ti tana dangu na sabaya, nikapiani, risini giana kanna salaku walliti Yinna. ³⁶Dangngu linna bana panewi "Abba" Ama, ngaradukka daba nari atta oma ma atta piana ti sada-Mu. tekissa ni koba we ti Yawwa. takka attani amai ni pawukku-Gu, takka ni mamassa ni pawukku-Mu. ³⁷Baisaka hai, Yinna mai balinassa tangu tomanaraka murit-muritana tanga maturruda, dangu yinna linnani Petrus, simon, kaddi mi maturrumi? Atta pia pungumanika bami jaga sisa jam? ³⁸Jaga wikkinami

dangu sabayami ambai kanabu ti pencobaan. ni dewa napakeri loluni takka ni tolu na lemah.³⁹Baisaka Yinna nasalaku bali pasabaya ni mangngu ni papanewi wai-Na.⁴⁰Dangu bana bali natomadarra yidda tangngu maturuddai takka ni matada buatu langu takka dangu attada lakasamaka pasima ni pakatananai Muri.⁴¹Baisaka haina sullu nasalaku pakataula wundana dangu napanewi ti yidda maturrumika dangu panjanamika. Tutussa. Tomanassa ni rasini, etaka ni Ana Tu dapajolani ti tumadoku majalah.⁴²Kadikkah maika katta salaku. elusa yinna mapajolanga yawwa bada tukinaka. Yesus Da Wappai⁴³Baisaka hai tangnga panewinai Yesus, Yudas satu walliti sakabulu duada murita na mai karangnganara tu dangu ma indi katopu dangu palu, papalewada Imam-imam kepala, Ahli-ahli Taurat, dangu mabokula-mabokula Yahudi.⁴⁴Yinna mapajolani bada yanaka tada linna, tu ni wukku pangunju yinna kada payangu. yappai yinna dangu karangngani kai jaga ti lara.⁴⁵Banna takkaka Yudas na lumbu langngana bana karasai Yesus linna "Nggurru " baisakka na ngujui Yesus.⁴⁶Baisakka da ketani dangu da jappai Yesus.⁴⁷Takka oni ni satu wallida ti yidda mandengira, na lissui ni katopu dangu na lawai ni atanai Imam Besar, baissa nakadappunggi ni katilluna.⁴⁸Baisa linnai Yesus ti yidda, kaddi bai maimi yimmi bammi indi katopu dangu palu bai yappawa yawwa samatuni tu parampok?⁴⁹Kira ladu opangala-Ga baku oligummi ti Umanai Muri baku anjara, takka attai yappa ammawa Yawwa. takka tuamunisa hai ni madadi gia kanna banunisa ni Buku Kalada.⁵⁰Baisaka palaidasa dunjakamesanasa Yinna.⁵¹Oni ni stu massalemu makeri Yesus, bana pakinnai singgi lenan ti kalittana. dangu da yappai,⁵²Takka na ammagi ni singgi lenan ni papakina baisakka na palai kalolu. Makatowanggi Yahudi Da adillai Muri Yesus⁵³Baisaka da karangngani Muri Yesus ti Imam besar, dangu ngaradukkada Imam kepala, mabokulla-mabokulla dangu Ahli-ahli taurat bada pakasisana.⁵⁴dangngu Petrus nakeri Muri Yesus walli maleru, na toma ti saga umma Imam Besar. Hai launa, nama diddi dangadarra ni majaga badda kadurruna api.⁵⁵Imam kepala dangu ngaradukkada mahkamah agama badda manyarrana tu mabissu pasaksi kawassu kalawai Muri Yesus kapiani badda pamati Yinna, takka yidda attada kolimana pani-pani.⁵⁶Mabba dangu tu ma ya kesaksian kawassu kalawai Yinna takka ni kesaksian da yidda attana sama amanari stu dangu tu sawawi.⁵⁷Baisaka, o darra pirra tu madengira dangu badda ya panewi kawassu ka lawai Yesus, lidda bada panewi.⁵⁸Yami maranggi Yinna bana panewi, Yawwa ku pulurai ni ummanai Muri Allah pawolu waida lumma tu rara takka ti dalu taula ladu, Ku pakanddi masangena paatta waluwai lumma.⁵⁹Tuamunissa ti dalu kesaksian da yidda atta o'ama mapasama ti stu dangu ti sawawi.⁶⁰Tunissa hai Iman besar dengiranassa ti padua da yidda dangngu nakatanai Yesus, "palinni Yona di attau simara tu mapanewi ma papa-Gu?"⁶¹Takka, Yinna tetap bana dangngu danga attana simara. Imam besar nasullu katani Muri Yesus, linna "Apalinni Yo Mesias, Ana nai Allah ma terpuji?"⁶²Dangngu Muri Yesus napanewi "Yawwa kadda Yinna, dangngu yimmi mi etai ni Ana Tu bana madiddi ti lagi kawanana yang maha kuasa. dangngu na mai karangngana karummangu ti awang."⁶³Baisaka nasirrai ni kalabina, na panewi Imam besar "kaddi wallika ditta sullu manyarrana saksi?"⁶⁴Yimmi badda ranggi missa ni panewi maatta dassa. Panissa ni paposa-Mu"? Yidda ngaradukka dabada da posai kawaigi ni hukuman mati.⁶⁵Pipira tu mulai bada sanni yinna dangu da toni ni ngora-na dangu da palui dangu lidda-Ni "bernubuatlah" ngara dukkada majaga da yemai badda tabai Muri Yesus. Petrus Attana Akumai Yesus⁶⁶Petrus tanga haini ti saga natara ummanai Imam kalada oni ni stu pelayan kawinni Imam kalada hammini.⁶⁷Na etai Petrus banna kadurruna api, ni pelayan no nakadurrai dangu napanewi "yona karangnga mannumui Yesus, tu Nasaret."⁶⁸Takka Petrus attana mangakuma dangu nasimai "yawwa atta kulakkasamangngugi dangu atta ku mangertimai pani ni patakkimu." baisaka yinna nasalakuti malowi kalada dangu kukkunassa ni manu wolu.⁶⁹Ni Pelayan kawini no na sullu etai Petrus dangu na sullu panewi mangngu ti madengira, "ni tu nia stu-stu waliti yidda."⁷⁰Takka, yinna nasullu manyangkala walliki, attana tarapuni, tu madengira da sallu panewi walliki ti Petrus "yona tu pasti stu-stu walliti yidda karena yona tu galilea."⁷¹Takka yinna mulainassa bana payura dangu sarana "yawwa atta Ku tadamai ni tu nippa langimi!"⁷²Sullu paduanika ni manu wolu bana kukkui, namu nassa pani pabada takkinai Muri Yesus ti yinna "attana kukkupuri ni mana wolu padua wundana, yimmi mi sangkalawa Yawwa padaula wunda" baisa Petrus attana tahamanja ni we matana.

Chapter 15 Yesus Ti Saganai Pilatus

¹Mbaru-mbaru ni, kapala-kapala mabokula pa aturanggi paka buana dangngu malakassa hukum taurat ngara dukada kapala pareta. Dangu yidda marandi Yesus mangindi Yesus dangngu lapayai Yesus ti sangana Pilatus. ²Baisaka Pilatus pakatanai Yesus pani You Raja tu Yahudi? dangu Yesus simai "You na malinna." ³Baisaka ngara dukada mabokula kapala panjalai Yesus panutakan-Ni. ⁴Dangu Pilatus pakatana wali Ni, Pani Yimmi atta passimai? Etai dirani dangu panutaka Yidda tutu papanggu You. ⁵Takai Yesus atta na simai, Pilatus kawannarana. Yesus Dangu Barabas⁶Ti laddu kalada Paskah, Pilatus ndammaja banna passalladara tu ma'timangalluna ni pa dangngi da. ⁷Dangngu oni ni sa'tu mangarana Barabas ni patahada olidarra tu atta dassa masalakunggi pamati tu ma palawana. ⁸Tu dangu mataka ouka madangngi ti Pilatus tutu nasalakugi sama tu madammagi yinna pasalakuda yidda. ⁹Dangngu Pilatus simara yi yidda dangngu pani bussami yimmi baku pabebas gumi ni sangaji tu Yahudi"? ¹⁰Yinna badda lakasani pangindi ti mabokula baissa lapa-Yai Yesus rukuni padisa ati. ¹¹Takka mabokula-mabokula taba pasadukka tu dangu takka dangngi ammanasai Barabas.¹²Takka Pilatus panewi wali ti yeda takka pani di parudugi salaku gi dangngu yemmi patakki Sangaji tu Yahudi nia? ¹³Dangngu yidda padowuwalina "basarikka Yina."¹⁴Magamurinasas Pilatus panewi ti yeda kaddi? atta dassa padidai baisaka pawalu? takka yida padowu langu takkana risi pawandu nga wali "kasarikka Yinna" ¹⁵Takka mbussanggi kana tutu ti ati tu ma dangu, Pilatus pasallani Barabas bawi yidda, dangngu baisaka pa palu Yesus, yinna pajola-Ni tutuni basarikka.Yesus Da Yeki Dangngu Pamayillai¹⁶Dangu para Prajurit karangngani Yesus tama ti istana ti umma pengadilan yidda makayekadanra ngara dukka da pasukan bada pakabuana. ¹⁷Baisaka, yidda badda pawanna-Ni juba ungu dangngu badda wanana baisaka pa wanana tobuka mangngu tarana, da taunai tikatowanai Yesus. ¹⁸Baisaka hai yidda na wuddi patomagi salam ti Yinna "salam, Sangaji Tu Yahudi nia."¹⁹Dangngu yidda paluni katowanai Muri waini palu pamuki dangngu badda sani Yinna baisa dida karoddukana ti sangga-Na. ²⁰Dabaisaka yidda paolukai Yesus yidda kainggi ni jubah ungu waliti Yesus baisa dida pakinari ni kalambi wikki-Na. Baisaka dida karangnguni Yesus lusadasa badda sarikkai Yinna.Basarikka Yesus ²¹Dangngu yidda paksa tu matangga lewatana. Simon tu Kirene tangnga maina wali ti Desa, amana waliti Aleksander dangu Rufus tutuni baditai ni sarikka-Na. ²²Baisaka yidda bada karangngani Yesus tipangia ngarani Golgota, takkini "panyia tengkorak." ²³Yidda badayani Yinna anggura pakawura mur, takka Yinna ata na tekimai. ²⁴Baisaka yidda sarikka Yinna dangngu bawi-bawidarisa ni kalabi-Na ti yidda ti ngara dukkada yidda baisaka da lebuna undi bada teki kawatuda sa'tu-sa'tu. ²⁵Dangngu laddu minggu jam siwwa Yinna badda sarikkai. ²⁶Dangu napatulisa mullani badda tuduh Yesus badda tulisanggi "Sangaji Tu Yahudi." ²⁷Takka yidda sarikka duada tu mangawa dangngu Yinna, sisa ti kawana-Na sisa ti kali-Na. ²⁸Dadi pamattu Buku Warasa nitakkida, "dangu Yinna dakirai ti jonga tu ma atta dassa." ²⁹Baisaka dangu malewata oluka Yesus dangu dakapimbulanggi dangu badda panewi "Yoka mapabulurai Umanai Muri dangu mapakadi bali ti dalu taula laddu. ³⁰Pasalamata wikki-Mu dangngu burruni walli ti sarekka. ³¹Tu mangu dadani Imam-imam kepala badda karangana ngara dukkada ahli Tautat badda olukai Yesus dangu badda panewi ti satuu dangu ti olida, "Yinna na pamuripara tuu sawawi takka Yinna aita lakasa ama papa muripa wikki kalita-Na." ³²Amanisa Masias ni Sangaji Israel, halu na burru waliti sarikka kayitta katta eta dangu ta wai" yidda pasarika karangada dangu Yesus da olok mangu Yinna.Matinai Yesus³³Natomasa ti jam sakabullu duada dadinassa ni kapattani ti ngaradukkani nipanu tana toma ti jam taula bana tomaka. ³⁴Jam taula panewi nassa Yesus pawandina baisaka, "Eloi-Eloi lama sabaktani" artini "Amang-Gu, Amang-Gu, kaddi Yona muammaga Yawwa." ³⁵Dangu bada rangisa tumapirrara tuu madengira ti wissi-Na da "panewi, Elupusa? Yinna kayekanai Elia." ³⁶Baisaka namai ni satuu dangu na tauinggi karangna labburagi anggura asa dangngu na tau ti yai oo, dangu da yanai Yesus bana unnunggi baisaka dapanewi, "maika kata panewi dangngu kata etai apakah Elia namai paruni Yinna." ³⁷Baisaka hai Yesus wandunganasa paduwuna badda ya ni sangasu-Na. ³⁸Gomema tirai Bait Allah namabawi duadani wali hai desa toma hai bawa. ³⁹dangngu ni makatodara saradadu dengiradai pasagadai Yesus, baisa bada eta Yesus apalini sama Yesus banna jappu ni sangasuna magamuri-Na, yinna mapulupia tuu nia Ana Allah. ⁴⁰O mangngu tu mapirrara kawinni ma boti walli maleruna, walli ti yidda o oni Maria Magdalena, Maria inanai Yakobus massa lemu dangngu Yoses,lappakai Salome. ⁴¹Yesus baonisa ti tana Galelia, yidda keridassa Yinna dangngu mayani Yinna. dangngu, haisambali danggu kawini makeri Yesus ti Yerusalem. Badda patanini Yesus⁴²Banna tomasa ni kajidunggani,takka ni laddu ni nggo nisani laddu passa diawai,ba atana tomapu ni laddu minggu. ⁴³Yusuf tu Arimatea mainai, ni sa'tu anggota majelis kalada ni pakarodukada,danggu Yinna mangngu mapatenggini kerajaan Allah,mapabanni saba wikkina banna sanggani Pilatus dangngu na dangngi kalitinai Yesus. ⁴⁴Pilatus na banggara badda rangi Yesus na Mati.Yinna na kayekana katowa sardadu dangngu nakatanai,pullupia Yesus ma badda matina. ⁴⁵baisaka Pilatus banna lakkasanggi walli ti katowa sardadu,yinna yanassa ni mamati ti Yusuf. ⁴⁶dangngu Yusuf na si ni kamba lenan, dangngu na pa

burrungi ni mayat nai Yesus, baisaka na padada waini karewi lenan yinna badda pamaturruui Yesus ti rati nipa sakka ti kabudduka ni mapa watuna. dangngu, yinna na pakka nggaigalanggi ni watu ti malowi batama ti Rati.

⁴⁷Maria Magdalena dangngu inanai Yesus na etai panyia matinai Yesus.

Chapter 16Ngerani Kaddinai Yesus

¹Danggu banna baissasa ni landdu kapittuni, Maria Magdalena, Maria inna nai Yakobus lappakai Salome mbadda sidaka rempah-rempah salaku pa burrini minyai Muri Yesus. ²Mbaru-mbaru pungnguni, laddu pakka sisa waini ti minggu haina. Banna sungga ni mata laddu da mai ti rati. ³Yidda badda panewi dangngu olida "Hera ni mapaka nggainggalangi ni watu. Walli ti malowi batama ti rati nggo?" ⁴Takka, badda pangadunaka hallu Desa, yidda etaddasa ni watu makalada mbadda kainggaladasa. ⁵Dangugu badda tamaka ti rati yidda etadasa ni masalemu tau nai kalambi bela mandiddi ti langgi kawana, yidda kawautakadasa. ⁶Baisaka, yinna panewinasa ti yidda "Amba kawauta kada, yimmi manyarrammi Yesus tu Nasaret pa mbadda sarikka. Yinna mbadda kaddinaka. Yinna atta omani sia. Ngadu ni panyia ni pama pama turruwai-Dai. ⁷Takka, salakuka, pekandara alakawa paanjara-Na dangngui Petrus ba Yinna mbadda manyulunaka walli ti yimmi ti Galilea. Hai sambali yimmi patabuka dangngani Yinna samani pani ni patakki waina ti yimmi." ⁸baisakka, lusadasa dangngu palaidasa walli ti rati nggo mulanika yidda badda kandandaka dangngu badda kapotuka, dangngu yidda atta opatanjima pa lolukada ti tu sawawi mullanika badda mandauta. [Dangngu ngara ndukka ndabbanari ni papareta waina ti yidda kadda pekani Petrus dangngu olini, yidda patomanggi ni panewi makadumbuka. Baisaka haina, Yesus wikki mapalewana yidda walli ti pasungnga loddu toma ti patama laddu, kapatomanggi ni panewi ma bisa ma atta njappu tutuni ni muripa ma atta mbosa Amin.] Yesus Patakka Wikkina Ti Ana Papapekana ⁹Bana kaddikai Yesus mbaru-baruni ni laddu pakka sisa waini ni minggu haina. Yinna kawungnga pungnguni bana patakka wikkina ti Maria Magdalena walli ni ti yinna Yesus napa lusanggi ni pittu roh jahat. ¹⁰Baisaka yinna na salaku dangngu na pekandara yidda ma karangngani Yesus sementara yidda sandukkandai dangngu mangasidai. ¹¹Badda rangngisai bana muripa Yesus dangngu bada etasa yidda atta dawaimai. ¹²Ti sambalini madadi haina, Yesus napatakka wikki mangnguna ti sada sawawi ti tu maduadana yalli ti yidda. Ma salaku ti Desa. ¹³baisaka yidda balidasa dangngu pekandara olida sawawi, takka yidda ndo atta dawai mangngu mara. Yesus Napanewi Ti Ana Papa Pekana ¹⁴Baisaka hai, Yinna patakka wikki nasa ti sakka bullu sisa ana papa pekana mandidi dai bata nga Yinna tegur naraka mulla nisa ni atta pawaida dangngu kawatunga ati da. yidda atta da waimara tu ma etai Muri bana baisaka pa kandai bali. ¹⁵Dangngu Yinna Muri panewi ti yidda, "salakuka ti ngarandukka ni ni pannu tana, lolukai ne panewi ma pullu pia ti ngara ndukka dabba nari ni papa dadina. ¹⁶Hera nimma mbadda pawai dangngu ma kolina we maringngi we malala yinna ma kolinggi ni muripa, tekka herani ma atapawai attana kolimanggi ni muripa. ¹⁷Dangngu ni tan'da-tan'da ndo na kerira yidda mapawai; walli ti ngara-Ngggu yidda da pamaleruri ni ma atta ndassa; yidda badda panewi waidai silu wuddi; ¹⁸Yidda ketana mandu waidai lummada, dangngu yidda unnu moru pa mati dangnga, takka yidda ata da matima; yidda da jamara tu ma ana lalu, dangngu tu ma anna lalu da tanggassa" Yesus Nasawi Ti Awangu ¹⁹Baisaka Muri Yesus banna panewika ti yidda, Muri madedikannasa ti awangngu dangngu mandiddinasa ti langgi kawanana Muri Allah. ²⁰Baisa, yidda salakudasa dangngu ngindidassa ni ngara-Na ti mbe-mbe nussa. sementara Muri banna koru manggandara yidda dangngu napamandungai ni panewi-Na melalui tan'da-tan'da ni makerira.

Luke

Chapter 1

Ni penjelasan manyulu ¹Badda dangngu dakka tuu ma berusaha mappa juurrundi nippa tulissa ngarandukkannarri nimma dadi tippaduanda yitta, ²sammattunni ni catan nippa badda patomadda ti yitta samattunni yidda tuu manyulu ma sakksi mata dangngu ma beritanggi ni Firman. ³karena ni kawungnganni badda belajarra manyulungurri dangngu bokku talitirri, hai Teofilus yang mulia, napa yawwa ku tulissa pajurrungurri, ⁴supaya you ko lakkassanggi ni kebenaran nippa badda ajarrawwu. Nippa peka tentang Yohanes Pembaptis ⁵Ni masa paretanai Herodes, Sangaji Yudea, oni ni Imam nimma ngaranna Zakaria ma wali ti kalompokka Imam Abia. Ni assa ummanna wali ti keturunan Harun, dangngu ni naranna Elisabet. ⁶Zakaria dangngui Elisabet Tuu ma warissarra ti matannai Muri Alla. Ni muripadda yidda attana bercelamai dangngu daa kerilolui ni hukum dangngu nippa papareta wainai Muri. ⁷Takka, yidda atta ooamma anada karena Elisabet na mandulla dangngu badda kawedadakka. ⁸Banna tomassa ni giliran rombonganna banna bertugas, Zakkaria na kolingginni tugas jadi Imam ti sagannai Muri Alla. ⁹Nippa kalli waida Imam, Zakaria na wannai undi untuk ba tama ti bait Alla dangngu ba tunnu ukupan. ¹⁰Ba toassa ni ukupan ba persembahkan, ngarandkkadda jemaat ti sambaliliu da sambaya. ¹¹Tiba-tiba, malaikat Tuhan na patakka wikkinna ti sagannai Zakaria dangngunna na

dengirra ti karasa kawana altar ukupan. ¹²Takka banna etassa ni malaikat,Zakaria na kandandakka dangngu namandauta. ¹³Takkai malaikat na panewi ti yinna,"ambau mandautamawu,Zakaria,takka ni sambayamu dangngu ni permohonanmu badda rangngissa.Ni assa ummamu Elisabet, na paanana lakawa mani dangngu mi pangaranni Yohanes. ¹⁴Yimmi mi sukacitammi dangngu mi gembirammi, dangngu dadangu tuu ma sennangu banna dadi ni lakawa. ¹⁵Yinna namma tua ti sagannai Muri dangngu attanna unnu amma anggurra.Bahkan ba walli ti tiana ni innappunna badda bannunaka Roh Kudus. ¹⁶Mulanna yinna dangngu ntuu Israel ma berbalik timma Wolu Tuu,ti Murida yidda. ¹⁷Yinna na salakumma nyulu walli ti ma Wolu Tuu dengan roh danngu ni kuasannai Elia untuk banna pammbalinni ni atidda bapa-bapa ti anadda yidda;Ia juga na wolurra tuu ma atta taat kadda pammbalinna ti hikmat da tuu ma bennar.Mabba tunni haisa,Ia persiapkan umatnya untuk nai Muri. ¹⁸"Zakaria napanewi ti Malaikat,"Appa linni samanni yawwa bokku lakkassanggi yinni hai? Sebab, yawwa dangngu ni assa ummangu badda kawedammaka." ¹⁹Malaikat na simmai,"Yawwakaddai Gabriel Malaikat mandengirra ti sagannai Alla.Aku na utussawwai Muri untuk bappa newi dangngangu dangngu bappa tomanggi ni kabar baik ti youna. ²⁰Mabba tunni haisa,paliingawukka! Yimmi mibisummi dangngu attai mippanewi amma labbanna tomai banna dadii karena yimmi attai percaya ammai nippa panewiwainggu,na genapi pada wakhtunya. ²¹Takka baisaka haina,umat danapai Zakaria.Yidda dapakatanana,appalinnii Zakkaria dinna tarru pungngunna ti Bait Alla. ²²Takka banna lusakka,Zakkaria attanna panewimakka ti yidda.Yidda da lakkassa mannunggi bahwa Zakaria badda kolinnakka penglihatan ti Bait Alla sebab yinna na yapangatta isarat ti yidda,karena attanna lakkassamma papanewi. ²³Takka ba badda baisannaka papassalakunggi ni tugas keimamanna,Zakaria balinnassa ti ummanna. ²⁴Setelah peristiwa itu,Elisabet na kabunni selama limma wulla.Ia berkata, ²⁵"Gianja nippa badda passalakunnai Tuhan ti yawwa.Yinna na perhatikanggai dangngunna hapussanggai ni aibgu wali ti tuu dangngu."Pemberitahuan ngerannai Yesus Kristus²⁶Pada waktu banna patiai Elisabet ni umurra kandungannya nammu wullanni,Alla na utussai malaikat Gabriel ti sebuah kota ti wilayah Galilea nimma ngaranna Nasaret. ²⁷Ia di utus untuk ba jamburrai ni se orang perawan nimma bertunangan dangnganni Yusuf,keturunan Daut.Ngaranna Ni Perawan yaitu Maria. ²⁸Lalu, ni malaikat na tomanni Maria dangngu na panewi," Salam,hai engkau yang di berkati! Tuhan besertamu." ²⁹Banna rangngissa nippa panewiwainai malaikat,Maria na heran.Maria na pakatanna ti dalu atinna tentang arti salam itu.³⁰Yinnai malaikat na panewi ti malaikat,"ambau madautamawu Maria,karenai Alla badda yanassa ni Kasih Karuniana kepadamu. ³¹Dengarlah,You mu patiwu dangngu mu padadinni ni satu lakawa mani dangngu you mupangaranni Yesus. ³²Yinna banna matua dangngu banna kalada nanti akan disebut Anak Alla yang Mahatinggi.Muri Alla na yanai ni Tahta Daut,nene moyang-Nya. ³³Yinna na Pareta atas keturunan Yakub untuk selama-lamanya dangngunni kerajaan-Nya attanna berakhirmai."³⁴Baisaka haina Maria na panewi ti Malaikat," Appalinni samanni banna dadii sementara yawwa atta oommappu lawinggu ?" ³⁵Malaikat itu na simai dangngu na penewi,"Ni Roh Kudus akan datang atasmu dangngu ni kuasa Alla nimma Maha Tinggi nappa mawunggu.Itulah sebabnya,Ni Lakawa nimma dadii adalah kudus dangngu di sebut Anak Alla. ³⁶Dangngu, kailakkassanggi bahwa Elisabet,saudaramu,patiamannunai ti usia kawedanna.Na manyulunni wotunnai,takkanggia patianai dangngu badda nammu wullannaka. ³⁷Sebab,atta oomma mamustahil ti sagannai Muri Alla." ³⁸Dan,Maria na panewi,"Sesungguhnya yawwanggia hamba Tuhan .Terjadilah padaku seperti nippa panewiwaimu."Kemudian,ni malaikat nasalaku.Maria na kunjungai Elisabet. ³⁹pada hari-hari itu,Maria na bersiap-siap untuk banna salaku ti daerah pegunungan,ti suatu kota di Yehuda. ⁴⁰Yinnai Maria na tama ti ummannai Zakaria dngngu na yanni salam Elisabet. ⁴¹Ketikai Elisabet banna rangnginni salam wali ti Maria,ni ananna nimma oona ti kandungan na talaujaka dangngui Elisabet di penuhi Roh Kudus. ⁴²Baisakahaina Elisabet na berseru dangngu ni liina ma kalada,"Diberkatilah engkau ti antara ngarandukkadda kawinni,dangngu di berkatilah buah kandunganmu. ⁴³Herawakka yawwanggia sehingga ibu Tuhanku datang padaku ? ⁴⁴Sungguh,ketika ni suara salammu banna tomai ti katillunggu,ni lakawa ti kandunganku na talaujaka karena sukacita. ⁴⁵Berbahagialah yinna nimma percaya bahwa panii nippa papanewiwainai Tuhan kepadanya di genapi."Ni pujiannai Maria ni tutunai Alla. ⁴⁶Lalu, na panewii Maria,"Jiwaku memuliakan Allah, ⁴⁷Dangngunni Rohku na bersukacitai di dalam Alla,Juru Selamatku. ⁴⁸Sebab,Allah na perhitungkan ngarandukka ndabbadda atanna mahina.Dengarlah,mulai sekarang dangngu seterusnya,ngarandukka ndabbadda generasi akan menyebut berbahagia. ⁴⁹Karena Yinna Mamahakuasa badda rammanassa nimma makalada ti yawwa,dangngu Kuduslah nama-Nya. ⁵⁰Ni Rahmat-Nya nayai wali ti generasi kegenerasi, kepada orang-orang yang takut akan Dia. ⁵¹Yinna badda patakanassa ni Kuasa-Na dengan tangan-Nya.Ia na wesarra dabbarra tuu ma sombongnga ti dalu pikiranda. ⁵²Ia napamburrundarra para penguasa wali ti tahtada, dangngu na dedikandarra tuu ma renda hati. ⁵³Ia badda pabassunarraka tuu mamanjiwu dengan kebaikan,takka nawurrrakarra tuu madedi pergi dengan tangan kosong. ⁵⁴Alla badda yanandarraka pertolongan tuu Israel,hamba-Nya,karena banna namunni ni rahmat-Nya. ⁵⁵Sebagaimana nippa badda panewinna ti boku appunda yitta,ti Abrahamdangngu keturunannya untuk

selama-lamanya."⁵⁶Dangngui Maria na enga karangngannii Elisabet kira-kira taula wullanna,baisaka haina dinna bali ti ummanna.Na dadii Yohanes Pembaptis ⁵⁷Sekarang tomanassa ni rassinni Elisabet banna paana dangngu na paanna satuu alla kawa mani. ⁵⁸Para tetangga dangngu olidadinna da rangngii bahwa nimma Wolu tuu menunjukkan rahmat-Nya yang besar ti Elisabet ,dangngu yidda turut sennangngu dangngannii Elisabet. ⁵⁹Ti laddu pa kawalunna,yidda dapamaina untuk badda sunattai ni lakawa.Yidda da pangarannii ni lakawa yaitu;zakharia samanni ni ngaranna ni amanna. ⁶⁰Akan tetapi,ni Ibunna berkata,;Aitamma yinna pangaranni Yohanes." ⁶¹Tuu dangu da panewi ti Elisabet,"Atta oma satuu ti antara olidadimu papangarada Yohanes. ⁶²Baisakahaina ,yidda da yaa isarat ti Zakharia untuk ba katanai panii ngaranni papangarawai ni lakawa. ⁶³Zakharia na dangngi sisaa kapamballa patulissawai,ni ngaranna yaitu Yohanes .lalu tuu dangu da heranni. ⁶⁴Seketika itu juga,ni ngadanai Zakharia banna tabuwwai dangngu ni lammanna banna bebessai.Ia pun mulai banna panewi dan memuji Alla. ⁶⁵Ngarandukkadda karasa ummadda damma dauta dan nimma dadii menjadi bahan papanewi waيدا ti seluru desa perbukitan Yudea. ⁶⁶Dan ngarandukkadda tuu marangngii nimma dadii da pakkatana-tananna ti dalu atidda."Panikka pa jadinna ni lakawa massarammu ?"Sebab ni lummannai Muri menyertainya.ZakhariaMemuliakan Allah. ⁶⁷Zakharia amannai Yohanes,dipenuhi Roh Kudus dangngu na bernubuat,katanya, ⁶⁸"Terpujilah Tuhan,Muri Alla Israelsebab Yinna nimma Lawatarra dangngu ma tebussarra umat-Nya. ⁶⁹Ia telah mappa kaddii ni tanduk keselamatan tutunda yitta walli ti keturunan Daud,hamba-Nya, ⁷⁰Seperti nippa badda Firman Na wali memayena lewat para nabi-nabi-Nya ma Kudus ⁷¹supaya katta selamatta wali ti musu-musunda dangngu ma wali ti ngarandukkadda tuu ma bercinda. ⁷²Ia melakukannya untuk banna patakkanggi ni rahmatna ti nene moyangnda yitta,dangngunna namui ni perjanjianna nimma kudus, ⁷³yaitu nippa badda sumpana ti boku appunda yitta yaiytu ;Abraham, ⁷⁴bahwa yitta akan di bebaskan wali ti musu-musunda supaya yitta dapat melayani-Nya tanpa oinggi nimma dautanda, ⁷⁵dalam kekududsan dangngu kebenaran ti sagannai Muri seumur hidup. ⁷⁶Dan engkau,ananggu,akan di sebut nabi Alla yang Mahatinggi,sebab yimmi mi salakumma nyulummi wali ti Muri,tutunni persiapkan ni lara bagi-Nya. ⁷⁷untuk mempersiapkan ni ngeranni ni keselamatan kepada umat-Nya melalui ni pengampunan ni ndoku jaladda yidda. ⁷⁸Karena ni rahmat dangngunni belaskasihannai Alla ti yitta,ni mata laddu na pawailangngunda yitta ti panyiammajaga ⁷⁹untuk banna pawailangngurra yidda manyia timma kapattanna dangngu manyia ti bayang-bayang maut,untuk menuntun kaki kita batta saganna ti lara damai sejahtera,"⁸⁰Maka,ni lakawa na bertumbu,na matua dangngu na pakalua di dalam rah.Yinna na enganna ti maradda ngginnangngu sampai banna tomai ni rasinni banna patakka wikkinna kepada bangsa Israel.

Chapter 2

Sensus dangngu ni dadinnai Yesus Kristus¹ pada waktu itu, Kaisar Agustus na palusanginni perintana ka sensus dabbarra tuu ti pannu tanah. ²Gianja ni sensus penduduk ma kawunganna ketikai Kireneus banna Gubernur ti Siria. ³Maka, ngarandukkadda tuu da bali ti kota asalda untuk mendaftarkan diri. ⁴Yusuf nalusa wali ti Nasaret, kota di Galilea, saganna ti Yudea, ke kota Daud yang di sebut Betlehem, karena yinna walinna ti garis keturunan Daud, ⁵supaya yinna di daftarkan bersama Maria, ni tunanganna nimma sementara patia. ⁶Ketikai Yusuf dangngui Maria baoodarra ti Betlehem, tomannassa nirasinni Maria banna paana. ⁷Maria na paananna allakawa mani makawungnganna. Maria na kamborunnii ni ananna dengan karewi lampin baisaka dinna pamaturru ti palungan karena atta ooamma koru tutudda yidda badda taddu. Tuu ma pawanna bada da etai ni bayi Yesus. ⁸Di daerah yang sama, oodarra pipirra tuu ma enganna ti maradda ma pawanna domba ni kanjiddunganni. ⁹Tiba-tiba, malaikat Tuhan na dengirra ti sagadda yidda dangngu ni kemuliaan Tuhan bersinar ti sekelilingda yidda sehingga mereka didda mandauta langngu takka. ¹⁰Takka yinnai malaikat nappanewi ti yidda, "ambai mandauta ammammi sebab dengarlah, Yawwa kupekanngummi ni kabar baik tentang ni sukacita besar ni tutda ngarandukka dabbanni nimmanua ti pannu tana. ¹¹Ni laddunni nggia, badda dadinnakka ni jurusselamatmi, yaitu Kristus Tuhanti kota Daud. ¹²Giangginni tadanni; Yimmi akan menemukan ni allakawa nippa pakkamboruwaida kain lampin dangngu dapammaturru ti palungan. ¹³Tiba-tiba, tampaklah malaikat banna karangngandarra sekumpulan tentara surgawi yang memuji Allah dangngu dappnewi, ¹⁴"Kemuliaan bagi Allah ti panyiamma jagaa dangngu ni damai sejahtera ti pannu tanah, ti antara tuu ma berkenan kepada-Nya." ¹⁵Ketika yidda malaikat badda ammandarra tuu ma pawanna mbada dangngu yidda malaikat badda bali ti surga, yidda tuu mapawanna mbada berkata satu kepada yang lain, "mainad katta salaku ti Betlehem untuk ba a etai paninimma dadii, nippa badda pekanna ti yitta," ¹⁶Lalu, yidda danggesa badda salaku lappa jamburrai Maria dangngui Yusuf, serta ni allakawa nimma manggoli ti palungan. ¹⁷Ketika mapawanna mbada badda etassa ni allakawa, yidda da ceritrai ni panewi nippa badda rangngidda mengenai ni allakawa. ¹⁸Dan, ngarandukkadda tuu marangii hal itu, da heran dangnganggi nippa lolukadda tuu ma pawanna mbada. ¹⁹Akan tetapi, Maria na pandangui dangngu na banjallai nippa rangnginna dan merenungkan di dalam hatinya. ²⁰Lalu, para gembala da mbali ke domba-dombadda sambil memuliakan dan memuji Allah atas ngarandukkanni nippa etadda dan nippa rangngidda seperti yang di katakan kepada mereka. ²¹Dan, banna tomassa ni laddu pakawalunna badda sunnai ni allakawa, datakkinni ngaranna yaitu: Yesus, seperti ni ngara nippa yanai malaikat ba attanna patiapunni innanna. Ni allakawa dakarangnganni ti bait Allah. ²²Banna baisasa ni laddu pa penyucian wai nimma sesuai ni hukum Musa, Maria dangngui Yusuf da karangngannii Yesus ti Yerusalem untuk ba serahkan ti Tuhan, ²³Seperti nippa badda tulissa ti hukumnai Tuhan, "Setiap allakawa mani mamatua harus di kuduskan bagi Tuhan" ²⁴dangngu ba yaa persembahan samatunni nippa papanewiwaini ni Hukum Tuhan yaitu sisa pasang rawatana atau duada niwu anna merpati. "Simeon dangngui Hana daetai Yesus. ²⁵OONI nimani nimma ngaranna Simeon nimma enganna ti Yerusalem. Yinna Tuu ma bennarra dan saleh, mappa tinggi ni penghiburannai Allah atas Israel, dangngunni Roh Kudus menyertainya. ²⁶Simeon na pekanni Roh Kudus bahwa yinna attanna mati amma sebelum ba attanna etappui Kristus yang di urapi Tuhan. ²⁷Lalu, Simeon nappa maina ti bait Allah atas tuntunan Roh Kudus, Ketikai Yusuf dangngui Maria badda karangngannii Yesus ti Bait Alla untuk bapassalakui smmatunnii nippa langinni ni hukum Taurat. ²⁸Kemudian, Simeon nalirai ni Allakawa dangngunna memuji Allah, linnanggi, ²⁹Sekarang, ya Tuhan, kiranya Engkau mengisinkan pelayan-Mu ini bokku salaku dalam Damai sejahtera, sesuai ni Firman-Mu; ³⁰Sebab, ni matangu badda etanggussa ni keselamatan-Mu, ³¹nippa badda sadiammu ti sagadda bangsa-bangsa; ³²yaitu ni cahaya nimma pawailanguii ni bangsa-bangsa ma atta kenallai Tuhan, dangngu nimma menjadi kemuliaan bagi umat-Mu Israel." ³³Yusuf dangngunni innanna ni allakawa jadi heran dangnganggi nippa langinnai Simeon tentang Dia. ³⁴Kemudian, Simeon na berkatirra yidda dan na panewi ti Maria, Ibu Yesus, "Dengar, ni allakawa nia badda tetapdassa untuk banna menjatukan dangngu banna pakaddirra tuu dangu ti Israel, serta na dadii tadanni nippa tentang da tuu dangu. ³⁵(Dan, se bilah ni kasiddi na kadussukanggui ni sangasummu) supaya ni issi atidda tuu madangu akan di nyatakan." ³⁶Di sana juga ooni nissatuu nabiah nimma ngaranna Hana, ananai Fanuel walli ti suku Asyer. Yinna badda kawedannakka. Banna Muripa dangnganni ni lawinna hanya 7 tauna setelah banna nikka, ³⁷baisakahaina na jadi janda sampai usia 84 tauna. Yinna attanna mali amma ammaggi ni bait Allah, tetap banna sambaya, puasa, ibadah laddu kanjiddungnga. ³⁸Pada waktu itu, nappa mainai Hana dan yinna na mengucap syukur kepada Allah dan na ceritrakan tentang Yesus ti tuu madangu manapai ni penebusan Yerusalem. Yusuf dan Maria da bali ti Nasaret. ³⁹Baisakai Yusuf dan Maria da pasalakui ngarandukka ndabbanni nimma sesuai ni hukum Tuhan, yidda da bali ti Galilea, ti kota asalda yidda yaitu Nasaret. ⁴⁰Ni allakawa na bertumbu, namatua, dan semakin besar, na pakalua, penuh hikmat, dan Allah na

berkatii-Nya, Yesus ti Bait Allah.⁴¹ Kirra bannu tau orang tuanai Yesus na salaku ti Yerusalem banna tomai ni perayaan hari raya Paska.⁴² Banna umurra 12 taunakkai Yesus, Yidda dassalaku ti Yerusalem sesuai kebiasaan hari raya.⁴³ Ba badda baisasa ni perayaan, Yidda dabali, Namun, Yesus tetap banna enganna ti Yerusalem tanpa badda lakkassanni orang tuana.⁴⁴ Nippa pangaddada yidda orang tua Yinnai Yesus ooni ti antara Rombongan, yidda dasalaku pangatta selama 1 ladduda. Lalu, Yidda damulai badda manyarranni ti antara kaum keluarga dan ti tuu palakkassadda.⁴⁵ Ba attadda etassai Yesus, Yidda dabali ti Yerusalem badda manyarranni.⁴⁶ Setelah baa 3 laddudakka, yidda daetai Yesus ti bait Allah sementara mandiddinnai ti antara guru-guru agama, sambil badda rangngii dan badda mengajukan pertanyaan.⁴⁷ Ngarandukkadda tuu marangii terheran-heran akan pengetahuan dan jawaban-jawaban-Nya.⁴⁸ Ketika orang tuana badda etassa Yesus,, yidda da heran mannu. Lalu ni ibuna napakatanna, "Nak, kaddi tummu haiwu ti yami ? Ni amammu sangat cemas bamma manyarranggu,"⁴⁹ na simai Yesus, kaddi dimmi manyarrangga ? attai lakkassa ammangga bahwa yawwa batti umma nanni Amanggu ?"⁵⁰ Takka yidda attadda mengerti ammanggi nippa panewiwaina.⁵¹ Lalu, Yesus na bali karanggandarra orangtuana. Namun, ni innanna na banjallai nippa panewiwanai ti dalu atinna.⁵² Yesuspun semakin banna matua dan semakin banna bijaksana. Ia juga semakin banna bussanni Allah dan tuu rara.

Chapter 3

Pelayanannai Yohanes Pembaptis ¹Ni masa paretannai Kaisar Tiberius ti tahun pa 15, ketika Pontius Pilatus banna jadi Gubernur ti Yudea, Herodes na jadi sangaji ti Galilea; Filipus ni angwuana jadi sangaji ti wilaya Uterea dan Trakhonitis; dan Lisaniyas jadi sangaji ti Abilene, ²Hanas dan Kayafas menjabat sebagai imam agung, datanglah Firman Allah ti Yohanes, ananai Zakharia, nimma enganna ti maradda ginnangngu. ³Maka, Yohanes na loyarranggi ni daerah sekitar Yordan dan memberitakan baptisan pertobatan untuk pengampunan dosa. ⁴seperti nippa tulissa ti kitab Nabi Yesaya; "Oginni li nimma pakawawukanna ti maradda ginnangu, 'Sadiai ni lara tutunai Muri, dan palurussai ni laranna. ⁵Setiap lemba na buninggi, setiap gunung dan bukit na paratai. Nilara makalegu na palurussai, setiap ni lara nimma attarata na pamulussai. ⁶Dan, ngarandukkadda tuu da etai ni keselamatan dari Tuhan !""Yesya 40 : 3-4 ⁷Lalu, Yohanes napanewi ti tuu dangu yang datang untuk babaptisra. "Hai yimmi mketurunan ular beludak! Herai nimma panamunggummi untuk bai selinggi ni murka Allah yang akan datang ⁸Oleh karena itu, pa etangginni wuanni nihasilla pertobatanmu. Amba panewi amma tutu wikkimmu, Abraham adalah boku appumma yami! Yawwa ku panewiwa, sesungguhnya wali ti watu-watu diana bagi Abraham ! ⁹Bahkan, mulai sekarang ni kataka badda banjallassa ti karasa amu yai kalada. Ni pungngi yai ma attawolu wuana da pogui dan dakawussukanggi ti api." ¹⁰Tuu dapakatanana ti Yohanes, "kalau ba tunnihaika, panika pawolumma yami?" ¹¹Yohanes na simai, ni mangngu kalabinna duada balla, harus nabawi dangnganni ni olinna ma atta ookalabinna. Dan, orang nimma mangngu pangana, harus banna bawi dangnganni ni olinna. ¹²Tuu mapakabuana pajak damaimannu pa baptis. Yidda dapakatananna ti yohanes, "Guru, panikka parammamayami?" ¹³Yohanes na pekandarra yidda, "ambai patangngi amma pajak lebih dari nippa badda tetapkan." ¹⁴Beberapa tentara da pakatananna ti Yohanes, "Bagaimana dengan yami? apakah yang harus yami lakukan? Yohanes na panewi ti yidda, " amba dangngi amma duit secara paksa dari siapapun. cukupkan ni muripammu dengan gajimu." ¹⁵Ketika ngarandukkanna ni tuu banna harappai ni kedatangannai Mesias, yidda ngarandukkadda dapakatananna ti dalu atidda tentang Yohanes, apakah yinnai Kristus atau tidak. ¹⁶Yohanes nasimarra yidda dan berkata, "Aku membaptis yimmi dengan Wei. Akan tetapi, seseorang nimma lebih berkuasa walli ti yawwa akan datang. Untuk bokku buawai ni leku sandallanna atta ku layakma. Ia akan membaptis yimmi dangu Roh Kudus dan Api. ¹⁷Ni alat penampi badda ouja ti lummanna untuk banna pawarissai ni lantai pengirikan dan untuk banna pakabuandi ni gandum madassa ti lepitanna. Akan tetapi, Ia akan na tunnui ni sekam ti api ma atta baddanna." ¹⁸Dengan nasihat nimma dangu, Yohanes na mengajargi ni Injil ti tuu dangu. Yohanes pembaptis da penjarai. ¹⁹Akan tetapi, karenai Yohanes banna teggurrai Herodes, ni sangaji wilaya, atas hal nippa badda wolunna dengan Herodias, ni assa ummanna ni anguwuanai Herodes, dan karena nimma jahat nippa badda wolunna, ²⁰maka yinna herodes nappa tamanni Yohanes ti penjara. Yesus di Baptis ²¹Ketika ngarandukkanna ni tuu dibaptis, Yesus juga da baptis mannu. Dan ketika banna berdoa, ni awangu na terbukai, ²²dan Roh Kudus na burru ti pannu lebanna dalam wujud merpati. Lalu, oo suara wali ti awangngu berkata, "Yookadda Ana Pabussang-Gu. Ti Yokadda Yawwa bokku berkenan." Silsila Yesus ²³Ketika Yesus banna mulai pelayanan-Nya, Yinna berumur 30 tauna. Tuu badda panewi bahwa Yesus ananai Yusuf. Yusuf ananai Elia. ²⁴Elia Ananai Matat, Matat Ananai Lewi. Lewi ananai Malkhi anak Yanai. Yanai anak Yusuf. ²⁵Yusuf ananai Matica. Matica anak Amos. Amos anak Nahum. Nahum anak Hesli. Hesli anak Nagai. ²⁶Nagai anak Maat. Maat anak matica. Matica anak Sime. Sime anak Yosekh. Yosekh anak Yoda. ²⁷Yoda adalah anak Yohanan. Yohanan anak Resa. Resa anak Zerubabel Zerubabel anak Sealtiel. Sealtiel anak Neri. ²⁸Neri anak Malkhi. Malkhi anak Adi. Adi anak Kosam. Kosam anak Elmadam. Elmadam anak Er ²⁹. Er anak Yesua Yesua anak Eliezer. Elieser anak Yorim. Yorim anak matat. Matat anak Lewi. ³⁰Lewi ananai Simeon. Simeon ananai Yehuda. Yehuda ananai Yusuf. Yusuf ananai Yonam. Yonam ananai Elyakim. ³¹Elyakim ananai Melea. Melea ananai Mina. Mina ananai Mtata. Matata ananai Natan. Natan ananai Daud. ³²Daud ananai Isai. Isai ananai Obed. Obed ananai Boas. Boas ananai Salmon. Salmon ananai Nahason. ³³Nahason ananai Aminadab. Aminadab ananai Admin. Admin ananai Arni. Arni ananai Hesron. Hesron ananai Peres. Peres ananai Yehuda. ³⁴Yehuda ananai Yakub. Yakub ananai Ishak. Ishak ananai Abraham. Abraham ananai Terah. Terah ananai Nahor. ³⁵Nahor ananai Serug. Serug ananai Rehu. Rehu ananai Peleg. Peleg ananai Eber. Eber ananai Salmon. ³⁶Salmon ananai kKenan. Kenan ananai Arpaksad. Arpaksad ananai Sem. Sem ananai Nuh. Nuh ananai Lamekh. ³⁷Lamekh ananai Metusalah. Metusalah ananai Henokh. Henokh ananai Yared. Yared ananai Mahalalel. Mahalalel ananai Kenan. ³⁸Kenan ananai Enos. Enos ananai Set. Set ananai Adam. Adam ananai Allah.

Chapter 4

Pencobaan Yesus ¹Yesus banna bali wali ti sungai Yordan na bannuna Roh Kudus. Kemudian, Yesus na pimpinni Roh Kudus banna saganna ti maradda ginnangu ²selama 40 laddu untuk banna cobai Iblis. Dia attanna ngaamma selama hari-hari itu. Ketika banna berakhir, Yesus na manjiwu. ³Lalu, Iblis na panewi ti Yesus, "Jika You anak Allah, palewarri ni watundia kanna jadi rotirri." ⁴Yesus na simai, "Ogi nippa tulissa, 'Ni Muripanna ni Tuu bukan hanya wali ti roti,' Ulangan 8:3⁵ Kemudian, Iblis nakarangnganni Yesus ti panyia majaga dan napaetannai ngarandukka ndabbanni ni kerajaan ti pannu tanah. ⁶Lalu, Iblis napanewi ti Yesus, "Yawwa (iblis) ku yagu kuasa dan kemuliaan atas ngarandukkani nippanyia, sebab ngarandukkanni telah diberikan kepadaku. Dan, yawwa ku yaii siapa saja mabussanggi. ⁷Jadi, jika You (Yesus) bou esmbawaa, ngarandukkanni akan jadi milik-Mu," ⁸Lalu, Yesus nasimai, "ogi nippa tulissa, 'Kamu harus bai sembai ni Muri Allahmi, dan hanya danaa yinna kamu harus bai berbaktimi,' Ulangan 6:13⁹ Kemudian, Iblis na karangnganni Yesus ti Yerusalem lalu menempatkan Yesus ti Puncakni ni Bait Allah. Linnai iblis ti Yesus, "Jika You ba anak Allahwu, pakanabu Wikimm-Mu wallisiana, ¹⁰karena ogi nippa tulissa, 'Mengenai Youna, Allah na paretarra malaikat-malaikatna untuk menjaga-Mu,' Mazmur 91: 11 ¹¹Dan, dengan ni lummadda yidda, mereka akan da topangwu supaya ni wissimmu attanna terbenturrai ti watu." ¹²Mazmur 91:12¹² Nasimai Yesus pada Iblis, "ogi nippa tulissa, 'Ambau coba ammai ni Tuhan Allahmu.' Ulangan 6:16 ¹³Setelah Iblis banna baisaka pa cobai Yesus, ia nasalaku banna ammanni Yesus dan na sullu remanna kesempatan sawawi. Ni permulaan pelayananai Yesus ti Galilea ¹⁴Yesus na bali ti Galilea dengan na Bannunah Kuasa Roh, dan ni berita tentang Yinna menyebar ti ngarandukkanni di daerah sekitar. ¹⁵Lalu Yesus na mulai banna mengajar ti Sinagoge dan ngarandukkadda Tuu da puji Yinna. Yesus attada terimmamai ti manua wikkinna. ¹⁶Kemudian Yesus na salaku ti Nasaret, ti manua panyia matuanna. Seperti kebiasaanna Yinnai Yesus na salaku ti Sinagoge ba tomai ni laddu sabbat dan na dengirra untuk ba bacca. ¹⁷Da yanai ni Kitab Nabi Yesaya, Lalu Yinna na buawwai ni Kitab dan na kolinggi ni bagian yang menuliskan, ¹⁸"Ni Roh Tuhan Ogi ti Yawwa, karena Ia badda mengurapi Aku untuk bokku pamomanggi ni kabar baik ti Tuu mamilla. Ia na Utussawwa untuk bokku patomanggi ni berita pembebasan ti tuu tawanan, dan pemulihan penlihatan da tuu makambola, untuk membebaskan tuu ma tertindas, ¹⁹dan untuk ba mengabargi ni tahun Rahmat Tuhan sudah datang." Yesaya 61:1-2²⁰ Yesus na todi ni kitab itu lalu na pabalinggi ti pejabat umma Ibadah, baisakahaina na mandiddi. Ngarandukkanni ni matada Tuu ma ona ti Sinagoge da terpaku badda elui Yinna. ²¹lalu, Yesus mulai banna panewi ti Yidda, Ni laddunnigia na genappai pani nippa tulissa ti kitab Suci pada saat yimmi bairangii, ²²Dan, ngarandukkadda tuu membenarkan sambil terheran-heran ni papanewiwaina nimma dassa nimma lusa wali ti rowiwwinna. Yidda da panewi, "Angga yinna nia ni ananai Yusuf?" ²³Kemudian, Yesus napanewi ti yidda, "Yimmi pasti mengucapkan ni pribahasa ini kepada-Ku, Tabib, patanggassa wikkimmu! yami marangiwu tentang hal-hal nippa wolu-Mu ti kapernaum, lakukan juga di sini, ti manua wikkimmu." ²⁴Kemudian Yesus na panewi, "Aku berkata kepadamu, sesungguhnya atta ooamma nabi patarimmadda ti manua wikkinna. ²⁵Dalam kebenaran, Yawwa kepekungummi, da dangu janda ti Israel pada samannai Elia, ketika ni awangu tertutup selama 3 tau nammu wulla, ketka nimma jiwu kalada banna dadii ti seluru negeri. ²⁶Akan tetapi, Elia attadda utussammai ti tuu sawawi kecuali ti janda sarfat nimma enganna ti daerah Sidon. ²⁷Dan, tuu dangu langngutakka ma menderita penyakit kusta ti Israel ti saman Nabi Elisah, takka atta ooamma satu patahirda selain Naaman tuu Siria. ²⁸Ketika ba rangii ni hal-hal yinni, ngarandukkadda tuu ti Sinagoge da mbani langngu takka. ²⁹Maka, berdirilah yidda dan da serettai Yesus keluar wali ti kota itu, lalu didda karangnganni ti ti puncak bukit kota mereka badda pakaddi untuk ba pakka nabui wali ti puncak tebing. ³⁰Akan tetapi, Yesus na lusa dan na salaku wali ti paduada yidda. Ni satuni ni mani na bebas wali ti Roh setan ³¹Yesus na salaku ti Kafarnaum, sisa manua ti wilayah Galilea, dan mengajar ti tuu madangu ti laddu Sabbat. ³²Yidda da kagummai ni pengajaran-Nya nimma penuh Kuasa. ³³Ti Sinagoge, oni ni satu ni mani nimma kerasukan Roh setan ma najis. Ni tuu yinna na pakawawukanna dengan suara keras, ³⁴"Ammangammaka yami wikki! pani ni urusan-Mu ti yami, hai Yesus, Tuu Nasaret? Apakah you Mu maiwu untuk membinasakan yami? Yawwa ku lakkassangu herawu Youna. Ma Kudus wali ti Allah!" ³⁵Akan tetapi, Yesus na bantai ni roh setan, kata-Nya, "Diam! Lusawu wali ti tuu nia!" setelah ni setan banna kapassa-passani ti tanah, ti saga tuu dangu, ia na lusa wali ti tubunna ti nituu dan tidak menyakitinya. ³⁶Dengan penuh kekaguman, ngarandukkadda tuu ma ona di situ berkata satu dengan yang lain, "Pani panewigia? karena ni wibawa dan ni kuasa, Ia naparetai ni roh-roh najis itu dan yidda da lusa." ³⁷Dan, ni berita tentang Yesus na gannappa dabbanggi ti bebeipanyia ti daerah itu. Inna yerannai Petrus dan tuu madangu di sembuhkan ³⁸Kemudian, Yesus na lusa wali ti umma Ibadah dan na salaku ti ummannai Simon. Saat itu, Ibu mertuanai Simon sedang annalalu maringiinnai, karena itu da dangii Yesus untuk menyembuhkannya. ³⁹Lalu, berdirilah Yesus ti karasannai ibu mertuannai Simon dan membentak demam itu, dan na

tanggassa. Seketika itu juga Ibu mertuannai simon na kaddi dan mulai banna layanirra yidda.⁴⁰ Ketika ni mata laddu banna tamai, ngarandukkadda tuu da karangandarra olidadida ma menderita berbagai jenis penyakit ti Yesus. Kemudian Yesus na tumpang tanganra masing-masing dan menyembuhkan yidda.⁴¹ Setan-setan na lusarri wali ti tuu dangu sambil berteriak, "You adalah Ananai Allahwu!" Akan tetapi Yesus na bentakra yidda, Ia attanna amma ammandarra badda panewi karena da lakkassanggi bahwa Ia adalah Kristus. Yesus na berkhotbah ti kota-kota lain.⁴² Tomakanni baru-barunni Yesus na salaku ke suatu tempat ma sunyi untuk banna sendiri. Tuu dangu mamanyarranni, dan ketika badda tabbukassa, yidda da berusaha untuk badda nyimbai Yinna ka ammba nassalaku.⁴³ Akan tetapi, Ia napanewi ti Yidda "Yawwa harus Ku patomanggi ni Injil Kerajaan Allah ti kota-kota lain karena untuk inilah Yawwa di utus."⁴⁴ Lalu, Yesus na berkhotbah ti sinagoge-sinagoge ti Yudea.

Chapter 5

Panggilan untuk ba lada Tuu rara. ¹pada suatu ketika,tuu dangu ma kerumun ti sekeliling-Nya untuk ba rangi ni Firman Allah.Waktu itu Yesus ti karasa danau Genesaret ²dan na etarri ni tena duadandi ti karasa danau itu,takka yidda pelayan badda lusadakka wali ti tena da sedang basadarri ni ladada. ³Yesus na sawi ti salah satu tena,yaitu milikannai Simon,dan napalewai Simon untuk banna bosingginni tena kanna malerui wali ti tanah mara.Kemudian,Jesus na mandiddi dan na mengajardarra tuu dangu ti pannu tena. ⁴setelah banna baisaka papanewi,Jesus linni Simon,"bosi wallikinnawu ti wei makajallungnga pasallai ni jalamu untuk bau wappawwu ikan," ⁵Nasimai Simon,"Yami bekerja keras sepanjang ni kanjiddunganni,takka atta makoli ammanna pani-pani! Akan tetapi, karena you mapalewamma ,aku akan menebarkan jala ini." Dan,ketika yidda badda pakeriloluna,mereka menangkap banyak sekali ikan sehingga ni jalada mulai banna karewii. ⁷Lalu,yidda da ya isarat ti olida ti tena sawawi untuk badda pamaina pa banturra.Kemudian, da pamaina olida badda taudi issinnarri ni tena ba duadandi dan hampir na tambullurri. ⁸Ketika Simon Petrus banna etarri hal itu,Simon na bersujud dan berkata,"Pergilah dariku,Tuan,sebab yawwa tuu berdosawa!" ⁹Petrus berkata demikian sebab ia dan ngarandukkadda tuu dangu merasa takjub karena banna dangurri ni ikan nippa kolida. ¹⁰Demikian jugai Yakobus dan Yohanes,ananai Sebedeus,olinnai Simon. Yesus na panewi ti Simon," Ambau mandautammawu.Mulai sekarang,kamu akan menjala tuurara." ¹¹Sesuda badda patangngirin ni tenada timma mara, yidda da ammandarri ngarandukka ndabbannarri dan da kerilolui Yesus.Tuu ma sakit kusta da tanggassa ¹²Suatu hari,oni ti sisa manua(kota).Ti manua hai,ada seorang nikalittanna wannana kusta,ketika ni tuu yinna banna etai Yesus,Ia bersujud labbanni ngaranna banna tomai ni tanah dan na memohon kepada-Nya,"Tua,jika you boubissukaka, Engkau dapat menahirkan aku," ¹³Lalu,Jesus na pajolangginni lummanna dan na tojakan ni tuu yinna.Kata-Nya," Aku mau,mu tanggasawuka(tahir)."Seketika itu juga ni penyakit kustanna ni tuu na munnangui. ¹⁴Namun,Jesus na pekanni ni tuu noo untuk tidak memberitahukan siapa pun dan napanewi,"Salakuwu dan patakkawikkinggi ni kalittammu ti imam.Yawu Kurban persembahan karena bau tanggassawu seperti nippa papareta wainai Musa sebagai buktinni Yidda." ¹⁵Ni berita tentang Yesus na gannappa dabbanja ni pannu tanah sehingga da dangu tuu ma pamaina dan pakabuana untuk ba rangii Ynnai Yesus dan untuk banna patanggassarra wali ti panyakida. ¹⁶Namun,Jesus sering banna salaku kabunni ti panyia masunyi banna berdoa.Tuu malikku na patanggassarra ¹⁷Pada suatu hari ,ketiaka banna mengajarra Yesus,tuu Farisi dan Ahli Taurat mapamaina wali ti ngarandukka dabbannarri ni kota ti wilayah Galilea,Yudea,dan kota Yerusalem juga duduk di sana.Dan,ni kuasannai Tuhan menyertai Yesus sehingga dinna patanggassarra tuu dangu. ¹⁸Lalu,tampaklah tumma pipirra tuu maditai ni tuu makalikku ti pannu nyiapamma turruna,dan yidda da berusaha badda tamakarangnganni dan meletakan ti sagannai Yesus. ¹⁹Akan tetapi,karena ba attada etaka lara untuk badda tama karangnganni akibat ni tuu dangu nimma panyimbanna,sawidassa yidda ti wogu umma dan dapaburrinni ni tuu makalikku bersama ni nyiapamma turruna ti sagannai Yesus. ²⁰Ketika banna etassa ni imanda yidda,Jesus na Panewi," Hai saudara,ni dosamu badda podisasa." ²¹Ahli-ahli Taurat dan tuu Farisi mulai badda pakatana-tanana,"Herai ni tuu nia nimma hujattai Allah?Herai nimma podissai ni dosa-dosa kecuali ba atta Yinna kakai Allah ?" ²²Ketikai Yesus banna lakkassanggi ni pangadda da yidda,Ia berkata,"Kaddi dimmi pakatannam seperti itu ti dalu atimmi?" ²³Beginimma risi pa muda,mengatakan,ni dosa-dosamu badda podissasa atau kaddiwuka kau salakuwu,? ²⁴Akan tetapi ,supaya yimmi kai lakkassanggi bahwa Anak manusia na berkuasa ti pannu tana untuk banna ampuni dosa," Yesus linna darra tuu ma kalikku," Aku berkata kepadamu: Kaddiwwukka,dedikkanggi ni panyia pamma turrummu dan pulanglah." ²⁵Seketika itu juga ,ni tuu yinna na langsung banna nderingirra ti saga tuu dangu dan na dadanggi nippa nyiapamma tuuruna,lalu na salakubaali sambil banna memuji Allah. ²⁶Ngarandukkana ni tumadangu merasa tagjub dan memuji Allah.Dengan ba rasa mandauta langngu takka terhadap ni kuasanai Allah, yidda da panewi,"Ni laddu nimmagiana yami maetai ni hal-hal nimma luar biasa!" Lewi na kerii Yesus ²⁷Setelah itu,Jesus na lusa dan naetai ni satuu nimma pakabuana pajak.Yesus linnanni yinna,"Ikutlah Aku." ²⁸Maka yinnai Lewi na kaddi banna dengirra,dan na amma dabbandi nippa rammanna ,dan kerii Yesus. ²⁹Kemudian,Yinnai Lewi na wolui ni pesta kalada tutunai Yesus ti ummanna.Dangu tuu ma pakabuana pajak dan tuu sawawi turut makan bersama dengan mereka. ³⁰Akan tetapi,tuu farisi dan Ahli-ahli Taurat mulai banna sarukkuttai ni mukada terhadap ti murid-muridnai Yesus,"Kaddi yimmi dimmi ngakangandarra tuu ma tanggu pakabuana pajak dan tuu ma berdosa?" ³¹Yesus nasimai dan napanewi dangandarra yidda,"Atta yidda amma tuu masehat ma perluna dokter tetapi tuu ma annalalu. ³²Yawwa bokku pamainawa atta ku kayekamanna tuu ma badda bennarna ,tetapi untuk tuu ma berdosa supaya kadda bertobat." Tuu Farisi membandingkan Murid Yohanes dan Yesus ³³Yidda da berkata ti Yesus,"Murid-muridna Yohanes Pembaptis sering badda puasa dan da berdoa,begitu juga murid-murid tuu

farisi. Akan tetapi, murid-murid-Mu selalu badda nga dan badda unnu." ³⁴Yesus na berkata ti yidda, "Dapatkah yimmi baipalewarra pengiring pangantin mani untuk badda puasa ketika ni panganti laki-laki masi karangnga puddarra yidda? ³⁵Namun ti laddu akan datang, ketika pengantin mani di ambil wali ti yidda, dan pada hari-hari itulah yidda badda puasa." ³⁶Yesus na ceritraginni perumpamaan ti yidda, "Atta oamma satu masirrai ni karewi wali ti kalabinna mabaruu untuk banna tamballa wainggi ni kalabinna nimma mabbu. Karena ba tunni haikassa, ni tuu yinna parussannai ni kalabinna nimma baru, dan ni karewi nimma baru attanna cocok ammai dengan ni kalabi mema. ³⁷Demikian juga atta oamma satu ma tuangkan anggur mabaruu ti dalam kantong kulit ma badda mabbunna. Ni anggur ma baru akan merobek ni kantong kulit ma badda mabbunna sehingga ni anggur baru na sobunni dan ni kantong kulitnya akan hancur. ³⁸Ni Anggur ma baru harus ba banjallai ti kantong mabaruu. ³⁹Atta oamma satu ma badda unnunggi ni anggura mema, mau minum anggur baru sebab yidda berkata," Ni Anggur mamema risi padassai,"

Chapter 6

Tuhan atas hari sabat ¹Suatu ketika,ti laddu sabat,Jesus nasalaku melalui ni oma gandum.Pada waktu itu,kaidai beberapa biji gandum, da gosok-gosokgi dengan ni lummada yidda,lalu didda nganggi. ²Beberapa tuu Farisi dapakatanana,"Takka kaddi yimmi melakukan pada hal nippa atta ramma ti laddu sabat ?"³Yesus na simarra yidda dengan berkata,Yimmi attai bacca ammai nippa lakukan Daud Ia dan tuu makaranganni badda manjiwu, ⁴appalinni samanni banna tama ti rumah Allah,banna teki Roti Persembahan,memakan roti tiu,serta banna yadarra oli karanganna,yang tidak boleh badda ngagi,kecuali para Imam saja?" ⁵Lalu,Jesus berkata ti tuu Farisi,"Anak manusia adalah Tuhan atas hari sabat."Yesus napa tanggassarra tuu ti laddu sabat⁶Ti laddu sabat berikutnya,Jesus na saku ti Sinagoge dan na mangajar.Di tempat itu oni ni tuu makalikku lumma kawanana. ⁷Ahli-ahli Taurat dan tuu Farisi mengamati Yesus untuk badda Etaí apakah Yinna nappa tanggassar tuu ti laddu sabat,supaya yidda ka ada alasanda badda tudui Yesus. ⁸Akan tetapi,Jesus na lakkassanggi pani nippa papangadda.Ia berkata ti tuu makalikku,"Bangun dan dengirrawu ti padua," Lalu, ni tuu yinna nakaddi dan na dengirra. ⁹Yesus na berkata ti yidda,"Yawwa Ku pakatanana pada kalian,manakah nimma piana untuk ba lakukan ti laddu sabat; wolui nimma dassa atau wolui nimma attadassa ?" ¹⁰Setelah banna elui ti sekeliling da yidda,Jesus na berkata ti tuu makalikku lummanna" ulurkanlah ni lummamu."Baisakahaina,na ulurranggi ni lummanna dan ni lummanna jadi sembuh. ¹¹Akan tetapi,Tuu Farisi dan Ahli-ahli Taurat jadi bani langngu takkadda dan berunding tentang apa yang mereka lakukan terhadap Yesus.Pedi tumma 12 Rasul¹²Pada hari-hari itu,Jesus na sawi ti pannu bukit untuk banna berdoa,dan na berdoa ti sagannai Muri sepanjang ni kanjiddunganni. ¹³Tomassa ni bau-barunni,Yinna na kayekanddarra murid-murid-Na dan na pedirra 12 tuu ti antara yidda, yaitu tuu patakidda Rasul;¹⁴Simon nimma ngaranna Petrus",Andereas angnguwanai Petrus,Yakobus,Filipus,Bartolomeus,¹⁵Matius,Tomas,Yakobus ananai Alfeus,Simon nippa takkidda tuu selot , ¹⁶Yudasa ananai Yakobus,dan Yudas iskariot nimma penghianat. Pengajarannai Yesus¹⁷Setelah Yesus dan para Rasul badda burruka wali ti bukit,Yinna na dengirra ti panyia malinjaka. Lalu,datanglah rombongan para muridanna dan tuu dangu ma pamaina wali ti seluru wilayah Yudea,Yerusalem,serta ma wali ti daerah pantai kota Tirus dan Sidon. ¹⁸Mereka ngarandukkadda da pamaina untuk badda rangi Yesus dan untuk ba kalinggi ni kesembuhan wali ti semua penyakit.Dan ,tuu parasuki roh-roh jahat juga di sembukan. ¹⁹Semua tuu berusaha untuk ba tojakai Yesus sebab ada kuasa malusa wali ti Yinna nippa tanggassa dangnga.²⁰Yesus na elurra murid-murid-Na dan napanewi,"Di berkatilah yimmi yang miskin sebab milikammi yimmi ni kerajaan Allah. ²¹Di berkatilah yimmi yang sekarang ini mamanjwu sebab yimmi akan di kenyangkan.Di berkatilah yimmi mamangasih sebab yimmi akan mirikkimmi.²²Di berkatiklah kamu di saat tuu badda bencimi,mengucilkan,menghinamu,serta mencemarkan ni ngarandassammu karena anak manusia. ²³Bersucitalah pada hari yimmi mengalaminya,dan melompatlah kegirangan karena ni upah kaladamu ti surga; sebab seperti itulah boku appummi memperlakukan para nabi. ²⁴Akan tetapi ,celakalah hai yimmi madedi sebab yimmi badda kolimmissa ni kenyamanan muripa. ²⁵Celakalah yimmi sekarang mabassu sebab yimmi akan mi manjiwu.Celakalah yimmi yangsekarang ma rikki sebab yimmi akan meratap dan mi mangasimi. ²⁶Celakalah kamu jika ngarandukkanna ni tuu mengatakan hal-hal nimma dassa tentang dirimu sebab seperti itulah boku appummi yidda ketika berbicara tentang nabi-nabi palsu." Kasihlah Musuhmu²⁷"Akan tetapi,Aku berkata ti yimmi marangiwa Yawwa.Bussadarra mussumu dan wolunni nimma dassa ti tuu ma bencimu. ²⁸Berkatilah yidda tuu ma kutukammi dan berdoalah bagi yidda ma aniyayami.²⁹Bagi tuu ma tamparrai ni pipimu,tawarra mannui ni pipi sawawimu. Dan,herai nimma rampassai ni jubahmu,ambai siriammanni banna rampassai ni kalabimmi. ³⁰Berilah setiap tuu madangiimi,dan ba okaka mategigummirri ni milikammi,ambai dangii bali ammarri.³¹Perlakukanlah tuu sawawi sebagaimana yimmi ingin di perlakukan oleh yidda. ³²Jika yimmi hanya mengasihi tuu yang mengasihi yimmi,pani pujiansa yang diberikan ti yimmi? Sebab ,tuu berdosaupun mengasihi tuu yang mengasihi yidda. ³³Jika yimmi hanya wolui nimma dassa ti tuu madassa dangagummi, pantaska yimmi baikolinginni pujian? Sebab,tuu ma berdosaupun melakukan hal yang sama. ³⁴Jika yimmi meminjamkan barang ti tuu sawawi dengan mengharapakan imbalan,pani pujiansa yang di berikan kepadamu? Sebab tuu ma berdosaupun meminjamkan ti tuu sawawi supaya yidda dapat menerimanya kembali dengan ni jumlah yang sama.³⁵ Akan tetapi ,Bussandarra mussumu dan wolui nimma dassa,berilah pinjaman kepada tuu sawawi tanpa mengharapakan imbalan.Dengan begitu,yimmi mi kolinginni upah makalada dan yimmi akan menjadi anak-anak yang Mahatinggi,sebab yinnai Allah baik terhadap yidda tuu ma atta lakkassanggi ni terimakasih dan nimma jahat. ³⁶Karena itu,hendaklah yimmi berbelaskasihan,sama seperti ni Bapamu yang juga ma penuh belaskasihan." Amba menghakimmarra tuu sawawi³⁷" Ambai menghakim amma supaya yimmi tidak di hakimi.Ambai menghukum amma supaya yimmi tidak di hukum.Ampunilah dan yimmi akan di ampuni.³⁸Berilah dan akan diberikan kepadamu;ni takaran nimma dassa,yang dipadatkan,yang

digoncangkan dan berlimpah, dan yang akan di tuangkan kepangkuanmu. Karena dengan ni ukuran masamanna nippa waimu untuk mengukur, hal itu akan di ukur kembali kepadamu."³⁹ Yesus na ceritraginni perumpamaan ti yidda, "Bisakah tuu makambola badda pakaranganna oli kambolada? Tidakkah yidda badda rangka kanabu ti kaluaku?"⁴⁰ Seorang murid attanna risi amma wali ti gurruna. Akan tetapi, setiap oarang ma badda terlatina bisa banna samanni ni gurruna.⁴¹ Kaddi dimmi etai ni kamarraka ti mata saudaramu, takka yimmi attai lakkassa ammanggi ni balok ti mata wikkimmi? ⁴² Appalinni samanni baipekakandarra oli dadimi, 'Saudara, biar ku palusanggi ni kamarraka yai wali ti matamu, 'sedangkan yimmi wikki attai etaammai ni balok ti mata wikkimmi? Hai tuu munafik! palusa manyulunggi ni balaok wali ti mata wikkimmi. Sesudah itu yimmi dimmi eta pandassai bai palusanggi ni kamarraka yai wali ti mata saudaramu. "Ni pungi yai mandassa menghasilkan buah mandassa"⁴³ Ni pungi yai nimmandassa tidak akan menghasilkan buah yang buruk, dan ni pungi yai nimma buruk ttidak akan menghasilkan buah mandassa. ⁴⁴ Ni pungi nyai ta lakkassandi dari jenis buah yang di hasilkan. Tuu attada pakabua ammanna wua ara wali ti semak berduri, atau kaina wua anggur wali ti semak belukar. ⁴⁵ Tuu mandassa mengeluarkan hal-hal nimma dassa dari hatinya yang baik dan tuu majahat mengeluarkan hal-hal nimma jahat dari hatinya yang jahat. Panii nimma lusa wali ti mulut seseorang berasal dari apa yang memenuhi hatinya." Duada macam Pondasi"⁴⁶ Kaddi yimmi memanggil Aku, Tuhan, Tuhan, 'takka attaim pasalaku ammai pani nippa ajarang-Gu? ⁴⁷ Aku akan Ku patakkanggummi, seperti apakah tuu ma tomangga maranginni Ajaran-Gu dan melakukannya. ⁴⁸ Ia seperti tuu ma pakaddi umma, nimma sakkai ni kaluaku lalu dinna letakan ni pandasi ti pannu watu. Ketia ni wiwa banna kaddikassa banna tauni ni umma takka attanna goddukammai sebab ni umma di bangun sangat kokoh. ⁴⁹ Namun, Tuu marangi ni Ajaran-Gu tetapi tidak mematuhinya, yinna sama seperti ni tuu mapa kaddi umma tanpa pondasi. Takka ba ammikanja ni wiwa, ni umma namanyogurrai dan mengalami kerusakan yang besar."

Chapter 7

Yesus na patanggassai ni atannai ni Perwira ¹Setelah Yesus Banna baisaka papanewi ti saga tuu dangu, Yesus na tama ti Kafernaum. ²Di sana, oni ni perwira Romwi nimma manggu atanna nippa tauna si . Ni atanna analalu kaladannai dan hampir banna mati. ³Ketika Perwira banna rangii tentang Yesus, perwira na utussarra beberapa tua-tua Yahudi untuk ba jamburrai Yesus dan meminta Yesus kanna pamaina untuk kanna patanggassai ni pelayanna. " ⁴Saat tuu dangu badda pamaina ti Yesus, yidda sunggu-sunggu memohon kepada-Nya. Lidda yidda, "Ni tuu nia layak banna kolinggi ni pertolongan-Mu, ⁵sebab Yinna mengasihi bangsada yitta dan yinna nimma pakaddii ni sinagogeda yitta. " ⁶Yidda da salaku karanganni Yesus. Ketika Yesus banna tukkissa ni ummananni Perwira, lalu perwira itu na utussarra olinna untuk ba lappa patabbukka dangngainni Yesus, "Tuan, ambao pasusah wikki amma-Mu baomaiwu ti umma karena yawwa atta ku layakma bokku tarimmawu ti ummanggu. ⁷Nikaddai haina diatta ku layakma untuk bokku tabbukawu. Akan ucapkanla sepata kata saja pasti ni pelayan gu na tanggassa. ⁸Sebab ,yawwa bawahan mannua yang membahi prajurit-prajurit. Balungguka ti prajurit salummi yidda da salaku mannu. Balunggukakka ti prajurit sawawi ,Pamainammi! ia pun datang. Dan, ba lunggukkandarra atnggu, lakukan ini, "ni atanggu akan melakukannya, " ⁹Ketika Yesus banna ranggii ni perwira Romawi banna panewi samma hainna, Yesus merasa heran. Sambil banna pabilinna ti tuu madangu ma kerii Yinna, Yesus na panewi ti tuu madangu, bahwa ti antara tuu Israelpun atta oamma pa jammburranggu Iman sebesar ini, " ¹⁰Saat rombongan pa utussannai ni perwira badda balika ti umma, yidda da tomanni ni atannanni perwira badda tangassannaka. Ni ananni janda Dibangkitkan ¹¹Sama tunni laddu massa rammunna Yesus na salaku ti sebuah kota Nain banna karangandarra muritana dan rombongan makeri Yinna. ¹²Ketika Yesus banna tukkissa ni malowi kota, oni nimma mati nippa usungda badda lusa wali ti kota. Anak tunggal wali ti seorang ibu janda dan dangu oli kawinnina makaranganni janda. ¹³Ketika Tuhan banna etarra kawinni, Tuhan na berbelaskasihan ni janda dan na berkata, "Ambao mangasi ammawu. " ¹⁴Baisakahaina, Yesus na tukkii dan na tojakkai ni tandu jenasah itu. Tuu maditai ni tandupun da daudaka. Lalu ,Yesus napanewi, "Hai anak muda, Aku berkata kepadamu, Kaddiwuka!" ¹⁵Kemudian, ni tuu mamati na kaddi , namandidi dan napanewi . Dan ,Yesus napabalinni ti ibunna. ¹⁶Ngarandukkadda tuu ma etai ni kejadian yinni da mandauta lalu mulai memuji Allah dan da panewi, "Seorang Nabi na sungga ti paduanda yitta!" dan Allah nalawattarra umat-Na. " ¹⁷Dan, ni berita tentang Dia na jallarra dabbanggi ngarandukka ni Yudea dan ti panyia sekitarnya. Yohanes Pembaptis na utussarra murittanna ti Yesus ¹⁸Muritannai Yohanes da pekanni Yohanes tentang ngarandukkanni nimma dadi. ¹⁹Lalu, Yohanes na kayekandarra tumma duda muritanna dan na utussarra yidda ti Tuhan untuk ba katanai , "Engkaukah yang akan datang itu? haruska yami mapa tena sawawi ?" ²⁰Ketika badda pamaina ti Yesus, Yiddapun da panewi, "Yohanes pembaptis mapalewama yami untuk ba pakatanana, 'Engkaukah yang akan datang itu? Atau, haruskah yami patena sawawi?" ²¹Pada saat itu, Yesus sementara patanggassannarra tuu dangu pawanna panyaki, wabah, dan roh-roh jahat. Yinna mengaruniakan penglihatan pada tuu dangu makambola. ²²Yesus na simarra tuu tumma duda, "Salakummi dan ceritrangi ti Yohanes tentang pani nippa etammu dan nippa rangimu tuu makambola dapa etanna, tuu makanjeju da salaku, ma kusta da tahir, makatillu da rangi, tuu ma mati da kaddi , tuu mamilla di berikan kabar baik. ²³Karena itu, berbahagiaalah ia ma atta tersandung oleh-Ku. " ²⁴Setelah utusannai Yohanes badda balika, Yesus na panewi ti tuu dangu tentang Yohanes, " untuk bai etai apakah yimmi mi salakummi ti marada ngginnangu ? bai etai ni bulu nippa puwi ngallu ²⁵Namun, pani nippa lappa etammi? tuu mapakinna kalabi manada? Lihatlah, tuu mapakinna kalabi manadanna dan mamuripa dalam kemewahan adanya ti Istana Sangaji. ²⁶Jadi ,pani nippa etammi? Seorang nabi? Ya, Aku berkata kepadamu, bahkan lebih wali ti satu nabi. ²⁷Tuu yinnakadda, nippa tulissadda: Dengarlah! Ku palewarra utusan-Ku kadda mendahului Engkau. Dialah nimma merpersiapkan ni lara di hadapan-Mu. ' Meleakhi 3 :1 ²⁸Aku berkata kepadamu, ti antara ngandukkadda tuu papadadida kawinni ,atta oamma satu marisi pakalada wali ti Yohanes. Akan tetapi, marisi padikku dalam kerajaan Allah, narisi pakalada daripada dia. " ²⁹Ketika tuu dangu dan para pengumpul pajak badda rngi hal ini, Yidda ngarandukkadda mengakui ni keadilan Allah karena yidda badda baptisraka dalam baptisan Yohanes. ³⁰Akan tetapi. Tuu farisi dan Ahli Taurat attada terimma ammai ni rencana Allah terhadap dirida yidda karena yidda atta pabaptispurra dalm baptisan Yohanes. ³¹Mengumpamakan tuu yidda ma muripa dalam generasi ini dengan apa? seperti apakh mereka itu ³²Yidda seperti allakawa mamandidi ti pasar, yang berseru satu dengan yang lain, 'yami ma puwi ni seruling untukmu, tetapi yimmi attai rejamma. Yami malodunggi nilodo perkabungan takka yimmi attai mangasih amma. " ³³Sebab, ketikail Yohanes Pembaptis banna pamaina dan ba attanna nga dan ba attanna unnu, yimmi limmimmi, Ia kerasukan setan. ' ³⁴Akan tetapi, ketika Ana tuu rara banna pamaina, ba attanna nga dan ba attanna unnu, yimmi limmimi ,Etassa ! Ia seorang marakussai dan peminum! Yinna olinnarra tuu ma tanggu pakabuana pajak dan tuu ma berdosa! ' ³⁵Akan tetapi, ni hikmat dibenarkan oleh

anak-anaknya." Ni kawinni ma berdosa mengurapi Yesus³⁶Pada suatu kali,oni ni satuu nimma wali ti golongan Farisi na undangui Yesus untuk ba ngaa karanganni Yesus.Yesus na salaku ti ummanna yinnai Farisi banna mandiddi ngakarangnganni. ³⁷Ti kota hai,oni ni satuu kawinni ma berdosa. Ketika banna lakassanni Yesus banna nga ti umma farisi,yinna ni kawinni na sii sisa buti pualam ma issinna minya wangi. ³⁸lalu, yinna na dengirra ti kadenganni Yesus,na tukkii ni wissina Yesus,sambil banna mangasih dan banna basa wainggi wematanna ni wissinnai Yesus dan na podissawainggi ni loginna.Setelah itu,yinna na ngudju ni wissinnai Yesus dan mengurapinya dengan minyak wangi. ³⁹Ketiaka,tuu Farisi ma undangui Yesus badda etai nimma dadi,Farisi na panewi ti dalu atinna," jika ni tuu nia ba nabikassa,Ia tentu nalakkassanni kawinni macam apa nimma tojakkai sebab ni kawinni yinna tuu ma berdosa." ⁴⁰Yesus na simai dan na panewi," Simon,oopapa newiwainggu ti yona," Nasimai Simon,"katakanlah Guru." ⁴¹Yesus berkata,Odarra tuu tumma duada mapawuttanna timma mapa bunganna dowwi,ni satuu napa wuttanna 500 dinar dan ni satuu napa wuttanna 50 dinar. ⁴²ketia yidda tumma duada ba attadda sanggupparri badda bayandi, ni mappa bunganna dowwi na hapussarri ni wuttadda yidda tumma duada.Sekarang ti antara yidda tumma duada herai nimma risi pa bussanni yinna nimma pabunganna dowwi?" ⁴³Nasimai Simon,menurutku ni tuu nimma rissi padangu wuttanna,"You menainya dengan benar." ⁴⁴Sambil banna pambilinna ti kawinni.Yesus na panewi dangnganni Simon," Yimmi mi etai ni kawinni nia? Yawwa bokku maiwa ti ummamu,yimmi attai yaammangga wei bokku basa waingginni wissing-Gu,tetapi yinna na basangai ni wissinggu dangngu ni wei matanna dan napodissawainggi ni loginna. ⁴⁵Yimmi attai ngujjumawwa takka yinna attanna mali panjammanna banna ngujjunggai ni wissing-Gu sejak Aku masuk. ⁴⁶Yimmi attai urapimai ni katowangu dengan minyak,tetapi yinna meminyaki kaki-Ku dengan minyak wangi. ⁴⁷karena itu,Lunggu gummi,ni dosanna nimma dangu badda podissasa sebab yinna napatakkanggi ni kasihna nimma pulupia.Takka ni tuu nimma sakuddukanna pa ampuni ,sedikit pula nippa bussanna." ⁴⁸Lalu yinnai Yesus napanewi danganni ni kawinni," Ni dosamu badda podissasa." ⁴⁹Tuu mamandiddi ma ngakaranganni Yesus mulai badda pakatannana ti dalu atidda yidda," Herai ni tuu nia sehingga Ia dinna ampuni ni dosa?" ⁵⁰Yesus na panewi danganni ni kawinni,ni Imanmu telah menyelamatkanmu,sakuwuka dengan damai."

Chapter 8

¹Samatunni masarammunna, Yesus na salaku banna kelilinggi ni kota-kota dan ni desa-desa untuk banna ngindinni ni lili dan menyatakan ni Injil Kerajaan Allah. Karangannarra muritanna ma 12 duadana, ²Begitu juga tumma pipirra kawinni papatangassannai Yesus wali ti roh-roh jahat dan berbagai penyakit. Ti antara yidda ada Maria, yang di sebut Magdalena, nippa bebassannai Yesus wali ti pittu roh jahat. ³Omannuni Yohana assa ummannai Khusus bendahara Herodes, Susana, dan opundarra kawinni sawawi madangu mawaidi ni kekayaan wikkidda yidda untuk mendukung Dia. Perumpamaan tentang Nimma Sabbarranna Winni ⁴Ketiaka tuu dangu badda pakabuana wali ti berbagai kota badda pamaina ti Yesus, yinnai Yesus na panewi dangandarra yidda na waindarra perumpamaan; ⁵"Ni satuu petani nasalaku lappa sabbarranggi ni winni. Ketika yinna banna sabbarranggi, o makanabu ti karasa lara dan daleti-letii, serta na tuttukai mapawurrunga. ⁶o sawawi makanabu ti pannu awtu, dan ketika ni winni banna tummbui, ni winni ynni na marakkutai karena attama oma wei. ⁷Ni sawawi na kanaburri ti padua semak mapatarana dan na tummbui karanganggi ni ruta sehingga semak mencekiknya. ⁸Ni sawawi ni winni na kanabui ti tanah ma subur dan na tummbui sehingga di kalingginni hasilannai seratus kali lipat ni dangunni." Setelah banna baisasa ni perumpamaan, Yesus berseru, "Herai nimma mangu katillunna na rangii, hendaklah na ranggii pandassai!" ⁹Setelah itu, murid-murid da katanai Yesus tentang ni artinni ni perumpamaan. ¹⁰Ia berkata, "Ti yimmi da pekanggunni ni rahasia Kerajaan Allah, takka yidda tuu sawawi diberitahukan dalam perumpamaan supaya, sekalipun badda etai takka yidda attadda eta ammai, sekalipun badda rangii takka yidda attadda mengerti ammaggi." Yesaya 6:9 Ni Penjelassannai Yesus tentang Perumpamaan Winni ¹¹Gianggi ni artini ni perumpamaan: Ni winni adalah Firman Allah. ¹²Ni winni makanabu ti karasa lara adalah yidda marangi ni Firman Allah. Kemudian na pamainai kaballuka na tekii ni Firman wali ti atidda yidda supaya ambadda Percaya dan diselamatkan. ¹³Ni winni nimma kanabu ti pannu watu adalah yidda tuu marangi ni Firman Allah dan materimmai dengan sukacita, takka attana paamumanni. Yidda attadda percaya padassammai, takka bahammikanja ni kesulitan, yidda dapambalinna wali ti Allah. ¹⁴Ni winni nimma kanabu ti semak mapatarana adalah tuu marangi ni Firman Allah, takka sementara yidda da bertumbu, yidda da cekik oleh rasa khawatir, ni dedi, ni muripa masennangu, sehingga yidda attadda menghasilkan buah mamatua dassa. ¹⁵Sedangkan ni winni nimma kanabu ti tanah masuburra adalah tuu mabadda rangi ni Firman Allah dan da banjallai ti dalu atidda majujur dan mandassa, serta berbuah dalam ketekunan." Paetangginni Cahayamu ¹⁶"Atta oamma stuu mappa diwurranni illu, kemudian da todiwainggi gantang atau da banjallai ti bawa nyiapamma maturru. Sebaliknya, ia nabanjallai ni pelita ti pannu wissi pelita supaya tuu badda tamakakka ti umma kadda etamawailangu. ¹⁷Sebab, atta oamma makabunnina pa attama dinyatakan, dan attama rahasia pa attama ungkapkan dan di bawah pada terang. ¹⁸Karena itu, perhatikan appalinni samanni yimmi bairangii karena herai yang memiliki akan di beri lebih banyak lagi. Akan tetapi, herai nimma attama mangunna, darinya akan di ambil, bahkan panii yang ia kira dimilikinya." Keluarganai Yesus Yang Sesungguhnya ¹⁹Lalu, ibu dan saudara-saudara Yesus da pamaina badda jamburrai Yinna, takka yidda attadda bisa amma badda mendekati-Nya karena kerumunan tuu. ²⁰Jadi, da pekanni Yinnai Yesus, "Ibu dan saudara-saudara-Mu dengirraddai ti sambali liu, yidda bussaddai patabbuka-Wu." ²¹Akan tetapi, Yesus na simara yidda, "Ibu-Ku dan saudara-saudara-Ku adalah yidda marangi ni Firman Allah dan melakukannya." Yesus Menghentikan Angin Ribut ²²Pada suatu hari, Yesus na sawi karangannarra muritanna ti tena dan Yinna napanewi dangandarra yidda, "Maida katta pala ti karasa loku sawawi." Maka didda pala ti sambali loku. ²³Namun, ketika yidda badda berlayar, Yesus sementara maturrunai. Lalu, na parerisanni ni ngallu ti danau dan ni tenada na tamanggi wei sehingga yidda berada dalam bahaya. ²⁴Kemudian, para murid da pamaina ti Yesus dan dapakaddii sambil badda panewi, "Guru! Guru! kita akan binasa!" Lalu, Yesus pun na kaddi dan membentak angin ribut serta gelombang yang bergelora. Angin ribut itupun na dangui dan danau itu jadi tenang. ²⁵Dan, Yesus napanewi ti yidda, "Beiginni ni Imanmu?" Yidda damandauta dan heran sambil berkata satu kepada yang lain, "Herai ni tuu nia? Ia bahkan na paretai ni ngallu dan ni wei, dan yidda mematuhiNya." Seorang Gerasa Dibebaskan dari Roh Jahat ²⁶Lalu takkannassai Yesus banna karangandarra murid-murid-Na ti wilaya tuu Gerasa, di seberang Galilea. ²⁷Pada saat Yesus banna burru timma mara, ia na jamburrai ni mani satuu mawali ti kota Gerasa nippa rasuka roh-roh jahat. Ni tuu yinna badda tarrunnaka ba attanna pakinna kalabi dan ba attanna enganna ti umma, melainkan ti kuburan. ²⁸Ketika orang itu banna etai Yesus, ia pun berteriak dan naradaka /nakasukurra ti hadapan-Nya. Dengan ni lina nimma nyaring ia berkata, "Panii ni urusan-Mu dan aku, hai Yesus, Ananai Allah yang Mahatinggi? Aku memohon kepada-Mu, ambau siksamawwa!" ²⁹Hal itu dinna dadii karena Yesus na paretai ni roh jahat banna lusai wali ti tuu. Ni setan yinni na seringkali banna parorissanni ni tuu sehingga ia dirantai, diborgol dan dijaga orang, takka ia na posai ni rantai dan dibawah oleh setan ti panyia ma seppi. ³⁰Kemudian, Yesus na katanai ni tuu yinna "Herai ni

ngarammu?"jawab orang itu,"Legion"karena setan dangu ma merasukinya. ³¹Setan-setan itu memohon kepada-Nya agar Yinna Yesus amba naperintahkan kejurang maut.³²Di tempat itu,ada sekawanan besar wawi mamanyarranna panga ti bukit.Ni setan-setan da memohon ti Yesus untuk ba tama ti wawi ,dan Yinnai Yesus mengisinkan. ³³Maka,setan itupu da lusa wali ti tuu yinna dan da tama ti wawi,lalu ni kawanan wawi napalairi banna kamburrunnarri ti lereng bukit ma curam banna sagannarri ti danau dan na tandanungarri. ³⁴Ketika Yidda ma pawanna wawi badda etarri,yidda da palai dan da ceritranggi nimma dadi ti kota dan timma nua sekitarnya. ³⁵Jadi,tuu dangu da pamaina untuk badda etai panii nimma dadi.Mereka da pamaina ti Yesus dan da kolinni ni tuu nippa badda bebassannai Yesus wali ti setan-setan sementara mandiddinnai ti karasa wissinnai Yesus,badda taunaka kalabi dan badda warissannissa ni pangaddanna.Hal ini nikaddai nippa mandauta dangadda. ³⁶Yidda ma etai ni kejadian yinni da ceritranggi ti tuu sawi appalinni samanni ni tuu makerasukan setan itu banna tanggassa. ³⁷Lalu,ngarandukkadda tuu ma enganna ti sekitar daerah Gerasa da dangii Yesus untuk meninggalkan mereka sebab yidda di cekam oleh mandauta yang besar.Karena itu,Yesus na sawi ti tena dan na bali ti Galilea. ³⁸Akan tetapi,ni tuu nippa badda bebaskan wali ti setan memohon kepada Yesus supaya yinna boleh banna karanganni Yesus.Namun,Yesus na palewi banna salaku,Kata-Nya, ³⁹"Baliwuka ti ummamu dan ceritranggi ni hal-hal nippa wolunnai Allah bagimu." Ni tuu yinna na salaku ti penjuru kota dan naceritranggi panii nippa badda wolunnai Yesus baginya.Anani Yairus Dibangkitkan dan Seorang Perempuan Disembuhkan⁴⁰Ketikai Yesus banna bali ti Galilea,tuu dangu mamenyambutnya karena yidda ngarandukkadda patedai. ⁴¹Disitu oni nimma ngaranna Yairus mapa maina ti Yesus,yinna seorang kepala Sinagoge.Sambil banna kasokurra ti wissinnai Yesus,Yairus memohon supayai Yesus kanna pamaina ti ummanna ⁴²karena oni ni anakawinnina nimma umurra 12 tauna,dan anak itu hampir banna mati.Dan ,ketikai Yesus banna menuju kesana,tuu dangu da berdesak-desak ti sekeliling-Nya.⁴³Di situ oni ni kawinni nimma menderita pendarahan selama 12 tauna,dan atta oamma satu ma berani patanggassai. ⁴⁴Ni kawinni yinna na karasai Yesus wali ti kadenganna dan na tojakkai ni ujung jubah-Nya,maka seketika itu juga ni pendarahanna na dangngui.⁴⁵Lalu, Yesus na panewi,"Herai nimma tojakkawwa?"karena ngarandukkadda tuu menyangkal,Petrus na panewi "Guru, tuu dangu ma berkumpul ti sekeliling-Mu dan berdesak-desakan dengan-Mu!" ⁴⁶Akan tetapi,Yesus na panewi," Satu menyentu-Ku karena Aku merasa ada kuasa malusa dari-Ku."⁴⁷Ketika ni kawinni banna etai bahwa yinna attanna piaammanna banna kabunni ,yinna namai ti Yesus dengsn gemetar dan na bersujud di hadapan-Nya.Ti saga tuu dangu,yinna na ceritranggi kaddi dinna tojakkai Yesus,dan appalinni samanni yinna dengan seketika di sembukan. ⁴⁸Kemudian,Yesus berkata kepadanya,"Anak-Ku,ni Imanmu mappa tanggassawwu.Salakuwuka dalam damai sejahtera."⁴⁹Ketikai Yesus sementara panewipunnai,ni satuu nimma wali ti ummannani kepala Sinagoge datang dan napanewi danganni Yairus," Putrimu badda matinnaka.Ambau pareputta massai Guru." ⁵⁰Akan tetapi,na rangi hal itu Yesus na panewi danganni Yairus,"Ambau mandautamawwu.Percayawu dan ni anamu akan selamat."⁵¹Ketikai Yesus banna takkaka ti ummannai Yairus,Ia attanna bisu amma ba oma tama karanganni kecuali Petrus,Yohanes,serta ni ama dan ni Innanna ni lakawa. ⁵²Ngarandukkadda tuu da mangasih dan meratapi ni allakawa kawinni,tetapi Yesus na berkata,"Amba mangasih amma,yinna attanna mati amma takka maturrunnai." ⁵³Tuu dangu ma ona da rikki danganni Yesus karena yidda dalakkassanni bahwa ni allakawa badda matinnaka. ⁵⁴Akan tetapi,Yesus na ketannai ni lummanna ni allakawa dan nakayekanni,"Kaddiwuka ,na !" ⁵⁵Maka,kembalilah ni rohna ni allakawa dan seketika itu juga banna kaddi.Lalu Yesus memerintahkan agar ni allakawa kadda yani sesuatu kanna ngaa. ⁵⁶Inna amanna ni allakawa da tagjub,takkai Yesus na laranggi untuk memberitahukan siapapun mengenai panii nimma terjadi.

Chapter 9

Yesus Na Utussarra Para Rasul-Nya ¹Kemudian, Yesus na kayekandarra tumma 12 murittanna lalu na yadarra kuasa dan otoritas atas roh-roh jahat, dan juga untuk menyembuhkan penyakit. ²Yesus banna utussarra yidda untuk memberitakan tentang ni kerajaan Allah dan memulihkan. ³Kata-Nya kepada mereka, "amba oda pani-pani pangindimmi bai salakummi, amba ngindi amma takku, tas, roti, dowwi, atau duda balla kalabi. ⁴Hera ummannai nippa tamami enganammika labbai balimmi. ⁵Bagi yidda ma atta tarimmami yimmi, tinggalkan kota itu dan kambassanggi ni tanah kumburra ti wissimmi sebagai peringatan terhadap yidda. ⁶Kemudian salakudassa rasul-rasul dan badda kelilinggi ni desa-desa sambil badda patomanggi ni Injil dan badda patanggassarra tuu ma annalalu di mana-mana. Kebingungan Herodes tentang Yesus ⁷Herodes sangaji wilayah, na rangii ngarandukka dabbannarri nimma terjadi dan yinna na sangat bingung sebab tuu badda lolukai bahwa Yohanes Pembaptis telah bangkit dari antara tuu mamati, ⁸sedangkan tuu sawawi da panewi bahwa Elia mamuncul bali, dan omannu sawawi mappanewi bahwa salah esorang wali ti para nabi mamuripa dari zaman dulu mamuripa bali. ⁹Herodes linna, "Yawwa badda ropunggussa ni katowannai Yohanes. Jadi, Herai ni tuu nippa ranginggu ni kabarranna yang sedemikian ini?" Maka, Herodes na wukku pungui bajamburrai Yesus. Makanan tutuda tumma 5000 tuu ¹⁰Ketika para Rasul badda balika, Yidda da ceritra dabbanggi ti Yesus tentang ngarandukkannarri nippa rammadda dan Yesus na ajakra untuk menyendiri ti sebuah kota nimma ngaranna Betsaida. ¹¹Akan tetapi, tuu dangu mengetahui hal itu dan yiddapu mengikuti-Nya. Maka, sambil badda sambutra yidda, Yesus berbicara ti yidda tentang ni Kerajaan Allah dan juga yidda ma perlugi ni kesembuhan. ¹²Ketika banna tomassa ni kanjiddunganni, tumma 12 murid da pamaina ti Yesus dan dapanewi, "palewarra tuu kadda salaku ti manua dan ti desa-desa sekitar untuk kadda manyarranna panyia dan makanan karena ti sia panyia ma terpencilai." ¹³Akan tetapi, Yesus na panewi ti yidda, "Yimmilah ma yadarra panga yidda. "jawab murid-murid-Nya, "Yami hanya ada lima roti dan duada niwu ikan, kecuali yami malappa si panga untuk tuu madangu." ¹⁴Hailau odarra tuu tumma limma rata mani. Yesus na panewi dangandarra murid-murid-Nya, "palewarra kadda mandiddi secara kelompok, kira-kira tumma limma kabullu sisa kelompok." ¹⁵Maka, Yidda da passalakui nippa paparetawainai Yesus badda palewarra tuu badda mandiddi perkelompok. ¹⁶Lalu, na tekirri ni roti limma dan ni ikan duada niwu, menengadah kelangit, memberkatinya, banna bawi-bawii, dan memberikan pada murid-murid supaya yidda da hidangan untuk tuu ma dangu. ¹⁷Dan, yidda da nga sampai badda bassu. Kemudian, ni potongan roti nimma sisanna da pakabuandi ada 12 keranjang penuh. Petrus Mengakui Yesus adalah Kristus ¹⁸Suatu kali, ketiaka Yesus banna sambaya mesa, murid-murid-Nya na karangandarra. Lalu Ia na pakatanna ti yidda, "Herawwa Yawwa menurut tuu madangu?" ¹⁹Yidda da sima, Yohanes Pembaptis, sawawi Eliai lidda, sawawi lidda Engkau adalah salah satu wali nabi-nabi pada saman dulu ma bangkit kembali. ²⁰Kemudian, Yesus berkata ti yidda, "Namun, menurutmu, herawwa Yawwa?" na simai Petrus, Engkau adalah Kristus wali ti Allah." ²¹Akan tetapi, Yesus na panamundarra yidda dengan keras dan na paretarra yidda ka ambadda lolukammai tentang hal in. Yesus na pakai ni ngeramatinna. ²²Kemudian Yesus na panewi, "Anak manusia akan na menderita langngu takka dan da tolakkai oleh tua-tua, imam-imam kepala, dan ahli-ahli Taurat, lalu da pamatii dan akan di bangkitkan pada hari yang ketiga." ²³Yesus na panewi dangandarra yidda ngarandukkadda, "jika satuu ingin banna keriwwa Aku, yinna harus menyangkal dirinya dan kirra laddu na ditai ni Salib banna keriwwa Yawwa. ²⁴Sebab, herai nimma berusaha mapppa luputai ni sangasunna, akan kehilangan sangasunna. Akan tetapi, herai nimma jallurra sangasunna karena Aku, ia akan menyelamatkannya. ²⁵Pani ni utnni jika ni tuu banna kolindabbanggi ni dunia, tetapi na mati atau na jallurrai ni sangasunna? ²⁶Yidda mamakaya karena Yawwa dan ni panewing-Gu, Anak manusia akan na makaya ketika Ia datang dalam kemuliaan-Nya dan kemuliaan ni Amanna, beserta para malaikat kudus. ²⁷Aku panewinggui nimma pulupia kepadamu, odarra tuu ti antara yimmi madengirra sia ma atta mati sebelum banna etapui ni Kerajaan Allah." Yesus Bersama Musa dan Elia ²⁸Kira-kira ti laddu pakawalunnai menyampaikan ni pengajaranna, Yesus na ajakkai Petrus, Yohanes, dan Yakobus sawi ti Gunung untuk ba berdoa. ²⁹Ketikai Yesus sementara banna berdoa, rupa Ngoranna na berubai dan ni kalabinna na bela berkilaun. ³⁰Kemudian, tampaklah tumma duada tuu mappu newi danganni dengan-Nya. Tumma duda yidda adalah Musa dan Elia, ³¹mappa takka wikkinna dalam kemuliaandan mappa newi tentang kematian Yesus yang akan segerah di genapi ti Yerusalem ³²Pada waktu itu, Petrus dangngu olinna sedang di kuasai oleh rasa kangadduka mabuatu, tetapi ketika badda sadarrakah, yidda da etai ni kemuliaan Yesus dan tumma duada tuu mandengirra karangnganni Yesus. ³³Ketikai Musa dan Elia badda ammannissai Yesus, Petrus berkata, "Guru, baiklah yitta ta enganna sia. Yami mawolu taula kemah, Sisa untuk-Mu, sisa untuk Musa, dan ni sisa untuknai Elia." Akan tetapi Petrus attanna sadarramma panii nippa papanewiwaina ³⁴Ketikai Petrus sementara banna panewi, datangla ni karummangu menaungi yiddai Petrus, Yohanes dan Yakobus da mandauta ketika

banna pandadarra karummangu. ³⁵"Kemudian,da rangii ni Suara wali ti karummangu," Inilah Anak-Ku ,Dialah yang Kupilih,dengarkanlah Dia."" ³⁶Sesuda ni suara itu banna dangngui,Jesus hanya di dapati seorang diri. Yidda merahasiakannya dan attada pekamanna satuupun pada hari-hari itu panii nippa etadda yidda.Ni satuu ni lakawa mani Dibebaskan wali ti Roh Jahat³⁷Keesokan harinya,ketiaka yidda badda burru wali ti gunung,serombongan tuu dangu da pamaina ti Yesus. ³⁸Ni satuu wali ti tuu ma dangu itu berseru,"Guru,aku mohon kepada-Mu,elunggai ni anaggu sebab yinna adalah anakku satu-satunya. ³⁹Lihatlah,ada roh ma kuasanya,dan tiba-tiba yinna na berteriak-teriak. Ni Roh itu juga na yoya-yoyanni sehingga ni ngadanna na berbasa-busai,roh yinni terus menyakitinya dan attanna bisu amma patabakkanni. ⁴⁰Yawwa badda memohongukka ti murid-murid-Mu untuk mengusirnya,takka yidda attada bisa amma melakukannya."⁴¹Nasimai Yesus,"Hai,yimmi generasi ma atta percaya dan sesat! Berapa lama lagi Yawwa bokku karanganggummi dan bersabar terhadap yimmi? Karangnganni ni anakmu hammi." ⁴²Ketika ni lakawa banna karasasai Yesus,roh jahat itu na danjakanni ti tanah dan mengguncang-guncangkannya. Akan tetapi,Jesus na bentakkai ni roh najis itu,banna patanggassai ni lakawa mani, baisakahaina dinna pabalinni ti amanna. Yesus Membicarakan Kematian-Nya.⁴³Ngarandukkadda tuu merasa tagjub ni kuasannai Allah,takka yidda masih merasa terheran-heran terhadap nippa wolunnai Yesus,Ia berkata ti murid-murid-Nya, ⁴⁴" Mi rangi pandassai ni panewinggia; Anak Manusia akan di serahkan ti lumma tuu rara." ⁴⁵ Akan tetapi , yidda para murid attada pahamanggi ni maksud perkataan itu,dan hal itu na kabunnini ti yidda sehingga attadda memahamgi. Namun,yidda damandauta pakatananggi ti Yesus mengenai ni artinni ni perkataan itu. Herai nimma Terutama ?⁴⁶Suatu ketika,na dadi nippa sangganna ti antara murid-murid Yesus mengenai herai nimma terutama ti antara yidda. ⁴⁷Akan tetapi,Jesus na lakkassanggi ni pappa ngadda waida yidda, lalu na tekii ni allakawa dikku na pandengirrai ti karasannai Yesus. ⁴⁸ Lalu,Ia na panewi ti murid-murid,"Herai nimma tarimmai ni allakawa dikku nia dalam nama-Ku,yinna menerima Aku.Dan,langkah herai nimma tarimmawa Aku,ia jua menerima Dia nimma utuusawa Aku.Sebab,nimma risi pahina ti antara yimmi,dialah nimma terutama."Pihak yang sama⁴⁹Yohanes nasimai dan na panewi,"Guru,yami ma etai ni seseorang banna wuddai ni roh jahat dalam nama-Mu dan yami ma berusaha untuk menghentikannya karena yinna attanna termasukma ti kelompokda yitta." ⁵⁰Akan tetapi,Jesus berkata kepadanya," Ambai pattummai karena siapapun nimma atta melawanmu,yinna memihakmu." Yasus da Tolak ti Samaria⁵¹Ketika ni waktunnai Yesus banna tukkissa untuk ditinggikan,Ia meneguhkan hati untuk basalaku ti Yerusalem. ⁵²Ia napalewarra beberapa utusan mendahului-Nya.Lalu,utusan-utusan itupun da salaku badda tama ti sebuah desa ti Samaria untuk ba persapkan ngarandukkanarri bagi Dia. ⁵³Akan tetapi,tuu ti panyia hai attada terimmamai Yesus karena Ia sedang sagannai ti kota Yerusalem.⁵⁴Ketika murid-muridannai Yesus,yaitu Yakobus dan Yohanes,badda api ini,yidda dapanewi,"Tuhan, apakah Engkau mengiingkan yami kamma pamburrunginni api wali ti langit untuk menghanguska yidda? ⁵⁵Akan tetapi, Yesus na pambilinna ti kadenga dan na tegurra yidda . ⁵⁶Lalu,Jesus dan murid-murid-Nya da salaku ti desa lain. Tantangan Bagi Pengikut Yesus⁵⁷Ketika yidda dalam perjalanan,oni nissatuu ma berkata kepada Yesus,"Aku akan ku keriloluwu langkah atta beinggu Engkau bau salakuwwu." ⁵⁸yesus na panewi danganni, "Ruba ou kaluaku panyianarri dan ni mappa wurrunga ti udara mangu sarangnarri. Akan tetapi,Anak tuu rara atta oamma panyia untuk ba istirahat." ⁵⁹Yesus linnanandarra pada seorang dan yang lain,Ikutlah Aku!" Akan tetapi,ni tuu yinna napanewi, " Tuhan,izinkan aku bokku salaku lappa tani manyulu ballinni ni amanggu." ⁶⁰Akan tetapi,Jesus na panewi danganni,ammandarraka tuu ma mti menguburkan tuu ma mati,tetapi yimmi harus mi salakummi dan memberitakan tentang ni Kerajaan Allah."⁶¹"Dan,omannuni ni satuu mappanewi," Yawwa kukeriloluwu Engkau ,Tuhan,takka izinkan yawwa bokku pamittawwa ti keluargagu." ⁶²Yesus linnani yinna," atta oma satuu pun yang telah meletakan tangannya pada bajak,takka masih nappa bilipunna ti kadengah, yang pantas untuk Kerajaan Allah."

Chapter 10

Yesus na utussarra tumma pittu kabullu pengikut-Nya ¹Sesudah itu, Yesus na tetapkan tumma pittu kabullu pengikut sawawi, dan Ia na utussarra yidda berdua-dua untuk mendahului-Nya ti setiap kota dan tempat yang akan di kunjungi-Nya. ²Linnadarra yidda, "Hasil panen memang dangu langngu takkai, tetapi tuu maramma hanya sedikit. Oleh karena itu, mintalah kepada tuan mamngu hasil panen untuk kanna utussarra tuu ma ramma kadda pakabuandi ni hasil panen-Nya." ³Pergilah! Aku mengutusmu seperti ana dommmba ti padua kawanan serigala. ⁴Amba ngidi amma katong dowwi, tas, atau sandalla. Dan, ambai mangga amma langka herai ti lara. ⁵Langka be ummammi bai tamammi, ucapakan manyunggi ni Damai sejahtera atas rumah ini. ⁶Ba okakka tuu di situ ma cinta damai, ni damai sejahteramu na enganni diatasnya. Akan tetapi, ba aitaakakka, ni damai sejahtera akan kembali kepadamu. ⁷Engannammika ti umma hai. Nga dan unnumikka panii nippa sadiada yidda untukmu, karena tuu ma ramma pantas banna kalinggi ni uppanna. Ambai lalimannammi ti umma tuu sawawi. ⁸Kirra tamammi ti setiap kota dan tuu di sana menyambutmu, ngadikka ni panga nippa hidangda di hadapanmu. ⁹Patanggassarra tuu ma annalalu ma enganna hai, dan lummudarra yidda, 'Ni Kerajaan Allah badda tukkinnissa bagimu. ¹⁰Akan tetapi, takka bai tamakakka ti sebuah desa dan tuu ma ona haina ba attadda sambutkawwuka, salakuwwuka ti jalan-jalan kota iti dan berkata, ¹¹Bahkan ni tanah kumburra wali ti kotamu nimma kadakki yami akan kambassanggi ti sagammu. Akan tetapi, namuinggia: Ni Kerajaan Allah badda tukkinnissa. ¹²Aku berkata kepadamu: ni laddunni gia, tanggungan ni sodom akan lebih ringan daripada ni tanggungan ni kota gia." Peringatan Bagi ma Tolakkai Yesus ¹³"Celakalah yimmi, Khorasim! Celakah kamu, Betsaida! Seandainya Aku melakukan mujisat-mujisat nimma samanna ti Tirus dan ti Sidon, maka yidda pasti badda tarrudakka badda bertobat denganduduk dan badda pakinna kain kabung dan kumburra tanah. ¹⁴Akan tetapi, pada waktu ni penghakiman, ni tanggungan Tirus dan Sidon na risippa ringan dari pada ni tanggunganmu. ¹⁵Dan yimmi Kapernaum, apakah yimmi akan di angkat ke surga? Aitamma, yimmi akan dilemparkan ti manua tuu ma mati! ¹⁶Langkah herai nimma rangiwu, rangiwa Yawwa. Akan tetapi, herai nimma tolakkawwu, yinna menolak Aku. Dan, herai nimma tolakkawwu Yawwa, ia menolak Dia nimma utussawwu Aku." Setan-setan daTunduk terhadap Pengikutnai Yesus ¹⁷Kemudian ma tumma pittu kabullunna pengikut itu da bali dengan bersuka cita sambil badda panewi, "Tuhan setan-setanpun da tunduk ti yami dalam nama-Mu." ¹⁸Yesus linnadarra yidda, "Aku melihat ni iblis banna kanabui wali ti langit seperti kayalikkai. ¹⁹Ketahuilah bahwa Aku badda yagummika kuasa untuk bai letirri ni mandu dan ni tamissika, juga ni kuasa ngarandukkadda musu. Atta oo amma ma menyakitimu. ²⁰Akan tetapi, ambai bersuka citamma karena ni roh-roh banna mandauta dangagummi. melainkan bersuka citalah karena ni ngarammi tertulis ti surga." Yesus na Berdoa ti Amanna ²¹Pada waktu itu, bersuka citalah Yesus dalam Roh Kudus dan berkata, "Aku bersyukur kepada-Mu Bapa, Tuhan atas ni awangu dan ni tanah, sebab Engkau mukabudnindi hal-hal in wali ti tuu bijaksana dan cerdas. Akan tetapi, Engkau mupatakkandi ti bayi-bayi. Ya Bapa, karena nisa nimma berkenan dihadapan-Mu. ²²Ni amang-Gu telah menyerahkan segala sesuatu kepada-Ku, dan atta oo ammasatuu yang melakkassanni anak kecuali Bapa. Dan, atta oo amma satuupun malakkassanni Ama, kecuali Anak serta tuu yidda yang Anak berkehendak untuk menyakannya." ²³Kemudian, Yesus na pabilinna ti murid-murid-Nya dan linnadarra yidda secara pribadi, "Berbahagialah mata ma eta tentang panii nippa rtammi, ²⁴Sebab Aku berkata ti yimmi, da dangu nabi-nabi dan sangaji ma bussanggi paetai ni hal-hal nippa etammi yimmi sekarang, takka yidda atta da etammai. Dan, yidda da busa punggu pa rangii nippa rangimmi yimmina, takka yidda attadda rangimma." Tuu Samria ma Berbelas Kasih ²⁵Kemudian, seorang ahli hukum Taurat na dengirra untuk banna cobai Yesus, katanya, "Guru, panii nippa wolunggu untuk bokku kolingginni hidup kekal?" ²⁶Nasimai Yesus kepadanya, "Panii nippa tulissa ti dalam Hukum Taurat? Panii nippa baccamu didalamnya?" ²⁷Orang itu na simai, "Kasihilah ni Tuhan, Allahmu, dengan segenap hatimu, dengan segenap jiwamu, dengan segenap kekuatanmu, dan dengan segenap akal budimu. Dan, kasihilah olipa tuu raramu seperti yimmi mengasihi dirimu sendiri." ²⁸Yesus linnanni, " nippa simawaimui itu tepat. Lakukan itu, maka yimmi akan hidup." ²⁹Akan tetapi, ni tuu yinna ingin membenarkan dirinya, maka dilinna ti Yesus, "Dan, herassa ni olipatuu raranggu?" ³⁰Yesus na simai dengan berkata, "Oni nissatuu nimma burru wali ti Yerusalem ke Yerikho, yinna na kanabu ti lummadda para perampok ma rampassarri ni kalabinna dan da palui, kemudian da ammanni dalm keadaan tergeletak dalam keadaan hampir mati. ³¹Kebetulan, yinna ni seorang imam na lewatingginni lara itu. Ketika banna etai ia pergi begitu saja dengan banna salaku sibittanna ti lara sawawi. ³²Demikian juga yang di lakukan oleh seorang Lewi, ketika banna pamaina ti panyia hai dan banna etai ni tuu yinna, yinna na etamannui dan na sibittanna ti lara sawawi. ³³Akan tetapi, Oni ni tuu nimma wali ti Samaria nimma sementara dalam perjalanan lewat di situ. Dan ketika yinna banna etai ni tuu, yinna na rasa kasihanni. ³⁴Lalu, ni tuu Samaria mendekatinya, dan na kamborongginni manuawanna. Yinna na

olessanggi dangngu minyak dan anggur,lalu na pasawinni ti kaddenga keledai dan na karangnganni ti sebuah penginapan,lalu merawat orang itu. ³⁵Samma tunni laddu massarammunna,ni tuu Samaria na palusanna duit 2 dinar dan memberikan pada penjaga penginapan itu dengan berkata,' Rawattai ni tuu mammanua nia. Dan,berapapun diut pabaisammu untuknya,yawwa akan menggantikan bokku balikakka.'"³⁶Lalu,Jesus linna,"Menurutmu,herai ti antara tuu tumma taula yang menjadi olipatuu raramu yang jatuh ke tangan para perampok itu?" ³⁷Na simai ni ahli Taurat,"ni tuu nimma menunjukan belas kasihan kepadanya."Lalu,linnai Yesus,"Pergilah dan wolui ni hal yang sama." Maria dan Marta³⁸Ketikai Yesus dan murid-murid-Nya ba tilarapurra ,Yesus tama ti sebuah desa dan ni satuu ni kawinni nimma jamburrai Yesus banna karanganni ti ummanna. ³⁹Marta mangngu angngukawinnina satuu nimma ngaranna Maria nimma mandiddi ti karasa wissinnai Yesus dan banna rangii ni Pengajarannai Yesus. ⁴⁰Akan tetapi,Marta terlalu sibuk banna rammadabbarri nippa ramma labbanna baisarri.Martapun na tukkii Yesus dan linna,"Tuhan,attau pedulimmai ni angkawinninggu banna amma mesangga yawwa bokku ramma wikinnawwa? Palewai kanna bantuwa!"⁴¹Akan tetapi,Tuhan na simai,"Marta,Marta,you mukawatirranggi dan memusingkan diri dengan banyak hal.⁴²Hanya sisanggi nimma penting.Maria badda pedinassa ni tutuna nimma dassa,dan ni kawattunna tidak akan ba teki bali."

Chapter 11

Pengajaran tentang Doa ¹Pada suatu hari, Yesus na berdo'a ti sisa panyia. Ketika banna baisaka pa berdo'a, seorang wali ti murid-murid-Nya, Tuahan, ajarramma yami pa berdo'a sama seperti Yohanes banna ajarrara muridmurinya. ²Kemudian Yesus linnandarra yidda, "ketika yimmi baiberdoami, berdoalah seperti ini; 'Bapa, dikuduskanlah nama-Mu. Datanglah kerajaan-Mu. ³Berikanlah kepada yami panga yang secukupnya kirra laddu, ⁴dan ampunilah ni dasa-dosama yami sebab yamipun mengampuni ni tuu nimmanjala ti yami. Dan, ambau karangagamma yami ti dalam percobaan. ⁵"" Mi dangimmi, mi manyarrannammi, dan ketuklah ⁶Kemudian Yesus linnandarra yidda, seandainya salah satu wali ti yimmi ba oo olimmi dan yimmi bai salakummi ti umma olimmi ti padua kanjiddunga dengan berkata kepadanya, 'Teman, pinjamkingga taula roti, ⁶karena ni olinggu sementara ti larai hammi banna singga ti umanggu, takka yawwa atta oo amma pani-paninggu untuk bokku yanni. ⁷'Mungkinkah ni olimmu dari dalam rumah na simai, 'amba ullamangga yawwa ! Ni malowi badda kusinggussa dan yawwa beserta ana-ananggu badda ti panyia maturrumakka. Aku tidak bisa bokku kaddiwwa untuk ba yagummi pan-pani. ⁸'Yawwa lunggugummi bahwa meskipun ni olimmi ba attanna kaddi dan banna yagummi sesuatu karena kamu sahabatnya, tetapi karena yimmi terus memohon, yinna pasti na kaddi dan banna yagummi panii nippa perlumi. ⁹Jadi, Aku mengatakan kepadamu dangngimmi, yimmi mi kolinnammi, manyarranammi, yimmi akan menemukan. Ketuklah, ni malowi dabuwwangummi. ¹⁰'Sebab herai nimma dangngi akan menerimanya. ¹¹Langka herai nimma manyarranna akan menemukan. dan langka herai nimma ketuk, nimma lowi da buwwadai. ¹²'Adakah seorang ayah ti antaramu mayadarra mandu anana jika banna dangngikaka ikan? ¹³Atau mayadarra tamissika, jika anana banna dangikakka tallu manu? ¹⁴Jika yimmi ma jahat mi lakkassa payadarra anammi madassa, apalagi ni Amamu ti Surga. Ia akan na yadarra Roh Kudus kepada orang-orang yang meminta kepada-Nya. ¹⁵Yesus na waigi ni Kuasa Allah ¹⁶Pada suatu hari, Yesus na usirrai ni setan wali ti allakawa mabisu. Setelah banna lusasa ni setan, ni tuu nimma bisu yena badda panewinnakka dan tuu dangu jadi heran. ¹⁷Akan tetapi, tumma pipirra tuu lidda, Ia banna wuddai ni setan wainai ni kuasannai Beelsebul, ni pemimpin setan. ¹⁸Tumma pipirra tuu sawawi bussaddai badda ujii Yesus, Yidda dangngiddai Yesus banna patakkanggi ni tada wali ti surg. ¹⁹Akan tetapi, Yesus na lakkasanggi panii nippa papangaddada dan linnandarra yidda, "Setiap kerajaan yang terpecah-pecah dan saling menyerang akan hancur. Dan, keluarga yang anggotanya ma saling mappa mussu wikkinna akan bercerai-berai. ²⁰Jadi, jika ni Iblis juga banna pasewakarrika dan melawan dirinya sendiri, appalinni samanni ni kerajaannya banna bertahan? Aku mengatakan demikian karena yimmi malimmi bahwa Aku memakai kuasa beelzebul untuk mengusir setan-setan. ²¹Jika Aku mawuddarri ni setan-setan dengan Beelzebul, hera kuasannai anak-anakmu mengusir mereka? karena itu, yiddakah yang jadi hakimmu. ²²Akan tetapi, jika aku bakkuwainggi ni kuasannai Allah untuk mengusir setan, Ni kerajaan Allah datang kepadamu. ²³Jika seorang na pakalua dengan bersenjata lengkap banna jagai ni Istana wikkinna, ni harta bendanya pasti dalam keadaan na amanri. ²⁴Namun, jika ba okakka marisi pakkalua darinya hendak menyerang dan na pakalai, maka ni tuu nimma risi pakkalua harus na rampassarri ni senjata-senjata nippa andallanna dan na bagi-bagikan ni harta rampasannya. ²⁵'Herai nimma atta oona ti pihak-Ku, yinna melawan Aku. Dan herai nimma atta kumpul karangngangga Yawwa, yinna mencera-beraikan. ²⁶Kembalinya ni Roh Najis ²⁷"Apabila ni roh najis nalusai dari tubuh seseorang, ni roh yinni akan berkeliling melewati ni panyia mamara untuk banna manyarrannarri panyia istirahat, takka attanna koli ammanna. Karena itu, yinna linna, 'Yawwa ku baliwwa ti umma nippa ammannu. ²⁸'Ketika banna bali, yinna na tomangginni umma dalam keadaan banna warissai dan na teratur rapi. ²⁹'Kemudian, ni roh najis yinni na salakui dan na ajakra pittu roh marisis pajahat untuk ba tama dan enganna ti umma itu sehingga ni keadaanna ni tuu yinna na ris pa attandassai sebelumnya. ³⁰Orang-orang yang Berbahagia ³¹'Ketika Yesus mengatakan hal ini, ni satu ni kawinni nimma oona ti padua tuu dangu na berseru, "Diberkatilah rahim nimma mappa anang-Gu dan ni buah dada mappa susu-Wu. ³²" Akan tetapi, Yesus linna, Berbahagialah orang-orang maranginni Firman Allah dan menaatinya. ³³Tanda Yunus ³⁴'Ketika tuu badda pakabuana semakin badda dangu, Yesus linna, "Ni generasi gia adalah generasi ma jahat; yidda menuntut suatu tanda, takka atta ooamma sisa tanda papatakka selain ni tanda Yunus. ³⁵'Seperti Yunus nimma jadi tanda bagi tuu Niniwe, demikianlah Anak manusia akan jadi tanda bagi generasi ini. ³⁶'Ti har kiamat, Ratu wali ti selatan akan bangkit karangandarra tuu wali ti generasi ini dan yinna na hukkundarra yidda karena yinna datang wali ti ujung bumi untuk banna rangi ni hikmat Salomo, sedang di sini oo tuu marisi pakalada wali ti Salomo. ³⁷'Ti laddu kiamat, tuu Niniwe da kaddi karanganni ni generasi ini dan menghukumnya, karena tuu Niniwe da bertobat ketika Yunus banna berkhobah ti sagadda yidda, sedang sia oo tuu marisi pakalada wali ti Yunus. ³⁸Mata adala Pelita Tubuh ³⁹33 "Atta oo amma satu ma badda padiwurrai ni illu, banna banjallai ni illu ti panyia makabunnina atau ti bawah gantang. Sebaliknya yidda da banjallai ni illu ti

wissi pelita sehingga tuu badda tama da eta mawailangu. ³⁴Ni mata adalah pelita tubuhmu. Banna dassakassa ni matamu, ngarandukkanni ni kalittammu akan dipenuhi terang. Akan tetapi, ba attanna dassakassa ni matamu, ngarandukkanni ni kalittammu akan di penuhi kegelapan. ³⁵Karena itu, berhati-hatilah agar terang dalam dirimu attanna kapattanni. ³⁶Jika ni kalittammu di penuhi dengan terang dan atta oo amma bagian maka pattanna, ni kalittammu akan terang seluruhnya sama seperti ketika sebuah pelita banna wailangu dengan cahayanya." Yesus na Tegurrara Tuu Farisi dan Ahli Taurat ³⁷Setelah banna baisakai Yesus papanewi, seorang Farisi na undangui Yesus untuk makan. Ia pun na maii, lalu na mandiddi dan makan. ³⁸Akan tetapi, ni tuu farisi na herandangannii Yesus ba attanna basai ni lummanna banna makan ³⁹Namun, Linnai Tuhan kepadanya, "Tuu farisi sepertimu mappawarissai ni bagian luar cangkir dan piring, tetapi didalam dirimu na dangu pungui ni keserakahan dan ni kejahatan. ⁴⁰Hai tuu ma kambangnga! Bukankah nimma wolui ti bagian luar juga nimma bagian dalam? ⁴¹Karena itu, bawii panii nimma ona sebagai sedekahmu. Dengan demikian yimmi akan benar-benar bersih. ⁴²Akan tetapi, celakalah kamu, Tuu Farisi! Sebab, yimmi baiyami perpuluhan atas hasil selasih, inggu, dan ngarandukkannarri ni issi omammi, tetapi yimmi mengabaikan ni keadilan danni Kasih Allah. Seharusnya, yimmi melakukan semua hal tanpa mengabaikan hal-hal yang lain. ⁴³Celakalah kamu, Tuu Farisi babussaddai ni panyia mandiddi mandassa ti Sinagoge dan menerima hormat ti nallu. ⁴⁴Celakalah yimmi karena yimmi seperti rati ma atta wolutadana, nippa leti-letida tuu tanpa yidda sadari. ⁴⁵Kemudian, Salah satu ahli Taurat linna ti Yesus, "Guru, ketika Engkau mengatakan hal-hal ini, Engkau juga menghina yami," ⁴⁶Namun Yesus nasimai, "celakalah yimmi hai ahli-ahli Taurat! Sebab, yimmi mi banjallai ni beban nimma buat untuk badda ditai tuu sawawi, takka diriwikkimmu tidak mau menyentuh beban itu dengan satu jaripun. ⁴⁷Celakalah yimmi karena mi wolummi rati untuk nabi-nabi pa wunnuda boku appummi. ⁴⁸Bahkan, yimmi menyatakan ti tuu dangu bahwa yimmi mengakui ni perbuatanda boku appummi, yiddakadda mawunnurra nabi-nabi itu, takka yimmi mawolurri ni ratidda. ⁴⁹Inilah sebabnya, Allah ti dalu hikmat-Nya linna, Aku akan Ku utussarra nabi-nabi dan rasul-rasul ti yidda, takka ada beberapa tuu pa utussangu akan di bunuh dan disiksa, ⁵⁰supaya ni darada semua nabi, nimma tumpah sejak dunia di ciptakan, dapat ba tuntutra wali ti generasinggia, ⁵¹mulai wali ti ranai Habel labbanna tomai ti ranai Zakharia, nippa wunnuda diantara altar dan Bait Allah. Ya, Aku berkata ti yimmi bahwa generasinggia akan bertanggung jawab terhadap hal ini. ⁵²Celakalah yimmi, hai ahli-ahli Taurat! sebab yimmi badda tekimmissa ni kunci lakkassa, takka yimmi attai bissu amma patama dan mi nyimbarra tuu sawawi untuk ba tama." ⁵³Setelah Yesus banna lalinnaka ti panyia hai, ahli-ahli Taurat dan tuu Farisi mulai badda mussunni Yesus dan menekan-Nya dengan berbagai pertanyaan. ⁵⁴Yidda da berkomplotan untuk bawappai Yesus dengan ni perkataan yang di ucapkan-Nya.

Chapter 12

Kemunafikan Pemimpin Yahudi ¹Sementara itu, ketika ba oo ribuan tuu ma pakkabuana dan yidda saling menginjak, Yesus mulai banna panewi dangngan manyulundarra para murid, "Berhati-hatilah terhadap ragi tuu Farisi, yaitu kemunafikan." ²Sebab, semua nimma patodinna akan dibuka dan semua nimma kabunnini akan dinyatakan. ³Karena itu, panii yimmi nippa papanewiwaimi ti kapattanna akan terdengar didalam terang dan nippa pakkamussikkammi ti koru akan diberitakan di atas atap-atap ummah. Takut akan Allah ⁴Yawwa lunggu ti yimmi, hai sahabat-sahabat-Ku, ambai mandauta dangnga ambandarra yidda ma wunnui ni tubuhmu, tetapi sesudah itu attaparisi wali haima. ⁵Namun, Ku panamunggummi tentang herai nippamma dauta dangngammi; takutlah kepada Dia, yang setelah membunuh, juga na berkuasa melemparkan yimmi dalam neraka. Ya, Dialah nippa mandauta dangammi. ⁶Bukankah nimma 5 nimwunna anna kasila pipit bai battandi seharga 2 keping? Namun, atta saniwu amma kasila pa bullammi ti sagannai Allah. ⁷Bahkan, ni jummlanarri ni logi ti katowamu na kirari. Ambai mandauta amma, yimmi rissi pa berharga wali ti burung pipit." Peringatan bagi yang Menyangkal Yesus ⁸"Aku berkata kepadamu, herai nimma akuwwa Yawwa ti saga tuu sawawi, juga akan diakui oleh Anak tuu rara ti sagadda malaikat-malaikat Allah. ⁹Akan tetapi, herai nimma sangkalawwa Yawwa ti saga tuu sawawi juga akan di sangkal ti sagadda malaikat-malaikat Allah. ¹⁰Dan, herai nimma menyatakan sesuatu yang melawan Anak tuu rara dapat diampuni, tetapi herai nimma menghujat Roh Kudus atta pa ampun ammai. ¹¹Ketika yidda badda karangnganggu ti Sinagoge ti sagadda para pemimpi dan penguasa, ambau kuatirra ammanggi tentang appalinni yimmi membela diri atau ba panilimmimi, ¹²sebab saat itu juga Roh Kudus na ajarrammi tentang appalinni sama panewimmi." Perumpamaan tentang Seorang Kaya ¹³Salah satu wali ti tuu madangu linna ti Yesus, "Guru, palewarra saudaramu untuk berbagi warisan denganku." ¹⁴Akan tetapi, linnai Yesus, "Saudara, herai nimma angkatwa Aku jadi hakim atau pengantarami yimmi?" ¹⁵Kemudian, Yesus linna darra yidda, "Berjaga-jagalah dan waspadalah atas semua bentuk keserakahan karena ni muripanna ni tuu attanna bergantungmai ti harta yang dimiliki." ¹⁶Lalu, Yesus na cerittaranggi ni perumpamaan ti yidda, "Ou tanah milika tuu madedi ma menghasilkan hasil panen yang banyak. ¹⁷Jadi, na pangaddana ti dalu atinna, panikah pawolunggu karena atta oumakka panyiappa banjallarri ni hasil panennggu?" ¹⁸Dan, yinna linna, 'Gianja nippa rammanggu. Aku akan ku bongkarrai ni lumbung-lumbungku dan ku woluwwa ma risi pakalada. Di situ, Aku akan ku banjallarri ni gandum dan barang-baranggu. ¹⁹Lalu, aku berkata pada jiwaku, 'Hai jiwaku, engkau na dangurri ni barang ma tersimpan untuk bertahun-tahun; beristirahatlah, makan, minum, dan bersenang-senanglah!' ²⁰Namun, Allah linnanni ni tuu yinna, Hai, tuu mabodoh! Ni kanjiddunganni gia, ni sangasummu ba tekinggui. Lalu, herai nimma milikindi ni barang-barang nippa banjallammu?" ²¹Demikianlah nimma dadi terhdap ni tuu nimma banjalla harta untuk tutuwikkinna, takka atta padedi amma ti sagannai Allah." Jangan Khawatir ²²Yesus linna ti murid-murid-Nya, "Sebab itu, Aku berkata ti yimmi, ambai khawatirra manggi ni muripammu, tentang paninippa ngami. Atau, khawatirra tentang ni kalittammu, tentang panii nippa pakimmi. ²³sebab, ni muripa lebih penting daripada ni panga dan ni kalitta lebih penting daripada pakaian. ²⁴Elupurrika ni nggaga. Yidda attada tandumanna atau menuai, yidda atta ouma gudang atau lumbungda, takkai Allah na yadi panga. Yimmi risi papawalli wali ti mapawurrunga. ²⁵Herai ti antara yimmi karena ni khawatirra na patabanni sehasta ni umurra muripanna? ²⁶Jika yimmi ba attai mampukassa melakukan hal-hal kecil ini, kaddi dimmi kawatirranggi ni hal-hal lain? ²⁷Perhatikandi ni bunga bakung, appalinni samannarri yinni banna tumburri. Ni bunga-bunga yinni attanna ramma ammarri atau memintal, Tetapi Yawwa lunggugummi, bahkan i Salomo dalm kemuliaannya attanna berpakaian se indah salah satu wali ti bunga-bunga itu. ²⁸Jikai Allah banna dandan karrissa ni ruta ti oma, ni laddugia banna tuburri dan massa rammu lebundi ti api, tidakkah Yinna mendandanimu risi wali ti ruta? Hai, yimmi ma kurang percaya! ²⁹Jadi, ambai manyarra manggi tentang panii nippa ngami dan panii nippa unnummi, dan janganlah mencemaskannya. ³⁰Sebab, bangsa-bangsa ti pannu tanah mencari itu semua, tetapi ni Amamu na lakkassanggummi yimmi memerlukanya. ³¹Sebaliknya, manyarra ballinggi ni kerajaan Allah, maka ngarandukkanni di tabagui. "Kumpulkan Harta ti Surga ³²Amba mandautamma, hai kawanan kecil, karena ni ammammu berkenan banna yagummi ni Kerajaan itu. ³³Batta dabbandi ni milikammu dan berilah sedekah. Buatlah bagimu kantong dowwi ma atta russa, yaitu harta ti surga ma atta jallurra, pa atta mangawadda tuu ataupun ma atta russa oleh ngengat. ³⁴Sebab, bedi panyianarri ni hartamu hai mannunggi ni atimmu panyianni." Hamba nimma Setia Melakukan Tugasnya ³⁵Hendaklah ni banggimmi tetap terikat dan ni pelitamu tetap banna diwurrai. ³⁶Jadilah seperti tuu manapai ni tuannya ma bali wali ti pesta pernikahan supaya yidda ka piani badda buwwai ni malowi baginya, ketika ni tuannya banna bali dan mengetuk pintu. ³⁷Diberkatilah atanna, yang didapati tuannya sementara badda sedia. Aku mengatakan kepadamu, sesungguhnya, ia akan na lekui ni bangginna untuk melayani dan na persilakanra pelayan-pelayanna untuk mandiddi dan badda nga. Ia

akan na mai dan banna layanirra yidda. ³⁸Jika tuan itu banna maikaka ti saat padua kanjiddunga atau ni baru-mbarunni dan na kolindarra yidda sedang berlaku demikian,diberkatilah yidda!³⁹Namun ketahuilah,jika mangngu umma banna lakkassa kanja jam pirrai ni mamangawa banna mangawa ti umma,yinna pasti attanna ammamanggi ni ummanna banna wesarrai. ⁴⁰Oleh karena itu,yimmi harus selalu bersiap sedia karena anak manusia akan datang pada saat nippa atta sang-sangkammi. "⁴¹Kemudian,Petrus na paka tanna kepada-Nya,"Tuhan,apakah Engkau mu ceritranggi ni perumpamaan gia hanya ti yami saja atau untuk ngarandukkada tuu?" ⁴²Na simai Tuhan,Hera kepala pelayan nimma setia dan bijaksana yang dipercayai tuannya untuk mengawasi atanna sawawi,untuk ba yadarra panga pada waktu yang tepat? ⁴³Diberkatilah hamba itu,ketika banna maikaka ni tuannya,banna tomandarra yidda sementara badda ramma. ⁴⁴Aku berkata kepadamu,sesungguhnya,tuan itu na padii untuk banna awasi ni milik tuannya. ⁴⁵Akan tetapi,jika ni atanna banna panewi ti dalu atinna , 'Tuangu attanna pa mai ammanna,'dan mulai banna palurra oli ata maninna dan ata kawinni na,baisa dinna nga dan minum labbanna mawuka, ⁴⁶Ketika ni tuanna ba oni tiba-tiba pa atta sangkanna dan attanna lakkassa ammanggi,sang tuan itu na wunnurra atanna dan menempatkan bersama dengan tuu ma atta setia. ⁴⁷Seorang ata malakkasanggi ni ppa bussanna ni murinna,takka attanna siap sediaan banna rammai nippa bussanna ni tuanna akan mendapat banyak pukulan. ⁴⁸Namun,ni atadda ma atta lakkasanggi ni keinginan tuanya dan melakukan hal-hal yang pantas badda kolinna palu,ia akan na kolinna pukulan sedikit.Setiap tuu makoli padangunna ,di tuntut banyak.Dan,Yidda paparcaya padangu akan di tuntut risis padangu.Yesus Membuat Pemisahan⁴⁹ Aku datang untuk bokku kawussukkanna api ti pannu tanah,dan Aku berharap ni api yinni badda diwurannissa! ⁵⁰Akan tetapi,oo baptisan nippa Aku harus jalani,dan Aku merasa sangat tertekan sampai hal itu digenapi. ⁵¹Apakah yimmi menyangka bahwa Aku datang untuk ngindi ni damai ti pannu tanah? Aitamma,Yawwa lungguwwa ti yimmi,melainkan perpecahan! ⁵²Mulai nggia,tumma limma tuu ti keluarga da pasewandarra. Tumma taula akan da lawandarra tumma duada dan tumma duada akan da lawandarra tumma taula. ⁵³Yidda da pasewandarra;Amanna akan na lawandarra ana manina,dan anamani na lawai ni amadda.Innana akan nawarra anakawinnina, dan ana kawinnina akan na lawai ni innana.Ni yuanu kawinnina na lawai ni wiyiana dan wiana nalawai ni yianu kawinnina." Menafsirkan Zaman⁵⁴ Lalu, linnai Yesus ti tuu dangu,"ketika yimmi bai etai ni karummangu banna pakabuani ti sebelah barat,yimmi limmimi,'Ni urra burrunnassa,' dan benar banna burru ni urra. ⁵⁵Ketika yimmi bai rasai ni ngallu banna parerissanni wali ti selatan,yimmi limmimi,;laddu hallu na banassai , ' dan hal itu benar banna dadii. ⁵⁶Yimmi tuu munafik! Yimmi bisa menafsirkan ni rupa langit dan bumi,takka kaddi yimmi attai bisammi bai tafsirkan ni zaman gia?"⁵⁷ Kaddi yimmi wikki attai bisammi bai putussanggi nimma bennar? ⁵⁸Ketika yimmi bai salaku karangngandarra musummi untuk menghadap ti mappareta,usahakanlah kai baisai ni masalammi ti lara supaya ka attadda seretmi ti hakim dan hakim attada menyerahkan mu ti pengawal,dan pengawal ka ambanna pussuwu ti penjara. ⁵⁹Yawwa lunggugummi,yimmi attai lusa amma wali ti haina sebelum yimmi bai bayandi ni wuttammi labbai lunassandi."

Chapter 13

Panggilan untuk ba bertobat ¹Di situ,oodarra tuu ma pekanni Yesus tentang tuu Galilea bahwa ni raada na campurranggi Pilatus dengan ni raa kurban persembahanda yidda. ²Yesus na simarra yidda,"Apakah yimmi mengira tuu Galilea ndia da risi pa berdosa wali ti tuu Galilea sawawi karena yidda da menderita seperti itu? ³Yawwa lunggugummi,aitamma,Akan tetapi, jika yimmi attai bertobatkakka,yimmi ngarandukkammi akan mati. ⁴Atau ma tumma sakka bullu walunna tuu mamati,ketika ni manara ti karasa kolam Siloam banna kanabui banna dimbarra yidda,apakah yimmi mengira yidda adalah tuu pendosa marisis paburuk wali ti yidda tuu ma enganna ti Yerusalem? ⁵Yawwa lunggugummi ,aitamma.Akan tetapi,jika yimmi attai bertobatkakka,yimmi ngarandukkammi akan mati!" Ni Pungngi Yai nimma atta Wua⁶Yesus na ceritranggi ni perumpamaan gia,"Oni ni tuu nimma mangngu pungngi Yai aranna nippa papamullanna ti karasa oma anggur.Akan tetapi,saat ia banna pamaina pamanyarranna wua yai,yinna attanna kolimanna. ⁷Jadi,Yinna linna ti tukang kebun,'badda taula tugukka bokku manyarranna wuanni ti pungngi ara gia,takka atta ku mali kolimanna sisa.Pogussa ni pungngi yai gia! Kaddi menyia-nya=iakan ni tanah untuk ni pungngi yai gia?⁸Akan tetapi,ni tukang kebun na simai,Tuan,amma walikinggi sisa tau untuk banna wuai.Napa kusakkanggi tana dan ku taugi pupuk, ⁹ mungkin ni yai yinni angganna wua awwai ti tau hammi sarammu.Jika ba attanna wuakassa,Tuan bisa bapogui."Yesus Menyembuhkan ti laddu Sabat¹⁰Suatu kali,Yesus na mengajar ti sebuah Sinagoge ti laddu Sabat. ¹¹Di sana oni nikka winni nimma kerasukan roh sehingga dinna annalalu selama sakka bullu walu tauna.Ni wogunna ni kawinni badda wokuttannissa sehingga ni kawinni diatta piadengirranna. ¹²Ketikai Yesus banna etai, Na kayekanni ni kawinni dan linna,"Hai perempuan,you badda bebassammuka wali ti penyakimmu." ¹³Kemudian,Yesus na tumpangkan tangan ti kalittanna ni kawinni dan seketika itu juga,yinna banna dengirra lurussa dan memuji Allah. ¹⁴Akan tetapi,ni pemimpin ti Sinagoge jadi gerram karenai Yesus menyembuhkan ti laddu Sabat. Linnadarra tuu dangu," O nammu laddu ba ramma.Karena itu,datanglah untuk ba patanggassammi ,atta ti laddu sabatma."¹⁵Namun,Tuhan na simai ni tuu yinna,"Yimmi tuu munafik!Bukankah yimmi bai pasallarri ni sapi atau ni keledai milikkammu ti gallu untuk banna unnurri ti laddu sabat? ¹⁶Karena itu,tidakkah ni kawinni nia seorang wali ti keturunan Abraham nimma terikat selama sakka bullu walu tau oleh setan,juga harus ba pasallanni dari belenggunya pada laddu sabat?"¹⁷Ketika ba linnakai Yesus,semua lawan-Nya na pamakayarra,dan tuu dangu da bersuka cita atas seluruh perbuatan ajaib yang telah dilakukan-Nya. Perumpamaan Biji Sesawi dan Ragi¹⁸Kemudian,Yesus linna,"Appalinni samanni ni Kerajaan itu?Dengan apakah Aku bokku mengumpamakannya? ¹⁹Ni kerajaan Allah itu seperti biji sesawi nippa tekidda tuu dan badda pamullarri ti omadda,'ni biji yinni na tumbui jadi pohon,dan ni mappa wurrunga na wolurri sabbunnarri ti dahan-dahannya."²⁰Dan lagi Yinna linna,"Dengan panikah papasama danganggui ni Kerajaan Allah? ²¹Kerajaan Alla itu seperti ragi nippa tekinna ni satu kawinni dan na campurranggi dalam 3 sukat tepung sampai ngarandukkanni ni adonan na mengembang."Hanya sakudduka pasalamatta²²Yesus na kalisundi kota-kota dan desa-desa,Yinna na mengajar dan terus banna salaku banna saganna ti Yerusalem. ²³Lalu,ni satu na pakatanana ti Yesus,"Tuhan,apakah hanya sakuddukaki pasalamatta?"Yesus linnadarra yidda ngarandukkadda, ²⁴Berjuanglah untuk bai tamamami ti malowi ma sempit,'sebab Aku berkata kepadamu,tuu dangu ma berusaha ma tama kesana,takka yidda atta da bisa amma. ²⁵Jika ni muri umma banna dengirra dan banna todii ni malowi umma,sedangkan yimmi mi dengirrammi ti sabaliliu dan mengetuk sambil berkata,"Tuan,tolong buwwagama malowi.'Yinna na simai,'Yawwa atta Ku lakkassa ammangummi yimmi be asal wali nyiami.' ²⁶Lalu,yimmi mi simai,'Yami telah makan minum bersama Engkau.Engkau badda mangajarmukka ti lara dan ti kotama yami.'²⁷Namun,Ikan na simai,Yawwa atta Ku kenal ammawwu dan atta kulakkassa manggui ni asalmu.Pergilah wali ti sagagu,yimmi semua pelaku kejahatan!"²⁸Yimmi mimangasihmi dan mengertakan gigi ketika bai etai Abraham,Ishak dan Yakub,serta ngarandukkadda nabi ma ona ti Kerajaan Allah sementara yimmi di lemparkan keluar. ²⁹Kemudian,tuu da pamaina wali ti barat dan ti timur,dan juga wali ti utara dan selatan.Yidda da mandiddi dan badda nga ti Kerajaan Allah. ³⁰Sesungguhnya,tuu ma terakhir akan da jadi tuu ma pertama dan tuu ma pertama akan jadi tuu ma terakhir." Yesus na salaku ti Yerusalem³¹Pada saat itu,tuu farisi da pamaina ti Yesus dan lidda,"Pergilah,ammanggi ni panyianggia karenai Herodes mau membunuh-Mu." ³²Yesus na simarra yidda,"Pergilah dan katakan pada rubah itu,Ni laddu gia dan laddu massarammu,Aku akan mengusirr roh-roh jahat dan patanggassarra tuu,dan ti laddu pakataulanna ,Aku akan menyelesaikan pekerjaan-Ku.' ³³Akan tetapi,Aku harus bokku salaku pangattawwa ti laddu giana,massarammu dan duangaddi karena attanna piamanni seorang nabi mati ti luar Yerusalem.³⁴Yerusalem,Yerusalem! Yimmi mi wunnurra para nabi dan merajam tuu pa utussadda ti youna ! Berulang kali Aku rindu pakabuandarra ananggu, sama seperti ni bii manu banna kabuandi ni ananarri ti bawah kappanarri.Akan tetapi,yimmi attai bissumma. ³⁵Sekarang ni ummamu

pakosungngai dan jadi sepi. Aku berkata kepadamu, yimmi attai etamawwa Yawwa sampai banna tomai ni rasinni yimmi akan mengatakan, 'Diberkatilah Ia yang datang dalam nama Tuhan!'

Chapter 14

Tentang menyembuhkan ti Laddu Sabat ¹Pada suatu laddu Sabat, Yesus na pamaina ti salah satu umma pemimpin tuu Farisi untuk banna nga roti bersamanya dan yidda ngarandukkadda mengawasi Yesus. ²Waktu itu, Oni ni tuu ma menderita busung air di depan-Nya. ³Yesus linna darra tuu Farisi dan ahli-ahli Taurat, "Apakah na pianni ba patanggassa tuu ti laddu Sabat?" ⁴Akan tetapi, yidda attada simamai Yesus. Kemudia, Yesuspun na ketanni ni tuu ma anna lalu dan na patanggassai, lalu na palewai ni tuu yinna pergi. ⁵Yesus linna darra yidda, Herai ti antara kalian yang jika ni anana atau ni nsapi manina na kanabui ti sumurra ti laddu sabat, ba attanna patangngi bali wali ti kaluaku?" ⁶Maka, yiddapun attada banta ammai nippa panewiwainai Yesus. Ni Panyia Kehormatan ⁷Kemudian, Yesus na ceritranggi ni perumpamaan ti tamu-tamu undangan ketika Yinna banna etai appa linni samanni yidda badda pedi panyiapammadiddi ma terhormat ti sekitar meja makan, kata-Nya kepada mereka, ⁸Jika you badda undang kawwukka ti sebuah pesta pernikahan, yimmi amba mandiddi amma ti panyia ma terhormat karena ni muri umma angga badda undang awwanna tuu marisi pa terkemuka darimu. ⁹Lalu, ni muri umma na tomangu dan linna, 'Yai ni panyianggia ti tuu nia!' Dan, yimmipun harus lalinna ti panyia ma rendah dengan ni rasa makaya. ¹⁰Namun, apabila yimmi di undang, mandiddimmi ti panyia yang paling belakang supaya ketika nimma undangummi, ia akan linnangummi, 'Sahabat, Lalinnawu ti panyia ma terhormat.' Dengan demikian, yimmi akan dapat penghormatan ti sagadda tuu mamadiddi yang makan bersamamu. ¹¹Sebbab, ni tuu yang meninggikan dirinya akan direndahkan, takka yinna nimma merendahkan dirinya akan di tinggikan." Undangan Makan dan Balasan ¹²Lalu, Yesus linnandarra tuu ma undangui, "Bila yimmimengadakan jamuan makan sian atau makan malam, ambai undang marra teman-teman, saudara-saudara, kaum keluarga, atau tetanggamu madedi karena yidda akan membalasmu dengan mengundangmu untuk makan bersama yidda. ¹³Akan tetapi, jika yimmi mengadakan pesta, undanglah tuu mamilla, tuu macacat, tuu maka likku, dan tuu maka mbola. ¹⁴Dan, yimmi akan di berkati karena tuu yidda attada balassa balimmai, 'yimmi akan dapat balasannya pada waktu kebangkitan tuu benar." Perumpamaan tentang ni Undangan Jamuan Mkan ¹⁵Ketika salah satu manga karanganni Yesus na rangngii ni perkataan-perkataan ini, ni tuuyinna linnani Yesus, "Diberkatialah ni tuu nimma nnga roti didalam Kerajaan Allah." ¹⁶Akan tetapi, ni tuu yinna linnani Yesus, "Oni ni satuu nimma undang tuu dangu untuk jamuan makan malam, ¹⁷dan banna tomassa ni waktu makan malam, ni tuu yinna na palewarra atanna untuk ba linnadarra tuu pa undangna, 'Datanglah, karena semuanya sudah siap. ¹⁸Namun, ngarandukkadda tamu undangan mulai badda wolu alasan. Orang pertama linna, 'Aku widdi sgui ni oma dan aku harus bokku salaku lappa elui. Terimalah permintaan maafku.' ¹⁹Sawawi lidda, 'Aku widdi sigu sapi limma pasang dan yawwa harus ku salakuwua untuk bokku lappa paresarri. Terimalah permintaan maafku.' ²⁰Sementara sawawi lidda, 'Yawwa widdi nikkanggu, karena itu, yawwa atta ku mai amma. ²¹Lalu, ni pelayan itupun na bali dan nalapurra dabbarri ti tuannya. Maka, ni majikanna na mbani, lalu linnadarra pelayannya, gesamikka! Salakummi ti jalan-jalan dan ti setiap gang ti kota ini. Karangngandarra tuu milla, tuu makajeku, tuu makalikku, dan tuu makambola.' ²²Kemudian, ni pelayan itu linna, 'Tuan, aku badda pasalakugussa panii nippa paparetawaimu, tapi masih opu panyia makosong.' ²³Ni Tuan linna ti pelayanna, 'salakummi ti tiap jalan-jalan dan ti setiap gang. Ajaklah tuu disana untuk badda pamaina kadda pannui ni ummangu. ²⁴Aku berkata kepadamu, atta oma satuu wali ti yidda yang aku undang sebelumnya badda nikmati ni makanan sajianku." Tentang Ba Kerii Yesus ²⁵Dangu tuu masalaku karangnganni Yesus. Kemudian Yesus na pabilinna ti yidda dan linna, ²⁶"Jika seseorang datang kepada-Ku attanna bencirra ama innana, assa umma dan ana-anana, anguwua dan anawinnina, bahkan ni muripa wikkinna, ia attanna bisa ammai banna jadi murid-Ku. ²⁷Langka herai nimma atta dita salib dan nimma keriiwua Yawwa, yinna attanna bisa ammai banna jadi murid-Ku. ²⁸Herai ti antara yimmi yang ingin mendirikan sebuah menara, takka attanna mandiddi manyulumma banna hitungai ni biyayanni untuk ba lakkassanggi apakah banna tuturri ni biaya nippa siapna labba banna baisai? ²⁹Jika ba atta tunni haikassa, ketika banna tau ni pondasi dan ba attanna sanggupkassa banna baisai, ngarandukkadda tuu ma etai da rikki danganni yinna. ³⁰Tuu yidda lidda, 'Orang ini mulai membangun, tetapi ia attanna sanggupmai banna baisai. ³¹Atau, bei sangaji nyiasa nimma salaku lappa patauna lawandarra sangaji sawawi tkka attana mandiddi manyulu amma untuk banna pertimbangkan apakah ia na karangngandarra 10.000 tentara banna lawandarra mussu tumma 20.000 tentara? ³²Jika yinna ba attanna pakalakarra sangaji sawawi, ia akan na kirim utusan dan katanai ni sarat-sarat padamiwaina ketika pasukan lawannya ba masih malerupuddai. ³³Begitu juga dengan yimmi masing-masing, atta omasatu di antaramu ma jadi murid-Ku jika ia attanna serahkan seluruh kepunyaannya." Ni masi nimma kabba atta o ammake gunnani ³⁴Ni masi na dassai, takka ni masi banna kabbakassa, appa linni samanni banna massi balinni? ³⁵Ni masi atta o

ammaka gunnani untuk ti oma atau pupuk sehingga di lebunggi. Herai nimma mangngu katillunna maranggi hendaklah yinna na rangngii!"

Chapter 15

Perumpamaan ni Domba ma jallurra ¹Tuu mapakabuana pajak dan tuu berdosa da karasi Yesus untuk badda rangii. ²Kemudian tuu Farisi dan Ahli Taurat mulai badda menggerutu,"Ni Tuu Nia na tarimmarra tuu berdosa dan bahkan na nga karangandarra yidda." ³Kemudian Yesus mengatakan perumpamaan ti yidda, Kata-Nya, ⁴"Herai ti antara yimmi mangngu dombanna 100 niwu,dan na jallurrai ni saniwu,attanna ammamandi nimma 99 niwunna ti marada ginnangu? Bukankah yinna banna lappa manyarranggi nimma saniwunna labbanna koli balinggi? ⁵Dan ketika banna kolinja,yinna na lirai ni domba nimma saniwunna dan sangat bersuka cita. ⁶Banna takkaka ti umma,na salaku banna lappa jamburrara olinna dan karasa ummanna serta ba linna darra yidda,'Bergembiralah bersamaku karena yawwa badda koli balinggussa ni dombagu nimma jallurra.' ⁷Aku berkata kepadamu,demikianlah o suka cita besar ti surga atas ni tuu berdosa banna bertobat daripada 99 tuu benar ma atta butu pertobatan.Perumpamaan Dowwi Perak ma jallurra ⁸Atau kawinni mana nimma mangngu 10 keping dowwi perak, jika banna jallurra kassa ni sisa keping,ba attanna padiwurrakassa ni pelita dan banna sapui ni umma,lalu banna manyarranggi ni sisa keping dowwi dengan hati-hati labbanna kolinggi? ⁹Dan,apabila banna kolinggi,na kayekandarra oli tetangganna dan linna tiyidda,'Bergembiralah bersamaku karena badda kolinggussa ni sisa keping nimma jallurra.' ¹⁰Aku berkata kepadamu,demikianjuga o suka cita ti para malaikat Allah karena ni satu ma berdosa na bertobat." Perumpamaan Tumma duada Allakawa Mani nimma Kamurri Meninggakan ni Amanna ¹¹Kemudian Yesus berkata,"oni nissatuu nimma mangngu ana maninna tumma duada. ¹²Ni lakawa makka murri linnanni ni amanna,'Ama,yagarri ni harta nimma jadi milikku.'Maka,na bawirri ni kekayaan ti anana ma tumma duadanna. ¹³Attanna tarrummanni,yinna ni ana kamurrinna na pakabuandi ni milikanna,lalu na salku ti negeri jauh dan disana ia menghamburkan ni milikanna dengan ni muripa berfoya-foya. ¹⁴Ketika banna baisa dabbarrika,na dadissa nimma jiwu kalada ti tanah tuu, dan iapun mulai banna kekurangan. ¹⁵Jadi,salakunnassa yinna banna lapparamma ti tuu ,lalu dappa lewai ti oma untuk balappa tauna usu wawi. ¹⁶Yinna na bussanggi pangandi ni wuah karob nippa nga wawi,takka atta o amma satu mayani yinna. ni lakawa Kamurri Na bali ti Amanna ¹⁷Ketika ni lakawa Bungsu banna sadar,ia berkata,'Tuu dangu langngu takka maramma ti Amanggu takka yawwa sia mati manjiwunggui ¹⁸Aku akn bangun dan ku baliwwa ti amggu. Lunggunni ni Amanggu; Amah ,yawwa badda berdosaagukka ti Surga dan ti amah. ¹⁹Yawwa atta ku pantasmakka ba anamuwwa,jadigakka yawwa ata ma tanggu rammanggu. ²⁰Maka,berdirilah ia dan na salaku ti amanna.Akan tetapi,ketika ni lakawa malerupunnai,ni amanna na etai yinna dengan penuh belas kasihan ,ni amanna na palai lalu na sakkullai dan na ngujuui. ²¹Kemudian,anak itu linnanni ni amanna,'Amah,yawwa sudah berdosa ti surga dan ti amah.Yawwa atta ku pantasmakka di sebut anamu. ²²Namun,ni amanna linnadarra pelayan-pelayanna,'Gesammi! Ngindii ni Jubah yang terbaik dan pakinnai. Paki mannuni tawurru dan sandalla ti wissinna. ²³Ngindi ni sapi maka mubburra dan ropui.Mari kita makan dan bergembira, ²⁴Karena ni ananggu nimma badda matinna ,takka gia muripa balinnai! Yinna nimma badda jallurranna takka gia badda obalinnissa!'Maka yiddapun mulai bergembira." Ni lakawa makawunganna na bani ti amanna ²⁵Waktu itu,ni lakawa mamma tua oni ti oma,dan ketika ia badda onissa ti karasa umma,ia na rangngi musik dan tari-tarian. ²⁶Jadi,yinna na kayekanna salah satu atanna dan na paka tananna tentang panii nimma dadi. ²⁷Na simai ni pelayan,'Ni arimmu badda onissa,dan ni amammu na ropui ni sapi maka mubburra,karena yinna banna bali dengan selamat. ²⁸Namun,ni ana kawungnganna na bani dan attanna bissumma patama ti umma sehingga ni amanna na lusa dan na bujukkai. ²⁹Akan tetapi, linnani ni amanna,bertahun-tahun yawwa bokku rammawwa dan atta ku perna amma bokku abaikan ni perintahmu, takka attau perna amma bou yaga saniwu anna kamemi supaya yawwa bisa bokku berpesta dangandarra olinggu. ³⁰Namun,ketika ni anammu banna bali setelah banna baisarri ni hartamu dengan pelacur-pelacur,ayah menyembelih anak sapi tutuna yinna. ³¹Maka,ni amanna na simai,'Anakku,kamu selalu bersamaku,dan ngarandukkannarri kepunyaanku adalah milikmu. ³²Namun,ni laddunni gia harus berpesta dan bersuka cita sebab ni arimmu badda matinnaka,tetapi sekarang yinna badda muripa balinnaka;yinna badda jallurrannaka takka sekarang badda obalinnika.'"

Chapter 16

Yitta attanna pia ammanni ba layani Dua Tuan ¹Yesus linna darra murid-murid-Nya,"Oni ni tuu madedi mangngu pelayan na satuu.Dan ,ni tuu dedi yinna da lapurrai bahwa ni kepala pelayan telah memboroskan Hartanya. ²Karena itu,ni tuu madedi na kayekanni ni kepala pelayan dan linna,'panii nippa rangnginggu tentangmu ini? wolui ni pertanggung jawab atas tugasmu karena youna attau bisa amma ba jadi bendaharaku."³Ni kepala pelayan itupun na pangaddanggi,'apa yang akan kulakukkannkarena ni tuanku badda pecatnawwaka ti panyiaapa rammanggu? Aku atta ku pakaluamma untuk bokku mangami dan ku makayawwa untuk mengemis. ⁴Aku tahu panii nippa wolunggu supaya aku di pecat sebagai bendahara,tuu akan da tarimmawa ti ummada yidda."⁵Kemudian,iapun na kayekandarra tuu ma berutang kepada tuannya. Ti tuu manyulu linna,'Pirrai ni wuttammu ti tuanku? ' ⁶Lalu na simai,'Seratus bat minya Zaitun.'lalu'ni kepala pelayan linnanni,tekii ni surat utangmu,mandiddiwu dan tulissanggi 50 bat.' ⁷Kemudian ni kepala pelayan itu na pakatananna ti tuu sawawi,'Pirrari ni wuttammu?'oarang itu na simai,'Seratus kor gandum.'lalu ni bendahara linnani,' Tekii ni surat utangmu dan tulissanggi bahwa ni wuttamu 80 pikul. ⁸Kemudian,ni tuu dedi na puji ni kepala pelayan nimma atta jujur karena yinna bertindak dengan cerdik. Sebab,ana tuu ti dunia risipa cerdik dalam urusan dengan sesamanya daripada ana-anak terang. ⁹Aku berkata kepadamu,buatlah persahabatan dengan mamon ma atta bennarra supaya ketika mamon itu habis,yimmi akan disambut ti umma abadi. ¹⁰Herai nimma setia dalam perkara kecil,yinna pasti na setia dalam hal makalada.Dan, herai nimma atta jujur dalam hal-hal kecil ,yinna pasti attanna jujurma ti hal-hal makalada. ¹¹Jadi,jika yimmi ba atta paparcaya kammika untuk mengelola harta ti pannu tanah,herai nimma parcayagummi ni harta sesungguhnya kepadamu? ¹²Dan,jika yimmi ba atta paparcaya kammika bai waidi ni milik tuu sawawi,herai nimma yagummi apa yang merupakan milikmu?¹³Atta o amma pelayan ma layandarra tumma duada majikan karena yinna akan benci majikan nimma satuna dan nabussanni ni majikan sawawi. Yimmi tidak akan dapat melayani Allah dan mamon." Peringatan untuk Tuu Farisi¹⁴Tuu Farisi,ma bussanna dowwi,badda rangngi ni hal ini dan da ejekkai Yesus. ¹⁵Yesus linndarra yidda,"Yimmi adalah tuu mappa bennarra wikinnammi di hadapan manusia,takkai Allah na lakkassanggummi ni issi atimmi nimma pulupia karena yang di agung-agungkan ti antara tuu adalah sesuatu nimma menjijikan ti sagannai Allah. ¹⁶Ni hukum Taurat dan ni kitab para Nabi diajarkan labbanna tomai ti nasannai Yohanes: sejak ni masannai Yohanes,ni kabar baik tentang ni kerajaan Allah badda lolukaddassa dan semua orang memaksa untuk masuk kedalamnya. ¹⁷Namun sesungguhnya,na risi pamudai bagi langit dan bumi untuk lenyap dari pada ni sisa titik dalam hukum Taurat dibatalkan. Tentang ni Perceraian¹⁸Setiap orang mappa sewa danganni ni assa ummanna dan na nikka dangnganni ni kawinni sawawi nippa pasewa danganna ni lawinna,juga berbuat sinah." Tuu Madedi dan Lasarus¹⁹" Ada seorang kaya nimma berpakaian ungu dan kain linen,dan na bersenang-senang kirra laddu dalam kemewahan. ²⁰Ti malowi kalada ti ummanna ni tuu dedi,berbaringlah tuu milla nimma ngaranna Lasarus,ni kalittanna nimma magarri. ²¹Ia na berharap da yanni panga wali ti mejannai ni tuu dedi;bahkan ni asu napamainarri dan na jalli ni manggarinna.²²Suatu ketika,ni tuu milla na mati dan di bawah oleh para malaikat ti babannai Abraham.Yinna ni tuu dedi na mati mannu lalu da taninni. ²³Ti alam maut,saat di siksa,ni tuu dedi napa elunna ke atas dan na eta malerui Abraham bersama Lasarus ti pangkuanna. ²⁴Dan,ni tuu dedi na berseru,' Bapa Abraham,kasihaniilah aku dan palewakki Lasarus mencelupkan ni ujung jarinna ti wei dan menyejukkan ni lammanggu sebab yawwa ku menderita ti yala api ini. ²⁵Akan tetapi,Abraham linna,'Nak,namui ketika yimmi bai muripammi ,yimmi badda kolimmissa nimma dassa,sementara Lasarus na kolinggi nimma atta dassa;sekarang,siai Lasarus dihibur,sementara yimmi disiksa. ²⁶Selain itu semua,o jurang kalada mappa sewanda yitta sehingga tuu ma busa papala wali sia ti panyiammu atta da bisamma badda pala, dan tuu wali ti panyiammu juga attada bisa amma badda pala ti panyiamma yami. ²⁷Lalu,ni tuu dedi linna ,Kalau begitu,palewanggai Lasarus ti ummanna ni amanggu, ²⁸karena yawwa odarra tumma limma anguwuangu. Biarlah Lasarus na panamundarra yidda supaya nanti yidda atta da tama ti panyia penyiksaan ini. ²⁹Namun,Abraham linna,Yidda oginni hukumnai Musa dan kitab para nabi,biarlah yidda mengetahui semuanya itu; ³⁰Linna wali ni tuu dedi,'Aitamma,Bapa Abraham. Jika ba okaka tuu tuu mamati yang datang kepada mereka barulah yidda da bertobat; ³¹Na simai Abraham kepada orang kaya itu,'Jika saudara-saudaramu ba attadda rangngi kassa ni Hukum Musa dan ni kitab para Nabi,yadda attanna bisammai di yakinkan,bahkan oleh seseorang yang bangkita wali ti tuu mamati."

Chapter 17

Dosa dan Ni Pengampunan ¹Kemudian, Yesus linndarra para murid-Nya, "ni watu sandungan pasti akan ada, takka celakalah tuu yang menyebabkannya. ²Risi nippa tutunni ni watu kilangan diikatkan pada lehernya dan ia kawussukkanni ti tasikka daripada ia jadi sandungan bagi ana-ana kecil ini. ³Mi waspadami! Takka ni olidadimmi banna berbuat dosakaka ti yimmi, tegurlah dia, banna menyesalkanja ni dosanna, ampunilah dia. ⁴Bahkan, takka banna berbuat dasakakka ti yimmi selama ba pabittu wundana dalam sisa laddu, dan nabali kepadamu tuju kali sambil balinna, Aku menyesal; ampunilah dia." Ni Kuasa Iman ⁵Lidda rasul-rasul ti Yesus, "Tabagammai ni Imanma yami!" ⁶Yesus na simarra yidda, "Jika yimmi ba okaka Imanmi makalada samanni biji sesawi, yimmi bisa balimminggi ni pohon murbei ini, Tercabutlah wali ti tanah dan tertanamlah di laut, dan ni pohon itu na taattai ti yimmi." Ni Hammaba nimma taatai ni Tuannya. ⁷Herai ti antara yimmi manggu atanna, yang sedang membajak atau menggembala, linnadarra atanna ketika banna bali wali ti oma, "Mari, duduklah dan makan"? ⁸Mala linnapunni ni atanna, siapkanlah makanan untukku dan pakinnawwu kalabi malayak untuk melayaniku selagi yawwa bokku ngapu dan bokku unnupuwu. Baisakahaina, yimmi dimmi ngami dan unnummi"? ⁹Apakah yinna na terimma kasih ni atanna kaerna banna ramma dabbbarri nippa pareta waina? ¹⁰Begitu juga dengan yimmi. Apabila yimmi melakukan semua panii nippa paparetawaimi, hendaklah yimmi limmimi, "Yami ata ma atta wolu sinamma. Yami hanya melakukan apa yang wajib bamma rammai." Tumma sakka bullu tuu Kusta Disembukan ¹¹Yesus ti larai banna saganna ti Yerusalem, Yesus na kalisunggi ni sepanjang perbatasan antara Samaria dan Galilea. ¹²Saat banna tama ti sebuah desa, Yesus na eta malerura tumma sakka bullu tuu kussta badda dengirra, ¹³dan yidda berseru dengan suara nyaring, "Yesus, Guru, Kasihanilah yami!" ¹⁴Ketika Yesus banna etarra yidda, Linna darra yidda, "Pergilah dan tunjukan didru kepada para imam-imam." Dan ketika yidda masih dalam perjalanan, yidda menjadi tahir. ¹⁵Ketika salah satu wali ti yidda melihat bahwa dirinya sudah sembu, ia na bali dan memuji Alla dengan suara nyaring, ¹⁶lalu na bersujud ti kaki Yesus dan na berterima kasih kepada-Nya. Ni tuu yinna adalah tuu Samaria. ¹⁷Ketika, Yesus lnnani ni tuu yinna, "Bukakankah tumma sakka bullurra ma tahir? bedarraka ma tumma siwwanna? ¹⁸Tidak adakah ti antara yidda mabali untuk memuliakan Allah selain ni tuu asing ini? ¹⁹Lalu, Yesus linnani, "Bangun dan pergilah, ni imanmu nimma menyelamatkan kamu." Ni kedatangan Kerajaan Allah ²⁰Ketika badda katanai beberapa tuu Farisi tentang ni kerajaan Allah akan datang, Yesus na simarra yidda dan linna, "Ni Kerajaan Allah datang dan tanpa tadanni nippa eta, ²¹atta o amma tuu malidda, lihat, ni kerajaan Allah ogi di sini, atau ni Kerajaan Allah ada di sana! karena sebenarnya ni Kerajaan Allah ogi ti paduami yimmi, ²²Kemudian, Yesus linna darra murid-murid-Nya, "Akan tiba saatnya yimmi ma bussanggi paetai ni sisa laddu dari hari-hari Anak Manusia, tetapi yimmi attai eta ammai. ²³Orang-orang akan liddagummi yimmi, Lihat, di sana, atau lihat di sini! Akan tetapi, ambai salaku amma dan dan mengikuti orang-orang itu." Kedatangan Anak Manusia ²⁴Sebab seperti kayallikai yang memancar wali ti ujung langit sawawi, demikian juga Anak Manusia pada hari-Nya. ²⁵Akan tetapi, ni Anak Manusia harus na menderita banyak hal terlebih dahulu dan atta da terimmamai Generasi ini. ²⁶Dan, seperti nimma terjadi ti Zamannai Nuh, demikianlah juga nanti pada hari-hari Anak Manusia. ²⁷Tuu da nga dan da umnu, da nikka dan di nikakan sampai Nuh labbanna tama ti Bahteranna lalu hamminggi ni wiwa lalu membunuh mereka semua. ²⁸Sama halnya nimma terjadi pada zamannai Lot, saat itu tuu da nga, da unnu, da sii, da battanna, da pamulla dan membangun. ²⁹Namun, ketika Lot banna lusa wali ti kota Sodom, ni api dan belerang jatuh dari langit seperti hujan dan membunuh mereka semua. ³⁰Begitulah ni keadaan pada hari ketika Anak Manusia dinyatakan. ³¹Pada hari itu, langka herai nimma ona ti pannu wogu umma, dan ni barang-barang na odihai dali ti umma, ammbanna burru amma banna tekirri; dan langka herai nimma ona ti oma, yinna ammba na bali amma. ³²Namui panii nimma dadi ti assa ummannai Lot! ³³Herai nimma berusaha mapeliharai ni nyawanna, akan kehilangan nyawanna. Dan herai nimma kehilangan nyawanna, akan menyelamatkannya ³⁴Aku berkata kepadamu, pada malam itu ada dua orang mamaturru ti sisa panyia maturru. Akan tetapi, ni satu akan di bawa sedangkan ni satu da ammanni. ³⁵Tumma duada kawinni da giling bersama gandum. Ni satu da karanganni dan ni satu da ammanni. ³⁶Begitu juga tumma duada maramma ti oma, ni satu di bawah dan ni satu di tinggalkan. ³⁷Llalu murid-murid da katanai Yesus, "Di mana, Tuhan?" Yesus na simarra yidda, "Begi ma o bangkai, di situlah ni burung Elang banna pakka buannarri."

Chapter 18

Perumpamaan tentang Ni Satu Hakim dan Ni Satu Janda ¹Kemudian, Yesus na ceritranggi ni sisa perumpamaan ti murid-murid-Nya untuk banna pekadangra yidda bahwa yidda harus selalu berdoa dan amba da berkecil hati. ²Kata-Nya, "Ti sebuah kota, oni ni satu hakim nimma atta mandauta kepada Allah dan attanna hormat marra tuu sawawi. ³Ti kota, oni ni satu Janda nimma maipa ngattanna ti hakim dan linna, berikanlah ni keadilan kepadaku terhadap ni lawanggu.." ⁴"untuk beberapa waktu, ni hakim attanna bissumma pa tulunni ni janda. Akan tetapi, ni hakim yinna na panewi ti dalu atinna, 'Meskipun yawwa atta ku mandauta dangnganni Allah dan atta ku haormat ma tuu sawawi, ⁵tetapi karena ni janda nia terus-menerus mengganguku, aku akan memberikan keadilan kepadanya supaya attanna menyusahkan aku banna mai pangatta.'" ⁶"Lalu, Tuhan linna, 'Dengarlah panii linna ni hakim ma atta adil itu. ⁷Tidakkah Allah na yadarra ke Adilan tuu Pilihan-Nya ma bersru kepada-Nya siang malam? Apakah Ia menunda-nunda sampai banna tarrunni banna nggata darra yidda? ⁸Aku berkata kepadamu, Ia na yadarra keadilan yidda. Akan tetapi, ketika Anak Manusia datang, apakah Ia akan menemukan Iman ti bumi?" Perumpamaan tentang tuu Farisi dan Ma pakabuana Pajak ⁹Yesus na patoma mannunggi ni perumpamaan yinni ti beberpa orang yang menganggap diri yidda benar dan memandang rendah tuu sawawi. ¹⁰"Odarra tumma duada tuu ma salaku ti Bait Alla untuk ba berdoa. Ni satu tuu Farisi dan ni satu adalah tuu ma pakabuana pajak. ¹¹Ni tuu Farisi na dengirra dan mengucapkan doa tentang dirinya, 'Ya, Allah, Yawwa ku berterima kasih kepada-Mu karena aku tidak seperti tuu sawawi: seperti pemeran, penipu, pesins, atau bahkan seperti ni penumpul pajak nia. ¹²Yawwa ku puasawwa pandua wundanna dalam 1 minggu, yawwa ku yawa perpuluhan dari semua penghasilanku.' ¹³Akan tetapi, nimma pakabuana pajak na dengirra maleru, bahkan attanna memandangma ti langit. Sebaliknya, ia na tabbai ni kurrinna sambil ba linna, 'Ya, Allah. Berbelaskasihanlah kepadaku, si pendosa ini.' ¹⁴Aku berkata kepadamu, pengumpul pajak ini na bali ti ummanna sebagai orang yang lebih di benarkan dari pada ni tuu farisi sebab ni tuu mappa jagawikkinna akan di rendakan, dan ni tuu mappa radaka wikkinna akan di tinggikan." Yesus dan Anak-Anak ¹⁵Lalu, Tuu da karangngandarra anada yidda yang masih kecil ti Yesus supaya Ia na jamarra yidda. Akan tetapi, ketika para murid melihatnya, yidda mulai badda bani darra tuu. ¹⁶Namun, Yesus na kayekadarra anak-anak itu untuk datang kepada-Nya dan linna, "Biarkanlah anak-anak kecil itu datang kepada-Ku, jangan menghalangi yidda sebab ni Kerajaan Allah adalah milikda tuu seperti yidda.

¹⁷Aku lunggu gummi yimmi nimma pulu pia, siapun nimma atta terimmai ni Kerajaan Allah seperti anak kecil ini, ia tidak akan pernah masuk kedalamnya." Orang Kaya dan Kerajaan Allah ¹⁸Ada seorang pemimpin da yidda ma pakatanana ti Yesus, "Guru yang baik, apa yang ku lakukan untuk bokku mewarisi ni muripa kekal?" ¹⁹Yesus na simai, "Kaddi yimmi di limmimi Aku baik? Attu o amma satu yang baik kecuali Allah sendiri. ²⁰Yimmi mi lakkassangi ni hukum-hukum ini, ambai bersinama, ambai membunuma, ambai mangawama, ambai yama kesaksian palsu, serta hormatilah Ayah dan Innamu." ²¹"Jawab orang itu, "Aku badda taat dabbagurrisa sejak aku masih muda." ²²Ketika mendengarnya, Ia berkata kepada orang itu, "Opu sisa makurangu. Batta dabbandi ni milikammu dan bagikanlah pada tuu milla, maka yimma akan mempunyai harta ti surga; dan marilah, Ikutlah Aku." ²³Ketika ni tuu yinna banna ranggi ni pappu newi wainai Yesus, ia sangat na sedih karena yinna sangat kaya. ²⁴Kemudian Yesus memandang dia dan linna, "Betapa sulitnya tuu dedi badda tama ti Kerajaan Allah! ²⁵Bahkan, Lebih muda ni seekor Unta banna tamarru ti lubang jarum daripada tuu dedi badda tama ti Kerajaan Allah." Pengikut Yesus akan Menerima Hidup Kekal ²⁶Tuu ma ranggi nippa panewiwai berkata, "Kalau begitu, Herai nimma selamat?" ²⁷Na simai Yesus, "Apa yang mustahil bagi manusia adalah mungkin bagi Allah." ²⁸Lalu, Petrus linna, "Lihatlah, yami badda amma dabbamarrissa ni milikamma dan mengikut Engkau." ²⁹Yesus linna darra yidda, "Aku mengatakan nimma pulupia ti yimmi, attu o amma satu ma ammanni ni ummanna, saudara-saudara, inna amanna, anak-anaknya demi Kerajaan Allah, ³⁰yang tidak akan menerima hal-hal itu berlipat ganda pada masa ini, dan ti masa yang akan datang, yaitu ni murippa kekal." Pemberitahuan tentang ni Kematian dan ni Kebangkitan Yesus ³¹Lalu, Yesus na pakabuandarra tumma 12 muridanna dan linna darra yidda, "Dengar, yitta ta salaku ti Yerusalem dan segala sesuatu nippa badda tulissadda oleh para Nabi tentang Anak Manusia akan digenapi. ³²Ia akan diserahkan kepada tuu ma attu kennallai Allah. Ia akan da ejekkai, da aniyayai, dan diludahi. ³³Dan, setelah yidda mencambuk-Nya, yidda akan membunuh-Nya. Akan tetapi, ti laddu pakataulanna, Ia akan na bangkit bali, ³⁴Namun, yidda para murid attu da mengerti manggi satupun dari hal-hal ini. Ni arti perkataan itu na tersembunyi bagi yidda sehingga yidda diattadda pahamgi panii nippa panewiwainai Yesus. Yesus Menyembukan tuu Makambola ³⁵Pada sat Yesus hampir banna takka ti kota Yerikho, Oni ni satu makambola nimma mandiddi ti karasa lara sambil mengemis. ³⁶Ketika ni tuu makambola

banna rasngngirrat orang banyak lewat,yinna menanyakan panii nimma terjadi. ³⁷Dan, tuu liddanni," Yesus ma wali ti Yerusalem malewatta."³⁸Maka,na berseru ni tuu makambola," Yesus, Anak Daud,Kasihaniilah aku!"³⁹Tuu masalaku ti depan rombongan,da baninni ni tuu makambola itu dan menyurunya diam.Akan tetapi,ia malah na berteriak lebih keras,"Anak Daud,Kasihaniilah aku!"⁴⁰Lalu Yesus na daudaka dan menyuruh agar ni tuu makambola di bawah kepada-Nya.Ketika ni tuu makambola banna tukkika,Ia bertanya kepadanya, ⁴¹Panii nippa mbussammu supaya Ku perbuat bagimu? ni tuu makambola na simai,"Tuhan,aku mau ni matagu bisa bokku etawwa."⁴²Yesus linnani,"Melihatlah,ni Imanmu nimma menyembuhkanmu."⁴³Ketika itu juga,ia nappa etanna dan na kerri lolui Yesus sambil na memuji Allah.Ketika tuu dangu badda etai hai itu,merka juga memuji Allah.

Chapter 19

Yesus dan Zakheus ¹Mka,Masukla Yesus dan na lewati ni kota Yerikho. ²Disana oni ni mani nimma ngaranna Zakheus,ia seorang kepala ma pakabuana pajak dan tuu madedii.³Ia na berusaha melihat Yesus,takka atta pia ammanna karena terhalang tuu dangu;sebab yinna na padaka. ⁴Jadi,Zakheus na palai manyulumendahului tuu dangu dan na sawi ti pungngi yai Ara untuk melihat Yesus karena Ia akan na lewati ni lara yinni.⁵Ketikai Yesus banna tomakka ti tempat Zakheus berada,Yesus na tangara dan linnani,"Zakheus,burruwukka karena yawwa sakena taddunggui ti ummamu." ⁶Maka,Zakheus pun na gesa banna burru dan na terimmai Yesus dengan suka cita. ⁷Namun,ketika semua orang badda etai ni hal itu,yidda mulai menggerutu dan lidda,"Ia na jadi tamu ti umma tuu ma berdosa."⁸Kemudian, Zakheus na dengirra dan linna kepada Tuhan," Tuhan,lihatlah,ni separu wali ti harta milikku akan ku berikan pada tuu mamilla,dan jika aku menggelapkan harta seseorang,aku akan ku pabaliddarri 4 kali lipat." ⁹Maka,Yesus linnani Zakheus,"ni laddunni gia,ni Keselamatan telah datang diatas ummanggia karena ni tuu nia ananai Abraham. ¹⁰Sebab,Anak manusia datang untuk mencari dan menyelamatkan nimma jallurra." Hammba ma Setia dan Hammba ma jahat¹¹Sementara yidda badda rangii semua ini,Yesus na pangattai banna ceritranggi ni sisa perumpamaan karena Ia badda tukkinassa ni Yerusalem dan karena yidda menyangka bahwa ni Kerajaan Allah akan segerah datang. ¹²Oleh karena itu,Ia pun linna," Seorang bangsawan na salaku ti negeri mamma leru untuk di angkat jadi raja,dan sesudah itu yinna akan bali. ¹³Kemudian,tuan itu na pakabuandarra tumma 10 pelayannya dan na yadarra dowwi 10 mina. Linna darra yidda,'Berdaganglah waidi ni dowwi dianna sampai akau kembali.' ¹⁴Akan tetapi,tuu sebangsanya membenci dia dan mengirinkan perwakilan setelah ia banna salaku dan linna,' Yami atta mabissu ammanni ni tuu nia banna jadi raja ma yami.' ¹⁵Setelah di angkat jadi raja,bangsawan itu na bali dan na paretarra hamba-hambana pa yana dowwi na kayekandarra untuk menghadap supaya ia dapat banna lakkassandi berapa besar ni keuntungan da yidda dari berdagang. ¹⁶Pelayan pertama na mai dan linna,'Tuan,ni dowwi nimma sisa minana milikmu na kolinggi bunganni 10 mina; ¹⁷Ni raja itu linnani,'bagus sekali,hai hamba madassa! karena you mu setia dalam urusan yang kecil,you mu paretarri nimma 10 kota.'¹⁸Ni pelayan makaduadanna datang dan linna,Tuan,ni dowwi nimma sisa minana milikmu telah na bungarri 5 mina.' ¹⁹Lalu, sang raja linnani ni hamba itu,Berkuasalah Youna atas 5 kota.'²⁰Kemudian,datanglah hamba nimma satuuna dan linna,'Tuan,gia ni dowwimu nimma sisa mina nippa banjallanggu ti sapu tangan. ²¹Yawwa ku mandauta danganggu sebab engkau tuu makeraswu. Engkau mengambil engkau panii nippa atta mali banjallammu dan memanem panii nippa malli atta papamullammu. ²²Kemudian,raja berkata kepadanya,'Yawwa akan mengadilimu sesuai nippa papanewiwaimu,hai kamu hamba ma jahat!Jadi,kamu tahu bahwa yawwa tuu makeraswa,nimma teki panii nippa atta pabanjallanggu dan memanen panii nippa atta pamullanggu? ²³Kalau begitu,kaddi attau banjallarri ni dowwi ti tuu mappa bunganna dowwi sehingga bokku baliwwa,aku akan menerima ni dowwinggu beserta ni bunganni?'²⁴Lalu,ni raja linnadarra tuu yang berdiri di situ,'Tekii ni mina itu dan yadarri tuu ma sakka bullu minana.' ²⁵Namun,yidda lidda ti rajadda,'Tuan,hamba itu badda oka 10 mina.'²⁶Jawab raja itu,'Yawwa lunggugu,hera tuu nimma mangunna akan diberi lebih,tetapi dari tuu ma atta mangngu pani-panina,semua yang dimilikny a kn di ambil. ²⁷Akan tetapi,tentang mussunggu ma atta bussangga yawwa ba jadi rajada yidda,karangngandarra hammi dan bunuhlah mereka di hadapanku.'" Sambuttai Yesus Sebagai Raja²⁸Setelah Yesus,ba linna,Ia na salaku manyulu banna saganna ti Yerusalem.²⁹Ketika Ia banna toma ti karasa desa Betfage dan Betania,ti karasa bukit Saitun,Ia na utussarra tumma duada murid-Nya. ³⁰Kata-Nya ti yidda,"Salakummi ti desa yang ada di depanmu itu. Dan,ketika baitammikka di sana,yimmi akan mi etai ni se ekor keledai nippa papatarradda dan atta o ammappu tuu makaletii. Bakkassai dan ngindii hammi. ³¹Ba okaka tuu makatanammi,'kaddi dimmi ngindii ni keledai itu?,limmindarra:Tuhan memerlukan'nya."³²Lalu,da salaku tumma duada murid nippa utussannai Yesus dan menemukan segala sesuatunya tepat seperti nippa badda katakan-Nya ti yidda," ³³Selagi yidda badda pasallai ni anak keledai itu,nimma mangngu ana keledaina na paka tanana ti yidda," Takka kaddi dimmi pasallai ni anak Keledai itu?" ³⁴Yidda da simai,"Tuhan ma perlugi." ³⁵Lalu,Yidda da ngindi ni ana keledai itu ti Yesus dan meletakan pakaian'nya ti pannu kadenganni ni keledai, kemudian Yesus na kaletii ni keledai. ³⁶Ketikai Yesus melewati jalanan,tuu da palakkarrri ni kalabidda ti lara. ³⁷Dan,ketikai Yesus banna tukkissa ni Yerusalem,yaitu ti lara makamburrunna wali ti arah bukit Zaitun,semua pengikut-Nya mulai memuji Tuhan Allah dengan bersuka cita dan ni suara ma nyaring.Yidda da bersukur kepada Allah atas semua ni mujisat nippa badda etadda yidda. ³⁸Yidda da berseru," Diberkatilah Ia yang datang sebagai sangaji ti dalu ngarannai Tuhan,damai sejahtera ti sorga dan ni kemuliaan ti panyia majaga!" Mazmur 118:26³⁹Beberapa tuu Farisi wali ti kerumunan tuu dangu,liddanni Yesus,"Guru,Tegurlah murid-murid-Mu," ⁴⁰Akan tetapi,Yesus na simai,"Aku lunggugummi,jika yidda badda dangngukakka,ni watu ndia akan berseru-seru." Yesus na Mangasi

dangangi ni Yerusalem⁴¹ Saat Yesus banna tukkissa ni kota Yerusalem, Ia pun namangasih dangangi. ⁴²Kata-Nya," Seandainya ni laddunninggia yimmi mi lakkassangi apa yang mendatangkan damai sejahtera atasmu. Akan tetapi, sekarang hal itu na baunnini wali ti matamu. ⁴³Sebab hamminggi ni waktunni ketika musu-musumu badda pakadii ni tembok penghalang di sekelilingmu dan mengepungmu dari semua arah. ⁴⁴Yidda akan meruntukanmu, you dan ana-anamu ma berindung ti tembokmu. Dan, yidda attada menyisahkan sisa watupun ma tersusun ti pannu watu sawawi didalammu sebab yimmi atta lakkassa ammangi ni waktu ketika Allah melawatmu. "Yesus na Wuddarra Tuu ma Battanna ti Bait Allah ⁴⁵Kemudian, Yesus na tama ti Bait Allah mulai banna wuddarra tuu mabattanna. ⁴⁶Linna darra Yidda, "O ma tertulissanna: 'Rumah-Ku akan menjadi rumah Doa, takka yimmi mi jadikan sarangda tuu parampok!'" ⁴⁷Lalu, Yesus na mangajar ti bait Allah kirra laddu. Namun, imam-imam kepala, ahli-ahli Taurat, dan para pemimpin bangsa itu da manyarranna cara untuk badda wunnui Yesus. ⁴⁸ Akan tetapi, yidda attada lakkassa ammangi appalinni samanni melakukan sebab tuu da pamannu padassai nippa papanewi wainai Yesus.

Chapter 20

Pertanyaan tentang ni kuasannai Yesus ¹Pada suatu hari, ketikai Yesus sementara banna mangajarandarra tuu dangu ti Bait Allah dan memberitakan ni Injil, imam-imam kepala dan ahli-ahli Taurat bersama dengan tua-tua da pamaina ti Yesus. ²Yidda lidda ti Yesus, Pekagamma yami dengan kuasa panii Engkau melakukan hal-hal ini? Atau herai nimma yagu Kuasa ini? ³"Na simsi Yesus ti yidda," Yawwa Ku katana mannummi yimmi. Jawablah Aku, ⁴"be wali nyianni ni baptisan Yohanes? Walinni ti Surga atau walinni ti manusia?" ⁵Yidda da rundinggi nippa pakatana wainai Yesus ti antara yidda dengan lidda, "jika batta sima kassa, 'walinni ti surga, 'Ia akan berkata, 'kalau ba tunni haikassa, kaddi yimmi diattai percayai Yohanes? ⁶Akan tetapi, jika yitta balindakakka, 'walinni ti manusia,' semua tuu akan merajam kita labbatta mati karena yidda yakin bahwa Yohanes seorang nabi." ⁷Jadi, yiddapun da simai bahwa yidda attada lakkassa ammannaggi be wali nyianni ni baptisan itu berasal. ⁸Kemudian Yesus linna darra yidda, "kalau begitu, Aku juga att Ku peka ammannagummi dengan kuasa apakah Aku melakukan hal-hal in." Perumpamaan tentang Para Penyewa ni Oma Anggur ⁹Lalu, Yesus na ceritranggi ni perumpamaan ti tuu dangu, "Oni ni sattu nimma pamullanggi ni oma anggurranna lalu na sewanggi ti tuu petani, dan nasalaku ti negeri mamaleru untuk waktu ma tarrunna. ¹⁰Ketika ni musim panen banna tibassa, yinna na palewarra peleyanna untuk pergi kepada petani-petani supaya yidda memberikan kepadanya sebagian wali ti hasil oma anggur itu. Akan tetapi, para petani itu da palui ni pelayan lalu da wurrakai dengan tangan hampa. ¹¹Dan diapun na palewarra pelayan yang lain, tetapi petani-petani itu juga da palui ni pelayan dan da perlakukan dengan hina, lalu didda wurrakai dengan tangan hampa. ¹²Lalu, pemilik oma anggur na palewarra pelayan makataulanna ti petani, tetapi petani-petani itu juga da pamma nuawwai ni pelayan satu dan da wuddai banna lusa. ¹³Ni mangngu omanna linna, 'Apa yang harus aku lakukan? Aku akan mengirim anakku nippa bussangu, mungkin yidda akan menghormatinya.' ¹⁴Ketika para petani itu badda etai ni ananai pemilik kebun, yidda da berunding satu sama lain, 'Ia adalah ahli waris wali ti pemilik oma anggurgia, ayo yitta wunnui yinna supaya warisannya jadi milikkanda yittai!' ¹⁵Kemudian, yiddapun da lebunni ni anak itu keluar wali ti oma anggur dan membunuhnya. Lalu, apa yang di lakukan oleh muri oma anggur ti yidda? ¹⁶Ia akan datang dan membinasakan petani-petani itu, lalu menyewakan ni omanna ti tuu sawawi. "Ketika tuu dangu badda rangngii ni perumpamaan yinni, yidda lidda, "Janganlah hal ini banna dadii!" ¹⁷Akan tetapi, Yesus na elurra yidda dan linna, "Kalau begitu, panii ni artinni ni ayat ini; 'Ni watu palebudda tukang bangunan telah jadi watu penjuru?' Mazmur 118:22 ¹⁸Setiap tuu makanabu ti pannu watu itu akan hancur berkeping-keping dan herai nippa dimba batu itu akan remuk!" ¹⁹Ketika ahli-ahli Taurat dan imam-imam kepala menyadari bahwa ni perumpamaan itu berbicara tentang yidda, yidda da ingin ba wappai Yesus pada saat itu juga. Akan tetapi, yidda da mandauta dangandarra tuu dangu. Pertanyaan tentang ni Bayanna Pajak ²⁰Kemudian, para ahli Taurat da awasi Yesus dan mengirim tuu untuk mata-mata ma pura-pura tulus supaya yidda da jebakkai Yesus dengan pertanyaan supaya yidda bisa badda wappai Yesus dengan badda waigi ni perkataan wikkinna dan menyerahkan Dia ti dalu kuasa dan wewenang gubernur. ²¹Tuu papalewadda ahli Taurat itu da pakatanana ti Yesus, "Guru, yami malakkassanggi bahwa Engkau mengatakan dan mangajaranggi nimma bennar. Engkau juga att beda-bedakan ammannu tuu, tetapi mengajarkan ni larannai Alla dalam kebennaran. ²²Apakah yami na pianni bamma bayanna pajak ti Kaisar attau aita?" ²³Akan tetapi, Yesus na lakkassanggi ni kelicikan da yidda dan linna darra yidda, ²⁴"Coba patakka punggai ti Yawwa ni sekeping dinar. Gambar dan tulisan na herai nimma terdapat ti dowwigia?" Da simai yidda, "Gambar dan tulisannai Kaisar." ²⁵Maka, Yesus linna darra yidda, "Kalau begitu, berikanlah ti Kaisar panii ni milikadda Kaisar, dan berikanlah kepada Alla panii nimma jadi milikkannai Allah." ²⁶Dengan demikian, tuu yidda attadda bisa amma badda jebakkai Yesus dengan perkataan-Nya sendiri ti saga tuu dangu; yidda da heran gi atas jawaban-Nya dan da dangngu. Pertanyaan da Tuu Saduki ²⁷Kemudian, da pamaina ti Yesus beberapa tuu saduki, yaitu golongan ma att percayai ni kebangkitan, dan bertanya kepada-Nya, ²⁸"Guru, Musa natulissanggi, jika ni satu mani banna matikakka, sedangkan yinna mangngu assa ummannu dan att o amma anana, ni angngu wuana natekii ni kawinni balu dan membangkitkan keturunan baginya. ²⁹Begini, tumma pitturra mappa angngu wuana. Nimma kawungnga na nikka, takka na mati tanpa anak. ³⁰Kemudian, ni angngu wuana nimma kadudanna na tekii dan na mati mannu tanpa mempunyai anak. ³¹Lalu, ni angngu wuana nimma kataulanna na nikka dangnga mannuni ni balunna dan hal ini labbanna tomai ti angngu wuana ma kapittunna, tetapi yidda ngarandukkadda da mati tanpa mempunyai anak. ³²Pada akhirnya ni kawinni na mati mannu. ³³Oleh karena itu, banna tomassa ni laddu penghakiman, herassa ni lawinna ni kawinni karena ma tumma pittunna mappa angngu wuana da nikka dangnganni?" ³⁴Yesus na simarra yidda, "Tuu pada saman ini menikah dan dinikahkan, ³⁵tetapi tuu yang dianggap untuk ba kolinna bagian dalam dunia nimma hamminna, dan ti dalu kebangkitan wali ti antara tuu mamati, att panikkamma dan dinikakan. ³⁶Yidda attada

bisa amma badda mati karena yidda sama dengan malaikat. Yidda adalah ana-ana Allah karena yidda badda bangkitdakka wali ti kematian.³⁷ Musa bahkan badda patkannassa tentang kebangkitan tuu mamati dalam bagian nimma catatai tentang ni semak duri nimma muttunna. Dalam bagian itu, Tuhan da takkii sebagai Allah Abraham, Allah Ishak, dan Allah Yakub.³⁸ Ia atta Allahda tuu mamatimmai tetapi Alladda tuu ma murippai, karena ngarandukkadda tuu hidup di hadapan-Nya.³⁹ Setelah itu, beberapa ahli Taurat lidda, "Guru, ni jawaban-Mu tepat."⁴⁰ Dan, atta o ammakka tuu ma berani mengajukan pertanyaan kepada-Nya. Kristus adalah Tuhan⁴¹ Kemudian, Yesus linna darra yidda, "Appa linni samanni tuu ba lidda bahwa Kristus adalah Anak Daud?"⁴² Pada hal ti kitab Mzm, Daud wikki linna, "Tuhan Allah linna ti Tuanku," Duduklah ti karasa kawanang-Gu,⁴³ sampai aku menempatkan musuh-musuh-Mu dibawah kaki-Mu. "" Mazmur 110:1⁴⁴ Jika Daud na takkii Kristus sebagai Tuan, bagaimana mungkin Kristus adalah ananai Daud?" Peringatan untuk ba berhati-hati terhadap Ahli Taurat⁴⁵ Ketika tuu dangu badda rangngi, Yesus linna darra murid-murid-Nya,⁴⁶ Magadarra ahli-ahli yang suka berjalan-jalan badda pakinna jubah panjang, senang di hormati oleh tuu ti nallu, ma bussanna pamma diddi ti panyia majaga ti sinagoge-sinagoge, dan ti panyia ma terhormat ti pesta-pesta.⁴⁷ Yidda da merampas ti umma para janda dan da berdoa panjang-panjang supaya kadda etarra tuu. Tuu seperti ini pasti akan da terimmai ni hukuman nimma buatu."

Chapter 21

Ni Persembahan Seorang Janda ¹Ketikai Yesus memandang keatas, Yinna na etarra tuu madedi ma patamanna persembahanda ti kotak persembahan. ²Yinna na etamannui ni janda ma milla banna patamanna 2 keping dowwi tembaga. ³Yesus linna,"Aku mengatakan yang sesungguhnya ti yimmi,ni janda milla nia memberi risi padangu wali ti yimmi ngarandukkammi tuu madedi. ⁴Sebab,yidda memberi persembahan wali ti kelebihananda yidda,takka ni janda nia na memberi wali ti kekurangannya,yaitu semua yang dimilikinya untuk banna lanjuttanggi ni murippanna."Tanda-tanda Akhir Zaman⁵Ketika beberapa murid badda panewi tentang ni bait Allah nippa hiasi waina watu ma indah dan ni persembahan-persembahan,Yesus linna," ⁶Akan tiba waktunya,ngarandukkannarri nippa etammi akan di hancurkan.Atta o amma watu sisa mappa dimmbanna ti pannu watu sawawi yang tidak akan dirobahkan."⁷Lalu,para murid da pakka tanana ti Yesus,"Guru,pirraka banna dadii?dan panii ni tadanni bahwa semua akan na dadii?" ⁸Yesus na simai,"Berhati-hatilah supaya yimmi tidak di sesatkan sebab tuu dangu akan datang ma wainggi ni ngarang-Gu dan lidda,'Akulah Dia,'dan sudah dekat,'yimmi ambai kerilolumarra yidda. ⁹Akan tetapi,ketika yimmi bai rangngi tetang ni peperangan dan ni pemberontakan,yimmi ambai mandauta amma karena hal-hal itu memang harus na dadi manyului,takka ni kesudahannya tidak akan segerah datang."¹⁰Kemudian linna Yesus ti yidda,"Bangsa akan da kaddi badda lawan bangsa dan kerajaan akan da kaddi badda pawa wikkinna. ¹¹Akan na kaddi ni epu kalada,ni bencana kelaparan,dan mattu-mattu panyaki ti bebe panyia;juga akan na dadii ni peristiwa-peristiwa yang mengerikan dan ni tanda-tanda wali ti langit."¹²Namun,sebelum ba attanna dadi dabbapui,tuu akan menangkap dan da aniyayammi. Yidda akan menyerahkanmu ti sinagoge-sinagoge da yidda,dan da patamanggummi ti penjara.Mereka juga akan da karangagummi untuk menghadap para raja dan gubernur oleh karena nama-Ku. ¹³Namun,ni hal gia na jadi kesempatanmu bouu bersaksi. ¹⁴Oleh karena itu, pamandungai ni atimmi untuk tidak memikirkan apa yang akan kamu katakan untuk membela diri, ¹⁵sebab Aku akan ku yagummi panewi dan kebijaksanaan kepadamu pa atta lawadda dan ditentang oleh mussu-mussumu. ¹⁶Yimmi akan di khianati oleh inna ammi,angngu wuami,olidadimmi,dan teman-teman,dan yidda akan da wunnummi tumma pipirra tuu ti antara yimmi. ¹⁷Yimmi akan da bencimi oleh semua orang karena ni ngarang-Gu. ¹⁸Akan tetapi,atta o amma sisa rou longgimmi makanabu. ¹⁹Dengan ketabahan mu,yimmi akan mi kolinggi ni muripa." Pemberitahuan tentang ni Kehancuran ni Yerusalem²⁰" Akan tetapi,Ketika yimmi bai etai ni kota Yerusalem badda kepungngai oleh pasukan-pasukan tentara ,yimmi baru nimmi lakkassanggi bahwa ni kehancuran badda tukkinissa. ²¹Pada waktu itu,tuu ma ona ti wilayah Yudea da palai ti pegunungan ,tuu ma ona ti kota harus da salaku ti luar kota,dan tuu ma ona ti desa-desa amba tama amma ti kota Yerusalem. ²²Itulah ni laddu penghukuman supaya semua hal nippa badda tulissa digenapi.²³Celakalah kawinni ma sementara patia dan mappa susu pada saat itu sebab na dadii ni penderitaan yang luar biasa ti negeri gia,dan ni murka besar atas bangsa ini. ²⁴Yidda akan da wunnurra dengan pedang dan da tawanra oleh bangsa-bangsa. Ni kota Yerusalem akan di kuasai oleh bangsa-asing sampai ni masa kejayaan ni bangsa-bangsa itu na berakhir."Ni Kedatangan Ana Tuu dalam Kemuliaan²⁵" Ada tada wali ti mata laddu,wulla,dan kandinnu.Di bumi,bangsa-bangsa da bingung dan da mandauta oleh gemuruh ni tasikka dan deru ni ngalungnga. ²⁶Tuu da mati wuddi karena ni mandautada dan ni penantian akan hal-hal nimma dadi ti pannu tanah sebab semua ni kuasa nimma o na ti awangngu akan di guncangkan.²⁷Kemudian,yidda da etai ni Anak Manusia datang ti dalu awan dengan ni kuasa dan ni kemuliaan yang besar. ²⁸Apabila ni hal-hal ini na mualai banna dadii,dengirrammi dan angkatlah kepalammi karena ni waktu pembebasanmi badda tukkinniissa," Ni Perumpamaan ni Pohon Ara²⁹Kemudian Yesus na ceritaranggi ni sebuah perumpamaan ti yidda;"Lihatlah ni pohon Ara dan ni pungngi yai sawawi. ³⁰Apabila pohon-pohon itu banna tummbu kandikka ronarri,yimmi akan mengerti dan mi lakkassanggi bahwa ni musim marratana badda tukkinniissa. ³¹Begitu pula apabila yimmi bai etai ngarandukka dabbanni nimma dadi,yimmi akan tahu bahwa ni Kerajaan Allah badda tukkinniissa. ³²Sesungguhnya Yaww lunggu gummi,ni generasi nggia attada matimma sampai semua hal ini terjadi. ³³Langit dan bumi akan lenyap,takka ni perkataan-Ku attanna berlalumi."Mi Siap Sediummi Setiap Saat"³⁴ Berhati-hatilah agar nia atimmi tidak dipenuhi dengan ni pesta,ni mawukka,dan menghawatirkan ni murippa. Dan,ni laddu yinni akan datang atasmu seperti perangkap. ³⁵Sebab,ni laddu yinni akan datang ke atas segala sesuatu yang tinggal di seluruh muka bumi. ³⁶Mi jaga wikkinnammi setiap waktu dan selalu bai berdoammi supaya yimmi mi kolinammi kekuatan untuk melepaskan diri wali ti semua hal nimma terjadi dan untuk berdiri di hadapan Anak Manusia."³⁷Pada siang hari,Yesus na mengajar darra tuu dangu ti pelataran Bait Allah,takka ni kanjiddunganni Ia meninggalkan kota dan bermalam ti Bukit Zaitun. ³⁸Dan, ni baru-barunni,ngarandukkadda tuu datang kepada-Nya di dalam Bait Suci untuk mendengarkan-Nya.

Chapter 22

Rencana untuk Ba Wunnui Yesus ¹Ti hari raya Roti ma atta beraginna yang di sebut laddu Paska badda tukkinnissa. ²Imam-imam kepala da manyarranna cara untuk ba wunnui Yesus,karena yidda da mandauta dangngandarra tuu dangu. Penghianatan nai Yudas³Kemudian,ni setan na tamai ti kalittannai Yudas,yang di sebut Iskariot.Yinna salah satu wali ti tumma 12 murid. ⁴Maka,salakunnassai Yudas banna lappa berunding dangandarra imam-imam kepala dan pengawal Bait Allah tentang appa linni samanni yinna banna menyerahkan Yesus ti yidda.⁵Dan,yidda sangat senang dan da sepakat badda yani dowwi. ⁶Maka,Yudas na setuju dan mulai banna manyarranna kesempatan untuk menyerahkan Yesus ti yidda di saat ba atta o tuu dangu. Hidangan Passka⁷Kemudian,na tomassa ni hari raya Roti ma atta beraginna,italah ni saat ni mempersembahkan ni anak domba Paska. ⁸Pada waktu itu,na palewai Petrus dan Yohanes ,Linna darra," Salakummi dan persiapkan ni makanan Paska untuk kita makan." ⁹Lidda yidda ti Yesus,"Di manakah Engkau nippa bussammu supaya yami mempersiapkannya?"¹⁰Yesus na simarra yidda," ketika yimmi bai tamaka ti kota,yimmi mi akan mi jamburrai ni satuu mani nimma ngindi kendi;kerii yinna ti umma yang akan dia masukinya, ¹¹dan limminni ni mangngu umma,'Guru bertanya kepadamu:Begini ni ruang tamu tempat Aku dapat makan Paska dangngu muritangg-Gu?'¹²Mka,yinna na patakkagummi ni sisa ruangan kalada ti lantai atas,yang perabotannya ma badda siapna.Persiapkanlah ni makanan untuk da yitta disana." ¹³Lalu,Petrus dangngui Yohanes da salaku dan mendapati semuanya terjadi seperti nippa langinnai Yesus dan yiddapun mempersiapkan makanan Paska. Perjamuan Paska¹⁴Ketika banna tomassa ni waktunni,Yesus dangngu para rasul da mandiddi sambil makan ti sekeliling meja. ¹⁵Kemudian Yesus linna darra yidda,"Aku ingin sekali makan hidangan Paska ini bersama yimmi,sebelum Aku bokku menderita. ¹⁶Sebeb Aku lunggugummi,Aku tidak akan memakannya lagi sampai hal ini digenapi dalam Kerajaan Allah."¹⁷Lalu,Yesus na tekii ni cangkir nimma issinna anggur dan na mengucap syukur," Ambillah ni cangkir ini dan bagikanlah ti antara yimmi. ¹⁸Sebab,Yawwa lunggugummi yimmi bahwa mulai sekarang Aku atta Ku unnumakka anggur sampai ni Kerajaan Allah datang."¹⁹Kemudian,Yesus na tekii ni roti dan na sambil banna mengucap syukur,Ia memecah-mecahkan roti dan na yadarra yidda sambil ba linna,"Ni Roti nggia adalah tubuh-Ku yang di berikan kepadamu; lakukanlah ini sebagai peringatan akan Aku." ²⁰Demikian juga,setelah banna nga,Yesus na tekii ni cangkir anggur dan linna,"Cangkir yang di tuangkan bagimu ini adalah Perjanjian baru dalam darah-Ku.Pemberitahuan tentang ni Tuu yang Menyerahkan Yesus"²¹Akan tetapi,elui, ni lummanna ni tuu nimma menyerahkan Aku ada bersama dengan Aku ti meja gia. ²²Sebab,ni Anak manusia na salaku seperti nippa badda tetapkan, takka celakalah ni tuu nimma menyerahkan Dia!" ²³Murid-muritanna da pakka tanana satu ti antara yang lain tentang herai ti antara yidda yang akan melakukan.Jadilah Tuu yang Melayani²⁴Ni pasangganna na dadii ti antara yidda para rasul tentang herai ti antara yidda yang dianggap paling benar. ²⁵Akan tetapi,Yesus linna darra yidda,"Raja-raja bangsa ma atta kennal Tuhan da berkuasa atas rakyatnya,dan tuu ma berkuasa atas raja-raja itu disebut Pelindung Rakyat."²⁶Namun,yimmi amba tunni hai ammami.Sebaliknya,nimma risi pakalada ti antara yimmi harus bertindak seperti yang paling muda,dan pemimpin harus seperti pelayan. ²⁷Herai nimma risi pakalada,ni tuu nimma mandiddi banna nga atau ni tuu nimma layani? Bukankah ni tuu nimma nga? Namun,Aku oga ti paduammi sebagai tuu yang melayani.²⁸Yimmi adalah tuu ma tetap bersama-Ku ti dalu percobaan-percobaan-Ku. ²⁹Karena itu,Aku memberikan kepadamu sisa kerajaan,seperti nippa yanai ni Amang-Gu kepada-Ku ³⁰Supaya yimmi bisa makan dan bai unnummi semeja dengan-Ku dalam kerajaan-Ku.Dan, yimma akan duduk ti atas Tahta untuk bai menghakimi 12 suku Israel." Petrus na Menyangkali Yesus³¹Simon,Simon, rangngiwa Yawwa. ni Setan na tuntuk untuk menampi kamu seperti gandum, ³²Takka Yawwa badda berdoagugka untukmu supaya ni imanmu ambanna gugurrai. Dan,setelah bou bertobat,kuatkanlah oli dadimmi."³³Namun,Linnai Petrus ti Yesus,"Tuhan,yawwa siap ti penjarakan bahkan mati karanganggu!" ³⁴Na simai Yesus,"Aku berkata kepadamu,Petrus,ni laddunni gia ni manu wolu attanna kukkumai sebelum ba padaula wundamu bou menyangkal bahwa kamu mengenal Aku." Bersiap-siaplah Menghadapi Kesulitan³⁵Kemudian,Yesus na pakatananna ti para muritanna,"Ketika Yawwa bokku utussammi tanpa kantong dowwi,tas,atau sandalla,apakah yimmikekurangan sesuatu?"Yidda da simai,"Aitamma." ³⁶Linna darra yidda,"Namun sekarang,herai nimma mangngu kantong dowwinna atau tas ,bawalah. Dan,herai nimma atta wolu pedangnya,ammannikka banna battanggi ni jubahna dan banna sii pedang.³⁷Sebab,Aku lunggugummi bahwa panii nimma tertulis ti kitab Suci harus ba genapi di dalam Aku,' Ia na terhitung bersama dengan tuu ma berdosa,' Yesaya 53:12 Sebab,nimma tertulis tentang Aku sedang na terjadi sekarang." ³⁸Lalu yidda lidda,"Lihatlah Tuhan,sia odi duadandi ni pedang."Dan,Yesus linna darra yidda,"Itu cukup."Yesus Berdoa ti Taman Getsemani³⁹Kemudian,Yesus na lusa dan na salaku ti Bukit Zaitun seperti yang biasa dilakukan-Nya; dan murit-muritanna juga da kerii Yinna. ⁴⁰Ketikai Yesus banna tomaka ti panyia haina,Yesus linna darra yidda,"Berdoalah

supaya yimmi jangan masuk ke dalam percobaan."⁴¹ Kemudian, Yesus na malerundarra yidda kira-kira sejauh selempar batu, lalu na berlutut dan na berdoa, ⁴²"Ama, jika Engkau mau, tekii ni cawan gia wali ti Yawwa. Akan tetapi, amba ni ammai ni ke inginan Gu nimma terjadi, melainkan ni keinginan-Mu."⁴³ Setelah itu, ni seorang malaikat nimma wali ti surga menampakkan diri kepada-Nya dan menguakan-Nya. ⁴⁴"Dan, ti dalu penderitaan-Nya, Ia na berdoa lebih sungguh-sungguh lagi; Keringat-Nya na jadi tetesan ra nimma manetes ti tanah." ⁴⁵Ketikai Yesus banna baisaka pa berdoa, Ia na salaku ti murid-murid-Nya dan na tomandarra sedang badda maturru karena bersedih. ⁴⁶Yesus linna darra yidda, "Kaddi dimmi maturrummi? Kaddimmikka dan berdoalah supaya yimmi ambai tamamami ti dalu percobaan." Yesus da Yappai ⁴⁷Ketikai Yesus sementara panewi punnai, datanglah segerombolan tuu; dan yinna yang di sebut Yudas, salah satu wali ti tumma sakka bullu duada murid; memimpin mereka. Lalu, Yudas na tukkii Yesus untuk banna ngujui. ⁴⁸Akan tetapi, Yesus linnani, "Yudas, Apakah You menyerahkan Anak manusia dengan ciuman?" ⁴⁹Ketika murid-murid ma dengerri ti sekeliling-Nya da etai panii nimma terjadi, yidda lidda, Tuhan, haruska yami menyerang dengan pedang?" ⁵⁰Kemudian, salah satu wali ti murid itu menyerang pelayan imam Agung hingga ni katillu kawananna na kadappunggi. ⁵¹Akan tetapi Yesus linna, "Sudah, Cukup!" Lalu, Yesus na jamai ni katillunna ni pelayan itu dan menyembuhkannya. ⁵²Kemudian, Yesus linna darra imam-imam kepala, kepala pengawal Bait Allah, dan tua-tua ma pamaina untuk badda wappai Yesus, "Kaddi yimmi dimmi pamaina bai ngindimmi pedang dan pentungan seakan -akan hendak mau yappa tuu perampok?" ⁵³Ketika Aku bersmamu ti Bait Allh kirra laddu, yimmi attai wappamawwa. Namun, gia nissa nisaatni bagimu dan ni kuasa kegelapan." Petrus na Menyangkali Yesus ⁵⁴Setelah badda wappai Yesus, orang-orang itu pun menggiring dan da karanganni Yesus ti ummanna ni imam besar. Akan tetapi, yinnai Petrus na kerira yidda wali maleru. ⁵⁵"Dan tuu yidda badda padukku api ti padua halaman dan duduk bersama-sama, Petrus juga na mandiddi ti antara yidda." ⁵⁶Namun, ni satu pelayan kawinni na etai Petrus banna mandiddi ti karasa api dan na elu pandassai Petrus lalu linna, "Ni tuu yinna bersama juga dengan-Nya," ⁵⁷Akan tetapi, Petrus na menyangkal, katanya, "Hai perempuan yawwa atta ku lakkassamanni Yinna." ⁵⁸Tidak lama kemudian, tuu sawawi da eta mannui dan linna, "you walli termasuk salah satu wali ti yidda!" Namun Petrus linna, "Aitamma, aku bukan salah satu wali ti yidda!" ⁵⁹Kira-kira satu jam kemudian, ni tuu sawawi walli na panewi mannu nimma dengan yakin, "Pasti ni tuu nia yinna bersama juga dengan-Nya, sebab yinna tuu galilea mannui." ⁶⁰Akan tetapi, Petrus linna, "Yawwa atta ku lakkassa manggi panii nippa panewimmi!" Saat itu juga, selagi Petrus banna panewi, na kukkui ni manu wolu. ⁶¹Lalu, na pabilnnai Yesus dan Elui Petrus. Dan, na namui nippa papanewi wainai Yesus, bahwai Yesus linnani, "Sebelum ni manu wolu banna kukkui ti laddunggia, youna badda manyangkal miwwakka Aku sebanyak pandaula wundamu." ⁶²Kemudian Petrus na lusa ti sabaliliu dan na mangasih dengan amat sedih. Penjaga da Aniyayai Yesus ⁶³Tuu ma tahanni Yesus mulai badda ejekkai dan da palui Yesus. ⁶⁴Yidda da todii ni matannai Yesus dan lidda, "Bernubuatlah! Herai yang memukul Engkau?" ⁶⁵Yidda juga mengatakan banyak hal lain yang menentang-Nya dengan badda hinai Yesus. Yesus ti Sagadda Pemimpin Yahudi ⁶⁶Keesokan harinya, yidda tua-tua pemimpin Yahudi, imam-imam kepala, serta ahli-ahli Taurat da pakkabuana dan da karanganni Yesus ti Mahkamah Agama yidda. ⁶⁷Yidda lidda, "Jika you bai Mesias kauwukka, panewiwu ti yami." Namun Yesus linadarra yidda, "Jika Aku bokku pekakanggumikka, yimmi attai percaya ammaawwa Yawwa." ⁶⁸"Dan jika Aku bokku pakka tana kannakka ti yimmi, kamu attai sima ammai." Akan tetapi, sekarang ni Anak Manusia akan na mandiddi ti barra kawannai Allah nimma Mahakuasa." ⁷⁰Yidda semua lidda, "kalau begitu apakah you Ananai Allahwu?" Yesus na simarra yidda, "Kamulah yang mengatakan bahwa Akulah Dia." ⁷¹Kemudian yidda lidda, "kesaksian apalagi nippa butunda? Yitta badda rangngi wikkindassa wali ti mulut-Nya!"

Chapter 23

Yesus da karangnganni ti Pilatus ¹Kemudian,Seluruh tuu da dengirra dan da karangnganni Yesus ti sagannai Pilatus. ²Dan,yidda mulai badda tudui Yesus dengan ba liddanni," Yami makolinni ni tuu nia bahwa Yinna sedang menyesatkan bangsa kamidan na larangma yami untuk ba bayanna pajak ti kaisar,serta ba linna bahwa Ia adalah Kristus, seorang Raja."³Pilatus na pakka tanana ti Yesus," Apakah Engkau rajadda tuu Yahudi?" Yesus na simai,"Itu yang kamu katakan." ⁴Kemudian,Pilatus linna darra imam-imam kepala dan tuu bantak," Aku atta ku kolimanggi ni kesalahan na ni tuu nia." ⁵Akan tetapi,yidda da menuntut sambil badda berseru dengan suara keras," Ia na hasutra tuu dangu dengan niajaran-Nya ti seluruh wilayah Yudea mulai wali ti Galilea sampai di sini!" Yesus da karangnganni ti Herodes⁶Ketikai Pilatus banna rangngi ni hal itu,Pilatus na pakka tanana ,apakah Yesus tuu Galileai. ⁷Dan,setelah yinna banna lakkassanggi bahwa Yesus walinna ti wilayah kekuasaannai Herodes,Pilatus pun mengirim Yesus ti Herodes yang saat itu Herodes sementara ba oni ti kota Yerusalem.⁸Ketikai Herodes banna etai Yesus.ia na sennangu langngu takka.Badda tarrunnakkai Herodes banna bussa papa tabbukka dangnganni Yesus karena yinna badda rangngi nassa tentang Yesus sebab ia berharap bisa melihat suatu mujisat yang di lakukan oleh Yesus. ⁹Lalu,Herodes na mengajukan banyak pertanyaan ti Yesus,takkai Yesus attanna ya amma jawaban ti Herodes. ¹⁰Imam-imam kepala dan ahli-ahli Taurat yang berdiri disana da tudui Yesus dengan sangat sengit.¹¹Bahkan,Herodes dan tentarana juga merendahkan dan da ejekai Yesus .Setelah itu,da pakinni jubah yang indah lalu mengirim-Nya ti Pilatus. ¹²Dahulu ,Pilatus dan yinnai Herodes da pamussu wikkinna,tetapi pada hari tiu yidda da bersahabt. Pilatus na Gagal banna Bebaskan Yesus¹³Kemudian,Pilatus na pakkabuandarra imam-imam kepala,para pemimpin Yahudi,dan tuu dangu, ¹⁴lalu linna darra yidda,"Yimmi mikka ranganni ni tuu nia ti yawwa sebagai seorang yang menyesatkan tuu dangu. Akan tetapi,ketika Aku mengadili-Nya ti sagammi,yawwa atta ku kolimanggi ni kesalahanna seperti nippa tudummi yimmi ti Yinna. ¹⁵Herodespun attanna kolimanggi ni jalannai Yesus sehingga ni Tuu yinna mengirim kembali kepada kita.Lihatlah,Ia atta o amma pajallna untuk banna kolinggi ni hukuman mati. ¹⁶Karena itu,setelah yawwa bokku hajarrai,yawwa akan ku lepaskan-Nya." ¹⁷[Ti setiap ladda perayaan Paska ,Pilatus nappa bebasna satuu tahanan untuk tuu dangu.]¹⁸Akan tetapi,tuu dangu yidda da berteriak bersama-sama,"Singkirkanlah ni tuu Yinna! Paasallai Berabas untuk ma yami!" ¹⁹[Berabas da penjarai karena na terlibat pemberontakan ti kota dan juga na pamati tuu.]²⁰Karenai Pilatus na bussanna pa pasallai Yesus,maka sadakka wallikinna banna panewi dangngandarra tuu dangu. ²¹Akan tetapi,yidda tetap badda berteriak!Salibkanlah Dia!" ²²Untuk pakataula wundannai Pilatus banna pakka tanana ti yidda,"Takka kaddi ? Pani kejahatan makkassa nippa wolunna ni tuu nia? Yinna attanna jalamma.Yawwa atta ku kolimanggi ni kesalahanna ni tuu nia yang layak banna kolinggi ni hukuman mati. Karena itu,yawwa akan menghajar-Nya lalu ku lepaskan-Nya."²³Namun,yidda tetap badda menuntut dengan suara keras supaya Yesus di salibkan.Dan ,ni suaradda yidda pun tetap badda talu. ²⁴Akhirnya,Pilatus tetap banna posai untuk memenuhi tuntutan da yidda ²⁵Yinna na bebaskan ni tuu nippa dangngidda tuu ma dangu,nippa penjarada karena melakukan pemberontakan dan ni pembunuhan. Akan tetapi,menyerahkan Yesus sesuai ni ke inginanda yidda. Penyaliban Yesus²⁶Ketika yidda tentara badda salaku karangnganni Yesus,yidda da pattui Simon nimma wali ti Kirene nimma wuddi takka wali ti desa. Yidda Tentara da paditannai ni salib ti lebannai Simon dan na kerii wali ti kadengannai Yesus.²⁷Tuu dangu ma kerii Yesus,dan ti antara yidda o kawinni mamangasih dan meratapi Dia. ²⁸Akan tetapi,Yesus na pabilinna ti yidda dan linna," Hai putri-putri Yerusalem,Ambai mangasi dangnga ammannga Yawwa. Tangisilah dirimu sendiri dan anak-anakmu. ²⁹Akan tiba waktunya ketika tuu ba lidda,'Berbahagilah yimmi kawinni ma mandul,dan ni rahaimna nimma atta malli pa ana,dan ni susunna nimma malli atta pasusu.' ³⁰Pada saat itu yidda akan da berkata ti gunung-gunung,'Runtuhlah ti atas ma yami!' dan ti bukit- bukit,'Buni gamma yami!' ³¹Sebab,apabila yidda melakukan hal-hal ini ketika ni pungngi yai banna muripapurri,panii nimma dadi ketika ni pohon itu banna mati marakkuttai?"³²O mannu darra tuu ma jahat pa hukum mati bersama-sama Yesus. ³³Ketika yidda badda tomakka ti sebuah tempat nimma ngaranna " Tengkorak," yidda tentara da salibpanni Yesus bersama tumma duada penjahat,ni satuu ti kawanannai dan ni satuu ti kalinai. ³⁴Kemudian Yesus linna,"Ya Bapa, ampunilah mereka,karena yidda attada lakkassa manggi panii nippa woludda."Lalu yidda tentara da lebunna undi untuk ba bawi ni pakaian-Nya ti antara yidda. ³⁵Tuu dangu madengirra di sana menyaksikan semuanya,takka yidda para pemimpin Yahudi da ejekkai Yesus sambil badda rikki.Yidda lidda,"Ia na salamattarra tuu sawawi biarkan ia menyelamatkan ni diri-Nya sendiri jika Yinna adalah Kristus,nippa Pilinnai Allah!"³⁶Yidda walli tentara da ejek mannu Yinna,lalu yidda da tawarranni anggur asam ti Yinna, ³⁷dan Linna,"Jika Engkau Raja Tuu Yahudi,selamatkan ni diri-Mu!" ³⁸Dan,o mannu tulisan ti atas-Nya:"INILAH RAJA ORANG YAHUDI."³⁹Salah satu penjahat ma tergantung na hinai Yesus,"Bukankah Engkau Kristus?Selamatkanlah diri-Mu dan yami!" ⁴⁰Akan

tetapi,penjahat sawawi da teggurrai yinna dan linna,"Attai mandaut dangnga manni Allah karena youna mmenerima hukuman yang sama? ⁴¹Yitta memeng sudah seharusnya setimpal dengan ni hukuman batta terimmai sesuai nippa wolunnda,takka ni Tuu nia atta o amma kesalahan pawolunna."⁴²Lalu, ia linna ti Yesus,"Ya Yesus,nama kiwwa yawwa ketika Engkau bou tamawwu ti Kerajaan-Mu." ⁴³Kemudian Yesus linnani," Aku mengatakan yang sesungguhnya kepadamu,ni laddunni gia juga Youna bersama dengan Aku ti Firdaus." Ni Kematian Yesus⁴⁴Waktu itu sekitar pukul 12 siang,na kapatta dammbanni ni seluruh daerah itu labbanna tomai ti jam 3 ni malinni ⁴⁵karena ni laddu na jad gelap dan ni Tirai ti Bait Allah na karewii jadi 2 bagian.⁴⁶Lalu Yesus na berseru dengan suara keras,"Ya Bapa,kedalam tangan-Mu Ku serahkan nyawa-Ku." sesudah ba linnakka,Yesus menghembuska ni sangasunna nimma terakhir. ⁴⁷Ketika ni kepala pasukan banna etai panii nimma terjadi,ia memuliakan Allah dan linna,"Sungguh,ni Tuu nia attanna bersalah ma!"⁴⁸Ketika tuu dangu ma mai bersama-sama untuk badda etai ni peristiwa itu menyaksikan panii nimma terjadi,yidda badda bali sambil badda tabbai ni kurrudda yidda. ⁴⁹Semua malakkassanni Yesus dan beberapa kawinni yang telah mengikuti-Nya wali ti Galilea berdiri jauh-jauh dan menyaksikan hal-hal ini. Yesus da Taninni⁵⁰Oni ni satuu nimma ngaranna Yusuf,anggota Dewan Penasihat,seorang ma dassai dan ma bennarra. ⁵¹(Ia sendiri attanna setuju manggi ni keputusan dan ni tindakan da yidda). Yusuf walinna ti kota Arimatea,sebuah kota tuu Yahudi. Ia juga seorang mappategi ni Kerajaan Allah.⁵²Na salaku ti Pilatus untuk banna dangnginni mayatnai Yesus. ⁵³Lalu,ia pun na pamburrungi ni mayatnai Yesus wali ti Yai salib dan na Wubbussai dengan kain linen.Setelah itu,ia membaringkan-Nya ti Rati pa pahatda ti bukit watu. Di sana,atta o ammappu satuu pappa tani waidai.⁵⁴Ni laddu yinni adalah laddu pappa persiapan waidai dan ni laddu sabat akan segerah dimulai. ⁵⁵Kawinni ma karanganni Yesus wali ti Galilea mengikuti Yusuf. Yidda ma etai ni ratinnai Yesus dan appa linni samanni badda taninni. ⁵⁶Setelah itu,yidda da bali dan da persiapan ni rempah-rempah serta minyak untuk ba rosunggi ni mayat nai Yesus. Ti laddu sabat yidda da istirahat sesuai ni Hukum Taurat nai Musa.

Chapter 24

Ni Kabar Kebangkitannai Yesus ¹Ti laddu ma kawungnganna ti minggu itu, ketika masih baru-barupui, kawinni da salaku ti ratinnai Yesus sambil badda ngindi rempa-rempa nippa badda persiapan da. ²Dan yidda badda tomanggi ni watu kalada badda tergulingnissa wali ti rati. ³Akan tetapi, saat yidda badda tama, yidda attadda etammai ni mayatnai Tuhan Yesus. ⁴Ketika yidda masih terheran-heran karena hal itu, tiba-tiba odarra tumma duada ma pakinna pakaian ma berkilau-kilau ma dengirra tikarasadda yidda. ⁵Yidda kawinni da mandauta langngu takka dan da katinggunna, tetapi dua orang itu lidda, "Kaddi dimmi manyarranni ti tuu ma murippa ti antara tuu mati?" ⁶Yesus atta o manni sia, Ia badda bangkitnakka. Namui tentang panii yang telah dikatakan-Nya ti yimmi ketika Ia batti Galileapui. ⁷Ia berkata bahwa Anak Manusia harus diserahkan ti lummadda tuu berdosa, disalibkan, dan akan na bangkit bali ti laddu makka taulanna. ⁸Maka, kawinni da namui nippa papa newiwainai Yesus. ⁹Setelah yidda badda bali wali ti ratinnai Yesus, yidda da ceritranggi segala peristiwa itu ti 11 rasul serta para pengikut Yesus yang lainnya. ¹⁰Kawinni maceritranggi hal itu ti para rasul adalah Maria Magdalena, Yohana, Maria Ibu Yakobus, dan beberapa kawinni sawawi. ¹¹Akan tetapi, nippa papanewiwaida kawinni di anggap kawassuddai oleh para rasul dan yidda atta da percaya ammarra kawinni. ¹²Akan tetapi, Petrus berdiri dan na palai ti ratinnai Yesus. Ia membungkuk dan na pa elunna kedalam, takka hanya ni kain linen nippa wubbusa waini ni mayat. Setelah itu, Petrus na bali dengan sangat heran atas panii nimma dadi. Yesus na Menampakkan Diri pada Pengikut-Nya ti Lara Masaganna ti Emaus ¹³Pada hari itu juga, tuu tumma duada ma kerii Yesus da salaku ti sebuah desa bernama Emaus yang jaraknya kira-kira 60 stadia wali ti kota Yerusalem. ¹⁴Tuu tumma duada da lolukkai tentang segala peristiwa nimma dadi. ¹⁵Ketika yidda sementara badda bercakap-cakap dan da bertukar pikiran, Yesus wikki datang mendekat serta na salaku karangngandarra yidda. ¹⁶Akan tetapi, ni matadda yidda terhalang sehingga yidda attada mengenali Dia. ¹⁷Yesus linna darra yidda, "panii yimmi nippa lolukkammi sambil baisalakummi?" Kedua orang itupun da dangngu dan wajah ni mukadda yidda sangat sedih. ¹⁸Salah seorang wali ti yidda nimma ngaranna Kleopas linna ti Yesus, "Apakah Engkau satu-satunya tuu asing ti Yerusalem ma atta lakkassanggi tentang panii nimma terjadi disana baru-baru ini?" ¹⁹Linnai Yesus, "Tentang panii?" Yiddapun lidda ti Yesus, "Tentang Yesus wali ti Nasaret. Ia adalah seorang nabi ma pennu kuasa dalam ti panewi dan ti perbuatan-Nya ti sagannai Allah dan ti seluruh hadapan bangsa ma yami. ²⁰Akan tetapi, imam-imam kepala dan para pemimpin ma yami menyerahkan Dia untuk ba hukum matii dan yidda menyalibkan-Nya. ²¹Sebenarnya yami berharap bahwa Yinnakka ma bebaskan ni bangsa Israel. Namun, ni laddugia adalah laddu pakka taulannai sejak semuanya itu terjadi. ²²Akan tetapi, beberapa kawinni wali ti antara yami telah mengejutkan kami. Ketika yidda ba o darra ti rati pagi-pagi sekali, ²³yidda attada menemukan ni jenasahnai Yesus. Lalu, yidda da bali dan mengatakan bahwa yidda telah melihat penampakan malaikat-malaikat, yang mangatakan bahwa Dia murippa punnai. ²⁴Kemudian, beberapa wali ti yami masalaku ti rati dan mendapati pula seperti nippa lolukadda kawinni. Akan tetapi, yidda attada etammai Yesus. ²⁵Kemudian Yesus linna darra yidda, "Oh, betapa bodohnya yimmi dan lamban ni atimmi untuk bai percayai ni segala sesuatu nippa papanewi waida para nabi. ²⁶Bukankah Kristus harus banna alami ni penderitaan ini dan banna tama ti kemuliaan-Nya," ²⁷Lalu, Yesus na jelasgi ngarandukka dabbannarri nippa badda tulissa ti seluruh Kitab Suci tentang ni diri-Nya, mulai wali ti kitab Musa labbanna tomai ti Kitab para nabi. ²⁸Ketika yidda badda tukkissa ni desa Emaus, Yesus na salaku pangatta seakan-akan hendak meneruskan ni perjalanan-Nya. ²⁹Akan tetapi, yidda da tahanni Yesus dengan balidda, "Tinggallah bersama yami sebab badda malinnassa dan ni laddu busa patamannassa." Maka, Yesus na tama dan na tinggal bersama yidda. ³⁰Ketika Ia banna bergabung dangngandarra yidda ti meja makan, Yinnai Yesus na tekinni roti dan na berkatinya. Ia na bera-berai ni roti dan na berkatinya kepada mereka. ³¹Saat itu, ni matadda yidda na tambuarri dan yidda da lakkassanni Yesus. Namun, Yesus tiba-tiba na menghilang wali ti pandangan da yidda. ³²Setelah itu, lidda yidda antara satu dengan yang lain, "Bukankah ni atindda yitta berkobar-kobar ketika Ia banna panewi dangnganda yitta selama ti perjalanan dan ketika Ia banna jelasgi ni Kitab Suci ti yitta?" ³³Pada saat itu juga, yidda da berdiri dan da bali ti Yerusalem. Mereka da jamburrara tumma 11 murid dan tuu yang bersama mereka sedang badda berkumpul bersama. ³⁴Murid-murid itu linna darra yidda tumma duada, "Tuhan benar-benar badda bangkitnakka dan menampakkan diri ti Simon!" ³⁵Tumma 2 pengikut itupun da ceritranggi panii nimma dadi ti perjalanan da yidda. Mereka da ceritranggi appa linni samanni yidda mengenali Yesus ketika Ia memecahkan roti. Yesus na Menampakkan Diri ti Pengikut-Nya ³⁶Ketika yidda tumma duada itu masih ceritra puddai ni peristiwa itu, Yesus na dengirra ti paduada yidda dan linna darra yidda, "Damai besertamu." ³⁷Akan tetapi, yidda terkejut dan da mandauta. Yidda menyangka bahwa mereka sedang etaddai hantu. ³⁸Kemudian, Yesus linna darra yidda, "Kaddi dimmi terkejut dan ni keraguanmi muncul ti atimmi?" ³⁹Elui ni lummang-Gu dan ni wissing-Gu. Ini benar-benar Aku. Sentulah Aku dan lihatlah, ni hantu atta o amma

tolunnarri dan rinarri seperti yimmi lihat pada-Ku." ⁴⁰Setelah Yesus ba linnaka,Ia na patakkanggi ni lummanna dan ni wissinna kepada mereka.⁴¹Sementara yidda masih atta da percayapu,karena da gembira dan terheran-heran,Yesus na katanarra yidda,"Apakah sia yimmi ada sesuatu untuk dimakan?" ⁴²Lalu yidda da yanni saniwu ikan patunnu kepada-Nya. ⁴³Yesus na tekinni ikan itu dan na ngagi ti sagadda yidda. ⁴⁴Kemudian,Yesus linna darra yidda,"Inilah ni perkataan yang Aku katakan kepadamu ketika Aku masih bersamamu. Ngarandukka dabbannarri nippa badda tulissa tentang Aku ti hukum Taurat nai Musa, kitab para nabi,dan Mazmur harus ba genapi." ⁴⁵Kemudian Yesus na buwwai ni pangadda da yidda sehingga yidda dapat memahami ni kitab suci. ⁴⁶Yesus linna wallindarra yidda,"O ma tertulis bahwa Kristus harus banna menderita dan banna Bangkit ti laddu paka taulanna. ⁴⁷Dan,ni pertobatan untuk ni pengampunan dosa akan dinyatakan dalam nama-Nya ti segala bangsa,mulai wali ti Yerusalem. ⁴⁸Yimmi adalah saksi-saksi wali ti semua ini. ⁴⁹Ketahuilah,Aku mengirinkan ni janji Amanggu ti yimmi. Akan tetapi,engannammi ti kota Yerusalem sampai yimmi diperlengkapi dengan ni kuasa wali ti tempat tinggi." Yesus na Terangkat ti Surga⁵⁰Kemudian,Yesus na ajakra pengikut-Nya ti luar kota tomat ti Betania.Di sana,Ia na dedikkanggi ni lummanna dan na berkatirra yidda. ⁵¹Ketika Yesus banna berkatirra yidda,Ia na berpisah wali ti yidda dan na terangkat ti Surga. ⁵²Lalu,yidda menyembah-Nya dan da bali ti Yerusalem dengan da sangat bersuka cita. ⁵³Yidda selalu ba odarra ti Bait Allah dan da memuji Allah.

John

Chapter 1

Mawailangu walli ati mainasa ti pannu tana ¹Tikawungga punggu ni Pare'ta ka dai,Pare'ta nggo karangnga nai Allah danggu ni Pare'ta nggo Allah kadai. ²Pare'ta nggo karangnga nai Allah walli mulla ni. ³Ngarandukka ndabba ni mapadadi ndi walli ti-Yinna. Ba atta yinna kaka ngara ndukka ndabba ni mambadda ona ndia atta pia amanari ba ondi. ⁴Tidalu na Yinna onggi ni muripa danggu ni muripa nggo Wailangu na ni turara. ⁵Ni mawailangu nggo na sambilla ti dalu kapatta,danggu ni kapatta atta pia ama ni ba na kuasa-Ni. ⁶Oni ni stu pa palewa nai Allah, ngara nai Yohanes. ⁷Ni maina yinna patoma nai ni saksi na ngera ni Mailangu nggo kapianni walli ni ti yinna ngarandukka da tu kadda pawai. ⁸Yohanes wikki ka atta ma wailangu mannu ammai, takka ni maina yinna tutu ni ba na patoma nggi ni pa saksi na ni ni Mawailangu nggo. ⁹Wailangu ma walli ati, ma pa wailangu rangarandukka da tu,mainasa ti pannu tana. ¹⁰Wailangu nggo mbadda onja ti pannu tana danggu ni pannu tana nggia ma pa dadi nggi Yinna kadda,takka ni pannu tana atta da tanda amai Yinna. ¹¹Yinna Na mai nggi ni tutu-Na,takka ni tutu-Na atta na tarimma amai Yinna. ¹²Tu amunisa, yidda ma tarimmai Yinna Na yandara kuasa tutuni ba piani ba dadi ana susu nai Allah,yidda ka da mapawai ti ngara- Na. ¹³Ni dadi da yidda atta walli ni ti ra ama aita wallika ni wukku ni ni tolu ama, aita wallika walli ti pa wukku na ni mani ama, takka walli na ti Allah. ¹⁴Pare'ta nggo mbadda dadi tolu ni ka danggu enga nai ti njonga nda yitta. Yitta mbadda eta ndassa ni kemuliaan-Na,ni kaddai ni kemuliaan Ana mesa nai Ama,mbanu wai nai Anugrah danggu ni ma pullupia. ¹⁵Yohanes na patoma nggi ni saksi na ngera na Yinna waina pawala na,"Yinna kadda Nia ni palangi nggu ni pa panewi wai nggu,'ti sambali nggu yawwa hammi ni Yinna ni ma manyulu walli ti yawwa mabba Yinna mbadda onisa ba atta opu ngga yawwa." ¹⁶Walli ti mbannu mbolu-Na,yitta ngarandukka nda ta koli nggi ni anugrah pangala-ngala. ¹⁷Mabba ni Hukku Taurat ya pawelita nggi ti Musa; takka ni anugrah danggu ni ma pullupia na mai lili ti Yesus Kristus. ¹⁸Atta stu pungu amapu ma etai Allah,takka Ana Mesa nai Allah ni ma ona ti baba nai Ama,na paeta-ni Yinna. ¹⁹Nggia nja ni saksi nai Yohanes ba tangnga onda ra imam-imam pa palewa da tu Yahudi danggu tu Lewi walli ti Yerusalem ka katanai Yohanes, "Hera wuka yona?" ²⁰Na mangaku i Yohanes, danggu atta na kawassu amma namangaku, "Yawwa attai Kristus amma wa." ²¹Yidda da pakatana na ti yinna, "ba tunihai kadai,hera wuka you? Anggai Elia wuka you?" Na simai yinna, "Yawwa attai Elia mawa." "Angga yoka Nabi? Nasimai yinna, "Aitama."²²Sambali ni hai,da katana walli yinna, "Hera wu yo, ni kerini kamma sima waindara tu ma palewa ma yami? Pani ba lummu wu ni ngeramu yo Wikki?" ²³Yohanes na simai wainggi ni panewi nai Nabi Yesaya, "Yawwa kadda lili tu pa takki nai Nabi Yesaya ma pawala na ti maradda ngginna ngu 'Patanji sa ni lara tutu nai Muri!'" Yesaya 40:3²⁴Tu Yahudi pa palewa da ndo tu Farisi ra. ²⁵Baisa, dida panewi ti Yohanes, "tudani yo ba attai Mesias dawu,attai Elia dawu, danggu attai Nabi ka dawu, kaddi yo mu parissa wu ?"²⁶Na sima rai Yohanes, "Yawwa parissa wai nggui we, takka ti njonga mi yimmi na ndengira Tu stu pa atta tanda mi yimmi. ²⁷Yinna kadda ma mai ti sambali nggu yawwa. Buwa ni slapa wissi detu-Na, atta yawwa ama kika." ²⁸Ngarandukka ni dadi na ti Betania, ti sambali loku Yordan, panyia pa parissa nai Yohanes ma parissa.Ana Mbembi nai Allah²⁹Ti laddu sarammu na, Yohanes na e'tai Yesus ba Na mai ti yinna, danggu Yohanes na panewi,"Etasa, Ana Mbembi nai Allah ma podasa ri ni ndoku njala pannu tana! ³⁰Yinna kadda ni palangi nggu ti

pa panewi wainggu, Ti sambali nggu yawwa hammi ni Tu stu marisi pa kalada walli ti yawwa ma ba Yinna mbadda onisa ba atta opu ngga yawwa. ³¹Nana, atta ku tanda amai Yinna, takka kapiiani Yinna ka paeta dai tu Israel, tunihai yawwa di kumai pa parissa waina we. ³²Dangngu Yohanes ma saksi nggi, linna, "Yawwa ku e'tai ni Ngasu ba na mburru walli ti awangu samatuni pawurrunga sanggukku dangngu ni Ngasu nggo na ndaukai ti-Yinna. ³³Yawwa wikki atta ku tanda amai Yinna takka Yinna na palewa wa yawwa ka parissa waina we linna ngga, 'Yinna ti de'sa-Na yimmi mi e'tai ni Ngasu ba na mburru dangngu na e'ngani, Yinna ka ma parissa waina Ngasu Matua." ³⁴Yawwa wikki mbadda e'ta nggu sa dangngu mbadda saksi nggu sa mabba Yinna Nia Ana nai Allah." "Pape'ka-Pe'ka nai Yesus ma Kawungnga" ³⁵Ma sarammu laddu ni, Yohanes na ndengira karangnga walli ndarra tu maduada papeka na, ³⁶dangngu yinna na e'tai Yesus tangnga pangga-Na. Yohanes na panewi, "Etasa, Ana Mbembi nai Allah!" ³⁷Duada pa peka na ma rangngi ni panewi na nggo takka dida keru Yesus. ³⁸Yesus na nggillaka nggi ni kadenga dangngu Na e'ta ra yidda ba dakeri -Yinna, Na panewi ti yidda, "Pani ni pamanyarra mi?" Yidda da simai-Yinna, "Nggurru, mbe nyia pae'nga-Mu?" ³⁹Simai Yinna, "Maika dangngu kai e'tai." Sambali ni hai, maida sa dangngu e'ta dasa ni panyia pa e'nga-Na dangngu yidda e'nga karangnga dasa Yinna ti laddu nggo mabba ti rasi ni nggo kira-kira njammu sakambullu. ⁴⁰Stu walli ti tu maduada pape'ka na ma rangngi ni panewi nai Yohanes takkan di nakeri Yesus mangarana Andreas, nyuwuwu ra nai Simon Petrus. ⁴¹Ba aitapu, Andeas na tomani Simon, nyuwuwu ra na, dangngu na pe'ka ni, "Yami mbadda tabbuka masa i Kristus. ⁴²Baisa hai, Andreas na karangnga ni Simon ti Yesus. Yesus na elu i Simon dangngu Na panewi, "You Simon, ananai Yohanes. Da kayeka nggu yo i Kefas wu. ni (palangi 'Petrus'aitawalli ka 'Watu')." ⁴³Masarammu laddu ni, Yesus wukku nai pa lau ti Galilea. Na patabbuka dangnga ni Filipus dangngu na panewi, "Keri wa yawwa!" ⁴⁴Filipus tu ti Betsaida, manua panyia pa e'nga dai Andreas dangngu i Petrus. ⁴⁵Filipus na patabbuka dangnga ni Natanael dangngu na panewi ti yinna, "Yami mbadda patabbuka dangnga massa Yinna ni patuli nai Musa ti dalu Ukku Taurat dangngu patuli da ngarandukka da Nabi, Yinna kadai Yesus walli ti Nasaret, ananai Yusuf." ⁴⁶Na panewi Natanael ti yinna, "Piaka danika pa pani ma ndassa ma mai walli ti Nasaret?" Filipus na panewi, "Maika dangngu e'tasa." ⁴⁷Yesus na e'tai Natanael ba na pamaina ti-Yinna dangngu Na panewi ni ngeranai Natanael, "Etasa, stu Israel Sejati, atta o amma nggi ni pajallu ti-Yinna!" ⁴⁸Na pakatana nai Natanael, "Appalinni yo bau tanda wa yawwa?" Simai Yesus, "Ba atta na kayeka pu nggui Filipus, Yawwa mbadda e'ta nggu wuka ba tangngu hai nggu ti bawa pungngi yai Ara." ⁴⁹Simai Natanael, "Nggurru, Yo kada Ana nai Allah. Yo kada Sangangi tu Israel." ⁵⁰Na simai Yesus dangngu linna ni, "Mabba Yawwa ba lunggu nggu yo, Yawwa mbadda e'ta nggu wuka ti bawa pungngi yai ara, tunihai kadai di mu pawaiwu? Yimmi mi e'ta i papani marisi pa kalada walli ti nggia." ⁵¹Baisa, Na panyuwuwu nggi, "Ni mapullu pia, Yawwa ka lunggu nggu, Yo mu etai ni awangu ba na tambuwai dangngu malaikat-malaikat nai Allah da sawi mburru badda palawwa nguni ni Ana Tu."

Chapter 2

WE BA PA DADI ANGGURA NGGI ¹Ti laddu kataula ni, o rami ma nikka ti Kana, Galilea, dangngu ni inna nai Yesus oni hai lau. ²Yesus dangngu pa peka-peka-Na undangu mannu ra ti mbabu nikka nggo. ³Ba na ndukka nisa ni we anggura, inna nai Yesus na panewi ti- Yinna, "Yidda ndukka naraka we anggura." ⁴Simai Yesus, "Kawinni, pani nyuwu ni dangngu-Yawwa? Nirasi Nggu atta na takkan pui." ⁵Inna nai Yesus na panewi ti mapajola na, "Pani widdi ni patakki-Na ti yimmi, ramma sa." ⁶Hailau, ondi ni nammu kumba ma walli ti watu, ni pa kalli waida tu Yahudi ti acara ba pawarasa. Ni issi mesa-mesa nari ni kumba ndo kira-kira duada aita taula buyung. ⁷Yesus na panewi ti ma pajola na, "Issi ndika we ni kumba-kumba ndo." Dangngu, yidda issi darika we ni kumba-kumba ndo lappaka banna mbannu nari. ⁸Baisaka, Yesus na panewi ti yidda, He'na, tekika sakudduka dangngu ngindi ka ti kapala mbabu." Takka, dida ngindi ti kapala mbabu. ⁹Ni kapala mbabu na kakai ni we ma mbadda dadi anggura ni, dangngu yinna atta na lakkasa ma nggi mbe walli nyiani (takkan ma pajola na ma teki ni we nggo da lakkasa nggi), baisa ni kapala mbabu no na kaye'ka ni nimani ma nikka, ¹⁰dangngu na panewi ti yinna, "Kirra ya kanna ka we anggura ni tu na pamanyulu dutui ni mandassa dangngu ba dirra ka ti unnu, sinisa dida yai ni anggura ma atta ndassa pia. Tu amunisa, yo mu binjalla anggura ma ndassa toma nggia." ¹¹Tanda bisa ma kawungnga nggia na wolui Yesus ti Kana, Galilea, dangngu na patakki nggi ni kemuliaan-Na, dangngu papeka-peka-Na wai dasa-Yinna. ¹²Baisaka hai, mburru nasai Yesus ti Kapernaum karangnga ndarra inna, nyuwu ra, dangngu papeka-peka-Na. Da e'nga na hailau pi pirra laddu da. YESUS TI UMMA NAI ALLAH ¹³Laddu mbabu Paskah tu Yahudi tukki nasa, dangngu i Yesus mannu kadekala ti Yerusalem. ¹⁴Ti Umma nai Allah, Na etara tu ma batta na sapi, mbembi, dangngu merpati, lappaka ma pasepa na ndowi badda mandiddi hailau. ¹⁵Yesus na wolui palu walli ti le'ku dangngu Na wurrakara ngarandukka da dalusa walli ti Umma nai Allah, lappaka ngarandukka nari ni mbembi dangngu ni sapi da. Yinna na lebur mannu ndi ni ndowi koin walli ti ma pasepa na ndowi dangngu pa kabaliboku ri ni meja-meja da. ¹⁶Ti mabatta na merpati, Yesus na panewi, "Palusa ngindi ndabba ri ndia walli sia! Ambai wai da nggi ni Umma na ni Ama- Nggu bai wai nggi nallu!" ¹⁷Papeka-peka-Na da namui ba o patulisa: "Mbussa nggi ni umma-Mu, pa kasi wa Yawwa." ¹⁸Baisa, tu Yahudi da simai dangngu lidda ni-Yinna, "Tanda bisa pani pa patakki Mu ti yami di o haku-Mu bau wolui pa pani nggia?" ¹⁹Yesus na simara yidda, "Pamijai ni umma nai Allah nggia dangngu ti dalu taula laddu Ku pakaddi bali." ²⁰Simai yidda, "Parlu na pata kambullu nammu tau ba pakaddi ni umma nai Allah nggia, dangngu Yo pakaddi ti dalu taula laddu?" ²¹Nikasa, ni pawukku nai Yesus Umma nai Allah ni tuna Yinna wikki. ²²Tunihai kadai, ba na kaddi balika i Yesus wali ti njonga tu mati, papeka-peka-Na namu da sa ni panewi nggo; dangngu yidda wai da sa ni Mbukku Kalada panewi ni patakki nai Yesus. ²³Batangnga haini lau i Yesus ti Yerusalem tangnga mbabu Paskah, dangu tu ma pawai ti dalu ngara-Na mabba da e'tasa ni tanda-tanda bisa ni pawolu-Na. ²⁴Takka, Yesus wikki atta Na wai amara yidda mabba Yinna na tanda ra ngarandukka da tu, ²⁵dangngu atta parlu amana hera widdi kanna ya saksi na ngera ni nitu mabba Na lakkasa nggi pani nima o na ti dalu ati da tu.

Chapter 3

Issini ni Dadi Bali ¹O ni stu tu Farisi ngara nai Nikodemus. Yinna stu ma katowa nda ra bangsa Yahudi. ²Ti sisa kanjidunga na mai ti Yesus dangngu na panewi," Nggurru, yami ma lakkasa nggi ba Yo Nggurru ma mai walli ti Allah mabba atta o pungngu amma pu stu ma piani ma wolu ni tanda-tanda bisa ni pawolu-Mu, nika ba attai Allah kakka ma karangnga ni."³Simai Yesus," Ma pullupia ma langngutakka Ku panewi ti yimmi, ni tu stu ba atta pa padadi balikanika, yinna atta na e'ta amai ni SangANJI nai Allah." ⁴Na pa katana nai Nikodemus," Appalinni sama dai tu stu piani ba padadi bali ni ba mbadda kaweda kanaka? Pia kadanika ba na tama bali ti tia inna na dangngu ba padadi balini."⁵Simai Yesus," Ma pullupia i ka ku takki Nggu mi, ni ka ni tu stu ba atta pa padadi ni walli ti we dangngu ti Ngasuh, yinna atta pia ama na ba na tama ti dalu SangANJI nai Allah. ⁶Pani ni pa padadi walli ti tolu ma tolu sa, dangngu pani pa padadi walli ti Ngasu ma ngasu sa rinni.⁷Ambai barrangu amma mabba Ku panewi ti yimmi, 'Yimmi e'nga nidai ba padadi bali nggu mi.' ⁸Ngallu ba na parerisani ti mbe widdi nggi nyia pa sangga ni dangngu yimmi mi rangngi ni puni ni, takka attai lakkasa amma nggi mbe walli nyia ni dangngu ti mbe nyia pa sangga ni. Tunihai mannu kadai dangngu ni tu pa padadi walli ti Ngasu."⁹Na pa katana nai Nikodemus," Appalinni pungngu dai ngarandukka ni ba na dadi? " ¹⁰Simai Yesus,"Angga nggurru tu Israel da mi yimmi,takka yimmi atta i lakkasa amma nggi pani ngarandukka ni nggia? ¹¹Ma pullupia ma langngutakkai, Ku panewi ti yimmi ba ma panewi kakka yami ngera ni pani ni palakkasa ma dangngu ba ya saksi ngera ni pani ni pae'ta ma, takka yimmi atta i tarimma amai ni pa saksi ma yami.¹²Ba Ku peka nggu mi ngerasa ni pa pani ni pannu tana jua kaka, yimmi attai pawai amami, appalinni sama pungngu dai bai pawai mi ba Ku pe'ka nggu mi ngerani pa pani ti surga? ¹³Atta o pungngu amma punya stu ma kalli sawi ti surga, singgila Yinna ma mbadda mburru na walli ti surga, ni Ana Tu rara.¹⁴Samatuni Musa ba na pasawi nggi ni mandul tambangga ti maradda ngginnangu, tuni hai mannu ni Ana Tu rara ba wundala pajanggai, ¹⁵kapia ni stu-stu ma wai-Yinna koli nggi ni muripa ma attack mbosa.¹⁶Mullani ka i Allah ba lallu namu nassami ni pannu tana nggia, Na ya ni Ana mesa-Na kapiiani stu-stu ma wai Yinna amba da mbutta, takka da koli nggi ni muripa ma atta mbosa. ¹⁷Allah ba na palewai ni Ana-Na ti pannu tana ka panjalai ni pannu tana atta linni amai, takkan kapiiani ni pannu tana ba na pa mannumarai Yinna. ¹⁸Tu mawai-Yinna atta pa hukku amma ni,takkan ni tu ma atta pawai mbadda hainisa ti bawa hukku mabba yinna atta na wai mai ni ngara Ana Mesa nai Allah.¹⁹Nggia nja ni hukku ni: Ni ma wailangu mbadda mainisa ti pannu tana, takkan tu rara da risi mbussa nggi ni ma kapatta na walli ti mawailangu mabba pani ni pawolu da nikadai ni ma atta ndassa. ²⁰Mabba ni tu ni mawolui ni ma atta ndassa mussu nani Mawailangu dangngu atta na mai mannu amma ti Mawailangu nggo kapiiani ni pawolu-pawolu na ammba pa pasungnga mai. ²¹Takka, ni tu nima pasalakui nima pullupia na mai ti Mawailangu kapiiani ba na pae'ta nggi ni pawolu-pawolu na napasalakui ti dalu nai Allah."Yohanes Saksi nggi ni nge'ra nai Yesus"²²Singgila ni hai, Yesus dangngu papeka-peka-Na da lau ti tana Yudea. Hailau, Na pa ndukka ni rasi karangnga ndarra yidda dangngu na parissa. ²³Yohanes mngngu na parissa ti Ainon ti karasa Salim mabba o we dangu hailau. Dangu tu ma mai dangngu parissa ra. ²⁴Ti rasi nggo, Yohanes atta da pa tama ammapuni ti nggallu.²⁵Dangngu tummbu na sa ni paseli da ti pangadda pa peka nai Yohanes dangngu stu tu Yahudi ngera ni ba pawarasa. ²⁶Yidda da toma ni Yohanes dangngu da panewi," Nggurru, tu makarangnga nggu ti sambali Yordan, ngera na Yinna yo mbadda saksi mussa, e'tasa, Yinna mangngu na parissa dangngu ngarandukka tu da mai ti-Yinna."²⁷Simai Yohanes, "Tu rara atta o amma pakoli da pani widdi,singgila ni pani nipa ya ti yinna walli ti surga. ²⁸Yimmi wikki piani ba ya saksi pani ni papanewi nggu,' Yawwa attai Mesias amma wa,' takka yawwa papalewa wa ka manyulu ni-Yinna.²⁹Tu ma mangngu kawinni ma nikka yinna ka nimani ma nikka; takka oli ndapa na nimani manikka, mandengira dangngu ma palingnga yinna sannangu langngu takka na ba na rangngi ni li na ni mani ma nikka. Tunihai, ni sannangu nggu nggia mbadda mbannu ni sa. ³⁰Yinna ka na tamba kalada ka dangngu yawwa ka ku tamba pa dikku ka."³¹Yinna ni ma mai walli hammi na de'sa ti ma de'sa ndabba ri sa, Yinna ma walli ti pannu tana ma walli ti pannu tana dangngu ma panewi ngera ni pa pani ma o na ti pannu tana. Yinna ni ma mai walli ti surga ti de'sa ngarandukka ndabba ni. ³²Yinna ma ya pasaksi-Na ngera ni pani ni pae'ta dangngu ni parangngi-Na takka tu atta da tarimma mai ni pa saksi-Na. ³³Tu ma tarimai ni pa saksi-Na da aku langngu takkai bai Allah no ma pullupia.³⁴Mabba ni tu pa palewa nai Allah na patoma nggi ni panewi nai Allah bai Allah ma ya ni Ngasu ma atta o dirra ni. ³⁵Ama na namu ni Ana-Na dangngu mbadda ya na rikka ngarandukka ndabba ni ti lumma-Na. ³⁶Tu ma wai ni Ana-Na ma mangngu nggi ni muripa ma atta mbosa, takka ni tu ma atta manunndu ti Ana atta na e'ta amai ni muripa, ni maona da nisa ni mbani nai Allah ti yinna."

Chapter 4

Plomaina Panewi Yesus dangngu ni Kawinni Samaria ¹Ba na lakkasa sanjai Murid ba ni tu Farisi mbadda rangngi da sa Yinna na koli Na dangngu na parissa risi dangu pape'ka walli ti Yohanes, ²(Tuni hai mu sa Yesus wikki atta Na parissa amma,takka pa pe'ka-pe'ka-Na). ³Na dunjaka nggi ni Yudea dangngu Na bali-bali ti Galilea.⁴Takka Na tanji hallu na ti Samaria. ⁵Takka na sai Yesus ti Samaria,ti sisa mangara naSikhar,manyia ti karasa tana ti manana payanai Yakub ti ana na i, Yusuf.⁶Sumura nai Yakub o nggi hailau. Takka, Yesus ba na onja ka mabba ni salaku-Na,mandiddi ti karasa sumura nggo. Ti rasini nggo kira-kira njam ka nammu nai. ⁷Mai na sa ni stu kawinni Samaria pa suku we. Panewi Yesus,"Yakin ngga ka Ku unnu." ⁸(mabba, pa pe'ka-pe'ka-Na mbadda da ka ti kota ba lappa si panga)⁹Ni kawinni Samaria no na katana i Yesus," Appalinni pungngu dai Yo, tu Yahudi, ba dangngi we ti yawwa ba kawinni Samaria wa?" (Mabba tu Yahudi atta da papa lii dangnga amma nda ra tu Samaria). ¹⁰Simai Yesus dangngu linna ni," Nika bau lakkasa nggi ngera ni karunia nai Allah dangngu lakkasa nggi hera ma panewi dangnga nggu,' Ya ngga ka Ku unnu,' yimmi dangngi mami sa ti Yinna,dangngu Yinna na ya nggu we muripa."¹¹Ni kawinni no panewi ti-Yinna,"Muri, Yo atta o amma nggili Mu dangngu sumura nggia kajallunga pungngu i,mbe walli nyia ni Yo bau koli na we muripa nggia? ¹²Appalinni Yo risi pa kalada walli ti boku appu ma yami,Yakub, ma ya ni sumura nggia dangngu ma mbadda unnu wikki nggi walli ti sumura nggia lappaka ngarandukka ana na dangngu banda na?"¹³Sima i Yesus dangngu linna ni,"Hera ki ni tu nima unnu walli ti we nggia na maduu bali, ¹⁴takkan ni tu ni ma unnu nggi ni we ni payaa Nggu ti yinna atta na sullu maduu amma ka; nikadai ni we ni payaa Nggu ti yinna nggo ni madadi mata we na ti tu na ni ma kabubbaka pangala-pangala tomat ti muripa ma atta mbosa."¹⁵Kawinni no na panewi ti Yesus, "Muri,ya ngga ka we nggo ka ammba ku sullu maduu dangngu atta ku sullu mai amma ka sia pa nggili we." ¹⁶Yesus panewi ti yinna," Bali wu ka kayeka ni nilawi mu dangngu pamai bali na sia."¹⁷Sima i ni kawinni,"Atta o amma lawinggu." Linna i Yesus,"Yo pullupia ba lummu nggi,'Yawwa atta o amma lawinggu.' ¹⁸Mabba yo mbadda kalli mu ka ba tu ma limma lawimu,danggu ni mani nima e'ngakarangnga nggu ngia atta lawi amma mu i. Ti dalu ni nggia yo panewi pullupia mu i."¹⁹Na panewi ni kawinni no ti Yinna, "Muri nggia ku lakkasanja ba-Yo ka stu Nabi. ²⁰Boku appu ma yami sambaya dai ti tandulla nggia,takka bangsa-Mu lidda nggi ma ti Yerusalem ka ka panyia pa sambaya da tu."²¹Panewi Yesus linna ni,"wai wa ka-Yawwa,e kawinni! Hammi kada nggi ni rasini ba atta ti tandulla nggia amma ka aitawalli ka ti Yerusalem tu badda sambaya ti Ama. ²²Yimmi sambaya mi ni pa atta tanda mi,takka yami sambaya mai ni pa tanda ma mabba ni mannu mara mainai walli ti bangsa Yahudi. ²³Tunihai walli,takka ni rasini, nggia mammanja ma sambaya-ma sambaya pullupia da sambaya ti Ama ti dalu ngasu dangngu ma langngutakka; ma bai Ama na sukkitai ni matuni nggo ba sambaya ni-Yinna." ²⁴Allah ba Ngasu i dangngu yidda ma sambaya ti Yinna ka da sambaya ti Yinna ti dalu ngasuh dangngu ma pullupia."²⁵Kawinni no na panewi ti-Yinna,"Yawwa ku lakkasa nggi Mesias ba hammi ni(Yinna ni patakki Kristus). Ni maina Yinna, Na pekari ngarandukka ndabba narri ti yami." ²⁶Simai Yesus ti yinna,"Yawwa, ma tangnga panewi dangnga nggu Yinna kadda."²⁷Rasini nggo, mai da sa pape'ka-pe'ka-Na dangngu yidda bangara da sa ba da e'tai Yesus tangnga panewi dangnga nai ni stu kawinni. Takka atta o amma stu ma katana i-Yinna,"Pani pa manyarra Mu?" aita walika "Kaddi mu panewi dangnga ni yinna?"²⁸Sambali nihai, kawinni no dunjaka na sa ni kaseri we na dangngu salaku na sa ti manua ba na panewi ti ngarandukka da tu hailau, ²⁹"Mai, etasa o ni ni tu stu ma panewi ti yawwa ngarandukka ndabba narri ni pa mbadda wolu nggu. Angga Yinna ka i Mesias no?" ³⁰Yidda lau da sa ti sambli manua dangngu toma dasa i Yesus. ³¹Tangnga tunihai, pape'ka-pe'ka-Na da sukkita i Yesus lidda ni,"Nggurru,ngakak." ³²Di na panewi Yesus ti yidda,"O nggi nipanga-Nggu ni pa atta tanda mi yimmi." ³³Baisa, pape'ka-pe'ka da maranja pa katana wikki da,"Appalinni atta o amma tu mangindi pa pani tutu panga na-Yinna?"³⁴Panewi Yesus,"Ni panga-Nggu nikadai ba pasalakku i ni pawukku na Yinna ni mapalewa wa Yawwa dangngu ba palondu nggi ni paramma-Na. ³⁵Angga limmi da yimmi, pata wulla walli ki toma na sa nirasi puppu?'Etasa,Ku panewi ti yimmi, buwa sa ni matamu dangngu e'tari ka ni oma mbadda wingngira na ri ka kapuppu ri. ³⁶Nggia mamma ka, yinna ma puppu mbadda kawi na sa ni uppa na dangngu pakabuana wua tutu ni nimuripa ma atta mbosa tunihai ma puppu dangngu ma sabbara na piani ba maranja sannangu. ³⁷Ti daluni nggia ni panewi ni mapullupia,' Mani stu na sabbara na dangngu ni sawawi na puppu.' ³⁸Yawwa Ku palewa mi bai puppu papani ni pa atta ramma mu; tu sawawi mbadda ramma nassa dangngu yimmi tama mi ka ti dalu paramma da yidda."³⁹Dangu tu Samaria walli ti manua nggo ma pawai ti Yesus mulla ni ka ni panewi na ni kawinni no, mayaa ni pasaksi na, "Yinna na pe'ka ngga yawwa ngarandukka na ri papani ri ni pa mbadda wolu nggu." ⁴⁰Tunihai, mai da sa tu Samaria ndo ti Yesus, yidda da dangngi-Yinna ka e'nga karangnga ndarra yidda dangngu Yesus e'nga na hailau duada laddu manjadda ngu ni."⁴¹Dangngu, o risidangu mannu dai tu ma pawai mabba ni panewi nai Yesus wikki. ⁴²Yidda da panewi ti kawinni no," Atta walli ti panewi mu yo amma ka yami di ma pawai, takka yami wikki mbadda rangngi ma sa, dangngu lakkasa ma sa ba-Yinna

nia pullupia langngutakka sa ba Ma pamannu marai ni pannu tana."Ana maramma ti Istana Ba patanggasa i⁴³Ti sambali duada laddu, Yesus dunjaka nggi ni panyia nggo dangngu sanggar na ti Galilea. ⁴⁴(Ba aitapu, Yesus wikki mbadda ya na sa ni pa saksi-Na ti stu nabi atta da tamba amma i ti tana wikki na.) ⁴⁵Ba Na takkan kai Yesus ti Galilea, tu Galilea da ye'ma i Yinna mabba yidda mbadda e'ta da sa ngarandukka ndabba ni papani ni pawolu nai Yesus ti dalu mbabu Paskah ti Yerusalem mabba yidda mangngu da lau ti mbabu nggo. ⁴⁶Tunihai, Yesus sullu mai bali ti Kana, Galilea, panyia pa mbadda kalli mai Yesus ba Na wolu ni we dadi anggura ni. Ti Kapernaum o ni ni stu maramma ti Istana ni ana mani na tangnga analalu na. ⁴⁷Ni maramma ti Istana no ba narangngi sa i Yesus ba hammi Ni walli ti Yudea mai ti Galilea, na lau dangngu na dangngi Yesus ka na mai dangngu patanggasa i ni ana na mabba ni ana na natakki pa matika. ⁴⁸Baisa, Yesus panewi ti yinna, "Ba atta u e'takaka tanda-tanda dangngu pa pani ma bisa, yo atta u bissu amma pa pawai." ⁴⁹Ma ramma ti Istana na panewi, "Muri, maiwu ka ba atta na tomapu pa mati ni ana nggu." ⁵⁰Yesus panewi ti yinna, "Baliwuka, ana mu muripa nai!" Tu no na wai ni panewi pa panewi wai nai Yesus ti yinna dangngu bali nasa ni tu no. ⁵¹Tangnga ti paduan lara i ni maramma ti Istana, hammi ndarra ata-ata na badda tabbukai yinna dangngu da pe'kani ba ni ana mani na muripa. ⁵²Nimaramma ti Istana na pakatana na ti yidda nge'ra ni njammu pirra ni ana na ba na ndassa. Dangngu simai yidda, "Ye'namaina njammu pittu analalu na mallasai." ⁵³Ama na ni lakawa no na lakkasa nggi, ti rasi ni nggo ma kadda Yesus ba na panewi ti yinna, "Ana mu muripa." Tunihai, ni maramma ti Istana dangngu ngarandukka da olidadi na pawaii dasa ti Yesus. ⁵⁴Nikadai tanda bisa pakaduada waini ni pawolu nai Yesus ba na balika walli ti Yudea lau ti Galilea.

Chapter 5

Stu Mani Patanggasa i ti Kolam Betesda ¹Ti sambali ngarandukka ni nggo, onggi ni rami laddu kalada da tu Yahudi dangngu Yesus ka ndekala ti Yerusalem. ²Ti Yerusalem, ti Karasa Malowi Kalada Mbembi onggi ni kolam ba ti panewi Ibrani kakka takki ni Betesda, ma mangngu limma ruangu na. ³Ti ruangu-ruangu ndo, o nda ra tu danggu ma analalu ma maturru:tu kambola, tu kanjeku, dangngu tu kalikku (yidda pate'dai ni we ti kolam nggo ba na kanggabbakai. ⁴Mabba tirasi-rasi pa atta mbeti, malaikat nai Muri da mburru ti kolam dangngu pakarabbaka nggi ni we. Tu makawungnga pungngu ma tama ti kolam ba na baisa sa pakanggabbakai ni we, tanggasa na sa walli ti panyaki pani widdi ni ma pasandukkai. ⁵Haina oni ni tu ma analalu mbadda manjaddangu na taula kambullu walu tau naka(38). ⁶Yesus na e'tai ba na maturru dangngu lakkasa ni yinna mbadda tarru naka ba na sandukka dangnga nggi ni panyaki, pa katana nai Yesus ti yinna," Appalinni yo mu bisu wu ba patanggasa wulan?"⁷Sima ni tu ma anna lalu," Muri, atta o amma tu ma pamburru ngga ti kolam ba tangnga kanggabbaka ni niwe,takka tangnga ba ku usaha wa tu sawawi mbadda mburru manyulu daka." ⁸Panewi Yesus," Ndengira wuka! Dedikanja ni pa maturru waimu dangngu pangga wu ka⁹Nggo me'ma, tu no tanggasa na sa, na dedika nja ni pamaturru waina, dangngu na pagga. Takka, ni laddu nggo laddu sarri. ¹⁰Tunihai, tu Yahudi da panewi ti tu pa patanggasa no," Laddu ni nggia laddu Sarri, atta piamani bau dandan nggi ni tappi mu." ¹¹Takka di nasimai yinna," Tu mapatanggasa wa yawwa, Yinna kada ma panewi ti yawwa,' Dandanja ni tappi mu dangngu salaku wuka."¹²Da katanai yinna," Herai ni tu mapanewi ti yo,' dandanja ni tappi mu dangngu salaku wuka?" ¹³Tkka ni tu pa patanggasa no atta na lakkasa ammani herai Yinna mabba Yesus mbadda pasangindi wikki na ka ti njonga tu danggu ti panyia nggo. ¹⁴Baisaka, Yesus na patabbuka dangnga balini ni tu no Umma nai Allah dangngu linna ni," Rangngi,yo mbadda tanggasamuka.Ammba sulu wolu ammaka njala kaamba na sulu dadi walli ni marisi paatta ndassa ti sadamu! ¹⁵Tu no na salaku dangngu na lolukai ti tu Yahudi bai Yesus mambadda patanggasai yinna. ¹⁶Tunihai,tu Yahudi da jiani Yesus mabba Yinna na woluri ngarandukka nari ti laddu Sarri. ¹⁷Takkai, Yesus panewi ti yidda, "Ama-Ngggu na rammapu tomat ti rasini nggia,tunihai Yawwa di Kuramma walli." ¹⁸Ni simaninggo risi pia walli nassa tu Yahudi badda wukku pa pamati Yesus,atta ammakinni Yesus ba na sapallaka nggi ni laddu Sarri, takka ni takki nai Allah ba Ama-Nai sama kadani Yinna wikki bai Allah.Kuasa nai Allah ti Yesus¹⁹Baisaka hai, nasima rai Yesus, "Ni mapullupia malangngutakka,Ku panewi ti yimmi, ni Ana atta na ramma ma papani walli ti Yinna wikki,nika ba atta pae'tana ti Ama kana sa; ba pani ni paramma nai Ama,ni mannu kadai ni paramma na ni Ana. ²⁰Mabbai, Ama na mbussa na ni Ana-Na dangngu pae'ta nggi ti Ana ngarandukka na ri ni. pawolu-Na Yinna wikki, dangngu Ama mannu na pae'ta nggi ti-Yinna pa ramma-paramma marisi pakalada walli kai sangattara dami²¹Mabba,samatuni Ama ma pakaddi bali tu mati dangngu yandarra yidda muripa, tunihai mannu ni Ana ya muripa ti hera pawukku-Na. ²²Ama atta na hakim ammara he'ra widdi, takkan mbadda ya risa ngarandukka ni penghakiman ti Ana-Na, ²³kapiiani ngarandukka na nitu kana tambi ni Ana samatuni badda tambi Ama. Tu ma atta tambi ni Ana, atta na tambi ammai Ama mapalewai Yinna. ²⁴Ma pullupia ba Ku takki nggumi,tu ni marangngi ni panewi Ngggu dangngu wai Yinna mapalewawa Yawwa nakoli nggi ni muripa ma atta mbosa,dangngu atta na tama amma ti dalu penghakiman mabba yinna mbadda lalinaka walli ti mati ti muripa. ²⁵Ma pullupia Ku panewi ti yimmi, ni rasini hammi nggi dangngu mbadda takka nisa nggia, tu-tu ma mati mbadda rangngi ni li Ana nai Allah dangngu yidda ma rangngi ndo da muripa. ²⁶Mabba, appalinni Ama ma mangngu muripa ti dalu ngerana-Yinna tunihai mannu na ya ti Ana muripa ti-Yinna wikki, ²⁷dangngu i Ama ya kuasa ti Ana ka pasalaku i ni penghakiman mabba Yinna Ana Turara. ²⁸Ambai sangattara mi nimanggia na mabba ni rasini na takkai ngarandukka da tu ti ratih darangngi nili-Na ²⁹Dangngu yidda da lusa, yidda ma mbadda wolu ni ma ndassa da sangga da ti kaddi bali ba Muripa. Takka yidda mawolu ma atta dassa,sangga da ti kaddi bali ba andilai. ³⁰Yawwa atta piamani bawolu pa pani walli ti-Yawwa wikki. Ku andila kakka samatuni ni parangngi-Ngggu dangngu ni andila-Ngggu na andilai mabba Yawwa atta manyarra nggi ni pawukku wikki-Ngggu,takkan pawukku na Yinna ma palewa wa Yawwa."Ni pasaksi Ngeranai Yesus Walli na ti Alla Ama ³¹"Nika nipasaksi-Ngggu ngera wikki ka-Ngggu sa,pasaksi-Ngggu atta na pullupia amai. ³²Takkan o tu sawawi ma saksi nggi ni ngera-Ngggu,dangngu Ku lakkasa nggi ba ni pasaksi na ni paya-Na ni ngera-Ngggu napullupiai. ³³Yimmi mbadda palewa misai Yohanes dangngu yinna mbadda ya nasa ni pasaksi na ngera ni mapullupia. ³⁴Takka,ni pasaksi patarimma Ngggu atta walli ni ti turara amma. Yawwa di kupanewi tunggu hai kapiiani bai mannu mara mi. ³⁵Yohanes bai illu madiwira dangngu makasilaka,dangngu yimmi wukku pasannangu tidalu makasilaka. ³⁶Takka,cni pasaksi Ngggu risi pakaladai walli ti pasaksi nai Yohanes.Mabba, niparamma-paramma pa yanai Ama ti- Yawwa ka Kupalondu nggi,cnikadai ni paramma-paramma pa tangnga pasalaku Ngggu nggiana,ma yanggi pasaksi ni ngera-Ngggu ma bai Ama kadda ma palewawa Yawwa. ³⁷Dangngu, Ama ma palewawa Yawwa wikki nggo mbadda yana pasaksi ni ngerasa Ngggu. Takka, yimmi attai kalli rangngi pungngu pui nili-Na aitawallika ba e'ta ni sada-Na. ³⁸Dangngu, ni

pare'ta-Na atta na e'nga amma ni ti atimu mabba yimmi attai waimai Yinna ni papalewa-Na.³⁹Yimmi sakola nggi ni Mbukku Kalada mabba ti pangadda mi ti dalu Mbukku Kalada mikolinggi ni muripa ma atta mbosa; dangngu ni Mbukku Kalada na ya nggi pasaksi ni ngera Nggu,⁴⁰takka yimmi attai mai amma ti-Yinna kai muripa.⁴¹Yawwa atta Kukawi ammai ni kemuliaan walli ti turara.⁴²Takka, Yawwa tandami yimmi, mabba yimmi attai mangngu amma na panamu nai Allah ti dalu wikkimu⁴³Ba Kumai nginndi ni ngara nai Ama, takka yimmi attai tarimma mawa Yawwa. Ba tu sawawi kakka ma wainggi ni ngarada yidda wikki yimma mi tarimma ra.⁴⁴Appalinni kadai yimmi bai wai, bai kawi kakka paosa walli ti stu ti tu sawawi dangngu atta pamanyarra amma na paosa walli ti Allah ma Mesa?⁴⁵Ammba pangadda ka nggi ba Yawwa ma pataddu nggu ti sanggar nai- Ama; ma pataddu nggu mi yimmi i Musai, yinna ka da ni tu nipaaku mi.⁴⁶Mabba,bai waikasai musa,yimmi mi wai mannu-Wa ma bai Musa na tulinggi ni nge'ra Nggu.⁴⁷Takka, attai waikasa pani nipatuli nai Musa,appalinni pungngu dai bai wai ni panewi-Nnggu?"

Chapter 6

Panga tutuda Ma risi walli ti Limma Rata Tu ¹Singgila nihai, Yesus pala nggi ni tamma Galilea, nikai tamma Tiberias. ²Dangu tu makeri Yinna mabba yidda da e'tari ni tanda-tanda bisa ni pawolu-Na ti tu ma analalu. ³Baisa ka, Yesus kadekala na ti tandulla dangngu mandiddi hailau karangnga ndarra pape'ka-pe'ka-Na. ⁴Rasini hai, ni rami Paskah tu Yahudi tukki na sa. ⁵Ba tangnga paeluna ti karasa-Na dangngu e'ta ra tu dangu ma mai ti-Yinna, Yesus panewi ti Filipus, "Ti mbe ka panyia pasinda kambamba ka da nga tu?" ⁶Yesus na panewi tunihai ka kakai Filipus mabba e'takasa Yinna wikki lakkasa nggi pani ni pawolu-Na. ⁷Simai Filipus, "Kambamba ma sina duada ngasu(200)dinar atta na tutu amai bayidda wikki ka sa, mussu ka da me'sa-me'saka dani bakoli na sakadappu dikku wai." ⁸Stu walli ti pape'ka-pe'ka-Na, ma ngara na Andreas, nyuwuwu ra nai Simon Petrus, panewi ti Yesus, ⁹"Sia oni ni allakawa stu ma mangngu limma kambamba dangngu duada niwu iyya, takkan atta na tutu pungngu amasa ti tu dangu tuninggia?" ¹⁰Na panewi Yesus, "Palewa ra ngarandukka da tu kada mandiddi." Ti panyia nggo dangu ruta ni, mandiddi dasa kira-kira limma rata ra mani dangu da. ¹¹Singgila nihai, Yesus tekiri ni kambamba ndo dangngu baisa pa takki syukur, Yinna bawi narika ni kambamba ti yidda ma mandiddi; tunihai mannu Yinna ba na woluri ni iyya ndo nidangu nari sama tuni nipawukku da. ¹²Ba da baisaka panga ngarandukka da mbassu da sa, Yesus panewi ti pape'ka-pe'ka-Na, "Pakabua ndaba ndi ka ni kadappu-kadappu nari ni marisi ka ammba o da palebu." ¹³Tunihai dai, ngarandukka pape'ka pakabua darika dangngu sakambullu duada pasu ri nidangu na ri nikadappu-kadappu walli ti limma kambamba jelai ni paamma da badda baisa pangan. ¹⁴Ndo tu badda e'tasa tanda bisa pawolu nai-Yesus panewi da sa, "Yinna nia pasti Nabi ni pa njanji ma mai tipannu tana." ¹⁵Maba Na lakkasa nggi niwuku da tu dangu mai papakkasai Yinna ka Sanganji ndara yidda, Yesus na singgila ndara yidda ti tandulla mesa Na. Yesus Pangga ti Pannu We ¹⁶Banna nggirri nisa, pape'ka ndo mburru da sa sangga na ti tamma ¹⁷dangngu badda sawi ka ti te'na, hallu nda raka pallaka nggi ni tamma sangga na ti Kapernaum. Mbadda kapatta ni sa, takkai Yesus atta na bali mannu pu patoma nda ra yidda. ¹⁸Ni tamma nggua-ngua ni ka mabba kaddi nasa ni ngallu kalada. ¹⁹Baisaka hai, bosi da sa nite'na maleru ni kira-kira duakambullu lima aitawallika taulakambullu stadia ni, da e'tai Yesus panggah. ti pannu we tamma dangngu Na tukki ni te'na ka mandauta da sa yidda. ²⁰Tuamunisa, Yesus panewi ti yidda, "Yawwa Kada nggia, ammba mandauta da. ²¹Singgila ni hai, yidda mbussa pa pasawini-Yinna ti te'na dangngu atta pambeti nggi ni te'na mbdda takki patoma ni sa ti panyia pawukku da. Tu Dangu Mamanyarra ni Yesus ²²Masarammu laddu ni, tu dangupu mandengira ti sambali tamma mae'tai ba atta o te'na sawawi hailau, sisa anggi ni te'na ni pambadda tama da pape'ka-pe'ka. Takka, Yesus atta na tamamannu ma ti te'na karangnga nda ra ngarandukka pape'ka-pe'ka-Na ma mbadda salakumesa na. ²³Hammi ndi sa ni te'na sawawi walli ti Tiberias ti karasa panyia da tu dangu ma nga kambamba, ba baisaka patakki syukur i Muri. ²⁴Tu dangu ndo ba atta da e'ta sai Yesus dangngu ngarandukka pape'ka-pe'ka-Na atta o ndaraka hailau, sawi da sa te'na-te'na ndo dangngu salaku da sa ti Kapernaum ka manyarra ni Yesus. Yesus kadda Kambamba Muripa ²⁵Tirasi ti dangu nggo, ba datamani Yesus ti sambali tamma, yidda dakatanai-Yinna, "Nggurru, pirra Bau takka sia?" ²⁶Simai Yesus dangngu li-Na, "Mapullupia, Kupanewi ti yimmi, yimmi mimanyarra Ngga atta mullani nie'tami ni tanda-tanda bisa amma, takka mullani bai mbadda ngami ni kambamba lappa bai mbassu mi. ²⁷Ambar rammada tutuni ba manyarrana pangan ni mambutta, takkan tutuni nipanga ma tahanan toma timuripa maatta mbosa, ni payana ni Ana Turara ti yimmi mabba ti Ana Turara no, Ama, Allah, mbadda ya sa ni manndunga-Na. ²⁸Baisaka, tu dangu ndo da pakatana na ti Yesus, "Pani sa nipa pasalaku ma kapiiani ba ma rammai ni paramma nipawukku nai Allah?" ²⁹Simai Yesus dangngu linna nda ra, "Nggianja ni paramma ni pawukku nai Allah: Wai sa Yinna ni pa mbadda pale'wa nai Allah." ³⁰Yidda dakatanai Yinna, batunihai kadai, tanda bisa pani nipa pasalaku Mu kapiiani yami bama e'tai dangngu bapawai ti-Yo? Paramma pani nipa pasalaku Mu? ³¹Boku appuma yami ngadai manna ti maradda ngginna ngu samatuni nipa tuli, "Yinna yandara yidda kambamba walli Surga badda nga!" ³²Yesus panewi ti yidda, "Mapullupia Ku panewi ti yimmi, attai Musa amma ma ya nggu mi kambamba walli ti Surga, takkai Ama-Ngggu ma yanggumi kambamba sejati walli ti surgu. ³³Mabba, kambamba walli ti Allah Yinna ka da mamburru walli ti surgu dangngu ma yanggi muripa ni pannu tana." ³⁴Yidda panewi ti Yinna, "Murid yangga maka kambamba ma panyuwuwu na." ³⁵Panewi Yesus ti yidda, "Yawwa ka da kambamba Muripa; tu mamai ti-Yawwa atta da sullu manjiwu ammake, dangngu tu mawai-Wa atta sullu maduu ammake. ³⁶Takkan, Yawwa mbadda pane'wi Nggu ka ti yimmi mussu kambadda e'takami Wa, yimmi attai pawai mannupu. ³⁷Ngrandukka nari ni payanai Ama ti-Yawwa damai ti-Yawwa, dangngu ni mamai ti Yawwa atta piama kani sa ba Ku wurraka ra. ³⁸Mabba, ni mburru Nggu walli ti surgu atta pasalaku ma Nggui ni pawukku wikki-Ngggu, takka ni pawukku na Yinna ma palewa Wa. ³⁹Dangngu nggianja ni pawukku na Yinna ma pale'wa Wa: kapiiani ngarandukka ni pa mbadda ya-Na ti Yawwa ndo ammba o da ma mbulla na, takka Ku pakaddi ti rasini hammi. ⁴⁰Mabba, nggianja ni pawukku nai Ama-Ngggu, ni tu ni mae'taini Ana dangngu mawai- Yinna da koli nggi nimuripa

ma atta mbosa,dangngu Yawwa pakaddi yinna ti akhir zaman."⁴¹Mulla ni nggo, pirra tu Yahudi da ndummura ngera na Yinna mabba Yinna na panewi,'Yawwa mbadda mburru Nggu ka walli ti surga?"⁴²Yidda da panewi,Yinna nia Yesus,ana nai Yusuf, ama dangngu inna-Na ta tanda ra? Appalinni pungngu dai Yinna na panewi,'Yawwa mbadda mburru Nggu ka walli ti surga?"⁴³Simai Yesus, amma da pandummura ti njonga mi yimmi wikki. ⁴⁴Atta stu ammapu piani ba mai ti-Yinna,singgila nai Ama ma pale'wa wa Yawwa ba patangngi yinna, dangngu Yawwa Ku pakaddi bali tirasi kanjuppu muripa. ⁴⁵O.patuli ti Mbukku Kalada da Nabi. Dangngu,yidda ngarandukka na anjara rai Allah.' Ni tu nima mbadda rangngi dangngu sakola nggi walli ti Ama da mai ti- Yawwa. ⁴⁶Ba tunihai walli atta mbadda o ka tu makalli e'tai Ama, singgila Yinna ni ma mai walli ti Allah; Yinna ka ma mbadda e'tai Ama. ⁴⁷Ku panewi ti yimmi,' Mapullupia ni tu mapawai koli nggi nimuripa ma atta mbosa. ⁴⁸Yawwa kada kambamba muripa. ⁴⁹Boku appumu mbadda ngada ka manna ti maradda ngginnangu, takkan yidda da mati. ⁵⁰Nggianja ni kambamba ma mburru walli ti surga,ka ni tu nimanga nggi atta na mati ma. ⁵¹Yawwa kada kambamba muripa nggo ma mbadda mburru walli ti surga. Ni tu banangakanja ni kambamba nggia, yinna namuripa lappa-lappa ka; dangngu ni kambamba pa payaa-Nggu nyuwuwu ni nimuripa nipannu tana nggo nikadai ni tu-Nggu. ⁵²Ndo tu Yahudi pasima-sima wikki dassa, yidda dapanewi," Appalinni samapia dani ni Tunia ba nayaa ni tu-Na bangaa nggi?" ⁵³Yesus panewi ti yidda," Yawwa panewi ti yimmi, ni mapullupia kaka, ba attai ngakanja ni tuna ni Ana Turara dangngu ba unnu nggi ni ra-Na, yimmi attai koli amma nggi ni muripa ti ngerasa wikki mu. ⁵⁴Ni tu nimanga nggi ni tolu-Nggu dangngu ma unnu nggi ni ra-Nggu na koli nggi ni muripa ma atta mbosa,dangngu Yawwa pakaddi bali yinna ti rasi makamurri. ⁵⁵Mabba, ni tolu-Nggu ba pangaa ma sejati dangngu ni ra-Nggu ba paunnu ma sejati. ⁵⁶Hera mangaa nggi ni tolu-Nggu dangngu ma unnu nggi ni ra-Nggu na e'ngana ti Yawwa dangngu Yawwa ti yinna. ⁵⁷Samtuni Ama mamuripa ma palewa wa Yawwa, dangngu Ku muripa walli ti Ama, tunihai mannu yinna ni mangaa ngga-Yawwa, yinna na muripa mabba Yawwa kada. ⁵⁸Nggia nja ni kambamba ma mburru walli ti surga, atta kambamba samatuni ni pangada boku appumu dangngu yidda da mati, tu mangaa nggi ni kambamba nggia na muripa lappa-lappa ka." ⁵⁹Yesus panewi ri ngarandukka na ri ndia ti Kapernaum ba tangnga anjara-Na ti Sinagoge.Dangu Makeri Madunjaka ni Yesus⁶⁰Ba tangnga dangu da walli ti pape'ka-pe'ka marangngi nggo, yidda da panewi," Ni pe'kani nggia lallu kasara ni. Hera mamudda pakawi?" ⁶¹Mabba lakkasa nggi makeri-Yinna da ndummura ngerani nggo, Yesus panewi ti yidda," Appalinni ni panewi-Nggu nggia mi kurangu ati dangnga nggi?"⁶²Tudanihai, appalinni bai e'takasa ni AnaTurara sawi bali ti panyia pawali-Na? ⁶³Ngasuh Matua kada mayaa muripa, takka ni tolu atta o patannji ammake ru uni.Panewi-panewi ni papanewi wai-Nggu ti yimmi ba ngasu kadai dangngu muripa. ⁶⁴Takka, o nda ra pirra tu tinjonga ma atta pawai,"Mabba, walli mullani, Yesus lakkasa nggi he'rai ni ma atta pawai dangngu he'rai ni ma pa ndassa de'sa dangnga ni-Yinna. ⁶⁵Yesus panewi," Tunihai kadai ni mullani di Ku panewi ti yimmi ba atta o pungngu amma pu mapiana ba mai ti Yawwa, singgila nihaina ba yanai yinna walli ti Ama. ⁶⁶Walli nggi haika nggo,dangngu ma keri-Yinna makangulli na dangngu ma ndangngu pakeri-Yinna. ⁶⁷Tunihai, Yesus panewi ti sakambullu duada pape'ka-Na," Appalinni yimmi mbussa mannu mi pasalaku?" ⁶⁸Simon Petrus na simai Yinna," Mu ri, he'ra ka panyiapa palau ma? Yo makada mamangngu nggi nipanewi muripa ma atta mbosa. ⁶⁹Yami mbadda pawai maka dangngu ma tandawu Yo, mabba Yo kada ma warasa walli ti Allah."⁷⁰Yesus simak ra yidda," Angga Yawwa wikkida ma pendimi yimmi, sakambullu duada tu mi? Tunihai amusa, stu walli ti yimmi ma kamballiku." ⁷¹Ni pawukku Na yinna kadai Yudas, ana nai Simon Iskariot, mabba Yudas stu walli ti sakambullu duada pape'ka ndo, takkan yinna ma pa ndassa de'sa dangnga ni Yesus.

Chapter 7

Nyuwuwu ra nai Yesu Atta da waimai Yinna ¹Baisai nggo, Yesu salaku Na kalisu nggi ni Galilea. Yinna atta na bissu amma pa salaku ti Yudea mabba tu Yahudi hailau da wukkui ka pappai Yinna. ²Tirasi nggo, laddu kalada tu Yahudi, nipalangi da laddu kalada pondok Daun, tukki nasa. ³Mullani nggo, nyuwuwu ra nai Yesu panewi ti Yinna, "Salakuka walli sia hallu lau ti Yudea kapiani pape'ka-pe'ka-Mu da e'ta mannu paramma-paramma nipa pasalak-Mu. ⁴Mabba, atta o amma tu ma pasalakui mapani widdi wainggi kabunni nika ba na wukku ka sa kada tandai tu dangu. Nika ba pa pani nipa pasalak-Mu, patakka wikki-Mu ka ti pannu tana." ⁵Mabba nyuwuwu ra nai Yesu wikki, atta da waimai-Yinna. ⁶Yesu panewi ti yidda, "Rasi Nggu atta na takka pui, takka ni rasimi yimmi ka o kanja rinni. ⁷Ni pannu tana atta pia amma ni ba na mussu nggumi, takka ni pannu tana na mussu ngga Yawwa mabba Yawwa yanggi saksi ni nge'rani ni pannu tana, ba nipawolu-pawolu na ma atta ndassai. ⁸Salaku mika yimmi ti marami hai. Yawwa atta pia ampuni ba lau ti marami hai mabba ni rasi-Nggu atta na takka pui." ⁹Ba baisaka pa panewi tunihai, Yesu e'nga haipuna ti Galilea. ¹⁰Tuamunisa, ba mbadda da ka nyuwuwu ra-Na ti marami hai Yesu hallu mannu ni hailauna, atta na patakka wikki amma Na, takka lau kasannangu-Na i. ¹¹Tu Yahudi da manyarra ni Yinna ti ma rami hai, dangngu da panewi, "Mbeni Yinna?" ¹²Dangu ma mussi-mussi na ti njonga tudangu matandai Yinna. O ma linna, "Yinna tu ndassai," o walli sawawi malinna, "Aitama, Yinna pambingu ra tudangu." ¹³Takka batunihai, atta o amma tu stu ma tarambani pa panewi tambuwa nge'ra na Yinna mabba mandauta nda ra tu Yahudi. Yesu Pa anjara ti Umma nai Allah ¹⁴Ba tangnga salakuni ni rami nggo, Yesu tama ti Umma nai Allah dangngu pa anjara na sa. ¹⁵Tu Yahudi da sangattara dangngu da panewi, "Appalinni ni tu nia ba o palakkasa na ma tunihai, ba atta pa sakolah punggu kadda?" ¹⁶Simarai Yesu dangngu panewi, "Ni paanjara-Nggu atta walli ni ti-Yawwa wikki amma, takka walli ni ti-Yinna ma palewa wa Yawwa." ¹⁷Nika stu-stu nabissu pa pasalakui ni pawukku nai Allah, yinna ka na lakkasa nggi ni paanjara-Nggu, appalinni nggo walli na ti Allah aita walli na ti-Yawwa wikki. ¹⁸Tu mapanewi walli ti yinna wikki manyarra nai tambi tutuni yinna wikki, takka ni tu ma manyarra na tambi tutu na Yinna ma palewai, yinna ma pullupia dangngu atta o ama ma atta pullupia ti yinna wikki ¹⁹Angga mbadda yaa danai Musa ni Uku Taurat ti yimmi, takkan atta o ampu stu ma ti njonga mi mamandu nggi ni ukku nggo? Kaddi yimmi mi manyarra na lara bai pappawa Yawwa?" ²⁰Da simai tu dangu, "Yo surruka na wui kamballiku! Hera ma manyarra na lara ka pappawu-Yo?" ²¹Yesu panewi ti yidda, "Yawwa dakini sisa paramma dangngu yimmi mi sangattara nggi. ²²Musa na yaanggu sunat, mapullupia kaka atta walli ni ti Musa amma, takka walli ti boku appu, dangngu ni sunat tu ti laddu Sarri. ²³Ba ni stu-stu basunat ka sa ti laddu Sarri hainggi di atta na pasalla nggi ni Ukkunai Musa, kaddi yimmi dimmi mbani ngga-Yawwa mullanika ba Ku patanggasa walli ati ni tu ti laddu Sarri? ²⁴Ambai hakim amma mi samatuni ni pae'ta, takka kai hakim mi waina hakim mapullupia. "Yesu da Ma Mesias?" ²⁵Ti sambalini hai, atta pirra tu ma e'ngana ti Yerusalem da panewi, "Angga Yinna da nia ni Tu pawukku pa pappa da? ²⁶Takka, e'tasa, Yinna panewi nai ti mawailangu ka dangngu yidda atta da takki pani widdi ti-Yinna. Aibaka kapala ndo angga mbadda lakkasa takka dasa Yinna bai Kristus? ²⁷Takka, mbe lakkasa nyia ndai ni Tu nia mbe nyia pawali Na. Tangnga tunihai, ni mainai Kristus atta malli o amma stu malakkasa ni timbe nyia pawali Na. ²⁸Mullani nggo, tangnga anjara nai Yesu ti Umma nai Allah, Yinna pawalana, "Yimmi tanda kadawa Yawwa dangngu mi lakkasa nggi mbe nyia pawali Nggu. Tunihai musa, Yawwa atta mai Ngngui walli ti Yawwa wikki amma, takkan Yinna ma palewawa Yawwa nima pullupia, yimmi attai tanda mai Yinna, ²⁹takkan Yawwa ma tandai Yinna mabba Yawwa walli nggu ti Yinna dangngu Yinna kada ma mbadda palewa nawa Yawwa. ³⁰Baisaka, yidda dalumuni ka wappai Yinna, takka atta malli o amma stu matonjai Yinna mabba nirasi-Na atta na takkan pui. ³¹Tunihai mu sa, dangu walli ti tundo mawai Yesu. Yidda dapanewi, "Ba hammi kanisai Kristus, angga Na pasalakui risi dangu nitanda bisa walli ti pambadda pasalakui nani Tunia. "Kapala Yahudi Lumu ni Yesu ka Wappai ³²Tu Farisi da rangngi pani nipa panewi da tudangu ndo nge'ranai Yesu, baisa imam-imam kapala dangngu tu Farisi palewara ma dawwi ni Umma nai Allah ka wappai Yinna ³³Mullani nggo, Yesu panewi, "Rasi-Nggu ba karangnga ngngumi yimmi skewalliki skudduka, dangngu baisaka hai, Yawwa salaku Nggu ti Yinna ka ma palewawa Yawwa. ³⁴Yimmi mi manyarra Ngga, takka attai tabbuka amma-Wa. Dangngu, ti mbe panyia Nggu, atta piamani bai mai hailau ³⁵Tu Yahudi ndo da marannja panewi stu ti sawawi, "Ti mbe nyia pa sangga na ni Tu nia di atta piani batta tabbukai Yinna? Aibaka Yinna angga launai ti tu Yahudi ma tanyabbara ti njonga da tu Yunani, dangngu ma anjara tu Yunani? ³⁶Pani ni pawukku ni panewi-Na nimalinni, 'yimmi mi manyarra Ngga, takka attai tabbuka amma-Wa. Dangngu timbe ba Ku e'ngana, yimmi atta pia amma mi bai mai hailau na, "Yesu Panewi nge'rani Ngasuh Matua" ³⁷Ti laddu ma kamurri, ni kanjuppu rami kalada hai, na ndengirai Yesu dangngu waina pawala, li-Na, "Ba okaka ma maduu ndassa walli ka na mai ti Yawwa dangngu ka na unnu. ³⁸Tu ma waiwa- Yawwa samatuni ni patakkini ni Mbukku Kalada, walli ti Yinna wikki na lolungai ni we muripa. ³⁹Ni pawuuku nai Yesu nikadai ni Ngasu, ni pakawi da tumawai Yinna.

Mabba ni Ngasu nggo atta payapui mullani Yesus ba atta pawundala pajangga pui. Palumu na panewi nge'ra nai Yesus⁴⁰ "Ba da rangngi sa ni panewi nggo, tu pirra tura walli ti yidda dapanewi," Tu nia mapullupia sa ba stu Nabi." ⁴¹"Tu sawawi da panewi," Yinna kadai Kristus." Tu sawawi walli da panewi, Krstus angga walli na ti Galilea? ⁴²Angga linni dai niMbukku Kalada bai Kristus walli na timburru nai Daud dangngu walli na tiBetlehem, desa panyia pae'nga nai Daud natti?"⁴³ Makka, dadi nasa ni mbe'rada ti njongada yidda mulla na Yinna. ⁴⁴Tu ma pirra tu walli ti njongada yidda wukku pa wappai Yesus, takka atta stu ammapu ma jonggarai-Yinna. Ni atta pawaida ma Katowa nda ra tu Yahudi⁴⁵ Tunihai, ma dawwi ni Umma nai Allah ndo dabali ti imam-imam kapala dangngu tu Farisi, ma pakatana na ti yidda," Kaddi yimmi attai bali karangnga amma ni Yesus?" ⁴⁶Ma dawwi ni Umma nai Allah ndo da simai," Atta stu ammapu ma kalli panewi samatuni ni Tunia!"⁴⁷ Ndo tu Farisi da simara yidda , "Yimmi mbadda pa kambangnga mannu da mi? ⁴⁸O daka stu walli ti njonga makatowa na aitawallika tu Farisi ma mbadda pawai ti-Yinna? ⁴⁹Takka, tu danggu ma atta lakkasa nggi ni Ukku Taurat nggia na terkutuk!Tulu wikki nai Nikodemus⁵⁰ Takka, Nikodemus, stu walli ti yidda ba napu bana tomaniYesus, napanewi ti yidda, ⁵¹"Appalinni ni Ukku Taurat nda yitta takki ndoku ni tu ba atta pa rangngipui pani ni patkki na dangngu ba lakkasa nggi pani ni pambadda pasalaku na?" ⁵²Simai yidda," yo angga tu Galilea mannu dawu? Tanuki dangngu e'tasa baatta o amma nabi ma mai walli ti Galilea."Kawinni ma Berzina Pawappa⁵³ Baisaka, yidda ngarandukka da bali dasa ti umma-umma wikki da

Chapter 8

¹Takka, Yesu lau ti Tandulla Saitun. ²Mbaru-mbaru ni kawungnga walla, Yinna mai walli ti Umma nai Allah dangngu ngarandukka da tu da mai ti-Yinna. Na madiddi dangngu anjara ra yidda. ³Baisaka, ma lakkasana Taurat dangngu tu Farisi da karangnga na stu kawinni patomada ba tangnga wolu na zina, dangngu da baisaka pataui ni kawinni no ti padua, ⁴da panewi ti Yesu, "Nggurru, kawinni nia wappa mai ba tangnga wolunai zina. ⁵Ni Ukku Taurat Musa pare'ta nda yitta tukkui ni kawinni ma sama niana waina watu. Appalinni ti pangadda-Mu nge'rani nggia?" ⁶Yidda da takki tunihai ka kakai Yesu kapiada yidda ba o pungngini ka panjalai Yinna. Takka, Yesu na moku dangngu waina walla lumma-Na natuli Na.ti tana. ⁷Mabba yidda katana pangala-ngalai Yinna, Yesu ndengira dangngu panewi ti yidda, "Tu nima atta wolu ndoku na ti njonga mi yimmi ka yinna mamanyulu pa tukkui ni kawinni nia waina watu." ⁸Baisa, Yesu na moku walli dangngu tuli na ti tana. ⁹Ba da rangngi tunihai sa nggo, ma kabali-bali saka tu dassa walli ti marisi pamatua, dangngu Yesu dunjakada sa dame'sa Na, dangngu ni kawinni ye'na nima ndengira ti padua kanni. ¹⁰Baisa, na ndengirai Yesu dangngu na panewi ti kawinni no, "Hei kawinni, mbe ndara ka yidda? Atta o amma stu ma hukku nggu?" ¹¹Simai ni kawinni no, "Atta o amma Muri." Panewi Yesu, "Yawwa ka atta Ku hukku mannu amma nggu. Salaku wuka, dangngu walli nggia ka ammbau sullu wolu amma ka ndoku." Yesu Wailanguni ni Pannu Tana ¹²Baisa hai, Yesu panewi ti tu dangu ndo, lin-Na, Yawwa ka da wailanguni ni pannu tana. Ni tu nima keri Wa atta na pangga amma ti makapatta na, takka mangngu wailangu muripa na." ¹³Baisa hai, tu Farisi da panewi ti Yesu, "Yo saksi-Mu i ni nge'ra wikki Mu, tunihai kaka ni saksi-Mu atta na pullupia ammai." ¹⁴Simai Yesu, li-Na nda ra, mussu ka Ku saksi ka nggi ni nge'ra wikki nggu saksi-Nggu ma pullupia mabba Yawwa lakkasa nggi mbe walli nyia Nggu ba Ku mai, dangngu ti mbe Ngga ba Ku sanggar na, takka yimmi attai lakkasa amma nggi mbe nyia pa wali Nggu ba Ku mai dangngu ti mbe ngga ba Ku sangga na. ¹⁵Yimmi mi takki ndoku keri nipata turara, takka Yawwa atta Ku he'ra widdi. ¹⁶Tunihai ammu sa, mussu ba Ku takki ndoku kakka, takki ndoku-Nggu na pullupiai mabba Yawwa atta Ku takki ndoku me'sa ammai, takkan karangnga ni Ama ma palewawa Yawwa ¹⁷Mussu, tidalu Mbukku Taurat mi na matuli ni ma saksi na tumanduada hai nggi nima pullupia. ¹⁸Yawwa saksi nggi ni nge'ra wikki-Nggu dangngu i Ama ma palewawa Yawwa Na saksi nggi ni nge'ra Nggu. ¹⁹Tunihai, yidda pa katana na ti Yinna, "Mbenisa ni Ama-Mu?" Simai Yesu, "Yimmi attai tanda amma Wa nikai ni Ama-Nggu, bai tanda kawaka Yawwa yimmi mannu mi tandai ni Ama-Nggu." ²⁰Patakki nggia Yesu patoma nggi ti karasa perbendaharaan ba tangnga pa anjara Na ti umma nai Allah, takka atta o amma tu stu ma wappai Yinna mabba nirasi-Na atta na takka pui. Yesu Panewi nge'ra nai Ama ²¹Baisa, Yesu panewi walli ti yidda, Yawwa dunnjaka nggumi yimmi dangngu yimmi mi manyarra ngga Yawwa, takka yimmi mi mati tidalu ndokumi. Ti mbee ba Ku sangga na, yimmi attapia ammani bai maimi." ²²Baisaka, tu Yahudi ndo da panewi, "Kaddi Yinna angga mbussa nai pa pamati wikki Na mabba Yinna panewi, 'Ti mbe Ngga ba Ku sangga na yimmi atta pia amma ni bai mai?" ²³Takka, Yesu panewi ti yidda, "Yimmi wallimi ti mbarra bawa, takka Yawwa walli Nggu ti mbarra de'sa. Yimmi wallimi ti pannu tana nggia, takkan Yawwa atta walli Nggu ti pannu tana nggia amma. ²⁴Tunihai, Yawwa Ku panewi ti yimmi mabba yimmi mi mati tidalu ndoku mi ba attai wai kawaka-Yawwa, mati mami sa tidalu ndoku mi." ²⁵Takka, di da katanai-Yinna, "He'ra wuka Yo?" Sima rai Yesu, Yawwa mbadda takki Nggu sa ti yimmi walli mullani. ²⁶Dangu pungngu pa pani nge'rami yimmi ni patakki Nggu dangngu takki ndoku, takka Yinna ma palewa Wa ma pullupia dangngu pani ri niparangngi Nggu walli ti Yinna, nikadari ni pa patoma Nggu ti pannu tana." ²⁷Yidda atta da lakkasa amma nggi bai Yesu tangnga panewi dangnga nara yidda nge'ra nai Ama ²⁸Tunihai, panewi Yesu, "Ba mbadda wundala pajangga ka misa ni Ana Turara, rasini nggo lakkasa misa Yinna ba Yawwa, dangngu ba atta o pa-pani widdi pa pasalakku Nggu walli ti Yawwa wikki, takka nipatakki Nggu pani nipa anjara nai Ama ti Yawwa ²⁹Dangngu Yinna ma palewa Wa o mannu kadani ba Na karangnga Ngga, Yinna atta Na dunnjaka me'sa amma Ngga mabba Yawwa kirra pasalakku Nggu ni pa-pani ni mappatutu na ti-Yinna." ³⁰Ba na takki rikka i Yesu ngarandukka nari ndo, dangu tu mapawai ti -Yinna. Ananai Abraham dangngu Ananai Kamballiku ³¹Baisahai, Yesu panewi ti tu Yahudi mapawai ti-Yinna, "yimmi bai manndunga kada tidalu pare'ta-Nggu, yimmi pape'ka Nggu malangngu takka, ³²Dangngu yimmi mi lakkasa nggi ni mapullupia, dangngu ni mapullupia nggo na pakalongga nggu mi." ³³Yidda da simai, "Yami kada ana umbuka nai Abraham dangngu atta ma kallipu padadi ata he'ra widdi. Tunihai, kaddi Yo di mu takki, yimmi mi kalongga?" ³⁴Yesu sima ra yidda, "Ni ma pullupia kakka, Ku panewi ti yimmi, ni tu nimawolu ndoku yinna na atani ndoku. ³⁵Stu ata atta na e'nga lappa-lappa ka amma na tisisa umma, takka ni stu ana nae'nga lappa-lappa ka. ³⁶Tunihai, ni Ana bana pakalongga kamika, yimmi kalongga pullupia ma misa. ³⁷Yawwa lakkasa nggu mi ba ana ummbuka nami Abraham, takka mi wukku pa pamati-Wa mabba ni paanja-Nggu atta nakoli amma ni panyia ti yimmi. ³⁸Ku takki nggu mi nge'rani pa pani ni pa mbadda e'ta-Nggu karangnga ni Ama-Nggu, tunihai mannu yimmi bai pasalakui pa pani ni parangngi mi walli ti amami." ³⁹Yidda da simai dangngu da panawi ti-

Yinna,"Abrahamaamama yami."Simai Yesu,"Nika ba ana umbuka nai Abraham kadami, yimmi kai pasalakusa dassa pani nipasalaku nai Abraham. ⁴⁰Takka yimmi lumu ngga bai pamati wa,tu nimapeka nggu mi nima pullupia,ni parangngi Nggu walli ti Allah. Abraham atta na pasalakusa amai ni ma nggona. ⁴¹Nikadai yimmi da nisa ni pasalakusa mi pani ni pasalakusa na ni ama wikki mi."Yidda da panewi ti Yinna, "Ni dadima yami atta ti wua panjurra amma na.Yami ma mangngu mai sisa Ama,mai Allah."⁴²Yesu panewi ti yidda, "Nika bai Allah kada ni Amamu,yimmi mi mbussa Ngga mabba yawwa mai dangngu walli Nggu ti Allah. Dangngu, ni mai Nggu atta pawukku wikku amma Nggui,takka Yinna mapalewa Wa. ⁴³Pani ni mullani yimmi di attai wappai pani ni patakki Nggu? Nggo mulla nika ba attai rangngi ni pareta-Nggu. ⁴⁴Yimmi walli mi ti amami,i kamballiku dangngu mi wukku pasalakusa nggi ni pawukku-pawukku na niamami.Yinna mapa pappa walli mullani dangngu atta na pamannu amma ti mapullupia mullani ba atta o mapullupia ti dalu na yinna. Nika yinna ba na takki ni kawassu, yinna na takki walli ti patana yinna wikki mullani yinna ma kawassu dangngu ama ma pakawassu. ⁴⁵Takka, maulla ni ba Ku takki ni ma pullupia ti yimmi,yimmi atai pawai amma mi ti-Yawwa. ⁴⁶Heradai ti njonga mi yimmi ma pattaka nggi ba Yawwa Ku ndoku? Nika ba Ku takki kassa ni ma pullupia,kaddi attai pawai ti-Yawwa? ⁴⁷Hera widdi ma walli t Allah,yinna na rangngi ni pareta nai Allah; tunihai ni kerini di attai rangngi mi mullani yimmi ba atta walli miti Allah."Yesu Panewi ni ngera Wikki-Na dangngu Abraham⁴⁸Tu yahudi simai Yesu dangngu panewi ti-Yinna, "Angga pullupia dai ba limma kakka Yo ba tu Samaria Wu danggu Yo surruka na Wu ngasu ma atta ndassa?" ⁴⁹Simai Yesu,"Yawwa atta surruka na Wa ngasu ma atta ndassa amma,takka Yawwa tamba Nggu ni Ama-Nggu, takkan yimmi attai tamba amma Wa. ⁵⁰Takka, Yawwa atta manyarra Nggui ba paosai ni ngera Nggu Yawwa wikki; o ni Stu ma manyarra na dangngu ma takki ndoku. ⁵¹Dangngu ni mapullupia kakka,Yawwa Ku takki nggu mi, ni tu ma manundu nggi ni pare'ta Nggu, yinna atta na kalli e'ta ammai ni mati. ⁵²Tu Yahudi ndo da panewi ti Yesu," Nggi lakkasa ma sa Yo ba surruka takka na Wu ka ngasu ma atta ndassa! Mabba, Abraham dangngu ngarandukka Da nabi mbadda matidakka. Takka Yo mu panewi,'Kirra tu ma manundu nggi ni pare'ta-Nggu,yinna atta na kalli padda amma nggi ni mati.' ⁵³Appa linni Yo risi pakalada walli ti Abraham,ama ma yami,ma mbadda mati na? Ngarandukka da nabi mbadda mati mannu da ka; sama heraka Yo Bau pasama nggi ni Ngera-Mu?"⁵⁴Simai Yesu,"Nika ba ku pa osai ni nge'ra wikki-Nggu, ni paosa-Nggu nggo atta o amma sini; Ama kadda-Nggu mappaosu Wa,ma ngera na-Yinna yimmi mi panewi, 'Yinna kada Allah ma yami.'" ⁵⁵Tuni hai mussa,yimmi attai tanda mai Yinna,takka Yawwa Ku tandai Yinna; Nika ba ku takki kassa Yawwa ba atta tandai Yinna, Yawwa ka kawassu Nggui sama tuni yimmi,Takka Yawwa tandai Yinna dangngu Yawwa manundu nggi ni pare'ta-Na. ⁵⁶Ama mui, Abraham, sannangu langngu takka mullani banna e'tai ni laddu-Nggu. Yinna mbadda eta nassa dangngu na sannangu langngu takka. ⁵⁷Baisa, tu yahudi ndo panewi ti-Yinna,"Dadi-Mu atta na toma amma pui limma kambullu tau(50 Thn), takka Yo mbadda e'ta mussa i Abraham?" ⁵⁸Yesu Panewi ti yidda," Mapullupia langngu takka Ku panewi ti yimmi, ba atta opuni Abraham,yawwa mbadda o Ngga ka." ⁵⁹Tuni hai nggo,yidda teki dassa watu ka tukkui Yinna,takkai Yesu pa kabunni wikki Na dangngu dunnjaka nggi ni umma nai Allah.

Chapter 9

Ma Kambola Walli Dadina Ba patanggasai ¹Ba tangnga salaku nai Yesus, Na e'tai ni tu makambola walli dadi na. ²Pape'ka-pe'ka nai Yesus pakatana na ti-Yinna, "Nggurru, he'rasa ni mandoku, ni tunia aita ni inna amana dinna dadi kambola?" ³Simai Yesus, atta yinna ma aita wallika inna ama na mandoku, takkan kapiiani ni paramma-paramma nai Allah ba patakka nggi ti yinna. ⁴Yitta katta rammai paramma-paramma na Yinna ma palewawa Yawwa ni laddu ba tangnga wailangu punni; kanjiddunga na mai rasini ba atta o patannji stu mapiani ba ramma. ⁵Ni manjaddangu Ngggu ti pannu tana, Yawwa ka da wailanguni ni pannu tana. ⁶Baisaka pa panewi tunihai, Yesus sni titana dangngu na kunjila nggi niwe sni-Na dangngu tana, baisa na pairanggi ti matana nitu no, ⁷dangngu lin-Na ni, "Salaku wuka, basa sa ni kalittamu ti kolam Siloam." Siloam sama kadani "papalewa." Baisa, ni tuno salaku na sa, basa na sa ni kalitta na, dangngu yinna bali na sa kapae'ta na sa. ⁸Karasa umma na dangngu yidda mae'tai bana kambola pu dapanewi, "Angga yinna da nitu nia nipakalli e'ta bana mandiddi dangngu ba na pande'ma na lumma ba na dangngi?" ⁹Sawawi tu dapanewi, "O, yinna ka da mapande'ma na lumma no." Tu sawawi walli da panewi, "Aitama, yinna pae'ru anai dangngu ni mapande'ma na lumma no." Takka, tu nimma kambola ye'napu panewi, "Yawwa kadda ma pande'ma lumma no." ¹⁰Takka, tu ndo da katanai yinna, "Appalinni samai nimata mu piani ba na pae'tani?" ¹¹Tu no nasimai, "Tu ni mangara na Yesus no nakunjila nggi nitana dangngu Na paira nggi nimata nggu. Baisaka hai, Na panewi ti yawwa, 'Salaku ti Siloam dangngu basa sa ni kalittamu, 'Tunihai, salaku nggu sa dangngu basa nggu sa ni kalitta nggu, dangngu pianisa ba ku pae'ta na." ¹²Yidda da panewi ti yinna, "Ti mbeni sa ni tu no?" Yinna na simai, "Yawwa atta ku lakkasa amma ni sa." ¹³Takka, dida karangngani ni tu makambola ye'na no ti tu Farisi. ¹⁴Laddu pakunjila waina tanai Yesus dangngu bana buwa ni matana ni tu no ba laddu Sarri. ¹⁵Nikadai, tu Farisi da sulu pakatana na ti tu no appalinni samai yinna pianika ba na pae'ta na. Yinna na panewi ti yidda, "Yinna paira nggi nitana pakunjila Na ti mata nggu, dangngu ku basai ni kalitta nggu dangngu pae'ta nggu sa." ¹⁶Tunihai, pi pirra tu Fairisi ndo da panewi, "Tu no atta walli Na ti Allah amma mabba Yinna atta Na manundu amma nggi ni laddu Sarri." Sawawi da panewi, Takka, appalinni sama pia pungngu dani tu ma ndoku pianika ba na pasalaku ni tanda bisa sama tuni nggia?" Makka, dadi na sa nimbe'ra ti njonga da yidda. ¹⁷Nikadai, yidda sulu pakatana bali na ti tu makambola no, "Pani linni ti pangadda mu nge'ra na Yinna mabba Yinna mabda buwa na sa nimata mu?" Simai ni tu no, "Yinna stu Nabi." ¹⁸Tu Yahudi ndo manndunga mamadai ba atta da wai yinna, mabba ni tu no ye'napu kambola kadanai takka nggiana pae'ta na sa, lappa badda kaye'ka ndarra inna ama walli ti tu mambadda pae'ta na no, ¹⁹dangngu pa katana na ti yidda, "Ana damui nia nipalangi mu ma dadi nginndi kambola? Tunihai dai, appalinni yinna piani ba nappae'ta na nggia na?" ²⁰Inna ama na simak ra yidda dangngu panewi, "Ma lakkasa nggi ba anamai dangngu yinna ba na dadi nginndi kambola, ²¹takka appalinni nggia na dinna pae'ta na, yami atta ma lakkasa amma nggi aita wallika hera mabuwa nani matana, yami atta ma lakkasa amma nggi. Katana wikki sa yinna, yinna mbadda matua kada na; yinna ka na panewi wikki na ka." ²²Inna ama na da panewi tunihai kakka mabba da mandauta ndarra tu Yahudi. Mabba tu Yahudi ndo mbadda pakasisa dakka, nitu ni ma akui Yesus bai Kristus, da kasikka ni walli ti Sinagoge (umma sambaya) ²³Tunihai kadai ni mullani inna ama na di lidda, "Yinna mbadda matua kada na, katana kassa yinna," ²⁴Tunihai, pandua wunnda waida ka tu Yahudi da kaye'ka ni nitu ma kambola ye'na no, dangngu da panewi ti yinna, "Ya nggi kemuliaan tutunai Allah, yami malakkasa nggi Tu nia Na ndoku." ²⁵Yinna simai, "ni tu no nandoku atau aita, atta ku lakkasa amma ni; sisa anggi ni palakkasa nggu, ba atta ku kambola pu, takka ggia pae'ta nggu sa." ²⁶Yidda da panewi ti yinna, "Pani nipawolu na ti yo? Appalinni ba Na buwa nggu ni matamu?" ²⁷Na sima ra yidda, "Yawwa mbadda panewi nggu ka ti yimmi, takka yimmi attai bissu ma parangngi; Kaddi dimi wukku parangngi bali? Angga wukku mannu mi padadi pape'ka-Na?" ²⁸Takka di da pa makayai yinna dangngu da paenwi, "Yo ka pape'ka-Na ni Tu no, takka yami pape'ka-pe'ka nai Musa ma." ²⁹Yami ma lakkasa nggi bai Allah mbadda panewi Na ka ti Musa, takka nge'ra nani Tu no, atta ma lakkasa amma ni mbe walli nyiana Yinna!" ³⁰Tu no na simara dangngu na panewi ti yidda, "Aneh takkai ba attai lakkasa ni ti mbenyia pawali Na, padahal Yinna mbadda buwa na sa nimata nggu. ³¹Yitta lakkasa nggi bai Allah atta Na rangngi ammara tu mandoku, takka he'ra widdi ma mandauta ni Allah dangngu ma pasalaku ni pawukku-Na, Allah Na rangngi yinna." ³²Walli natti toma nggia, atta o ammapu parangngi stu tu ma buwa mata tu madadi nginndi kambola. ³³Nika ni tu no ba atta wallina ti Allah kakka, Yinna atta pia amma ni ba nawolu pa-pani." ³⁴Tu Yahudi ndo da simai dangngu panewi, "Yo ni dadimu mbannu mui ndoku, dangngu yo mbussa mui ka ma ngurru nggu?" Takka, dida wurrakai ni tu no ³⁵Yesus na rangngi ba tu Yahudi ndo mbadda wudda da sa ni tukambola no; ba tangnga patabbuka dangnga nai Yesus, na panewi Yesus, "Appalinni yo mu pawai ti Ana Tu rara?" ³⁶Tu no nasimai, "He'rai Yinna hai, Muri, kapiiani Yawwa ba Ku pawai ti-Yinna?" ³⁷Yesus panewi ti yinna, "Yimmi mbadda e'tamisa Yinna. Yinna ka da matangnga panewi dangnga nggu." ³⁸Simai ni tu no, "Muri, yawwa kupawai!" Baisaka, na karoduka ti sangga-Na ³⁹Panewi Yesus, "Tutu ni takki ndoku Ku maiwa ti

pannu tana nggia kapiani yidda ma atta pae'ta na kada pae'ta na dangngu yidda mapa e'tana kada kambola." ⁴⁰Pi pirra tu Farisi ma o na tikarasa-Na da rangngi nggo, dangngu panewi ti Yinna, "Appalinni yami ma mbutta mangngu?" ⁴¹Panewi Yesus ti yidda, "Nika bai kambola kakka, yimmi atta o amma ndoku mi; takka yimmi mi panewi, Yami mapae'ta na, ndokumu manndunga nai ba o nggi."

Chapter 10

Yesus Mapawa na MaNdassa ¹Panewi Yesus,"Ma pullupia Ku takki nggu mi, tu matama ti ngallu mbembi maatta li timalowi, takka na wuapa sawi ti lara sawawi,tu no ma mangawai dangngu ma pakarebui. ²Takka ni tu nimatannji timalowi, yinna kada mapawana mbembi.³Tutu na yinna, ma dawwi malowi nabuwa nimalowi dangngu ni mbembi ndo da rangngi nilina, dangngu yinna na kaye'kandi ni mbembi wikki na waina ngara narri yinni lappaka bana opandi ti sbaliwwu. ⁴Bana palusa ndabba ndi ka ni mbembi na, yinna na salaku ti sangga narri ni mbembi dangngu ni mbembi na da keru yinna mabba da tandai ni liina.⁵Tu sawawi atta da keru ammai, takka na palairi walli ti yinna mabba yinni ndo atta na tanda ammari nilii tu sawawi." ⁶Ni papange'ra nggo kada ni pa panewi nai Yesus ti yidda, takka yidda atta da pangadda amma nggi pani niwuddi panewi nai Yesus ti yidda.⁷Tunihai kadai, Yesus sullu panewi ti yidda," Ni ma pullupia, Ku panewi ti yimmi, Yawwa kada malowi ti mbembi ndo. ⁸Ngarandukka da tu mamai ba atta Yawwa pu ma mangawa ra dangngu ma pa karebura, takka ni mbembi atta da rangngi ammara yidda .⁹Yawwa kada malowi. Nika ni tu stu natama li ti Yawwa, yinna na mannu mara, dangngu na lusa tama, lappa bana rappakai ni maradda ruta. ¹⁰Ma mangawa namai dani ni mangawa, na pa pappu, dangngu na pamosu; ni mai Nggu kapiani badda mangngu nggi ni muripa, dangngu mangngu nggi bana wuapa risiri¹¹Yawwa kada mapawa na mandassa; mapawa na mandassa nayaa ninde'wa-Na tutu ni mbembi-mbembi na. ¹²Stu payaa uppa, atta tu mapawa amma nai, ma aatta mangngu mbembi amma nai no,e'tai niasu uttangu bana mai, yinna na dunnjaka ndi nimbembi ndo dangngu palai nasa; asu uttangu ndo na wappa ri dangngu pa kaissaka na rika ni mbembi ndo. ¹³Yinna dina palai mabba yinna tu payaa uppai dangngu atta na atiwaime ndi ni mbembi ndo.¹⁴Yawwa kada mapawa na mandassa. Ku tanda ri ni mbembi Nggu dangngu ni mbembi Nggu tanda wa Yawwa ¹⁵samatuni Ama tandawa Yawwa dangngu Yawwa tandai Ama; dangngu Yawwa yaa ni nde'wa-Nggu tutu nari ni mbembi ndo. ¹⁶Yawwa o mangngu mbembi sawawi maatta walli ti nggallu nggia; Yawwa nginndi mannura yidda dangngu yidda da rangngi nilii-Nggu ; dangngu yidda da dadi sisa kababba waina sisa mapawa na.¹⁷Mulla ni nggiakada Ama na mbussa-Ngga, mabba Yawwa ya ni nde'wa-Nggu kapiani Baku tekibali. ¹⁸Atta o pu stu mateki walli ti-Yawwa, Takka Yawwa da pu mayaai keru nipa wukku wikki-Nggu.Yawwa mangngu hak tutuni bayaa ni nde'wa-Nggu, dangngu Yawwa mannu mangngu hak ba tekibali. Nggianja ni pare'ta pakawi Nggu walli ti Ama-Nggu."¹⁹Sandakka walli, o nggi ni mbe'ra da tinjonga tuYahudi mullani nipanewi nai Yesus. ²⁰Dangu walli ti yidda mapanewi," Yinna sadoparanai ngasu maatta ndassa dangngu dadi kalangngu. Kaddi di mirangngi Yinna?" ²¹Sawawi dapanewi," Nggo atta panewi tu pasurruka ngasu ma attandassa ammai. Piadani ni ngasu maatta ndassa na buwai nimata tu kambola?"Yesus dangngu i Ama Sisa Ra²²Ti rasini nggo, laddu kalada ba pa manndunga nggi ni Bait. Wolu dai ti Yerusalem. Rasi ni nggo rasi maringngi, ²³dangngu Yesus tangnga lau Na ti Umma nai Allah, ti sarammbi Salomo. ²⁴Baisa, tuYahudi ndo da pakabuana kalisuni Yinna dangngu panewi ti Yinna," Pirra manjaddangu walli punni Yo bau jamma ndi ninde'wa ma yami bana otangu ri? Nika ba Yo kada Kristus, panewi sa ti mawailangu tiyami."²⁵Simarai Yesus,"Yawwa mbadda panewi ngguka ti yimmi, takka yimmi attai pawai amma. Paramma-paramma nipa pasalaku Nggu tidalu ngara nani Ama-Nggu,nikadai nimayaa nggi saksi ninge'ra Nggu. ²⁶Takka,yimmi attai pawai amma mi mabba yimmi attai tama amma ti mbembi-mbembi Nggu.²⁷Mbembi-Nggu da rangngi ni lii-Nggu, Yawwa tandara yidda dangngu yidda keruwa Yawwa. ²⁸Yawa yandara muripa maatta mbosa ti yidda dangngu yidda atta da kalli ammai nimosu; dangngu atta o amma pu stu mapiani ba parima ndara yidda walli ti lumma-Nggu.²⁹Ama-Nggu, mbadda pajola nara ka ti Yawwa, risi pakalada walli ti ngarandukka, dangngu atta o amma stu widdi piani ba prima darra walli ti lumma nai Ama. ³⁰Yawwa dangngui Ama sisa ma." ³¹Sadakka pia walli da,tu Yahudi teki watu badda tukkui Yesus.³²Takka, Yesus panewi ti yidda," Yawwa mbadda patakka Nggu sa ti yimmi dangu paramma mandassa walli ti Ama, paramma pani sa walli ti njonga nari yinni dikeri wukku mi bai tukku Wa waina watu?" ³³TuYahudi ndo dasimai Yinna,"Atta mullani pani ni paramma mandassa amma di mawukkui patukku Wu waina watu, takka mullani nisalopara; dangngu ba Yo, dani ba stu turara, Yo bau dadi Allah."³⁴Yesus sima ra yidda," Angga na matuli dani ti Mbukku Tauratmi,' Yawwa mbadda patomanja, Yimmi bai Allah mi'? ³⁵Nikai Allah na takki ra yidda makawi ni pa patoma nggo'allah', e'takasa Mbukku Kalada atta piamani ba padirra nggi, ³⁶Appalinni yimmi bai panewi ninge'ra na Yinna nipa mbadda pakasikka nai Ama dangngu pale'wai ti pannu tana,' Yo salopara Wu,' mullani ba Ku takki ti yimmi,' Yawwa ananai Allah'?³⁷Nika ba atta Ku pasalaku karri ka ni paramma-paramma na ni Ama-Nggu, ammbai wai amma Wa. ³⁸Takka, nika ba Ku pasalaku karika ni paramma-paramma ndo, mussu attai pawai ammu ka ti-Yawwa, wai ammuri ka niparamma-paramma ndo kapiani bai lakkasa nggi dangngu bai pangadda nggi bai Ama ti dalu Nggu, dangngu Yawwa ti dalu nai Ama." ³⁹Sandakka walli, da kakai pa wappai Yesus, takka Na singgila walli ti yidda.⁴⁰Baisaka, Yesus salaku walli pala nggi niloku Yordan sanggana ti panyia kawungga pungngu ni Yohanes bana parissa dangngu Yesus e'ngana hailau na. ⁴¹Dangu tu mamai ti Yinna

dangngu da panewi,"Mussui Yohanes atta nawolu ammuka sisa tanda bisa, takka ngarandukka nari nipatakki nai Yohanes nge'ra ni ni Tu nia mapullupiai." ⁴²Dangngu, dangu tu mapawai ti Yinna hailau.

Chapter 11

Ni mati nai Lasarus¹ Oni ni stu mani ma tangnga analalu na, ngara nai Lasarus walli na ti Betania, manua nai Maria dangngu nyuwuwu ranai Marta.² Maria yinna kada nia ma mbadda kalli na bana rosunggi minnya ni wissi nai Yesus waina minynya bu sirrita dngngu na puasui ni wissi-Na waina longgi na, ni nyuwuwura mani na, Lasarus ma analalu tirasi nggo.³ Tunihai, mapa angukawinni na ndia panginndi na langi ti-Yinna, malinni," Murid tu nipa mbussa Mu tangnga analalu nai." ⁴Takka, ba na ranggi sai Yesus ni langi nggo, Na panewi," Panyaki nggo atta pamati dangnga amma nggi, takka pae'ta nggi nimulia nai Allah kapiani ana nai Allah ba wundala pajanggai ma li ti yinna."⁵ Yesus mbussa ma kandarraai Marta, dangngu nyuwuwu ra kawinni na dangngui Lasarus. ⁶Tunihai, Yesus na ranggi bana analalui Lasarus, Yinna sullu na tamba duada laddu walli ti panyia pae'nga na. ⁷Baisaka hai, Yesus panewi ti pape'ka-pe'ka-Na," Maindai katta launwalliki ti Yudea."⁸ Ngarandukka da pape'ka panewi ti Yinna," Nggurru, tu Yahudi wuddi ki ni nggiana da lumunggi bada tukku Wu waina watu, appalinni Yo manndunga ba sullu lau bali walli hailau?" ⁹Simai Yesus, "Angga o da sakambullu duada njamu tidalu sisa laddu? Nika ni tu stu bana salaku ti natuladdu, yinna atta nakatunnjura amma mabba na e'tai niwailanguni ni tana. ¹⁰Takka, nika nitu stu bana pangga ti kanjiddunga, yinna nakatunnjura mamma mabba niwailangu atta o amma nggi ti yinna." ¹¹Baisaka pa panewi tunihai Yesus, Na panewi ti yidda, "Olinda yitta, Lasarus, mbadda maturru naka, takka Yawwa hallu Ngga lappa pakaddi yinna."¹² Pape'ka-pe'ka panewi ti Yinna," Muri, nika mbadda maturru kana ka, yinna na tanggasa." ¹³Panewi nai Yesus mapullupia kakka nge'rani ni mati nai Lasarus, takka ni kira da pape'ka-pe'ka Yinna nge'rani maturru samatuni ni pannja na. ¹⁴Tunihai, Yesus dina panewi pawailangu ti yidda," Lasrus mbadda mati naka,¹⁵ dangngu Yawwa sannangu tutuni ni pawukku mu, Yawwa atta o amma ngga hailau kapiani bai pawai. Tunihai, mai ndai katta lau ti yinna." ¹⁶Baisaka, Tomas ni patakki dai Didimus, panewi ti pape'ka-pe'ka sawawi," Mai mannu ndai yitta katta lau ni walli katta mati karangnga ni-Yinna."¹⁷ Bana takka kai Yesus, Yinna na tomani Lasarus mbadda haini sa ti rati pata laddu na ka. ¹⁸Ni panyiani ni Betania sakambullu limma stadiani ni maleru ni walli ti Yerusalem. ¹⁹Danguka tu Yahudi mambadda maina toma ndarai Maria dangngu i Marta, ka pawamba ra yidda nyuwuwu ni nge'ra na ni anamoni da. ²⁰Ba da rangngi sa i Yesus ba onisa, Marta na lau dangngu na ye'ma i-Yinna, takka i Maria manndunga bana e'nga na tiumma.²¹ Marta na panewi ti Yesus," Muri, ba o ka Nggu ka tirasi ni nggo, ni anamoni nggu atta na mati amma. ²²Takka tuamuni sa, nggia ku lakkasa nggi ba pani widdi ni padangngi Mu walli ti Allah, Allah na pajola nggi ti Yo." ²³Yesus panewi ti yinna," Ni annamoni mu na kaddi."²⁴ Marta simai Yinna," Yawwa kulakkasa nggi. yinna nakaddi ti laddu pakaddi wai tirasi kamurri." ²⁵Yesus panewi ti yinna," Yawwa kada mapakaddi dangngu mapamuripa; he'ra widdi ma wai-Wa, yinna namuripa mussu ka mbadda mati ka na, ²⁶dangngu ni tu ni mamuripa dangngu mapawai ti-Yawwa, atta na kalli ammai nimati. Angga i pawai dami ni manggia?"²⁷ Marta panewi ti Yinna," O Muri, ku pawai ba Yo makadda i Kristus, Ana nai Allah, ma mai ti pannu tana." Yesus Na Mangasi ²⁸Baisaka pa panewi nge'rani nggo, salaku na sa i. Marta dangngu kaye'ka ni Maria, ni angkawinni na dangngu panewi ti yidda wikki, "Nggurru o ni sia dangngu Yinna na kaye'ka nggu." ²⁹Rangngi sa batuni hai, manyamala na sai Maria bana ndengira dangngu na tabbukai Yesus³⁰ Rasi ni nggo Yesus atta Na toma ampu ti desa nggo, takka haipu Ni ti panyia pa tabbuka nai Marta. ³¹Tu Yahudi ma karangnga ni Maria ti umma nggo, ma tangnga pawambai yinna, nae'tai Maria manyamala pakaddi dangngu na salaku ti smbaliwuwu; yidda da keru yinna mabba ni kira dai angga hallu ka ni ti rati ba lappa mangasi hailau. ³²Bana takka kai Maria ti panyia nai Yesus, na e'tai Yesus dangngu na kasokura tiwissi-Na di napangala pa panewi ti-Yinna," Muri, ba oka Nggu ka sia ti rasini nggo, ni anamoni nggu attana mati amma."³³ Ba Na e'tasai Maria bana mangasi, dangngu tu Yahudi ma karangnga ni da mangasi mannu, kandarraka nasai Yesus ti dalu Ngasu dangngu lallu pa ullai. ³⁴Pa katana na sai Yesus," Ti mbeni Lasarus bai tani ni." Da simai Yinna," Muri, maika keru wa dangngu e'tasa." ³⁵Yesus mangasi mannu na sa. ³⁶Takka, tu Yahudi ndo da panewi, "Etasa! Yinna lallu mbussa nai Lasarus!" ³⁷Takka pirra-pirra tu ti njonga da yidda da panewi," atta pia anisa Yinna ma mbadda buwa nani mata tu makambola nia kana wolu walli Lasarus ka ammba na mati?" Lasarus Pakaddi Walli Ti Mati na³⁸ Yesus, sullu kandarraka walli ti kalitta-Na, lau ti rati. Nirati nggo sisa liai, dangngu sisa nggi ni watu pa toni wai. ³⁹Panewi Yesus, "pasinggilai niwatu nggo!" Marta, anawinni nani tu ma mati no panewi ti-Yinna," Muri, nggia o ma kadda buu mabba yinna mbadda pata(4)laddu naka bana mati." ⁴⁰Yesus simai yinna," Angga mbadda lunggu da Nggu nika bai pawai kamika, yimmi mi e'tai nidirra ndassa nai Allah?"⁴¹ Tunihai, da dedika nggi niwatu nggo. Baisaka, Yesus na tangara ti awangu dangngu panewi, "Ama, Ku pamalangi Wu mabba Yo mbadda rangngi Mu Wa ka. ⁴²Ku lakkasa nggi ba Yo de'di parangngi Wa, takka mulla da tu dangu mandengira ti kalisu-Mu, Ku panewi nge'ra ni nggo kada pawai yidda ba Yo kada ma mbadda palewa Wa,"⁴³ Ba baisaka pa takki nggo, Yesus pa kaye'ka na waina lii kalada," Lasarus, lusawuka!" ⁴⁴Tu nima mbadda mati na no lusa na sa, lummana dangngu ni wissina naparanddi punarri le'ku karewi be'la, dangngu ni ngorana nakamboru

pu nggi karewi be'la. Yesus panewi ti yidda," wakkasari ni kamba-kamba ndo walli ti yinna dangngu amma nisa kanasalaku,"Wukku ka Pappai Yesus⁴⁵Tu Yahudi mamai pa patoma ti Maria, dangngu mae'tai pani nipa mbadda pa pasalaku nai Yesus, da pawai ka ti Yinna. ⁴⁶Takka pi-pirra tu walli ti yidda da mai ti tu Farisi dangngu da patoma nggi ti yidda pani nipa mbadda pasalaku nai Yesus. ⁴⁷Tunihai, Imam-imam kapala dangngu tu Farisi da wolu nipakabua na Sanhedrin dangngu da panewi,"Pani sa nipa pasalaku nda? Mabba, Tu nia dangu ri nitanda madadi kabarra pa pasalaku Na. ⁴⁸Nika ba amma pangala kani ka Yinna tuni nggia, ngarandukka da tu da pawai ka ti-Yinna dangngu tu Roma da mai pa parima nggi ni panyia nggia dangngu nitananda yitta⁴⁹Takka, stu walli ti yidda mangara na Kayafas, madadi imam kalada ti tau nggo, panewi ti yidda," Yimmi attai lakkasa ndabba amma nggi, ⁵⁰aitawallika bai timbai ba narisi pandassai stu mamati tutuni ngarandukka ni nitana, daripada ngarandukka ni nitana bana mosui. ⁵¹Yinna na panewi atta walli ni ti yinna wikki amma, takka ba Imam Kapala dai ti tau nggo, yinna na manuyrra ba iYesus na mati tutuni nitana nggo. ⁵²Dangngu, atta da ammakini tutu ni nitana Yahudi, takka tutuni ba pa kabuana dadi sisa ana i Allah ma tanyabbara. ⁵³Tunihai, walli ti laddu nggo, da pakasisa na ka wukku pa pappai Yesus. ⁵⁴Mulla ni nggo, Yesus atta na sungnga ammaka ba Na salaku tinjonga tu Yahudi, takka Na salaku walli haina sangga na ti wilayah karasa maradda ngginnangu ti sisa kota ma ngarana Efraim; dangngu Na e'ngana hailau karangnga nda ra pape'ka-pe'ka-Na. ⁵⁵Rasini nggo, Paskah tu Yahudi tukki nasa, dangngu dangu tu walli ti wilayah nggo lau ti Yerusalem ba atta pa Paskah pu tutuni pawarasai ni tu da. ⁵⁶Baisa, dida manyarra ni Yesus dangngu da panewi ti stu lappaka ti sawawi tangnga ndengira dai ti Umma nai Allah, da marannja pakatana wikki na,"Appalinni ti pangadda mu yo? Appalinni Yinna atta na maipatannji amma ti rami nggia?" ⁵⁷O ammu nda ra imam-imam kapala dangngu tu Farisi ba mbadda palusa da ni pare'ta ba nika ni tu stu lakkasa nggi ti mbeni panyia Na, tu no napatoma pungngu punggi kapiani bada wappai-Yinna

Chapter 12

Maria Rosu nggi Minynya ni Wissi nai Yesus ti Betania ¹Nammu laddu ba atta na tomapai ni Laddu Kalada Paskah, Yesus lau ti Betania ti panya nai Lasarus, pa mbadda papakaddi Na walli timatina. ²Hailau mbadda sandiarika nipanga kanjiddunga nai Yesus; dangngu i Maria tangnga pajola nai, takkai Lasarus tsu walli ti yidda ma mandiddi karangnga ni Yesus timeja. ³Baisaka, Maria teki sakadappu kati minynya narwastu ma warasa ma mbuat siina, dina rosu nggi niwissi nai Yesus dangngu napamara wainggi ni longgi na. Mapani, umma nggo mbannu nasa bu sirrita minynya wangi ni palangi ⁴Tunisai, Yudas Iskariot, stu walli ti pape'ka-Na, ma kaballibiawu ni Yinna, panewi, ⁵"Kaddi ni minynya wangi nggo di atta pa battanja siini taula ngasu (300) dinar dangngu ka yanda ra ngarandukka da tu milla?" ⁶Yinna panewi tunihai atta mullani bana atiwaindara tu milla, takka mullani ba tumangawai, dangngu mullani ba na nginndi ni kotak ndowwi, yinna ndamma na ka pateki ndowwi papatama ti kotak nggo. ⁷Baisai, simai Yesus, "Amma ammu nisa nikawinni no, yinna pasalakui samatuni sandia tutuni ba tani-Ngga. ⁸Mabba, tu milla da de'di paondara bau karangnga ndara, takka Yawwa atta Ku de'di pao Ngga bakarangnga Nggu mi." ⁹Ngarandukka Imam Kapala da Wukkui Pa pappai Lasarus ⁹Tangnga ba sisa kabua kalada ra tu Yahudi ba darangngi Yesus ba oni ti Betania, da salaku hailau, atta daakini mulla nai Yesus, takka wukku mannui ka e'tai Lasarus nipa mbadda papakaddi Na walli timati na. ¹⁰Baisa, imam-imam kapala wukku ka pappa mannui Lasarus. ¹¹Mullani Lasarus, dangu tu Yahudi ma ndunnjaka ndarani yidda dangngu pawai ti Yesus. Yesus Tama ti Kota Yerusalem Samatu Sangani ¹²Tiladdu ni masarammu, tu dangu ma dani nggi ni rami nggo, bada rangngi sai Yesus na mai ti Yerusalem, ¹³da tekiri ni ro palem dangngu salaku ti sbaliwwu kaye'mai Yinna dangngu yawu-yawu dakka, "Hosana! Pamingngi malalai Yinna ma mai ti dalu ngara nai Muri, Sangani Israel!" Mazmur 118:25-26 ¹⁴Ba kolinaka saniwu keledai kambokani, Yesus mandiddi nasa ti pannu keledai, samatuni ma matulina: ¹⁵"Ammba mandauta da hai anakarra Sion! Etasa! Sangani mu mainai, mandiddi ti pannu saniwu keledai kamboka na." Zakharia 9:9 ¹⁶Kawungnga ni, pape'ka-pe'ka-Na da mbingu ngarandukka ni nggo, takka ba paosa parisi sai Yesus, lakkasa dasa yidda ngarandukka ni ditunihai mbadda matuli ni nge'ra na Yinna, dangngu yidda mbadda pasalakusa dasa ngarandukka ni tutuna Yinna. Dangu Tu Mapanewi nge'ra na i Yesus ¹⁷Tunihai, ngarandukka da tu makarangnga ni Yesus rasini ba Na kaye'ka ni Lasarus lusa walli ti rati dangngu ba pakaddi bali walli ti matina pangalai ba da saksi nggi. ¹⁸Tunihakadai, dangu tu maye'mai Yesus mabba da rangngi ba Yinna ka da ma mbadda pasalakusa nai ni bisa nggo. ¹⁹Takka, tu Farisi da panewi ti stu dangngu ti swawi, "Yimmi mi e'tai, ni pawukku nda atta oma ruuni. Etasa, sanggubbulani nipannu tana mbadda ke'ri da sa Yinna!" Yesus Panewi nge'rani ni Muripa dangngu ni Mati ²⁰Tirasi ni nggo, o mannu kada tu Yunani ti njonga da yidda malappa ibadah ti rami nggo. ²¹Yidda da tomani Filipus, ni mawalli ti Betsaida ti Galilea, dangngu panewi ti yinna, "Muri, yami wukku mai papatabbuka dangnga ni Yesus." ²²Salakui Filipus dangngu pe'kani Andreas; baisa Andreas dangngu Filipus salaku dangngu pe'kani Yesus. ²³Sima rai Yesus, "Rasini mbadda takka ni sa tutu na ni Ana Turara ba pambuat parisi ba wundala pajanggai. ²⁴Ni mapullupia mamma, Ku panewi ti yimmi, singgilani niwiasa gandum kanabu ti tana dangngu namati, wiasa nggo sisa kanja rinni; takka nikai niwiasa nggo ba namati kasa, na dangu wuan. ²⁵Tu nima namu nde'wana, na mbulla ni ninde'wana, takka tu ma atta namu ni nde'wana ti pannu tana nggia, narada nggi tutu ni nimuripa paluppa. ²⁶Nika ni tu stu na pajola Ngga, yinna keri mamma nawaka Yawwa; timbe ba o Ngga hai mannu ni nimapajola Ngga ba oni; nika ni tu stu na pajola Ngga, Ama na tamba yinna. "Yesus Panewi ni nge'ra Mati-Na ²⁷"Nggia, ni tu-Nggu na kawaisukai. Pani sa ni pa panewi Nggu? 'Ama, pa mannu maraki-Wa walli ti rasini nggia?' Takka, tutuni ninyuwwu ni nggia kada di Ku mai ti rasini nggia. ²⁸Ama, paosa parisi sa ningara-Mu!" Baisa, rangngi sa nilii walli ti surga, "Yawwa mbadda paosa parisi Nggu sa ningara Nggu dangngu Ku sullu paosa parisi walli." ²⁹Tu dangu mandengira hailau dangngu da rangngi lidda nggi nggo na ba lii kaballai, takka sawawi lidda, "Stu malaikat mbadda panewi naka ti-Yinna!" ³⁰Yesus simai dangngu linna, "Lii nggo ba rangngi atta tutu nggu Yawwa ammai, takka tutumi yimmi. ³¹Nggia nja nirasi takki ndoku ni nipannu tana nggia, Nggianja ni rasini makuasa nggi ni pannu tana ba wuddai. ³²Dangngu, nika ba pajangga kawaka Yawwa walli ti pannu tana nggia, Ku patangngi ndabba mamma ra ngarandukka da tu ti-Yawwa." ³³Yesus panewi tunihai nggo pae'tanggi appalinni sama mati ni nimati-Na. ³⁴Tu dangu ndo simai Yinna, "Yami mbadda rangngi ma sa walli ti Ukku Taurat bai Kristus manndunga nai bana e'nga Na lappa-lappa; appalinni pungngu dai Yo bau panewi, 'Ana Turara no ka pajangga kadda sa?' He' rasa ni Ana Turara no?" ³⁵Yesus simara yidda, "Ske walliki sakudduka Wailangu nggo o nja bana karangnga nggumi. Panggaka ba tangnga o pu nggi ni Wailangu nggo kani kapatta ammba na kuasa nggumi; mabba ni tu ma pangga ti makapatta na atta na lakkasa manggil mbenyia pasangga na. ³⁶Rasi ni bai mangngu nggi ni Wailangu nggo, wai sa ni Wailangu nggo kai dadi allakawa ma Wailangu." Ba baisaka papanewi tunihai, Yesus salaku nasa dangngu pakabunni wikki nasa walli ti yidda. Pipirra Tu Yahudi Atta Pawaima ti Yesus ³⁷Mussui Yesus mbadda dangu

narika ni tanda bisa papasalaku Na ti sangga da yidda, yidda atta pawai mannuma ti Yinna,³⁸kana londunika nipanewi papatoma nai Nabi Yesaya, "Muri, heraka mapawai ni palolukama yami? Dangngu, ti he'raka ni lumma nai Muri ba pae'ta nggi?" Yesaya 53:1³⁹Nikadani mulla ni, di atta dapawai mabba Yesaya mannu na panewi,⁴⁰"Yinna mbadda pa kambola nari ka ni matada dangngu pa kabatu da ri niatida, ka ammba dapae'ta waindi nimata da dangngu da tanda waina atida, dida pambali balina lappa di Ku patanggasa ra yidda." Yesaya 6:10⁴¹Yesaya na panewi waindi ndo,mabba yinna mbadda e'ta nasa ba pambuatu parisi Yesus dangngu yinna na panewi nge'rana Yinna. ⁴²Tunihai amusa, dangu mannu kapala-kapala mapawai tiYesus, takka ba mandauta ka ti tu Farisi, atta da panewi patorasa amma ka mabba manduata nggi ba kasikka ra walli ti Sinagoge. ⁴³Mullani, yidda risi mbussa dai ba kawi ni pambuatu parisi nanni tu rara walli ti pambuatu parisi nai Allah.Pape'ka nai Yesus

⁴⁴Singgila nihai, Yesus pawalana li-Na,"Ni tu nima pawai ti-Yawwa, atta pawai nai ti-Yawwa amma, takka ti Yinna ma palewawa Yawwa. ⁴⁵Dangngu, ni tu ma mbadda e'tana Wa, mbadda e'tanasa Yinna nima palewawa Yawwa. ⁴⁶Yawwa mbadda mai Nggu ka dadi Wailangu ti pannu tana nggia, kapiiani nitu mapawai ti-Yawwa ammbana e'ngana ti makapatta na. ⁴⁷Nika tu stu marangngi ni panewi-Nggu takka yinna atta na keri,Yawwa atta Ku takki ndoku ammai yinna; mabba ni mai Nggu atta takki ndoku Nggu ni pannu tana amma, takka tutuni ba pamannu marai nipannu tana.⁴⁸He'ra ni ma tullara Ngga dangngu maatta kawi nipanewi-Nggu,ma ni pare'ta pa panewi Nggu mapa takki ndoku yinna ti rasido mangga murri. ⁴⁹Mabba Yawwa atta Kupanewi ammai walli ti-Yawwa wikki, takkai Ama ma palewawa Yawwa na ya Ngga pare'ta ba pani ni patakki Nggu dangngu ni papanewi Nggu. ⁵⁰Dangngu, Ku lakkasa nggi ba nipare'tana mamuripa atta mbosai. Mabba nggo, pani hal papatoma nggu, samatuni patakki nai Ama ti-yawwa

Chapter 13

Yesus Basa ri ni Wissi da Pape'ka-Pe'ka-Na ¹Ba atta na toma puni laddu kalada Paskah, lakkasa nggi Yesus ba nirasi-Na mbadda takka nika ba Yinna dunnja kanggi ni pannu tana nggia ti Ama, bana baisaka pa namura ngawu wikki-Na ti pannu tana, Yinna namura yidda toma ti Kamurri. ²Manjadda ngnguni ni nga kanjiddunga, kamballiku tama nasa ti ati nai Yudas Iskariot, ananai Simon, ka kaballibiawu nai Yesus³Yesus, lakkasa nja bai Ama mbadda pajola na rika ngarandukka ndabba na ri ti lumma-Na, dangngu Yinna mai nai walli ti Allah, dangngu Na bali ti Allah, ⁴Yinna ndengira walli ti mbabu ngaa kanjiddunga dangngu kainggi ni jubah-Na, lappaka teki kamba linen dangngu ranndi tibangngi-Na. ⁵Singgilani hai, Yinna naburri we ti sisa pasu dangngu basa narisa ni wissi da pape'ka-pe'ka-Na lappaka pamara ri ni wissi da wainggi ni kamba paranndi ti banggi-Na.⁶Baisa, Yinna tomat nasai Simon Petrus dangngu yinna panewi ti Yesus, "Muri, Yo mubasa ri ni wissi nggu?" ⁷Simai Yesus dangngu panewi ti yinna, "Pani nipasalaku Nggu, yimmi attai tanda mai nggiana, takkan ti mahammi na dimi lakkasa nggi." ⁸Panewi Petrus, "Yo attau kalli pu bau basa ni wissi nggu!" Simai Yesus, "Ba atta Ku basa kanggu sa, yimmi attai koli amma na tutumi ti Yawwa." ⁹Simon Petrus panewi ti-Yinna, "Ba tunihai kadai Muri, ammba da kini niwissi nggu, takka ni lumma dangngu ni katowa mannu nggu!" ¹⁰Yesus panewi ti yinna, "Tu ma mbadda rissa na danisa ni basa niwissi na, takka mbadda warasa ndabba nisa. Yo mbadda warasa warasa muka, takka atta ngarandukka amma mi ma warasa." ¹¹Mabba Yesus lakkasa nggi he'ra ma kaballibiawu ni Yinna tunihai di Na panewi, "Atta ngarandukka amma mi ma walli ti yimmi ma warasa." ¹²Tunihai, baisaka pa basa ri niwissi da pape'ka-pe'ka-Na, Yesus pawanna balindi nggi ni juba Na, dangngu bali-bali ti panyia Na, Na panewi ti yidda, "Appalinni yimmi attai tandamai pani nipa pasalaku Nggu ti yimmi?" ¹³Yimmi mi takki nggai Yawwa Nggurru dangngu walli Muri. Nggo na wanna ni mabba Yawwa Nggurru kadawa dangngu walli Muri. ¹⁴Nika Yawwa madda Muri dangngu Nggurru mu, ma mbadda basari niwissi mi yimmi mannu kai marannja pabasa wikki nami wissi. ¹⁵Mabba, Yawwa mbadda ya nggu ka tudda ti yimmi kapiiani yimmi mannu bai pasalakui samatuni nipa pasalaku Nggu ti yimmi. ¹⁶Ni mapullupia, Ku panewi ti yimmi, stu ata atta na risi amma pakalada walli timuri na, aitawallika stu papale'wa atta na risi amma pakalada walli ti mappale'wai. ¹⁷Nika bambadda lakkasa mi ngarandukka ni nggia, yimmi kolina maringngi malala nika bai pasalaku kassa. ¹⁸Atta Ku panewi amai nge'ra yimmi ngarandukka mi. Ku lakkasa nggi he'ra widdi pa mbdda pendi Nggu, takka ni nas nggia kana mboluni, "Tu nimanga nggi ni kambamba-Nggu mbadda dedika nasa ni ngorawawi na ti Yawwa." ¹⁹Yawwa Ku pe'ka nggumi nggia, ba attana dadi pui nggo kapiiani banna dadi kassa tima hammi na yimmi mi wai ba Yawwa kadda Yinna. ²⁰Nima pullupia kakka, Ku panewi ti yimmi, tu nima tarimmai ni tu papale'wa Nggu, tarimma nawa Yawwa; dangngu tu ma tarimmawa Yawwa, tarimma naiYinna ma pale'wawa Yawwa. "Yesus Pe'kai He'ra ma Pakaballibiawu ni Yinna" ²¹Baisaka Yesus pa panewi tunihai, Yinna na kawaisuka ti dalu Ngasu dangngu saksi nggi, "Ma pullupia langngu takka Ku panewi ti yimmi, stu walli ti yimmi ma kaballibiawu Ngga." ²²Pape'k a-pe'ka marannja pae-elu wikki da dangngu da dadi mbingu ngerani he'rai ni palangi Na. ²³Stu walli ti pape'ka-Na mandiddi saraina tikurru nai Yesus. Yinna kada pape'ka pambussa punggu nai Yesus. ²⁴Baisaka, Simon Petrus yani tanda kanna pakatana na ti Yesus nge'rani he'rai nipalangi Na. ²⁵Baisa pape'ka masaraina ti kurru nai Yesus no.pakatana na ti Yinna, "Muri, herasa nitu no?" ²⁶Simai Yesus, "Tu no yinna kadda payaa Nggu sa kadappu kambamba nggia ba Ku baisa pa labbura nggi." Baisa, ba baisaka pa labbura nggi ni kadappu kambamba nggo, Yesus yaa nai Yudas, ana nai Simon Iskariot. ²⁷Dangngu, bana kawisai Yudas ni kambamba nggo, surruka nasa Kamballiku. Tunisahai, Yesus panewi ti yinna, "Pani ni mbussa pawolu mu, pasalaku manyamala sa!" ²⁸Atta stu pu walli ti yidda ma tangnga nga matandai kaddi Yesus panewi tunihai ti Yudas. ²⁹Pipirra walli ti yidda da anggai bai Yudas da make'ta nggi ni panyia ndowwi di linna ni Yesus, "Siika papani nipawai nda tutuni nirami," aitawallika kapiiani yinna bana ya papani ti tu milla. ³⁰Tunihai, bana kawisa nikadappu kambamba, Yudas salaku nasa ti sbaliwwu nggo me'ma; dangngu rasi nggo mbadda kanjiddunga nisa. Yesus Panewi ni nge'ra Mati Na ³¹Ba mbadda nakai Yudas, panewi Yesus, "Nggia nja nirasi ni Ana Turara ba pambuatatu parisi ba wundala pajanggai dangngu i Allah ba pambuatatu parisi ba wundala pajanggai ti Yinna. ³²Nikai Allah ba pambuatatu parisi ba wundala pajanggai ti Yinna, Allah mannu pa pambuatatu parisi pawundala pajanggai Yinna ti dalu wikki Na, dangngu pa mbuatatu parisi pa wundala pajanggai Yinna ngia me'ma. ³³Ana susu-Nggu, ba o Ngga ti yimmi da kinisa skewalliki. Yimmi mi manyarra Ngga, dangngu samatuni ni pa mbadda panewi Nggu ti tu Yahudi, nggiana Ku panewi mannu ti yimmi, 'Ti mbe ba Ku salaku, yimmi atta pia amami bai mai.' ³⁴Sisa pare'ta wuddi Ku ya nggumi, nikadai kai marannja pambussa wikki nami, samatuni Yawwa ba mbussa nggumi yimmi, tunihai mannu yimmi bai pambussa wikki na. ³⁵Batunihai kassa, ngarandukka da tu lakkasa nggi ba yimmi pape'ka-pe'ka-Nggu, nika bai pambussa wikki kadda na." Panamu nai Yesus ti Petrus ³⁶Simon Petrus katana i Yesus, "Muri, Ti mbe Nggu bau salaku?" Yesus simai yinna, "Ti mbe ba Ku salaku, yimmi attapiamami bai keri Wa nggia, takka nima hammuna

yimmi mi keri Wa." ³⁷Petrus pakatana na ti-Yinna, "Muri, kaddi di atta piani ba ku keri Wu nggia na? Ku pajola nggi ni raa nggu mulla mu Yo!" ³⁸Simai Yesus," Yo mu yaa niraamu ti Yawwa? Nimapullupia Ku panewi ti yo, manu atta na kukku ammai ba attau pasinni kappu Ngga ka pandaula wunnda."

Chapter 14

Yesus Pawamba ra Pape'ka-Pe'ka-Na ¹"Ammbana kawaisuka amma ni atimu; pawai ka ti Allah, pawai mannu ka ti-Yawwa. ²Ti umma na niAma-Ngggu o panyia danggu; ba atta tunihai kassa, Yawwa mannu mbadda panewi ka ti yimmi ba Ku salaku Wa tutuni ba sandia sisa panyia mi yimmi. ³Dangngu, ba Ku salaku kakka dangngu ba sandia nggu mi sisa panyia tutumi yimmi, Ku maibali dangngu karangnga nggumi ti-Yawwa ba mbe panyia Nggu, ka hainggu mi bai nyia.⁴Dangngu, mi lakkasa nggi nilara panyia pasalaku Nggu." ⁵Takka, Tomas panewi ti Yinna, "Muri, yami attama lakkasa amma nggi ti mbe nyia pasalaku Mu, appalinni dai yami ba lakkasa nggi ni lara nggo?" ⁶Yesus panewi ti yinna, "Yawwa kada lara, dangngu ma pullupia, dangngu nimuripa. Atta o ampu tustu ma mai ti Ama, ba atta palii kakka ti Yawwa. ⁷Yimmi mbai tanda kawa ka Yawwa yimmi mannu mbadda tanda misa ni Ama-Ngggu; ngiana, tanda misa i Ama dangngu e'ta missa Yinna." ⁸Filipus panewi ti Yinna, "Muri, patakka nisa i Ama ti yami, dangngu tunihai mbadda tutuni sa ti yami." ⁹Yesus simai yinna, "Filipus, mbadda manjaddangu punggu nika ba Ku karangnga nggu mi, dangngu yimmi attai tanda mannu pu Wa? Hera ma mbadda e'ta Wa, yinna e'tanasa i Ama, appalinni dai yo piani bau panewi, 'Patakka ngga mai Ama ti yami?" ¹⁰Appalinni yimmi attai pawai amma baYawwa ti dalu Nai Ama, dangngu i Ama ti dalu Nggu Yawwa? Ni panewi-panewi ni papanewi Nggu ti yimmi, atta Ku panewi walli ti Yawwa wikki amma, takkai Ama mae'ngana ti Yawwa ma pasalaku ni paramma-Na. ¹¹Pawaika ti-Yawwa, ba Yawwa ti dalu nai Ama dangngu i Ama ti dalu Nggu; aita ammuka, pawaika mabba ni pa ramma-parama wikki nggo. ¹²Nima pullupia, Ku panewi ti yimmi, ni tu mapawai ti Yawwa, paramma-parama nipa pasalaku Nggu, yinna mannu kana pasalaku; dangngu paramma-parama marisi pakalada walli ti ngarandukka narri ndia, mabba Yawwa salaku Nggu ti Ama. ¹³Pani widdi padangngi mu ti dalu ngara Nggu, nggo Ku pasalaku ka pambuatatu parisi pa dangngu wundala pajanggai ti dalu Ana-Na. ¹⁴Ba pani widdi walli padangngi mi ti-Yawwa ti dalu ngara-Ngggu, Yawwa Ku pasalaku i.Njanji nge'ra ni Ngasu Matua¹⁵Nika bai mbussa kangga ka Yawwa, yimmi kai manunndu ndi ngarandukka nari ni pareta Nggu. ¹⁶Yawwa dangngi ti Ama, dangngu Yinna na yanggumi maPatulu sawawi, Yinna kana karangnga nggumi toma lappa-lappa, ¹⁷ni Ngasu Mapullupia, ni pa atta kawi nani pannu tana, mabba ni pannu tana atta da e'ta ammai Yinna aitawallika ba tanda Yinna; takka yimmi tandai Yinna mabba Yinna e'nga karangnga nggumi yimmi dangngu oni ti dalumi yimmi.¹⁸Atta Ku dunnjaka amma nggumi samatu ma mati inna na; Yawwa mai ti yimmi. ¹⁹Attana tarru ama nissa, ni pannu tana atta na sullu e'ta amma Wa ka, takka yimmi mie'ta Wa; mabba Yawwa Ku muripa. ²⁰Ti laddu nggo, yimmi lakkasa nggi Yawwa ba tidalu Ama-Ngggu, dangngu yimmi tidalu Nggu, dangngu Yawwa tidalumi yimmi²¹He'ra widdi ma pamannu ni pare'ta-Ngggu dangngu mapasalakui, yinna ma mbussa Ngga; dangngu ni tu mambussa Ngga ni Ama-Ngggu na mbussa ni yinna, dangngu Yawwa mbussa ni yinna dangngu patakka wikki Nggu ti yinna." ²²Yudas ma atta Iskariot, panewi ti Yinna, "Muri, appalinni bau patakka wikki-Na ti yami dangngu atta ti pannu tana amma?"²³Simai Yeaus dangngu panewi ti yinna, "Nika tustu bana mbussa Ngga, yinna na manundu nggi ni pate'ta-Ngggu; dangngu ni Ama-Ngggu na mbussa ni yinna, dangngu Yami mai ti yinna dangngu e'nga karangnga ni yinna. ²⁴Takka, tu ma atta mbussa Ngga, atta na manundu amma nggi ni pare'ta-Ngggu. Dangngu, pare'ta nipa rangngi mi nggo atta walli nati Yawwa amma, takka walli na ti Ama ma palewawa Yawwa. ²⁵Ngarandukka ni nggia mbadda panewi Nggu ka ti yimmi ba Ku karangnga punggunmi. ²⁶Takka,ma Patulu na nggo, ni Ngasu Matua, pa palewa nai Ama ti dalu ngara Nggu, Yinna mapa peka na ngarandukka ndabba ni ti yimmi, dangngu na panamu nggumi ni ngarandukka ni pa mbadda panewi Nggu ti yimmi. ²⁷Ndami mbannu mbussa Ku ammanggu mi bai karangnga nggi; ndami mbannu mbussa-Ngggu Ku yanggu mi, atta sama ammani ni payani ni pannu tana ni payaa Nggu ti yimmi. Ammbau amma da nggi ni atimu bana kawaisukai aitawallika bana ndanda rai. ²⁸Yimmi mbadda rangngi misa ba ku panewi ti yimmi, 'Ku salaku, dangngu Ku mai bali walli ti yimmi.' Nika bai mbussa kada Ngga, yimmi misannangu langgu takka bani lau Nggu ti Ama, mabbai Ama risi pakalada walli ti Yawwa. ²⁹Yawwa mbadda pe'ka ka ti yimmi nggia ba atta na dadi pui nggo nika bana dadi kassa, yimmi mi pawai. ³⁰Yawwa atta sullu panewi padangu ammaka dangngu yimmi mabba ni ma kuasa nggi ni pannu tana nggia tangnga maini. Yinna atta na kuasa sakudduka amma Ngga. ³¹Takka kana lakkasa nggi nipannu tana ba Yawwa mbussa ni Ama, Yawwa pasalaku na wingnguni samatuni nipa pare'ta nai Ama ti-Yawwa. Kaddika, maindasa katta salaku walli sia."

Chapter 15

Yesus Pungngi Anggura ¹Panwi Yesus, "Yawwa kada pungngi anggura ma pullupia dangngu Ama-Ngggu ma mangngu anggura na. ²Ni kasanga ti-Yawwa ma atta wua, Na lebundi dangngu kasanga ma wua, Na pawarasa ri kapiani ni kasanga nggo kana wua padangui. ³Yimmi mbadda papa warasa mi ka mabba mulla ni nipare'ta pambadda panewi Ngggu ti yimmi. ⁴E'ngana ka tidalu Ngggu dangngu Yawwa e'ngana tidalu mi. Samatuni nikasanga atta na wua ammai walli ti yinni wikki, singgilani bana e'ngani ti pungngi anggura, tunihai mannu yimmi atta piaamma mi bai wua, singgilani ba e'ngana tidalu Ngggu. ⁵Yawwa kada pungngi anggura dangngu yimmi kasanga-kasanga ni. Ni tu nima e'ngana ti Yawwa dangngu Yawwa ti yinna, yinna nawua padangu na ba ti sambali Ngggu Yawwa kamika yimmi atta pia amami bai wolu pa pani. ⁶Tustu ma atta e'ngana ti dalu Ngggu, yinna palebui samatuni kasanga dangngu na marakkutai; dangngu pakabua nggi tu takka dida lebu nggi ti api, muttu nassami. ⁷Yimmi mi manndunga kada bai e'ngana ti dalu Ngggu dangngu ni panewi Ngggu e'ngani tidalu mi, dangngika pani widdi nipawukku mi, dangngu nggo mi kawinggi tutumu. ⁸Ama-Ngggu papambuatu parisi pa wundala pajangga timannggia na, nika bai wua padanguna dangngu batuni hai kakka, yimmi ka pape'ka-pe'ka-Ngggu." Pare'ta nai Yesus ka Marannja Pambussa na. ⁹"Samatuni Ama bana mbussa Ngga, tunihai mannu ba Ku mbussa nggu mi. ¹⁰Nika bai manunndu kakka ti ngarandukka ni nipare'ta-Ngggu, yimmi mi e'ngana tidalu mbussa-Ngggu, samatuni Yawwa mbadda manunndu Ngggu ni pare'ta nai Ama dangngu e'ngana tidalu mbussa-Na. ¹¹Nima ndiana Ku panewi ti yimmi ka nisannangu Ngggu o nggi tidalu mu, tunihai nisannangu mu na mbannu ni. ¹²Nggianja ni pare'ta Ngggu: Yimmi kai marannja pambussa wikki na, samatuni Yawwa ba mbadda mbussa nggumi yimmi. ¹³Atta o amma mbussa marisi pa kalada walli ti mbussa na nitustu mayaa ni rana tutuda ndapa-ndapa na. ¹⁴Yimmi kada ndapa-ndapa-Ngggu nika bai pasalaku kassa pani nipa pare'ta Ngggu ti yimmi. ¹⁵Yawwa atta Ku sullu takki amma mika ata mabba ni ata attana lakkasama nggi pani nipa pasalaku na ni murina. Takka, Yawwa takkimi yimmi ndapa mabba ngarandukka ni niparangngi Ngggu walli ti Ama, Ku pe'ka tiyimmi. ¹⁶Atta yimmi amma mapendi Wa, takka Yawwa ma mbadda pendi dangngu ma mbadda pamannunga mi kai salaku mi dangngu puppu wuani, dangngu niwuamu namannungai ka pani dai nipadangngi mu walli ti Ama tidalu ngara-Ngggu, Yinna na yaa nggu. ¹⁷Nggianja ni pare'ta-Ngggu: Yimmi kai marannja pambussa wikki na!" Yesus na Panamu ndara Pape'ka-Na. ¹⁸Nika ni pannu tana namussu nggu, yimmi lakkasa nggi ba nipannu tana mbadda mussu na Wa ka baatta na mussu pu nggumi. ¹⁹Yimmi bawalli mi ti pannu tana kakka, nipannu tana mbussa mamma nasa ni ngawu na; takka mullani yimmi atta walli mi tipannu tana amma, takka Yawwa ma mbadda pendiwu walli ti pannu tana, mullani haidai ni pannu tana na mussu nggu mi. ²⁰Namusa nipanewi ni pambadda panewi Ngggu ti yimmi: 'Stu ata atta na risi kalada amma walli ti murina.' Nika yidda mbadda katadaka waika dawaka Yawwa, yidda da katadaka wai mannu nggumi yimmi. Nika yidda bada manunndu nggini firman-Ngggu, yidda da manunndu mannu ti panewi mu. ²¹Takka, ngarandukka narri ndo da pasalaku ri ti yimmi, mullani ningara Ngggu. Mabba yidda atta da tanda ammai Yinna ma palewawa Yawwa. ²²Nika baatta Ku mai kakka dangngu ba panewi ri ngarandukka ni ti yidda, yidda atta o amma ndoku da. Takka nggia, yidda atta o amma dangu panewi tutuni ni ndoku da. ²³Ni tu ni mamussu Ngga, yinna mannu mussuni ni Ama-Ngggu. ²⁴Ba atta Ku pasalaku kassa ti njongada yidda paramma-paramma nipa atta kalli ramma da tu sawawi, yidda atta oamma ndoku da. Takka nggia, yidda mbadda e'tadasa takka da mussu mannu Ngga dangngu ni Ama-Ngggu. ²⁵Tuamunisa, pare'ta mamma tulina ti Mbukku Taurat da yidda kanna mbolu dani: 'Yidda da mussu Ngga atta o amma nyuwu ni. ²⁶Bana maikakka ni ma Patulu na, nipapale'wa Ngggu ti yimmi walli ti Ama, niNgasu mapullupia mawalli ti Ama, Yinna na saksi nggi ni nge'ra Ngggu. ²⁷Dangngu yimmi mannu mi saksi nggi mulla mi yimmi mbadda oli karangnga Ngga walli mullani."

Chapter 16

¹Ngarandukka ni nggia, mbadda panewi Nggu ka ti yimmi ka ammbai ndandara mi. ²Yidda da wurraka mi walli ti sinagoge. Risi-risi nirasi ni natakai ba nitu ma pappawu napangadda nggi ba yidda tangnga ramma tutunai Allah. ³Dangngu, yinni ndo da pasalakuri mabba yidda atta da tanda ammai Ama aitawallika Yawwa. ⁴takka, ngarandukka narri ndo mbadda panewi Nggu ka ti yimmi bana takka kasa ni rasini yimmi minamui Yawwa mbadda panewi ka ti yimmi. Dangngu, yinni ndo atta Ku panewi mema amma kawungnga ni ti yimmi mabba Yawwa e'nga karangnga pu Nggu mi. Paramma ni Ngasu Matua ⁵Takka, nggia salaku Nggu sa ti Yinna ma palewawa Yawwa, dangngu atta o amma stu walli ti yimmi ma katana Wa, 'Ti mbe Nggu bau salaku?' ⁶Tunihaimusa, mullani Yawwa mbadda panewi rika ngarandukka nari ti yimmi, ndukka milla mamma nasa ni ati mu. ⁷Takka, Ku pe'kai nimapullu pia ti yimmi: risi ni pandassa ti yimmi rika ba Ku salaku kakka ba atta Ku salaku kawaka, Mapatuluna no atta na maiamma ti yimmi; takka ba Ku laukakka, Ku pale'wai-Yinna ti yimmi. ⁸Dangngu, Mapatuluna no namai, Yinna napanamu nggi nipannu tana ni ndoku, mapullupia, dangngu ni takki ndoku; ⁹nge'ra ndoku mabba yidda atta da pawaima ti-Yawwa; ¹⁰nge'ra mapullupia, mabba Ku salaku ti Ama dangngu yimmi attai sullu e'ta amma Wa ka, ¹¹dangngu nge'ra takki ndoku, maba nima ke'tanggi nipannu tana nggia mbadda takki ndoku sa ¹²Dangu pungngu purri ni pa mbussa papanewi Nggu ti yimmi, takka yimmi attai pia amma mi bai tanggu nggi nggiana. ¹³Tunihai musa, Yinna, Ngasu Mapullupia ba na maikasa, Yinna na opanggu tidalu ngarandukkani nimapullupia. Mabba, Yinna attai na panewi amma ni pawukku wikki Na, takka ngarandukka pa paniri niparanggi Na nikadari nipa panewi Na; dangngu Na patoma ndi pa-paniri nima wukku padadi. ¹⁴Yinna napambuatu parisi Wa mabba Yinna nakawiri nipa kawu Nggu, dangngu nape'ka nggu mi ¹⁵Ngarandukka ndabba Nari nimangngu nai Ama mangngu mannu-Nggu ri. Tunihai, Yawwa panewi bani Ngasu Mapullupia napatoma nggi ti yimmi pani nipa kawu-Na walli ti Yawwa. "Sandukka na Dadi Sannangu ¹⁶Ndaddi sakudduka walliki, dangngu yimmi attai sullu e'ta amma Wa ka; dangngu sandakka pia walli, kudduka walliki yimmi bai e'ta Wa." ¹⁷Pi pirra pape'ka nai Yesu da marannja pakatana wikki na, "Pani niwukku Na ba Na panewi ti yitta, 'Dani ske kika, dangngu yimmi attai sullu e'ta amma Wa ka ; dangngu sandakka pia walliki kudduka walliki bai e'ta Wa?' dangngu 'mabba Yawwa salaku Nggu ti Ama ka?'" ¹⁸Tunihai, yidda da pakatana na, "Pani nipawukku Na balinna, 'kudduka walliki?' Yitta attai talakkasa amma nggi pani nipapanewi Na." ¹⁹Yesu lakkasa nggi ba pape'ka-pe'ka-Na wukku pakatanai Yinna, di Na panewi ti yidda, " Mi pakatana wikki nami yimmi nge'rani pani nipawukku Nggu ti panewiNggu, 'Dani ske kika dangngu yimmi attai sullu e'ta amma Wa ka; dangngu sandakka pia walli, kudduka walliki, dangngu yimmi bai e'ta Wa?' ²⁰Nimapullupia, Ku panewi ti yimmi, yimmi mi mangasimi dangngu midoddura, takka nipannu tana na sannangui; yimmi misandukka, takka nisandukka mu na pasepa ni dadi sannangu. ²¹Ni kawinni bana paana kakka, nasandukka mabba nirasi paana takka nasa; takka bana dadi ka nianana, mbulla nasa nisandukka na nima mbuatu mabba nisannangu ba stu turara mbadda padadi nika tipannu tana. ²²Tunihai mannu kadai yimmi bai padda nggi ni sandukka ti rasini nggia, takka Yawwa tabbu mannu mi yimmi dangngu ni atimi na sannangui, dangngu attai o amma pu tu stu mateki nggu ni sannangumi walli ti yimmi. ²³Ti laddu nggo, yimmi attai pakatana amma na pani widdi ti-Yawwa. Ni mapullupia, Ku panewi ti yimmi, pani widdi padanggi mi ti Ama-Nggu tidalu ngara-Nggu, Yinna na yaa nggumi yimmi. ²⁴Tomat nggia, yimmi attai kalli punya bai danggi pani widdi tidalu gara-Nggu. Dangngika, dangngu yimmi mi kawu kapiyani ni sannangu kana mbannu ni. "Talunggi ni Pannutana" ²⁵Yawwa mbadda panewi rika pa-pani ndia ti yimmi waina pange'ra na; rasini na takkai ba attai Ku sullu panewi ti yimmi waina pange'ra, takka panewi ti yimmi tima wailangu nge'ra nai Ama. ²⁶Ti laddu nggo, yimmi midanggi tidalu ngara-Nggu, dangngu Yawwa attai panewi amma ti yimmi ba Yawwa sambaya ti Ama tutumi yimmi. ²⁷Mabba, Ama wikki mbussa nggumi yimmi mabba yimmi mbadda mbussa mi Wa ka dangngu pawai ba Yawwa walli nggu ti Ama. ²⁸Yawwa walli nggu ti Ama dangngu mbadda mai Nggu ka ti pannu tana; nggiana, Ku dunnjaka nggi ni pannu tana dangngu bali ti Ama. ²⁹Pape-ka-pe'ka-Na da panewi, "Tudanisa, nggia panewi Mu ti mawailangu ka dangngu attai pawaima naka pange'ra. ³⁰Nggia lakkasa masa ba Yo lakkasa ndabba ndi dangngu attai parlu ammaka tustu pakatana na ti Yo. Tunihai, yami mapawai ka Yo ba maimui walli ti Allah." ³¹Yesu simara yidda, "Mipawaida yimmi nggiana?" ³²Etasa! Rasini namai, mussu mbadda takka mannu nisa tutumi yimmi ka pase'wa-pase'wa nggumi, mesa-mesa da bali ti panyia pawalida dangngu da dunnjakame'sa Ngga. Takka, attai me'samma Nggu bai Ama makarangnga-Ngga. ³³Ngarandukka ni nggia Ku panewi ti yimmi katidalu Nggu, yimmi mi mangngu nggi ni ndami mbannu mbussa. Tipannu tana, yimmi mipadda nggi ni pakajiawai, takka pakalua nggi ni atimu! Yawwa mbadda pakala Nggu sa nipannu tana!"

Chapter 17

Yesus Sambaya tutu da Pape'ka-pe'ka-Na ¹Ndondika nipanewi nai Yesus, baisa Na ndula ti awangu dangngu Na panewi,"Ama, takka nasa ni rasini, wundala pajangga sa ni Ana-Mu kapiani ni Ana-Mu bana wundala pajangga Wu. ²Samatuni Yo mbadda yaa mui Yinna kuasa tipannu turara, kapiani ti ngarandukka da payaa Mu ti-Yinna, Yinna na yaa nimuripa ma atta mbosa. ³Nggia nimuripa maatta mbosa, mabba yidda da tanda Wu, stu pi Allah ma pullupia, dangngu tandai Kristus Yesus pambadda palewa Mu. ⁴Yawwa mbadda wundala pajangga Nggwu Wu ka tipannu tana ba panjappui ni paramma nipa yaa Mu ti-Yawwa ba rammai. ⁵Dangngu nggia, o Ama, wundala pajangga karangnga Ngga ka Yo dangngu ni pambuatu parisi maona ti Yawwa karangnga-Nggwu ba atta o punggi ni pannu tana ⁶Yawwa mbadda patakka nja ningara-Mu ti tupayaa Mu ti-Yawwa walli ti pannu tana nggia. Yidda ndo mangngu Mu ra dangngu Yo mbadda yaaraka yidda ti Yawwa, dangngu yidda mannu mbadda manunndu da sa nipare'ta-Mu. ⁷Nggiana, yidda lakkasa nggi ba ngarandukka da payaa Mu ti-Yawwa walli da ti Yo. ⁸Mabba, Yawwa mbadda yaa ngguraka yidda pare'ta pa yaa Mu ti-Yawwa, dangngu yidda da kawisa lappaka pullupia takkasa badda lakkasa nggi Yawwa ba walli Nggwu ti Yo, dangngu yidda da pawai ba Yo mapale'wa Wa. ⁹Ku sambaya tutuda yidda, atta Ku sambaya amma tutuni nipannu tana, takka tutuda yidda pa mbadda yaa Mu ti-Yawwa; mabba, yidda mangngu-Mu ra. ¹⁰Ngarandukka ni nimangngu Nggwu mangngu-Mu ri, dangngu ngarandukka ni nimangngu Mu mangngu-Nggwu ri; dangngu Yawwa mbadda paosa parisi Wa ka tidalu ngarandukka ni nggia. ¹¹Yawwa atta sullu tipannu tana amma Wa ka, takka yidda opundara tipannu tana nggia, dangngu Ku maiti-Yo. Ama ma Matua, opa ndara yidda tidalu ngara Mu, ngara pa mbadda yaa Mu ti-Yawwa, tunihai yidda disisara sama tuni Yitta. ¹²manjaddangu ni ba Ku karangnga ndarra yidda, Yawwa mbadda dawwi Nggwu raka yidda tidalu ngara Mu pa mbadda yaa Mu ti-Yawwa. Yawwa mbadda dawwi Nggwu raka yidda atta o amma stu walli yidda mambulla na singgilada ana pa pamosu, kapiani ni Mbukku Kalada bana londuni. ¹³Tuamunisa nggia, Ku mai ti Yo; dangngu ngarandukka ni nggia Ku panewi tipannu tana nggia kapiani yidda badda mangngu nggi ni sannangu Nggwu nipa pambannu tidalu da yidda wikki. ¹⁴Yawwa mbadda yaa Nggwu sa nipare'ta-Mu ti yidda, dangngu nipannu tana na mussu ndarra yidda mabba yidda atta walli da tipannu tana amma, samatuni Yawwa atta walli Nggwu tipannu tana amma. ¹⁵Yawwa atta Ku dangngi amma Wu ka tekira yidda walli tipannu tana, takka ka pamawu ndara yidda walli ti ma atta ndassa. ¹⁶Yidda atta walli da tipannu tana amma, samatuni Yawwa ma atta walli tipannu tana. ¹⁷Pawarasa raka yidda ti mapullupia; pare'ta-Mu ni nimapullupia. ¹⁸Samatuni Yo ba mbadda palewa Wa ti pannu tana, tunihai mannu Yawwa palewa ra yidda ti pannu tana. ¹⁹Mulla da yidda, Yawwa pawarasa wikki-Nggwu kapiani yidda mangngu ba pawarasa ra ti mapullupia. ²⁰Yawwa atta da kini ba sambaya ndara yidda, takka tutuda tu mapawai ti Yawwa mannu malii ti paloluka da, ²¹kapiani ngarandukka da kada kasisana, samatuni Yo, o Ama, tidalu Nggwu dangngu Yawwa tidalu Mu; kapiani yidda ka sisara tidalunda Yitta tunihai dina pawai ni pannu tana ba Yo kada ma mbadda palewa Wa. ²²Ni paosa parisi nipa mbadda yaa Mu ti-Yawwa mbadda yaa Nggwu raka yidda kapiani yidda bada kasisa na, samatuni Yo dangngu Yawwa ba sisa Nda. ²³Yawwa tidalu da yidda dangngu Yo o nggu tidalu Nggwu, kapiani yidda bada pakasisa takkana. Batunihai kasa, nipannu tana lakkasa nasa ba Yo mapalel'wa Wa, dangngu Yo mbussa ndarani yidda, samatuni Yo bau mbussa Ngga. ²⁴O Ama, Ku wukku ra yidda, pambadda yaa Mu ti-Yawwa, ka o mannunda ra ba dakarangnga Ngga timbe widdi ba o Ngga, kada e'tai ni dirra jangga, nidirra mbuatu Nggwu, nipa mbadda yaa Mu ti-Yawwa, mullani Yo bau mbussa Ngga ba attana mara pui nipannu tana. ²⁵O Ama ma andila, nipannu tana kaatta na tanda ka Wu, takka Yawwa tandawu Yo; dangngu yidda da lakkasa nggi ba Yo mambdda palewa Wa. ²⁶Yawwa mbadda pe'ka Nggwu sa ningara- Mu ti yidda dangngu da pangalai badda pe'kai kapiani nimbussa nipawai Mu bau mbussa-Ngga ka o nggi tidalu da yidda, dangngu Yawwa o ngga tidalu da yidda."

Chapter 18

Ni wappa dai Yesu¹ Bana baisakai Yesu pa takki ri ndo, Yinna salaku karangnga nara ka pape'ka-pe'ka-Na ti sambali loku Kidron, panyia ma o sisa taman na dangngu Yesu tama hai dali karangnga ndara pape'ka-Na.

²Yudas, stu pape'ka ma kaballibiawu ni Yesu, lakkasa mannu nggi ni taman nggo mabba hai juani Yesu ba kabua karangnga nda ra pape'ka-Na hai lau. ³Yudas, bana ye'maraka pasukan madangu dangngu ata da imam-imam kapala dangngu tu Farisi, mai ti taman nggo da nginndi illu lantera, obor dangngu banndilla. ⁴Yesu ma lakkasa nggi ngarandukka ni nimawukku padadi ti-Yinna, soruna ti sangga dangngu pakatana na ti yidda, "Herasa nipa manyarra mi?" ⁵Simai yidda, "Yesu walli ti Nasaret." Yesu panewi ti yidda, "Yawwa kadai Yesu." Dangngu Yudas mannu, makaballibiawu ni Yinna, na ndengira karangnga nda ra yidda. ⁶Ba napanewi Yesu, "Yawwa kadai Yesu," tu ndo dakangulli na dangngu da kanabu titana. ⁷Sambalini hai, Yesu sullu pakatana balina ti yidda, "Herasa ni panyarra mi?" ⁸Simai yidda, "Yesu walli ti Nasaret." ⁹Simai Yesu, "Mbadda lunggu Wa ka tiyimmi, Yawwa kadai Yesu. Tunihai, nika ba manyarra miwa Yawwa kada, amma ammu ndara ka pape'ka-Nggundu kada salaku." ¹⁰Di nadadi nggia kanna londu ni nipatakki nipa panewi wainai Yesu: "Walli ti ngarandukka nari ni payaa Mu ti Yawwa." ¹¹Simon Petrus, mangindi sapanda, nalissui ni sapanda dangngu nakasabi nikatillu nani mapajola ni Imam Kalada, dina kadappu ni katillu kawana na nimapajolana no; ngara nani mapajolani Imam Kalada no Malkhus. ¹²Takka, Yesu panewi ti Petrus, "Patama nggi nisapanda na ti tekuni! Kobawe nipa mbadda yaa nai Ama ti Yawwa, atta Ku unnu waiamma nggi?" ¹³Da nginndi Yesu ti Sangga nai Hanas ¹⁴Sambalini hai, ngarandukka prajurit Romawi dangngu perwira lappaka ma pajolana tu Yahdi da wappai Yesu danhngu da ranndi Yinna, ¹⁵dangngu da manyulu panginndi Yesu ti Hanas, layia nai Kayafas ma Imam Kalada ti tau hai. ¹⁶Dangngu, Kayafas kada mapanaura tu Yahudi mabba nimatuni hai mangngu nggunna ni nika bana matini stu tutuda tu dangu. Petrus Atta na Akumai Yesu ¹⁷Simon Petrus dangngu stu pape'ka sawawi da keru Yesu. Pape'ka sawawi na lakkasa ni Imam Kalada dangngu yinna tama karangnga ni Yesu ti sawendu istana Imam Kalada. ¹⁸Takka, Petrus ndengira ti sbaliwwu ti karasa malowi. Baisa, pape'ka sawawi no, ma tandai Imam Kalada, lusabali dangngu na panewi dangnga ni nikawinni ma dawwi malowi, dina tama nginndi Petrus. ¹⁹Takka, nikawinni nima dawwi malowi no pakatana na ti Petrus, "Yona angga stu walli tipape'ka na ni Tu no da?" ²⁰Simai Petrus, "Aita amma!" ²¹Babaisa ka pawolu niperapian, ngarandukka mapajola na dangngu perwira da ndengira hailau mabba tirasi nggo padda nggi nimaringngi, dangngu yidda da berdiang. Petrus karangnga mannu ndara yidda da ndengra dangngu berdiang. Imam Kalada Pakatana na ti Yesu ²²Sambalini hai, Imam Kalada katanai Yesu nge'rada pape'ka-Na dangngu nge'rani paanjara-Na. ²³Yesu simai yinna, "Yawwa mbadda panewi Nggundu ka tima wailangu tipannu tana. Yawwa kalli pape'ka na ti sinagoge-si nagoge dangngu ti Umma nai Allah, panyia pakabuada ngarandukka da tu Yahudi. Yawwa atta kalli ammapu bapanewi timakabunni. ²⁴Kaddi dimi pakatana na ti-Yawwa? Katana raka yidda mambadda rangngi pani nipa panewi Nggundu ti yidda; yidda da lakkasa nggi pani nipa mbadda panewi Nggundu." ²⁵Batangnga panewi tunihai Yesu, stu tu madawwi mandengira hai na tabba ningora-Na dangngu napanewi, "Tunihaisa nipata Mu ba simai ni Imam Kalada?" ²⁶Yesu simai yinna, "Bama njala kassa pani nipapanewi Nggundu, patakka nggi ninjala ni; takka nipanewi Nggundu ba mapullpia kasa, kaddi dimu tabba Wa?" ²⁷Baisa, Hanas panginndi ni Yesu ni pambadda ranndi ti Imam Kalada Kayafas. Petrus Atta na Aku mannu pui Yesu ²⁸Tangnga tuni nggo, Simon Petrus ndengira punai dangngu na berdiang. Takka dida katanai yinna, "Yo angga stu walli ti pape'ka Na ni Tu no da?" Petrus na pasinni ni dangngu na simai, "Aitaamma." ²⁹Stu walli ti mapajola na ti Imam Kalada, maolidadi ni nitu pakadappu na katilui Petrus, panewi, "Angga kue'tadawu bau karangnga ni Yinna ti taman nggo?" ³⁰Sullu sandakka, Petrus na pasinni walli na, dangngu tirasini nggo me'ma, manu kukku nasa. Yesu da Nginndi Soru na ti Pilatus ³¹Singgilani hai, yidda nginndi Yesu walli ti panyia nai Kayafas ti umma panyia pa andila da, rasini nggo bapadua kanjiddunga pui, dangngu yidda wikki atta da tamama ti umma panyia paadila kaammaba da pairraka wikki na, kapiani badda Paskah. ³²Takka, nalusai Pilatus toma ndarra yidda dangngu na pakatana na, "Panisa ni papataddu mu ti Tu nia?" ³³Yidda simai dangngu da panewi ti Yinna, "Tu nia ba Tu ndassa kasa, yami atta ma nginndi mannu ammai Yinna ti yo." ³⁴Pilatus panewi ti yidda, "Nginndi sa Yinna dangngu takki ndoku sa samatuni ni ukkumi." Tu Yahudi simai, "Ma atta napatutu amma nika ni ukkuma yami bahukku pamati ni tustu." ³⁵Na dadi nggia kana londuni nipatakki nai Yesu, napatakka nggi nipata mati appalinni samai ba Na mati. ³⁶Takka, Pilatus tamabali tiruangu panyipa andilada dangngu kaye'ka ni Yesu, dangngu katanai Yinna, "Appalinni Yo Sangangi tu Yahudi Wu?" ³⁷Simai Yesu, "Appalinni nipakatana na nggo walli niti yo wikki, aitawallika angga o tusawawi mape'ka nggu nge'ra nggu Yawwa?" ³⁸Panewi Pilatus, "Appalinni yawwa tu Yahudi wa? Tana dangngu imam-imam kapala wikki Mu dapajola Nggundu ti yawwa. Pani nipambadda pasalaku Mu?" ³⁹Panewi Yesu, "Sanganji-Nggundu atta walli nati pannu tana amma. Nika bani sangangi Nggundu walli ni ti pannu tana kakka, mapajola-mapajola-Nggundu pasti da palawana ka ammba dapajola

Ngga ti tu Yahudi. Takka, ni sanganji-Ngggu atta walli ni tipannu tana nggia ammai." ³⁷Panewi Pilatus, "Baisa, Yo sanganji Wu?" Simai Yesus, "Yo malummu nggi ba Yawwa sanganji. Tutu ni nggia kadai di Ku dadi, dangngu tutuni nggiakadai di Ku mai tipannu tana, ka saksinggi nge'rani nimapullupia. Ni tu nimamai walli ti mapullupia naranggi ni lii-Ngggu." ³⁸Pilatus panewi ti Yinna "Pani nggo nimapaullupia?" Dangngu, baisaka papanewi tunihai, Pilatus lusa walli natoma ndarra tu Yahudi, dangngu panewi ti yidda, "Yawwa atta ku tabbuka amai ninjala pani widdi ti-Yinna. ³⁹Tuamunisa, yimmi bai ndamma nja yawwa ba ku pabebas ra tu pataha ti laddu Paskah. Tukadani, appalinni mibissu kada ka ku pabebasai Sanganji Tu Yahudi nia?" ⁴⁰Yidda dasima walli waina karawuka, "Ammba pabebasa ammai ni Tunia, takkai Barabas!" Barabas ba tu parampok kai.

Chapter 19

¹Pilatus teki Yesus dangngu napare'tara kada sesah i Yesus. ²Prajurit da wana na sisa mahkota walli ti kasanga-kasanga yai mapatara dangngu da pawanna nggi tikatowa nai Yesus, dangngu pawanna ni juba ungu ti-Yinna. ³Da soru na batukki Yesus dangngu da panewi, "Salam, hai Sangani tu Yahudi!" Baisa, dida tabba ningora-Na. ⁴Lusa walli Pilatus dangngu panewi ti yidda, "E'tasa! Kulusa nginndi Yesus ti yimmi kai lakkasa nggi yawwa ba atta ku tabbuka ammai ninjala pani widdi ti-Yinna." ⁵Baisa, lusa i Yesus napaki na mahkota mapatara dangngu juba ungu. Panewi Pilatus ti yidda, "Etasa Yinna!" ⁶Imam-imam kapala dangngu ngarandukka parwira badda e'tasai Yesus, da pawawu na, "Sarikkai Yinna, sarikkai Yinna!" Takka, napanewi Pilatus ti yidda, "Nginndi sa Yinna dangngu sarikka wikki sa mabba yawwa atta ku tabbuka ammai ninjala pani widdi ti-Yinna." ⁷Tu Yahudi ndo dasimai Pilatus, "Yami mangngu ukkuma, dangngu ni tannji kanisa ni ukku nggo, Yinna namati pungngupu mabba Yinna naaku wikki-Na ba Ana Allah i." ⁸Bana rangngi nipanewi nggo, yinna na tamba mandauta ⁹dangngu na tama bali ti umma panyia paandila, dangngu pakatana na ti Yesus, "Mbe walli nyia ni nipungngi Mu?" Takka, Yesus atta na simamai. ¹⁰Panewi Pilatus ti-Yinna, "Yo attau bisu amma papanewi dangnga ngga yawwa? Yo attau lakkasa amma nggi yawwa ba mangngu kuasa nggu ba pasalla-Wu dangngu mangngu kuasa nggu ba sarikka-Wu?" ¹¹Simai Yesus, "Yo atta o amma kuasa pani widdi ti-Yawwa, singgila ni kuasa nggo walli de'sa ni bayaa nggui yo. Tunihai nimullani, tu mapajola Ngga ti yo risi pakaladai ni ndoku na." ¹²Barangngi sa hai, Pilatus lumunggi ka pasallai Yesus, takka tu Yahudi da pawawu na, "Nika bau pasalla kassa ni Tu nia, yo attau ndapa amma nisai Kaisar; ni tu marasa wikkina ba sangani sama ni ba papani Kaisar." ¹³Bana rangngi sai Pilatus nipa takki ndo, nanginndi Yeseus ti sbaliwwu, dangngu mandiddi ti sande'ra andila, ti sange panyia mangara na Litostrotos, takka tisilu Ibrani ni nitakki ni Gabata. ¹⁴Laddu nggo ba laddu sandia ba Paskah, tirasi nggo njammu nammui. Panewi Pilatus ti tu Yahudi, "Nianisa ni Sangani mi!" ¹⁵Takka, dida pawawu na, "Pamosui Yinna! Pamosui Yinna! Sarikkai Yinna!" Pilatus panewi ti yidda, "Ku sarikka takka nggumi ni Sangani mi?" Da simai imam-imam kapala, "Yami atta o amma Sanganjima ti sambali nai Kaisar!" ¹⁶Baisa, Pilatus pajola nasai Yesus ti yidda ka sarikkai. Yesus Ba Sarikkai ¹⁷Lusai Yesus na ditai ni yai sarikka wikki-Na sanggana ti panyia mangara na "Panyia rii Koba katowa", nisilu Ibrani ni "Golgota". ¹⁸Hailau, badda sarikkai Yesus oli ndara tu sawawi matuma duada na nipasarikka da ti kawana dangngu ti kali nai Yesus, takka Yesus oni ti padua. ¹⁹Pilatus mannu na tulina sisa patulisa dangngu na tau ti pannu yai sarikka. Tipatuli nggo linni, "YESUS TU NASARET, SANGANJI TU YAHUDI." ²⁰Dangu tu Yahudi ma mbacca ni patuli nggo mabba nipanyia pasarikkai Yesus hai nggi ti karasa kota, dangngu ni patuli nggo tuli dati silu Ibrani, Latin, dangngu Yunani. ²¹Baisa, imam-imam kapala tu Yahudi panewi ti Pilatus, "Amma dapatuli nggi, 'Sangani tu Yahudi,' takka tulisanja, Tu nia napanewi, 'Yawwa Sangani tu Yahudi.'" ²²Simai Pilatus, "Pani ni pambdda tulinggu, manndunga kanasa bana matuli ni!" ²³Ngarandukka da prajurit, badda baisaka pasarikkai Yesus, da teki ni papaki-Na dangngu da bawi dadi patai, sabikka tutuda me'sa-me'sa stu prajurit, juba mangngu-Na; juba nggo atta o amma wuani, dani ba tannunggi walli de'sa hallu bawa attao amma dussu ni. ²⁴Prajurit ndo panewi ti stu dangngu ti swawi, "Amba sirra dai yitta, takka kawussuka na unndi ti pannu ni kaposai he'rai masuppu pakoli nggi." Dina dadi kassa nggia kana londunika ni pambadda patuli ti Mbukku Kalada: "Yidda da bawi-bawi ni papaki-Nggu ti njonga da yidda dangngu ni tutu ni juba-Nggu da lebu nggi unndi." Maz.22:18Tunihaikadai prajurit ndo badda pasalakuri ngarandukka nari ndo. ²⁵Ba tangnga tunihai nggo, inna nai Yesus, angukawinni inna nai Yesus, Maria assaumba nai Klopas, dangngu Maria Magdale'na, ndengira ti karasa yai sarikka-Na. ²⁶Bana e'tasa ni inna-Na dangngu nipape'ka pambussa-Na ndengira hailauna, Yesus panewi ti inna-Na, "Kawinni, e'tasa, nia ni anamu!" ²⁷Baisa, Yesus panewi ti pape'ka pambussa-Na no, "Nianisa ni inna mu!" Walli hai kika, pape'ka no natarimma sa ni inna nai Yesus bana e'ngana ti umma na. Ni mati nai Yesus ²⁸Singgilanihai, Yesus, malakkasa nggi ni ngarandukka ni ba pasalakuri baisa ri ka, kana londuni ni Mbukku Kalada, Na panewi, "Kumaduul!" ²⁹Haina o sisa panyia mbannu ni anggura ma mayillu. Tunihai, dapatinja nggi mbungnga karang pambadda labbura ti anggura mayillu tikalingga hisop dangngu pajujuka nggi ti rowiwwi nai Yesus. ³⁰Na baisaka pakabassaka nggi ni anggura mayillu nggo, panewi Yesus, "Baisaka." Baisa, na katinggu nggi nikatowa-Na dangngu pajola nassa ni nde'wa-Na. ³¹Mabba ni laddu nggo laddu pasandia wai, dangngu nikawombu da ndo ammba na e'ngahai nari ti yai sarikka ti laddu Sabat, mabba ni Sabat ba laddu kaladai, tu Yahudi ndo da dangngi Pilatus niwissi da tu pasarikka ndo ka pa mbata ri dangngu ni kamati da pamburru ndi walli ti yai sarikka. ³²Baisa, prajurit ndo damai da patari niwissi na nitu makawungnga lappaka ni tu sawawi, oli sarikka nai Yesus. ³³Takka, badda tomaka ti Yesus dangngu e'tai Yinna mbadda mati Na ka, atta dapata amma sa niwissi-Na ³⁴Tunihaimusa, stu walli ti prajurit ndo na tanndu nggi ni nammbu na titia nai Yesus dangngu nggo me'ma mangngu, ni ra dangngu ni we lolunga nassa. ³⁵Tu mae'tai ni madadi nggo kada mayaa nggi saksi ninggia, dangngu nisaksi na pullupiai dangngu yinna nalakkasa nggi nipa panewina mapullupiai, yimmi kai pawai

mannu³⁶Mabba, ngarandukka ni nggia kana londunika ma mbadda matulina ti Mbukku Kalada: "Atta sisa amma pu walli ti ri-Na parippuka." ³⁷Dangngu walli, ti mbarra sawawi Mbukku Kalada napanewi,"Yidda da kadurrai Yinna nipambadda kojada."Tani dassai Yesus³⁸Babaisa sa ngarandukka ni nggo, Yusuf walli ti Arimatea, pape'ka nai Yesus mangngui na waina kabunni mabba na mandauta ndarra tu Yahudi, dangngi Pilatus kana o anggi ba teki nikamati nai Yesus; dangngu Pilatus na o ani. Tunihai, Yusuf walli ti Arimatea mai dangngu na teki nikamati nai Yesus. ³⁹Nikodemus, tu nimanana tabbukai Yesus ti kanjiddunga ni mai mannu bana nginndi minynya mur dangngu gaharu ni mbuatu kira-kira limma kambullu kati.⁴⁰Baisa, dateki nikamati nai Yesus dangngu da kamboru waini kamba linen patau rempah-rempah, keri ni patada tu Yahudi. ⁴¹Tikarasa panyia pasarikkai Yesus, o nggi nisisa taman dangngu ni taman nggo o sisa rati wuddi maatta stu kamati pungngu pu patau hailau. ⁴²Mabba tiladdu nggo laddu pasandia waidai tu Yahudi, dangngu panyiani nirati nggo atta na maleru ammai, yidda dataui ni kamati nai Yesus hailau na.

Chapter 20

Lolukani nge'rani Kaddi bali nai Yesus ¹Ti laddu kawungnga minggu ni nggo, Maria Magdalena nalau ti ratinai Yesus kawungnga walla, bana kapatta puni, dangngu e'tai niwatu patodi wai nirati mbadda ngisulanisa walli ti rati nggo. ²Takka, di napalai toma ni Simon Petrus dangngu pape'ka sawawi pa mbussa nai Yesus, dangngu na panewi ti yidda, "Yidda mbadda teki dasai Murid walli ti rati, dangngu yami attama lakkasa amma nggi timbe nyia pataudai-Yinna." ³Takka, Petrus dangngu pape'ka sawawi ndo dalau ti rati. ⁴Tu ma duadara da maranja palai, takka pape'ka sawawi ndo palai risi pa manyamala walli ti Petrus dina takka manyuli ti rati. ⁵Yinna na langada dangngu napaclu na hai dali, dangngu e'tai ni kamba linen pawubbusa wai ni kamati nai Yesus mawallara nasa hailau, takka yinna atta na tama amma haidali. ⁶Baisaka, Simon Petrus namai susulai yinna, dangngu na tama ti rati da dangngu na e'tai nikamba linen pawubbusa wai mawallara nari hailau. ⁷Dangngu, kamba patodi wai ningora ma mawonjila na tikatowa nai Yesus attana mawallara paoli amma nari nikamba linen pawubbusa waiye'na, takka mbadda palullu sa tipanyia masange'na. ⁸Baisaka, pape'ka masawawi ye'na ma manyulu patakka ti rati, na tama mangngu. Yinna nae'tai dangngu napawai ka. ⁹Mabba, ba tta na dadi pui nggo, yidda atta da lakkasa punggi ni Mbukku Kalada, Yesus bana kaddi bali walli ti mati. Yesus Patakka Wikki Na ti Maria Magdalena ¹⁰Tunihai, pape'ka maduada na ndo bali dasa ti umma. ¹¹Takka, Maria na ndengira ti sambali rati dangngu na mangasi. Ba tangnga mangasi na napangadu na ti rati nggo, ¹²dangngu nae'tara duada malaikat pakina kalambi be'la tangnga mandiddi da tipanyia kamati nai Yesus ba pamaturru. Ni stu mandiddi ti tutu katowa dangngu ni stu wali ti tutu wissi. ¹³Duada malaikat ndo da katanai Maria, "Kawinni, kaddi mu mangasi wu?" Maria na simara malaikat ndo, "Yidda mbadda teki dassa ni kamati nani Muri nggu dangngu atta ku lakkasa amma nggi ti mbe badda tau Yinna." ¹⁴Babaisa ka papanewi tunihai, Maria na nggilla kana tikade'nga dangngu na e'tai Yesus ndengira hai, takka attana lakkasa ammani no bai Yesus. ¹⁵Yesus pakatana na tiyinna, "Kawinni, kaddi mu mangasi wu? He'rai nipa manyarra mu?" Nikira na yinna angga ma dawwi taman, Maria panewi ti Yinna, "Muri, ba Yo kakka mambadda palali Ni, pe'kangga ti mbe Bau tau-Yinna, dangngu ka kuteki Yinna lunggu." ¹⁶Yesus panewi ti yinna, "Maria." Nggillaku nai Maria dangngu panewi ti-Yinna waina silu Ibrani, "Rabuni", samani "Nggurru" ¹⁷Yesus panewi ti yinna, "Ammbai ke'ta amma Ngga mabba Yawwa atta Ku lau ammapu ti Ama. Takka, salakuka ti nyuwu ra Nggu dangngu panewika ti yidda, Ku salaku ti Ama-Nggu dangngu ti Ama mu, ti Allah-Nggu dangngu ni Allah mu." ¹⁸Maria Magdalena nasalaku dangngu loluka dai pape'ka-pe'ka, "Yawwa mbadda e'ta nggu sai Muri, dangngu Yesus makadai ma mbadda panewi nari pa paniri ti yinna. Yesus Patakka Wikki Na ti Pape'ka-pe'ka-Na" ¹⁹Ti laddu nggo, bana kanjiddunga nisa, ti laddu kawungnga ti minggu nggo, dangngu ni malowi-malowi panyia da ngarandukka pape'ka bada pakabuana patodi nari mullani bada mandauta ndara tu Yauhdi, Yesus mai dangngu Na ndengira tipadua da yidda dina Na panewi, "Ndami mbannu mbussa tutumi yimmi!" ²⁰Ba baisaka panewi tunihai, Yesus patakka ndini lumma dangngu nitia -Na ti yidda. Ngarandukka pape'ka sannangu langngu takkada bada e'tai Muri. ²¹Baisa, Yesus sullu panewi walli ti yidda, "Ndami Mbannu Mbussa tutumi yimmi." Sama tuni Ama mbadda palewawa Yawwa, tunihai mannu nggia Ku palewami yimmi. ²²Dangngu ba Na baisaka papanewi tunihai, Yesus pasalla nggi ni sangasu Na ti yidda dangngu panewi, "Kawisa ni Ngasu Matua!" ²³Bai ampun kanja ni njala na ni tustu, ninjala na ampun nggi. Takka ba o kakka tu pa atta ampun mu ni njala da, ninjala da atta ampun amma nggi. "Yesus Patakka Wikki Na ti Tomas" ²⁴Tomas, stu walli ti sakambullu duada pape'ka, nipatakki da Didimus, atta na karangnga amma ndara yidda bana mai Yesus. ²⁵Baisa, pape'ka-pe'ka sawawi da pe'ka ni yinna, "Yami mbadda e'tamasai Muri." Tuamunisa, Tomas panewi ti yidda, "Singgilani ba ku e'tai nirukku paku ti lumma-Na dangngu patama nggi lumma nggu ti rukku paku nggo, lappaka patama nggi ni lumma nggu ti tia-Na, atta ku waimai." ²⁶Ti laddu paka walu waini, pape'ka-pe'ka da pakabua walina ti umma nggo, dangngui Tomas o mannu ni hai. Kanna matodi ammu rika nimalowi ndo, Yesus mai dangngu Na ndengira ti paduan da yidda, di Na panewi, "Ndami Mbannu Mbussa ti yimmi!" ²⁷Baisa, Na panewi ti Tomas, "Pajola nggi niwalla lumma mu sia dangngu e'tasa ni luma-Nggu; dangngu pajola nggi ni lumma mu sia dangngu tau ti tia-Nggu. Amma da baatta papawai, takka pawai ka!" ²⁸Tomas simai Yesus, "O, Muri nggu dangngu Allah Nggu!" ²⁹Yesus panewi ti yinna, "Appalinni yo nggia mu pawai mullani bau e'ta Wa? Pamaringngi malala ra yidaa ma atta eta, takka pawai." Wukku nai Yohanes ba Tulinggi ni Mbukku Nggia ³⁰Dangu pu tanda madadi kabarra sawawi ni pawolu nai Yesus ti sangga da pape'ka-pe'ka-Na ma atta ma tulina timbukku nggia. ³¹Takka, ngarandukka ni nggia di tulindi kapiiani bai wai Yesus bai Kristus, Ana Allah, dangngu ka walli ti pawaimu, mikoli nggi nimuripa ti dalu ngara-Na

Chapter 21

Yesus Patakka Wikki Na ti Pittu Pape'ka-Na ¹Baisa, Yesus patakka wikki walli Na ti pape'ka-pe'ka-Na ti karasa tamma Tiberias. Na patakka wikki-Na waina pata tunihai: ²Simon Petrus, Tomas pa takki Didimus, Natanael walli ti Kana ti Galilea, ananai Zebedeus, dangngu duada pape'ka saw ask tangnga pakabua da. ³Simon Petrus panewi ti yidda, "Yawwa lau nggui pawappa iyya. "Yidda panewi ti yinna, "Yami karangnga mannu nggu yo. "Yidda salaku ndabba dasa tisburyiwu dangngu sawi dasa ti te'na, takka ti kanjiddunga nggona, atta da wappa amma pani-pani. ⁴Ba marani kukku manusa, Yesus ndengira ti karasa tasika, takka pape'ka-pe'ka atta da lakkasa ammani bai Yesus. ⁵Yinna panewi ti yidda, "Alakawa, appalinni yimmi mangngu iyya mi? "Yidda da simai, "Aitaamma." ⁶Yinna panewi ti yidda, "Wallasa sa ni njarunga mu ti langgi kawana te'na, dangngu yimmi mi koli na. "Takka, di da wallasai ninjarunga, takka atta pia amma daka bada patangngi ti te'na mabba ni dangu ni ni iyya. ⁷Mullanisa nggo, pape'ka pambussa nai Yesus panewi ti Petrus, "No lau i Muri!" Simon Petrus na rangngi bai Muri no, napaki nggi nikalambi na mabba yinna kainai nikalambi na tirasi ramma na, dangngu na lainju ti tamma. ⁸Pape'ka-pe'ka ma sawawi na mai waina te'na dangngu patangngi ninjarunga ma mbannu na iyya. Mabba yidda atta da maleru amma walli ti mamara, maleru ni kira-kira duada ngasu(200) hasta ni. ⁹Badda takka ka ti mamara, dae'ta api mamalangga lappaka iyya ti pannu ni dangngu kambamba mannu. ¹⁰Panewi Yesus, "Nginndika pipirra niwu iyya pa wuddi koli mi." ¹¹Simon Petrus sawi tite'na dangngu patangngi ninjarunga mambannu na iyya kalada ndo ti mamara, ni dangunari sangasu limma kambullu taula(153) niwu. Mussu bana dangu tuhai ri, ninjarunga atta na karewi ammai. ¹²Panewi Yesus ti yidda, "Mai dangngu ngaka. "Atta o amma stu walli ti pape'ka-pe'ka ndo tarra mbani ba pakatana na ti-Yinna, "He'rawu Yona?" mabba yidda da lakkasa ni Yinna bai Muri. ¹³Mai Yesus dangngu teki nikambamba nggo takka dina yaa ndarani yidda. Tunihai mannu ni nipawolu-Na ti iyya nggo. ¹⁴Nggia pa pandaula wunnda waina ka Yesus patakka wikki Na ti pape'ka-Na banna baisaka pakaddi bali walli tinnjonga tu mati. Yesus Dangngi Petrus Pawandi ni Mbembi-Mbembi Na ¹⁵Bada baisaka pangaa, panewi Yesus ti Simon Petrus, "Simon, ananai Yohanes, appalinni mu mbussa Ngga risi walli ti ngarandukka ni nggia?" Simai Petrus, "Pullupiai Muri, Yo lakkasa nggi yawwa baku mbussa Nggu." Baisa ka, Yesus panewi ti yinna, "Pawa ngga ri ni mbembi-Nggu!" ¹⁶Yesus panewi walli papandua waina ti yinna, "Simon, ananai Yohanes, appalinni yo mu mbussa -Ngga?" Simai Petrus, "Pullupiai Muri, Yo lakkasa nggi ba ku mbussa-Nggu. Yesus panewi ti yinna, "Pawa nggari ni mbembi-Nggu." ¹⁷Yesus panewi tiyinna papandaula waina, "Simon ananai Yohanes, appalinni yo mu mbussa Ngga?" Milla nasa niati nai Petrus mabba Yesus pakatana na pandaula wunnda na, "Appalinni yo mu mbussa Ngga?" Baisa, Petrus panewi ti -Yinna, "Muri, Mu lakkasa nggi ngarandukka ndabba ni. Mu lakkasa nggi ba ku mbussa Nggu!" Yesus panewi ti yinna, "Pawa ngga ri ni mbembi-Nggu!" ¹⁸Ku takki nima langgutakka ti yo, tirasi ni bau kangurraka pu, mu ranndi wikki nibanggi mu dangngu bau pangga timbe widdi pambussa mu; takka ti rasini bau kaweda wuka, mu palondura ri nilumma mu dangngu tusawawi maranndi ni banggimu, dangngu da nginndi wu tipanyia pa atta wukku mu. ¹⁹Bana panewi Yesus nggia ka patakka nggi appalinni sama matina Petrus bapa mbuatu parisi Allah. Dangngu ba baisaka papanewi tunihai, Na panewi ti Petrus, "Keri waka Yawwa!" Panisa nima wukku Padadi ti Pape'ka pa Mbussa Pungngu nai Yesus? ²⁰Petrus pambalina dangngu na e'tai nipape'ka pambussa pungngu nai Yesus tangnga keridarra yidda. Yinna pape'ka mamandiddi tikarasa kurru nai Yesus ti manua mbabu dangngu pakatana na, "Muri, he'rasa ni tu nima kaballibiawu Nggu no?" ²¹Bae'tasa yinna, Petrus pakatana na ti Yesus, "Muri, appalinni yinna?" ²²Simai Yesus, "Bambussa kaNggu sa kana manndunga bana muripa lappaka ba Ku maibali, pani urusan mu? Yo, keriwaka Yawwa!" ²³Takka, nipanewi nai Yesus nggia masabbara nasa tinjonga nyuwuwu ra ndo ba nipape'ka no attana matima, Yesus atta napanewi amma ti yinna ba yinna attana mati, dani balinna ni, "Ba mbussa ka Nggu sa kana muripa lappaka ba Ku maibali, pani urusanmu?" ²⁴Yinna kada pape'ka masaksi nggi ngerani ngarandukka ni nggia, dangngu mbadda tuli ndabba narika ngarandukka ni nggia, dangngu yitta lakkasa nggi ba nipasaksi na nggo mapullupia ri. ²⁵Dangu pungngu puri pa pani sawawi walli tipambadda pasalaku nai Yesus, batuli sisa-sisa kandika, baku rasakassa ngarandukka ni pannutana nggia atta na tutumannu mai ngarandukka narri mbukku ba tulindi.

Acts

Chapter 1

Yesus Na dedikanni ti Surga dangngu ni rasi maini ni Roh Kudus ¹Ti dalu mbukku nippa tulissa manyulunggu. Teofilus,ngarandukkanni nippa pasalakunnai Yesus dangngu nippa ajaranna, ²labbanna tomai ni laddunni Yinna badedikkanni, takka Yinna badda yanakka pareta ,melalui Roh Kudus ti Rasul-rasul pa badda pedinna. ³Ti yidda,Yinna banna patakka wikkinggi ni tuna setelah Yinna banna menderita,banna dangui ni buktinni sambil banna patakka wikkinna ti yidda selama 40 laddu dan banna lolukai ni Kerajaan Allah.⁴Sementara ba karangngandarra yidda,Yinna na paretarra yidda supaya attadda lusa wali ti yerusalem,takka napai ni janji wali ti Ama,Linnanggi," Yimmi rangngiwa Yawwa, ⁵Yohanes na baptis dangngu wei,takka yimmi akan di baptis dangngu Roh Kudus,attanna tarrumanni dari sekarang,Yesus banna madedikanna ti Surga.⁶Karena itu, yidda da pakabuana,yidda da paka tanana ti Yesus,"Tuhan, nisanggia ni rasinni You bau pulihkan ni kerajaan Israelma?" ⁷Yinna linna darra yidda,"atta kawattu ammammui youna bau lakkassanggi ni ngranni ni rasinni nippa badda katukkunnai Ama ti dalu kuasan-Na. ⁸Takka yimmi mikolinggi ni Kuasa ketika ni Roh Kudus banna pamaini ti yimmi dangngu Yimmi mi jadi saksi-saksi-Na ti Yerusalem,ti ngarandukkanni ni Yudea dan ni samaria,labbanna tomai ti ngarandukkanni ni suppu tanah."⁹Dangngu,badda linaka yinna,sementara yidda badda elui,Yinna na terangkat dangngu ni karummangngu na passa ngididarra yidda. ¹⁰Baisakahaina,ketika yidda badda paelupunna ti awangu,sementara Yinna banna salaku, pa etammikka, o darra mani tumma duada ma pakinna kalabi bela da dengirra ti karasadda yidda, ¹¹dangngu lidda," Hai tuu Galilea,kaddi yimmi dimmi dengirrammi sambil bammi paelummi ti awangngu?Yesus nia,nimma badda madedikkanna ti Surga na burru bali samma tunni ni pata sawinna ti Surga." Na Pedi Stu Rasul Mabar ¹²Baisahaina, yidda da bali ti Yerusalem wali ti bukit saitun, nimma oona ti karasa Yerusalem,hanya sisa laddu sabatni ba salakunggi. ¹³Badda tamaka yidda dangngu badda sawi ti koru panyiapa engadda. Petrus dangngui Yohanes,Yakobus Andreas,Filipus,Tomas,Bertlomeus,Matius,Yakobus ananai Alfeus,Simon tuu Selot dangngui Yudas ananai Yakobus. ¹⁴Yidda ngarandukkadda da kasisanna badda bertekun ti dalu sambaya dangngu yidda kawinni dangngui Maria ni Innannai Yesus serta saudarannai Yesus. ¹⁵Samatunni ti laddu haina,Petrus na ndengirra ti padua olidadi se-Imanna, dan linna, ¹⁶"Bokku oli dadinggummi, ni Kitab Suci harus na bannunni nippa badda papekannai ni Roh Kudus melalui ni mulutnai Daut ni ngerannai Yudas nimma pimmpinnra tuu ma wappai Yesus.¹⁷Sebeb, yinna na terhitung ti antara yitta ma kolinggi ni bagian ti dalu pelayanan. ¹⁸Takkanggia, ni tuu yinna na sii ni sebidang tanah wali ti upah kejahatanna,na gunggilla dangngu na berai ni katowanna ,tiana na ,dangngu na lusandabbarri ni issi tiana. ¹⁹Dan,nggia da lakkassa dabbanggi tuu ma enganna ti Yerusalem sehingga ni tanah yinni ti siludda yidda da takkii ; Hakal Dama, artinni," Tanah Raa,." ²⁰Takka,badda matulissannissa ti bukku Mzm; Ammanja ni panyianna kanna seppi,dangngu ka amba oo da tuu ma enganna; Mzm 69 ;26 dan ammandarraka tuu sawawi kadda nyianggi ni panyiana; Mzm 109 : 8²¹Baisaka haina,salah satu wali ti yidda makarangnganda yitta selamai Muri Yesus banna tama lusa wali ti yitta, ²²mulai wali ti baptisannai Yohanes labbanna tomai Yinna banna madedikanna wali ti yitta, salah satu wali ti yidda da jadi sakkxi tentang ni Kebangkitan-Nya bersama yitta." ²³Lalu, yidda da usullarra tumma duada,yaitu Yusuf nippa takkiddai Bernabas,atau Yustus dangngui Matias. ²⁴Baisakahaina,yidda da sambaya,"Engkau Tuhan malakkassa dabbanggi ni ati tuu.Dodukkanggammai yami herai ti antara yidda tumma duada papedimmu, ²⁵untuk makawii ni pelayanan dangngui ni jabatan Rasul,wali ti yusdas nippa badda ammanna banna salaku ti panyia wikkinna. ' ²⁶Baisaka,yidda rasul da kawussukkanna undi ti antara yidda dan ni undi na kanabui ti Matias sehingga yinna na terhitung wali ti tumma 11 rasul.

Chapter 2

Na mai ni Roh Kudus ¹Banna tomassai ni laddu Penta Kosta,yidda ngarandukkadda o darra ti sisa panyia. ²Dan,badda rangngii wali ti awangngu,nimma punii samanni ngallui mabangattai,dangngu nimma puni na bannunggi ni umma nippa nyiada yidda badda madiddi. ³Dangngu,nippa etadda yidda ni walla api nimma ta nyabbarra banna gannappandarra. ⁴Maka, yidda ngarandukkadda na pannura Roh Kudus dangngu da panewi ti ngarandukkannarri ni silu seperti nippa yanai Roh Kudus badda waidi. ⁵Yena maina, oo tuu Yahudi maenganna ti Yerusalem,tuu ma saleh wali ti bebe tanah ti bawah awangngu. ⁶Dangngu,takka badda rangngissa nimma puni,oo tuu dangngu ma pakka rangnganna badda pamaina dangngu da bingu karena ngarandukkadda tuu badda rangngirra badda panewi ti silu wikkidda. ⁷Yidda da langada dangngu lidda,"Yidda dia ngarandukkadda mappa newi angga tuu Galileara?" ⁸Dangngu,appalinni samanni yitta batta rangngirra yidda badda panewi wainggi ni silu panyiapa dadinda yitta? ⁹Tuu Partia,Media,Elam dangngu tuu ma enganna ti Mesopotamia,Yudea,Kapadokia,Pontus dangngu Asia, ¹⁰Frigia ,Pamfillia,Mesir,dangngu ti manua sawawi ti Libia karasa Kirene dangngu ma mai wali ti Roma,bai tuu Yahudi dangngu yidda tuu proselit. ¹¹tuu Kreta dangngu tuu Arab . Yitta marangngirra yidda badda panewi badda waina silundanda yitta ni perbuatan kaladannai Allah."¹²Dan,yidda ngarandukkadda da langada dangngu badda bingu sambil ba liddadarra sawawi,"Panii ni artinninggia?" ¹³Takka tuu sawawi da rikki dangnganggi dangngu lidda,"Yidda mawukkaddai dangngu anggur ma wuddi." Petrus na panewi ti saga tuu dangu¹⁴Takkai, Petrus na dengirra dangngandarra tumma 11 rasul,nappa newi dangngu linna darra yidda," Hai tuu Yahudi dangngu ngarandukkammii tuu ma enganna ti Yerusalem,kai lakkassanggi yimmi dangngu kai perhatikanggi ni papanewi wainggu. ¹⁵Takka ,tuu ndia attadda mawukkamma,sama tunni balimmi yimmi,karena ni laddunggia sini jammu 9,¹⁶Takka nikaddai nippa papanewiwainai Allah ti Nabi Yoel ¹⁷Dangngu ,ti laddu mangka murri na dadii,sama tunnii Allah Banna Panewi;bahwa Yawwa Ku paburrunggi ni Roh-Gu ti pannu tuu rara. Dangngu ana manimmi dangngu ana kawinnimmi da bernubuat dangngu massa lemu dappa Etanna,dangngu tuu makaweda da mangga dipa. ¹⁸Bahkan, ti pannu ata maninggu dangngu ata kawinninggu ti laddu mangka murri Yawwa akan Ku curahkan ni Roh ng-Gu,dangngu yidda da bernubuat. ¹⁹Dan ,Yawwa Ku pa etaddai ni mujisat-mujisat ti awangngu, dangngu ni tada-tada ajaib ti pannu tanah,ti we,timma marah,dangngu ti api dangngu ni kumbissa sabuangngu.²⁰Ni laddudu na pabali kapattanni dangngu ni wulla na dadi ranih,ba attanna takkappui ni laddunnai Muri nimma Kabibbakka. ²¹Dangngu ngarandukkannai ni tuu na ka yekanni Muri kanna passa lamattarra,"" Yoel 2:28-32²²Hai tuu Israel,rangngii nippa newinggia.Yesus tuu Nasaret, Yinna nippa papa takkannai Allah ti yimmi dangngu ni hal-hal ma ajaib,ni mujisat,dangngu ni tada-tadanni,nippa badda pappa takkannai Allah ti antara yimmi melalui Dia,seperti nippa badda lakkassammii yimmi. ²³Yesus nia,nippa badda yami menurut ni rencanana nippa badda tentukan dangngu nippa badda lakkassannai manyulunnai Allah,yimmi bai wunnui dangngu bai salibpanni bai waidarra tuu ma durrhaka. ²⁴Takkai,Allah na Pakaddi balii Yinna dangngu na pasallai wali ti sandukka karena attanna piaammanni Yinna banna kuasanni kematian²⁵Sebab,Daut pernah ba linna tentang yinnai Yesus,'Yawwa Ku etai Muri selalu ba oni ti saganggu,karena Yinna oni ti karasa kawananggu sehingga yawwa dikku pakka luawa. ²⁶Baisaka haina ni atunggu sennangu langngu takkawwa,dangngu ni lammanggu na lodui. Ni tugu oo pappa mannu waini ti dalu pengharapan,²⁷Karena Yoona bau ammannagai ni dewanggu ti panyia tuu mamati, atau bau ammannagai ni tuuda tuu bisammu badda etai ni kebinasaan. ²⁸Youna badda peka muawa ka yami ni lara pa muripa dangnga,Youna badda wolu mussa ni suka cita nimma badda bannuna ti matam-Mu. ²⁹Bokku oli dadinggummi,yawwa bokku panewiwa ti yimmi dengan yakin,nggradda bokunda yitta,Daut bahwa yinna badda matinnakka dangngu badda tanidassa dangngu ni ratinna opunggi labba tatomanggi yitta nggia. ³⁰Jadi, karena yinna ba nabissa dangngui na lakkassanggi Allah ba badda berjanjina dengan sumpah banna pamma diddi salah satu wali ti keturunannai Daut ba dadi sangaji. ³¹Baisaka haina,i Daut banna eta manyului ,yinna na panewi manyulu tentang banna kaddii Kristus bahwa,'Ia atta pa amma ammanni ti panyia tuu mamati dangngu ni Tuna attanna eta ammai ni kebinasaan. Mzm 16:10³²Yesus Yinna kadda nippa papa kaddinnai Allah dangngu yami ngarandukkamma bamma jadi saksi. ³³Baisaka haina ,baisaka bappa jagassa oleh ni lumma kawanannai Allah dan ba kawissa nippa janjinai Ama tentang ni Roh Kudus,Ia badda curahkan,bai nippa etammii dangngu nippa rangngimmi.³⁴Takka, yinnai Daut attanna sawi amma ti Surga,takka yinna wikki malinna,"Tuhan linna ti Tuannngu,'Madiddiwukka ti karasa kawan-Gu, ³⁵labba yawwa ku wolurra mussum-Mu bokku leti waidarra wissim-Mu." Mzm 110 : 1 ³⁶"Baisakahaina,ammandissa ngarandukkannarri ni umma Israel badda lakkassa pastinggi bahwai Allah badda menjadikan Tuhan dangngu Kristus,yinna kaddai Yesus nippa badda salibpammi."³⁷Takka yidda badda rangngissa,na paddissa langngu takkai ni atidda yidda,lalu di lidda ti Petrus dangngu ti rasulla sawawi,Bokku olidadigummi ,panikka yami parammamma?" ³⁸Lalui,Petrus linnadarra

yidda,"mangakunja ni dokunjalammii dangngu rissamikka ti dalu ngarannai Kristus Yesus ni tutunni ni pengampunan ni dokunjalammii,dan yimmi akan mi kolinggi ni Karunia Roh Kudus. ³⁹Sebab,ni janji nggia tutummi ,dan ana-anamu dangngu ngarandukkadda tuu mama leru,da dangu pakka yekannai Muri Allah."⁴⁰Dan, na dangui ni panewi sawawi, Petrus na bersaksi pulupia dan na kamoka ti yidda, linna," Selamattaggi ni tumu wali ti generasi makalegu gia!" Ni persekutuanda tuu Percaya ⁴¹Tuu matarimmai nippa papanewiwainai Petrus da baptis dan ti laddu hai da patabanna tumma 3000 tuu. . ⁴²Yidda da parukka punggunna ti pengajaran da para rasul dan ti dalu persekutuan,ti dalu badda biwwai ni roti dan ti dalu sambaya. ⁴³Dan,na mandautanni ni dewadda,dangngu dangngu hal ajaib serta tada-tada madadi lewat para rasul. ⁴⁴Ngarandukkadda tuu percaya da pakka buana dangngu mangngu dabbadda ngarandukkadda. ⁴⁵Lalu,yidda da battandi ngarandukkannarri ni ngawudda ,baisakka haina didda bawirri ti tuu sawawi,sesuai ni kebutuhanda yidda masing-masing. ⁴⁶Kirra laddu badda kasisa atinna yidda badda pakka buana ti bait Allah dan badda bawinni roti ti kirra umma. Yidda da kawinni nippa ngada dengan suka cita dangngu wali ti bela atidda, ⁴⁷sambil badda paosai Muri Allah,dangngu yidda da bussandarra tuu dangu. Dan kirra laddunnai Muri da pa tabanna yidda,yaitu tuu ma badda kolinggi ni keselamatan.

Chapter 3

Petrus nappa Tanggassai ni Tuu Makka Likku ¹O sisa laddu, Petrus dangngui Yohanes da salaku ti Bait Allah badda lappa sambaya, yaitu ti jammu 9. ²Lalu, oni stu mani nimma kalikku ba wali ti tiapunnai ni innana da ditai. Kirra laddu yidda da banjallai ti malowi Bait Allah nimma ngaranna Pintu Gerbang Indah untuk ba dangngi sedekah wali ti tu matama ti Bait Allah. ³Takka yinna banna etai Petrus dangngui Yohanes badda tama ti Bait Allah,yinna na dangngi sedekah.⁴Lalui, Petrus dangngui Yohanes ,da kanannarra dan lidda,"etamma yami." ⁵Ni tuu makka likku na pasaganggi ni perhatianna ti Petrus dangngu ti Yohanes, sambil banna berharap banna kolinna sesuatu wali ti yidda. ⁶Takkai ,Petrus linna,"Yawwa atta o amma ammassa dangngu perak, takka nimma o na nii nippa yanggu. Ti dalu ngarannai Yesus Kristus tu Nasaret,kaddiwwukka dangngu salakuwwukka!"⁷Baisakka haina,Petrus na ketanggi ni lumma kawananna ni tuu dangngu banna gatanni banna dengirra. Nggo mema,ni wissinna dan ni pergelanganna banna pakka luai. ⁸Dan na talaujakka,yinna na dengirra dan banna mulai banna salaku. Lalu , yinna na tama ti Bait Allah bannakarangnganni Petrus dan Yohanes,sambil banna salaku,na talaujakka,serta banna pa osai Muri Allah.⁹Ngarandukkadda tu da etai banna salaku dangngu banna pa osai Muri Allah, ¹⁰dan yidda da lakkassanni bahwa tuu yinna kadda nimma mandiddi ti Gerbang Indah Bait Allah nimma dangngi sedekah. Yidda da rasa takjub dangngu da langada dangnganni atas ngarandukkanni nimma dadi. Petrus na panewi ti tuu ma dangu¹¹Sementara yinna banna paketa lummanna oliddai Petrus dangngui Yohanes,ngrandukkadda tuu da palai ti yidda ti sarambi Salomo,dengan ni rasa takjub. ¹²Lalu, takkai Petrus banna etai,Yinna linnadarra tuu dangu," Hai tuu Israel,kaddi yimmi dimmi heran akan hal nggia,atau kaddi yimmi dimmi kanannarra ,seolah -olah kuasamma wikkimma yamii ni tuu nia dinna salaku?"¹³Allah Abraham,Ishak,Yakub,Allah boku appunda yitta pa badda memuliakan hamba-Nya,Yesus nippa yami dangngu nippa tullarrammi ti sagannai pilatus ketikai pilatus ba badda putussannai untuk banna pasallai Yesus. ¹⁴Takka ,yimmi mi tolakkai nimma kudus danggu nimma bennarra, dangngu yimmi mi dangngimmi tuu ma jahat bai pasallai. ¹⁵dangngu yimmi mi wunnui nimma yagummi ni muripa, nippa badda dedikkannai Allah wali ti antara tuu mamati.Tentang yinni, yami kadda saksinna. ¹⁶Dangngu ni dasar Iman ti dalu ngaran-Na,yaitu ni ngara Yesus, nimma yani kalua ni mani nippa etammi dangngu nippa lakkassammi. Dan,ni iman nimma hamminna melalui Dia nimma badda yagummi kesehatan ma sempurrna ni mani nia ti sagammi yimmi.¹⁷Sekarang ,bokku olidadinggummi,yawwa ku lakkassanggi bahwa yimmi bertindak ti dalu pa attalakkassammi seperti nippa badda woludda para pemimpinmi. ¹⁸Takka ,nippa badda pappa tomannai Allah wali ti rowiwwidda para Nabi bahwai Kristus na menderita,badda genapinnassa.¹⁹Mabba linni, jarrawukka dan baliwukka supaya ni ndokunjalanmu kanna podissanggui, ²⁰sehingga banna tomai ni rasinni kau salelawwu ketikai Kristus nippa utussanna banna takka yaitu,Yesus,²¹Kristus na enganna ti surga labbanna tomai ni waktu pemulihan ngarandukka dabbannarri nippa papanewiwainai Allah lewat nabi-nabin-Na ma kudus natti. ²²Musa linna,Muri Allahmu na pakaddi stu nabi ma sama dangnganngga yawwa.yimmi harus mi rangngii panii nippa pappa newiwaina. ²³Dangngu na dadii,herai nimma atta rangngii ni nabi banna panewi na pamosui wali ti antara sange tanah.²⁴Dan, ngarandukkadda nabi ma badda panewinna, mulai wali ti Samuel dangngu yidda ma badda panewinna laddunggia. ²⁵Yimmi kadda ma warissanggi ni nubuat dangngu ma kolinggi ni kawattu ti dalu perjanjian nippa badda wolunnai Allah dengan boku appunda yitta,ketika Ia banna panewi ti Abraham: walinni ti Youna ngarandukkadda tuu ti pannu tanah da kolinggi ni berkat. ²⁶Allah,banna pakddissa ni hamba-Nya, ti yimmii kawungnganni dan banna utussai ti yimmi supaya kanna manyulu banna memberkati dan banna pimpinmi kai berbalikmi wali timma jahat."

Chapter 4

LAKAWA DAPEKA DANGNGU MABOKULA AGAMA YAHUDI ¹Tangnga panewi paulus dangngu Yohanes titu dangu damai para imam ti yida. Maba majaga ni ummana Allah dangngu tata Saduki. ²Badda bani langa takka maba yidda pekadara tu dangu dangngu matomangi ti dalunai Yesus ogi ni kaddi bali walli ti jonga tu mati. ³Baisaka yidda da yappera Petrus Dangngu Yohanes dangngu patama darra ti gallu toma ti bawa kuni maba ni laddu badola kajidunganisa. ⁴Tuwai amnnika dangngu walli Ti yidda ni padda Dangngu ni panewi lakawa papeka mabada wai Dangngu da mani tu jongada yidda ma toma 5 000 tu. ⁵Bana kebawakunisa, wakatowa-makatowa, mabokul-mabokul dangngu ahli taurat da paka bua danga dara yidda ti Yerusalem, ⁶ta ka rangnga dara imam kalada herodes, dangngu kayapas, Yohanes, Alexander dangngu negara duk kada tu wali ti oli dadi na imam kalada. ⁷Badda tau daka petrus dangngu yohanes ti padua padua, yiddada da pataka tama nai "pani bisa dangu hera ngaranai yami pasalaku ni ngerani ni go?" ⁸Baisaka, Petrus, na banuna dangngu ngasu matua, napanewi ti yidda "Makatowa darri tu dangu mabokul-mabokula. ⁹Nikka yami baparesama ti ladduni gia, mabba sisanggi papadowi madassa ni pabadda salakuma ti sagala tu mai aita pakalua do dangngu pani pata ni tu no ni pawai badda patanggasana?" ¹⁰Amma amuja ni ngera ni gia kai lakkasanggi yimmi ngaradukka dabbami dangngu ngara dukkada tu Israel ni mabba ni ngaranai Yesus Kristus, tu Nazaret, pasarikami ni pabadda pakaddina ALLAH walli ti jonga to mati, tu nia nadengira ti sagamu ba tidalu tanggasa. ¹¹Yesus nia, mabba watu ni pakawissu kami yimmi tukang-tukang pahadi umma ma badda dadi watu makawunga. ¹²Dangngu aita oama manumara ti dalu herawiddi mi sawawi aita oama ngara sawawi ti bawa awangu pa yai ti jonga tu rara mabba ni ngara go yitta da pamannu marada. ¹³Takka badda etasa Petrus dangngu Yohanes, badda paruddu dangu badda lakkasanggi mabba tutu do tu ma aita sakolah ma na manadangu ma aita kolidabbamagi ni pangadda. Yidda da bangara danganggi dangngu da kaka patada, mabba yidda maduadana kalli salaku karangngadasa Yesus. ¹⁴Dangngu badda etara tu papatanggasana do badda dengira ti karasanai Petrus dangngu Yohanes yidda aita piamanika badda palawa dangagi. ¹⁵Takka, yidda badda paretara Petrus dangngu Yohanes kadda dunjakadara Sandhendrin, yidda da pakabuagi dangngu pakasisagi. ¹⁶Dangngu napanewi "Panisa ni pasalakuda yitta ti yidda tudiana mabba sasanggi ni ta da bangara dangnga makalada, badda dadinika wali ti yidda, dangngu na patutudabbanari ti tu ma ouna ti Yerusalem, dangngu yitta aita piamani batta pasininggi. ¹⁷takka ni ngerani ambi na tanyabbara ti jonga tu dangu maida yidda yaddukara yidda ka ambi sulu piamani ka badda panewi ti kekera widdi ti daluni ngara go". ¹⁸Baisakahai yidda da kayekadara Petrus dangngu Yohanes dangngu pekadara yidda maduada ambi da sulu panewima aitalinni papeka pani widdi ti dalu ngaranai Yesus. ¹⁹Takka Petrus dangngu Yohanes da sima dangngu dapanewi ti yidda posasa linni mapullupina ti paetanai ALLAH kapiani baumaranggi yami ti yimmi marisi wali ti ALLAH. ²⁰Takka yimmi aita piamani, singgilani ni patakima ni ngera- ngera ma pabadda etama dangngu ni parangi. ²¹Takka bana pangala badda yadukara Petrus dangngu Yohanes yidda da amandara lakawa papeka do badda salaku aita dajamburramasa ni patani ba hukkadara ma duada do mabba tu dangu mapabuato ALLAH ti paetada pani mabadda didina. ²²Mabba ti tu pabadda ya ti yidda ni tanggasa go, badda etadassa dangngu ti umurada risipu wali ti pata kabullu taU. Petrus Dangngu Yohanes Bali Ni Anguwuana Ti Massa Pawai ²³Takka badda baisaka papasallara, Petrus dangngu Yohanes ti anguwua-anguwua wikkida dangngu lolukari ngara dukkanari mi patakkida kapala imam dangngu mabokula- mabokula ti yidda. ²⁴Dangngu anguwua- anguwuada badda rangisa, yidda dadedikanggi ni li da yidda ti ALLAH dangngu sisa ati dangngu lidda "O muri, You kada mabadda padadingi nai awangu, tana, tasika dangngu isi ni. ²⁵mapanewi bawainggi ngasu matua, wainggi ni wiwida atamu Daud boku daima yami: Kaddi ni tu tu sawawi na bani dangngu tu - tu ma eta gi ni li loku?" ²⁶Sangaji-sangaji ni panutana dangu mapareta da pakabua karangngudara lawai muri dangngu lawai ni papamandungamu dassaka Herodes dangngu Pontius Pilatus, karangadara tu tu sawawi dangngu tu tu Israel. ²⁷Takka, ti kota sia badda pakka bua sadakkaddakka untuk ba lawanni Yesus, ni atam-Mu nimma kudussa, nippa badda urapimmu, baik yinnai Herodes dangngui Pontius Pilatus, badda pabolu sadakka dakka .tuu wali ti manua sawawi dangngu tuu wali ti Israel, ²⁸Kapiani ba pasalaku ngara dukkanari ni rukku lumمامu dangngu ni pawukku-Mu ni pabadda patakkamu untuk banna dadii. ²⁹Dangngu giana, Muri etasa ni yaddu-yaddukami dangngu nggatara ata-ataMu dia kadda penewi ni ngaraMu dangngu bani. ³⁰dangngu ba tanguga pajolaMu ni lumمامu ba patanggasana, dangngu tada-tada ni pabangara dangani ni madadi ti ngara na ni AtaMu mawarasa Yesus. ³¹Dangngu badda baisaka pasabayaka na tadiddi panyiada yidda badda pa buana dangngu yidda ngaradukkada da pabannura Ngasu Matua, dangngu pangala badda penewinai ALLAH dangngu tara bani. Nimuripada Tu Mapawai ³²Dangngu kabuada yidda mapawai da kasisa atina dangngu dewa da aita ou ama stu ma panewi. Mabba ngawuna yinna ba ngawu mesanari, takka ngara dukka dabbanari ngawu dabbari. ³³Baisaka dangngu bisa na ma kalada, lakawa papekana mayanggi kesaksian da yidda ngerani ni kaddi balina Muri Yesus dangngu maringi malala ma kalada

ounggi ti yidda ngara dukka dabbanari.³⁴ Aita ouma stu-stu makurangudara ti jongada yidda mabba ngaradukkada mangngu oumada dangngu ummada dabattagi dangngu ngindi ni,³⁵ baisaka da tauri ti wissida lakawa papeka dangngu ba bawi ti stu- stu kerilolu ni pawukkuda .³⁶ Tumannu kaddani Yusuf, tu Lewi dalarana Siprus , ni pakayeka manuda lakawa papeka . Barnabas ni issi ni lakawa mapasenangu,³⁷ dabattangi ni omada yidda dangngu da ngindiri ni dwinari, baisaka didda tauri ti wissida lakawa papeka.

Chapter 5

Ananias Dangngu Safira ¹Takka ou ni stu mani ni ngarana Ananias, da oli dangngu assa ummana, Safira da battagi ni ngawuna. ²Dangngu na na lakkasanggi ni assa ummana, Ananias na pattuni sawawi ni si pabattana kawattu wikkina, dangngu danari ni pangindina ni sawawi, baisaka na tauri ti saga wissi para rasul. ³Takka, Petrus linna, "Ananias , kaddi kaballiku dinna bunnui ti atmu ni kaddi you na dimmu kawassumu ti Ngasu Matua dangngu dummuni tahadi ni sawawi ni si ni tana ni pabattamu go? ⁴Atta pa batta pungi, takka ni tani go angga ngawu dummuni ? Dangngu, bau baisaka pa battagi takka ni tana go angga ou gi ti wogu lummamu? Kaddi yimmi mi pangaddanggi bai wolui ti dalu atimu? Yimmi atta kawassuma ti olimmi pa tu, takka ti Muri Allah". ⁵Baisaka, na baisakai parangngi ni panewi go, Ananias na kanabu dangngu na jappu ni sangasuna. Baisaka na dadi ni madauta makalada ti yidda ngaradukka tu marangani ni ngera go. ⁶Pira-pira tu massa lemu ma mai , ma wubbusai dangngu ma dadani palusani , baisaka datanini. ⁷Baisaka hai, ti dalu rasi taula jam , assa umma nai Ananias na mai , takka yinna atta na lakkasamanggi pa nima badda dadina. ⁸Dangngu, Petrus linna ti sadana, "lolukanggai, na pullupiana baibatangngi ni tana tana go dangngu n si ni banna dangu sama gia? Dangngu Safira linna " o, tu ni hai kaddai ni danguni" . ⁹Baisaka Petrus linna ni, "kaddi yo na danguni lawimu mi pakka sisana bai kakai ni Ngasu Matua na Muri ? Eta ni rukku wissi tu ma tanini ni lawimu ou pundi ti saga malowi dangngu yidda mannu ma enga dita palusagu ti sabali liwu. ¹⁰Na dadi kabandai , Safira kanabu ti saga wissinai Petrus dangngu na jappui ni sangaduna; tangnga tamada massalemu - massalemu , yidda da etai Safira badda matina , baisakayidda da dada palusuni dangngu da tanini ti karasa lawina. ¹¹Baisa, na dadi ni madauta makalada ti padua ngaradukka kalebu tu matua dangngu tu - tu marangngi ni ngera go. Tada - tada Bisa Wali Ti Muri Allah ¹²Dangu tada bisa dangngu ni risi bisa ma dadi ti padua tu dangu li wali ti lummada para rasul dangngu yidda ngaradukka dangngu sisa ati ma ou na ti karasa umma nai Salomo. ¹³Atta ou ama wali ti sawawi ma wukku pappa boluna dangngu yidda , takka tu - tu lallu pa'osara yidda . ¹⁴Dangngu, o taba padangu ni danguda tu ma pawai ti dalu nai muri dangu langnggu takka , ou dara mani dangngu kawini. ¹⁵Mulla tuni hai , yidda da ditara tu tu ma analalu ti lara - lara dangu da pamma turrura ti panu padita wai dangngu ti lati kua kapiiani Petrus banna maikakka , ka enga wannani mawuna pira - pira tu wali ti yidda. ¹⁶Dangngu , o darra tu ma walina ti kota - kota ti karasa Yerusalem da pakarangngana ngindira tu ma analalu dangngu yidda passa dopara mangngu tana , yidda ngaradukkada patanggassara. Para Rasul Da Yappara ¹⁷Takka ngaradukka imam kalada da kaddi , karangngadara ngaradukkada makira yidda kabogura Saduki, dangngu yidda na dangui ni milla ati. ¹⁸Yidda da yappara para rasul dangngu dappatama darra ti gallu kalada. ¹⁹Takka, ni kajidungani , stu malaikata nai Muri na buari ni malowi - malowi gallu, na dutu palusadarra, dangngu linna, ²⁰"salaku, dengira, dangngu patomagi tu - tu ti umma nai Muri ngaradukkni ni panewi nai Muri ni ngera muripa gia". ²¹Dangngu , badda baisaka parangngi, banna pabarasani , yidda da tama ti dalu umma nai Muri Allah dangngu gesa passakola . Mabba imam kalada dangngu tu - tu makka rangngani da takka , yidda da pakkabuadara Sanhendrin dangngu ngaradukkada mabokula Gereja Israel, baisaka da palewara tu ti gallu kadda karangadarra rasul - rasul do kadda soruna ti yidda. ²²Takka, badda takkaka pappalewa do, yidda attada tabbu kamaraka tumma duada rasul do ti gallu. Baisaka, yidda da bali dangngu da pekadarra, ²³dangngu lidda, yimmi matomagi ni gallu go pakusi dangngu ngaradukka mabotidara dangngu madawwi da dengira ti saga malowi, takka bamma buasa , yami attama tabbukama stu ti nai dali. ²⁴Dangngum, makatowagi madawwi ni umma nai Muri Allah dangngu imam kapala badda rangngi ni panewi go, yidda da lallu bingu dangngu para rasul do da pakka tana-tanana appa linna sama pungnguni ni ngera go banna dadi. ²⁵Baisaka, ni stu banna mai dangngu na pekadarra, "etaraka do ! tu tu pappa tamami ti gallu tangnga dengirada ti umma nai Muri Allah dangngju da passakolara tu dangu. ²⁶Baisaka , makatowagi ni dawwi ni umma nai Muri Allah dangngu ma magallui yinna da salaku dangngu karangadara rasul- rasul do , takka atada waimanna buttu ati mabba yidda : madautadarra tu madangu angga da tukku a'maka watu. ²⁷Yidda badda karangadarraka Petrus dangngu Yohanes, yidda pa sagadarra Sanhendrin, baisaka imam kalada da katanara yidda. ²⁸Linna, yami badda ammadawu waina bai amba sallu passakolama ti dalungara go , takka yimmi badda pannu nissa ni Yerusalem dangngu nippa pekamu dangngu yimmi nippa wukkumi kamma tagu ditangngu ditai ni ra nai ni tu no". ²⁹Takka, Petrus dangngu para rasul da siimai, " yami na marisi pammanudu ti Muri Allah wali ti tu rara. ³⁰Muri Allah boku dai da yitta badda pakaddi nassa Muri Yesus , nippa baddahn pappami dangngu bai tewila ni yinna ti yai sarikka. ³¹Muri Allah na dedika pajagani yinna ti lumma kawana-Na mabba katowai dangngu ma tangngu pamanu mara tutu payanarra kanna Maria tutuda Israel dangngu atta pakerlului ni doku jala. ³²Dangngu, yami kadda maeta mata wali ti ngaradukkani gia dangngu tu mannuni Ngasu Matua, ni pa yanai Muri Allah ti tu- tu ma madauta-Ni ³³Yidda badda tomaka parangi ni ngera go, ni atida yidda samani pakkadussukai dangngu ni pawukda ka pappara para rasul do. ³⁴Takka, ni stu Farisi mangarana Gamaliel ,stu

gurrū Taurata pappā aka tu dangū na dengira ti sagada Sanhendrin dangngu nappalewara para rasul do kadda palusa tunjudarra.³⁵ Baisaka, yinna linna ti yidda "Ha, tu Israel, paboti padassana pani ni pabussa pa wolumi ti sada tu do."³⁶ Mabba, pipirra rasi ma badda halluna, Teudas na kaddi, na takki wikkina tu kalada dangngu takki pa patangasu tu mappabolu dangngani yinna. Takka, yinna da pappamanui danggu tu makeri yinna, da tayagara, labba atta ou patanji.³⁷ Baisaka Teudas, Yudas wali ti Galilea na kaddi, ti laddu - laddu / sensus, dangngu da patangngi tu dangū kadda kerī yinna. Yinna da pappamannui dangngu ngaradukkada tu makeri yinna da tayagarra.³⁸ Mabba, tuni hai ti dalu madadi go, yawwa ku papekagumi : amba tukkimara tu do dangngu amma ammudarraka yidda. Mabba, nikki nippawukku dangngu ni papadowi go wali ti tu rara, ni ngera go atta ou ma si ni.³⁹ Takka, mikki ni wukku gia walini ti Muri Allah, yimmi atta muddama bai padangngui pa risi lappata yimmi enga koligumi tangnga papami Muri Allah.⁴⁰ Yidda da kerilolui ni papekanai Galmaliel baisaka, banna kayekadarraka rasul do, yidda da palura dangngu da sinidarra rasul do ambadda panewi ti dalungaraai Muri Yesus, baisaka da bakadarra.⁴¹ Mabba tuni haisa, rasul do salakudassa wali ti sagada Sanhendrin dangngu ogalla, mabba yidda da pangaddarra wanna nassa ni sadukka jarra tutuni ngara Yesus.⁴² Dangngu kira laddu, ti ummanai Muri Allah dangngu wali ti umma-umma yidda ata panjamanna badda papeka dangngu badda patomanggi ni Injil mabbai Yesus yinna kaddai Kristus.

Chapter 6

TUMMA PITTURA TU PAPEDI TUTTU PAKKAWATTU MESA ¹Ti laddu-laddu hai, badda sullu patabanakka lakawa passakola na sungngai ni sadukka wali ti tu-tu Helenis ti sangada tu-tu Ibrani pullupia, mabba kawinni balu da yidda badda atta gomara ti dalu yadara panga kira laddu. ²Mabba tumma sakabullu duada rasul do da kayeka dabbadarra lakwa passakola dangngu lidda "atta na pullupiamai ni tuttuma yami ba attama gomanggi ni panewinai Muri ba pamanyului ni ngera nga. ³Mulla ni ka, olidadigu , pedimikka, tu mapittu wali ti yimmi ma mangngu tsda dassana ma bannuna Ngasu Matua dangngu ma pat ati, padedikama yami tuttu nai ramma gia. ⁴Takka, yami ma pakkalua ti dalu sabaya dangngu ti dalu passalakui ni penewi nai Muri. ⁵Ni panewi go nappa dassa ati narafukka tu, dangngu yidda da pedi Stefanus, tu nimmabannu kirana dangngu ati wai dangngu Ngasu Matua , dangngu Filipus, Prokhorus, Nikanor, Timon, Parmenas dangngu Nikolaus stu proselit wali ti Antiokhia. ⁶Yidda da karangngadarra ti sagada para rasul, dangngu baisaka passabaya, para rasul da tauri ni lummada ti pannu katowada tu mapittu. ⁷Panewinai Allah da sabbara pangalanggi dangngu danguda lakawa passakola ti Yerusalem da sullu patabana. Resipia sisa kabogurra kalada imam da pakerloluna ti imam no. ⁸Dangngu, Stefanus ma bannuna kawattu dangngu dita, ma badda passalakui ni ngera ma dassa dangngu tada - tada bissa ti padua tu dangngu. ⁹Takka, pirra - pirra tu wali ti sinagoge pa takki tu - tu Libertini , tu - tu Kirene lappaka tu - tu Aleksandria, dangngu pira - pira wali ti Kilikia dangngu Asia , da kaddi dangngu da palummuna silu dangngani Stefanus. ¹⁰Takka, yidda do atada muddama pa papagi ni pappangadda waina dangngu Ngasu Matua ma olini Stefanus banna panewi. ¹¹Baisaka, dangngu - dangngu badda pasutta ti pirra - pirra tu kadda panewi , " yami badda rangngimai ti tu nia banna wundai ni panewi ma atta dassa puluwainai Musa dangngu Allah. ¹²Dangngu yidda da sussadarra tu dangu mabokulla - mabokulla dangngu ahli- ahli Taurata , baisaka da mai ni Stefanus , da wappayi baisaka da karangngani ti sagada Sanhendrin. ¹³Yidda dappa sagadara ma eta mata ma kawassu ma lidda, " tu nia atta na malli panjamanna pawunda panewi ma papagi ni panyia Singira gia dangngu ni Hukku Taurata. ¹⁴Mabba, yami badda rangngimai yinna ba linna mabbai Muri Yesus ma walina ti Nazaret enga parussanai ni panyia gia , dangngu na wungngani ni pata tana nippa badda ballinai Musa ti yitta". ¹⁵Dangngu, badda kadurai ni ngoranai Stefanus , ngaradukkada tu ma madiddi ti dalu Sanhendrin da etai ni ngorana samani ngora malaikata.

Chapter 7

Nipa Se Nai Stefanus ¹Baisaka hai, na panewi ni Imam Kalada "Pani na pullu piai ?" ²Dangngu Stefanus na simai "ngaraduka mi baku anguwuagumi, dangngu baku amagumi, rangikiwa yawa; Allah ni ma bissa madi, da etai boku appuda yitta, Abraham mabba yinna ma oupuna ti Mesopotamia, na engapuna ti Haran. ³Dangngu napanewi ti yinna, salakuwuka wali ti tanamu dangngu wali ti tana papatakkaGu ti you. ⁴Ba linanisa, Abraham na dujakagi ni tana tu Kasdim dangngu hai nisa ti Haran. Dangngu wali hammima banna mati ka ni amana, Allah na palewai lalinna ti tanagia, panyiamu laddu gia. ⁵Takka Allah atta na yamani hakku ti yinna , atta sakapibi ma tanapy pa yanai, na janjini banna ya ti Abraham takka atta ou pu anana. ⁶Takka, Allah napanewi tunihai ni ana umbukana sama tuka tu tama ti tana pa atta lakasa , dangngu yidda dapa atadara dangngu dapa jarrara ti pata ngasu tau ni tarru da. ⁷Takka yauwa kuhukkudara tu tudangu mapa atara yidda panewinai Allah dangngu ti sabali ni hai yidda da lusa wali hammi dangngu da sabayaga ti pannyia sia. ⁸Baisaka, Allah nayai jaji lusa timarada, Abraham yinnaka amanai Ishak dangngu na paburruni ti marada ba walu laddu ni umurana, dangngu Ishak amanai Yakub, dangngu Yakub amada marakabullu duana bokuda. ⁹Banna, mimura ati dangnga Yusuf, bokuda yitta da batta ni ti Mesir, ba tuni haika, Allah na karangngani Yusuf. ¹⁰Dangngu ni gatani wali ti ngaradukkanai ni sadukka dangngu na yani dangngu lakasa papa ti saga dadi kapala ti Mesir dangngu ti istana. ¹¹Ti tau sisa, banna dadi sa bencana sadukka kalada ti tana Mesir dangngu Kanaan dangngu nadadi ni sadukka kalada dangngu boku dai - appu dai da yitta atta pianisa badda kolina pa nga. ¹²Banna, rangngisa Yakub, ba ou gandum ti Mesir na palewara boku-appu da yitta lau ti hai, ti kawungnga lauda. ¹³Badda lau pakka duada wai, Yusuf na palakkasa wikkina kadda lakasani abgnf angnguwanu, dangngu olidadinai Yusuf kanna tarangui anna lakasani Firaun. ¹⁴Baisa hai, Yusuf na panewi dangngu na dangngi Yakub, ni amana dangngu ngaradukkada angnguwanu, ngaradukkada tu mapittu kabullu limadara. ¹⁵Baisa, Yakub halluni ti Mesir dangngu mati hai nasa , yinna dangngu boku-appu da yitta. ¹⁶Wali hammida , dapa lalidarra to Sikhem dangngu da tauyi to ratio pa badda so nai Abraham dangngu no dangunarri no dowi wali to to ana - umbuka nai Hemor to Sikhem. ¹⁷Ma tuni Hakka, banna takki patukkisa no laddu no pajaji nipa pabadda pa ya to Abraham, tu - tu da patamba - gamba to Mesir. ¹⁸Kappa out sangaji ma kaddi wali ti Mesir, ma attack lakkasa ammani Yusuf. ¹⁹No sangaji nai na ka wowara tu - tu da yitta dangngu dajarrara boku - appuda yitta, badda padakkadarra yidda ba kawussukadarra lakawa rara wudi dadida yidda attack attack lodu manna pamuripa. ²⁰To ask hai, na dadi Musa dangngu namanada pungngu na to matanai Allah. Dangngu Musa da payarai aka na taula wullana tarruna. ²¹Dangngu badda kawassuka ni sa , ana - anakarrana Firaun na tekii, na pamatuai samma tu ana wikkina. ²²Ba Tunisia Musa da ajarrai to pata tu Mesir dangngu yinna na lakkasa dabba ti dalu panewi - panewi parammana. ²³Ba tunika , takka Musa na tutusani umurana pata kabullu tau na sungngai to atina Hanna tomadarra ngaradukkada angnguwanu , yiddakadda walla tu Israel. ²⁴Dangngu Hanna etasa tu - tu wali to yidda da palewarra dangngu sama atarra, hammimi Musa na gatarra tu papajarra do. Dangngu na balasarra dangngu na pamatira to Mesir do. ²⁵Musa na kirai, angnguwanu ngaradukka da lakkasagi nai Allah ma yadarra mannangu wali ti sadana, takka attack malli out amma palakkasada. ²⁶To laddu sawawi, My no mai ti tu Israel ma tangnga patappakadda, dangngu yinna na tomadarra , linnadarra hei attai panyuwu makana yimmi , yimmi ma paangnguanammi .Kaddi mi papadissa Wilkins? ²⁷Takka, tu ma tawui ni angnguwanu no Musa na waidalani tu sabali na panewi Hera matagui ni hakku dangngu hakim ti yami? ²⁸Palinni, yimmi mi wukku pa pamati samma tuni yimmi bai pamati no tu Mesir yanamaina ? ²⁹Da rangngisa pa panewi wai na ni tu no, Musa na palai dangngu na tu patoma ti tana Midian. Ti hai, yinna Amanda wali ti duada lakawa Mani. ³⁰Manna tomaka pata kabullu tau , stui nimma malaikat na patakka wikkina ti Musa ti marada robangu ti tadulla Sinai. ³¹Hanna etasai Musa, yinna nabangara dangngagi ni paetana go. Dangngu Hanna tukkissa ba pa tadani hammigini li nai Muri. ³²Yawwa kadda ALLAH, boku - appumu, ALLAHna Abraham, dangngu ALLAHnai Ishak, dangngu ALLAHnai Yakub, Musa nakatattaka, madata dangngu attack nabani-bani patadani. ³³Baisaka hai, Muri na panewi ti yinna, "pasilliri ni klokumu wali ti wissimu mabba ni panyia pa dengiramu ni kaddai ni tana bissa. ³⁴Yawwa kueta pungngusa ni milla - jarramu umatGu ma ou na ti Mesir badda rangngiri ni karawuka. Dangngu yawwa gia burrugussa bakku pamannu wawara yidda dangngu gia , mai wukka, yawwa kupalewawu ti Mesir. ³⁵Musa pabadda jukkaradda ba lidda ; " Hera mataugu haiku dangngu bahakim ma yami ?" Yinnakadda papalewanai Allah banna dadi hakku dangngu mannu Mara , ti lumma malaikata ma patakka wikkina ti yinna ti uttangngu patara. ³⁶Nii tu nia maka tomadarra yidda napalusadara ,tangngadarra , tangnga padadi ni tada bangara dangngu tada-tada masa ngedadina ti tana Mesir, dangngu ti tadarara dangngu ti marada robangu ti pata kabullu tau. ³⁷Yinna kadda Musa ma penewi ti tu Israel: "Allah ma pakaddimi sa tu mabokula manyurra samma tuni yawwa wali ti jonga angnguwanu - angnguamu. ³⁸Yinna nia tu ma ouna ti jonga kalebu tu matua ti marada robangu dangngu malaikata ma penewi ti yinna ti

tadulla Sinai dangngu olida boku-appuda . Dangngu yinna badda kawinassa ni panewi pa muripa dangnga ni payada ti yitta. ³⁹Boku-appu da jukkarangngi kapiani ba maupa ti Musa, takka ba pasigilai dangngu wukku pabali ti Mesir ti atida yidda. ⁴⁰Dangngu da panewi ti Harun : " Wolu gama yami pakaoduka ma salaku ti sagama hai mabba Musa nia , na palusaga ma yami wali ti tana Mesir, attack malakkasaamaja pa ni madadi ti yinna. ⁴¹Na, na wolui ni kasala ana sapi dangngu da yari ni pa ni kwattu sabaya ti passa barada go dangngu da negu jaki ni pawoluda wali ti lummada yidda. ⁴²Ba tunhaika , Allah atta na ngadumaraka yidda dangngu na ammadarra badda sabara do ni tantara awangngu , samma tu ni patuli ti boku ma manyurra. Pa ni yimmi mangindiri ti sagama badda passabarrimu dangngu ni pa ti pasabaramu.Ti pata kabullu tau ti marada robangu , ta tu Israel ? ⁴³Yimmi mangindini umma depa dau dangngu ni badda marapumu , Refan, ni kasalla ana sapi ni wolumi ka karoddukagi ba limmi. Dangngu yawwa Ku kawussukagu ti sabali Babel (Am.5:25 - 27) ⁴⁴Boku - appu dai da yidda dangngu umma ta da ti marada robangu . Samma tuni pa pareta wait nai Allah tangnga panewi ti Musa, kadda wolui samma tu ni pabadda etana. ⁴⁵Badda kawissani umma hai , boku-appu dai da ngindi tana karangnga dai Yosua, ba tangnga palummu dai tana yidda wali tu - tu sawawi ; pa badda pa pasigila nai Allah wali ti saga boku - appu da yitta toma ti Daud. ⁴⁶Daud nakolina maringngi - malala ti saga nai Allah dangngu na dangngi nakolina panyi mandangu tuttuai Allah Yakub. ⁴⁷Ba tu nisa, Salomon ma pakaddi umma tuttuna yinna. ⁴⁸Takka ni marisi pajaga attack nyia ana nipawolu wai lumma tu rara, samma tu ni ni palangi da manyurra. ⁴⁹Awangngu ni kaddai ni krosiGu dangngu ni pannu panyia, pakka dakkini wissiGu pa ni ummasa ni pawolumi tuttuGu? Na panewi Allah aitaka pa ni panyia pa panjaGui? ⁵⁰Attack ni ammai ni lummaGu mawoluri ngaradukkanari dia? (Yes. 66:1-2). ⁵¹Ei, yimmi tu - tu matalu katowana, ni still dangngu katillu pa atta tau taxa, yemmi mi jukkaragi ni Ngasu Matua samma tu ni pawoluda boku - appumu? ⁵²Dangngu yidda mapappa tu ba attack dapawalana ni rash mai nai nimma pullu pia langngu takka, nimma gia laddu nawolui ni sadamu samma tu ma attack pangambina dangngu mapamati. ⁵³Yimmi ma badda kawwi ni hukku Taurat sama badda patomadi malaikata-malaikata, takka yimmi attai jagamai.Stefanus Ba Pamati ⁵⁴Ba tangnga dangngu darri no ukku-ukku do , atida yidda na wunakai dangngu na pa pakka kirrukarri undui Stefanus. ⁵⁵Ba tunika , Stefanus na karangani Ngasu Matua, naduala to awangu dangngu na etai no kabibakana Allah , dangngui Yesus na dengera to kawana nai Allah. ⁵⁶Stefanus napanewi : "Dangngu!, yawwa ma etai awangngu na tabuwai dangngu ni ana tu rara na dengira to kawans nai Allah. ⁵⁷Tanks, yidda na kawiyaka dangngu li na wandungari dangngu matoninari ni katilluda , da pasama wukku patau Stefanus. ⁵⁸Baisaka, yidda da wrdakanni to sabali lieu wali to kota dangngu datukkui waini watu.Baisaka hai, ngaradukka saksi-saksi mata dapasili ni kalabi kaladana yidda to wissinai ni stu masalemu ni mangaranai Saulus⁵⁹Dangngu yidda , da wewikai Stefanus na tangnga padowuna dangngu napanewi " Muri Yesus ,yemagasa ni ndewagu" ⁶⁰Baisaka hai, na Baisaka papanyukka , yinna napadowu wandunga pungnguna, " Muri , ambau patagukiddai ni doku jala gia to yidda".Dangngu Baisaka balinna matinasa.

Chapter 8

¹Dangngui, Saulus na busa mannugi banna pamati Stefanus. Saulus Na Buttarra Jemaat Ti Yerusalem Ni laddu go, na palura dangngu na dadi haini ti sadada Jemaat ti Yerusalem dangngu yidda ngaradukkada tanyabbara ti manua Yudea dangngu ti Samaria sigiladda yidda rasul. ²Sawawi tu saleh datanini Stefanus dangngu napakamaikagi mangasini malallu kalada ni ti saga na. ³Takka, Saulus naramma tutuni banna pawarisara Jemaat tutuni banna tana to umma dangngu umma. Yinna napatangngira mani dangngu kawinni , baisaka napatamadarra ti gallu. Filipus Napalodugi Ni Lii na Ti Samaria "Baisa, yidda na badda mawewara na da kalisuna badda palodugi ni lii. ⁵Filipus na burru ti sauna panyia ti Samaria dangngu na palodugi ni ngeranai Kristus . ⁶Dangngu ni tu dangu tangnga kasisada Mazda botina pa ni ni papanewi waina Filipus badda rangngisa dangngu badda etasa ni tana - tadani masangena ni papasalakunai. ⁷Ni sangasu mairraka malusa wali ti tu pasadoparana, napa padowi pawandina maka rajuka da tu ma kalikku dangngu ma kajeku ni papatagasa. ⁸Ni kaddai hai ougini payawau - kakallakana ti kota go. ⁹Baisa, ouni stu mani ma ngaranai Simon ba attana lodupuna ni papawanna waiting kota dangngu na wolui ni bangara dangngada tu Samaria dangngu ni takkini danna yinna tu kalada. ¹⁰Ngaradukkana ni tu , wali tu kalikku lappaka ba toma ti tu kalada liddani tu nia hakkunai Allah mai ni patakki "kalada". ¹¹Dangngu yidda da boti pungnguni , mabba tunisa Tartu yinna badda wolu naraka yidda kalada at I dangngagi ilmu pawannana. ¹²Dangngu kapu badda dangunani tu do mawai Filipus ma patomagi ni lii ngerani ni sangaji nai Allah dangngu ni ngaranai Kristus Yesus, yidda daparissadara ngaradukkada kawinni - mani. ¹³Mussuka, Simon wikkina na pawai dangngu ba baisaka pa parissai na enga pangutanati karasanai Filipus, dangngu banna eta pissani tada - tada visa dangngu tada - tada pa atta kalli eta nimma dadi na kalada ati dangngagi gia . ¹⁴Ti raps go, do rasul - rasul ti Yerusalem da rangngira tu Samaria badda kawu dassani lii nai Allah , yidda da palewarai Petrus dangngu Yohanes ti tu hai sa, ¹⁵Yidda badda mai dangngu da sabaya ti yidda tutuni yidda badda kawwini Ngasu Matua. ¹⁶Takka, ni Ngasu Matua atta na burru samma pui ti todody wali ti yidda tutuni yidda dengira haini ba badda parissa tidalu ngaraNai Muri Yesus. ¹⁷Baisa , Petrus dangngui Yohanes na dedikagi no lummana to taddu da yidda dangngu yidda da kawwini no Ngasu Matua. ¹⁸Takkai Simon banna etasani Ngasu Matua da yanai banna dedikagini lummana ti rasul - rasul, Simon na takka dowi to rasul - rasul do. ¹⁹Dangngu na panewi, "ya mannugu hakku go tuttuni ngaradukka tu yinna, yauwa kutauni lumma gu ti tadduda ma kawwi Ngasu Matua. ²⁰Takkai, Petrus na panewi ti Simon " semoga no dowwimu go banna buttari na kuranga dangngagu ba no pangaddagi pa koli wai no payanai Allah banna waigi dowwi. ²¹Yimmi atta out ma kawattumi atta walika hakku ti magiana , no atimu attana lurusai ti saganai Allah. ²²Ba linnisa , pabalijani pangaddamu mawali ti ma irraka go dangngu mu sabaya ti sadanai Muri, ba piakadanni wuleku atimu kapia kolimu paayina. ²³Takka badda etagumika yimmi ti dalu kapaddu paita dangngu ba sirru jala. ²⁴Tuwai amunika na simai Simon ; mi sabaya ti Muri kapuni pani pa simannu ni palangimu pekasa attana lii mara yawwa. ²⁵Takka, badda baisaka sasaksige Petrus dangngu Yohanes da penewi pullu oia dangngu da panewi ni liinai Muri .Yidda da bali ti Yerusalem bangngu salakudai wali ti ti desa - desa Samaria. Pelipus Naparissara tu Etiopia ²⁶Baisa, malaikata nai Muri da panewi ti Filipus , ti Isra mappaka burruna wali ti Yerusalem sagana ti Gaza lara hai lara maka siddi. ²⁷Pelipus na kaddi dangngu na salaku dangngu na etai stu Etiopia yidda kadda tu ma badda lusa na ti maradda, wali ti stu pejabat pengadilan Sri Kandake , ratu sangaji Etiopia yinna ma tangngjawabdi wali ti ngaradukka dabba nari ngawuna ni ratu.. Yinna badda mai naka ti Yersalem pasabaya. ²⁸Dangngu na bali - bali , tangnga madadi na ti karetana dangngu na bacai Nabi Yesaya . ²⁹Baisaka hai ni Ngasu Matua na panewi ti Filipus , " salaku kai pakka sisana ti kareta go". ³⁰Takka, Filipus na palai ti kareta hai dangngu na rangngini tu no tangnga baca nai bukku Nabi Yesaya. Filipus na pakatana ti yinna " appa linni tua mupalakkasa kaddaja pani ni psbacamu tua ? ³¹Dangngu ni tu no na simai " pani pa pia dangngagu ka pia pinikai ou stu mapa memuja ?" Baisaka na kayekani Filipus pasawi dangngu na madiddi karangnjani. ³²Pada waktu itu, tangnga baccanai ni bukku bisca ni punni ni linna " yinna dangindi ti panyia bebi paropu, dangngu sama tu wali saniwu ana bebi atta pa kikki rapui ni wullu ni nimma dangngu atau na kabangngasi dangngu yinna atta piamanni banna buwwai ni ngadan-Na. ³³Ti dalu kehinaa-Nya , ni keadilan badda wassi dassa ti pannu tana. Herai nimma lolukannai ni lara dadin-Na? Sebab, ni murippanna badda rampassaddassa wali ti pannu tanah." Yes 53:7-8 ³⁴Baisaka, yidda sida-sida da simai dangngu lidda ti Filipussa," Yawwa ku dangngiwu ti youna ,tentang hega Nabii nippa langinna, yinna wikkii atau tuu sawawii ?" ³⁵Baisakai Filipussa linna dangngu da panewi wali ti kitab suci,, " yinnai filipussa na berkotba tutunnai Yesus. ³⁶Dangngu, ba tangnga lau patabbukadara ma salaku yidda ti toma ti panyia ma pawena, dangngu malusa ti maradda do da panewi " botinikah ougini we ! Pani ni ma pawabbawa ba parissawu ?" ³⁷(Baisa, Filipus na panewi " ni kai tuan mu pawai wali ti ati tuan ; tuan modagi". Baisa yinna na simai dangngu na panewi " ku wai Yesus Kristus ba Ana nai Allah.") ³⁸Baisa ma lusa maraddana do da pareta ni kareta badda pangngu . Dangngu

yidda tu maduada burru ti we, Filipus dangngu malusa maraddana do Filipus na parissai.³⁹ Badda baisaka yidda ma tu ma duada badda lusa wali ti we, Ngasunai Muri na ngingdii Filipus banna salaku, dangngu malusa maraddana do atta da salu eta wali sa, baisa dapangala gini salakuda karangngagi ni sanangngu.⁴⁰ Baisa Filipus na koli wikki ba ou ni ti Asdod, dangngu banna lii tiuttangngu go, yinna na tomagini lii ti ngaradukka kota lappaka yinna banna toma ti Kaisarea.

Chapter 9

Saulus Nakeri Yesu¹ Tangnga , Saulus tangnga pangalana banna pasadukkarra dangngu banna papara yidda lakawa - lakawa papewanai Muri, na salaku napatoma dangnga darra Mabokula Kalada,² Dangngu nadangngi surata wali ti yidda , tuttuda yidda sinagoge - sinagoge ti Damsik kapiani baoukaka yinna papatabbuka dangngana langnga kahera wali nima pawai nakeri ni lara hai , langngaka mani dangngu kawinni , yinna kapia karangngadara badda taura ti kongga ti Yerusalem.³ Tangnga talira banna salaku , yinna taba tukkinasa ti Damsik , dangngu aita pabeti waigi allu takanai nimamakabibaka wali ti awangu banna wailangu ti kalisuNa. ⁴Baisaka, yinna na kanabu ti tana dangngu narangngi lii mapanewi ti yinna .Na"Saulus, Saulus , kaddi you mupassadukkarawa Yawwa ?".⁵ Saulus napakatana, "Maherawukka You, Muri?" Dangngu, yinna napanewi, "Yawwakadda Yesu, passadukkamu you. ⁶Takka kaddiwuka dangngu tamawuka ti kota, dangngu you dapekagu ni pawukku you pasalakui". ⁷Tu - tu masalaku karangani Saulus dadengira atta ouamma mapanewi badda busaka parangi ni lii gou, takka atta ouamma paetada .⁸Saulus na dengira wali tana, dangngu ni matana badda pawallanaka , yinna atta napiapunni banna paetana, .Baisaka, tu - tu dou dawedakani waini lumma dangngu dakarangani banna toma ti Damsik. ⁹Dangngu, taula ladduna ,Saulus ba atita napaeta, dangngu aita nangaa dangngu banna unnu.¹⁰Timana, ouni ni stu lakawa papalewanai Muri ti Damsik, ngaranai Ananis .Baisaka, Ananias napanewi linna "yinna kadda yawwa,Muri". ¹¹Baisaka, Muri napanewi ti yinna- na" kaddiwu dangngu salakuwukka ti lara nipatakkida lara matanji ti ummanai Yudas! manyarani ni tu Taurus mangaranai Saulus dangngu, etasa tu nou tangnga sabayana. ¹²Dangngu yinna badda kolinaka sisa tada paetawaina ba ouni ni-stu mangaranai Ananias banna mai dangngu napatadu nai ni lummana hai desa kapiani yinna banna paeta balinna".¹³Takka Ananias nasima "Muri, yawwa badda rangngiguka wali ti tu dangngu ngera ni tu nou. Lalu dangngu nika ni papadowwina ti sadadakalebu sarri -Mu ti Yerusalem; ¹⁴Dangngu sia yinna ma ou kuasana wali ti mabokulla-mabokulla makatowagi kapiarandinara ngaradukkada tu makayekagu ni ngaraMu. ¹⁵Baisaka, Muri napanewi ti yinna , " Salakuka ni tu nia yinna papakigu dangngu papedigu mangindigai ningaraGu ti sagada tu - tu sawawi, dangngu ti sangaji - sangaji lappaka ti tu Israel. ¹⁶Dangngu yawwa kapia patakagui ti yinna lalu dangngunisa yinna banna sadukka mulla ni ngaraGu".¹⁷ Baisaka, Ananias nasalaku dangngu na tama ti umma hai , dangngu na baisaka pabinjalai ni lummana ti taddunai Saulus, yinna napanewi , "Angnguwaugu Saulus, Muri Yesu banna patakka wikkina ti you na tangnga pamaimu hammuna badda palewa nawaka kapiani yimmi bai sullu etawalika dangngu kannapanu waigi Ngasu Sarri." ¹⁸Baisaka, go meme , ni ma ouna sammatu napi-napiya banna kanaburi wali ti matana dangngu yinna pia naka banna paeta balina.Baisaka , yinna kaddi nasa dangngu da parisai.Saulus Mulainasa Banna Pekai Ngaranai Yesu¹⁹Tomaka, banna baisa pangaa , Saulus pakaluanasa , yinna dangngu lakawa - lakawa papalewa ti Damsik ba-pipirra ladduda.²⁰Baisakahai, gesanasa papekani Yesu ti Sinagoge - Sinagoge dangngu napanewi linna "Yesu yinna kadda Ananai Allah" ²¹Ngaradukkada tu marangngi dalangadda dangngu da panewi "Angga yinna da ni ma ouna ti Yersalem ma pamatira yidda ma takki ni ngara gou dangngu pamaina sia banna wukku pakarangadara batangnga randidara ti sagada mabokula - mabokula makatowagi? ²²Takka , Saulus nataba pakalua dangngu dabingu dangngagi tu - tu Yahudi maengana ti Damsik dangngu kaddaeta pullu pia Yesu ba yinna kadda Kristus.Saulus Nasigila Wali Ti Tu Yahudi ²³Banna tomasa pipirra ladduni tu - tu Yahudi pa aturra dabba dassa kapia pamatii Saulus. ²⁴Takka, ni paaturada yidda dou badda lakasanasa yinna Saulus.Yidda dajagai ni malowi - malowi kalada laddu kajiddunga kapiada yidda badda pamati. ²⁵Batunisahai, lakawa - lakawa papalewanai Saulus dakarangngani nakajidungani dangngu dapaburruni badda paliini ti tembok dangngu dapaduluni hallu bawa ti kalokata.Saulus Ti Yersalem ²⁶Tomaka Saulus banna takka ti Yersalem, yinna nakaka banna paodila dangngadara yidda lakawa papalewa , takka yidda ngaradukkada madauta dangngni dangngu aita dawaimai ba yinna lakawa papalewa. ²⁷Baisaka, Barnabas na paketa kokulumma dangngani banna karangngani ti sagada yidda mabokula, baisaka dinalolukai ti yidda apalinni sammani banna etai Muri tangnga ti larai banna salaku dangngu Muri badda panewinakka ti yinna- na , dangngu wuapa appalinni samani yinna banna barani papanewi ti ngaranai Yesu ti Damsik.²⁸Baisaka, Saulus nakarangngadara yidda badda tama - lusa wali ti Yerusalem badda barani papanewi ti ngaranai Muri. ²⁹Yinna na panewi dangngu napatayaka dangngadara yidda tu Helenis , takka yidda pa badda wukkudasa badda pamati. ³⁰Tomaka olidadi - olidadi ti madidi badda lakasanggi ni mulani hai.Yidda dakarangnga-ni banna burru ti Kaisarea dangngu dapalewai ti Tarsus.³¹Baisaka hai, Kalebu matua ngaradukkani ti tana Yudea dangngu Galilea, dangngu Samaria mikaligi ni moripa sanangu mitumbumi.Dangngu , nimuripa bammadauta dangngani Muri haigummi dali korugummi Ngasu Sarri yidda pangala badda patabana.Petrus Ti Kota Lida Dangngu Ti Kota Yoppe ³²Banna tomakasa ni rasini Petrus banna kalisugi ngaradukkani ni tana hai , yinna wali lappa kunjunganara tu - tu ma wailanngu ma engana ti Lida³³Ti panyia hai, yinna natomani stu mangarani Eneas, ma

badda tarruna banna maturru ti panyia pamaturru bua walu tauna mula yinna banna kalikku. ³⁴Baisaka Petrus na panewi ti yinna-na Eneas, "Kristus Yesus ma patangngasawu, kaddiwuka dangngu padassa kabuarika ni pamaturru waimu ? dangngu ti rasini gou mema Eneas banna kaddi. ³⁵Baisaka, ngaradukkada tu ma engana t Lida dangngu Saron ma etai ngaradukkada dapabalina ti Muri. ³⁶Ti rasi ni hai, ti Yoppe, ou ni stu lakawa papalewana ni kawinni ningarana Tabita, dangngu ba pabali kaja ni siluni Dorkas. Yinna nabanuna banna woluni madassa dangngu banna takki ni ngera pagatana. ³⁷Toma ti ladduni hai, dadinasa yinna banna analalu lappaka banna mati, baisaka badda tomaka tu - tu badda baisaka parissai , yidda da pamaturruni ti panyia bara oles. ³⁸Karena Lida ou ni ti karasa Yoppe, dangngu lakawa papelewa, badda rangngi Petrus ba ouni haina , da palewa tu maduada to Petrus dangngu da dangngi to yinna - Ma amba mutundadai bay salaku to panyiamama yami" ³⁹Baisaka, Petrus na kaddi dangngu na salaku karangadara yidda, dangngu yinna banks takkaka, yidda karangadara Petrus to koru desa. Ngaradukkada kawinni Baku dengiradai to karasanai Petrus badda mangasi, badda patakkadi no kalabi dali padammana banks pakidi dangngu no kalabi -kalabi sawawi ni padammana no padusuna yinna Dorkas baoupuni yinna banna karangadara yidda. ⁴⁰Baisaka, Petrus napalewadara yidda ngaradukkada badda lusa, baisaka na katikkana na sabaya. Yinna napabalina banks sagani kaminai Tabita dangngu yinna napanewi "Tabita kaddi wu ka" Baisaka no kawwini nou buanasa no matana dangngu banna toka yinna banna etai Petrus, yinna madiddinasa. ⁴¹Baisaka, Petrus na pajolani lumma yinna -na dangngu na gata no banna dengira. Sabali hai tangnga kayekanara tu- tu mawailangu dangngu kawinni Baku, yinna napatakani Tabita muripanai. ⁴²Dangngu ni madadi, you mawewarana sa to ngaradukkani to Hope olini stu no ngarana Simon, stu matangngu masissi kalita. ⁴³Takka, Petrus dangngui Simon tarrunna badda enganna ti Yope badda ramma kalitta mbada.

Chapter 10

Petrus dangngui Kornelis ¹Ti Kaisarea onii ni stu nimma ngaranna Kornelius, seorang perwira wali ti Pasukan Italia, ²tuu ma saleh dangngu ma mandauta dangnganni Allah, dangngu tumannuda tuu ti umma, yidda da rajin pa yaa sedekah ti tuu dan da selalu badda sambaya ti Allah. ³Sekitar ni malinni ti jam 3, kornelis ti dalu penglihatanna na etai ni stu Malaikat Allah banna tama ti ummanna dangngu linna: "Kornelius!" ⁴Yinna na tatappai ni malaikat dengan na mandauta dan linna, "Panii Tuan?" Malaikat linnanni, "ni sambayammu dangnguni sedekahmu badda sawinnissa ti sagannai Allah. ⁵Sekarang, palewawukka tuu ti Yoep dan kayekanni Simon, nippa takkidda Petrus, ⁶yinna enga karangngannai ni tuu nimma ramma kalitta nimma ngaranna Simon, ni ummanna nimma ona ti karasa tasikka." ⁷Takka ni malaikat mappa newi dangnganni ma badda salakunnakka, Kornelis na kayekandarra tumma 2 pelayanna dan ni stu prajurit ma saleh wali ti antara tuu ma selalu melayani keperluan pribadinya, ⁸dan banna baisaka papapekandarra yidda, takka dinna palewarra ti Yoep. ⁹Samma tunni massa rammunna, yidda batti lararra dan badda tukkissa ni kota, Petrus na sawi ti wogu umma, sekitar ti jammu 6 tutunni banna sambaya. ¹⁰Lalu, na paddanna manjiwu dan na bussanna pa nga, takka sementara yidda tuu badda sandiarri nippa nga, Petrus na kolinna penglihatan, ¹¹yinna na etai ni awangngu banna ta buwwai dan na etai ni karewi nimma ballarra na burru dan na terulurra wali ti 4 sudutnya labbanna tomai ti tanah. ¹²Ngarandukkannarri ni jenis bada nimma 4 wissinna, bada malata ti pannu tanah, dan ngarandukkannarri nimma mappa wurungnga. ¹³Baisakahaina, Petrus na rangnginni ni lii nimma linnani, "Kaddiwukka kau ropurri dan kau ngadi!" ¹⁴Akan tetapi, Petrus linna, "aita amma Muri. Sebab yawwa atta ku kalli ngaamma ma haram atau manajis." ¹⁵Dan ni lii pakka duada waini linni, "Panii nimma pa badda tahirannai Allah, amba limmi amma mi yimmi na harammai." ¹⁶Hal ini na dadii pakka taula wundani, dan tiba-tiba ngarandukkannani namma dedikanni ti awangngu. ¹⁷Saat itu, sementarai Petrus banna binguppu banna pangaddanginni artinni nippa etanna, takkaddassa tuu pa utussannai Kornelius sentara badda manyarranggi ni ummannai Simon, sambil badda dengirra ti malowi gerbang, ¹⁸sambil badda pakka yekanna, yidda da pakka tanana apakah simon nimpak pakka yekadda Petrus taddunnai sia? ¹⁹Sementarai Petrus banna pangaddanggi nippa etanna, Roh linnanni, "etapurakka, odarra tuu tumma taula mamanyarranggu. ²⁰Kaddi dan burruwwu, salaku karangngandarraka yidda tanpa bau raguwwu, karena Aku mappa lewarra yidda." ²¹Lalu, Petrus na burru ti yidda dan linna, "etammikka, yawwa kadda pamma nyarrammi yimmi. Panii ni alasan pa maiwaimu?" ²²Yidda lidda, "Kornelius, perwira ma warissa dan ma mamma dauta dangnganni Muri Allah, nippa badda lakkassadda tuu ni dassanna ti antara tuu Yahudi, na panamunnai ni malaikat Kudus untuk banna palewawu kau salakuwwu ti ummanna untuk banna rangngingui nippa pappa newi waimu." ²³Petrus na palewarra banna tama dan badda taddu hai. Bawwakkunnissa yidda da kaddi badda salaku pakka rangnganna dan tumma pipirra tuu oli daddidda seiman wali ti Yoep ma olindarra. ²⁴Sadedda ti lara badda takkaddakka ti Kaisarea. Kornelius badda napaddarrakka yidda dan badda pakka bua dabbaddakka ngarandukkadda oli wikkidda. ²⁵Banna takka dan banna tamakkai Petrus, Kornelius na jamburra lalu na kasokurra ti wissinnai Petrus banna menyembah. ²⁶Takkai Petrus na gatanni banna dengirra sambil ba linna, "Berdirilah! yawwa hanya tuu rara mannuwwa." ²⁷Sementara banna panewii Petrus dan Kornelius, Petrus na tama ti umma dangngu na etarra tuu dangu ma pakka buana. ²⁸Lalui Petrus linna darra yidda, "Yimmi milakkassanggi bahwa kekejian bagi tuu Yahudi untuk ba paolinna atau ba kunjungammi ma atta tuu Yahudi, takkai Allah linna, amba lummu ammawwu bahwa yidda tuu haramra atau tuu najis. ²⁹Nikaddai haina, yawwa di attaku keberatan ketika yimmi bai kanyekangga bokku pamainawwa. Takkanggia ku pakka tananawwa, panii ni alasanni bai kanyekangga yawwa?" ³⁰Dan, Kornelius linna, "Yenamainna 4 laddunni tepat jam 9 tuninggia bokku berdoawwa ti ummanggu, dan ku etai bahwa onistu nimma dengirra ti saganggu nimma pakinna kalabi bela ma kajilatta. ³¹Lalu, Linna, Kornelius, nissambayammu badda rangngissa dan ni sadekamu badda namussa ti sagannai Allah. ³²Baisakahaina, palewarra ti Yoep dan dangngii Simon nippa takkidda Petrus kanna pamaina. Yinna engannai ti ummannai Simon, nimma ramma kalitta ti karasa tasikka." ³³Nikaddai haina dukku palewa tuu ti youna, dan youna dassa atimmui dummu pamaina. Takkanggia yitta ngarandukkanda badda odakka sia, ti sagannai Allah, tutunni batta rangngii ngarandukkanni nippa pappa retawainai Muri ti yona." Petrus nappa tomanggi ni Injil ti Ummannai Kornelius. ³⁴Lalui, Petrus linna, "Nggia yawwa benar-benar ku lakkassanggi bahwai Allah attanna pasewa ammanda yitta. ³⁵Namun, ti setiap manua, tuu da mandauta danganni Yinna dan da rammai nimma benarra, nimma berkenan ti Yinna. ³⁶Nippa pappa newiwainai Allah banna patomanggi ti bangsa Israel ngeranni ni kabar baik tentang ni Damai Sejahtera melalui ti Yesus Kristus, Yinna kadda Tuhan ngarandukka dabbanni. ³⁷Yimmi wikki mi lakkassanggi ni peristiwa nimma dadi banna jallaranggi ni Yudea, mulai wali ti Galilea, setelah ni baptisannai Yohanes ba lolukkai, ³⁸Yimmi milakkassanni Yesus tuu Nasaret, appalinni samanni

Allah banna Urapi -Nya dangngu Roh Kudus dengan ni Kuasa. Ia na salaku banna kalisunggi ni tanah banna pasalakunggi nimma dassa dangngu dan banna patanggassarra tuu pa tindas roh jahat karena Allah menyertai Dia.³⁹ Yami saksima wali ti semua hal pa badda passalakunnai Yesus, baik ti daeradda tuu Yahudi maupun ti Yerusalem. Yidda badda wunnu dassai Yesus dangngu badda tewillanni ti yai sarikka.⁴⁰ Namun, Allah na pakaddii Yinna ti laddu pakka 3 dan na perkenankan Dia untuk banna patakka wikkinna,⁴¹ atta ngarandukka madda tuu, takka ti yamii, saksi-saksi pa badda pedinnai Allah sebelumnya, ma nga dangngu ma unnu bersama-Nya setelah Yinna badda kaddinnakka wali ti antara tuu mat.⁴² Dan, ia na paretamma yami untuk ba pekandarra tuu kadda bersaksi dengan sungguh-sunggu bahwa Yinna kadda nippa tetapkannai Allah sebagai Hakim tutudda tuu murippa dangngu tuu mati.⁴³ Bagi Dia, ngarandukkadda nabi da bersakksi bahwa nimma percaya di dalam-Nya da kolinggi ni pengampunan Dosa melalui nama-Nya." Allah nappa takkanggi bahwa yinna na tarimma dabbarra ngarandukkadda tuu.⁴⁴ Sementara Petrus banna panewipunnai, Roh Kudus na burru ti yidda ngarandukkadda ma rangngii ni Firman.⁴⁵ Dan, tuu ma percaya ma bersunat ma karanganni Petrus, takjub karena ni karunia Roh Kudus ma tercurah, ti bangsa-bangsa sawawi.⁴⁶ Sebab, yidda da rangngirra tuu badda panewina ti ngarandukkannarri ni silu dan da memuliakan Allah. Lalu, Petrus linna,⁴⁷ "Takka atta omakka stu yang dapat menghalangi ni we untuk ba baptiskan samatunni yidda tuu ma badda kolinggi ni Roh Kudus sama seperti yitta?"⁴⁸ Maka, Petrus na paretarra yidda untuk ba naptisra ti dalu ngarani Yesus Kristus. Baisakkahaina, yidda tuu da dangngii Petrus kannu enga wallikinna pipirra laddu.

Chapter 11

Petrus Nabali To Yerusalem ¹Talks baisakahaina, yidda rasul-rasul dangngu olidadida ma Luna to Yidda darangngi atta da ammada tu Yahudi makoliginni Lii tanks tu sawawi darangngi dangngu dakolimannunggi. ²Bapakahaina, Petrus banna sawika ti Yerusalem, tu masalla da paseli pangadda dangnganni yinna, ³dangngu napanewi "yimmi mi laumi to tu ma attack salla dangngu hai ngakarangngadarra yidda. ⁴Baisaka Petrus napalara walli bawangnggi yidda, linnagi, ⁵"yawwa tangngira sabayagui ti kota Yoppe, dangngu ti dalu sabayagu attaku sadara wikki ammanna ba yawwa out paetagu", sammanni sawalla karewi maballarai nimmaburru wali awangu dangngu natawallasai, nikarewi go nakarasawa yawwa. ⁶Boku Baisaka paelui, yawwa bakku pamattarangngi ku etarri ni badda makapatana wissina, badda matamba, badda malata dangngu mapawurrunga ti awangu. ⁷Dangngu kurangngiwa lii napanewi, " kaddiwuka Petrus, ropurri dangngu ngadika. ⁸Takka yawwa lungguwa aitaamma Muri. Sebab atta ou ammapu maharam dangngu ma irraka matama ti ngadangu". ⁹Takkani lii go pandua wundanika banna simai dangngu banna panewi wali ti awangu, "panii nippa badda pa pawarissanai Muri, you ammba lummu ammawu na irrakai". ¹⁰Na padautawunda nissa baisani karewi go ti patang, bali ti awangngu ¹¹Etamemai go, tu mataularra tu ma mau ti umma panyiagu ma wali ti Kasarea ma mai ti yawwa. ¹²Baisakahaina, Ngasu Matua napanewi ti yawwa, " you salakuka karangadara yidda dangngu amba na dadarammai ni atimu". Ma tu manammuna sisa pangaddana ti Muri Yesus aitaka sisa mawaina, masalaku dangngu mapakarangngana bamma toma ti umma tu. ¹³Baisaka, yinna napanewi dangngama yami "appalinni sammanni banna eta malaikata banna dengira ti umma dangngu napanewi; " palewa tu ti Yoppe dangngu dangi Simon Petrus kanna pamaina hammi". ¹⁴dangngu yinna kanna pangndina panewi ti you, dangngu ni panewi go ni kaddai ni pamannumara dangnga you dangngu ngaradukkadabbada tu maengana ti ummamu ¹⁵Tangngira yawwa bakku panewi no Ngasu Matua na burru ti pannuda yidda samma mannuni ni madadi ti kawungngani. ¹⁶Takka yawwa, Ku namui ni papanewina Muri Hanna panewi Yohanes Larissa dangngu wee, takka yimmi naparissa waigumi Ngasu Matua. ¹⁷Baisakahaina, takkai Allah Hanna yakagumi karunia ma sama dangngadarra yidda seperti ni payana ti yitta pads waktuba badda percayanda ti Muri Yesus Kristus, herawaka yawwa takka dukku halagngui Allah? ¹⁸Takka badda baisadabbaka parangngiri, yidda pandangngu wikkidassa badda lodu dangngu badda pamalangii Allah Muri dangngu badda panewi "mabba tunnihaikaddai " I Muri Allah na yadarra karunia yidda tu kadda bertobat kadda koliginni muripa atta bossa, takka atta da ammada yidda tu Yahudi. Ni Injilnai Tomas Ti Antiokia ¹⁹Baisakahaina, tu da tanyallangu karena mullanissa ni sadukka ni pakolilai Stefanus, da tanyabbara labbadda toma ti Fenisia, Siprus dangngu ti Antiokia, dangngu atta da lolukapandoku ammai ni papaneni Liinai Muri to tu sawawi kecuai ti yidda tu Yahudi. ²⁰Takka oudarra tu mapipirra tu wali ti yidda, yaitu tu Siprus, Kirene, ma mai wali ti Antiokia dangngu da panewi tu Helen is, sambil badda lolukai Muri Yesus Kristus. ²¹Dangngu lummanai Muri nimmakoru mangandarra yidda tu dangu mapercaya dangngu mapabalinna ba kerilolui Muri. ²²Ni Lii ngeradda yidda badda bertobat na tomai ti katilluda yidda Jemaat ti Yerusalem, dangngu yidda da utussaj Barnabas ti Antiokia. ²³Hanna takkakai Barnabas dangngu Hanna etasa ni Masih Karunianai Allah, yinnai Barnabas na sennangu dangngu nanasihatarra yidda ngaradukkadda kadda setia dangngu kanna pakkaluani atida ti saganai Muri. ²⁴Yinnai Barnabas tu dassai na bannuni Ngasu Matua dangngu mawai tu dangu pakarangnganai Barnabas ti saganai Muri. ²⁵Baisaka hai nai Barnabas na salaku ti Tarsus lappa manyarrani Saulus. ²⁶Banna jamburrasai Paulus, yinna na karangngani ti Antiokia. Sisa tau da yiddai Barnabas dangngu Saulus badda enganna ti Antiokia badda ajarrai Jemaat dangngu tu dangu. Ti Antiokia murid-murid kawungnga pungnguni badda takirra "Tu Kristen". ²⁷i laddu-laddu hai, oudarra nabi ma burru wali ti Yerusalem mapawaina ti Antiokia. ²⁸Ni stu ni ngaranai Agabus, na dengira dangngu katutui na dangngi ti dalu patulunai Ngasu Matua " nimma hammuna massarammu ma dadi nimmajiwi kalada ti ngaradukkani pannu tana. Dangngu nimmanjiu gia badda dadinisa ba yinnapai Klaudius Matti nimma pareta. ²⁹Baisakahai yidda murid-murid da posai pangindina sumbangan ni parakka tomada yidda. Dangngu ni sumbangan da pangindidi ti olida ma sisa mawaina ma engana ti Yudea. ³⁰Dangngu pangindi mannundarra yidda sumbangan tuttuda yidda penatua melalui Barnabas dangngu Saulus.

Chapter 12

Yakobus Dapappai Dangngu Petrus Dayappai ¹Ti rasi go , ni sangaji Heroes na dedi kangnggi ni lummara timma tu mapirrana wali ti Jemaat ballads a dunks drama. ²Yinna nappai Yakobus , ni olidadinai Yohanes, madakkuta ni katopu. ³Hanna etasai Herodes ni pawoluna go, na padassa ni ati da tu - tu Yahudi, yinna na pangattai dangngu yappa mannui Petrus. Ni ukku go na dedi kappa ti laddu ulla kangutta ma atta baragi. ⁴Ti sambali yinna banna yappai Petrus, yinna na patamani ti dalu nggallu dangngu ya'i ti tu mapata kabua sarradadu tutu ni ka dawwi dangngu na wukkui ti sambalini paskah karangngani ti sagada tu dangu. ⁵Tunika, Petrus da tahari ti dalu gallu takka ni sambara nai Petrus na ngala- ngalai banna pasaringgi ti Allah yidda Jemaat. Malaikatanai Muri Na Pasllai Petrus Wali Ti Gallu ⁶Ti sisa kajiddunga, tomasa Herodes banna karangngani Petrus ti sambali wu, Petrus tanga maturruna ti jonga tu ma sarradadu da Randi waini duada gallu bassist dangngu do ma dawwi ti saga malowi tangnga botidai ni gallu. ⁷Dangngu, etai ni stu malaikata nai Muri na dengira ti karasanai Petrus dangngu ni mawailangu na tarrangui ti koru gallu go baisa malaikata no na kammikanirri karasanai nai Petrus dangngu napakaddi, dangngu napanewi "gesa kaddika" dangngu ni koga bassi-bassi do na pasallari wali ti kaduada lumma na. ⁸Baisa, malaikata na pakka Tanana "randini banggimu dangngu pawannandi sandalamu dangngu ni kalambimu dangngu kariwa yawwana". ⁹Baisaka, Petrus na Lisa dangngu na kerini malaikata no. Yinna atta na lakkasa manggi pani ni madadi Lii malaikata no ni paetana, takka banna pangaddanggi yinna tangnga etanai ni paetana. ¹⁰Badda tomaka palangnganggi ni panyia totuda ni makawunga dangngu makaduada, da toma ti malowi bassist ni matoma ti manual. Ni malowi go na tabua wikkiri tuttuda yidda, baisa didda Lisa dangngu da salaku toma ti sisa sawendu , dangngu ullu monnagui Petrus ¹¹Tomai Petrus banna lakkasa wikkina dangngu pani ni madadi Ni yinna. Na panewi " ngiana , yawwa lakkasa pullupiagusai Muri banna palewai malaikata na dangngu pamannumarawa wali ti lummanai Herded dangngu wali tingaradukka ukkuni harapanggu ti tu-tu Yahudi. ¹²Banna tomasai Petrus , na lakkasa wikkina, na salaku ti ummanai Maria, ni innanai Yohanes ni patakki mannu dai Markus timbe tu badda pa kabuana dabbana dangngu da sabaya ¹³Banna tondui nia malowi Petrus , ni stu ni kawinni pelayan dangngu ni kawinni mangarana Rode na mai pabuai ni malowi. ¹⁴Tunisahaina yinna banna tandasa ni liinai Petrus mabba dirra nikka ni sannangnguna yinna atta na bua ammasa ni malowi , takka na palai Bali ti dalu umma dangngu na peka mabbai Petrus ba haini ti saga malowi. ¹⁵Yidda da panewi ti Rode, "angga kalangngukamui you nggia!" Takkahai Rode na takki pangalai mabba tunihai makkadai dangngu yidda da panewi mangngu , "No yinna ni malaikata na". ¹⁶Tunikahai, Petrus na tondudu pangala - ngalai ni malowi, dangngu badda buasa ni malowi, da etai nai Petrus da katattaka. ¹⁷Tu ammunissa hai, Petrus banna yandarraka tanda waina lummana ti yidda na kadda na dangngu, yinna na patarrungu dai yiddana appalinni samai Muri banna lusa karangngani wali ti ngallu, dangngu yinna na panewi" patomanggi ni ukku nggiana ti Yakobus dangngu ti ngaradukkada olidadi mapasisa pawai". Yinna na salaku ti panyia ma sawawina . ¹⁸Banna tomasa pa patinjanguni laddu, na dedi ni pakawu ma atta dikku ti jonga da sarrandadu mullani pa ni madadini Petrus. Ni Matinai Herodes ¹⁹Tomakai Petrus banna nyarani Herodes atta na dimmu ammai, yinna na resara neo ma ndawi, dangngu da paretara ka pappara yidda. Tunikshai Herodes naburru ti Yudea ti Kaisarea dangngu engana hai na. ²⁰Rasini nggo, Herodes dirrani ni mbanina ti tu Tirus dangngu Sidon, baisa didda pakasisana da pamaina ti Herodes dangngu badda rorusai Blastus, ni ma urusai ni koru umma nai Raja da dangngi tuttim ni pandassa dangnga mabba ni manuada yidda na Molina pasokan pangaa wali ti manuanai Herodes. ²¹Ti laddu pa badda katuttuda yidda, Herodes napawana kalambi sangajina na mandiddi ti panyia pengadilan , dangngu na patomanggi ni panewi ti yidda ²²Rakyat da pakkawammuka pangalana, "ngiana Liinai Allah, atta tuamma !" ²³Nggo-nggo mema, ni stu malaikata nai Muri na tabai, mabba yinna atta paosa ammai Allah dangu yinna na ngaani kaluti -kaluti baisa namati. ²⁴Tunikahai, ni silunai Muri na patambani ni uwaranni dangngu na palappe-lapitaii. ²⁵Baisaka, Barnabas dangngu Saulus da Bali wali ti Yerusalem badda baisa ni pelayanan da, ba tangnga wanda dai Yohanes, ni patakka da Markus.

Chapter 13

Tuttu Paramma Mesada Barnabas DangnguSaulus ¹Rasi hai oudarra ti jonga kalebu tu matua Antiokhia , nabi-nabi dangngu guru-guru , yiddai Barnabas, Simeon pa takki da Niger Lukius wali ti Kirene , Manahem ni pammatua karangngani Herodes , sangaji wilayah dangngu Saulus. ²Ba tangnga sabaya da tu-tu da ti Muri dangngu da puasa, Ngasu Matua na panewi "pawanggi mesa garra yawwa Barnabas dangngu Saulus kadda tuttugi ni parammahai ni madadi yawwa Ku kayekadarra yidda"³Baisaka , yidda da Baisaka pa puasa dangngu pasabaya da tauri ni lumma da ti pannu katowadai Barnabas dangngu Saulus, yidda da palewarra badda salaku.Barnabas Dangngu Saulus Ti Nissa Siprus ⁴Mabba, da Baisaka pa palewarra Ngasu Matua , Barnabas dangngu Saulus da burru ti Seleukia, dangngu wali Haida yidda da palagi ti Siprus. ⁵da tomaka ti Salamis , yidda da patomagi ni Panewi nai Allah to Sinagoge - sinagoge tu Yahudi , Baisaka yidda da karangnga mannuni Yohanes kanna layandarra yidda.⁶Ba tangnga salaku kalisudai ngaradukkani ni nussa da toma ti Papos , yidda da patabbuka dangngani n stu tukang sihir ni stu nabi kawassu Yahudi, ma ngarana Baryesus. ⁷Yinna na karangngani, Prokorus,Sergius , Paulus ,stu nangi palakkassa , na dengira Barnabas dangngu Saulus kadda mai ti yinna dangngu na bussa darangngi ni panewi nai Allah. ⁸Takka, Elimas , tukang sihir no, mabba tunihai kadda ni ngarana badda baccai , na pa padangadarra Barnabas dangngu Saulus dangngi na wundanga pa kamegui Prokonsul no wali ti ati waina.⁹Takka Saulus pa pangarada Paulus , mabannunaNgasu Matua kadurrai Elimas, ¹⁰dangngu linna "Ta you na , ma bannuna akkala ma plapina dangngu ngaradukka na attack dassa , you na kadda ana na kaballiku , you kadda mussu wali ti ngaradukkani mapullupia , atta my bussanggi pa panjagi bay pakamegui ni Lara nai Muri ma lurusa ? "¹¹Gia etasa ni lumma nai Muri hammija ti you dangngu you mu dadi kabola dangngu atta mu etamai ni mata laddu tuttu pirra rasi . Ti rasihai mema, ni sabuangu dangu ni kapatta na burru ti yinna dangngu yinna na kalisuna banna manyarra na tu kadda wedakanggi ni lumma na. ¹²Baisaka, Prokonsul no ma wali banna etasai panimma badda dadi mabba na barangu dangngagi ni pa ajarra nai Muri.Paulus Dangngu Barnabas Da Lay Ti Kota Antiokia Ti Wilayah Psidia ¹³Sully sadakka, Paulus dangngu tu - tu ma karangngani da loji wali ti Pafos toma ti Perga, ti Pamfilia, takka Yohanes na dunjakadarra yidda dangngu na Sully Bali ti Yerusalem. ¹⁴Takka, Saulus dangngi Barnabas da salaku pangala wali ti Perga mabba da toma ti Antiokia to Psidia dangngu ti laddu sabaya yidda da lay ti sinagoge dangngu da madiddi. ¹⁵Da Baisaka pabaccai ni Hukku Taurata dangngu ni bukku para nabi , makapalagi ni sinagoge da palewarra tu kadda ngindi panew ti tu maduada rasul do "olidadi ni ka yimmi ba oukakka panewi ba panaura tuttuda tu-tu dia lolukarisa".¹⁶Baisaka, Paulus na dengira na ya isyarat waigini lummana dangngu linna " ta tu Israel dangngu yimmi tu madauta dangngu Allah rangnginj !" ¹⁷Allah sangaji Israel ni badda pedi naraka boku appu dai da yidda ti tana Mesir dangngu ni lumma ma madedikanna ,yinna makapaladarra yidda badda Lisa wali hai. ¹⁸ti para kabullu tau, yinna na maloyanggi ni pangadda na banna etai ni pawoluda yidda ti maradda ginangngu. ¹⁹Dangngu , banna baisaka pa buttara pittu sangaji ti tana Kanaan, dangngu yinna na hai ni tana go. ²⁰Ngaradukkani gia banna dadi ba katuttukassa ti para ngasu limma kabullu tau ni tarruni. Baisaka hai , Allah na wuddalarra hakim-hakim tuttu da yidda toma ti rasinai nabi Samuel.²¹Baisaka, yidda da dangngi stu sangaji , baisaka Allah na yai Saul ti yidda , ana Mani nai Kis, tu wali ti kabissu Benyamin , ni tarruni para kabullu tau. ²²Banna baisaka Allah pa pasigilai Saul, Allah na wuddalai Daud banna dadi sangaji da yidda. Ni ngerana Allah badda lolukanassa Dangngu linna, "Yawwa badda koligussa Daud ana Mani nai Isai, tu na pawanna ti atiGu ni ma pasalakuni ni ngaradukkani ni pawukkuGu.²³Wali ti dalara tu nia, Allah, samma tu ni ni turra jajiNa na yadarra tuttuda Israel stu Juruselamat yinnai Yesus. ²⁴Ba attanai na mai pui Yesus, Yohanes badda patoma manyulunassa ni ngera parissa pamuna wai ti ngaradukka tu Israel. ²⁵Dangngu, ba tangnga passalakunai ni rammanai Yohanes yinna na pangala banna panewi, " yinna nai pangaddagi hegarra yawwa gia? Yawwa atta yinna ma takka etasa ni stu na mai ti sabaligu yawwa , salapu wissi waikina attaku kayak ma bakku pasiliri.²⁶Bakku olidagummi , dalara dadi ana nai Abraham dangu tu-tu ti karasa ni yimmi ma madautani Allah, ti yidda ni panewi ni pamannu mara dangnga gia badda pa toma dassa. ²⁷Mabba, yidda ma engana ti Yerusalem dangngu makapaladarra yidda ma atta tadai yinna dangngu atta lakkassagi ni panewi da para nabi da ni pabacca da kirra laddu minggu kanna burru ni ni panewida para rasul do badda hukku Yesus.²⁸Dangngu, atta malli sadakka pudda badda kolina pungngina ka hukku pamati. Yidda da dangngi ti Pilatus ka pamai yinna. ²⁹Dangngu , da baisaka pappanui ni ngaradukkani pa tulini ngerana yinna, yidda da paburruni yinna wali ti yai sarikka dangngu da pamaturruni ti rati.³⁰Takka, Allah na pa kaddi yinna wali ti jonga tu mati. ³¹Dangngu pira-pira laddu Tartu ni Yesus na patakka wikkiNa ti tu makarangngani yinna wali ti Galelea toma ti Yerusalem, ti rasi hallu yidda badda ma dadi saksi -saksiNa sangaji ndia.³²Dangngu yami ma ngindi ni Lii Madassa ti yimmi no ngera turrajaji nai Allah ti boku-appu da yitta. ³³Mabbai Allah badda pannu Massa ni jaji go ti yitta ana-anada yidda, waigi ni kaddi nai Yesus, sa matuni pabadda tulisa ti bukku Mazmur

kawodu duada "yo kadda Ana-Gu, laddu gia yawwa badda dadi anaMu".³⁴ Ngeranai Allah ma palendi Yesus wali ti jonga tu mati , atta na sullu bali makka ti pabutta tangnga, Allah badda linna, " Yawwa enga Ku yagu you maringngi ma malala masidda sarri dangngu katta waigi ni pa ya ti Daud".³⁵ Ni kaddai hai , Yinna na panewi mannu ti Mazmur sawawi , " yo attamu ammadarra tu warasaMu badda etai ni pabutta dangnga." ³⁶ Mabbai, Daud banna baisaka palayandarra susu murri- ana murri wikki na mullani ni pa wukkunai Allah, baisaka na mati , dangngu da pa maturruni ti jonga da boku-appu dai na , dangngu na etai ni pa mosu dangnga. ³⁷ Takka Yesus ni pa pakaddinai Allah wali ti jonga tu mati,atta na eta mai ni pamosu dangnga .³⁸ Mabba tu ni hai dassa , ammanaja kai lakkasagi bakku olidadigu , mabba li ti yinna kadda mapodissa duri ni doku jalada da panewida ti you , ³⁹ dangngu li ti yinna stu-stu ma pawai wali ti Hukku Taurata nai Musa. ⁴⁰ Tunisia hai, kai maga wikki nammi kapiiani ni ngera-ngera ni patakki ti bukku para nabi amba nadadi ti you na. ⁴¹ Etamika , ta na pawewikanna! Katattaka dangngu buttaka, mabba yawwa Ku passalakui ni paramma ti zamanmu ni sisa paramma ni pa atta waimu, ma parisi nikka ni stu banna peka pawailangagui ti you na". ⁴² Batanganga lusa dai Paulus dangngu Barnabas , tu dangu da dangngu ti yidda ka piani badda patomagi ni ngera panewi go ti laddu Sabat ma hammi na. ⁴³ Da baisaka pa pakkabuana ti Sinagoge go , dangu Tu Yahudi dangngu para Proselit ma madautani Muri da kerii Paulus dangngu Barnabas ma panewi ti yidda dangngu na dassiikarra yidda kadda enga pangalana ti dalu panamu na Allah. ⁴⁴ Ti hai ma sullu laddu Sabat takki pangandukkada tu ti kota da pakkabuana karangngini panewinai Muri . ⁴⁵ Tu-tu Yahudi da etai ni kabaiyaka go, yidda da mimmula at I dangngagi dangngu da lawai pani ni patakinai ollu da dawikanni yinna. ⁴⁶ Baisaka, Paulus dangngu Barnabas da simai waina bani dangngu linna " Ni here gia kaddai ni issini mabba ni panewi ni Allah da etakassa manyulugi ti yimmi. Mullanika yimmi baisaka jukkarranggi dangngu bai pangadda wikki nammi atta panyiamani Jammu koligi ni muripa maloduna, etasa yimmi madunjakandarra sangaji-sangaji sawawi. ⁴⁷ Mabba tu ni hai kaddai Muri banna ya pareta ti yimmi : Yawwa badda padedigukka bay wailangu tuttuda sangaji-sangaji sawawi kapiiani you bau ngindi ni muripa maloduna toma ti suppu tana. ⁴⁸ Badda rangngisa tu nia atta tu Yahudi na ni ngera gia, yidda da yoga dangngu da pa osai ni panewinai Muri, dangngu ni dangu ni ni pabadda posa tuttuni ni muripa maloduna da wai. ⁴⁹ Mabba, ni panewinai Muri na masabbarani ngaradukkani wilayah hai. ⁵⁰ Takka Tu-tu Yahudi da irru kawinni -kawinni pammanukkarra dangngu tu-tu pa pabuat ti kota dangngu da pakaddi ni pajarra ti sada dai Paulus dangngu Barnabas , dangu da wurraka kaduadarra badda Lisa wali ti dirra tanada yidda. ⁵¹ Takka, ba tangnga kambassagi ni kumburra tana wali ti wissida yidda ti tu Yahudi hai , Paulus dangngu Barnabas da lay ti Ikonium. ⁵² Dangngu ngaradukkada lakawa passakolada da egi ati dangngu waini Ngasu Matua

Chapter 14

Paulus Dangngu Barnabas Ti Manua Ikonium ¹Dangngu dadinassa ti Ikonium , Paulus dangngu Barnabas tamadassa to sinagoge tu Yahudi dangngu da panewi "langngu takka tunihai kadda dangngu tu lappaka Yunani pawaidassa. ²Tunisahai tu Yahudi no ma atta pawai pasutta tu atta Yahudi dangngu parusai pangadda da yidda laws tu mapawai. ³Baisa yidda engana ti hai sabali hai dali rasi ni matarruna tangnga panewi dangngu barani ti Muri ni ma ya malakkassagi tangnga peka mannangu dangngu na ya ni taxa bossa dangngu mujizat ni madadi waigi lumma da yidda. ⁴Takka baisaka, tu ti manual no, pabawi-bawina, sawawi amba pinna mesa ti tu Yahudi dangngu sawawi ti para rasul. ⁵Takka baisaka bawolu, dassai ni tu attack Yahudi langka tu Yahudi dangngu ma kapaladarra yidda tutuni kajiawaini dangngu tukku para rasul dangngu watu. ⁶Baisaka Paulus dangngu Barnabas badda lakkassadai banna Palau wikki wali ti Listra dangngu ti Derbe , manua-manua ti Likaonia, ti wilayah karasani. ⁷Dangngu ti out sabali yidda pangala patomagi Injil. Paulus Ti Manua Listra Dangngu Manua Derbe ⁸Ti Listra ouni stu tangnga madiddi na ni ojana wissina na kaduku wali ti tia na ni innana memana dangngu ba atta na ba pagapu. ⁹Tu tangnga dangngu nai Paulus takka ou tangnga panewi tunisa hai Paulus malakkasagi dangngu na eta bani tu no na lakkasagi mawai tutuni banna patagassai. ¹⁰Paulus na panewi dangngu ni linna namawandungai; "Badengira lurusai dangngu wissimu ". Baisaka tu no takausaka dangngu si ni banna paga. ¹¹Baisaka tu dangngu ma eta pa ni ni pabaisanai Paulus banna salakugi , yidda nadedikagi ni linna yidda dangngu panewi hai dali silu Likaonia. Roh - Roh tangnga burru ni ti paduada yidda dangngu madedi ba eta dangngu tu rara". ¹²Tu-tu no takki Benabas samai Zeus, dangngu Paulus samai Hemes ba bissukai ni ketugi ba panewi. ¹³Mabokula Roh Zeus ni kuilna oudarra ti sabali manua , mangindi sapi-sapi mani dangngu karangan bunga ti malowi kalada manua. Ou dangngu tu dangu ni mabosagi basabayagi pajolagi ti Paulus dangngu Barnabas. ¹⁴Takka bailakkasaja takka rasul Barnabas dangngu rasul Paulus marangngi para go, yidda badda sirrani ni kalabi yidda dangngu palai tama ti Padua tu dangu no. ¹⁵dangngu panewi do dadigu , kandi yimmi masalakugi ngaradukkani para gia ? Yamika tu rara sama ti yimmi dangngu mangindi lii dassa ti yimmi baisaka yimmi psbalina wali ti pata-pata ni maliloku gia ti Allah ni mamuripa , ni ma padadigi ni awangngu ngaradukka dabba ni ma ouna ti hai dali na. ¹⁶Ti masalemu ni mana ouma ammadassa ngaradukkani sangaji ba salakugi waigi salaku-salaku wikki. ¹⁷Tunihai ni ma dassa dangngu amma wikkija atta ouma ma saksi mabba out masalakugi ni ma dassa dangngu mayada yidda urra wali ti awang dangngu rasi-rasi mapasepana ni. ¹⁸Muska panewika ngaradukkani para go yidda sadukka ba amma na tu dangu go. ¹⁹Takka baisaka tu Yahudi na mai wali ti Antiokia dangngu Ikonium dangngu baisaka pa sutta tu dangu go yidda tukku Paulus dangngu watu dangu. ²⁰Tu ammu nisa takka do alakawa ma koruni Paulus out madengira dangngu bali Rama ti manua ti laddu sawawi out masalaku pakarangngana dangngu Barnabas ti Derbe .Balika Ti Manua Antiokia Ti Wilayah Siria ²¹Baisaka yidda badda patomagi ni Injil ti manua tangnga wolu padungnguda alakawa, yidda balidai ti Listra dangngu ti Ikonium dangngu ti Antiokia, ²²Tangnga pakaluagi dewada alakawa linna pangalara yidda tutuni batekun ti hai dali ni mawai..Dangngu ba panewi da yitta pangala batama ti Sangajinai Allah dangngu salakugi ni sadukka. ²³Takka Paulus dangngu Barnabas da pataksdarra penatua-penatua ti yidda ti kalebu tu matua baisaka pasabaya dangngu ba atta dangara yidda ya dassa ti psnutua no ti Muri takka yidda ka kabadda waidassa. ²⁴Baisaka yidda badda lappasa da Pasadia dangngu tama ti Pamfilia. ²⁵Baisaka takka yidda tangnga patomagi panewinai Muri to Perga. Yidda burru ti Antiokia. ²⁶Wali ousabali, yidda berlayar ti Antiokia. Panyiada yidda tangnga pajolada ti weemaringngi Allah tuttuni paramma ni pabaisa -yidda pabaisada. ²⁷Takka yidda tomaka pa kabua dabbana dangngu Jemaat , yidda ma peke ngaradukka Pataki ti Allah pawolu dabba dangngu yidda. Dangngu ma palinnisa out tanga ba buawa malowi mawai ti sorga-sorga sawawi. ²⁸dangngu yidda enga dabbada alakawa tutti rasi ni mstarruna.

Chapter 15

Pa Kabuana Ti Manual Yerusalem ¹Baisaka hai pi pirra tu maburru wali ti Yudea dangngu papekadarra angnguwuana ti masisa pawaina . "Ni ka yimmi atta pasalla ka mi ka kerlolu ni patanai Musa , yimmi aita piamani ba pamannu marami". ²Baisaka Hanna dadisa ni papadda dangngu ni patayakada ni ma aita dikku ti Paulus dangngu Barnabas dangngu olida sawawi walini ti yidda enga sawida ti Yerusalem ka pajamburra dangngadarra lakawa pa peka dangngu mabokulla-mabokulla ni ngerani no papungi go. ³Badda la patauraka kalebu tu matua ti salakuda, da tanji gi Fenisia dangngu Samaria dangngu badda lolukai ni mapullupia ngerani ni mariada tu - tu sawawi dangngu ni ngera go da ngindi kalada ati ti ngaradukkada angnguwuada masisa pawaida. ⁴Takka badda takkaka ti Yerusalem yidda da jamburra ra kalebu tu matua, allakawa papeka dangngu mabokulla-mabokulla, baisa da lolukai ngaradukkanarri ni pa badda pa padowinai Allah ti yidda. ⁵Takka dangngu tu Parisi ma badda wai da dengira dangngu da panewi " risini patuttu basallara yidda dangngu kaparetarra yidda kadda kerilolu ni paparetanai Musa". ⁶Lakawa papeka dangngu mabokulla-mabokulla da pakabuana badda panewi ni ngeragiana. ⁷Badda baisaka pa salakuni battanguda Petrus na kaddi dangngu na panewi ti yidda " angngu-angngugu yimmi mi lakkasagi ni ma nakakanka Allah badda padowinai ni papedi ti jonga mi yimmi waigini wiwigu , tu-tu sawawi bussa parangngi ni panewinai Muri dangngu da pawaida". ⁸Dangngu, Allah, malakkasagi ni ati da tu rara badda patakkadasa ti yidda dangngu yagi Ngasu Matua ti yidda , samatuni ni pa badda salakuna ti yitta, ⁹Dangngu yinna aita na pawanggi - wanggi badda yitta dangngu yidda banna baisasa pa pawarisani atida yidda keriloluni pawaida. ¹⁰Takka giana , kaddi yimmi mikakai Allah dangngu mi tauni mabuatu ti koku lakawa papeka dangngu waligi ti bokuda toma ti yitta aita piamani batta tagugi ? ¹¹Takka yitta tawai mabba yitta na pamannu marada waigi ni bussanai Muri Yesus samatuni yidda walli. ¹²Baisaka hai ngaradukkada tu ma pakabuana padangu wikki dangngu badda rangngi Barnabas dangngu Paulus tangnga lolukadari ngaradukka dabbanarri ni tada dangngu ni pa bangara dangnga ni pa badda salaku nai Allah ti yidda dangngu ti tu sawaw. ¹³badda panjanaka pa panewi , Yakobus na simai "ngaradukka dabbami angnguwuagu rangngiwa yawwa". ¹⁴Simon badda pawalinasa appalinni Allah wali tikawungani badda botinasa ni tu dangu kapiani ba teki wali ti jonga tu dangu Susa kalebu tuttuni ni ngarana. ¹⁵Ni patakki da mabokula ma manyurra da bussagi ni ngera go samatun ni patulli. ¹⁶Baisa gia , yawwa enga baligu dangngu enga pakaddi baligui ni ummanai Daud ni ma badda bukkana. Yawwa enga pakaddi baligu ni purrinari dangngu yawwa enga padassagui. ¹⁷Kapiani ni tu rara ni ma oupuna badda mapoyara ni Muri dangngu ngaradukkada tu sawawi ni pa kayeka waigi ni ngaraGu ma badda pasalaku ngaradukka dabbanarri yinna na panewi " Nai Allah ma badda pasalaku ngaradukkanarri". ¹⁸Ni pa badda lakkasa wali ti wunga dadi awangu dangngu tana. ¹⁹Ni palakkasagu yawwa ma ba yitta amba tapassa dukkara tu- tu wali ti tu sawawi ni ma badda pabalina ti saganai Allah. ²⁰Tukidani yitta enga tilisada suratta ti yidda kapiani yidda badda pamaleru wikkida wali ti Sahara dangngu wali ti jala jurrakaj dangngu walligitivany ni pa badda passu dangngu walli ti ra. ²¹Mabba waligi ti ma manyulu , Musa badda oja ti ngaradukka ni kota tu-tu dangu ni matakki mabba badda baca ti sinagoge-sinahoge kira laddu Sabad.Surata Ti Tu Mapawai Ni Ma Aita Tu Yahudi ²²Baisaka da eta banna dassai lakawa papeka da dangngu mabokulla dangngu ngaradukka da kalebu tu matua da pedi tu-tu wali ti jonga da yidda da palewai Yudas ni patakki da Barsabas dangngu Silas ma katowadarra ti jonga anguwuada ti masisa pawaina. ²³Dangngu yidda da tuligi surata waigi ni lummada yidda, linni: "Walli ni ti lakawa pa peka dangngu mabokulla , anguwua - anguwua da ti sisa pawaimu ti ngaradukka da anguwuamu ma sisa pawaina ma aita tu Yahudi, ti Antiokhia dangngu Siria, dangngu Kilikia salam ! ²⁴Mabba yami badda rangi ma sa ba ou tu tu jongama yammi ni pa aita ya ma pareta , badda patagumu dangngu panewida yidda ma pamati ni dewa. ²⁵Ni ngera go na dassai ti yami ba baisaka pa pabolugi ba pedi tu-tu dangu palewarada yidda to yimmi ba karangadarra anguwuama yami ni pabussama Barnabas dangngu Paulus. ²⁶Ni badda ya ni ni muripada yidda tuttuni ni ngarana ni Muri da yitta Kristus Yesus. ²⁷Mabba tu ni hai sa yami mapalewara Yudas dangngu Silas dangngu yidda wikki kadda ti ngerani go dangngu wiwida. ²⁸Dangngu na risi pa dassai Ngasu Matua dangngu ti yimmi kapiani ba banjalai ni mabuatu ti lebamu, ni aita risi pabuatu walli ti pawukkuma yami. ²⁹Mabba yami pa maleru wikkimu, pa no ni pa badda yami to sabara dangngu walli ni ti ra dangngu panic ni mamati ti passu koku dangngu ti majala jurraka. ³⁰Seteleh yidda badda permissikka, yidda da burru ti Antiokhia, dan setelah badda kabuadarra jemaat, yidda da serahkan ni suratta, ³¹Ketika yidda tuu percaya badda baccai ni suratta, yidda da bersuka cita karena ni penghiburan itu. ³²Yudas dangngui Silas, yidda wikki adalah Nabi, da pakka luadarri ni atidda olidadi se iman badda panewi dangngu badda panaura. ³³Dan, yidda badda enga dakka untuk pipirra laddau, tuu percaya da tabakkandarra yidda badda bali dengan ni damai sejahtera samma tunni yidda tuu pa badda utssadda. ³⁴Akan tetapi, Silas na anggappai na rissi padassai ba engakannakka hai. ³⁵Namun, Paulussa dangngui Bernabas da enganna ti Antikhia, sambil badda

mengajarra dan badda patomanggi ni Firman Tuhan bersama dangngu tuu ma dangu. Paulussa dangngui Bernabas da pasewa .³⁶Setelah pipirra laddu,Paulussa linna ni Bernabas ," Ayo , maidai katta bali pa kunjungarra oli dadi se imanda ti setiap kota, tippa panyia pappa tomandai ni Firman Tuhan untuk katta etarra ni ke adaan da yidda,"³⁷Bernabas na bussanni Yohanes nippa pakka yekadda Markus.³⁸Akan tetapi, Paulussa linna attanna pia ammanni ba ajakkai ni tuu nimma nunjakkanda yitta ti Famfilia dan ma atta salaku karangnganda yitta untuk ni pekerjaan itu.³⁹Maka, na dadii ni perselisihan nimma majallungnga sehingga yidda didda pasewa. Bernabas na karangnganni Markus dangngu da berlayar ti wilayah Siprus,⁴⁰tetapi, Paulussa na pili Silas banna karangnganni, Setelahbadda serahkanni oleh olidadi se iman ti dalu Anugerah Tuhan.⁴¹Dan, yinnai Paulussa na lewat ti Siria dangngu Kilikkia sambail badda teguhkan yidda jemaat

Chapter 16

Timotius Naolidarra Paulus Dangngu Silas ¹Paulus namai mannu ti Derbe dangngu Listra. Ouni stu lakawa papayarada ni ngaranai Timotius ananai ni kawinni Yahudi ni mabadda pawai takka ni amana tu Yunani. ²Yinna dalakkasani anguwuuda ti Listra dangngu Ikonium. ³Paulus nabussa pakarangani Timotius baisaka nawandai dangngu nasallai mabba yinna tu Yahudi maengana ti manuahai, mabba ngaradukkada dalakkasani ni amana tu Yunani. ⁴Tangnga salakuda badda lii ti manua-manua batomagi nipata-patani ni tu mapawai kadda kerilolu ni pabadda popusada lakawa papeka dangngu mabokulla ma ouna ti Yerusalem. ⁵Dangngu kalebu tu matua da pamandungara ti dalu pawaida dangngu na patambani ni danguda. Allah Nakayekani Paulus ti Makadonia ⁶Baisaka yidda da salaku tanjinggi ni Firginia dangngu Galitia mabba badda naroka Ngasu Matua ba panewi ni panewinai Muri ti Asia. ⁷Badda takka ti Misia da busa pasalaku ti Bitinia takka ni Ngasunai Yesus aita nasallamadara. ⁸Badda baisaka palangngagi Misia, yidda daburru ti Troas. ⁹Nisita tada napatana Paulus ti kajiddungani, stu wali ti Macedonia tangnga madidina dangngu nadangngi ti yinna ; linna ni "Maiwu ti Macedonia dangngu Gautama yami". ¹⁰Banna baisaka paeta Paulus ni tada go , yawwa enga gesama bamma salaku ti Macedonia , babaisa papabolunggi Muri ti yidda. Pamariana Lidia ¹¹Mabba ni kadda ba baisaka pasalaku salaku wali ti Troas yami mapangala ti Simotrake dangngu ni bawwakuni ti Neopolis. ¹²walilai ti Pilipi manua kawungnga ti Makedonia dangngu manual paparetana Roma , yami engana ti manua go. Mangngu pi pirra laddua. ¹³Baisaka ti laddu Sabat, yami masalaku lusu ti malowi kalada sagana ti karasa Loki panyia kolima pangadda. Mabba hai lau na ou psnyia pasabaya. Baisaka madiddi massa dangngu panewidangadara matangnga kabugura. ¹⁴Stu ni kawinni ngaranai Lidia , wallina ti Tistira mabattana mamba ungu pa pabuat wai Allah, Muri nabuani atina palingnga pani ni patakinai Paulus. ¹⁵Dangngu , baisaka Lidia dangngu ngaradukkada tu maengana darissa dabbara , yinna na dangngu ti yami linnagi , " Ni ka youna ba katuttuwa yauwa wai dangngu pullupia Muri maiWu ti ummagu dangngu engana hai launa dangngu na dassikama yami. Paulus Dangngu Silas ti Gallura ¹⁶Batangnga salakuna ti panyia pasabaya stu ata kawinni mangagu Ngasu Matua na manyurra na tomagamma yami yinna na ngindi itu ni madangu ni makatowagi ni manyurra. ¹⁷Kawinni no nakerii Paulus dangngu yami waina karawukana, Ni tu ma patana Allah majangga. Ni ma panewi maringngi malala ti yimmi. ¹⁸Yinna na pangala banna pasalakui kirra laddu , Paulus banna , na pabalina dangngu linna tiNgasu Matua go "Yauwa Kuparetami yimmi ti Daly ngarai Kristus Yesus Kai lusa wali ti yinna " baisaka ni Ngasu matua go na nalusa mema ti laddu go. ¹⁹Ketika ni tuan nanni kawinni bana etai, bahwa ni harapan da yidda attada kolimannanaka penghasilan, yidda da wappai Paulussa dangu Silas, lalu yidda daseretai di nallu untuk bada pasangani ti penguasa. ²⁰Dangngu yidda badda ngindisai Paulus dangngu Silas ti hakim kapala , da panewi "Tu diana tu Yahudira dangngu mapadowi ni ma aita dassa ti manua da yitta . ²¹Yidda da pekada yitta ni pata ma aita ma pulpiana ti yitta aitaka ka pasalakui samma tu Roma. ²²Tu dangngu do na da kakaddi badda lawadarra Paulus dangngu Silas dangngu paledarra yidda kadda palu waidarra tukku. ²³Batangnga pajarradarra Paulus dangngu Silas badda waidarra palu, da kawussukadarra ti gallu dangngu da pekani kapala gallu manna jagara Paulus dangngu Silas. ²⁴Badda baisaka pakauwini pareta go, kapala gallu na patamadarra Paulus dangngu Silas ti gallu dangngu na patamadarra Paulus dangngu Silas dangngu randirri ni wissida. ²⁵Tangnga kadua kajiddungani Paulus dangngu Silas ba tangnga sabaya da , dangngu lodugi ni lodu pabuat Allah. Dangu tu mahukku sawawi na rangngira yidda badda lodu. ²⁶Baisaka na takka salaku banda ni epu makalada nipatadiddi ni umma hukuna Dangngu ngaradukkanarri ni malowi namabuuwanari Dangngu ni parandi wai nakainarri. ²⁷Banna kaddika ni kapala gallu Dangngu banna etai ni malowi gallu banna tabuwasa na lissu nisapadana dangngu natakki pa pamati wikina , mabba na katuttu tu pahukku ti gallu badda plaidakka. ²⁸Tu wai umanika Paulus na karawuka dangngu ni lii mawandungu " Ambi pasadukka wikkimu mabba yami badda siagamaka". ²⁹Baisaka hai ni kapala gallu no na dangngi illu dangngu napalai banna tama , dangngu kadadaka nakarudduka tisaganai Paulus dangngu Silas. ³⁰Baisaka hai na karangngadarra ti sabaliwu dangngu napanewi "Muri, Muri Larissa ni pasalakugu kapiiani bakku mannumara? ³¹Dangngu yidda da simai " Wai Muri Yesus dangngu yimmi enga mannumarami yimmi dangngu dabbada tu ma ouna ti UmmaMu. ³²Baisaka hai Paulus dangngu Silas da patomagi ni panewi ni Muri ti kapala gallu dangngu ti ngaradukka da tu dangu ma ouna ti Ummama. ³³Baisaka hai na yinna na ngindirra Paulus dangngu Silas ni kajiddungani go , dangngu nabasai ni paddisada yidda , baisaka yinna dangngu olidadina da parissara. ³⁴Tisalihaika Paulus dangngu Silas dakarangngadarra ti ummana ni kapala gallu banna yadarra pangadda. Nakalada pungngu ni atina mabba yinna dangngu olina ti umma badda waidassa Muri Allah. ³⁵Takka banna tinjangusa ni laddu , hakim kota palewasa polisi dangngu lidda "pasallarri tu do na ". ³⁶Dangngu ni kapala gallu na patomagi ni panewi go ti Paulus dangngu napanewi " hakim -hakim kota badda palewadawwa yauwa bapasallami yimmi. Mabba tunihai kadda , lusamika dangngu dassa". ³⁷Takka Paulus na panewi Manny ti

yidda , " tu dangu do badda palu dammaka yami ti bannu mata ba aita paparesama , dangngu yidda do Tu Romara dangngu badda badda kawussuka damaka yami ti gallu". Baisaka batuni hai sa appalinnimasa yidda pa lusa pa dangngu ma yami wali ti gallu. Aita ammadarra yidda kadda mai pa pa lusa wikkigama yami. ³⁸Polisi do dapaloduwagi ni panewi go ti hakim kota yidda da madata badda rangngira Paulus dangngu Silas ba tu Romara. ³⁹Baisaka da mai padangi maaf ti Paulus dangngu Silas, dangngu yidda dangngira Paulus dangngu Silas kadunjakanggi ni ma go. ⁴⁰Baisaka yidda lusa dassa wali ti gallu dangngu Rama ti ummanai Lidia badda rakadarra anguwuuda ti Susa pawaida. Paulus dangngu Silas na pa kaluadai ati waida baisaka da salaku.

Chapter 17

Paulus Dangngu Silas Ti Manua Tesalonika ¹Ti Susa laddu ni go, Paulus dangngu Silas badda langnga dassa ni Ampipolis dangngu Apolonia , lappaka badda toma ti Tesalonika , ni panyianarri Sinagogeda tu Yahudi. ²Baisaka da kerilolu ni padammada Paulus . Yinna na toma ti jonga Yidda dangngu taula laddu Sabad da panewi dangngadarra yidda wali ti bukku kalada . ³Pa pawalungu dangngu da taugi tadani mabba Kristus enga sadukkaNa dangngu kaddi Bali wali ti jonga tu mamati, badda panewi "Yesus nia ni pa badda yagumi ti yimmi , yinna kadda Kristus. ⁴Baisaka sawawi wali yidda dabussagi dangngu pabolu dangngani Paulus dangngu Silas dangngu tu dangu wali ti Yunani mamadauta dangnga ni Allah dangngu aita sakuddukamani ni kawinni papaboattu. ⁵Tuamukka tu Yahudi da mimula ati dangngani dangngu waidarra mangugu pi pirra tu ma aita dassa ni maloyarra ti panyia marami, yidda da pakabuadarra tu dangu padowi ma aita dassa ti manua, baisaka karebuni ummanai Yason badda manyarrani Paulus dangngu Silas kapiani bangindirra yidda saliwu tu dangu. ⁶Takka yidda ba aita da jamburamaraka Paulus dangngu Silas yidda da wendakani Yason dangngu pipirara anguwuada ti sisa pawai ti saga mapareta ti manua dangngu ti Lidda, tu-tu ni maparussani pannu tana da mai mannuka siana. ⁷ason na jamburrara yidda dangngu yidda kasisana badda lawa ni paaturana kaisar dangngu da panewi mabba oupuni sangaji sawawi , yinna kadda Yesus . ⁸Tu dangu dangngu mapareta ti manua go da dadara dangngani badda rangngiri ni panewi go. ⁹Dangngu badda kolija mabba Yason madita dangngu ma sawawi na , tu-tu do da pasallarra .Paulus Dangngu Silas ti Berea ¹⁰Angu - anguagu ma ti sisa pawaida , da pa dakkadarra Paulus dangngu Silas ni kajiddungani go ti Berea dangngu badda takka yidda da salaku ti Sinagoge da tu Yahudi. ¹¹Tu Yahudi hai lau kanaka risi paddassa ni aita wali ti tu ma ouna ti Tesalonika, mabba yidda da kawi ni pa panewi ni Muri dangngu dassa ati, tagassa dangngu badda paresa ni Bukku Kalada kiraladdu kapiani balakkasagi ni ma pullupia. ¹²Mabba ni kadda , dangngu walini ti yidda kawinni dangngu mani Yunani ma pangara ma dangu ma aita sakuddumadarra . ¹³Takka tu Yahudi ti Tesalonika badda lakkasaja mabba panewi ni Allah da panewi waigi Paulus ti Berea yidda da mai Manny ti Berea , kapadadarara ka parussara tu dangu. ¹⁴Baisaka anguwuada ma ti sisa pawaida dapalewai Paulus ka na salaku ti tasika , takka Silas dangngu Timotius kadda engana hai lau na. ¹⁵Tu dangu maolini Paulus karangani lapaka ti Arena dangngu baisaka pa kawi ni pa panau na Paulus tuttunai Silas dangngu Timotius kadda gesa pamaina ti yinna Paulus baisaka yidda salaku dassa.Paulus Ti Manua Arena ¹⁶Tangnga panapanarra Paulus yidda ti Atena , Paulus aita na dassa ma atina , na sadukka dangngagi, mabba na etani manua go , na bannu danguni marapu pa sabarada. ¹⁷Mabba tu ni hai kadda dinna palomai dangngadarra ti pangadda ti tu Yahudi dangngu tu walini ti tu sawawi ma mandauta dangnga ni Allah , dangngu ni panyia marami kiraladdu dangngu matangnga ouna hai lau na. ¹⁸Mangu tu ma pirra tu malakkasa wali ti Epikorus dangngu Stoa da palomai dangngadarra. Dangngu pi pirra tu ma panewi "Pani pawukku takkimu ti tu makawassu nia? Sawawi da simai samatuni yinna nia tu ma ngindi ni pasabara tu ma mai". Mabba yidda da pawala ni Yesus dangngu ni kaddi baliNa ¹⁹Baisaka yidda da wandarra badda karangadarra ti Airopagos dangngu badda panewi , " Piakadani yami bammalakkasagi ni pawuddi peka ni palolukami gia. ²⁰Takka you mu ngindi ti tanda-tanda ni pabangara wai ti katilluma yami. Yami bussa palakkasagi pani ni pawukkuni ni tada go. ²¹Ti laddu ni go na ngaradukka da tu Arena dangngu ni tu wali hammina ni ma ouna na hai badda damma dassa aita ou parammada , pa padowida da ni rangngida dangu palinguga pani ba dedi ni mawuddi. ²²Baisaka Paulus na kaddi ti paduada Airopagus dangngu na panewi " Ta yimmi tu Arena, yauwa ku etami ngaradukka mi yimmi palu namumi Muri. ²³Bakku kalisinggi dangu bakku eta ni ngawuni pasabarami kujamburra mannu ni mangngu tulisana "Ti Allah Ni pa aita tada mabba ni kadda pani ni pasabarsmi ni pa aita lakkasami , ni kadda Ni pawukku patakkigumi ti yimmi. ²⁴Allah mapadadinggi ni pannutana dangngu ngaradukka dabbanarri ni isini hai dalina, mabba yinna Muri ti awangu dangngu ti pannu tana, ²⁵Aita na engana ti umma-umma pa padowi wai da lumma tu rara ti pannutara, sama tukka yinna madangi walli yitta, mabba yinna wikki mayari ni muripa, dangngu sangasuda dangngu ngaradukka dabbanarri . ²⁶Dangngu yinna ma padadidi, wali ti sisa, tu- tu dangu kadda nyianggi ni pannu tana, banna baisaka pamandungnga ni diirra-dirrani panyiapa muripada yidda. ²⁷Kapiani yidda badda manyarani Allah dangngu ni ka bapiakadanni yidda kadda tunjaka, dangngu jamburra rangika aita namaleru wali ti yidda. ²⁸Mabba ti yinna , yitta muripa kawuddika dangngu ouda samani malakkasanggi ni panewi ni malinni , " Mabba yitta gia wali ti dalarana yinna. ²⁹Mabba yitta dalana Allah, yitta ambi ta pangadda manggi ni sadanai Allah sammatu ammamasa aitalinni perak aita watu , sisa tada Ni padadi walli ti lakkasa dangngu pangadda tu rara. ³⁰Mabba tuni hai kadda batta amanggi ni kambangngada giana Allah mapekadarra ngaradukka tu kadda maria. ³¹Mabba yinna badda takkinassa sisa laddu, mabba na adila ni pannu tana ti dalu mapullupia badda takki na banna baisaka pa patakkagi ni tada ti ngaradukkada tu dangu ma pakaddi bali ni tu no wali ti jonga tu mati . ³²Dangngu yitta badda rangngidassa ni

ngera kaddi balina wali ti jonga tu mamati pi pirra tu dakika kapawewika, takka ni sawawi dapanewika, takka ni tu sawawi da panewi "yami bussa parangngi baliwu ni ngera ni gia. ³³Baisaka Paulus na salaku ni paduada yidda dangngu wai ti. ³⁴takka pi pirra tu papabolu dangngana da wai , ti jonga da yidda ouni Dionisius anggota Airopagus dangngu stu kawinni ngaranai Damaris dangngu tu-tu sawawi ma karangngadarra yidda.

Chapter 18

Paulussa ti Kota Korintus ¹Baisakka haina, Paulus na salaku wali ti Atena banna saganna ti Korintus.

²Dan, Paulussa na jamburrai ni tuu Yahudi nimma ngaranna Akwilla, ma keturunan Pontus, widdi pamaina wali ti Italia banna karangnganni ni assa ummanna, Priskila karenai Klaudius badda paretanarraka tuu Yahudi kadda lusa wali ti Roma. Paulus na pamaina ti yidda. ³dan karena yidda oli mangngu parammadda, Paulus na enga karangngandarra yidda badda ramma tenda. ⁴Dan, Paulussa na palau maidangngandarra pangadda ti Sinagoge ti kirra laddu Sabat untuk ba yakindarra tuu Yahudi dan Yunani. ⁵Namun, Takkai Silas dan Timotius badda burru wali ti Makedonia, Paulus mulai banna mengabdi sepenuhnya untuk banna patomanggi ni Firman, sambil banna panewi pullu pia ti tuu Yahudi bahwa Yesus adalah Kristus. ⁶Akan tetapi, takka yidda badda mwlan dan badda tolanni Paulussa, Yinna na kambassanggi ni kalabinna dan linnadarra yidda, "Ni Ra mu na enganni ti katowamu! Yawwa warissanggui. Walinggia labbakka massarammu, yawwa ku salakuwwa ti manua sawawi." ⁷Baisakahaina, yinna lusana wali tippa nyia haina dan na salaku ti ummannai Titius Yustus, atta tuu Yahudimmai nimma menyembah Allah, ni ummanna ti karasa Sinagoge. ⁸Krispus, kepala Sinagoge; na jadi percaya di dalam Tuhan dangngu ngarandukkadda tuu ma enganna ti umma da percaya sadakka, dan tuu korintus ma badda rangngii Paulus da percaya dan di baptis. ⁹Lalu, Tuhan linnani Paulus ti dalu penglihatanna ni kajiddunganni, "Ambau mandautamawwu, panewi pangattawwu dan ambau ndangngu ammauwu, ¹⁰karena Yawwa Ku korumaganggu dan atta oo amma ma paluwu untuk menganiayamu karena odarra umat-Ku madangu ti kotanggia." ¹¹Maka, yinnai Paulus na enganna selama 1 tau 6 wullanna, sambil banna mangajarranggi ni Firman Allah ti antara yidda. Paulus ti sagannai Galio ¹²Namun, ketikai Galio banna dadi prokonsul Akhaya, tuu Yahudi da kasisanna badda kaddi badda lawai Paulussa dan badda karangnganni ti saga Pengadilan, ¹³dengan ba lidda, "ni tuu nia sedang pangarunnarra tuu madangu untuk badda menyembah Allah nimma berlawanan danggunni Hukum Taurat." ¹⁴Akan tetapi, takkai Paulussa hampir banna bussanna pappa newi, Galio linnadarra tuu Yahudi" jikanggia suatu persoalan atau kejahatan ma buatui, hai tuu Yahudi, yawwa patut bokku bertanggung jawab ni perkaramu. ¹⁵Namun, masalah ba njala panewikammissa, ni ngarammi, dan ni hukummi, urussa wikii. Yawwa atta ku bissumma pa jadi hakim nggummi yimmi. ¹⁶Lalu, Galio na wuddarra yidda wali ti ruang Pengadilan. ¹⁷Baisakka haina, yidda ngarandukkadda da wappai Sostenes, ni kepala Sinagoge, dangngu da palui ti saga ruang pengadilan. Takkai Galio attanna perhatikamandarra. Paulussa na Bali ti Kota Antiokhia ¹⁸Baisakka haina, Paulussa na enganna pipirra laddunna, baisesa dinna permissirra olidadi se imanna dan na berlayar banna saganna ti Siria banna karangandarra Priskila dangngui Akwila. Ti Kengkrea, Paulussa na gutinni loginna karena yinna badda bernasarnakka. ¹⁹Baisakka haina, yidda da takka ti Efesus dan yinnai Paulussa na ammandarra Priskila dan Akwila, tetapi yinna na tama ti Sinagoge banna bertukar pikiran dangngandarra tuu Yahudi. ²⁰Ketika yidda badda dangngii Paulussa kanna engawallikkinna, Paulussa attanna bissumma, ²¹takkanna pamitarra yidda dan linna, "massa rammu ku balikkadawwa ti yimmi jika Yinnai Allah banna menghendakinya." Dan, yinna na berlayar wali ti Efesus. ²²Setelah yinna banna burrukka ti Kaisarea, yinna na salamra jemaat, lalu na burru ti Antiohia. ²³Dan, setelah banna tarrunnakka kuddukka ti Antiohia na salaku banna kalisunna bebepanyia ti wilayah Galatia dan Frigia, sambil banna pamandunggarri ni atidda yidda muridanna. Apolos ti kota Efesus dan ti kota Korintus ²⁴Suatu saat, oni ni tuu nimma ngaranna Apolos, ma keturunan wali ti Alekssandria, mappa maina ti Efesus. Yinna tuu ma terpelajarrai ma lakkassanggi ni kitab suci ²⁵Ni tuu yinna ma badda belajarnai ni lara ngerannai Muri dan na semangat ti dalu roh. Yinna banna panewi banna ajarra tentang Yesus sangat teliti, takka yinna hanya daanni nippa lakkassanna tentang ni baptisan Yohanes. ²⁶Yinna na berani langngu takka banna panewi ti Sinagoge, tetapi badda rangngikka yiddai Priskila dan Akwila, yidda da pa tangngii ti sambaliu dan da jelaskan ti yinna tentang ni jalan Allah nimma risi patutunna. ²⁷Dan, Yinnai Apolos banna bussanna pa pala ti Akhaya, olidadi se iman meneguhkannya dan da tulissanna surat ti murid-murid agar kadda sambuttai yinnai Apolos. Takka banna takkakka kanna gatandarra yidda kadda percaya hanya karena Anugrah, ²⁸karena yinna na keras banna bantarra tuu Yahudi ti saga umum, sambil banna dodukka wali ti kitab suci bahwa Kristus adalah Yesus.

Chapter 19

Paulussa ti kota Efesus ¹Nimma dadii,sementarai Apolos ba oni ti Korintus, Paulussa na lewattanggi ni daerah pedalaman labbanna toma ti Efesus.Ti efesus na tomandarra tumma pipirra muritta . ²Paulussa linnadarra yidda," Apakah yimmi badda tarimmamikka Roh Kudus ketika yimmi bai percayammi?" da simai yidda,Aitappu, bahkan yami attamma rangngippui bahwa ada Roh Kudus."³Lalu, Paulus linna," Ti dalu panii,baisa yimmi di baptismi?" da simai yidda." ti dalu baptisannai Yohanes." ⁴Paulussa linna," Yohanessa pembaptis dangngunni baptisan pertobatan, sambil banna pekedarra tuu kadda percayai Yinna nimma mai mangka murri,yaitu Yesus."⁵Takka badda baisakka pa rangngii yinni, yidda di baptis ti dalu ngarannai Muri Yesus. ⁶Baisakka haina, ketikai Paulussa badda tumpang narrakka lumma yidda, ni Roh Kudus na burruu ti pannudda yidda, lalu yidda mulai badda panewi ti ngarandukka narri ni silu dan da bernubuat. ⁷Yidda ngarandukkadda tumma 12 tuu mani. ⁸Maka, Paulussa na tama ti Sinagoge dan nappa newi selama 3 wullanna, sambil banna bertukar pikiran dan banna yakinndarra yidda tentang ni Kerajaan Allah. ⁹Akan tetapi, takka tumma pipirra tuu ba attadda tabuwwai ni atidda dan ba attadda percaya, sambil ba linnadarra tuu madangu tentang ni lara nimma atta dassa, Paulussa na ammandarra yidda dan na ajakra alla kawa pa ajaranna badda kaddi salaku, sambil badda bertukar pikiran kirra laddu ti Sekolah Tiranus. ¹⁰Hal ini na berlangsung selama 2 tauni sehingga ngarandukkadda tuu ma enganna ti Asia da rangnginni Firman Tuhan,bai tuu Yahudi maupun tuu Yunani. Ananai Skewa¹¹Allah na wolui ngarandukkanni ni mujisat nimma luar biasa ti lummanna Paulussa, ¹²sehingga ni sapu tangan nippa badda wainai Paulussa da ngindii ti tuu ma annalalu, maka ni panyakidda yidda na kaini dan ni roh-roh jat na lusarri wali ti yidda.¹³Namun, tumma pipirra ma wuddai ni kaballukka Yahudi da salaku kalisunna badda takkinni ngarannai Muri Yesus atas yidda tuu ma kerasukan roh-roh jahat sambil balidda," Yawwa ku Saranggummi ti dalu ngarannai Yesus nippa pekannai Paulus!" ¹⁴Tumma 7 ana maninnai Skewa, salah satu Imam kaladadda tuu Yahudi, mawolui. ¹⁵Akan tetapi, ni roh jahat na simai dan linna darra yidda," Yawwa ku lakkassanni Yesus dan Paulussa, takka herammi yimmi?" ¹⁶Lalu, ni tuu ma kerasukan roh jahat itu na talaujakka ti sagadda yidda, dan na berkuasa ti yidda banna patau dangngandarra dan ngarandukkadda da palai wali ti umma dalam ke adaan badda kalolu dan manuwwa. ¹⁷Hal ini da lakkassa dabbanggi tuu ti Efesus, baik tuu Yahudi maupun tuu Yunani. Dan yidda ngarandukkadda da mandauta dan ni ngarannai Muri Yesus semakin dimuliakan.¹⁸Dangu wali ti yidda ma badda percaya tetap badda pamaina, sambil badda mengakui ba pekanggi nippa woludda yidda. ¹⁹Lalu, dangu wali ti yidda ma wolunni sihir, badda pakka buandi ni bukkudda yidda dan badda tunnurri ti saga tu dangu. Dan, yidda badda kirari ni sinarri ni bukku 50.000 keping perak. ²⁰Jadi,ni Firman Tuhan na tumbui dan berkuasa. Paulus Merencanakan Perjalanannya²¹Setelah banna baisakka ti dalu Roh Kudus,Paulussa na bermaksud salaku ti Yerusalem linna, setelah Yinna banna lewatanggi ni Makodonia dan Akhaya, dengan balinna "Setelah ba badda ogakka ti Makodonia ,yawwa ku pangattawwa bokku lappa etai ni Roma." ²²Dan, setelah bokku utussarrakka tuu tumma duada ma melayani ti Makodonia, yaitu Timotius dan Erastus, yinna engapunnai ti Asia. Demetrius wolunnai ni kekacauan ti kota Efesus²³Sekitar waktu itu, na dadinni kerusuhan kalada mengenai ni jalan Tuhan, ²⁴Sebab, oni ni tuu nimma ngaranna Demetreus,seorang pengrajin Perak,nimma wolui ni kuil-kuil perak Dewi Artemis,nimma kolinna penghasilan madangu bagi tukang-tukangnya. ²⁵Yidda tukang na pakka buadarra dangngu yidda tu maramma ti bidang-bidang sawawi dan ba linna," Saudara-saudara yimmi mi lakkassanggi bahwa ni ke makmuranda yitta walinni ti perusahaan nggia.²⁶Lalu, yimmi etai dan mi rangngi bahwa,atta ti efesus ammakki takka ngarandukkanni ni Asia,Paulussa telah meyakinkan ngarandukkadda tuu dan da berbalik dengan balinna bahwa ni allah nippa woludda wali ti limma tuu rara atta Allah ammai. ²⁷Hal nggia na berbahayai bagi ni usahanda yitta ti dalu kehinaan,takkani kuil Dewi Artemis nimma Agung attadda perhitung manggi, dangngu ni nippa sembada yitta ti Asia dan ti ngarandukkanni ni pannu tanah akan kehilangan keagungannya."²⁸Ketika yidda badda rangngissa,yidda da mbani langngu takkanna dan da pakka wawukkanna," Na kaladai ni Dewi Artemis,dewinya tuu Efesus!" ²⁹Lalu,ti kota na kacau dan yidda da bergegas badda pakkaranganna ti gedung kesenian sambil badda seretai Gayus dan Aristarkhus,tuu Makodonia yang adalah oli salakunnai Paulus.³⁰Namun, ketikai Paulussa banna bussanna patama ti antara tuu dangu, yidda muritanna attadda ammamanni. ³¹Bahkan ti antara tuu makalada olinna ti Asia da pangindinni pesan ti yinna berulang-ulang ka ambanna bisu patama ti gedung Kesenian. ³²Maka, sawawi da kawawukkanni ka ambanna tama ti dalu kumpulan itu yang dalam ke adaan makacau dan yidda tuu ma dangu attadda lakkassa manggi ni alasanni dii kerri pakkabuada.³³Yidda tuu ma dangu menyimpulkan Alekxander kaerena tuu Yahudi ma tullaranni ti saga, dan Alexander banna yaka tada dangngu lummanna,yinna bermaksud wolu pembelaan ti saga tuu ma dangu. ³⁴Namun,ketika yidda badda lakkassannissai Alexander ba tuu Yahudi, kira-kira 2 jam yidda ngarandukkadda da kasisanna lli badda payawauna," Besarlah Arthemis,dewi tuu Efesus!"³⁵Setelah ni Penitra

Kota banna pandangngurrakka tuu madangu, yinna linna," Hai tuu Efesus, hera tuu nimma atta lakkassanggi bahwa ni kota Efesus ma jagai ni kuil Dewi Arthemis ma Agung nimma burru wali ti Awangngu? ³⁶Jadi,karena yinni ba atta pabantai, yimmi seharusnya bai dangngummi dan attai bertindak gegabah ammammi. ³⁷Sebab, yimmi mi karangngandarra tuu yidda sia,ma atta merampokkai ni kuil atau ma menghujat ni Dewinda yitta. ³⁸Oleh karena itu,jika Demetreus dangngu tukang karangadda ba ookakka pengeluhanda terhadap seseorang, pengadilan da buwwai dangngu Pra konsul ada.Ammandarra ka yidda kadda patamanakka tuntutan. ³⁹Namun,jika yimmi mi bussanggi sesuatu hal yang lain, hal itu bisa ba baisai ti dalu sidang rakyat menurut hukum. ⁴⁰Sebab, yitta ti dalu bahayanda untuk ba tudunda atas ni kerusuhan ni laddunninggia karena atta oo amma alasan untuk yitta menjelaskan ngerannai ni pakka buana nimma kacau . " ⁴¹Setelah yinna banna panewikka, yinna na pasewandarra tuu dangngun ma pakka buana.

Chapter 20

Paulussa ti Negara Makedonia dangngu ti Negara Yunani ¹Setelah ni kerusuhan banna dangngussa, Paulussa na kayekandarra alla kawa pa ajarranna,dan na pakka luadarri ni atidda, baisakka haina dinna permissirra karena salakunnai banna saganna ti Makedonia. ²Setelah banna baisakka pa loyarranggi ni wilayah-wilayah di sana dan na yadarra nasihat, labbanna toma ti Yunani. ³Dan,yinnai Paulussa na enganna 3 wullanna karena yidda tuu Yahudi da wolu persekongkolan untuk balawi Paulussa ketika yinna banna berlayarra banna saganna ti Siria, yinna na pousai banna bali lii ti Makedonia.⁴Paulussa na olinni Sopater ma wali ti Berea,ananai Pirus,oleh Aristharkus dan Sekundus,ma wali ti Tesalonika,Gayus wali ti Derbe,Timotius wali ti Asia, ⁵Yidda da salakumanniyulu dan da pategamma yami ti Troas, ⁶tetapi yami berlayar pummai wali ti Filipi sesuda Perayaan Roti tidak Beragi, dan pamaina ti yidda ti Troas dalam 5 laddu,yami ma enganna selama 7 laddumma .Kunjungannai Paulussa nimma terakhir ti Kota Troas.⁷Ti laddu kawungnganna ti laddu minggu,ketika yami bamma pakka buana untuk memecahkan Roti, Paulussa na panewi dangngandarra yidda karena ni wukkunna salaku ti laddu massarammu linna labbanna paduai ni kajiddungnga. ⁸Ada lampu ma dangu ti ruangan,ti pnyia pakka buama.⁹Dan, oni nimassa lemu nimma ngaranna Eutikhus nimma mandiddi ti pannu jendela dan kangaddukkannai. Sementarai Paulussa banna panewi tarrunna,semakin yinna banna kangaddukka banna maturru dan na kanabu wali ti lantai 3 dan ba dedikkanni badda matinnakka. ¹⁰Namun,Paulussa na burru lalu merebahkan diri ti pannu kalittannai eutikus dan na sakkullai serta linnanni," ambai ributtamma karena opunggi ni sangasunna."¹¹Ketikai Paulussa banna sawi balikka, lalu na pibbii ni roti dan na nga, yinna tarrunna banna panewi dangandarra yidda labbanni baru-barunni.Baisakka haina dinna salaku . ¹²Yidda da karanganni ni massa lemu itu dalam keadaan na murippa dangngu na rasa terhibur. Ni Perjalanan Wali ti Kota Troas ke kota Miletus.¹³Namun, banna salku manyulukka ti kapalla, yami ma berlayar ti Asos dengan maksud ka jemputtai Paulussa karena Yinna badda rencananassa, yinna wikki nimma rencananggi banna salku tana. ¹⁴Dan,ketika yinna banna jamburrammakka yami ti Asos, dalaku karangngammassa ti Miletus.¹⁵Bamma berlayarka wali haina,samma tunni massa rammunna takka massa ti Khios. Baisakka haina yami marani tukkimmassa ni Samos, dan samma tunni massarammunna dimma takka ti Miletus. ¹⁶Sebab, Paulussa badda posannassa untuk ba berlayar lewttanggi ni Efesus supaya yinna ka ammbanna enga laranna ti Asia karena ka gesa takka ti Yerusalem linna, ba piakannissa ti laddu Pentakosta. Paulussa na panewi dangngandarra Penatua ti Efesus¹⁷Wali ti Miletus, Paulussa na palewa tuu ti Efesus kadda pekandarra Penatua ti Efesus kadda pamaina hammi. ¹⁸Dan, badda pamainakka,yinna lidda darra yidda," Yimmi mi lakkassanggi appa linni samanni yawwa bokku murippawwa ti antara yimmi selamanggia, sejak bokku takkawwa ti Asia, ¹⁹sambil bokku melayani Tuhan dengan bokku radakka wikkingginni atinggu, dangngu ni we matanggu,dan ngarandukkanni ni percobaan nippa rasanggu melalui ni persekongkolan da tuu Yahudi, ²⁰appa linni samanni yawwa dikku pattu wikkinnawwa ba atta ku pekanggummi ngarandukkanni nimma berguna nippa badda ajarranggu ti yimmi ti saga tuu dangu dan ti umma, ²¹nimma pulupia bokku yagummi ni kesaksia,bai ti tuu Yahudi maupun ti tuu Yunani,tentang ni Pertobatan ti Allah dan ni beriman ti Tuhan kita,Jesus Kristus.²²Dan sekarang,etassa dangngu di ikat ole Roh,yawwa batti larapuwwa bokku salakuwwa ti Yerusalem,tanpa bokku lakkassanggi panii nimma dadi , ²³kecuali ni Roh Kudus na bersaksi ti yawwa ti setiap kota bahwa ni penjara dangngu ni sikksaan nimma yemawwa. ²⁴Namun, yawwa ni murippanggu atta ku anggapmai banna berhagai untuk yawwa dukku baisai nippa rammanggu dangngu ni pelayanan nippa terimanggu wali ti Muri Yesus,yitu, tutunni bokku bersaksiwva nimma pulupia tentang ni Injil Anugerah Allah.²⁵Dan sekarang,etassa,yawwa ku lakkassanggi bahwa atta o amma ti antaramu, yawwa bokku kalisunnawwa untuk bokku beritakan ni Kerajaan, bai etanggai ni ngoranggu. ²⁶Karena itu,ni laddunninggia yawwa ku bersaksiwva ti yimmi bahwa yawwa atta ku bersalamawwa atas ni raa mi. ²⁷Sebab,yawwa atta ku pattu wikki ammanna untuk bokku pekanggummi ni ngarandukkanni ni rencana Allah.²⁸Jaga wikkinni kalittammi dangngu ngarandukkadda olimmi yang atasnya ni Roh Kudus telah menjadikanmu pengawas untuk ba pawandi ni jemaatnai Allah,nippa badda kolinna dengan ni Raa Wikkinna. ²⁹Yawwa ku lakassanggi bahwa ni salakunggu,serigala nimma mbani akan datang ti antara yimmi,attanna menyayang ammandi ni kawanannya itu. ³⁰Dan, wali ti antara yimmi wikki akan bangkit tuu mappa newi tentang ni hal-hal yang menyesatkan untuk ba pengarura yidda murid-murid.³¹Oleh karena itu, mi jaga wikkimmi, sambil bai namui bahwa ni laddu kanjiddunganni selama 3 tau yawwa ba attack ku panjanawwa bokku panamunggummi yimmi dangngu we e matanggu. ³²Dan nggia, yawwa ku serahkan gummi yimmi ti Muri dan ti Firman anugerah-Nya nimma sangguppa pappa kaddimmi dan nimma yagummi warisan ti antara ngarandukkadda tuu yang dikuduskan. ³³Yawwa atta ku busa ammanna perak atau ammassa atau kalabi madassa. ³⁴Yimmi wikki mi lakkassanggi bahwa na ramma wikkii ni lumminggu untuk ni keperluannggu dan yimmi ma karangngangga yawwa. ³⁵Ti dalu

ngarandukkanni yawwa badda patakkanggussa ti yimmi ngeranni ni pata ramma nimma pulupia, yitta ta gatandarra tuu ma lemah dan ta namui nippa pappa newiwainai Tuhan Yesus, bahwa Yinna linna Wikki,' Rissi nippa tutunni batta nggatanna olinda dari pada batta mannuna olinda.³⁶ Dan ,ketika yinna badda linnakka, yinna na berlutut dan na sambaya karangngandarra yidda. ³⁷Lalu, ti antara yidda dangu mamangasih dan yidda da sakkullai Paulussa, serta badda ngudjui, ³⁸yidda da seddih langgu takka terutama karena nippa newinnai Paulussa bahwa yidda attadda etamassai Paulussa. Baisakkahaina didda karangngannii Paulussa ti kapalla.

Chapter 21

Paulussa na Salaku Ti Kota Yerusalem ¹Setelah yami bamma pasewakka wali ti yidda dan badda salakuddakka, yami langsung bamma berlayar ti Kos, massa rammunna ma takka ti Rodos, dan wali haina ma pangatta ti patara, ²baisakka haina yami dimma jamburrai ni kapalla nimma pala ti Finisia, yami ma sawi dan terus ma berlayar. ³Ketika yami bamma etassa ni Siprus, malewatanggi dan ma pangatta ti Siria, baisa dimma burru ti Tirus karena ni kapalla paburrunnai muatan. ⁴Setelah bamma pajamburra dangngandarrakka alla kawa pa ajarra, yami ma enga karangngandarra selama 7 laddu. Dan melalui Roh yidda menasihatkan Paulussa ka ambanna salaku ti Yerusalem. ⁵Ketika yami ba haigamma bamma tarrunna, yami masalaku pangatta. Yidda ngarandukkadda da karangngandarra ana dan assa ummadda, da lappa tauma labbamma lusa wali ti kota. Baisakka haina da berlutut dan da sambaya ti karasa tasikka, ⁶sambil badda permissi. Baisakka yami dimma sawi ti kapalla dan yidda da bali ti ummadda. ⁷Setelah yami bamma baisakka pasalaku wali ti Tirus, yami labbamma toma ti Ptolemais, dan yami ma manggarra olidadi se iman, serta ma enga karangngandarra yidda selama 1 laddu. ⁸Samma tunni massa rammunna, yami massalaku ti Kaisarea, lalu dimma tama ti ummannai Filipus Penginjil, salah satu wali ti tumma 7 penginjil. ⁹Yinna odarra tumma patah anna karra ma bernubuat. ¹⁰Selama yami bamma enganna ba pipirra laddu, Oni nissatu Nabi nimma ngaranna Agabus nimma burru wali ti Yudea. ¹¹Lalu, setelah banna maika ti yami, yinna na tekii ni leku bangginna Paulussa banna leku wikkirri ni lumma dan ni wissinna, baisakka dilinna, "Nggianja nippa langinnai ni Roh Kudus," ni caranggia tuu Yahudi ti Yerusalem badda lekui ni tuu mangngu leku bangginna baisakka haina didda yai ti lummadda bangsa-bangsa sawawi. ¹²Ketika yami bamma rangngii hal itu, yami dangngu tuu ma enganna, memohon sama Paulussa ka ambanna sawi ti Yerusalem. ¹³Baisakka haina, Paulussa na simai, "Panii nippa wolummi, mi mangasihmi dan mi papaddissanggai ni atunggu? Sebab yawwa ku siapwa barandiwwa dan bokku matiwwa ti Yerusalem demi ni ngarannai Tuhan Yesus." ¹⁴Dan, Paulussa atta piamanni ba yakinkan, yami ma dangngu dan limma, "Biarlah nippa wukkunnai Muri kannna dadii." ¹⁵Kirra laddu yami ma sandia bamma salaku ti Yerusalem. ¹⁶Tutumma pirra alla kawa pa ajarra wali ti Kaisarea da salaku karangnga gamma yami, sambil badda karangnga gamma ti ummannai Manason, tuu Siprus, murid ma badda tarrunnassa. Paulussa na Kunjungai Yakobus ¹⁷Yami bamma takkaka ti Yerusalem, olidadi se iman da sambuttamma yami dengan gembira. ¹⁸Lalu, sama tunni sarammunna, yami dangngui Paulussa ma salaku pa kunjungai Yakobus, ngarandukkadda penatua da pamaina. ¹⁹Setelah banna patomanja ni salam ti yidda, Paulussa mulai banna ceritranggi nippa wolunnai Allah ti antara bangsa-bangsa ti dalu pelayananna. ²⁰Dan, ketika yidda badda rangngikka, yidda da memuji Allah. Lalu yidda lidda ti Paulussa, Eatassa oli dadii, pipirra rata tuu Yahudi ma badda percayanna dan yidda ngarandukkadda da giat ti dalu Hukum Taurat, ²¹dan yidda badda peka darrakka bahwa yinna na mengajarrandarra ngarandukkadda tuu Yahudi ti antara bangsa-bangsa sawawi untuk badda menyimpang wali ti Hukum Musa, sambil ba pekandarra yidda untuk ka ambadda sunatra anadda yidda atau berjalanmenurut adat istiadat da yitta. ²²Lalu, panissa nippa wolunda yitta? yidda past da rangngii bahwa youna badda pamaimukka. ²³Oleh karena itu, rammassa panii nippa papeka waima yami ti youna. Tumma 4 tuu wali ti yami ma ona ti bawah nasar, ²⁴Karangandarrra yidda dan pawarissai ni kalitammi, baisakka haina bayandi ni biayadda yidda sehingga yidda didda kikkirrari ni katowadda. Dengan demikian ngarandukkadda tuu didda lakkassanggi bahwa panewi ma atta oo issinnai nippa badda patomadda yidda tentang youna, tetapi bahwa you wikkinna murippa mannummui menurut Hukum Taurat. ²⁵Namun, mengenai bangsa-bangsa sawawi ma percaya, yami badda tulissammamakka suratta dan badda posammassa bahwa yidda harus da menghindar wali ti tolu nippa badda persembahkan ti berhala, wali ti Raa, wali ti bada pa passu, wali dosa pa yoranna." Paulussa da Wappai ²⁶Kemudian, Paulussa na karangngandarra tuu, baisakka yinna badda menyucikan dirinya dangngu yidda, yinna na tama ti bait Allah dan na pekandarra ni masa penyucian akan berakhir ketika ni kurban persembahan ba yadarra yidda masing-masing. ²⁷Banna takki patomassa 7 laddunni, tuu Yahudi wali ti Asia, setelah badda etassai Paulussa ti Bait Allah, da hasutra tuu dangngu untuk ba wappai Paulussa, ²⁸sambil badda payawauna, 'Hai tuu Israel, tolong! yinnakkadda ni tuu nia nimma ajarrara tuu untuk melawan bangsanda yitta dan ni Hukum Taurat, dan ni panyianggia. Dan na tama karangngandarra tuu Yunani ti Bait Allah untuk menajiskanni panyia ma suci.'" ²⁹Sebab, yidda badda etadassai Trofinus, tuu Efesus badda karangnganni ti kota dan yidda mengira bahwai Paulussa badda tama karangngannassa ti Bait Allah. ³⁰Kemudian, ngarandukkanni nikota jadi na gempar dan ngarandukkanna ni tuu datang berkerumun. Yidda da wappai Paulussa dan da serettai wali ti bait Allah ti sambaliliu, dan ngarandukkanni nimma lowi bait Allah da todii. ³¹Sementara yidda badda berusaha badda wunnui, na takkai ni laporan wali ti kepala Pasukan Roma bahwa ngarandukkanni ni Yerusalem dalam ke adaan kacaunai. ³²Saat itu juga, yinna na karangnganna prajurit dan perwira, lalu didda palai badda tomandarra yidda. Dan ketika tuu

dangngu badda etarrakka kepala pasukan dan prajurit ,yidda da dangngu badda palui Paulussa. ³³Setelah itu, Kepala Pasukan na karasi Paulussa dan na wappai,baisakka didda lekui dengan rantai. Lalu, ni kepala pasukan dinna pakka tananna , herai Paulussa , dan panii nippa wolunna. ³⁴Akan tetapi,tuu madangu sawawi da ributta dan yidda sawawi aitamma. Dan ba attanna lakkasssa pastinggi yinna ni kepala pasukan karena ni kerusuhan, yinna na paretarra agar Paulussa karangnganni ti Markas. ³⁵Ketika yinna banna takkaka ti deki ,Paulussa da ditai Pra jurit karena amukan karumunan da tuu, ³⁶sebab,tuu dangu yidda da keru pangattai sambil badda berteriak," Pamallassai yinna!"³⁷Sementarai Paulussa ba tama karangnganni ti markas,Paulussa linnanni ni kepala pasukan," Bolehkah bokku panewiwa ti youna?" Dan, ni kepala pasukan na simai," you mu lakkassawwu pasilu Yunani?"³⁸Kalau begitu youna atta tuu Mesir mawwu yangbeberapa waktu yang lalu ma menimbulkan pemberontakan dan ma pimpinra tumma 4000 tuu pembunuh ti mareda ginnangngu?"³⁹Namun,Paulussa linna,"Yawwa tuu Yahudiwwa wali ti Tarsus,Klikia, seorang warga wali ti kota ma penting. Aku mohon,izin kingga bokku panewi dangngandarra tuu." ⁴⁰Dan, ketika kepala pasukan banna yanni izin, Paulussa na dengirra ti deki dan na yadarra isarat tuu madangu.Lalu, ketika ni suasana banna tennangsa, yinna mulainassa banna panewi ti yidda banna waina silu Ibrani dangngu linna.

Chapter 22

Paulusa Na Lolukai Ni Pamaria Dangana ¹Baku anguwua gumi dangu baku ama gumi rangi waka gia ku panewi gumi. ²Dangu, badda rangi sa yidda bai palusia, bada kayeka dara yiddati sillu ibrani, yidda taba dangu dassa dangui paulusa napa newi. ³“Yawwa tu yahudi, dadi gui ti Tarsus, Kilikia, ku matua ti mawa sia, badda ajara wati bawa gamaliel dangu na manditai tapaka samani hukuna boku appu da yitta, dangu na bussa nggi Muri, sama dangu yimina nggia laduni. ⁴Yawwa na sadukai ni lara nggia, lapa tomai mi pa mati wai, raddi dangu patamadara yidda, mani kapaka kawimmila ti nggalu. ⁵Sama tumi ma palewa dangu ngara dukka da mabokula, da saksi ga yawwa. Wali ti yidda ku kawi ni surata tutu da olidadi ti damsyik, dangu salaku ba lappa ramidi ra yidda ma ona lini sabali ti yerusalem yidda ba tu hukura. ⁶Baisaka, dadi nasa yawwa talanga ti lara wa dangu taki baku tomaka ti damsyik, tijangu nasa ni laddu, ogi nima sabila nima koruga, walli ti awangu. ⁷Yawwa ku katambala ti tana dangu ku rangi ni panewi danga ga. “Saulus, saulus kaddimu pa jara wa? ⁸Taka yama ku simai, “Hengga wuka yo, Muri? Baisa yinna napa newi ti yawwa, “yawwa kadaka Muri wali ti Nasaret, papa jara-Mu. ⁹Tu maka rangada da etai nimma sabila go, takka aita dalakasa ma ni herai ni ma panewi dangaga yawwa. ¹⁰Taka yawwa ku panewi,” panisa yawwa nipa wolugu Muri? Dangu Muri na simai, “denguru dangu salaku nu ti damsyik takka hai sabali, yimmi da peka gomi panni nippa raddi kami wollui. ¹¹Takka yawwa eta ku etamai ba ogi nimma sabilla, yawwa na da kalanga ga tu tama ti Damsyik. ¹²Kamuri ni omi ni tu mangarana Ananias, tu ma dassa paka tutu wai hukum Taurat, balaka ni tu dangu ni dassa na ngara duka da ti tu Yahudi ma engana harina. ¹³Da mai ti sadda gu, dangu da dengira ti karasa gu, yinna na panewi, “anguwua Saulus, paeta mawuka! ‘takka ti rasi haimangu ku etai bali yinna. ¹⁴Takka napa newi, “Muri boku dai da yitta da panyia tutuni balakasagi nippa wuku-Mu dangu etai nimma pulupia, lapa ka barangi ni li walli ti wiwi-Na. ¹⁵Lappa yimmi ni dadi slakasi ni ngara dukka da tu ba panni ni pa eta dangu nippa rangi. ¹⁶Takka nggiana, kaddi yimmi dimmi palali-laligi? Kadika dangu yasa ni saddamu ka nissa wu, lapaka bapa warasai ni padoku jalamu dangu bada kayeka gi ni ngara-Na. ¹⁷Yawwa ku bali ti Yerusalem dangu talanga sabaya gu ti panyia ni Muri, yawwa na sadopara wa Roh. ¹⁸Takka yawwa ku etai yinna banna panewi, nggesa muka kau lusa wu wali hena ti Yerusalem, ata darangi mayu ni pa panewi mu dangu atta da kami wai ni panewi-Mu. ¹⁹Baisaka yawwa ku panewi, “Muri, yidda wikki lakasagi ba yawwa mapa tama dara ti nggalu, dangu baku ngadara yidda ma waiwi wali ti sinagoge lapaka ti sawawi. ²⁰Mangu kamuri ni ka, saksi-Mu, i stefanus, sobugi, yawwa wikki ta langa dengira gu ti hai, ku bisugi. Dangu ku boti di ni kalabi da tu ma pamati. ²¹Baisaka hai, Muri napa newi ti yawwa,’ salaku wuka! Sappu yawwa, ku palewa wu ti mama leru ti nusa-nusa sawawi. ²²Do tu dangu da rangi Paulusa to ma nippa newi nggiana baisaka haina yidda ngara dukka da tu da bali dangu lidanggi bada pawowi lai tu sama no walli ti pini tana, yidda ata dapa nyiamani bada pamuripai. ²³Yidda talanga pangala dai ni kawawuka da dangu daka kawusa kandi ni kalabi kadada da yidda, dangu wuranggi ma kumbara ti awangu (nggillu), ²⁴Kapala rombongan napa lewai Paulusa ti bawa panyia, dangu lidda giih Pulusa paresai dangu palui kata pia tabukai nimma papungi kaddi yidda dida kawawuka bada lawa ni. ²⁵Takka tuni hai, yidda dapa rebani leku kalita, Paulusa napa newi yidda jawa bani ma dengiri ti karasa na.” Napa tutu pungu kadani ga ba mi palu ni tu ma walli ti roma? ²⁶Bana rangi sa jawa bani no yinna na salaku ti kapala letti bana peka, linna gi, yimmi pani pawolumi, sapu n tu niama, hai na nusa mangara na roma. ²⁷Baisaka, kapala letti no namai papa newi ti Paulusa “panewi nggara ti yawwa tu takani yimmi tu walli ti roma mi? Baisa na simai Paulusa u’u. ²⁸Kapala letti na simai, yawwa baku koligi ni nusa nggia koli wainggi ndowi, dangui Paulusa napa newi, taka yawwa ma dadi tu nussa sia ma dadi ti panyia sia. ²⁹Baisa tu do mapa resai Paulusa da amma ni dangu ni kapala letti nama dauta bana lakasani Paulusa ba tu wali ti romai dangu yinna bada pa raddi dai. **PAULUSA NAPA NEWI DANGU KAPALA YAHUDI** ³⁰Takka haina, ti laddu sawawi ni kapala Letti bussa pa lakasangi ni keriri nimma pulupia, kaddi Paulusa dida katutui tu Yahudi dona, yinna napa salami Paulusa dangu pareta darata mapadewa-mapadewa kapala dangu ngara dukka da Sanhedrin bada pakabuana, baisaka yinna daka rangani Paulusa buru dangu dapa segani ti pa duada yidda.

Chapter 23

¹Paulus na ngadui ni olina dangngu linna, "Olidadi nggu, yawwa ba ku pa salakui ni muripa nggu dangngu ni ati nggu ni ma dassa ti sangga nai Allah labba tomai ni laddu nggia na." ²Baisaka, ni Imam Besar Ananias na palewara tu madengira ti karasa nai Paulus kadda tabbai ni wiwinai Paulus. ³Baisaka, Paulus na panewi ti yinna, "Allah na tabba wu, ta yona Tembok pa cat bela! Bau madidi kakka kapiani bau menghakimi ti wukkuni ni Hukum Taurat, takka mu langnga nggi nggi nggo hukku dangngu mu palewara kapia badda tabba wa yawwa?" ⁴Tu madengira ti karasana lidda, "Yo yeki mui ni Imam Besar nai Allah?" ⁵Baisaka, Paulus linna, "oladi nggu, Aita ku lakkassa ma nggi yawwa, Yinna bai Imam Besar rai. Takka, ni patulissada, "Ammbau panewi ma irrakka ma ngerani ni tu ma katowa nggi ni kabogurra mu." ⁶Takka rinni, Paulus banna lakkassanja sawawi ba tu Saduki dangngu sawawi walli tu Farisi ra, Paulus na, Paulis na panewi ti dalu Sanhendrin," olidadi-olidadi,yawwana tu Farisi kadda wa, ana tu Farisi.yawwa tangnga adilla dawwa mabba mullani ni pawukku dangngu ni kaddi da tu mati!" ⁷Banna tomakai Paulus banna takki ni ukku nggo, na dadi ni paseli da ti njonga tu-tu Farisi dangngu tu-tu Saduki, dangngu ni kabbua da tu-tu ndo da pa biw-wa-biw-wa na. ⁸Mullakaddani, tu-tu Farisi dapanewi mabba atta o amma nggi kaddi bali, atta o amma Malaikat, dangngu wali atta o amma Ngasu matuwa, takka tu-tu Farisi da akkui ngaranduka ndabbani nggo. ⁹Ma, dadinasa ni pakayiwaka makalada. baisa ndo ahli Taurat ma tumma pirrana wali ti kabonggura radda Farisi ndengira raddasa badda paatara nggi, "yami atta ma eta amma njala ti tu no.pani lindaka ba Ngasu matuwa aita kaka ni Mailaikat ba mbadda panewi dangnga ndassa?" ¹⁰Banna ta-mba malendasa nggo yena ni pakayiwakada, no ni makatowa pasukan mandauta nassa, Paulus da sirrasa ndo tu madangu, dinna palewakarra prajurit na banna sawaupai Paulus didda karanga ni ti markas da. ¹¹Sullu ni kanjidunga walli kinni, Muri na ndengira ti karasanai Paulus baisa di linna, "pa mandungai ni atimu, wali ti atimu mbadda lolukamussa ni ngera-Nggy ti Yerusalem, ba tuni haisa yo mu takkki mangu pu ti Roma ." ¹²Ni Wukku Tutu NI Ba Pappai Paulus ¹³Banna laddu kinisa,tu Yahudi woludasa ti ati da badda parandi wikki na panewi dangngu badda sarana atta toma pa nga da pani-pani,atta pa unnu we lappa badda pappai Paulus. ¹⁴O pata kambullu ndo tu ma mawolui ti atida. ¹⁵Pamai ndasa ti Mabokula-mabokula makatowa dangngu ti mabokula ba lidda, "yami mbadda parandi wikki makka ti panewi, atta o ma pani-pani ma tama ti tiama labba bamma pappai Paulus. ¹⁶Nggia,ba tunisa, yo dangngui Samhendrin,peka ndaraka makatowa pasukan kadda mburu karanga ni ti yo, ka samma tuni yo mappa resa bali pandassa ni ngera njalana, napa yami dimma ullu pappai ba attana toma pu siana. ¹⁷Nippa atta mbeti waida, ni leba manininai Paulus na rangi ni wukkku atida nggo. nassa laku manyulu ti markas baisa dinna pekani Paulus. ¹⁸Paulus nakayka makka ni perwira nimma stuna baisa linna," karanga punngai no ni alakawa masalemu ti makatowana pasukan, o nggi ni wukku papekana. ¹⁹No dinna karanga makkani ti makatowa pasukan, baisa di linna ni, "Paulus, ni tu patanda, na kayeka ngga, karangnga kinggai ni alakawa masalemu ti yo,o ni wukku nippa mbusa patakki na ti yo." ²⁰Ni makatowana pasukan na keta nai ni lumma na ni alakawa masalemu no yena, dina wendaka makka ni timma passangindi na baisa dinna kamussikanni, "pani nippa wukku papeka muw-wa?" ²¹Na simai, tu Yahudi mbadda pakka sisa wikki dakka, tutu ni saramu bau mburu karangani Paaulus ti Sanhendrdin, ka sullu pakkatana bali pandasanggi ni ngera njalana yinna. ²²ndasa di lunggu nggu,ka ambau kreilolukarra, mabba mmulla kaddani o ndara tu ma pata kambullu risi ma wukku pasambbuttai paulus, mbadda sara ndakka pa nga dangngu pa atta unnu labba badda pappai Paulus.hai, mbadda sangganggilla ndakka pate nggi nippa bissu mu yona. ²³No ni makkatowana pasukan,palewa nassa no ni alakwa masalemu banna salaku, takka linna punni," amba o ka papekamu tu sawawi ba mbdda loluka ndaba muri ni palangi mu ti yawwa na.Paulus Pangindi Ni Ti Manua Kaisarea ²⁴Baisa nggo yena, no ni makkatowa pasukan nakka yeka ndara tu ma duada na perwira baisa linna ndara, "sandia mi duada ngasu Sarandandu, pittu kambullu ma kaleti njara dangngu duada ngasuh sarandandu ma ngindi bandilla, katta salaku ti Kaisarea, nggia kanjiddungani ti jammu taula. ²⁵Sandia mannu mi njara kaleti nai Paulus, kai karanganni ti Gubernur Peliks. ²⁶Na tuli mangngu na karata,ni issi ni tuni hai: ²⁷Walli ni ti Klaudius Lisias. Tubuhmu yona sanggulla ma sangangi GÜbernur Peliks. ²⁸Ni tu niana pa yappa da tu Yahudi da takki pa pappasa walli pa mawainggu baku karangnga ndara prajurit nggu, bakku lakksa takka nikka ba tu Romai ndukku kandapu dindi mara ku kaura nyimba lokuni. ²⁹Kakku pia lakkasa nggi pani nippa pataddu dai lunggu wakka,dukku mburu karanga ti Sanhendrin. ³⁰Dukku kolinggi issi ni ba pataddu ngera ni hukku Taurat da,takka atta o amma ndoku njala papaleti waibadda pappai aita kakka badda pa tamani ti nggallu. ³¹Bakku lakasa kinja ba o ndara tu pakkasisa na tutuni badda lawai ni tu no,dukku palewara mappa taddu ni badda patoma nggi ti yo pani ni punnggini. ³²Baisa ndo prajurit papalewa didda lapateki Paulus badda karangani ti Antipatris banna kanjidungani. ³³Sullu bawwaku piani, didda tabbukandara ndo tu ti njara badda salaku karanga ni ti markas. ³⁴Babba takka pikka ti Kaisareadangngu badda tomanja nggo ni karata ti Gubernur,baisa didda pasangga

mangngu nai Paulus ti yinna.³⁴Badda mbacca pissa ni karata nggo yena ni GÜbernur, pakka tana nassa mbe manuai Paulus banna wali. takka banna lakkasa kinja walina ti Kilkila. ³⁵Linnaka, "da mai pungngu ma pataddu nggu duku rangngi mangngu walli pani ni patakkimu. "Baisa hai, dinna palewa tu badda karangani Paulus ti markas kalada panyia nai Herodes.

Chapter 24

Tu Yahudi Da Pataddu Ni Paulus ¹Ba mbadda limma laddu nikka, Mabokula kalada Ananias na mburu karang ndara penatua-penatua dangngu na karangani ni pengacara nimma ngara Tertulus. yidda da sukkitai Paulus ti sangganai Gubernur. ²Ba baisaka pakayeka ni Paulus,Tertulus wunda nasa nipanewi banna pataddu Paulus. "takka wali ni muri, yami dimma padda nggi nimma ndasa dangnggu napasepani nimma dadi ti sange tana mabba ni mangabba ati nanni muri na, ³Yami ngaranduka ndaba mama njamburai Feliks nimma pilupia ma wainggi ni patama nimma ndasa. ⁴Takka ka amba baisa ni rasini, yawwa ku dangi ti njallara ati kalada kokumu, kau rangngi kiwwa yawwa ma sandukka. ⁵Takka, yami ma lakkasani ni tu niana ba tu yahudi maka yilakai dangngu banna pakawu ndabba ra tu ti panu tana.dangngu yinnamakka towa nggi ni Sekte nasrani. ⁶Yinna na paringana banna pa irrakai ni Umma nai Allah ni kaddai dinna yappai. Yami dimma adilai wainggi ni hukku wikkima ⁷Takka Lisias ni makka towa ndara sarandandu na maipa wassi wali ti lumma ma yami, ⁸Tangnga banna pareta ra tu mapataddu ni yinna kadda pamaina ti sangganai Feliks. Na paresa wikki yinna takka dinna lakasanggi pani nippa pataddu dai. ⁹Tu Yahudi da pakasisana, pangadda badda patadduni mabba na pulupia ngarandukani nippa woluna. Pa mannu mara wikki nai PAulus ti sangga nai Feliks. ¹⁰Takkai Gubernus banna yanika kalongga Paulus banna panewi, Paulus nasimai, "Mbadda lakasa taru nggusa yawana mabba yo ma dadi hakim na ma adillara Bangsa ndia, yawwa na sanangu langutakai ni atti nggi bakkku pamannu mara wikki nawwa. ¹¹Yo mbadda lakasa mussa mabba attana risi ammai walli ti sakka mmbulu duada laddu bakku sawiwa ti Yerusalem bakkkuy sambaya wa. ¹²Yidda atta da malli njambura puwwa yawana bakku pawolu ndara tu malinjaka, ti Umma nai Allah,Sinagoge-sinagoge, dangngu ti manua. ¹³Yidda walli atta da patakk walli amma nggi pani nippa njala nggu yawwana dangngu nippa taddu wai dawwa yawana ¹⁴Takka yawwa ku wai wu yo, mabba yo napatutuni ti lara haina, yidda ba lidda nggi Sketa, yawwa ku sambaya ti Muri Allah dangngu ti boku Appu nggu, dangngu ku wai ngarandukka ndabba ni ni hukku dangngu nippa mbadda tuli da ndo Mabokula ti mbuku kalada. ¹⁵Labbaka badda tau nippa mannu da ti Muri Allah, dangngu yidda walli ni mannu kaddasa ni pateda, mabba o nggi ni kaddai bali, ndasa yidda tu mapilipia dangngu yidda tu ma atta irrakka. ¹⁶Baisaka haina, yawwa ku paringana bakku mangga nggi ni ati nggu nimma warasa dangngu ku mangga nggi ka amba na irrakai ti sangga nai Muri Allah dangngu ti sangga tu rara. ¹⁷Ba tunni nggiaka, badda pipirra taunissa,yawwa bokku pamainawwa bokku ngindi sedekah tutudda bangsagu untuk bokku yawa persembahan. ¹⁸Ba tangnga pasalaku nggui yawwa, yidda da tabbu kawwa yawwana, ba mbadda pawarasa dawwa yawwa ti Umma nai Allah, tangnga atta o amma tu ma pakka buana dangngu tu makka wawukanna. takka o ndara tu Yahudi ma walli ti Asia. ¹⁹Takka ba etakassa, yidda pu ma o na ti sanngga mu yo dangngu mapataddu ngga, takka ba o kakka yidda pungngi ni nippa waidawwa yawwana. ²⁰Tunisa haina,amma ndaraka tu yidda kadda panewi wikki kinaka pani nippa njala nggu yawana, bakku ndengira kawaka ti sangga nai Sanhendrin. ²¹Takka sisa awanggi nippa takki nggu bakku pawalla kanaka ti padua da yidda, mabba ni kaddi da tu ma mbadda mati, yawwa da adilla wa ti sanggamu yo ti laddu nggiana. ²²Takka Feliks, nimma mangngu palakksa narisi pawuggu ni lara, mbanna tundai nimma dadi dangngu napanewi, "banna mburu kakka Lisias nimma katowa sarandandu, yawwa baisa dinna sadanjalai ni njalamu. ²³Baisakka haina, Feliks napareta ra ndo sarandandu kadda tahanni Paulus, takka ambai pambuat ammai dangngu ambai siri amandara o linna mamaipa urasai yinna.Paulus Na Panewi Ngerani ni Pawai Da Ti Yesus Kristus ²⁴Ba mbadda pipira laddu nikka, Feliks napamaina banna karangani ni assaummana" Drusila, tu Yahudi dangngu na kayekani paulus kanna pamaina, mabba yinna i Drusila ma mbusa parangi Paulus bann apanewi ngeranni ni Pawai ti Yesus Kristus. ²⁵Baisakka paulus dinna panewi mullani nimma pulupia, nimma patutu wikki na timma irrakka,dangngu ni penghakiman ti laddi nimm hammuna, Feliks namma ndauta dangngu napanewi, "sukka salaku wukka. Napa ba o kakka kalongga baisa dukku kayeka bali nggu. ²⁶Tomasa ni rasi hai walli, Feliks na mannu ni Paulus banna yani ndowi. Nikaddai Feliks bann palewa pangattai Paulus banna mai papanewi dangngani. ²⁷Takka baisaka haina, mbadda duada tau nissa, Perkius Fertus na silui Feliks. Dangngu mabba mbadda mbusa nassa papa sanangura tu Yahudi, Feliks na ammani Paulus ti ngallu.

Chapter 25

Paulussa na dangngi untuk Banna Saganna ti Kaisar ¹Pakka taula laddu wainissa, Festus na takka ti Propinsi, setelah banna balikka wali ti Kaisarea ke Yerusalem. ²Imam-imam kepala dangngu para pemimpin Yahudi da patamanna tuduhan badda lawai Paulussa, dan yidda terus badda desakkai Festus, ³sambil badda dangngi murah hati terhadap yidda dengan badda palewa tuu kadda karangnganni Paulussa ti Yerusalem, sementara yidda badda rencanadassai ni persekongkolan untuk ba wunnui Paulussa ti padua lara. ⁴Festus na simarra yidda bahwai Paulussa tetap ba tahanni ti Kaisarea dan yinna wikki akan datang kesana secepatnya. ⁵"Maka", linna, "Biarlah ngarandukkammi pemimpin ti antara yimmi ma burru karangngangga, dan ba okakka panjalanna ni tuu yinna, ammandarrakka yidda badda mengajukan tuntutan terhadap yidda." ⁶Setelah Festus banna engannakka ti antara yidda attanna kurangngu amma wali ti 10 laddu Yinna nabali ti Kaisarea. Lalu, sama tunni massarammunna na mandiddi ti kursi pengadilan yinnai Paulussa karangnganni ti saganna. ⁷Ketikai Paulussa banna takkakka, tuu Yahudi ma burru wali ti Yerusalem da dengirra ti karasana, dengan da ajukan dangu tuduhan ma buat ba lawai Paulussa, nippa atta sangguppadda yidda badda buktikan. ⁸Baisakka hainai Paulussa na wolunni Pembelaanna, "Yawwa atta o amma panjanggu, baik ni Hukum Taurat Yahudi, Bait Allah maupun ti Kaisarra." ⁹Akan tetapi, karena ba bussanggi kadda sennangngu tuu Yahudi, Festus linnannii Paulussa, "Apakah youna bersedia bau sawi ti Yerusalem dan di adili ti saganggu atas tuduhan nggia?" ¹⁰Namun Paulussa linna, "Yawwa sementara dengirranggui ti pengadilan Kaisar, ti panyia sia yawwa di adili. Yawwa atta kujala amma ti tuu Yahudi seperti nippa lakkassammi yimmi." ¹¹Jadi, ba yawwakakka manjala dan ma wolui nimma atta dassa pantas ba hukum matiwwa, yawwa atta ku sigilla manggi ni hukuman mati. Namun, ni tuduhan da yidda terhadap ti yawwa attanna bennarmai, atta o amma satu ma menyerahkan aku terhadap ti yidda. Maka, yawwa dukku ajukan ni banding ti Kaisar," ¹²Baisakka haina, Festus na berunding dangngandarra Sanhedrin, ia menjawab, "Youna badda sawimmukka banding ti Kaisar, maka ti Kaisar kamu harus mu salakuwwu." Festus na pakka tananna ti sangaji Agripa ngerannai Paulussa ¹³Setelah pipirra laddunnikka, Sangaji Agripa dan Bernike da takka ti Kaisarea untuk badda yani penghormatan ti Festus. ¹⁴Sementara yidda enga pudda selama bebebrapa hari, Festus na jelasngginni kasus nai Paulussa ti sangaji, linna, "Oni nissatuu nimma enganna sebagai tahanan oleh Feliks, ¹⁵Ketika yawwa ba oga ti Yerusalem, imam kepala dan tua-tua Yahudi da patomanggi ni tuduhan melawannya Paulussa dan da dangngii supaya yinna di hukum. ¹⁶Yawwa ku simarra yidda bahwa atta kebiasaan mai yami tuu Roma menyerahkan ni tuu ma tertuduh sebelum ba attanna pajamburra dangnganni ni tuu nimma tudui, dan yinna ba yani kesempatan untuk banna wolu pembelaan terhadap ni tuduhan." ¹⁷Maka, ketika yidda badda pamai pakka buana sia, samma tunni massarammunna, yawwa ku mandiddiwwa ti kursi pengadilan dan palewarra kadda karangnganni ni tuu yinna ti saganggu. ¹⁸Ketika yidda ma tudui badda dengirrakka, yidda attadda patomangginni ni tuduhan nimma atta dassa seperti nippappa ngaddanggu. ¹⁹Akan tetapi, yidda hanya atta da setuju manggi ni ngeranni ni agamadda yidda dan tentang ni satuu nimma ngaranna Yesus, nimma badda matinna, nippa tegasnai Paulussa bahwa Yinna masih murippa punnai. ²⁰Karena yawwa ku binguawwa appalinni samanni ba paresai ni masalah nggia, yawwa ku pakka tananawwa apakh ia na bussanna ba salaku ti Yerusalem dan ba adillai ni kasus nggia di sana? ²¹Namun, ketikai Paulussa banna sawi ti banding untuk ba tahanni dan sambil ba pateginni ni keputusan Kaisar, yawwa tetap bokku tahanni sampai banna tomai ni rasinni ba pangindinni ti Kaisar." ²²Lalu, Agripa linna ti Festus, "Aku juga ku bussanggi bokku rangngi wikkii ni ke saksianna ni tuu yinna." Massarammu, "Festus linna, " Engkau akan mu ranggii." ²³Maka, ti laddu berikutnya, Agripa dan Bernike da pamaina dengan segala kemegahanda dan da tama ti ruang pengadilan dangngu pasukan militer, para, pimpinan kota. Baisakkahaina, sesuai nippa pappa retawainai Festus, Paulus da tamakka rangnganni. ²⁴Festus linna, "Raja Agripa dangngu ngarandukkamma yami ma ona sia. Etassa ni tuu nia, nippa mohanda tuu Yahudi ti yawwa, baik ma ona ti Yerusalem maupun ma ona sia, dengan da berteriak bahwa ni tuu nia attanna piamanni banna murippa. ²⁵Akan tetapi, yawwa atta ku etammai nippa wolunna nimma setimpal ngginni hukuman mati. Dan, ketika yinna banna sawi ti banding ti hadapan yang Mulia, yawwa ku posai untuk bokku pangindinni ti Kaisar. ²⁶Namun, yawwa atta o amma alasan nimma pasti bokku tulissannawwa suratta untuk tuanku. Nikaddai dukku karangnganni ni tuu nia ti sagammi yimmi ngarandukkammi dan khususnya ti sagannai ni Raja Agripa. Dengan begitu, babaisakka pappa resai, aku mempunyai sesuatu pa tulissanggu. ²⁷Sebab, attanna tama ammai ti akkallanggu ba pangindikkannakka tuu tahanan tanpa mengajukan tuduhan ma jelas ti yinna."

Chapter 26

Paulussa ti Sagannai Raja Agripa ¹Maka, Aripa linnani Paulussa," Youna ku yagu kalonga bau panewiwu untuk bau membela diri."Baisakkahainai Paulussa dinna dedikkanna lumma dan menyatakan ni pembelaannya.

²"Ngarandukkanni nippa tuduhmi ti yawwa oleh tuu Yahudi, yawwa ku anggap diringgu beruntung,Sangaji Agripa,karena yawwa akan menyatakan ni pembelaan nggu laddunninggia, ³khususnya karena engkau adalah tuu yang benar ma lakkassanggi ngarandukkanni ni kebiasaan dan ni persoalan da tuu Yahudi. Ni kaddai haina aku memohon untuk bau rangngiwwa yawwa dengan sabar.'Ngarandukkadda tuu Yahudi da lakkassanggi ni pata murippanggu selama ba wali massalemuwwa, yang sejak awal bokku baisai ni muripanggu ti padua bangsanggu dan ti Yerusalem. ⁵Karena badda tarruddakka badda lakkassanggai ni tuu nggu,yidda badda busa kanja, yidda bisa badda bersaksi bahwa aku hidup sesuai dengan ni ajaran kelompok nimma risi pakkaras wali ti agamanda yitta, aku hidup sebagai tuu Farisi.⁶Dan sekarang, yawwa ku dengirrawwa sia untuk ba adili karena ni pengharapan nggu akan ni janji nippa wolunnai Allah ti boku appunda yitta. ⁷Nikaddai ni janji nggia nippa harappadda tumma 12 suku bangsanda yitta nippa kolinda, sementara yidda menyembah Allah dengan sunggu laddu kajiddungnga. Dan karena ni pengharan nggia nippa tuduh da tuu Yahudi, ya Sangaji. ⁸Kaddi yimmi dimmi anggap mustahil kalau Allah membangkitkan tuu mamati?⁹Karena nikaddai, yawwa wikki mengira bahwa yawwa harus danguppui nippa wolunggu untuk menentang ni ngara Yesus wali ti Nasaret. ¹⁰Dan,nikaddai nippa wolunggu ti Yerusalem. Aku atta da ammakidda tuu kudus pappa tamanggu ti penjara, setelah bokku kolinngi ni wewenang wali ti imam kepala, tetapi juga ketika yidda di hukum mati yawwa ku setujunggi. ¹¹Lalu, yawwa sering bokku hukkundarra yidda ti sinagoge dan berusaha bokku pakksarra yidda untuk menghujat. Dan, dengan ni kemarahan yang sangat besar terhadap yidda, yawwa ku aniyarra yidda, bahkan labbakku tomawwa ti kota-kota asing. " Paulussa na lolukkai ketika banna pajamburra dangnganni Yesus¹²Untuk ni maksud yinni, yawwa sementara batti larawwa ti Damsyik, dengan ni wewenang dan ni tugassa wali ti imam kepala. ¹³Saat ti tjangngu laddu, ya Sangaji ,ti padua lara, yawwa ku etai ni cahaya wali ti awangngu, na risippu pa wailangui wali ti mata laddu, nimma bersinar ti karasanggu dan olinggu ma karangngangga. ¹⁴Lalu, ketika yami ngarandukkamma bamma kasogurra ti tanah, yawwa ku rangngii ni suara nimma linnangga ti dalu silu Ibrani," Saulus,Saulus, kaddi yimmi dimmi siksawa Yawwa? Sulit bagimu untuk menendang galah rangsang.¹⁵Lalu yawwa ku pakka tananna,' Herawwu Youna, Tuhan?' Baisakka haina,Tuhan na simai, 'Aku Yesus, nippa siksamu.

¹⁶Namun, kadiwwukka dangngu dengirrawwuka. Sebab, Aku badda pa takka wikkinggikka ti youna untuk tujuan,yaitu menetapkanmu sebagai seorang pelayan dangngu saksi, atta da ammanni ni hal-hal nippa etammu, takka untuk ni hal-hal sawawi nippa pappa takkanggu ti youna. ¹⁷Aku akan menyelamatkanmu wali ti bangsamu dan wali ti bangsa sawawi,yang ti yidda panyiapa utussawwu, ¹⁸untuk ba buawi ni matadda yidda sehingga yidda da berbalik wali tyi gegelapan ti terang dan wali ti kuasa Iblis ti Kuasa Allah supaya yidda kadda terimmai ni pengampunan atas ni dosadda serta badda kolingginni bagian ti antara tuu pa badda kudusda oleh iman ti dalam Aku." Paulussa na Jelaskan nippa Rammanna¹⁹Maka, ni Sangaji Agripa,yawwa atta ku perna amma bokku atta ku taat ti penglihatan surgawi, ²⁰tetapi, pertama yawwa ku lolukkaddai ti yidda ma ona ti Damsyik, lalu ti Yerusalem, dan ti ngarandukkanni ti wilayah Yudea, juga ti bangsa sawawi, bahwa yidda harus badda bertobat dan da berbalik ti Allah, dengan melakukan ni perbuatan nimma sesuai dangngunni pertobatan da yidda. ²¹Itulah sebabnya, tuu Yahudi didda wappawwa yawwa ti Bait Allah dan berusaha badda wunnuwwa.²²Tomat ti laddunggia, yawwa badda kolinggussa ni pertolongan wali ti Allah sehingga yawwa ku dengirrappu sia untuk bersaksi, baik ti tuu madikku maupun ti tuu makka lada dengan atta o amma panewi sawawinggu, kecuali panii nippa pappa newiwaida para Nabi dan Musa ngeranni nimma dadii, ²³bahwai Kristus harus na menderita , dengan ni alasan ma jadi pertama ma bangkit wali ti antara tuu mati, Ia akan memberitakan ni terang, baik ti tuu Yahudi maupun ti bangsa sawawi." Paulussa na Berusaha banna Yakinkan Agripa²⁴Sementarai Paulussa patomapunnai ni hal pembelaanna, Festus linna dengan suara nyaring, " Paulussa, youna kalangngummui! ni pengetahuanmu nimma dangu membuatmu ba attau warassawwu." ²⁵Namun, Paulussa na simai," yang mulia Festus, yawwa atta ku kalangngumma, takka yawwa patomanggui ni kebenaran dengan kata-kata ma masuk akal. ²⁶Sebab, Sangaji mu lakkassanggi ni hal nggia takka dukku panewiwwa dengan berani. Sebeb, yawwa yakin bahwa atta o amma sisa ma lolos wali ti perhatianmu karena nggia attanna dadimmai ti panyia ma terpencil.

²⁷Sangaji Agripa, apakh youna mu percayarra para nabi? Yawwa ku lakkassanggu bau percayarra." ²⁸Sangaji Agripa linnanni Paulussa, " Ti dalu waktu ma singkat, youna telah mu yakin ngga yawwa untuk ba jadi Kristen."

²⁹Lalu, Paulussa na simai, " Aku memohon kepada Allah cepat atau na lambattai, atta da ammammu youna takka ngarandukkadda tuu ma rangiwwa nggia, bisa badda jadi seperti yawwa kecuali ni rantai nggia."³⁰Baisakahaina, ni Sangaji na dengirra. tu mannunni ni Gubernur, Bernike, dan ngarandukkadda tuu mamandidi bersama

yidda. ³¹Lalu, sementara yidda badda lusa wali ti ruangan, yidda da panewi satu sama lain," ni tuu nia atta o amma pawolunna ma pantas banna terimmai ni hukuman mati atau penjara." ³²Maka, Agripa linna ti Festus," Ni tuu nia badda piannikka banna kolinggi ni kebebasan jika yinna ba attanna sawi kakka ti banding ti Kaisar."

Chapter 27

Paulussa na berlayar ti Kota Roma ¹Setelah banna baisakka paposai bahwa yami ma berlayar ti Italia, yidda da serahkan Paulus dangngu tahanan sawawi ti seorang perwira pasukan Agustan, nimma ngaranna Yulius. ²Yami ma sawi kapal wali ti Adramitium nimma berlayar ti ngarandukkannarri ni pelabuhan ti sepanjang Asia. Yami bamma berlayar na karangngagammai Aristarkhus, tuu Makedonia ma wali ti Tesalonika. ³Sama tunni ti laddu sarammu, yami ma takka ti Sidon. Yulius na perlakuan Paulussa dengan penuh perhatian dan na perbolehkan ii Paulussa banna kunjungarra temanna untuk badda urusanri ni keperluan. ⁴Wali haina,yami ma salaku dan menyusuri Siprus karena ni ngallu na bangattai. ⁵Setelah yami badda berlayar makka bamma lewattanggi ni sepanjang pantai Kilikia dan Pamfilia, baisa dimma takka ti Mira di likia. ⁶Di sana,perwira itu na kolingginni kapalla nimma wali ti Alexandria nimma berlayar ma saganna ti Italia, yinna na palalinggamma yami ti kapalla yinni. ⁷Yami ma berlayar lambat selama ba pipirra laddumma, dengan susah paya yami bamma takka ti Knidus. Karena ni ngallu attanna memungkinmanni yami bamma salaku maleru, yami ma berlayar menyusuri ni pantai Kreta ti arah tanjung Salmone. ⁸Yami ma berlayar bamma lewatinggi ni tanjung itu dengan susah payah labbamma taomangginni pelabuhan nimma ngaranna Pelabuhan Indah, nimma karasanggi ni kota Lasea. ⁹Karena yami menyadari telah kehilangan waktu dangu, dan saat sekarang, ni perjalanan lewat ti tasikka na berbahaya karena ni masa puasa tuu Yahudi sudah lewat, Paulussa na nasihatirra yaidda, ¹⁰dan linna darra yidda, " Saudara-saudara , yawwa bokku etai bahwa ni pelayaran nggia akan di sertai dengan ni kerusakan besar dan ni kerugian besar, atta da ammanni ni muatan dangngunni kapalla ,tetapi juga ni nyawanda yitta ." ¹¹Namun, Perwira itu na risi paparcayai ni Nahkoda dan ni muri kapal daripada Paulussa ¹²Karena attanna dassa ammai ba enganna ti pelabuhan selama ti musim maringngi kalad, sebagian besar da setuju untuk ba berlayar wali haina untuk ba toma ti Feniks, pelabuhan sisa ti Kreta, nimma saganna ti arah barat Daya dan barat laut, dan enganna haina selama ti musim marngngi kalada. ¹³Ketika ni ngallu dikku banna parerissanni wali ti selatan,yidda da pangaddanggi bahwa yidda badda tomaddakka ti panyiada. Karena itu,yidda da patngnginni jangkar dan da berlayar ti sepanjang pantai Kreta. ¹⁴Akan tetapi, attanna taru manni, ni ngallu topan na kaddii,nippa takkidda Euroklidon, na tauni wali ti pulau. ¹⁵Ketikan ni kapal banna tusa ngallu attanna sanggupmai banna wengui ni haluanni, yami menyerah dan ammanggi ni kapalla banna terombang-ambing. ¹⁶Sementara yami menyusuri ni pulau dikku nimma ngaranna Kauda, dengan susah paya bamma kuasanggi ni skocinni ni kapal. ¹⁷Setelah ni awak kapalla banna mengerekan ni skoci, yidda da pa oli wainggi leku penopang kanna pakka lua waini ni kapal. Karena yidda mandauta dassa banna terdampar ti Sirtis, yidda da pamburrundi ni alat-alat kapal sehingga didda ammanggi ni kapal banna terombang-ambing. ¹⁸Sama tunni massarammunna, karena yami terombang-ambing dengan terjeng badai yang begitu hebat, tuu mulai badda kawussukkandi ni muatan kapal. ¹⁹Dan, ti laddu pakka taulanna, yidda da kawussukka wikkindi ni alat-alat kapal . ²⁰Karena baik ni mata laddu maupun ni kandinnu attanna muncul marri selama pipirra laddu dan ni badai kalad nimma terjangma yami, atta pa mannu ammanja ni murippa. ²¹Karena badda tarrunnakka ba atta o amma pangaa, Paulussa na dengirra ti paduada yidda dan linna," Saudara-saudara,seharusnya yimmi mi kerilolui ni nasihat nggu dan atta pa berlayar ma wali ti Kreta sehingga ditta mengalami ni kerugian dan kerusakan seperti ini. ²²Namun sekarang, yawwa ku dorongmi yimmi untuk tetap tabah karena ti antara yimmi atta o amma ma mati, kecuali ni kapalla, ²³Sebab, yena mali, oni ni malaikat Allah, nippa sembah nggu, na dengirra ti saga nggu, ²⁴Sambil ba linna,'ambau mandautamawwu Paulussa. Youna harus mu dengirrawwu ti sagannai Kaisar. Dan etai, Allah ma bermurah hati ti youna dan ngarandukkadda tuu ma berlayar karangngammu. ²⁵Karena itu,Saudara-saudaraku, tabahkan ni atimmu karena yawwa ku percayai Allah bahwa ngarandukkanni nimma terjadi seperti nippa badda pekanna ti yawwa. ²⁶Namun, yitta ta terdamparra ti sisa pulau." ²⁷Akan tetapi, ti kanjiddungnga 14 ,sementara yami masih terombang-ambingmai ti tasikka Adria, kira-kira ti padua kanjiddunganni, yidda awwak kapal menduga bahwa yidda badda karsadassa nimma mara. ²⁸Yidda da kawussukkanggi ni watu duga baisa didda lakkasanggi ni kajallungnganni 20 dappapui. Yidda badda maju wali sakuddukka, yidda ka kawussukka balinggi ni watu duga dan da lakkasanggi 15 dappa kinnissa. ²⁹Karena yami mamandauta banna kandassai ti watu karang, yidda da pamburrundi ni 4 jangkar wali ti buritan dan da sambaya kanna gesa laddunni. ³⁰Akan tetapi, sementara tutumma pirra awak kapal da berusaha untuk badda palai wali ti kapal dan badda pa burru dassa ni skoci wali ti kapalla dengan da berpura-pura badda pa burrundi ni jangkar wali ti haluan. ³¹Paulussa linna ni perwira itu dan para prajuritna, " Jika yidda tuu dia ba attadda engakannakka ti kapalla,yimmi atta pasalamattamma. " ³²Baisakka haina, yidda prajurit da watturri ni leku skoci dan ammandarra badda mumussa. ³³Ketika banna kukku manussa, Paulussa na dangngirra yidda untuk badda teki beberapa makanan, dangngu linna," Ni laddunni nggia laddu pa 14 ,yimmi terus berada dalam ketegangan dan bai pattu wikkinnammi manjiwu karena atta oo amma pangami.

³⁴Karena itu, yawwa ku dangngimmi kai tekimmi pangami demi keselamatanmi. Sebab atta oo amma sisa roo logimmi mamunu wali ti yimmi. " ³⁵Setelah mengatakan hal itu, Paulussa na tekii ni Roti dan na mengucap sukur kepada Allah ti sagadda yidda ngarandukkadda, da pibbinni roti dan mulai badda makan.³⁶Maka, yidda ngarandukkadda di teguhkan ni atidda dan yidda wikki makan. ³⁷Jumla da yidda ma ona ti kapalla 276 orang. ³⁸Ba baisakka panga bassu, yidda da passa lelai ni kapalla karena badda kawussukkandi ni gandum ti tasikka. Ni kapal na berai dan semua penumpang da selamat³⁹Ketika ni laddu banna sungassa, yidda attadda lakkassa manggi bahwa ba o mamara,tetapi yidda perhatikaddai ni teluk ma berpantai, ti panyia paposaddai untuk melabuhkan ni kapalla jika memungkinkan. ⁴⁰Maka, badda baisakka pa panaburri ni jangkar,yidda da ammanggi ni kapalla ti tasikka, dan ti waktu yang sama yidda da bakkassarri ni leku kemudi dan da pasawinggi ni loja ti bagian depan kapal agar kannu ebui ngallu ti karasa mamara. ⁴¹Akan tetapi, ni kapalla na kapassanggi ngalungnga ti pertemuan dua arus sehingga dinna terkandassai. Ni haluan ni kapalla na terkandassai dan tidak bisa bergerak , sementara ni buritan kapal na hancurrai karena banna tauu ngalungnga.⁴²Para prajurit ogi ni rencada untuk ba wunnurra ngarandukkadda tahanan supaya ka amba o ma nangi dan mapalai. ⁴³Namun, perwira itu, na berharap menyelamatkan Paulussa, mencegah ni rencanada yidda. Yinna na palewarra tuu ma lakkassa panangi kadda laiju manyulu wali ti kapalla kadda saganna timma mara. ⁴⁴Dan, sawawi waina kapaballa,o mannu ma waina alat sawawi. Dengan demikian, ngarandukkadda tuu da takka ti mamara dengan selamat.

Chapter 28

¹Yami bamma luputanja ni muripa, yami malaksanggi ni nussa hai ba takki Malta. ²Tu mema ti nussa haina da patakka nggi ni ndasa ati da nimma pulupia, sappu yidda pawadira dai api dangu da yema ma yami ngranduka, ti rasi hai ura nai dangu maringi pungi. ³Paulus pakabuandi ni karangga tauri ti panu api, saniwui ni mandu na lusai latani bana banasai baisa namma wonjilani ti lumma nai Paulus. ⁴Tu ma enga padawwi na ti panyia hai, da etari ni banda ma padawi ndou banna kandawiolai ti lummu nai Paulus, yidda da panewi nimma stuna tisa sawawi, amba momu ammani tu niana mappa mati tu langaka bandda muripa waliti tasika, nimma adila aitana tabakka ammanni ni muripa. ⁵Takkai Paulus nakka kawaisaka nggi ni mandu nggo hai dali ti api, baisaka yinna atta na andukka makka ti manua. ⁶Stu stu ndo ndakka tutui Paulus na banna kanabu dangu na mati ti rasi hai, na tarru nakka banna pateni takka ata da eta mai ma dadi ti sadada yidda mawunga nippa ngada lidda nggi Paulusa marapui. ⁷Ti manua haina o kadda nggi ni tana ni mangu wikki na yinna nimma katowa nggi ni nussa haina ni mangara na Publius ma yemaima yamina dangu haina ma nga lappa taula laddu. ⁸Ti rasi hai ammanai Publius manggoli nai ti panyiapa maturru takka analalu maringi nai dangu mojurur kanai, Paulus napa toma ni banna sambaya haina takka tau ni lumma na hai desa ti tu haina dangu na tanggasa. ⁹Tisambali nimma dadi nggona, tu-tu sawawi ti nussa nggo ma tanga analalu mannu da pamaina ti Paulusa dangu na tanggasa. ¹⁰Yidda da taba patambi na ti yami dangu ba tanga sandia ka pa blayar, yidda da sandia ngaranduka nippa paralu da. Paulus Sangga Nai Ti Manua Roma ¹¹Tisambali taula wulla nimma mbada halluma, yami ma blayar ti dalu sisa tena wali ti Aleksandria, nimma loyarra ti nussa haina lappa ti wulla marani dangi na waina Dioskuri nippa tanda waina. ¹²Banna tomaka ti Sirakusa, yami ma enga hai launa lappa taula laddu. ¹³Wali hai launa, yami ma loyarra namattai ni pasalai dangu ma toma ti Regium, tu saramu, ni ngallu wali ti selatan na mbangattai, dangu ti laddu nimma hamina, yami ma takka ti potioli. ¹⁴Hai launa, yami ma tomandara tuma pirra na olidadi ma sisa pawai dangu da kayeka tutu na utu ni ba enga karanga lappa toma pittu laddu baisaka, yami dimma salaku ti Roma. ¹⁵Dangu, olidadi-olidadi ma sisa pawai hai launa, badda rabgisa ni mulama yamina, da pamaina wali hai sambali ti Forum Appius dangu Tres Taberne tutu ba patoma danga nggama yami. Paulus bana etarakka yidda, na pamalangi ti Allah dangu ni atina na pakaluwai. Paulus Ti Manua Roma ¹⁶Bamma tomaka yami ti manua Roma, Paulus da tabakka ni banna enga mesa na, danguka ni stu manajagai. ¹⁷Taula laddu ti smabali ni haina, Paulus na pakabua ndara makatowa-katowa na ti kalisuni Yahudi, dangu badda pakabua nakka, yinna na panewi ti yidda, "Olidadi-olidadi nggu, langaka yawwa ba attaku wolu pani pungi ba lawara Manua nda aitakkaka ni marapu da boku-Appu nda yitta, takka yawwa ku pajola nggi katutu ni stu pa tahha wali ti Yerusalem ti lumma da tu-tu ROMA. ¹⁸Tomaka yidda badda paresa wa yawwa na, yidda da wukkui bada pasala ngga yawwa na mabba atta o kadda latani tutu baku hukku mati tutu nggu. ¹⁹Takka batunika hai, mabba ndo tu-tu Yahudi badda mbuatuka, yawwa paksa wa baku sawi banding ti Kaisar, atta mula ammani yawwa ba o papataddu tutu ba lawai ni manua nggu. ²⁰Tunisa, nikadai mappa mula, yawwa mbada dangi nggusa tutu ni baku etawu dangu bapa newi danga nggu mabba yawwa mbada rindi waida kangga leku bassi nggiana mula tutu ni Pawukku Israel. ²¹Baisaka, yidda da panewi ti Paulus, "Yami atta ma kawi amma karata mulamu yo wali Yudea dangu atta o pungi amma stu wali ti olidadi-olidadi sisa pawai mappa maina siana tutu ba yai ni li aita ba takki sisa nimma atandasa mulamu yona. ²²Tuamunisa, yami ma wukku ba rangi wali ti yona pani ni wukkumu ni mulani Sekte nggiana, yami malaksanggi ti mbe-mbe tu stu badda lawai. ²³Tomaka yidda ba mbada katutu sa sisa laddu tutu nai Paulus, yidda da pamaina ti panyiapa enganai Paulus, karanga tu manadangu. wali mbambaruni lappa toma kanjidunga, Paulus na panewi dangu na palondunggi mullani Koru Sarrita nai Allah dangu na paringana ti yidda mulanai Yesus, ndasai wali ti hukku Taurat Musa, danguwaika ni mbuka da Mabokula. ²⁴Ma tuma pirra na tu dadi pawai ti pani nippa takki nai Paulus, takka masawawi na da tullarai tutu ni ba wai. ²⁵Tomaka yidda ba atta da o'a stu ti sawawi na, yidda da salaku ti sambali ni Paulus banna panewi ni patakki nggo. "Na pulupiakaddai ni patakki ni Ngasu Matua ti boku appu mmu li ti Mabokula Yesaya, ²⁶Salakuka ti manua nggia dangu takki :yo enga mu rangi, takka atta mu lakasa ammanni, dangu yo enga mu etai, takka attamu lakasama. ²⁷Mulakaddani, ni ati ta manua nggia mbada tembi dangu ni katillu da na mbuatui tutu ni ba rangi. Yidda mbada todi darisa ni mata da. ndaka, amba pa etana dangu ni mata, rangi dangu ni katillu da, lakasa dangu ni ati da dangu nisambali. Ti sambali hai, yawwa enga ku patanggasa ra yidda. ²⁸Mabba tuni nggo, ndanguka ni mulamu yo lakasa nggi mabba ni luputa wali ti Allah nggia mbada patoma nggi mamnua-manua sawawi dangu yidda enga da rangi. ²⁹(Tisambali Paulus bana patoma nggi ni patakki-paytakki nggo, tu -tu Yahudi da salaku ti sange pawukku ti njon bga da yidda) ³⁰Paulus na engana hai launa lappaka duada tawu mbanu na ti uma nippa kasewa wikki na dangu na yema ngaranduka da tu ma pamaina ti yinna, ³¹Tangnga patoma nai ni Koru Sarri nai Allah dangu na anjara ni mula nai Muri Yesus Kristus dangu ni mbanu ni tara mbani dangu atta o saritu pani pungi.

Romans

Chapter 1

¹Paulus,atana nai Yesus Kristus ,ni pakayeka dadi rasul dangngu bapatutu ni tutuni ni panewi nai Allah, ²Nippa mbadda peka nai Allah ba aitapu ti mabokula-mabokula mamanyurratta -na ti dalu mbukku kalada. ³Ngera na ni Ana-na,ma ti sada tu rara dadi wali ti ana umbuka nai Daud,⁴Dangngu ni papa etai bai Ana nai Allah ma bisa ma kaddi bali wali ti njonga tu mati ti sada Ngasu Matuwa,mai Yesus Kristus,Muri nda yitta. ⁵Wali ti yinna,yami ma kawi Anugrah dangngu ni paketa kerasulan ka ngindi ni manundu ni pawai ti njonga ngara nduka bangsa ma atta Yahudi na tutu ni ni ngera-Na. ⁶Lappaka yimmi mannu papakayeka dadi mangngu nai Kristus Yesus.⁷Ti yimmi ngaranduka na ma ona ti Roma,nippa mbusa nai Allah,dangngu ni pakayeka dadi tu mawarasa: Papajola,dangngu ndani mbannu sannangu tutumu wali ti Allah,amanda yitta,dangngu wali ti Muri Yesus Kristus! PAULUS WUKKU PAPATOMA TI TU ROMA⁸Kawunga ni,ku pamalangi ni Allah nggu ti Kristus Yesus ti pannu ni yimmi ngaranduka,mabba ni pawaimu mbadda pa etanja ti sanggubbulanni pannu tana. ⁹Mabbai Allah,ni pelayan nggu wai Ngasu nggu ti dalu injila Ana-Na,na saksi ngga mabba yawana ku mannu pangala-ngalami yimmi ngaranduka mi; ¹⁰Ti dalu sambaya nggu ku dangngi pangala-ngalai ba piakanika nggia,mabba pawukku nai Allah,tuni hai manggiana,patoma dangnga nggumika¹¹Yawwa ku wukku langutakkaikapatabbuka dangnga nggu kapiani baku yanggu pani karunia Ngasu kau pakaluwa wainawu. ¹²Tuni hai kapiani yittaka paranja pakaluwati paswai nda,mesa-mesa,ndasa pawaimu lappaka ni pawai nggu¹³Baku oliladi nggumi,ku w ukku kai lakkasanggi yawwa mbadda marawali pawukku ka patoma ti yimmi,takka o pu ma panyimba natoma nggia,kapia mannu ni yawwa ba puppu wua panen wali ti njongamu sammatuni wali ti njonga bangsa-bangsa ma atta Yahudi sawawi na. ¹⁴Yawwa ku pawutta ti tu Yunanidangngu tu Barbar,ti malakasa nikai ti makka mbangnga. ¹⁵Tuni hai kaddai yawwa ku mbusa takka nggiba ngindi panewi nai Muri ti yimmi ma ona ti Roma. ¹⁶Yawwa atta ku makaya manggi ni Injil,mabba ni Injil bisa nai Allah tutu ni mannu mara da tu ma pawai.mamanyulu tutu da tu Yahudi,baisa tutu da tu Yunani. ¹⁷Mabba ti dalu ni,ma pullu nai Allah ba eta wali ti pawai ti pawai,sammatuni nippa tuli:"Tu ma pullu pia na muripa wali ti pawai." MBANI NAI ALLAH NI PARAMMA NI NJALA TU RARA¹⁸Mabba, ni mbani nai Allahpa eta nggi wali ti sorga ti ngaranduka ma atta ndasa, dangngu ni atta ndasa na ni tu rara ma nakku nggi nimma pullu pia wainggi ni atta ndasa da. ¹⁹Tuni hai, pani nippa kolimu ba lakkasanggi ni ngera nai Allah mbadda wailangu nissa ti yidda mabbai Allah mbadda pa takka nassa ti yidda. ²⁰Ba etakassa, wali ti kawunga dadi tana, pata-pata nai Allah atta pia ammani ba eta, ni bisa-Na ma kapakka dangnguni pata ke-Ilahian-Na, mbadda tannangu langgu takka nikka ba lakkasanggi ti pani-pani nippa padadi-Na tuni hai kadda di atta piani ba ya panewi. ²¹Takka, mussuka da kenalai Allah, yidda atta da tamba ammani-yinna baisaka yidda atta o makka ngguna ni dangngu ni atida ni makka mbanga dadi kapatta ni. ²²Yidda da padda wikki da maloyangu, takka dadi kambanga, ²³Dangngu da pasepa wainggi ni pa Osa nai Allahnimma atta irraka dangngu kasala tu ma mati, pawurru-wurrunga,banda mapatamu wissai, aita wali banda-banda mapalawi. ²⁴Tuni hai, Allah na panjola ndara ti pawukku ati da yidda ma mbusa nggi irraka, takka didda ma ranja parissa wikki na. ²⁵Mabba, yidda dapasilu nggi ni pullu pia nai Allah dangngu ni kawassu da, dangngu karodduka lappakakarodduka nggi ni padadi, atta ma dadi ammani pawundala lappa-lappa. Amin!²⁶Tuni hai, Allah napanjola ndara ti takki-takki pakamubbi, mabba kawwinni-kawinni da pasepa nggi ni panyuwwuna ma ndassa dangngu ni panyuwwu na ma atta piana. ²⁷Tuni hai mangngu mani, yidda da ndunja kanggi ni panyuwwu ma piana dangngu kawinni, takka, kandolu-ndolu kannai ni takki ti stu samma ti sawawi; mani dangngu mani da pasalaku pawolu ni pamakaya dangnga; dangngu ti dalu tu na mesa-mesa, yidda da tarimma hukku pannu njala-njala da.²⁸Dangngu, mabba yidda atta da akui ammai Allah ti pangadda da yidda takkai Allah na panjola ndara ti pangadda-pangadda ma irraka, didda pasalakui pani-pani ma ba eta kassa atta pia ammani badda pasalakui. ²⁹Yidda danisa mbadda pangadda nggi ni ma atta pullupia, atta ndasa, yawwa ndabba, dangngu atta mbusa; mbanuni ni wukku a ti,pamati pasangga na,kawassu, dangngu mbuttu ati ma atta kaina; yidda ndo ma pullu nga. ³⁰Panewi waina ati, ma atta mbusa ni Allah, kabarraka, peka rasi kalada nganda, dirra atta ndasa, atta pamanundu ti Inna-Ama, ³¹Kambanga,atta wali ati, mati ati, dangngu mbanasa,³²Dangngu mussu kadda lakkasa kanggi ni pata nai Allah ma panewi mbani tu ma pa salaku ri pani-pani samatuni ndo risi tutu ni ba mati, yidda atta da amma kinni badda pasalakui, takka kadda oa mannu ndara tu ma pasalakuri pa-pani ndo.

Chapter 2

AMMA NAKKAI ALLAH KANNA DADI HAKIM NA ¹Mulla nikadai yimmi atta pia manikka bai pangadda, yimmi tu sawawi, hera widdi walli nimma adila tu sawawi. mabba toma yo bau hakim mannu mu wolui ni ukku-ukku nimma pasama. ²Yitta ta lakkasanggi mabba ni pa adila nai Allah na pakanabui dangngu pasama ti pannu ngaranduka da tu nimma wolui ukku-ukku nimmasatunni nggo. ³Dangngu yimmi bai pangadda nggi piani banna koli papasalla wali ti pa adila nai Allahnena tu rara, nikadai yo ma adila ra yidda ma wolui ni ukku-ukku nimma tuni nggo, takka tuni ammusa na wolu mannu ni ukku ni pasama? ⁴Aitakaka, pani yo mu pangadda marrasa nggi ni ngawu ndasa-Na, ni Radda-Na, dangngu ni kalada ati-Na dangngu attana lakasa manggi mabba ni ndasanai Allah ni katutuni tutu pawa nggu yo ti marria? ⁵Nikadai ni pata talu katowa dangngu ni atimu ma atta bisu pamaria, yimmi tangnga binjalammii ni kawittangu ati ti sada wikkimu, tutuni ni laddu pakka wittangu wai. nikka pa adilaninma pulupia wali ni ti Allah napasunga. ⁶Yinna wukku ni pa balasai ngaranduka nanni tu.sammattuni nippa woluna na mesa-mesa. ⁷Nikadai ni muripa nimma mangu ti yidda ni paringana badda wolui nimma ndasa mamanyarra nggi ni panyiada dangngu ni pa Osa dai. ⁸Takka ni mbuttutuni ni dangngu banina ti sangga da yidda mappan ngadda nggi ni tutu da yidda wikki dangngu atta da kerilolu ammai nimma mangu takka da keri nimma pulupia. ⁹Enga o nggi ni sandukka dangngu ni kapiatuni ti sada ndewa da tu mawolui nimma atta ndasa, makkawunga ti tu Yahudi dangngu tu Yunani. ¹⁰Takka ni namu dai dangngu ni pa Osa dai dangngu Damai sejahtra wukku da bawii ngaranduka da tu ma wolui nimma ndasa, kawunga ni tu Yahudi dangngu makamuri tu Yunani. ¹¹Mabbai Allah atta na pa wanggi ammana tu. ¹²Tutuda tu mawolu njala dangngu attana lakkasa manna hukku Taurat, yidda enga butta da badda keri lolui kassa ni hukku Taurat enga urusa dai waina hukku Taurat. ¹³Mabba atta yinna ma marangi'i ni hukku Taurat nimma pulupia ti sangga nai Allah, takka tu massalaku enga yinna nippa takki da ma pulupia. ¹⁴Mulakaddani, tomaka ma atta tu Yahudi naninma atta manguna hukku Taurat massalaku tanji pani nippa sukkitadda hai ni hukku Taurat, ma yidda, ma atta mangu na hukku Taurat, ma hukku Taurat wikki dassa yidda ridda. ¹⁵Ni ukku nggo patakka nggi mabba nippa wolu ni hukku Taurat nggo tuli nggi dalu ati da yidda, ni ndasa da yidda da kesaksian, dangngu ni pangadda da yidda da enga da pa pataddu wikki aitakaka da pasapa wikki na. ¹⁶Ti laddu ba na toma I Allah banna pa adila ni pangadda-pangadda tu rara nimma kabunni ti Yesus Kristus pasama dangngu ni Injil.TU YAHUDI DANGNGU NI HUKKU TAURAT ¹⁷Takka ba tuni haisa, nikka yimmi mi takki wikki nammi ba tu Yahudi dangngu ba passande mi ti hukku Taurat, dangngu walika ba kalada ti dali nai Allah, ¹⁸Lakkasa nggi ni Pawukku-Na, o'a nggi pani nimma ndasa, mbadda peka mullani ni hukku Taurat. ¹⁹Dangngu mandunga mabba yo wikki ma patakka ndara yidda ma kambola, nimma tarrangu tutu da yidda ma o na ti dalu makka patta na, ²⁰Anjarra tutu da tu-tu ma kambanga, ngguru ndara tu-tu ma atta matuwa, dangngu mabba na mamangu na mappa eru ti lakkasa dangngu lakkasa ti dalu hukku Taurat, ²¹Tunisa hai, yo ma anjara tu sawawi, kaddi yo di attau anjara wikkimu nawwu? Yo ma anjara ra yidda tutu ni kadda amma pamangawa, takka yo wikki angga mangawa? ²²Yo ma lara ndara tu amba marisaka, takka yo wikki marissaka? Yo mu mangginggila dangnga ndi ni pasabara-pasabara, takka yo angga ma palumu na pasabara wu? ²³Yo ma kalada ati dangnga nggi ni hukku Taurat takka mu pamakayai Allah dangngu mu langnga nggi ni hukku mu! ²⁴Mulakaddani, o nggi ni patuli: "Ni ngara nai Allah da kapaika nggi ti njonga da bangsa-bangsa sawawi mabba mulamu yo." ²⁵Ni Salla mangusiri, na mangngu narri si nippa keri lolu na ti hukku Taurat, takka yo nikaba stu ma langnga nggi ni hukku Taurat, ma ni sallamu dadi salla atapa salla mawwu. ²⁶Takka, nimma atta sunat na pasalakui ni pareta-pareta ti dalu hukku Taurat, takka ma atta sunat ndo angga da kirai tutu da sunat? ²⁷Dangngu, aitakaddaka ni tu nimma atta sunat ti dadi, takka yinna banna pasalakui ni hukku Taurat, enag ana adil lawwu yo, langaka ni tu ni mangngu na hukku Taurat dangngu nimma sunat, takka na langnga mannu na hukku?²⁸

²⁹Stu Yahudi nimma pulupia ni tu ma dalu atina nimma pulu-pulupia Yahudi, dangngu ni sunat nimma pulupia ma pasalakui ni ati, ma pasalakui ni Ngasu, atta ni ammai ni hukku pa tuli. Ni wundala ti tu sama nggia atta na mai wali ti tu, takka wali ti Allah wikki.

Chapter 3

¹Batuni haika, paninsa ni risi da tu Yahudi? Aitakaka, panisa ni utunika bani lainju marada. ²Dangngu pungui, ti dalu ngaranduka narri nimma dadi; risi-risi, yidda ka pawai,pani pa atta wai dangnga dai nipa newi nai Muri. ³Takka,nikka pirra tu ma atta pawai yidda dapa wabai ni mbusa narai Allah? ⁴Atta o pungngu amanggi! Allah pulupia kanasa, languka ngarandukana ni kawassu kanasa; "Yo mangngu tada pullu piani nipa newimu,dangngu yo matalu nika tu rara badda adilla wu." ⁵Takka, nikka atta adila nai Allah ba hukku nda yitta? (Yawa duku panewi tunggu haitu rara nggu) ⁶Aita pungngu ma, nika ba tuni haika, palini sama nisai Allah ba piani banna hukku ni ti pannu tana? ⁷Takka, nikka ba likasa ni kawassu nggu, pullu piawai na Osa pangalai kaddi yawwa di adila wa sammatuni ma wolu ndoku njala. ⁸Danggu, (Sama nimma pa pullu wai nai ti tu mayami) kaddi atta panewi wainggi, "mai katta pasalakui nimma irraka kapiani nimma ndasa na sungngai wali timma irraka nggo"NGARANDUKA NA NI TU NA DARA NJALA ⁹Takka panisa? Panisa yitta risi pandasa wali ti tu sawawi aita pungngu ma! Dangngu yami mbadda panewi manyulu massa ndasa kai tu Yahudi aitakaka tu ma atta tu Yahudi na ba haindara ti bawa njala. ¹⁰Samma mbadda tuni nippa tuli, atta o pungngu amma pu stu nimm awolui nimm apulupia, stu takka atta o amma. ¹¹Atta o pungngu ma stu mangngu pangadda na, atta malli o amapu stu mamanyarra ni Allah. ¹²Ngaranduka nanni tu mbadda pambali dakika wali ti yinna, yidda sama pa atta papaoli wairakkka, atta o pungngu ammasa stu mawolui nimma ndasa, atta malli stu amma. ¹³"Ni tambokirra da sama rati masangngasa: ni lamma da napa narru nari, wunnu mandu masirata o nggi tikalita wiwwi da." Mazmur 5:10; 140:3 ¹⁴"Ni wiwwi da na mbannu ni pa yura dangngu na paitai." Mazmur 10:7 ¹⁵"Niwissi da na nggesa parai. ¹⁶Nisanduka dangngu ni russani ti larada yiddai. ¹⁷Dangngu yidda atta da lakasa amanggi muripa ti mandasa pa angnguna." Yesaya 59:7-8 ¹⁸"Mandauta ni Allah atta o ammanngi ti sadada yidda." Mazmur 36:2 ¹⁹Nggia ta lakasanja nggia ba pani widdi nippa newi ni hukku Taurat, tutuda yidda nimma samma tuni haina ti bawa hukku Tauratbaisaka napatoni nari ngaranduka nari ni wiwi dangngu ni panu tana hai nggi ti pa adila nai Allah. ²⁰Atta o ma ni tu rara nimma pulupia ti sangga nai Allah dangngu pasalakui ni hukku Taurat dangngu mali ti hukku Taurat nggo ma mai papa eta nggi nimma njala.ALLAH NIMMA PULUPIA NI TU RARA MALI HAINA WAI YESUS KRISTUS ²¹Ba tuni nggiaka, ba atta hukku Taurat kassa, ni pulu pianai Allah mbadda patakasa dangngu na saksi nggia ti mbuku Taurat dangngu ngaranduka da Nabi. ²²Dangngu walika, ni pulupianai Allah ti dalu pawai ti Kristus Yesus tutu da ngaranduka da tu napawai, mabba atta o amma masa ngena; ²³Takka ngaranduka nanni tu mbadda ndoku njala dangngu na njalurasu ni mananda nai Allah. ²⁴Dangngu napa pulupiai ni maringngi malala na dangngu pa ya juai ti dalu mbayanari Yesus Kristus. ²⁵Pa mbadda pasunga nai Allah ti ma wailangngu mabba lara mappa sama padas ti we rana ti ati pawai, ngera ni nggia mappa takka nggi ni adila na, mabba ti dalu maloyanguna nai Allah mbadda ammanarisa ni ndoku njala nimmma dada natti. ²⁶Ma nikadai hai nippa langi mappa takka nggi ni adila na ti dalu nggia, yinna na pulupia pungngu dangngu napa pullu piara tu mappa wai ti Yesus. ²⁷Nikadai, mbendisa nipa dawwi dai Dewa waida yitta? Mbadda pasinggila walirissa ti hukku pani? Ni hukku pa wolu da yitta? Aitama, takka ni hukku ati pawai. ²⁸Nikadai, hai kadda nggi nippa wain da yitta, dangngu ni tu rara kadda pulupi ndara ti sangga nai Allah ti dalu pawai, atta wali papandowi ba pungngi ni ti hukku Taurat. ²⁹Aitakaka, panisa Allah tutu da tu Yahudi ma Allah ni? Nidai tutu da tu dangngu atta amadda tu Yahudi. ³⁰Mai Allah nia da kaddana dangngu yinna napa pullu piara tu malanju ti mamara ti dalu ati pawai, dangngu ma atta lainju ti mamara da ti dalu ati pawai. ³¹Nidai, panisa yami ma amadisa hukku Taurat ti dalu pawai? Nikasa aita da pungngu ti kabali nissa, yami dimma pamandungai ni hukku Taurat.

Chapter 4

KERI' ABRAHAM ¹Ni kaddai, pani nippa wukku palolukanda yitta ngera nai Abraham, ama boku appu daida wali ti tolu? ²Mabba, nikki Abrahamda pulupiani li pappa dawina, yinna o pungngi ni kawattu mbolu, takka atta ti sangga nai Allah. ³Mabba, pani nippa panewi ni ti mbuku kalada?" Abraham na wau Muri dangngu Muri na kirai ni ngera nggo tti yinna ni ngera ma pulupia. ⁴"Ti tu ma ramma, kasewa pa ya ti yidda atta pa ya jua ammai, takka kawattu da yidda. ⁵Dangngu, yidda ma atta ramma, takka da pawai ti Muri Allah pa pulupi ndara tu fasik, ni ati waida kira wainggi nissa mapulupia. ⁶Mussui Daud linna mannu na pamarangi stu-stu mabbai Muri Allah banna kirasa ni pulupiani ti sadana amba na eta tni ngera-ngeru nippa mbadda pappa dowina. ⁷"Egi atira tu pa atta keri lolu ni ndoku njala na, dangngu nippa kabuni ni ndoku njala na. ⁸Egi atira tu-tu ma ndoku njala atta kira o'nai Muri!" Mazmur 32:1-2 ⁹Pani kissa ni maringngi ma malala nggia dani ni kawattu da tu ma lainju ti maradda? Aitakaka yidda mannu tu ma atta lainju ti maradda? Mabba yami mbadda limmakamabba "ati wai nai Abrahamda kirai banna pullupiani" ¹⁰Baisaka, appa linni samai nggo badda kira nai? Aitapu atta mbadda baisaka palainju ti maradda? Atta mbada baisa ammanaka palainju ti maradda, takka atta na lainju ammapu ti maradda. ¹¹Abraham mbadda kawinakka tada lainju ti maradda sama capui mapulupia ni ati wai ba aitana lainju pu ti maradda kapiani yinna banna koli nggi ni dadi ama tutu da ngaranduka tu ma pawai takka ma atta lainju ti maradda kapiani mapulupia nggo mannu da kira mannui ti yidda. ¹²Sandakka ndabba ni dadi ama tutu da tu-tu malainju ti maradda ma atta da amada ma lainju ti maradda takka mannu masalaku ti dalu salaku ati wai nippa mbadda li nau amada, Abraham, ba attana lainju pu yinna ti maradda. ABRAHAM NA KAWI TURA JAJI NAI ALLAH LI NI ATI WAINA ¹³Tura jaji ti Abraham dangngu ti walla rewu rauna mabba yidda ma enga kolinggi ni ngaranduka ni pannu tana atta pia ammani ba pawai wainggi ni hukku Taurat, takka waingngi ni pulupia ni ati wai. ¹⁴Mabba, nikka yidda ma wali ti hukku Taurat da koli nggi nippa mati ndunjaka, makka ni ati wai atta o ammaka sini dangngu ni tura jaji nai Muri Allah ndangu nassa. ¹⁵Mabba, ni hukku Taurat napa maini bani, takka niki ba atta o kakk hukku Taurat, makka ti hai mannu atta o amma ka ndoku njala. ¹⁶.

¹⁷(Sammatuni nippa mbadda tuli, "yawwa mbadda padadi ngguwu ka ama tutu da tu sarata") ti sangga nai Allah, nippa waina yinna, yinnai Mauri Allah mayami muripa ti sada tu mati dangngu ma takki ngaranndukani ma atta o punna na dadi o nggi. ¹⁸Ti dalu mannu na ti pannu mannuna yinna nappa wai, kapiani yinna kanna dadiamma wali ti tu sarata na wanna dangnga ni nippa mbadda lidda, "enga dadi tu da hai walla rowi rauna." ¹⁹Dangngu amba dadi sawulla ti dalu ati wai, langaka yidda malakasanggi tau na dangngu nikka luaku anana Sarah mannu mbadda mati nikka; ²⁰Yinna atta na pambingu mai ti tura jaji nai Allah ti atta waima ti kabali weni ni ati waina da pakkaluanai kapiani yinna banna ya pa Osa ti Muri Allah. ²¹Dangngu lalli wainai mabba Muri Allah nimma risi bisa pappa ndowi pani nippa mbadda tura jaji-Na. ²²Mabba tuni hai kaddai, "da kirai mabbai nimma pulupia" ²³Takka, ni ngera nggo atta da manni ba tuli ni kawattu nai Abraham waiki, ²⁴Takka, kawattu nda yitta mannu. Ni ngera nggo enga da kira ndabbai yidda mappa wai ti yinna mappa kaddai Muri Yesus, Muri nda yitta, wali ti padua ttu mamati. ²⁵Yinnai Muri Yesus nippa mbadda kaddi bali tutu ni papullu pia wainda yitta dangngu nippa mbadda kaddi bali tutuni papulupia wainda yitta.

Chapter 5

TU NAPULUPIA NDARA MURI ALLAH MULLA TANGNGU DITANAI YESUS KRISTUS ¹Mabba tuni hai, yitta mbadda pulupia ndaka mulla ati wai, mabba yitta ndasa dangangadai Muri Allah li ti Muri nda yitta Kristus Yesus. ²Li ti yinna, yitta ta koli nggi ni lara tama sangnga na ti ati wai ti pappa nabu nai Allah ma halluna ti pangindi yitta batta ndengira, dangngu yitta goga ti dalu pamannu na papa Osa dai Muri Allah. ³Atta da amma kini, yitta mannu ta goga ti dalu sanduka papadda nda yitta mabba yitta ta lakasa nggi ni sanduka nggia nai ni ramma wali ati. ⁴Ni ramma wali ati si nai ni pata matahana ti pakaka, dangngu ni pata matahanna ti pakaka si nggi nippa mannu. ⁵Dangngu ni pa mannu attana pasalaيري ati mai mabba nippa namu nai Allah nippa mbadda burrina ti dalu ati nda yitta li ti Ngasu Matua nippa mbadda pa ya nai ti yitta. ⁶Ba tangnga samaula nda yitta, Kristus na mati tutuda tu-tu mapppa sakka ati ti rasi mapppa tutuna. ⁷Mabba, sanduka pungngui ba o tu ma wukku pamati tutuda tu ma pulupia, langaka o mannu ma wukku pamati tutuda tu ndasa. ⁸Takka, Allah mapppa sangngui nippa namu-Na ti yitta, mabba yitta ta enga punna ti ndoku njala, Kristus na pamati kawattu ndayitta. ⁹Risi wali hai, ba mbadda papulupia dakka mula ra-Na, yiyya enga dapa muripanda wali ti mbani nai Allah li ti yinna. ¹⁰Mabba, yitta batta enga punna ba papani Allah, yitta mbadda pullu dangnga dai Allah li ti banna mati ni Ana-Na, risi-risi wali hallu mabba yitta mbadda pullu dangngu ndasa dangngu yinna. Dangngu nippa etada mabba hallu yitta badda pullu dangngu dai Muri Allah. Yitta mannu enga nappa muripanda li ti muri-Na. ¹¹Atta da ammakinni nggo, yitta mannu ta sanganju ti dalu nai Allah li ti Muri nda Yesus akaristus, ma li ti yinna hallu badda kawu ndasa ni pullu dangnga nai Allah. **MATI LI TI ADAM, MURIPA LI TI KRISTUS** ¹²Mabba tuni nggo, sammatuni ni ndoku njala ma mbadda tama ti dalu pannu tana nggia li ti stu dangngu ni mati matama li ti ndoku njala, tunni hai mannu ni mati na wanna mabbai ti ngaranduka tu mulla ngaranduka ni badda ndoku njalaka. ¹³Mabba, ni ndoku njala mbadda o nggi ti pannu tana ba atta o pu hukku Taurat nai Musa, takka ni ndoku njala attana kira o ammai Allah ba atta o pungngi ni hukku Taurat. ¹⁴Langaka tuni hai, na mesa nggi ni mati wali ti Adam pu toma ti Musa, labba ti tu-tu ma atta pasalakui ni ndoku njala sammatuni nippa salakunai Adam, ma o mawuni wali ti yinna nimma enga ma. ¹⁵Takka tuni hai, nippa ya nai Allah nggo attana sama mangngi ni ndoku njala, mabba nikadai ni ndoku njala stu, dangngu tu ma mbadda mati, malla parerisani pamanu nai Allah dangngu pa ya na li ti stu no, yinnai Yesus Kristus. ¹⁶Dangngu, nippa namu atta sammayuni mula ni ni ndoku njala stu no mabba ni pa adila ti pannu pappa ndowi ndoku njala enga ngindi nai ni hukku na, takka ni pa namuna ti pannu tana ni ndoku njala ma ndangu na ngindi nimma pulupia. ¹⁷Nikka ni ndoku njala pappa ndowi stu, ni mati na risi patalui ti pannu stu tu no, parisi walli ni tu-tu ma kawu ni njibu njabu panamu dangngu pa yana ma pulupia enga pareta na ti dal muripa li ti stu no, yinna Kristus Yesus! ¹⁸Dadi, sammatuni li ti sisa panjala ngarnduka tu ma koli nggi ni hukku na, tu mannu ni pappa ndowi nimma pulupia ni stu mannu ngaranduka tu koli nggi ni muripa dangngu nimma pulupia. ¹⁹Mulla ni atta karpdukanna ni stu, dangngu tu ma wanna ndoku njala, takka mulla nippa tabina ni stu, dangngu tu pa pulupiana. ²⁰Hukku Taurat patabba nggi kapiiani ni ndoku njala na tamba dangngui. Takka, ti panyia ndoku njala nappa tabbani, nippa namu nai Allahna risi pappa mbodu ni. ²¹Kapia samma tuni ni ndoku njala na risi patalui ti dalu mati, nippa namu na risi patauli li ti mapulu pia makatowa nggi ni muripa ma atta njappu ti dalu nai Kristus Yesus muri nda yitta.

Chapter 6

MATI TI DALU NJALA DANGNGU MURIPA TI DALU NAI KRISTUS ¹Panisa nippa wukku nda yitta patakki? Pangala kakka yitta batta wolui nimm anjala kapiani ni mamaringi banna pambonduni. ²Takka amada! Appa lini samanikka yitta ma mbadda matina haidali njala pia punni batta muripa haidaki na? ³Dangngu, aitaakaka ka sama nggi yimmi ba yitta ngarandbuka da pa mbadda rissa da hai dali na ti Yesus Kristus badda risa ndandaka hai dali ti mati-Na? ⁴Baisaka hai, yitta mbadda tanika karanga dasa yinna ti rasi nda yitta badda risa nda hai dali ti mati-Na, kapia pasama dangnga ni Yesus nimms kaddi wali to njonga tu mamati wali ti pannu nai Ama, yitta kapia batta salaku haidali ti muripa wuddi." ⁵Mulanika, yitta batta kasisa dangnga nikka batta karangga ni haidali ti sada-Na, yitta enga pakassiisa dangng dai haidali ti sada muripa-Na. ⁶Yitta ta lakasa wikki nda ba tu memanda! Yitta mbadda sarikka dangnga ndasa Kristus dangngu ni sada njala nda yitta badda aita na mosu ammai dangngu yitta aiita piamani batta pa atta wikki na haidali ti njala. ⁷Baisaka, ngaranduka da tu ma mbadda mati na, yinna mbadda pandosa darika wali ti njala nda. ⁸Rasi nggia, takka yitta mbadda mati karanga ni Kristus, yitta ti wai, dangngu yitta ta muripa dangngi ni yinna-Na, ⁹Yitta ta lakasa nggi ba kristus pa mbadda pakaddi-Na wali ti njonga tu mati aita na sullu mati bali amaka, ni mati atta o amma ka kuasana ti sada na yinna. ¹⁰Takka, ni ngera mati na. Yinnamati nai ti dalu njala sandaka lapaka banna pangala ni, takka ni ngera muripanna no, yinna na muripa tutu nai Allah. ¹¹Batu ni haikaka ni sada mu, yu bau pangngada nggi ni ngera wikkimu ma mbadda mati na ti njala. Dangngu mmuri na tutu nai Allah haidali ti Kristus Yesus. ¹²Ba tunisa hai, ambau tabakka dangngi ni njala banna tomai ti kalittamu nimma tanganyangu kapiani yo bau taha nggi nippa mbusamu. ¹³Dangngu, amma mannu panyia ni oli-oli nai kalittamu ti manjala amba dangngi mbadda wolu ni njala. Takka, mu ya wikkinauwu ti sada nai Allah sama ni muripamu wali ti njangga nda tu mamati, dangngu oli-olinai ni kalittamu kapia pawaida badda paki nggi ti pulupia nai Allah. ¹⁴Dangngu, mata desa atta pia ammani baku kuasai ti sada mu dangngug yo aita sullu muri makka haidali hukku Taurat takka ti bawa mandasa. ATTA MAPAWAI TI MA PULUPIA ¹⁵Takka, panisa yitta ni pasalaku nda yitta batta pandowi ni manjala mula nda yitta aitata muripamma ti bawa hukku Taurat, takka ti bawa ma ndasa? Takka amba tuni haidai. ¹⁶Yimmi enga lakasami bai tomakaka yimmi bai mbaya wikkimu samatu atta mapakeri loluna ti sabanjara aitaakaka ti stu, yimmi badadi atta tutu da yidda pakeri loluna yo, sama tuni njala banna karangnga nggu bau sangga ni ti mati, takka mu pakeri loluna kapiani badda karangnga nggumi ti mamanangu. ¹⁷Takka, ku pamalangi Allah ba yo ti manana bau dadi atta njala, ti manggiana bau pakerilolu wali ni ti atimu ngranduka mi. Kawodu-kawodunipammbaddaanjara dangngu pa mbadda anjara da ti yo na. ¹⁸Dangngu mula mi yimmi mbadda palusa damika wali tinjala, yimmi mi dadi timma pulupia. ¹⁹Yawwa baku panewi paki nggumi ni pata tu rara ti dalu manjanguni ti tolu nggu, dangngu, samma tuni natti yimmi bai ya mi ni kalitta-kalitta mi banna pambali ata nanni ma irraka dangngu ti ma aita ndasa. Dangngu ni uppani timma aita ndasa marisi pamaleru, to ma tuni nggiaka, ya sa ni kalittamu banna pambali atta ti mapullupia dangngu niakka nikanjapu ti masarita. ²⁰Takka, yo ba hai pungngu dali bau dadi attamu ti njala, yo mu singgi langgi wali ti mapulupia. ²¹Takka, ni utuni paninipa Ngasumu ti madadi-madadi bau wolu pamakaya dangnga mi? Tomakasa, timma hammina wali ti ngaranduka nari nimma dadi ndo sangga na ti mati. ²²Tunu nggiaka, bau baisaka pappodasai wali ti njalamu danggu banna paatawu Allah, yo mu koli nggi ni wuani bau warasawu dangngu ti mahammuna mu koli nggi ni muripa ma aita ndukana. ²³Takka, uppa ni njala sangga nai ti mati, takka bussa nai Allah ni kadaoi ni muripa pangala maiata mbosa hai dali ti Yesus Kristus, Muri nda yitta.

Chapter 7

NA PAMANNU MARA WALI TI HUKKU TAURAT NA WAINGGI NI TU NAI KRISTUS ¹Appa linni yimmi attai lakasa ammannaggi ta ta oliladi nggu (Mulakaddi yawwa baku panewi ti tu nimma lakkasa nggi ni hukku Taurat) ni hukku taurat banna kuasai ti taddu da stu-stu ni tana banna muri pappu?²Takkanikadai, ni kawini stu ni pappa umma da namma randina ti pata hukku ti lawina lappa banna muripa yinna; takka, nikka ni lawina banna mati, yinna na mannu mara wali ti hukku pappa umma na. ³Baisaka, nikka winni no da wai asa umma ni mani sawawi ni lawina banna muri pappu, yinna da takki panjurra kanna, takka, takka ni lawina banna mati, yinna na mannu mara wali ti hukku baisa yinna atta pa takki masssa ni panjurra, takka ni klawina nimma mamati, yinna na mannu mara wali ti hukku, singngilanni hai yinna atta pa takki masa ni njuraka banna pa umma ti mani sawawi. ⁴Ba linnisa baku oliladi nggumi yimmi mbadda mati mika ti hukku Taurat na li ti tunai Kristus dangngu yimmi kanna ngawu nggumi sawawi, ba linnisa yinna nimma mbadda kaddi wali timma mati baisaka yitta ta koli nggi ni wuani nimma wali ti Allah. ⁵Takka yitta batta muripa kakka ti dalu tolu, na takki ti ati nanni ma irraka ni pappa ndowini ni hukku ati njala na pappa toma ni hukku Taurat na ramma ti dalu wissi lumma ti sada nda yitta kapiani banna koli ni wuani tutu ni mati. ⁶Takka nggia yitta mbadda singgi landasa ni ndasa wali ti hukku Taurat, mbadda mati nissa ti pali nimma nana marandi nda yitta, ba tunisa yitta nggia masalaku ti pata wuddi ti Ngasu Matua, attana keri ammai ni hukku nimma mema ni pa tuli. NI NDOKU NJALA DANGNGU NI HUKKU TAURAT ⁷Nikka ba tuni haika, panisa nippa loluka kadda ti dalu nggia? Appalinni ni hukku Taurat nggo na njala! Aita pungngu amma! ti kabalini yawwa atta ku lakasa amma nggi ni ndoku njala, aita kakka ba li ni hukku Taurat, takka yawwa atta ku lakasa amma nggi ni tanda wali tiu ma mbusa nggi ni ngawu tu sawawi nikka ni hukku Taurat ba atta na na panewi waikanja, ambau nimma mula nggia. ⁸Takka tunisa hai, ni ndoku njala na teki kalongga ti dalu pareta nggo, kapiani padadi ngaranduka narri nimma sange-nge pa mbusa ti dalu wikki; mula ni ba atta pa li nggi ni hukku Taurat, takka tomaka ni hukku nggo na mai, ni ndoku njala nimma dadi ti muripa dangngu yawwa mati. ⁹¹⁰Dangngu ni pareta nggia, nimmalabba ngindi ni muripa, ma ni walli nimma pawa ngga ti sanduka. ¹¹Mulakaddani, ni ndoku njala banna teki kalongga ti hukku nggo tutu ni kawassu dangngu ni pamati wa yawwa. ¹²Nidai ni hukku taurat nggo na kudus, dangngu ni hukku nggo na kudus, pulupia dangngu na ndasa. ¹³Ba tuni hiadai, pani nimma ndasa nggo na kamaikanni mati tutu nggu? Sandaka-ndaka aitam! Ni ndoku njala nikadai nimma padadi ni mati ti dalu nggu ti pani nimma ndasa kanna sungai mabba ni ndoku njala na njalai, dangngu ti hukku nggo no ndoku njala na sungngai ni ndoku njala ni. ¹⁴Mulakadani yitta lakasa nggi mabba ni hukku Taurat ni pata ni Rohani, takka yawwa papata Jasmani, padangangu ti bawa ndoku njala. ¹⁵Mulakaddani, yawwa atta ku lakasa pani nippa wolu nggu mabba yawwa attaku wolu ni ukku nippa mbusa nggu, takka hai yawwa wolu nggui ni ukku nippa atta mbusa nggu. ¹⁶Takka ba tuni hai, nikka yawwa ba attaku wolu kassa sisa ukku nippa atta mbusa baku wolui, yawwa ku o'a nggi mabba ni hukku Taurat nggo na ndasa. ¹⁷Nidai hena, atta yawwa amma ka ma wollui, takka ni ndoku njala ti dalu muripa nggu. ¹⁸Mulakaddani, yawwa ku lakasa nggi mabba atta o amma ukku nimma ndasa ti dalu muripa nggu yawwa. Ma nidai ti dalu tolu nggu, mabba nippa wukku ndasa nggo o nggi ti dalu wikki nggu, takka tutu ni wolui nimma ndasa nnggo aitam. ¹⁹Mulakaddani, yawwa attaku wolu ni pata ndasa nippa wukku, takka yawwa wolu ni ukku nimma atta ndasa, nippa atta wukku! ²⁰Nidai, nikka yawwa wolu kassa ni ukku nimma atta ndasa nippa wukku, hai atta yawwa walika ma wolui, takka ni ndoku njala ni muripa ti dalu nggu yawwa. ²¹Nidai, yawwa ku dimmui ni hukku nggia, ni: tomaka yawwa mbusa pawolui nimm ndasa, nimma atta ndasa o mannu banna karanga ngga. ²²Mulakaddani, yawwa ku mbusa nggi ni hukku nai Allah ti dalu ati nggu, ²³Takka yawwa ku etai ni hukku sawawi ti dalu ngaranduka ni kalitta nggu ma paringana ba lawai ni hukku ni pangadda nggu dangngu na tahha ngga ti dalu hukku ndoku njala nimma o na ti dalu ngaranduka kalitta nggu. ²⁴Yawwa tu ma sanduka! Hengaaka ma enga paluputawwa yawwa wali ti kalitta mati nggia? ²⁵Pamalangi i Allah ti Muri nda yitta, Kristus Yesus! ²⁶Nidai, dangngu ni pangadda nggu, yawwa ku pasalakui ni hukku nai Allah, takka dangngu ni kalitta Jasmani nggu yawwa pasalakui ni hukku ndoku njala.

Chapter 8

MURIPA MULANI NGASU MATUA NAI ALLAH ¹Mabba tunisa, ni laddu nggia atta o amanja ni hukku ra tu, ma o na ti dalu nai Yesus Krisrus. ²Mabba ni hukku ti Ngasu muripa ma ti dalu Yesus Kristus. Mbadda pamannu mara mi yimmi wali ti hukku njla dangngu ni mati. ³Mabba pani nimma atta piani pasalakui ni hukku Taurat, mabba ni tolu mappa malinjangu, mbadda pasalakui nai Allah dangngu pata ni banna palewa ni Ana mesa n abanna sama sada ngarnduka ndara tu rara ma njala dangngu ma pagaita dangnga nggi dangngu ni njala yinna na hukku nggi ni njala ti dalu ni tolu. ⁴kapiiani ni padangini ni hukku Taurat na londuni, ti dalu nda yitta ma aita muripa kerilolu ni tolu, takka kerilolui ni Ngasu matua. ⁵Mabba yidda mamuripa kerololui ni tolu, da paddanggi ni ngera-ngeru ni pangadda tu rara, takka mamuripa wainggi ni Ngasu matua, yidda da pangadda nggi ni ngera-ngeru pangadda Ngasu matua. ⁶Mabba ni pangadda-pangadda ni sanggani ti pangadda tu rara, nimma mati, takka ni pangadda ni pangadda pakeri lolu ni Ngasu matua, o nggi ni muripa dangngu maringi malala. ⁷Mabba ni pangadda-pangadda nippa kerilollu nippa ngada tu rara ma lawai Allah, mabba yinna aita na kerimai ni hukku nai Allah madaka aita da toma ma pasalaku. ⁸Dangngu yidda mamuripa ti njonga papangadda tu rara, aita pia toma ammani pasennangu Allah. ⁹Mabba tuni haika, yo atta muripa ti dalu tolu makka, takka ti dalu Ngasu Matua nikaba ni Ngasu Matua na engani ti dalu mu yomulakaddani, nikaba ni stu ba atta na angngu kanja ni Ngasu nai Kristus, atta mangngu -Na yinna massa. ¹⁰Takka tunisa hai, nikabai Kristus o ni dalu mu yo, langaka ni kalitamu na mati mabba mulani ndoku njala, takka ni Ngasu Matua na muripa mabba tutu ni nimm pulupia. ¹¹Tuamunisa, nikaba ni Ngasu Matua-Na Yinna nimm apakaddi Yesus wali ti mati na engana t i dalu mu yo, Yinna nimma pakaddi Yesus wali ti mati engana na ya mannu ni muripa ti kalitamu nimma liloku ti Ngasu Matua-Na nimma engana ti dalu mu yo. ¹²Nidai, oliladi-oliladi nggu, yitta nggia tu-tu mappa wutta, takka atta ni ammai ni tolu, kapiiani ba muripa sammayuni ni tolu. ¹³Mulakaddani, nikaba yi nimuripamu sammatuni ni tolu, yo engana mati, takka ni Ngasu Matua mu mati ti pawolu-wolu ni kalitamu, yo engana muripamu. ¹⁴Mulakaddani, ngaranduka da pa pawu ni Ngasu Matua nai Allah ma ana-ana nai Allah. ¹⁵Mulakaddani, yo atta mu kawu ammai ni Ngasu ata waliki nimma dedika kanggu yo dadi ana-ana nai Allah, nimma li ni Ngasu nda yitta nggo na pakawawukanni, "Ama,Ama !" ¹⁶Ni Ngasu nggo wikki na patakka karanga ni Ngasu nda yitta mabba yitta ba ana-ana nai Allah. ¹⁷Dangngu nikaba yitta ba ana nanda, yitta mannu pewaris, pewaris nai Allah, dangngu oli pa tu pewaris dangngu Krsitus; nikaba yitta pulupia -pulupia keri ni sanduka karanga ni Yinna, yitta mannu engana pa Osa i karanga-karanga dangngu Yinna.ANA-ANA NAI ALLAH ENGA KAWIDAI NI PA OSA ¹⁸Mabba yawwa baku katutu mabba ni sanduka-sanduka ti manggiana na pasama dangnga nggi ni pa Osa ni pataki na ti yitta. ¹⁹Mulakaddani, ngaranduka narri nippa wolu dirra pate-te danggu panamu toma ana-ana Allah patakka ni. ²⁰Mulakaddani, ngaranduka nari nippa wolu na kasokurari ti ma pandoku-ndoku na, atta keri ni pa wukku mesa, takka kerilolui ni wukku na Yinna nimma mbadda pakanabui, ti taddu pawukku, ²¹Ndakka ngaranduka nari nippa wolu ndo wikki mannu engana na pasallla wali ti tangngu ata ti ma atta ndasa sanggana ti pasalla ana-ana Allah ma mmbannu na pa Osa. ²²Mabba yitta lakasa nggi ngaranduka ni papadadina napasama ni sanduka dangngu padda ni tambissi ni ba pa ana lapaka ba tomali nggiana. ²³Takka atta da ammani nggiana, takka yitta wikki engana kolindai ni wua kawunga ni Ngasu Matua mannu, na tamai ti kalita nda yitta wikki, tangnga patenggi, pswundsls samatu ana, nikka dai nima mbayandi kalita nda yitta. ²⁴Mabba yitta, pa mannu mara nda ti dalu papamannu mara, takka ni pamannu nda nippa eta aita ni amasa ni papamannu nda, takka herasa ni mamannu nggi ni ngaranduka nari ni pa mbadda eta? ²⁵Takka, nikai yitta batta mannu nggi papani ni pa aita eta nda, yitta ta panapana dangngu patutuni. ²⁶Tuamunika ni Ngasu manggata nda yitta ti dalu malinjangu nda yitta, mabba yitta aita talakassa manggi, appalini nimapulupia yitta batta sambaya, takka Ngasu wikki ma dangngi nda, ngeranda yitta, dangngu ni sanduka ma atta sungnga ti papanewi da. ²⁷Dangngu masalidikai ni ati malaksa nggi pani ni wukku ni Ngasu nggo, mabba yinna na ndengira tutu da mawarasa kerilolu ni pawukku nai Allah. ²⁸Dangngu, yitta ta lakasanggi mabba ngarandukka ndabba da maramma karanga tutuni ni ndasa da tutu pa mbusa nai Allah, dangngu yidda pakayeka kerilolu nipa wukkunai Allah. ²⁹Mabba yidda pa mbada taddu na wali ti kawungnga ni tu mannu kadda walini pamandungara wali ti kawungnga ni kapiiani ba pasama dangngna ni sada na ni ana na, kapiiani yinna bana dadi makawunga ti njonga oliladi ndangu na. ³⁰Yidda pa mbadda pamandungara wali ti kawungana na kayeka mannu ndara, dangngu yidda pakayeka na da pulu pia mannu ra dangngu yidda pulupia na da pa Osa mannu ra yinna.NI MBUSSA NAI ALLAH TI DALU NAI KRISTUS YESUS ³¹Takka panisa nipawukku pa takki nda ngera ni ngaraduka ndaba nari ndia? Nikai Allah ba olinda yitta, heraka, malawa na yitta? ³²Yinna ma atta mbusa na ana wikki na,takka na ya ndaba ni tutu nda yitta ngaranduk, appalinni sma pungngu dai yinna na karangnga ni dangngu yinna takka aita na ya ammani wali ni tutu na yitta?³³Hera ma pa ataddu ndara tu -tu papendi nai Allah? Allah ma pulupia ndara yidda. ³⁴Hengnga ka ma piana pa yandara hukku yidda? Yesus Kristus nimmambadda mati, dangngu mbadda pakaddi

bali wali ti matina, mandidi ti sambali kawatanai Allah banna sambaya nda yitta na.³⁵ Hera mawukku papasewa nda yitta wali ti pambusa ani Kristus? ni patodu njanjani, aitakah ni sanduka, aitaka ni katadaka, aitaka ni manjiwu, aitaka makalolu, aitaka sapanda.³⁶ Samatu o pa tuli, 'mulamu yo ,yami o nggama ti sanduka matipangala-ngala, yami da tauma samatuni mbembi-mbembi pasambarri da.³⁷ Takka ba tuni haisa, ti dalu ngaranduka nari ndia, yitta risi wali ti tutu matalu ma ba yinna ma mbusa nda yitta. ³⁸Mabba yawwa da pamandunga mabba aita ni mati na aitaka ni muripa tana,aita mannuka malaikat aitaka mapareta-mapareta,aitaka ni ngera-ngera ni nimma hallu na aita nima hammina, ni bisa. ³⁹Aita mannnukah ma ona hai desa, dangngu ma o na hai bawa nda yitta wali ti pambusa Allah, ma o na ti dalu na Yesus kristus,Muri nda yitta.

Chapter 9

TU PAPENDI NAI ALLAH ¹Yawwa ku pekai nimma pulupia ti ngara nai Krsitus, yawwa atta kawasu amma nggui, dangngu nipa teki ni ati nggu dadi saksi karangnga nggi ni Ngasu sarri. ²Mabba lallu dangngu nisa sanduka nggu dangngu pangalani milla ati ti ati nggu. ³Ni yawwa dikku mannu nggi ka ni sada nggu kannu kutukai, nama lerui wai ti Kristus tutu da oli ladi nggu ngaranduka da yami mapa oli ladina ti pata tu rara ma. ⁴Yidda kadda tu Israel, mangawu nggi ni haku padedika waira ana nai Allah, makawi nippa namu ni tura jaji, makawi nippa yani mbukku Taurat. ⁵Yidda kadda ma lara nda boku-Appu dangngu wali ti njonga da yidda kaddai Kristus madadi wali ti tolu, yinna kadda Muri ngarnduka ndabba nari dangngu papa Osa panga-ngalai. Amin! ⁶Takka, panewi nai Muri atta na mburangu mai, atta ngaranduka ana da ma wali ti Israel ba tu Irael ra. ⁷Dangngu ngaranduka da ndalara nai Abraham ba yidda ana na, takka nippa takki ana umbukamu ma walina ti Ishak. ⁸Ngera ni nggia, batukanisa atta lakawa wali ti tolu nippa tama ti anani Allah takka lakawa pa jaji awara nippa papangara sama tuni ana nai Allah. ⁹Mabba nikadai nippa jaji hai, "Nggia nisa ni rasi ni, yawwa duku mai dangngu duku sara enga mangngu ana na stu lakawa mani. ¹⁰Atta da ammakini, takka bai ribaka napa ana ndara ti stu yina kadda Ishak, boku nda yitta. ¹¹Mabba, atta da dadi pu alakwa ndo dangngu atta pasalaku pu pani nimma ndasa aita walika nimma atta ndassa, dangngu ni wukku nai Allah ngera ni nippa pendina napa sarri atta ni amai ni pawolu mabba yinna ma kayeka ni arina. ¹²Ba linna nisa ribaka "alakawa nimma wukku ngga yawana na ya ni arina" ¹³Sama mbada tuli nja "yawwa ku mbusa ni Yakub, takka ataku mbusa ammani Esau" ¹⁴Takka, paniwalisa papanewi wainda yitta? Palini Allah. Atta na adila ma? Nikasa aita pungngu ma. ¹⁵Banna panewi ti Musa "Yawwa ku pambusa na ti hera widdi, dangngu yawwa ku ndasani ti tu dangngu yawwa baku pambusana. ¹⁶Ba nikadai ngera ni nggia atta ku pateammanggi pani ni wukku aita walika ni ramma mbuatu da tu rara takka ti Allah mappa takka nggi ni lowi atina. ¹⁷Dangngu nipanewi ni baku mbusa ti Firaun "mabba tutuni pungngu nggiakadda yawwa ku wundalawu kapiiani baku pa takka nggi ni ti yo, dangngu kapiiani ni ngera nggiu nama wewaranni ti ngaranduka ni pannu tana. ¹⁸Ba tuni haika, Allah na mbusa ba hera kassa nippa wukku na, dangngu napa mandungai ni ati da hera ni wukku na. ¹⁹Ba linnisa, yimmi mi panewi ti yawwa "kaddi yinna na njala? Ma henga ka nimma papa nggi nippa wukku na?" ²⁰Tisambali hai, herawu, ta tu rara, di keru sima atta ndasa nai Allah? Pia kandanisa, nippa wolu napanewi ti ma wolui, "kaddi dimmu woluwa yawwa ba tunggunggia. ²¹Pani, nimm atangu pepi atta o ma haku nati tana rara; ba wolui ti kadopul tana mapa sama wali ti panjialu nipa paki tutu ni ngera ni mamarisaka. ²²Palini nikai Allah, bappa wukku kassa banna patakka nggi bani salaku ndonangu dangngu naapa newi ni hakuna, baisaka na tangngu maloyangu kalada ti panjialu bani na nippa mbadda sandia na tutu ni nippa butta wai? ²³Yena napasalakui tutu ni banna patakka nggi ni ndendi dangngu ni risi panjagga wali ti panjialu-panjialu mbusana, nippa pa mbadda sandia tutu ni njagga ndewa. ²⁴Yitta kadda, pakayeka da atta da ammakini wali ti njonga tu Yahudi, takka, dangngu wali ti njonga bangsa-bangsa sawawi. ²⁵Samatuni pa mbadda panwi wainsa ti mbuku Hosea: "yidda pa atta umat nggu, ku takki papangara ndara umat nggura" dangngu pa atta mbusa nggu ku takki ra pambusa nggu. Hosea 2:23 ²⁶Ti panyiani nippa takki na, yimmi atta ku umat amma nggumi ti panyia hai yidda lidda ndara'Ana nai Allah nimm amuripa. Hosea 1:10 ²⁷Dangngu Yesaya namangasi dangngani ti Israel, dangngu na ni ana Israel sama tu pasalai ti tasika, takka, sisa-sisa ndaraka wali ti yidda da pamannu mara. ²⁸Mabba Muri napasalaku nippa newina ti pannu tana, na mbannu ni dangngu nggesai. ²⁹Sama mannu ni nippa wolu na Yesaya "bai Allah ni awangngu ni tana atta na ndunjaka kandaka yitta ti susu Muri ana murri, yitta ta dadi smani ti Sodom dangngu napa sada Gomora. ³⁰Nikka pani nippa wukku da papanewi? Langaka atta tu Yahudi di ma atta keru nimma pulupia badda kolidasa nimma pulupia, nikadai nimma pulupia nimma wali ti mapulupia; ³¹takka, tu Israel mapa na pakalua pa o nggi ni pullu piani ni hukku Taurat? ³²Kaddi? Ba atta d a kesanja dangngu ati pawai takka dangngu paramma da, yidda da kanjaddi ti watu ti sanaba. ³³Samatuka pa mbadda pa tuli "etasa yawwa ku tau ti Sion sisa nggi ni watu ti sanaba dangngu ni watu otura, dangngu hera kassa nimma wai yinna atta da pama kayamai.

Chapter 10

NI PAMMANU MARA WALI TI MURI YESUS KRSITUS ¹Ngaranduka ndabba mi baku olidadi nggumi, nippa mbusa atui nggu dangngu ni sambaya nggu ti Muri Allah nikadai: Yimmi kai kolinggi ni muripa "Mannu mara" ²Yawwa ku lolukai ni ngera da yidda badda koli nggi ni sawangara wali ti Allah, takk atta da pasadewaimmana pangadda aitaakaka palakasadda ma pulupia. ³Takka yidda atta da lakasa manggi nimma pulupia wali ti aLlah dangngu da paringa na badda tau ni palakasa wikki da yidda, dangngu yidda atta da karoduka manna nimma pulupia ti Muri Allah. ⁴Takkai kristus yinna: ngganapa hukku Taurta nimma pulupia ti tu mapp awai. ⁵Musa na tuli nggi nimma pulupia nimma wali ti hukku Taurat mabba nisa stu mapasalakui nimma pulupia banna pasandewa nggi ti hukku banna kolinggi ni muripa. ⁶Takka nimma pulupoia nimmamannu dangngu nipanewi: "ambau panewi ammawu ti dalu atimu, herai nimma sawi ti koru sarri nimma mburu karangani Kristus. ⁷Aitaakaka, herai nimma mburu ti keli nippa mati dangnga ba karangnga ni Kristus ba sawi wali ti rati tu mamati. ⁸Takka pani nippa panewi waina? "nipanewi nai Allah o nggi ti karasamu nidai: ti rowiwimu dangngu ti dalu atimu." Nikadai nipanewi nimm mannnu nippa lolukkanna. ⁹Takka dangngu ni rowiwimu mtakki mabba i Yesus nidai Muri, dangngu mu pammanu ti dalu atimu mabbai Allah napakaddi yinna Yesus wali ti padua tu mamati, yimmi ti pannu pawaimi. ¹⁰Dangngu ni ati tu da pawai didda koli nggi nimma pulupia, dangngu da waina rowiwi badda takki baisa didda kolinggi ni mannu mara. ¹¹Ni mbuku kalada na panewi, "ba hera kassa nimma wai yinna-Na atta da pamakaya mai." ¹²Mulakadani atta o amma mapadira ndara ti njonga tu Yahudi dangngu tu Yunani; stu nimma wolu tu tutu nda yitta ndaba kadda, ni tu nimma dedi langngu takka mula lkarodukkannai ti sanganai Muri.

¹⁴Takka appalini samani yidda badda padowuni yinna nippa atta wai da? Dangngu apalini samai wali ni yidda badda rangngi, a atta o kakka ma pekandara. ¹⁵Dangngu apalini samani yidda badda lolukai yinna, takka ba atta da palewakaraka? smatuni o nggi nippa tuli "mananda langutakka da yidda ma mai pangindi ni panewi mandasa!" ¹⁶Takka atta ngaranduka ndaba ammada tu mambusa nggi ni panewi nimma ndasa nippa langi nai Nabi Yesaya banna panewi, "Muri,heraka ma wai ni panewi nippa mbada rangi nda wali ti yami? ¹⁷Tunisa, ni Pawai ni o nggi mulanika nippa sanggi dangngu ni parangi wali ti Li nai Kristus. ¹⁸Takka yawwa ku pakatanana, "ma angga tu Yahudi ndo atta da rangi amma?" Da rangi kadda, ni li a yidda na tomai banna njalara ndaba nggi ni pannu tana,dangngu ni papanewi waida yidda na tomai ti suppu dira tana." Mazmur 19:5¹⁹Takka yawwa ku panewi wa. "pani yidda tu Israel atta da lakasa ammanggi?" Nimma kawunga nai Musa nimma panewi,yawwa ku pakaddi ni wukku ni ni atimu ti sada da yiddana ma atta wali ti sange tana, dangngu ku pakaddi ni mbani ndoku mu ti sadada tu sange tana makambanga. ²⁰Dangngu Yesaya n akalada ati banna panewi: yawwa ku njabbura ea yidda a atta manyarra ngga yawana; yawwa baku patakka wikki nawwa ti yidda ma atta katanawa yawwa. ²¹Takka ni ngera nda yitta na Israel yinna Yesaya na panewi taraladdu yawwa ku dedikkanna lumma-Ngggu ti yidda tu ma atta manundu dangngu tu malawai.

Chapter 11

MURI ALLAH ATTANA MBULA MANDARA KALEMBU-NA ¹Takka yawwa duku pakatana nawwa, "Yinnai Allah attana mbusa kadda ndara kalembu-Na?" Atta na mbula mandara! Mulakadani yawwa ba tu wali ti Israel kaddawa ana susunai Abraham ma mburu wali ti suku Benyamin. ²Allah na mbusa ndara kalembu-Na, pa mbadda pendi-Na wali mema yena. Takka yimmi attai laksa ammanni nippa panewi waini ni mbuku mawarasa ni ngera nai Elisa, yinna mbadda pasuta naka ti Isarael ti muri Allah? ³Muri, yidda mbadda pamati daraka Nabi-Nabi-Mu, yidda mbada manyara dasa ni panyia banjalari ni patunnu nippa ya-Wu dangngu da kinggu yawwana ma muripapu, dangngu yidda da mbusa papamti wa yawwa. ⁴Takka apalini ni sima nai Muri Allah ti yinna? Yawwa ku ammapundara tu ma tumma pittu ratana yidda tutu nggu. ⁵Tuni hai mannu kadai ti rasi nggia, o ndara sawawi papendi na pakeri ti Anugrah. ⁶Takka ba takki wai kanja nnipa yanai Muri, ma atta o ammarka pakoli kerilolului nippa ramma, mulakadani ba tuni haikasa atta dadi Anugrah amasa. ⁷Baisaka apalini? Bangsa Israel da dadi amass ni koli dai nipamanyara da, takka yidda papendi da koli na, takka ma tu sawawi na mbutui ti ati da. ⁸samatuni o nggi nippa tuli: "Allah na yanda yitta ni Ngasu Matua kanagaduka, mata ma atta pa eta nari, dangngu katilu ma atta rangi, laba toma ti laddu nggia. ⁹Dangngu Dauud linna: "amanja ni meja pangawa da yidda kanna dadi sirrinisa dangngu ka sirrui, dadi watu katunjura, dangngu balasarra yidda. ¹⁰Ammandaraka yidda kadda balasarai ni matada dangngu ka amaba dapa etana, dangngu lebada yidda mbada pakasunggula pangatai. ¹¹Nidai, yawwa ku pakatananati yidda, ukku nikka yidda angga da katunjura labaka da nggonggila? Takka aitama! Takka nippa njala da yidda, ni mannu mara badda koli ndasa yidda tu ma atta wali ti bangsa Yuhudi, kadda padisa ati yidda tu Yahudi. ¹²Takka pani panjala da yidda bapadedi kassa ti pannu tana, dangngu ni ni atta njadi da yidda ba padedi dangnga kadasa yidda tu ma atta wali ti Yahudi, nidai risi wali pukka panganapa yidda. ¹³Takka nggia yawwa mappa newi ti yimmi, hai yimmi tu ma atta wali ti Yahudi, mabba yawwa rasulah tutu da tu sange tana ma atta wali ti Yahudi, yawwa ku tau nggi sini nippa msrsmms nggu. ¹⁴Ndaka yawwa baku wolu ra oliladi ti tana nggu mbadda milla ati dangngu yidda sawawi mbada mannu mara. ¹⁵Takka ba atta da kawi kassa yidda, ma ni pandamina ti pannu tana, mapina ni wukku ni badda kawi yidda sambali ni muripa wali ti njonga tu ma mati. ¹⁶Ni kanguta n imm akawunga banna warasakassa, ngaranduka ndaba ni adonan na warasai. Dangngu ni amuni banna warasakassa, ma ni kasanga ni enga na warasa mannu. ¹⁷Takka ba pipirandi ni kasanganarri ba patakarisa, dangngu yimmi ma alami bai kalunga lisambalimi pa teki ti njonga da yida dangngu ma kolina panyia hai dali ti amuni, dangngu ni rutissani ni pungi saitun. ¹⁸Ambai kalada ati amma ti kasanga-kasanga ni. Takka bai kalada ati kamika, mani padisa atta yimmi amma ma ndulai ni amuni. ¹⁹Angga yimi akka mapanewi, ni kasanga-kasangani d patai ndaka yawwa koli nippa kadappu nggu. ²⁰Na pulupia! Yidda da patara mabba atta da wai ammai, takka yimmi mi mandungami bai ndengira mabba ni pamannu mi. Amba kalada ati ammana, ²¹Mulakadani yinnai Allah ba atta na mbusa kanja ni kasanga ni nimma pulupia, yinnai Allah wali atana mbusa amma nggumi yimmi. ²²Takkabaisaka haina, elu pandasai nimma ndasa dangngu ni mangu nai Allah; ni mabnina ti yidda nimma mbada kanabu na, takka ni ndasa na yinnai Allah yimmi abi namukasamimandangu panyia mabbai Allah na ndasa. Nika aita kaka yimmi ponggu mannu mi. ²³Dangngu yidda wali, da kadappu bali ndara ba atta da padawikanaka ti pawai da yidda, mulakadani Allah nimma mangu Kuasa na ma kadappu na tu. ²⁴Takka yimmi mbada ponggu mikka wali ti pungngi ni Zaitun manajalara dangngu ba kadappu ti pungngi Zaitun papamulla, nimma palawa dangnga nggi dangngu ni patamu, atta risis mannai ni kasanga wikki ni yimmi nimma pulupia nippa kadappu ti pungngi Zaitun da yidda wikki? ²⁵Takka ngaranduka da olidadi nggu atta ku bussu amma ba attada lakassa nggi ni pakabunni nggu dangngu ka ambau peka risi mawwu baupekani kanna lakassamu, ni pangga na wali ni tu sawawi hammi nggi. ²⁶Ba tuni haika, ni ngaranduka ni tu Isarel enga pamannu marada badda tuli nja, nimma tangngu dita njaala, nimma tunggura ni ndoku njala nda hammi niwali ti kuru sarri "Dangngu yinna enga pasinggila narri nippa wolu ma attandasa nai Yakub. ²⁷Dangngu nggia nikadai nippa njanji ngguwu dangngu yidda baku tukki karisa ni ndoku njala da yidda. ²⁸Ba keri kasssa ni injila, yidda kadda mussu ni yimmi, takka kerikassa nippa pendi, yidda kaddalka tu pa mbusa tutu da boku appu dadi da. ²⁹Takka nimm awali na ti Muri dangngu nipaka yeka nai Allah atta piamani ba ndujakanggi. ³⁰Takka sama kadda ni yimmi natti attai mbusa kanisai Allah, takka nggia mbada kawi nissa nippa mbusa dangngu m i Allah, mabba nikadai nippa atta papakeri dangnga mirra. ³¹Tukadani ba wali ni ti yidda nggia di pakeri dangngu nippa mbusa wali ni ti Allah, mbadda lolukassa ti yidda dangngu enga kolinarri ni we maringngi we malala. ³²Takka Allah mbada taunaraka yidda ngaranduka da ti dalu atta pakeri dangngu yinna kannapatakka nggi nimma manawwaranna ti ngaranduka nanni tu. Ni Pa Osa Tutu Nai Allah ³³O lalli dangngu narisa ni ndendi dangngu nimma loyangu atina, dangngu ni lakas nai Allah. Langaka atta na pilirri nippa posa-posana dangngu atta pa mbeti wainggi ni lara-lara sawawina. ³⁴Takka, henggaka mappa nau pa pekani? ³⁵Aitakaka, henggaka ma mbadda

yani papani ti yinna nimma nana, dangngu nippa mbalasanna ? ³⁶Takka ngaranduka dabba narri wali narri tti yinna, dangngu tutuna yinna, dangngu yinna. Tutuna yinna ni pa Osa toma lappa-lappa! Amin.

Chapter 12

YA NI MURIPAMU TI ALLAH ¹Mula nidai hai wali ti panamu nai Allah, yawwa ku palewa mi yimmi olidadi-olidadi, dangngu yimmi mi ya ni sadami samatuni pa ya nimma muripa, ni warasa dangngu nipatutu ni ti Allah. Nisa niippa waimu nimma pulupia. ²Ambami misa amma nggi ni panu tana nggia, takka pasepa nggi ni akkala nimma wuddi, takka yimmi di piani bai pawanggi pani nimma dadi pawuku nai Allah. Pani nimmandasa, nimma patutu na ti Allah dangngu ni mbanu na. ³Dangngu li ni panamu na nippambadda ya na ti yawwa, yawwa ku panaewi ti ngaranduka da tu, ti njonga mi yimmi dangngu ambai pangadda nggi ni ngera nimama risi panjangga wali ti pangada na yinna, dangngu kadda pangadda warasa mapasama dangga nggi ni pawaida ni payanaia Allah, ti stu-stu. ⁴Mabba samatuni ni sadana, yitta nimma dangu olini takka wanggi-wanggi atta o ma tanggu da. Nimma sama. ⁵Tuni hain amuk akaddai yitta langngu katadanga, takka sisanggi ni tu nda ni Kristus, dangngu stu yitta mabba olida tu sawawi. PAKOLI NI TUTU NDEWA ⁶Yitta mangngu panamura ma atta samatuni ni panamu na ni pa yana ti yitta, dangngu tutu ni banna manyura, ndasa wali yitta batta salakunggi sama dangngu tutuni pawai nda yitta. ⁷Nika batutu ni pasalaku ndasa wali yinna bana pasalaku, dangngu nika tutu ni pasakola, ndasa wali banna pasakola. ⁸Dangngu nikka batutu ni mapawambai ndasa wali yinna kanayani papawamba waina nikka ba tutu nibanna ya, ndasa wai yinna na ya dangngu ndasa ati. Nikka tutu ni banna katowa, ndasa wali yinna na katowa nggi dangngu ni malanga atkka, nika ndangu patakki banna patakka ngi ni panamu na, ndasa wali banna salaku nggi dangngu. PANAU TI NGERA MURIPA PAMBUSA ⁹Tuni haika ni panamumu, nimma ngengila waina mbutu nggi ati ni atta ndasa, dangngu ni paketa nawu ti pani ni mandasa. ¹⁰Tuni haika yimmi bai pambusa wikki nammi dangngu pa olidadi nammi dangngu kai pamanyulu bai patambi nammi. ¹¹Amma ndanggi nipamaranna waimu, namalayui, tunika yona mu wailangu ti dalu Ngassu matua dangngu pamalangi Muri. ¹²Sannangu mikka ti dalu pawukku mi maloyangu ti dalu kapilutami, dangngu patunni na ti sambaya. ¹³Mu keri bau tella tutumu ti dalu patuut nggi ni padanggi da tu, mawarrata pakalua bai patakka nnggi nimma ndasa. ¹⁴Sambaya ndara yidda mapa njarra mi yimmi, sambaya ndraa dangngu ambau katuddi. ¹⁵Sannangu dangnga ndara dangngu yidda papongga wai dangngu mangasi dangnga ndara yidda mamangasi. ¹⁶Pangadda nnggi ni mula ni yinni dangngu sawawi ambau pangadda manggi ni ngera ni manjagga, takka da pasangga dangga ndara ti tu papa ndoka, ambau kutuka wikki ammana bau lakasa pamaloyangu. ¹⁷Ambau balasa ammai ni atta ndasa dangngu ni atta ndasa, pasalakui nimma ndsa ti sangga da ngaradnuka da tu. ¹⁸Ba piakanisa ni ngera hai ti yo ndaba kassa, Muri pawukku ti dalu pa anguna dangngu ngaranduka tu. ¹⁹Olidadi-olidadi nggu pambusa nggu, amba yi wikki ma masangga nggi ni balasanni takka yanggi panyia ti bani waina Allah, "Mabba o nggi ni patuli ni samani hak nggu yawwa m awukku pabalasai linnai Muri." ²⁰Dangngu nikka ni papamu manjiwu nai ya ni panga, dangngu nika ni papamu banna ma du ya ni pa unnu, danggu pasalaku nggiana yona na pambundu narri ni malangga api ti katowamu. ²¹Ambau mandauta dangnga manggi ni atta ndasa, takka mu rangnggi nimma irraka mu teki nimma ndasa.

Chapter 13

PAKERIOLUNA TI PAWUKKU DA MAPPARETA ¹Nggesaka ngaranduka tu kasokura ti mapareta nimma taddu nggi, mula kaddani atta o amma mappareta ma atta wali ti Allah, dangngu yidda da padawwi ndara i Allah. ²Ma ba tudanni hai, henga widdi nimma lawara mappareta, yinna lawa nai ni pawukku nai Allah, dangngu yidda ma lawa enga da mai ndara hukku ti taddu muripa wikki da. ³Takka, mappareta atta da wolu ammai ni pama ndauta dangnga, wolu dai nimma ndasa, takka ni pandowida ma irraka, mi mbusa nakka pa muripa ba atta o pama ndauta ti sangga mappareta. ⁴Takka yidda ndo ma pasalakui ni pareta nai Allah, tutu ni ndasa mu. Takka, nikka yimmi mapslaku rinni nimma irraka, mandauta ka, takka ba atta o kakka daka lata mappereta malissu pasorina nimma paslakui ni ma irraaka, Allah ti tu ma wolu nima irraka. ⁵Ba tuni haika yimmi mi mandauta atta da amma kinni ni Mbani nai Allah, takka mawala ti pangadda mannu nimma ndasa. ⁶Nikadai matuni hai yimmi nimmi mbayanami si katowa; takka yidda ngaranduka makeri Muri Allah ni maranna ti ngera ni hai. ⁷Yari ti ngaranduka pani nippa yami; ni si katowa ti mamangu na haku ni makawiri ni si katowa, cukai ti ma o haku napakawi ni cukai, padda na mandauta ti tu ma mangnggu haku na pakawi nimm apadda na mandauta, dangngu tau na si ti ma mangngu haku na pakawi si. NI MBUSA NA TU SAWAWI NIKADAI NI HUKKU NIMMA KAWUNGNGA ⁸Amba pawutta pani punggu ti hera widdi, takka mbusa na oli pa tu ma pambannui ni hukku Taurat. ⁹Mulakadani, "Amba marisaka, amba pamati, amba mangawa, amba mbusa ma, "dangngu ba o kakka pareta sawawi, ngaranduka narri mbadda kasisa narrika ti dalu patakki nggia, "mbusa ni oli pa tu mu samakadani bau mbusa wikki nawu." ¹⁰Ni mbusa atta na wolu amma na attandasa ti oli pa tu. Mabba nggo, ni mbusa mappa ngganapai ni hukku Taurat. ¹¹Tuni hai mannu kaddai, yo mulakasa nggi ni rasi tutumu mbe nggi nggiana ni tutu kaddai wali ti matturu; mabba ni luputa na risi sa patukki tutu nda yitta wali ti rasi makawunga yitta ni pawai. ¹²Nikanjidunga mbada hallu nja dangngu ni laddu mbada tukki nassa, mabba nidai haiina maika yitta kawussu kandi ni pawolu-pawolu nimma kapatta dangngu pawanna mangganaoa ni oaketa matarrangu. ¹³Maika yitta ka muripa dangngu ni sopan samatuni ti rassi laddu, atta ti dalu ulla dangngu ni mawukka, atta i dalu marissaka dangngu nimma rissaka, dangngu atta ti dalu pasangga dangnguwalika ni yawwa ndaba. ¹⁴Takka enga tunika, pawanna ni Muri Yesus Kristus, dangngu amma da ni rawata ni kalittamu tutu bappa mannu nu pawukkumu.

Chapter 14

AMBA KATUTU WIKKI AMMANA MABBA YO RISI PANDASA WALI TI OLIDADIMU ¹Yemara tu mamalinjangngu pawaina. Takka atta tutu ammani ni palawa ti pangaddana. ²O ni tu nimma mandunga mabba yinna ma piana pa nga ngarandunka ni sange-nge panga, takka ni tu nim amalinjangngu pawai danika ni nga na rowi. ³Tu nimma nga amba na yeki amma ni tu nimm atta nga, dangngu ni tu nimma tta nga, ambana kasika ammai ni tu nim nga, mabbai Allah mbada yemasana yinna. ⁴Mahengga wu yo takka dumu kasikai ni ata tu sawawi? Ndasa banna ndengira dangngu banna kananbu, nggo palaksa nai Muri wikki. Dangngu, yinna na ndengira mabbai Allah na pakaluwa banna pandengnirai. ⁵O ni tu nimma katutu ni sisa laddu nimma risi pa pamula wali ti laddu masawawina, takka nisawawi nakka tutui ngaradnuka narri ni laddu nimma pasama. Dangngu ngaranuka da tu nimma pulupia ni patutuna ti dalu ati wikki na. ⁶Yidda ma mbadda pasinggilai ni sisa laddu, napsinggilai tutu nai Muri, dangngu yidda ma nga tutu nai Muri mabba yinna banna pamalangi ti Allah. Tuni hai mannu kaddai yidda ma atta nga, atta nga tutu nai Muri dangngu pamalangi ti Allah. ⁷Mabba atta stu amma wali ti yitta na ma muripa tutu wikki na, dangngu atta o amma stu pungu amma nimma mati tutu wikki na. ⁸Mabba, mikdai ba muripa, yitta ta muripa tutu nai Muri, aitaakaka batta mai kakka yitta na mangu nai Muri nda. ⁹Mabba, nikadai ni tutu ni dinna mati dangngu na kaddi Kristus, kanna dadi Muri, ndasa na tutu da tu-tu mati dangnguwalika tu-tu ma muripa. ¹⁰Takka, kaddi dumu kasikkai ni olidadimu, aitaakaka, kaddi dumu ngadu pamarasai ni olidadimu dangngu dumu pamakayai? ¹¹Mabba o nggo ni patuli Mabba nikadai nippa muripa wainggu, nipanewi nai Allah, ngaranduka kambakku kasokura ti yo-Na.dangu ngaranduka narri ni lamma na takki i Allah." Yesaya 45:23¹²Nidai, ngaranduka nda yitta ta yai ni ngera padita wikki nda ti Allah.AMBA WOLI AMMA NI TU SAWAWI MBANNA NJALA ¹³Mabba nidai nggo, amba ta pakasikka wikki ammana, takka risi pandasa batta paringana tutu ni ba atta patau nippa nyimba dangngu ni watu pakka tunjura wai da olidadi nda. ¹⁴Yawwa mbadda lakasa nggusa, dangngu mbada mannu ti dalu nai Muri Yesus ba atta o amma pani pungngu nimma irraka wali ti ngera wikkini nggo. Takka tutu da tu ma pangadda ba ngaranduka narri ba ma irraka, tomaka yinni nggo ba ma irraka tutu wikki na. ¹⁵Mabba, ni ati nanni olidadi banna mamnua kassa, mabba pani nippa mbada ngamu, yo attamu patutu ammanaka ti muripa nippa mbusana,ambumu pamosu ammai yinna dangngu ni pa ngamu ndo, mabbai kristus mbadda mati nakka tutu mu yo mannui. ¹⁶Mabba nikadai nggo, amba amma manggi yo nippa mbada katutu nimma ndasa ba kasaipuna tutu ni pani nimma atandasa. ¹⁷Mabba ni sangangi nai Allah atta ni ammai ni ngera nga dangngu ni unnu, takka ngera ma pulupiai, ni maringi malala, dangngu ni sannangu ti dalu ni Ngasu matua. ¹⁸Mabba henga pungngu nimma layani Kritsus dangngu ma wainggi nggia na patutu ni ti Allah, dangngu da wulaka panjanggai ni tu. ¹⁹Manidai, maika katta kesanggi ni ngera-ngera nimma pakka maikanna maringngi malala dangngu mappa kaddi tu stu sawawi. ²⁰Amba parussa ammai ni paramma nai Allah, mabba nikadai ki ni mula ni nippa nga! Ngaranduka narri na ndasa, takka na atandasa tutu stu nimma nga dangngu nimm apadadi ni tu sawawi banna njala. ²¹Riai pandsa ba atta pa nga tau aitaakaka ba unnu nggura, aitaakaka ba pasalakui ni ngera sawawi nippa atta koli rukku katunjuranda olidadimu. ²²Keta nggi nippa wai pa mangngumu tutu wikkimu ti sadanai Allah. Tanganyangnguka tu makasikka wikki na ti sda pani nippa pakatutui nimma ndasa. ²³Takka, ni tu mambingu enga hukku ni banna nga kakka, mabba yinna banna nga atta na pawaima ti ma pungngi; dangngu nimma atta wali haina ti ngarandukani nippa wai ma njalasa.

Chapter 15

NGGATANI NI OLIDADIMU DADI RISI PAKALUWA TI DALU PAWAI ¹Nidai, yitta ma pakaluwa enga ta tangngu nggi ni atta pakaluwa na ni tu ma atta pakaluwa, dangngu atta kasannangu wikki measa amma. ²Manidai stu-stu tu ti njonga nda yitta pa sannangu olipa tu tutu ni nindasa ni, utuni pakaddi ni ndewa pawaina. ³Mulakadani, Kristus atta na pa sannangu wikki ammana, takka tuni o nggi nippa tuli, "ni pataki-pataki-pataki pabawah ra yidda, nimma pabawa-Wu, mbada ndimba Nawaka." ⁴Mulakadani, pani pungngui nippa tuli da mamanyulu mbada tuli nja tutu ni ba pa anjara nda yitta kapiani ni ketekunan dangngu ni pawamba nippa ya mbuku warasa, yitta ta koli na pamannu. ⁵O sa anikai Allah, ni pungngi radda ati dangngu ni pawamba na yanggu yo Anugrah ttu ba koli nggi ni muripa ti dalu sisa ati stu lapaka nisawawi pasama ti Yesus Kristus, ⁶Ba tunika hai dangngu nika sisa a ti dangngu sisa li mu yo pa Osai Allah dangngu Ama Muri nda yitta Yesus Kristus. ⁷Mabba tuni nggo, yema ni stu dangngu nisawawi, samatuni Kristus manu nimma yema nda yitta stu ni pa Osa Allah. ⁸Yawwa ku panewi ti yomabbai Kristus mbada dadi palayan tutu da tu-tu ma bersunat tutu ni mapulupia Allah, nidai tutu ni ba pakaluwa nggi ni pa njanji nippa ya ti Boku-Appu nda yitta. ⁹Dangngu tutu da bangsa-bangsa ma atta Yahudi ka piani yidda badda pa Osai Allah ti taddu ni mbusa-Na. Samatuni o nggi nipa tuli, "Mulakadani nggo, yawwa enga panjangga-Wu ti njonga bangsa-bangsa ma atta Yahudi; dangngu yawwa enga lodu na Mazmur tutu ni ngara-Mu." mazmur 18:50 ¹⁰Danguwalika napanewi, "Sananguka hena bangsa-bangsa, karanga dangngu umamt Allah!" ulangan 32:43 ¹¹Danguwalika, "Panjanggai Muri hena ngaranduka bangsa! Ammaka ngaranduka tu kadda panjangga Muri." mazmur 117:1 ¹²Dangngu, Yesaya napanewi waliki, "Enga pamaina wali ti ana nai Isai, dangngu Yinna enga nakaddi tutu pareta bangsa-bangsa, dangngu ti dalu na Yinna, bangsa-bangsa enga da berharap. ¹³Mabba ni linna kakkai Allah nimma mangngu nggi ni pengharapan nimm ambannu na dangngu ni ngaranduka ni sannangu dangngu ni ndasa ti dalu pawaimu lappa yo enga mu mabannu na pengharapan ti Ngasu Matua mawarasa. NI PAPASALAKU NAI PAULUS TI TU-TU MA ATTA YAHUDI ¹⁴Oliladi-oliladi nggu, yawwa wikki da papakaluwa ngga mula mu yo, mabba yo mbanu na ma ndasa, mabanu na ngaranduka ti lakasa, dangngu pakalua ti panamu na stu dangngu ti sawawi. ¹⁵Takka batuwali hai, yawwa mbada tuli nggu dangngu kalada ati ti yo mula ni nimma pipirra na ukku tutu ba panamu bali nggu, mabba mula ni ni Anugrah nippa ya nai Allah ti yo. ¹⁶Yawwa ma layani Yesus Kristus tutu da tu ma atta tu Yahudi na, samatuni mabokula malakssa. Tutu ni linai Allah; ba tunika hai ni tu ma atta Yahudi na kadda kaddi dadi maraka mawuna ti pangadda nippa mbusanai Ngasu Matua. ¹⁷Nikadai haina, i Yesus Kristus, yawwa kapiani baku babu, ngera ni ni pasalaku ngggu ni tutu nai Allah. ¹⁸Mabba, yawwa enga atta pianggu baku panewi tutu ni ni sisa dangngu ni sawawi, tisambali ni nippa mbadda pasalaku ni Yesus Kristus liwa yawwa, tutu ba wolui ni bangsa-bangsa ma atta Yahudi tangnga ni badda takki dangngu badda wolui, ¹⁹lini ni Ngasu tada-tada nimma dadi dangngu ni mukjizat-mukjizat, li ni Ngasu Matua tomka wali ti manua Yerusalem dangngu ti karasa lappa ti Ilirikum, yawwa mbadda patoma ndaba nggusa ni Li nai Kristus. ²⁰Tuni haikadai yawwa duku paringana tutu ni baku patoma nggi ni Li ti panyia nai Kristus nippa atta lakasa ndaka yawana ambpakaddi ti taddu nippa mbadda tau da tu sawawi. ²¹Samatuni nippa tuli, "Yidda nimma atta yema ni li mulana Yinna enga da etai, dangngu yidda enga atta da rangi'i dangngu lakasa." Yesaya 52:15 NIPPA WUKKU NAI PAULUS TUTU NI BAPPA TOMA TI MANUA ROMA ²²Ni pungu kaddai ni mulani nggia yawwa di attacku malli toma nggu yo. ²³Takka nggiana, mabba atta o pungu ammka panyia ti manua nggia, dangngu mabba yawwa mbadda pipirra tau ngguka baku mbusa patoma nggu yo. ²⁴Ma tomaka yawwa baku salaku ti Spanyol, yawwa o nggi ni ati nggu ba li dangngu patoma dangnga nggu toma yo bau tulu ngga yawana hai launa, tisambali ni manyulu yawwa baku sannangu wa karanga nggu tutu ni hai-hai. ²⁵Takka nggiana, yawwa ku salaku wa ti manua Yerusalem tutu ni baku layani ra tu -tu warasa, ²⁶Mulakadani Makedonia dangngu Akhaya dangngu sannangu ati badda ya'i pasumbangu ti tu milla ti njonga tu-tu ma warasa ti Yerusalem. ²⁷Yidda dirrani ni sannangu da badda pasalaku, mabba nggo ba kawattu da yidda. Mabba nikaba bangsa-bangsa ma atta Yahudi mbada kawi dakka tutu da ti dalu ukku-ukku pawai tut da tu Yahudi, ma yidda mannu piani layani tu Yahudi ti dalu pa mbutu jasmani da yidda. ²⁸Mabba nggo, tomaka yawwa mbada baisa nggusa ni kawattu nggu nggia dangngu ni tada pakoli nggia ti yidda, yawwa enga salaku nggu ti Spanyol li ti manuamu. ²⁹Yawwa ku lakasa nggi mabba toma yawwa baku toma nggu, yawwa enga mai nggu ti dalu mbannu na kanyurru nai Kristus. ³⁰Nggiana, yawwa ku dangi'i ti yo, olidadi-olidadi, tutu nai Yesus nda yitta Yesus Kristus dangngu tutu ni mbusa ni Ngasu, tutu ni ba pangadda pasama dangnga nggu ti dalu sambaya ti Allah tutu wikki nggu, ³¹Ndakka yawwa da pasalla ngga wali ti tu-tu ma atta pakeri loluna ti Yudea, dangngu ndakka ni pelayanan nggu tutu ni Yerusalem na patutuni tutu tu-tu warasa. ³²Dangngu, ndaka da kolina samangata ti njongamu yo. ³³Ndaka ni ndasa nai Allah karanga nggu ngaranduka mi. Amin.

Chapter 16

Salam danguu ni pesan wali ti Paulussa. ¹Nyawwa ku palewai febe ni Anna Winninda yitta nimma ramma ti Jemaat Kengkrea. ²Terimmai Yinna ti dalu ngarannai Muri selayaknya ba tuu kudusai ,dangngu nggatanni yinna ti ngarandukandabbanni nippa waina karena yinna badda manyulunnaka bannanggatadarra tu madangu ti dalu sandukkadda termasuk yawwa wikki pa nggatanna. ³Patomanggai ni salamnggu ti Priskila dngngu ti Akwila, ti oli pelayananngu ti dalu Yesu Kritu. ⁴badda sadukka dangangga badda lumunggai ni muripanggu. Atta da ammasingga yawwa takka ngarandukkadda jemaat ma atta tu Yahudina. ⁵Patomanggai ni salamgu ti jemaat ti ummada yidda. Patoma mangngunggai ni salamgu ti Epenetus nippa bussanggu, Yinna tu mamanyulu matarimma Kristus ti Asia. ⁶Salam mannunggai Maria nimma ramma buatu tutummi yimmi. ⁷Salam mannunggai Andronikus dangngui Yunias, angngu wuanggu oli tananggu sekaligus oli tamanggu ti penjara pa badda lakkasada madangu ti antara oli rasulamma, dangngu ma badda percaya na ti muri Yesu Kristu sebelum yawwa ba atta ku percayapu. ⁸Salam mannunggai Apliatius nippa bussanggu ti dalu ngarannai Muri. ⁹Salamgai Urbanus, ni oli pelayananda ti ngarannai Kristus, dangngui Stakis nippa bussanggu. ¹⁰Salam ni Apeles nimma terbukti banna tahan uji ti dalu ngarannai Kristus. Patomamannunggai ni salamgu ti oli dadinai Aristobulus. ¹¹Patoma mannunggai ni salamgu ti Herodion, oli dadi oli manuanggu. Salamdarra oli dadinai Narkisus, ma badda ona ti ngarannai Muri. ¹²Pa tommannunggai ni salamgu ti Trefena dangngu ti Trifosa, ma badda ojanna ti dalu ngarannai Muri. Dangngu napawingunni nippa bussanggu ,ma badda ramma baisanna ti ngarannai Muri. ¹³Salam mannunni Rufus, nippa pedinnai Muri dangngu samlam mannuni ni innana nippa badda inna mannunggu yawwa. ¹⁴Salam ni Asinkritus, Flegon, Hermes, dangngu ngarandukkadda oli dadida makarangandarra yidda. ¹⁵Salam ni Filologus dangngui Yulia, Nereus dangngunni ana winnina serta Olimpas dangngu ngarandukkadda tu Kudus makarangandarra yidda. ¹⁶Patomamannunggai ni salamgu satu-satu dangngu nipa nguju nimma singirra. ¹⁷Mabba toma tunninggiaka bokku oli dadinggummi, kupanaumi kai magdarra yidda ka ambadda wolui nippa bera dangnga dangngu nippa kabangnga dangnga, ka amba napa selinnarri ni pengajaran nippa badda kolimmi; malarundarra yidda. ¹⁸Sebab tu sama tunni yidda atta daramma ammai nippa langinnai Muri Yesu Kristu, takka yidda rammaddai ni tutu wikkidda dangngu nippa newidda nimma dassa mapa akkalla ati oli darra nippa atta curiga wainda yitta. ¹⁹Sebab nipa kerilolumu badda lakkasaddasa madangu, nidai yawwa dukku sennangua kaerena yimmii, takka yawwa ku bussanggummi yimmi baibijaksanammi samatunni paninimma dassa dngngu nimma warissa dangngu ambanna irrakai. ²⁰Muri Allai ni pungnginni ni damai sejahtera na gesa banna pappai ni mangutana banna pamarubbukakai ti bawa wissimu. ²¹Timotius oli pelayanangu, patmnggai ni salamgu ti yinna dngngu nimma wali ti Lukius, Yason, Sosipater dngngu ti oli dadi oli manuanggu. ²²Yawwa Tertius, ma tulissanggi ni surata nggia, patomanggi ni salamgu ti Yinna ti dalu ngarannai Muri. ²³Gayus, nimma tarimmawa dangngu ngarandukkadda jemaat, patomanggai ni salamgu . Erastus, bendahara kota, dangngui Kwartus ni oli dadinda yitta, patonggai ni salamgu ti yinna. ²⁴(Ni Anugerah Yesu Kristu, Murinda yitta nimmappa korummaganda ! Amin.) ²⁵Yinnai Muri nimma sangguppa mayagummi ka lua yimmi sesuai ni Injil nippa ngindina dangngu ni papekanna ngerannai Yesu Kristu, dangngu nimma sesuai ni rahasia nippa buuwanna badda kabunninggi selama berabad abad, ²⁶takka toma tunninggiaka ta etai melalui ni bukku kalada nippa tulissadda para Nabi, nimma sesuai nippa paparetanai Muri Alla ma kekal badda pekanna ngarandukka dabbadda tu ti pannu tana kadda kerilolui ni ketaatan Iman. ²⁷Satuni Muri Alla ti ngarannai Muri Yesu Kristu nimma bannuna hikmat dangngu kemuliaan ma atta wolu dirranna! Amin.

1 Corinthians

Chapter 1

Salam wali ti Paulusa ¹Paulusa na padowuni Muri Yesu Kristus tutuni kanna kerilolui nippa wukkunai muri Alla, dangngui ni angnguwanai Sostenes. ²Yidda bebinai Alla ma ona ti korintussa, yidda papawarisanna tidalu ngaranai Muri Yesu Kristus, nakayekandarra tu dangu banna pawarissarra ti bebepanyia , baik ti panyia sawawi maupun ti panyianda yitta. ³Anugerah ni tutumu dangu ni damai sejahtera wali ti Alla Amanda yitta dangu wali ti Muri Yesu Kristus. Paulussa na bersukura ti Muri Alla. ⁴Yawwa selalu bokku mengucap syukur ti Allagu ngerammi yimmi karena Anugerah Alla nippa badda kolimmi ti dalu Yesu Kristu, ⁵Bahwa dalam segala hal ,yimmi di perkaya dalam Dia, dangngu ngarandukka ndabbanni nippa newi dangngu ni lakkassa, ⁶sama seperti ni

kesaksia ngerannai Kristus banna teguhkan ti yimmi.⁷ Dengan demikian, yimmi atta oo amma makuranggummi dalam suatu karuniapun sementara yimmi bainapai ni penyataannai Muri Yesu Kristus,⁸ yang juga meneguhkan gummi yimmi sampai pada akhirnya yimmi attami bercela ti laddunai murinda yitta Yesus Kristus.⁹ Alla itu setia, yimmi na kayekanggummi ti dalu persekutuan dengan Anak-Nya, Kristus Yesus, ni Murinda Yitta.¹⁰ Sekarang, yawwa ku nasihatimu, bokku olidadinggummi ti ngarannai Muri Yesus Kristus agar yimmi ngarandukka ndabbammimengatakan hal yang sama supaya ka amba oogi nippa bera wikimmi ti antara yimmi, melainkan agar yimmi di perlengkapi ti dalu pikiran mappa samanna dangngu ti pendapat mappa samanna.¹¹ Sebab, badda pekadassa ti yawwa mengenai yimmi, keluarga Kloe, bahwa oogi ni pertengkaran ti antara yimmi.¹² Maksudku sekarang adalah yimmi masing-masing mipanewimmi, "Yawwa wali ti Paulus, "dan," Aku wali ti Apolos, "dan" Aku wali ti Kefas, "Yawwa wali ti Kristus." ¹³ Apakah Kristus terbagi-bagi? Apakah paulussa da sarikkai untukmu? Atau, apakah yimmi ba baptismi ti ngarannai Paulussammi?¹⁴ Yawwa ku bersukur ti Alla bahwa yawwa atta ooamma satuu pababtisgu wali ti yimmi, kecuali Krispus dangngu Gayus, ¹⁵ supaya ka amba ooda sa tuu mappanewi bahwa yimmi di baptis dalam namaku. ¹⁶ Aku juga membaptiskan ngarandkkadda tuu ti ummannai Stepanus; selebihnya, yawwa atta ku lakassa ammannangi apakah yawwa badda baptisgu tuu sawawi.¹⁷ sebab, Kristus attana utussa ammawa yawwa untuk membaptis, takka untuk beritanggi ni Injil, atta ti dalu hikmat kata-kata amma, supaya ni salib Kristus tidak di buat sia-sia. Ni Kuasa dangngunni Hikmat nai Alla.¹⁸ Sebab, bapanewi tentang ni yai sarikka adalah kebodohanbagi yidda ma sedang binasa, tapi bagi yitta yang di selamatkan, hal itu adalah kekuatan Alla. ¹⁹ Sebab, ooma tertulis, "Yawwa akan menghancurkan hikmatda tuu ma bijaksa, dngngu ni kepintaranda tuu ma pandai, Yawwa akan menolaknya." yesaya 29;14²⁰ Bedarraka tuu ma bijak? Bedarraka Ahli Taurat? Bedarraka ahli debat zaman ini? Bukankah Alla badda pakambanganassa ni hikmat pannu tana? ²¹ Karena ti dalu hikmat Alla, ni pannu tana melalui hikmatnya atta dalakksa ammanni Alla, maka yinnai Alla berkenan melalui kebodohan pemberitaan Injil untuk menyelamatkan tuu ma percayai. ²² sebab, tuu yahudi daa dangngi tanda dangngu tuu Yunani manyarranggi ni hikmat. ²³ Akan tetapi, yami memberitakan Kristus nippa salippa, yang bagi tuu Yahudi sebuah batu sandungan, bagi yidda atta tuu yahudi kebodohan. ²⁴ Namun, untuk yidda pakayeka, baik tuu yahudi maupun tuu yunani, Kristus adalah kekuatan Alla dan Hikmat Alla. ²⁵ karena makambangnga wali ti Alla adalah lebih bijaksana walli ti tuu rara, dangngu malemah walli ti Alla adalah rissi pakalua walli ti tuu rara. ²⁶ Etaballi ni keadaanmu ketika yimmi bakayekanggummi, Saudara-saudara attada dangngu amma ma bijaksana menurut daging, attada dangngu amma maberkuasa, attada dangngu amma ma terpandang, ²⁷ takai Alla badda pedinakka makambangnga wali ti pannu tana untuk pamma kayarra mabijaksana, dangngui Alla na pedirra ma lemah wali ti pannu tana untuk pamma kayarra ma pakkalua. ²⁸ Dangngui Alla na pedirra ma atta terpandang wali ti pannu tana di pandang renda, bahkan hal-hal ma atta berarti, ²⁹ supaya setiap manusia attada bermega ti sagannai Alla. ³⁰ Oleh karena Dia, Yimmi dii oogummi ti Yesus Kristus, yang untuk yitta dijadikan hikmat, kebenaran, kekudusan, dangngunni penebusan wali ti Alla, ³¹ supaya seperti nippa tulissa, "Ammandarraka tuu ma bermegah wikkinna, bermega dalam Tuhan

Chapter 2

Ni dasar iman pada Alla. ¹Dangngu yawwa bokku mai ti you, bokku olidadinggu,yawwa atta ku mai amma dengan kehebatan panewi atau ni hikmat untuk bokku pekanggummi ni rahasianai Alla ti yimmi. ²Sebab,yawwa kuposai untuk ba atta ku lakksanggi apapun ti antara yimmi selain mengenai Kristus Yesus,yaitu Yinna nippa sarikkadda/disalibkan.³Yawwa ku karangnganggummi dalam kelemahan, ti dalu mandauta,dan sangat gentar. ⁴Nippa panewinggu maupun nippa pekanggu bukan dalam kata-kata hikmat yang meyakinkan,takka dengan bukti Roh dangngu ni Kuasa, ⁵supaya ni imanmu attana berdasar ti hikmat tuu rara,melainkan ti kuasannai Alla.Alla na patakkanggi ni Hikmat-Nya melalui Roh⁶Yami mengatakan hikmat ti antara yimmi yang dewasa,tetapi atta ni ammai ni hikmat zaman ini atau wali ti penguasa-penguasa zaman ini yang nippa binasada, ⁷melainkan yami mengatakan hikmat nai Alla nippa rahasia ,ni hikmat makabunnina,yang Alla tetapkan sebelum permulaan zaman bagi kemuliaan ndayitta.⁸Atta oo amma penguasa-penguasa zaman ini yang mengenalnya. Sebab,jika yidda telah mengenalnya,yidda attada perna amma badda sarikkai Tuhan yang mulia. ⁹Namun,seperti yang tertulis,"Panii nippa atta etawaipunggi mata dangngu panii nippa atta rangngi ,dangngu belum perna timbul wali ti Ati tuu rara,ngarandukka ndabbanni badda sadianassai Alla bagi mereka yang mengasihi-Nya." Yesaya 64:4¹⁰Namun, Alla badda nyatakan hal-hal ini ti yitta melalui Roh karena ni Roh na paresai ngarandukka dabbanni,bahkan ni kedalaman Alla. ¹¹Sebab,herai ti antara tuu rara nimma lakksanggi hal-hal wali ti tuu rara selain ni roh tuu rara yang ada di dalamnya? Demikian juga,atta ooamma satu,u malakkasanggi ni hal-hal wali ti Alla selain ni Roh nai Alla¹²Sekarang,yitta telah terima,bukan roh wali ti pannu tana,melainkan roh wali ti Alla supaya yitta dapat mengetahui hal-hal nippa Anugaranai Alla ti yitta. ¹³Hal-hal yang juga yami ucapkan ini,atta ti kata-kata ammai yang di ajarkan ole hikmat tuu rara,melainkan nippa badda ajaranni ni Roh dengan membandingkan hal-hal nimma rohani dangngu ma rohani.¹⁴Namun,tuu rara ma atta rohani attada tarimmamai ni hal-hal nimma berasal wali ti Roh Alla karena ni hal-hal itu merupakan pakambangnga dangngai baginya.Ia atta na paham ammanggi karena hal-hal itu hanya piani banilai secara Rohani. ¹⁵Tuu rara ma Rohani da nilai ngarandukka dabbanni,takka yinna wikki atta oo amma manilai ole siapapun. ¹⁶Sebab,"Herai nimma lakksanggi nippangaddanai Muri/Tuhan sehingga dapat banasihati-Nya?,"Yesaya 40;13 Namun,yami memiliki ni pikirannai Kristus.

Chapter 3

Pa atta matua dangngadda jemaat ¹Namun,bokku olidadinggummi,yawwa atta piammanni bokku panewiwa ti yimmiseperti yidda tuu rara marohani,melainkan seperti tuu rara duniawa,yaitu seperti bayi-bayi dalam Kristus. ²Aku memberi yimmi bai unnimmi susu,bukan makanan,karena yimmi attai mampu amma,bahkan sekarang yimmi juga attai mampu amma,³karena yimmi masi duniawi.Sebab,ba ookakka iri hati dangngu perselisihan ti antara yimmi,bukankah yimmi masih engapummi ti pannu tana dangngu ni muripa secara tuu rara? ⁴Sebab,ketika seseorang banna panewi , "Yawwa ti pihak paulus,"dangngu yidda sawawi,"Aku ti pihak Apolos,"bukankah berarti yimmi adalah tuu rarami? ⁵Lalu,Herai Apolos? dangngu herai Paulussa?Hamba-hamba yang olenya yimmi bai jadi percaya seperti nippa karunianai Tuhan kepada masing-masing.⁶Yawwa mapamulla,Apolos menyiram,takka yinnai Muri nimma patummbui. ⁷Jadi,bukan mapamulla ,bukan juga nimma burrinna wei,takka Yinnai Alla nimmappatumbui.⁸Ni tuu nimmappa mullai dangngu nimma burrinna wei adalah satu,dangngu masing-masing dakolinggi ni kawattu wikkida sesuai nippa rammada. ⁹Sebab,yami adalah oli rammamai Alla;yimmi omanai Alla,bangunan Alla.¹⁰Sesuai dangngu ni anugerh Alla nippa karuniana ti yawwa,seperti tuu ma ahli bangunan ma trampilla,yawwa maletakan pondasi dangngu yidda tuu sawawi ma membangun ti pannu pondasi.Namun,harus na perhatikanggi appa linni samanni bawolui ti pannu pondasi. ¹¹Sebab,atta oo amma satu,u yang dapat meletakan pondasi yang lain selain nippa badda woluda,yaitu Kristus Yesus.¹²Takka ba oo kakka tuu ma membangun ti pannu pondasi dangngu ammassa rara,perak,watu maberharga,yaii,ruta,dangngu jerami. ¹³pekerjaan nippa rammada tuu akan jelas karena ni laddu hai menyatakan dangngu api,dangngu ni api yinni akan menguji appalinni samanni ni jenis parammadda setiap orang.¹⁴Takka ba okakka pabadda rammada tuu ma bertahan atau mapakalua,yinna matarimmai nikka sewa/upah. ¹⁵Takka ba okakka parammada tuu ma muttuna labbakanna jappui,yinna akan menderita kerugian,meskipun demikian,yinna wikki na selamat,takka ni keadaanna seperti nalewatanggi ni api. ¹⁶Attai lakkassa ammanggi yimmi bahwa yimmi bait Alla dangngu ni Roh nai Alla banna enganni ti yimmi? ¹⁷Takka ba okakka tuu mappa russai ni bait Alla,Alla akan menghancurkan yinna karena ni bait Alla adalah Kudus, yaitu yimmi.¹⁸Amba oda tuu matipui ni dirinya sendiri.Takka ba okakka tu ti antara yimmi mengira bahwa ia bijaksana pada zaman ini,ammannaka kanna kambangnga supaya ia kanna bijaksana. ¹⁹Sebab,hikmat ti pannu tana pakambanga dangngai ti saganai Alla.Sebab oogi nippa tulissa,"Dialah yang menangkap orang bijaksan ti dalu kelicikanda yidda." ²⁰dangngui Muri nalakkassanggi ni pikiranda tu mabijaksana,ngarandukka dabbani adalah sia-sia."²¹Karena itu ,amba oda satu,u tuu rara ma bermegah.Sebab,ngarandukka ndabbannarri adalah milikmu, ²²baik Paulus,Apolos,maupun yinnai Kefas,bai ni pannu tana,bai ni muripa maupun ni mati,bai hal-hal yang sekarang maupun hal-hal nimma hamminna;ngarandukka ndabbani milikmu. ²³Dan, yimmi adalah milik Kristus ,dangngui Kristus adalah miliknai Allai.

Chapter 4

Ni pelayan pa utussannai Kristus ¹Tunni hai hendaknya tuu da perhitunggamma yami yaitu sebagai hamba-hamba Kristus dangngu tuu papa percayadai ni rahasia Alla. ²Dengan demikian,yidda tuu papa percayada denganhal-hal yang berharga harus da buktinggi bahwa yidda dapat di percaya. ³Namun,samatunni yawwa attana penting ammai jika yawwa dihakimi ole yimmi atau ole suatu pengadilan tuu rara.Bahkan ,yawwa atta ku menghakimi diriku. ⁴Sebab,yawwa atta ku sadarra amma ngeranni nikka litta wikkinggu.Namun,bukan karena hal itu yawwa di benarkan,melainkan yinnai muri yang menghakimi aku. ⁵Karena itu,ambai menghakim amma sebelum banna tomapunnirasinni,yaitu ba attanna maipui Muri.Yinna nimmappa wailangui hal-hal nimma kabunnina dalam kegelapan dangngu akan menyatakan maksud-maksud hati.Lalu,setiap orang da terimmai ni pujian wali ti Alla⁶Bokku olidadinggummi,yawwa sudah menerapkan hal-hal in ti kalitta wikkinggu dangngui Apolos demi Yimmi supaya di dalam yamii,yimmi dapat belajar untuk ka ambai lappassammi samatunni paninippa badda tulissa sehingga ka amba oo sala satu wali ti yimmi ma sombong terhadap ti olimmi. ⁷Sebab,herai nimma beda-bedanggummi yimmi ? Panii ni kawattummi yimmi,nippa atta kawimmi?Dangngu ,takka baikawikassa,kaddi yimmi dimmi sombongammi,seola-ola attai terimma ammai?⁸Yimmi badda bassummikka,yimmi badda dedimikka! Tanpa yami,yimmi badda dadisangajimmikka! Yawwa sunggu berharapyimmi benar-benar badda dadisangajimmikka supaya yami juga dapat memerintah bersamamu. ⁹Sebab,menurutku,Alla badda patakanamma kayami panyia,para Rasul,ti panyia makamuri,seperti tuu pa badda posadda hukuman mati;karena yami di jadiakan tontonan untuk pannu tana,baik untuk malaikat maupun untuk tuu rara. ¹⁰Yami makambangnga demi Kristus,tetapi yimmi bijaksana dalam Kristus.Yami lemah,tetapi yimmi kuat.Yimmi terhormat,tetapi yami hina. ¹¹Labba tomatunnigiasa,yami manjiu dangngu maduu,pakinna kalabi karewi,da palumma,dangngu ma muripa mengembara. ¹²Yami berjerih paya,bamma ramma wainggi nilumma wikkimma.Ketika yami badda tola pamarissakamma,yami memberkati.ketika yami badda siksama,yami ma bertahan. ¹³Ketika yami badda fitnama,yami masimai dengan ramah.Bahkan,labba toماغgia,yami ma dadi sampa ti pannu tana, ngarandukka ndabbannarri nimma irraka. ¹⁴Yawwa bokku tulissanggi ni hal-hal ini bukan untuk bapamma kayammi yimmi,melainkan untuk menasihati yimmi sebagai anak-anak pa bussanggu. ¹⁵Sebab,sekalipun yimmi mangngu sakkabullu rata gurrummi dalam Kristus,takka yimmi atta dadangu amma amami.Karena ti dalu Yesus Kristus,akulah yang menjadi Amamu melalui Injil. ¹⁶Jadi,yawwa ku dorongammi yimmi,jadilah orang yang menuruti teladanku !¹⁷Itulah sebabnya,yawwa badda utussanggussai Timotius,ni ana pabussanggu dangngu nimma setia ti dalam Tuhan.Yinna nimmappa namunggummi yimmi mengenai nilara ti dalau Kristus,seperti nippa ajarranggu di mana-mana,dalam setiap jemaat. ¹⁸Beberapa wali ti yimmi menjadi sombong,seola-ola yawwa atta ku maiammaka ti yimmi. ¹⁹Namun,yawwa ku gessa pamaina ti yimmi,jikai Muri menghendaki,dangngu yawwa ku gessa lakkassanggi atta daammanni nippapanewiwaida tuu sombong tetapi juga ni kuasada yidda. ²⁰Sebab,ni kerajaan Alla atta daammanni nippa newi melainkan dalam kuasa. ²¹Panii yimmi nippa inginmi ? Apakah yawwa kupamaina ti yimmi dengan takku atau dengan kasih dangngu ni roh kelemah lembutan?

Chapter 5

Nidos a seksual dalam jemaat ¹ memang badda lapurradassa bahwa ada persinahan ti antara yimmi, bahkan atta ooma persinahan timma nua sawawi, yaitu oo tuu mateki assa umma amanna. ² Dan, yimmi sombong ! seharusnya yimmi mi berdukammi supaya tuu ma wolui ni perbuatan sina di singkirkan wali ti antara yimmi ? ³ Memang, secara jasmani yawwa ku maleruwwa, takka yawwa oongga ti dalu Roh. Dan, yawwa badda yagussa hukuman ni tuu ma bersina, seola-ola yawwa oongga. ⁴ Ti dalu ngarannai Muri Yesus, ketika yimmi baipakka buanammi, dan yawwa bersamamu ti dalu roh dengan ni kuasanai Murinda yittai, Yesus, ⁵ yawwa badda posanggussa untuk menyerahkan ni tuu mabersina ti kaballuka untuk ni kebinasaan ni dagingnya supaya ni roh na bisa basalamttanggi ti laddunai Muri. ⁶ Atta na dassa ammai bai sombongnga. Attai lakkassa ammanggi yimmi bahwa ni ragi basakuddukanggi akan meragikan seluru adonan? ⁷ Pawarissai ngarandkka ndabbanni niragi yang lama supaya yimmi mi jadi adonan barummi, sebagaimana memang yimmi ba attai beragimmi. Sebab, Kristus, Anna bebi paskanda yittai, nippa badda ropudda. ⁸ Karena itu, maindai yitta batta rakan ni pesta, bukan dangngu ni ragi nimma mema, bukan niragi nimma buruk dangngu nimma jahat, melainkan dangngu ni roti ma atta baragi nimma wali ti kemurnian dan kebenaran. ⁹ Ku tulissanggi ti suratanggu, ambai bergaul dangnga ambadarra tuu maa cabul. ¹⁰ Maksudgu, atta ngandukka ndabba ammadda tuu ti pannu tana, tuu ma sarakah, mapanipu, atau dngngu ma penyembah berhala. Takka ba tunnihaikassa, yimmi seharusnya keluar wali ti pannu tananggia. ¹¹ Namun, yawwanggia menuliskan kepadamu, ambai bergaul dangnga ambadarra tuu yang di sebut olidadi jika yinna ba tuu cabullakassa, serakah, penyemba berhala, pemfitna, pemabuk, atau ma panipukassa. Bahkan, ambai ngadangnga ambadarra yidda tuu ma tunnihai. ¹² Sebab, pani ni urusan gu bokku hakimra tuu ti sabaliu? bukankah yimmi menghakimi mereka ma oona ti jemaat? ¹³ Namun, yinnai Alla nimma hakimra yidda ti luar jemaat. Karena itu, wuddarra yidda marammai nimma jahat ti antara yimmi.

Chapter 6

Mengenai ni Perkara Hukum ti antara Tuu Percaya ¹Ketika sala satu wali ti yimmi memiliki perselihan ti antara tuu sawawi,apakah yinna na berani banna manyarranggi ni keadilan ti sagadda tuu ma atta benar dan bukan ti sagadda tuu kudus? ²Apakah yimmi attai lakkasammanggi bahwa orang kudus ma hakimnggi ni pannu tana? Takka ni pannu tana di hakimi olemu,apakah yimmi attai layakma bai hakimi ni perkara-perkara kecil? ³Apakah yimmi attai lakkasammanggi bahwa yitta akan menghakimi para malaikat? Apalagi hanya ni perkara-perkara biasa hari-hari !⁴Jadi,jika yimmi menghadap ni perkara-perkara biasa seperti itu,takka kaddi yimmi dimmi ngindii ti yidda pa atta malli hitungnga punggu ti jemaat? ⁵yawwa lunggu gummi supaya yimmi kaimakayammi.Apakah atta oamma satuu ti antara yimmi mabijaksana,masanggup ma urussai ni perkara-perkara ti antara olidadina ? ⁶Malahan,antara mappa olidadina pergi badda manyarranggi ni keadilan di hadapan tuu ma atta percaya!⁷Sebenarnya ,badda gagallammika karena yimmi mempunyai perkara-perkara hukum ti antara yimmi.Kaddi attai bussanggi bappa njalammi? kaddi attai bussanggi bappa rugimmi? ⁸Sebaliknya,Yimmi wikki bersalah dangngu merugikan.Bahkan,yimmi mi wolui terhadap ti olidadimmi.⁹Apakah yimmi attai lakkassa ammannggi bahwa tuu ma atta bennar attada mewarisi ammannggi ni kerajaan Alla?Ambai sesat ammami ! Tuu ma cabul,ma menyembha berhala,tuu ma bersina,banci,ma homoseksual,¹⁰mammangawa,tuu maseraka,tuu ma mawukka,para pemfitna,dangngu ma penipu,yidda ngarandukka ndabbadda attada mewarisi ammannggi ni kerajaan nai Alla. ¹¹Beberapa wali ti yimmi juga seperti itu.Namun,yimmi sudah di bersihkan,badda kudussammikka,dangngu sudah di benarkan ti dalu ngarannai Muri Yesus Kristus dan dalam Roh Alla kita.Malerunggi ni persinahan.¹²Ngarandukka dabbannarri di perbolehkan bagiku,takka atta ngarandukka ndabba ammanarri banna bergunarri.Memang ngarandukka ndabbannarri diperbolehkan,takka yawwa atta kubissu amma di perhamba ole apapun. ¹³Nippanga untuk ni tia,dangngu ni tia untuk nippanga, takkai Alla akan membinasakan kedua-duanya.Tubuh bukanlah untuk ni persinahan,melainkan tutunai Murii ,dangngui Muri untuk tubuh.¹⁴Alla na bangkitkan Tuhandangngu juga akan membangkitkanyitta ole Kuasa-Nya. ¹⁵Apakah yimmi attai lakkassa ammannggibahwa ni tubumu adalah anggota Kristus?Apakah yawwa akan mengambil anggota Kristus dangngu menjadikan yidda anggota- anggota pelacur?Sama sekali aita amma!¹⁶Apakah yimmi attai lakkassa ammannggi bahwa orang yang mengikatkan dirinya kepada pelacur badda kasisanna kalittanna?Sebab,Yinna nappa newi,"keduanya akan menjadi satu daging." ¹⁷Akan tetapi,ni tuu nimma mengikatkan diri dangngui Muri menjadi satu Roh dengan-Nya.¹⁸Malerunggi ni persinahan !Setiap dosa sawawi nippa wolunna ni tuu adalah di luar tubuhnya,takka ni tuu nimma bersina,na berdosa terhadap ni tubuhnya sendiri.¹⁹Apakah yimmi attai lakkassa ammannggi bahwa ni tubuhmi adalah bait Roh Kudus,nimma oona di dalam yimmi,nippa tarimmammi wali ti Alla,dan bahwa ni dirimu ba atta milika wikkimmui ? ²⁰Sebab,yimmi badda tebussammikka dangngunni harga lunas.Karena itu ,muliakanlah Alla dangngunni tubuhmu!

Chapter 7

PANAU NGERANI NINIKAH. ¹Gia, ningera-ningera ni patulisamu ti yauwa, ogi ni dassani tutuda ka ambi da tunjakara kawinni. ²Tuwai amunika mabba oja ni jurraka, ngara dukkada mani narisi pandassa kao assauma wikkida dangngu ngara dukkada kawinni kao lawi wikkida. ³Lauwani engnga pannu pangngu nai nidatana. ⁴Assaumba aita nakuasa magi nikalita wikkima, takka nilawina, tumannu kada ni lawina aita nakuasai magi ni kalitta wikkina, takka ni assaummana. ⁵Yimmi ambi mi paleru wikkimi, sange bapasama dabbanggi tutumi rasani go kapiani yimmi bai kaloga wikkimu baisabaya, baisaka hai paolibaliki dangngu kaballiku ambi makahami maba dita piamani bai pattu wikkimi. ⁶Tu wai amunika, yauwa kutakki gumi gia samatu mapaka longgami aita samani paretamai. ⁷Yauwa kumanunggi ngara dukkada tu samaga yauwa takka ngaradukka da tu makolinggi, bussanai allah, ma stu nai tingerani gia dangngu masawawi tingeranigo. ⁸Ti yidda ma aita nikkah dangu kawinni balu, Yauwa kupanewi risimi padassa ti yidda, kadda mandungnga hai dali samatuni yauwa. ⁹Takka nikka yidda aita piakanika, badda pattu wikkina risimi pandassa yidda kadda nikah, maba na risi padasai banikah wali giti banna muttuni ti patakki atina. ¹⁰Tiyidda mabadda nikka yauwa kuyai ni pareta-pareta gia caita walini tiyauwama, takka walini ti muri (nikada ni assaummsns smbi ns dunjaka mani lawina). ¹¹Takka, yinna badda lappaskanika banna dunjakani ni lawina, yinna aita piamani banna mangoma, aitakah, bali kanna dami dangnganinnilawina, dangngu ni lawina aita piamanipasewa dangnga asumana. ¹²Tiyidda marisi, yauwa kutakki gumi (yauwa aita muriwa) maba okanika mangngu assaummana ma aita pawai, dangngu ni kawini no busa pamuripa dangngni ambi napasewa dangngamani ni assaumanano. ¹³Tumanukadanika nikka satu kawinni mangu lawina ma aita pawai, dangngu ni lawina no busa pa muripa dangngani, ambi na dunjakamani ni lawina n. ¹⁴Nabba ni lawina ma aita pawaino. napa mandungai ni assaumana dangngu ni assa umma na ni ma aita pawai, napa mandungnga ni lawina. Nukka ba aita tunihaikassa, ana-anami lakawa ma irakara takka giana yidda pamandungana. ¹⁵Tuwai amunika ma aita pawai do, busa papasewa, ammana yinna bapasewa, tidalu ni ngerani gia anguwua, anawinniugu aita parandi mamika . takka allah badda kayekadaka yitta kata muripa tidalu maringngi malala. ¹⁶Takka, ta assaumba appa linni yimmi bai lakkasanggi maba engnga pamanumara mira lawini ? Aita, apalinni bai lakkasagi, ta lawi maba yimmi engnga pamanumara assaumamu. **MANDUNGAMI TI DALU BA OGI BANNA KAYEKAGUMI ALLAH.** ¹⁷Tunihaia munika samatuni nipabedda pamandungana muri tutuni ngara dukkada tu, samatuni allah banna kayeka dara yidda, mandunganggi ni muripa maogi tiyimm tumanu kadda ni yauwa ku paretami yimmi ti ngara dukkami kalembu tu matua. ¹⁸Okadaka tu pakayeki ni pabadda baisa paburru ti maradda ambi napabollagi ni tanda-tanda barrunai ti maradda? Okadaka tu, bakayekani baaita na burru ti maradda? Amba na burru ma ti maradda. ¹⁹Maba buru ti maradda aitaka ma aita burru aita lalu penting tu wai amunika ni ma penting ni manundu ti pareta-paretana Allah. ²⁰Stu-stu, engnga engana tidalu mi mateni bana rajekade. ²¹Panisa gia yimmi atami ba kayekagimi ? ambi mimo mu amanggi ni ngerani go, tuwai amunika, nikka yimmi pamanumi bai dadi tu mabebasa risi padassa pakigi nikalogago. ²²Maba yinna, bakayekanika ti daluna muri ba atai, yinna tu makalongga tunai muri, maba tunihaika nikka nitu makalongga bakayekami, yinna atanai kristus. ²³Yimmy badda pabayagumi danggu ni simi baisasa maba tuni haika yimmi ambi dadi ata turara. ²⁴Anguwua-anguwua engnga nida stu-stu, mansunga banna enga karangngani Allah, tidalu ma oni badda kayekakanika. **PANAUDA TUTUDA TU MA AITA NIKKAPU.** ²⁵Giana, ngerada tu ma aita nikkapu, yauwa aita omangi ni pareta walli ti muri. Takkan yauwa ku yagumi panggadadda samatu tu panamunai muri. Maba piani bawai. ²⁶Yauwa, ku taugi katutuni ningranigia dassa tidalu ma sandukka giana, ni marisi padassa ti satut. Kanna mandunga bana engana samatuni ma ona ti yinna. ²⁷Panisa yimmi mi pa dappulasangnga daya satu assa uma? ambi manyarra walligini pasewa; nikka yimmy bagita padappula dangnga assaumamu ? ambi mi manyarana assa umamu. ²⁸Tuwai amunika, nikka yimmi bai nikah, yimmi aita jalama dangngu nisatu anakarra bana nikah, yinna aita najalama takka yidda manika engnga rasa dai ni sandukka muripa panutana, dangngu yauwa bussagami yimmi bai sanggilagi waliti ngerani-go. ²⁹Anguwa-anguwagu, ni wukkugu manirasini badda tukkisa naba walli ni mangiana, ammakadarra yidda mamangngu assaummana, muripami samatumaaita oama papanina. ³⁰Yidda mamangas, samatuni yidda ma aita mamangasi yidda makalada atina, samatuni yidda ma aita kalasa atina, yidda masii samatuni yidda ma aita ona papani. ³¹Dangngu yidda mapakinggi ni ngera-ngeran panutana, sama tunisa ma aita pakinggi. naba ni maonati panu tanagia tangnga jalluranari. ³²Yauwa ku bassagi yimmi kai kalongga walli timomu atini tu tu, ma aita kikkah, da pangadagi ni ngera-ngeraniti muri appalinni yinna banna pasassa ni aitana muri. ³³Takka, tu tu, mabadda nikah da pangadagi ni ngera-ngerani panutana appalinni yinna banna padassa ni atina muri. ³⁴Dangngu nipangadani napabawi. Nikawinni maaaita nikka dangngu ana kaura da momu ati danganggi ti ngera-ngeranai muri kapiani yidda badda warasa, dassaka ni kalitada dangnguka ningasu na, maba tunihaika kawini-kawini manika sa momu ati dangngagi ngera-ngerani ni

panutan gia apalinni yinna bawa pa senanggu ra lawida.³⁵Yawua kutakki ni ngerani go tutuni utu wikkmi aita kasiru ra mi yimm, takka tutuni ni ngera-ngerani ni mandassa kapiani paramamu ti muri aita majalamai.³⁶Nikka ba okanika e nita makatutu, mabbba ai badda pasalaku nassa ngerani ma aita patutuna ti sagada kawinni maba kawinni do, lala lappasa ti mi umurada dangngu samatuni haikada mapulupia, ammakana yinna bamui padalaku pani ni pa bussana, yinna aita najalawa amakana tinna banna nikka.³⁷Tunisa yinna mabadda mandungana ti atina, aita walligi ti palini sama, banna kaligi ni kassa ti pabussa wikina, dangngu badda posanasa tiatina banikkah dangngan kawinni ko, takka yinna mapasalaku tituisaka dangngu dassa.³⁸Naba, nikka yinna banna nikka dangani ni kawinnino papadowi na gu ma dassa.³⁹Assaummana napadapu lapuna ti lawina bana muripa tunihaisa nikka ni lawina namati, yinna bana muripa nabba nikah dangngani hera widdisa nipa bussana mallika nita no tutidalunai muri.⁴⁰Takka ni papangadda yauwa, yinnanarisi patanganya ngu, nikka yinna mandunga tidalu ma oni mapatutunadangngu pangaddagu, yauwa amnnu mangngu ngasumatua nai Allah.

Chapter 8

USU MARAPU PASSABARA TIMA MARAPU. ¹Gia tutunari ni tolu patau maraka tima marapu.yitta talakasaja maba yitta ngara dukada o lakasada. Pakaborangu dangngai, takka nipabusa wikki napa takadai yitta. ²Nikka ba okaka maetai ba yinnaba oki palakasana takka atta lakasapugi pani pangngu nima piana bana lakasagi. ³Takka, ba okapu papangara allah sawawi, ti surga lappaka ti pnnu tana.⁴Nikadai hai ngera nari nipanga dangngu nitolu nipa tau maraka ti marapu (berhala) takka talakasangi atta oama marapu ti pannu tana gia. Dangngu atta oama Allah dakada yna nimma massa tuna. ⁵Takka, langngu kaowali nipa takki allah-allah, ti surga Lappaka ti pannu tana, (samatuni danguri ni allah dangu waliki “muri Allah”), ⁶Takka yitta dakanaka allah masatuna yinnaka allah ama wali ti yinnakada ngaradukanari ni ngera dangngu yitta ba okada tutuna yinna dangngu dakadana muri masa tuna, yinnaka kristus yesus, maba yinnakada ngaradukanari di odi, dangngu yitta ta.⁷Languka tukai hai, atta ngara dukka amana ni tu ma bada makali wolu marapu toma gia, ma ngadi ni panga do sama panga nipa tau maraka ti passa bara nikadai ti kalakki atisa ma mayau dangngu ti marissaka.⁸Nipa panga atta napa tukki yitta Allah yitta wali atta tarisima pasawirata baatta ta ngakaka aitaka tarisa pamanadawa nika batta nga. ⁹Takka maba ni bebasmu hai amba dadi watu undi ti yidda mamayau. ¹⁰Maba nikka ba okaka tu maetami yimmi, ma ma mangngu palakasana, ngati umma depadaungu marapu, atta linnika passaatina, nika bana mayaukaka, ba pamandngai ba ngadi nitolu patau maraka timarapu?¹¹Nikadai, tipa lakasamu, tu mama marasa, do yiddaka ngangu wuamu, mapa mula kristusdina matimosu. ¹²maba dangngu ti doku jalasa angngu wuamu ma sana ni ati pawaimi, na buttai (???) ¹³nikadai hai, nikka nida nga angngu wuamu masama ati wai da sagetu dangnga kaja, yawa atta kusullu nga amaka blu pasabara toma hami. Hammi, dangngu amba piani amba yawa mawolura angngu wuagu dasa getu.

Chapter 9

KAWATTUNA SATU MABOKULA. ¹Takka yawwa angga tu makaloga dawa? takka paramma-yawwa aita mabokula mawa? takka yawwa badda etangusa yesus, murida yitta? Takka yimmikada ni wunda gu haida ti Muri? ²Langka tu sawawi yawwa aita maboku lamawa, ba aita piakadami yawwa baku dadi mabokula tu tu mu dangngu , yimmi kadda makohua tada ! mi mabokula-gu ti dalu nai Muri. ³Nikadai gia nipamaga-gu tisada da yitta maparesama yawwa. ⁴Takka yami ataoma tutu ma bama nga dangngu ba ma unnu? ⁵Takka yammi atoama tutuma bama karangngana satu kawinni oli pawada, samatu mabokula-mabokula sawawi, oli dadingu ti muri, dangngu yinna Kefas? ⁶Dangngu aitgga dakanayinna barnabas. Dangngu yawwa atoama tutuma baaita marama? ⁷Heraka mabada kerina samatu sodudadu dangngu makasewa wikkina? Heraka mabada pamulana ti oma anggura dangngu aita nanga ni wuani? Dangngu mawandi ni bada dangngu aita nauanam wahi me susuni? ⁸Takka, yawwa balung-nggi ni-pata-patami giaaita wahi ti? Aita mi amai ni hukku taurat ba linni ma dadi-dadi mapasama? ⁹Dangngu, ogi ni mamatulisana ti hukku taurat tunai musa "amadamu you patodi ni rouwiwimi ni sapi batangnga latimi miasami ni gandum!" nisa ni sapi allah nipa atimana? ¹⁰Atau, dangungu yinna balinangi aita mulada yittamai? Ya, mullada yitta kadai ni madadi gau di tulisagi dangngu yidda makataka kadda kataka ti pamanuda dangngu masarobu kadola sarobu ti papamanu da kapia kolidai ni kawatu-da. ¹¹Takka yimmi bai sabaraka naka winni madassa ti jongdi yimmi, angga nancisika dangngu yanu bawa paka buaga ni-pata-pata panutana waliti-yimmi? ¹²Takka tu sawawi maon tutuna ti sadami yimmi, atapia mi tutu-da. Sabah ni hai, yami matangni ngaradukka ni ma ona kapiiani yami aita mayagumi laragumi ti paretanai kristus. ¹³Takka yimmi aita lakasaamangi bayidda maramma ni pata-pata mi mapulupia gou. Ngagi ni panga wali ti uma sari hai? Dangngu yidda matangu ti sambali liwu makohna kawatu wali ti patunu pangindida dou? ¹⁴Tumanu kadai, muri manyandara pareta yidda badda palodugi nima wailangu dangngu ni muripa wali ti mawailangu mannu. ¹⁵Dangngu, yawwa aita kupaki pungu amana sisa wali ti tutu tutuni yinni. Dangngu, yawwa aita kutilisa amagi madadi-madadi gia kapia woludai samatuni hai ti yaha, baisaka, natisi pada sai yawwa baku mati ti satu mapaja lurai nipakalada ati dangngagu. ¹⁶Takka, baku tomakaka yawwa baku pato magi ni mawailangu, yawwa aita piaamani baku sigi lagi ni muda ni patagugug ogi ti tadugu. ¹⁷Dangngu otawwa baku patomagi nili mawailangu aita pawukkugu yawwa wikki amai olawusa ou uppagu takka yiuni gia alta pawukuma gui gui nitagugu uipa yabawa percaya ti yawwau. ¹⁸Batuui naisa pawisa ui upa gu? Ni uppagu nikabai baku tomakaka yawwa papau patomagi nilara mawai laugu. Yawwa piaui baku patowagi wiwa wailangu maataou uppana danggu dajala pasalaku ni tutuda haidalina ti mawailangu. ¹⁹Takka langa kaku sigi lagi yawwa wali ti ngaradukkda tu, ku wolu wiikkigu baku dadi ata tuttuda ngaradukkda tu kapiagu yawwa baku taluwa marisi padangu. ²⁰Wali titu yahudi, wali titu mamuripa ti bawa itukku taurat, yawwa kudadi samatu tu mamuripa ti bawa itukku tanrat (langaka yawwa wikki aita haiamaga ti bawa itukku taurat) kapiagu yawwa bahu taluwa ti yidda ma ona ti bawa itukku taurat. ²¹Tutuda yidda maata lolu ni itukhu taurat, yawwa kuddi samatu maatta ou itukku taura (atta ni amai baatta ou itukku taurat, takka ti bawa hukku nai kristu) kapiiani yawwa baku talura yidda ma aita wai ni itukku taurat. ²²Tutuda tu mama yau, yawwa kupabiali mayauna kapia tarugu ti yidda mama yau. Yawwa badda dadiguka ngaraduka maona tutuda tu dangu kapiiani bada keri ni patagu yawwa baku pamanu marara pipira tu. ²³Yawwa kupasalaku ngaraduka ni ti mawai langu kapia ni yawwa baku kolina kawatugu hai dali-na. ²⁴Aita lakasamagi yimmi ba yidda mapalai wali ti dalu bertanding ngaraduka-da bada palai, takka dana satu makawi ni hadiah? Palai mika katumi haimi kapiana yimmi bai koli-gi! ²⁵Ngaraduha tu mawuka pamangengila dalati bada sici wikkina wali ti ngaradukani madadi, yidda badda pasalakui dangngu badda kawi ni tobuka sangaji ma kawas, danggu yitta kapia kolidai ni mapulupia. ²⁶Batu ni haisa, yawwa aita kupalai ma sama dangu yidda ma aita ou panyia pasagada. Yawwa aita kutau mara samutu tu matau ngallu. ²⁷Takka, yawwa kulati ni kalita-gu aita kupan jamana danggu kumaga-wikina danggu baku bensaka yawwa papa tomagi ni mawai langu titu sawawi, yawwa wiki amba datularaga.

Chapter 10

BALAJARA WALI TI PANJALADA ISRAEL. ¹Mabba yawwa aitaku bussama yimmi bai atalakasanggi, oli dadi, mabba ngarda boku-appunda yitta, ngaradukkada ondara tibawa amang dangngu ngaraduka li tasika. ²Yidda ngaradukkada da risara ti musa amangu dangngu ti tasika. ³yidda ngaradukakada ngadai panga rohani masama. ⁴Dangngu ngaradukkada unnudai paunnu rohani masama, mabba yidda baunnu waliti watu rohani makerira yidda, dangngu watu gona yinakadai kristus. ⁵Langukatuni hai amusa allah atana busamanggi mawina waliti yidda. Nikadai hai yidda dapapa ti marada ginangu waliti yidda. ⁶Giana ni pata giana tawainggi gerani tutuda yitta dang, ngu yitta amba tadadi tu. Mabussangi ni atta dassa dassa kada basa yidha. ⁷Ambau dadi tu muata pawa samati tumapira ra yidda, sama tuni nipa tulisa “Bangsa dona mandidi madanya. Dangngu bada unnu, dangngu kadidi badamang engila”. ⁸Yitta amba tawolumai persinaa, sama tuni ni pasalakuda bapira wali ti yidda maangga 23 ratara tu mamati ti sisa ladu. ⁹Yitta wali amba taka kamai Mori, langu ku perawali wali ti yidda da kaka mannu dangngu da mosora maidara ni mandu. ¹⁰Yimmi ambu dumurama samatumanuni bada dumura yidda dangngu dapamosura waidara malaikat maut. ¹¹Nipata giana nadadi ti yidda sama tuni ni ngerani dangngu datulinggi sama tuni panumuna tutuda yitta. Dangngu ti hena ni liamuri bana mai. ¹²Wi kadai hai amandara ku tu maka wassu ni kuba yinna dengira pandassa manggana amba ta kanabu yitta. ¹³Titta oma pakaka waidawu ni badda di mbawu. Mabba ni kasa ni pa koka raidawu ni mabada damana tika dangngu allah nimase yinna ahana amamanda yimmi bada risi wali ti kaluamu dangngu wali nai ni pa kaka waida yiwu, yinna mannu na ngadunggi lara panyiapali ni kapiani yimmi ni tanngunggi. ¹⁴Nikadai hai oli dadi oli dadinggu pabussanggu, pama lelu wikimu wali ti pawai maberhala. ¹⁵Yawwa baku panewi sama tuni ti tu-tu ma bijak sana, pangadanggi pani nipa takkinggu. ¹⁶Atta ni donai kaba wee. Marengi, malaa dangngu ata ni amai ni kanguta ni pa beranda gora ti dalu arggi nini paka buada tidalu kali tanai kristus? ¹⁷Mabba orggi sisa ni tobingguta mayitta madangu giana sisa kali tanda. Mabba yitta ngarandukka da angga sisa kangu tanda. ¹⁸Patandadara tu israei, atta yidda ma manganggi kawattuni mateki tutuni ti altar? ¹⁹Takka pani niwukku nggu? Apalini nipanga, nipataraka timarapu nikadai ni ngerai? Aita, palini ni marapu okadaka papani? ²⁰Aitama, yawwa ata lunggu manggu yo, baningerani tu tu sawawi matau maraka, yidda bada tauka maraka tukunari ngasu-ngasu iraka. ²¹Yimmi ata piaamani bai unnu wainggu koba me uma muri Dngngu walila. Kaba we unnusla ngasu-ngasu iraka. Yimmi ata piaamani bai teki tutumi waliti lamuan nai muri dangngu jamuan ngasu-ngasu iraka. ²²Aitaka piakadanisa yitta bata pakadi ni wukunai muri palini yitta taresi kadaka pakalua asali hi yinna? MURIPA TUTUNI PAMBUATUDAI ALLAH. ²³“Ngarandukka dabanari piakadani” takka ata ngaradukka manari ba mangu gunanari “ngaradukka dabanari piakadani” takka atta ngaradukkamanri bara pakadidi. ²⁴Amba oma satu mamanya ranggi ni dassa tutuni yina wikki, dangagu wali ni dassana nitu sawawi. ²⁵Ngawuka panipui ni battada mallu dolu ambau paresama sangngu ati dalimu. ²⁶Maba nitana dangngu nisini tutunai Muri. ²⁷Takka satu, tumaata waipuwu nawandawi dangngu yona muwukku palauwu, ngu amawuka pani nipapasoru danda sanggamu ti sanggamu ambau paresa wainggi dangngu ni ati dalimu. ²⁸Takka bao tu malinanggu yona “panga diana bada patau maraka ti marapu,” ambau ngamanggi, tutuna ni tu nimapekanggu dangngu tutuni atidalimu. ²⁹Wukkunggu, ata tutuni ati dali wilukimu takka ati dali tu sawawi kadi nisenggi langgu tda tanggu takki gai ati dali tu sawawi? ³⁰Nika yawwa baku tekikaka kawattunggu dangngu kupaosai Kadi yawwa di panjalawa mabba panga ngiana yawwa ku paosai? ³¹Takka nika yona nga dangngu unu, atau panipui nipasalakumu pasalakusa yinni tutuni kemuliaan Allah. ³²Ambau woludai ni tu sanggetu dassa batu yahudi, tu yunani dangngu jemaat Allah, ³³sama tuni yawwa manu ti ngaradukka ni pata ni pasangangu dangnga tigaradukkada tu danggu atapama nyaramana utu mesa taluka utumani tu dangu yidda dapasalamatai.

Chapter 11

¹Dadi tumikka ma pakerilolunnai mi patangngu, sama wallinni yawwa bakku pakeri lolunna ti Kristus.TANDA BISA. ²Takkanggiiana, yawwa ku pamalangiwwu kamerayimmi mi namuwa yawwa dangngu ngarandukan dabbani ni pata mema nippa kalli wai ni pamanni samatunni nipa badda papatoma waingguti yimmi. ³Takka yawwa kubussanggummi yimmi kai lakkasanggi bahwa ni kapalami yimmi ngarandukkadabbammi mani yinna kaddai kristus, kapalada kawanni yidda mani dangngu ni kapalamani kristus yinna kaddaai Allah. ⁴Takka yiddamani badda sambayakaka dangngu bernubuat barisaka ni katowada badda kamborukanja attanna taumanggi sini ni katowa wikkinna. ⁵Takka kawinnikaka masambaya atau ma bernubuat atta kamborunggi ni katowanna, attannatau mannumanggi sini ni katowanna, sama mannu kaddanni ba kikkirrai ni katowanna. ⁶Takka baisa, ni satu ni kawinni ba attanna kamborukanja ni katowana, ammamannu nika kannangguti dabbanni badda gutinni logidda attau badda kikkirrai ni katowada. ⁷Yidda mani amba da kamboru ammannggi ni katowada karena yinna gambaran dangngu kemuliaan allah. Takka yidda kawinni Ke Mani atta wali ammada ti kawinni, takka yidda kawinni walida ti Muri. ⁸Dangngu yidda mani attada wolu ammara tutudakawinni, takka yidda kawini tutuda manirra. ⁹Dangngu ni mani atta pa wolu ammai tutunai ni kawinni, takka ni kawinni tutunai ni mani. ¹⁰Ni kaddai haina, kawinni harus mangngu tada bisada ti katowada karena yidda malaikat. ¹¹Takka yinni, tisaganai muri, atta oamma kawinni tanpa yidda muri, attau mani tanpa kawinni. ¹²Takka kawinni walida ti mani, begitu juga yidda mani badda dadi walida ti kawinni. Dangngu nggarandukkandabbannani walinani ti muri Allah. ¹³Tibawikkissa, apakah napanyianni yidda kawinni badda sambaya ti sagannai muri Allah dangngu ni katowa pa atta kamboru? ¹⁴Ni patanni ni tana nipa ajaradamni bahwa yidda mani ma mangngu lagi kadetakannaka, sama kaddanni ba attanna tau wikkinggi sininikalittanna. ¹⁵Ni patanni ni tana nippa ajaradammi bahwa yidda mani ma mangngu logi kadetakannaka, samakaddanni ba attanna tau wikkinggi sininika littanna. ¹⁶Takka ba okaka tu ma atta tarimmai, yami atta ma kalliwai ammannggi ni pata yinni, tumanna kaddanni ti kabogurra matuanai muri. NGERA – NGERA NIMMANJALA TIMMANA BABU. ¹⁷Dalu ba yainnippa paretawai gira, yawwa atta kupa osaammawu karena yimmi bai pakabuakannaka atta tutu ammanni nimmandassa, takka tutunni nimma attandassa. ¹⁸Ti kawungimmi kabuami ti kaleburannai muri, yawwa ku rangngu, yawwa ku wai sawawi. ¹⁹Takka, mesti ogi nippa seli ti antra yimmi kai tadarra herai nimma pawali atinna. ²⁰Takka yimmi bai pakabua kannaka ti panya mapasamanna, ambai pangadda amanggi bai ngami ti perjamuanna muri Tuhan. ²¹Takka bai ngakammika, teki manyuluballirri nipangga wikkimmi, sehingga ba okaka mamanjiwu dangngu sawawi mamaawuka. ²²Apakah yimmi atta oammami panyiapa ngga dangngu panyiapa unnummi? atau yimmi malina ni kaboguranari allah dangngu mapamakaraya yidda ma attao pani-panina? paninippa panewi wainggu tu yoo? haruska yawwa ku paosawu? tentu aitama! ²³Takka, yawwa kukawi waliti muri panii nippa yagutti tiyimmi muri yesus ti kajiddunganni takka yinna yesus da pa dikianati badda tekinni roti. ²⁴Baisaka pasambaya, yinna na papbi-papbi rissa dangngu napanewi, ”nggianikaddani ni sadanggu tutumu youkaddai ”Passalakussa kainamuawa yawwa. ²⁵Tukadda walinni yawwa ku tekinni koba wee unnu babaisakapanga nappanewi “ni kobaweenggia nikaddai ni turranjanji nimma wuddi ti dalu ranggu alippa wollunggia kirra unnu kira unnummi dadi panamunggi yawwa.” ²⁶Takka kirra ngaminni rotinggia bai unnuwaina kobanggia yimmi kammi pawalanna ni matinnai muri tama basullu hamminni. ²⁷Nikaddai hai, herakassa nimma ngaginni roti,aitaka ma unnuwainggi ni kobawe unnunai muri wainapata amaatta patutunna, yinnanjala ti kalitta dangngu rani Muri. ²⁸Turara na ujiwikkinna, ba tunni haika amma yinna panga roti dangngu unnu wali ti koba unnunggo. ²⁹Nikaddai tunimmanga dangngu nimma unnu attanna akukassa ni sadannai muri, yinna nimma hukunggi nikalitta wikkinna. ³⁰Nikaddai, kaddi dangupunaka tinjongammi yimmi mamalayu danggumapaddissa, dangngu dadangumannu kamamati. ³¹Takka mikka yitta batta attada katutu wikkikandaka dangngu pulupia yitta attada hukkumanda. ³²Takka badda hukkundakka, yitta na ajarandai muri dangu yitta ambada hukkupakarangngandai ni pannu tanna. ³³Taa boku angng wuangngummi takka yimmi bai pakabuana banga mipate-tewikkinnammi. ³⁴Okaka tu mamanjiwa, na nga munyulu kaddaka yinna ti ummanna dangu yimmi amba pakabuana tutuni pangkiman dangngu ngera-gera sawawi ku aturrai bahammikanggaka.

Chapter 12

KARUNIA –KARUNIA WALITI NGASU MATUA. ¹Hallu, ngerani karunia-karunia rohani, olidadigu, yawwa atta bussa manggi yimmi tai atta lakkasan manggi. ²Yimmi mi lakka sanggi mabba yimmi tai dadi tu maatta lakkasa punni allah, yimmi da pajailarawu ti sabara ma katangnga, sama tuni pani ni pappa ti yimmi. ³Mullani go, yawwa ku panewi ti sadamu mabba atta o ‘ama satu, mapanewi wali ti ngasu nai Allah, ma linna; Dangngu atta malli satu a‘ma linna, "Yessu kaddai muri," sigila nai ngasu matua. ⁴Na danguri ni karuri rohani, takka nappa samari ni ngasu. ⁵Dangngu na danguni ni palaya, takka tappa sama ti muri. ⁶Na danguri ni paramma, takka allah mappa sama marammari ni nganudakku ti dalu tu dangu. ⁷Ti pirra- pirra tu da koligi badda etai ni ngasu tusuni katta paranja dassa dabba. ⁸Ti ma satuna da yani panewi-panewi tilemat walisi ngasu. Dangngu tima sawarina ni panewi-panewi malakkasa waliti ngasu katta. ⁹Ti ma sawawina da ya darra ati wai waliti ngasu mappa sama, ti ma sawawina da ya darra karunia patanggasa tu waliti ngasu mappa sama. ¹⁰Ti ma sawawina da ya darra paramma-paramma mukji zat, ti ma sarawina da ya darra nubuat, ti ma sawawima da ya darra pangadda mapkke ma tutuni badda pa tadadi ni ngasu-ngasu, ti ma sawari na danguri ni silu lamma, dangngu ma sawawina ma tanggu yadi issi nari silu-sulu lamma di. ¹¹Ngaradukkanari dia maranri ngasu ma sisa dangngu mappa sama, napa bari darra ti parra-parra tu, sama tuni nippa wakkuna yinna. ¹²Sama tuni ni tu da makka sisana, takka danguri ni anggota, dangngu ngaradukkanari ni tutu tu da, langnguka na danguri, takka sisa kirggi ni tuda, tu nanmu kaddana kristus. ¹³Mabba, wali ti sisa ngasu, yitta ngaradukka badda rissa ka sisa tu, tu yahudi lappaka tu yunani, ata, aita ta ma bebas, dangngu yitta ngaradukkada ya pa unnu waliti sisa ngasu. ¹⁴Mabba ni tada atta da’ amakini waliti sisa anggota takka dangu anggota. ¹⁵Nikka ni wissi banna panewi “ mabba yawwa atta lumma’ kaddaua, yawwa atta waligu ti sina tu” taklu ba linni yinna atta bagian walil tu. ¹⁶Dangngu nikka ni karillu ganna panewi kakka, ” mabba yawwa atta mata dawa, yawwa atta anggota waliti tu,” takka ba linni kassa atta hiamai ba atta bagian waliti tu. ¹⁷Nikka ngaradakkani ni kalitta ni kaddai ni mata, ti beka panyaraangni waina? Nikka ni ngandukka kalitta ni kaddai ni katillu, ti beja ni pa sanguddu waina?¹⁸Takka, allah hallu badda tau narika ti panyia-panyia anggota do, stu-stu waliti yidda, ti dalu kalitta, sama tuni nippa wakkuna yinna. ¹⁹Nikka ngaradukkanari ni kaddai ni sisa anggota, ti beja ni kelitta? ²⁰Ba eta kassa da dangu anggota takka sisa kinggi ni kalitta. ²¹Mabba go, ni mata atta na pi’a mani banna panewi ti lumma “ yawwa attaku nannu manggu! ²²Dangngu tudu hai nannu, anggota kalita sawauri marisi pa ma lijangu takka ba eta kassa da risi pamannugi. ²³Dangngu anggota kalitta nippa kirada ba atta o piama gunna nari, ni kaddari kai yadi rajhor metan mansi. Dangngu, anggota-anggota kalitta, pakka tutu atta pramani badda patakka wikki na, ta wolura kadda patakka uikki na padangu. ²⁴Mabba ni bagian-bagian ma badda patutuna atta da sullu mannu manja. Takka allah badda padassa nassa ni kalitta go banna ya ni perjhumatan marisi pakalada ti anggota-anggota ma kurangu. ²⁵Kapiani ambu o matawesara, ti dalu kalitta, takkakapiani anggota-anggota d kadda maranja pagata wikkina. ²⁶Nikka ni sisa anggota na sadukka, ngaradukka da anggota da sadukka danagngani. Nikka ni sisa anggota da pa osai, yandukka anggota da goga dangnani. ²⁷Giana yimmi kadda ni kalitta nai kristus dangagu yimmi satu-satu kadda anggota na. ²⁸Allah badda dedi karnaka ti dalu kalebu tu masua, ti kawungngani yidda kadda para rasul, maka duadana. Para nabi, maka taulana yidda para guru, baisaka mujizat-mujizat karunia-karunia patanggassa aai, pagatana, bapakkatuwana, dangngu garadukka-garadukka silu. ²⁹Appa linni ngaradukkada rasul? Appalinni ngaradukkada nati? Appa linni ngaradukkada gurru? Appa linni yidda ngaradukkada mawolu mukjizat? ³⁰Appa linni ngaradukkada da kolina karunia pa targgassa wai? Appa linni yidda ngaradukkada da panewi waina silu? Appa linni ngaradukkada da pawai larjui? ³¹Takka, dargngi pullipra mika waina ati bela ni karunia-karunia ma risi pakalada. Dangngu, ku patakka gi ti yona ni lara marisi pa dassa.

Chapter 13

NI MBUSSA. ¹Ba piakanika yawwa baku panewi ti dalu silu-silu tu dangu ndo malalkat, takka attaku mangngu amma nggi ni mbbussa, yawwa samanika ni mamongu ma puli dangu ni mamongu dikku nimima panjakinna. ²Yawwa ba okaka karunia manyurra dangu palakkasa ni ngaran duka makka mbuni dangu ngaranduka palakkasa, dangu baku mangngu karija ni ngarandukani nippa wai yawwa atta o amma pani-pani. ³Nikka yawwa baku ya'l ndaba karija ni ngairi nggu tutu ba yai panga ti tu milla, dangu baku yai ni kalitta nggu ba tunnu, takka atto ku mangngu kanja ni mbussa, sakuduka pongu atta o amma nggunami ti yawwa. ⁴Ni mbussa nggo radda ati dango ndasa ati, ni mbussa atta millamai, attana wullaka wikki, dangu atta kaborangu ma. ⁵Atta na malu ammai nimma atta piana, attana manyarra amanggi ni sanjungara wikkina, atta maddasa ma pambani, attana kira ammai ni njala tusawawi. ⁶Attana sannang amma ti pannu ma atta pulipia, takka sannangu dangngu nggi nimma pulupia. ⁷Nimbusa nggo taha wikkina ba ditai anduka ndabani, na pawai ti ngaranduka ndabani, na wukkui ngaranduka adabni, dangu radda ati ba dita ndabari. ⁸Ni mbusa atta o ma kanjuppu ni. Tu ammunilsa, ba okaka manyurrata-manyurrata enga pamallasai; ba okaka silu-silu, enga dappandangu; dangu ba okaka malakasa, enga da pambutta. ⁹Mabba, yitta ni lakkasai sakkadappu ndai dangu yitta manyorrata sakkadappu waiki ndai. ¹⁰Tu ammunisa, nimma mbada tutu ba ndukku linni, nimma sakudukana nggo na mallasai. ¹¹Yawwa baku alakawa, dangu baku kirawa sammatuni alakawa wa. Bana tomasa baku mattuluama, yawwa ku dunja kandi ni ngera-nger pa allakawa ndanga. ¹²Mabba nggiana yitta panganndu ndai ti dalu kaninnu sammatuni ma pakkarambana, takka toma ngora dangngu ngora. Nggiana, yawwa tandangui ninima sakkadappu, tamaka yawwa dukku tanda mbanni, sammatuni yawwa badda tanda mbannu wa. ¹³Tunika hai, nggiana ni taya ngera ma engapunna, ma ni pawai, nippa wukku, dangu ni mbussa; takka nimma risi pakkalada walliti nimma kataulanna nikadai nimbusa.

Chapter 14

NI MANYURRA DANGNGU SILU MALUSA WALITI LAMMA. ¹Kasaja nima nawara dangngu nipa mimmula pullu pia nimma walina ti Allah, kapiani yinna bai nyurrai. ²Takka hega ni mapanewi ti silu mawali ti lammama, atta napa newi amai ti rara, aitaka narangawi ti Allah maba atta oka tu malakarangi, takka nipa langina ngera nani nimaka bunni ti ngasu matua. ³Takka, ni tua mama nyuwula napa newi ti tu rara, kapiani ba ogi tipangada, panau, danggu nawalai. ⁴Tu ni panewi ti silu waina law ma, napa tangasa wisina, takka ni tu mamanyurra pakaddi sangnga nai kalembu tu matua. ⁵Yawwa kumanugumi yimmi ngarandukami mapanewi ti silu malusa waliti lamma danggu napa na kaungi sini ba tunisa kalembu tu matua do oani dangngu da pamaudangai. ⁶Baku olinguwagumi nikka ba hammiri kagaka ti yimmi dangngu kupanewi ti silu ngasu matua, panisa ni letumi, aita kupanewi kaka ti yimmi dangngu ikunggua, nilaksa, ni nyurra, pa ajara? ⁷Dangguwalika ni ngawu maatta o sangasu, tuddani talali, aitaka dungga mapa lusana panina, palini sama laksa kanai nitu alat pani nimma puni, talali aitaka dunggai? ⁸Aitaka, nika trompet mapa lusai ni maata tarangu, hegaka mata sadia wikkina kuni mipa tau? ⁹Tukada walini yimmi, mikka waimui lammamu, bai pakadi bau palusagi nipa newi mupaatta lakasa oli, palinni sama lakasagi pani mi papanewi wai? samatuni bau panewi ti ngallu. ¹⁰Aiba, danguri ni silu ti pannu tana danggu atta malli sisa pu wali ti yinna maata wolu ruuna. ¹¹Ba atta kulakasa kaia ni silu hai, yawa tu paata lakasawa waliti tu mapanewi dangngu yimmi, bai dadi tu pa atta lakasagui. ¹²Tukada wali yimmi, dangngu yimmi, bai usaha langsu takka tutunarikarawia walina Allah berusaha pangala kawala mangoniukari tutuni pakadi ni kalembu tu mata. ¹³Ni kadai, ni ti masilu waina lamma basambaya dangngu mwali kana yanai nima ngari. ¹⁴Takka, mika baku sambaya ti silu waina lammama, ni ngasu matuangu na sambayai, makka yitta nipa ngadangu amba napa sapanari. ¹⁵Maba tunisa, panisa nipa patalakungu? Yawa kusabaya ti ngasu wikkigu, dangngu ku sabaya waina pangadangu. ¹⁶Yawa kulodu wai ngasugu, palina kaka ni tu ma haina tiana atta mangngu kurnia, da panewi waingi “AMIN” maba bana na narang ngi ni datayamu maba atta na lakasa pungguja nipa papanewi waimu? ¹⁷Langngu kai sabaya padasami, takka tu sawawi atta pakadira. ¹⁸Yawa kusabaya ti Allah, ba yawa kupanewi ti silu lamma risi wali ti yimmi. ¹⁹Takka, ti kalembu tu matua panewi waina silu lamma panewi dangngu pangdagu yawa kapia baku ajara ku sawawi, wali sakambulurata kata ti silu waina lamma. ²⁰Angua-angua mangumi amba dari lakawamama ti pangadamu dadi ama rawawu tidalu tima atta rassa takka mapa ngada matua! ²¹Sama tuni nipa tuli ti bakka tawat “malini ai tu ma waina silu lewema dangngu niwiwi tu pa ata laksa yawa kupanewi ti tu dia, takka yidda atta rangngi pungngu mawa yawa, panewi nai Muri.” Yesaya 28:11-12 ²²Nikadai nisiluwaina lamma tadana, atta tuamadai tu mapa wai, takka tutuda tu maata Pawai, ni manyura tada kadai, atta tutu tu maata pawai takka tutuda tu mapawai. ²³Ngaradukana ni kalembu tu matua bana pakatuana dabbana ti sisa panyia, ngaranduka napanewi waina lamma, baisa o tu maattalakasa,aita walika tu ma ata panewi patauna, atta da takki anai yo bakalanggu? ²⁴Takka, nika ngaranduka bada manyurakaka, baidaka ni tu maata panewi, aitaka ni tu maata palingai ni pata rawa, yina ena patagasai wali ngaranduka dangngu da katutu dabbai. ²⁵Nimma ona ti atina na tdungngai, dangngu na kataba dangngu na sabaya ti Allah, na akui mabai Allah oni ti sangani yimmi. NIPA ATURA TIDALU PARABUADA KALEMBU TU MATUA. ²⁶Nidai, ni lodumi palinimisa angngu wala? Tangnga paka luami, o dabba mamurini, pajana, papa takka, silu aitaka pakatutu waido, dangngu ngara dukkanari dia pasalakuri tutuni pakadiwai. ²⁷Nika okaka tu masilu waina lamma, ti maduara matadadi, opu sa tu ma lakasana silu ka piani bana panewi ti yidda ngara pani silu ni samani. ²⁸Takka, ba atta okaka tu mapalali nggi ti silu, yinna kanna ndangngu ti kalembu tuma tua dangngu amma ammu nisa banna panewi nggini kalita wikkina dangngu ti muri Allah. ²⁹Amma ammu ndarraka ba wada aita walli tiula nabi maoanewi dangngu masawawi na kadda timbai. ³⁰Takka, milai ni papa etabawolu tutuda tu sawawi ma mandidi hai, tu mimakawungnga kanna ndangngu. ³¹Mabba, yimmi ngara ndukka piani bu manyura stu-stu kapiani ngara ndukka kolina panjara dangngu ngara ndukka nabi. ³²Ngasu-ngasu da ngara ndukkanabi karoduka ti ngara ndukka nabi. ³³Mabba Allah atau Allah walli timakaya wuka amma, takka ndami manjibu-nyaba, sama tuni ti dalu ngara ndukka kalembu tu matua. ³⁴Kawinni kadda mandunga pa ndangngu ti dalu ka lembu mabba yidda atta pa yo ama ndarra kalongga badda panewi takka patambika sama tuni ni ukku tatta banna tukki mannu. ³⁵Takka ba o’kaka pa wukka pasakola da, amma ammu ndarra ka kadda pa katana na ti lewi da ti umma mabba yinna nggo pamakaya dangngiai kawinni badda panewi tudalu kalembu tu matua. ³⁶Appalinni nipanewi nai allah walli nitiyimi? aitawalika, damika yimmi mesani panewi nggo batoma nggi? ³⁷Ba o’kaka ma panggadda nggi yinna batu nabi, aita walli ka tu mangasu matua, amma ammu nakka kanna tandai ba pa-pani nipatuli nggu ti you ba pa-reta nai Muri. ³⁸Ba o’kaka tu ma atta tandai nggia, yinna atta patandamai. ³⁹Tuni hai, oli dadi nggu, paruka langngu takka kanna wukka kau manyurata, dangngu ambau baka ammara tu papanewi ti dalu silu lamma. ⁴⁰Takka, ngara ndukka ni kau passalakui wainggi nipatanubi dangngu ni banyarani.

Chapter 15

INJIL NGERANAI YESUS KRISTUS ¹Gia bakku angngu wua gumi, na takka ti yawwa ni injil nipa takki gu ti yo, nippa badda kawi ti nai dali yimmi badda dengira mandung. ²Ni injil go yimmi mannu mapasalamatai, malli yimmi kai keta pamadungana ti firman nipa badda lolu kamu ti yawwa dangngu ba attai wai dangngu sia-sia. ³Yawwa badda papalodugusa ti yo, kawung mu ngngani mima risi pa penting pabadda kawi mannugu banna mati kristus untuk ni ni doku jaja da yita ningera ni i bukku bisa, ⁴Yinna badda tanisa, yinna nadda pakadai balisa ti ladda pakka tau la waini sesuai bukku bisa, ⁵Danggu yinna badda pa takk wikki naka ti kefas baisa tima sakka bullu dua dana do. ⁶Baisaka hai yinna napa takka wikki na ti ti marissi waliti limma ngasu angngu wuana toma ladu gia danguka ma muripa, dangngu sawawi damatikah. ⁷Baisaka yinna napa takka wikkina ti yakobus, baisa ka hai ti ngarra dukka da rasul. ⁸Baisaka hai sama tuka lakawa ma dadi ma atta toma wullana yina wikki napatakkagi ni sada nali yawwa. ⁹Takka yawwa kadda marisi pa marrasa wali ti jongada rasul-rasulna dangngu maatta pa tutu ammana ba tukki rasul, takka yawwa kadamapa jarrara kalembu tuma tuamai Allah. ¹⁰Baisa, mabba dassa mai allah yawwa kada nipa lo li kadda ladu gia dangngu ni dassana ti yawwa atta masa laku-laku mari, yawwa bku rissa papa tunni ti ramma wali ti yidda, tutuka atta yawwa amma, mikadai ni dassa nai allah ma oligu. ¹¹Ba nikadi hai, yawwa aitaka yidda tuni hai ka nipa ajara dangngu tuni hai ka yimmi bai waidasa. ¹²Nikai kristus yesus balolukani kadina wali ti uma mati? ¹³Baata okaka makaddi wali ti mati dangui kristus atta na kaddi ma. ¹⁴Dangngu nikai kristus baatta na kaddika salaku laku nasa nipawala mayami dangngu salaku laku nasa nipawala ma yami dangngu salaku laku mannunasa ni ati ppawaimu. ¹⁵Risi waliti hai yami pangaradama ka saksi-saksi kawassu nai alla mabba yani mayadasa ma saksigi bai allah badda pakaddi nasai kristus nipa ata pakaddi balina. Nikka banna pullu pia kadai tu mati baatta papa kaddi bali. ¹⁶Takka, ni ti mamali atta pappa kaddi bali kristus mannu atta na kaddi ma. ¹⁷Dangngu nikai kristus atta pappa kaddi kasa ti loku nai ni ati pawaimu, dangngu yimmi bai pugumi tiloku jala mai. ¹⁸Tukada wali yimmi ma badda mati na ti kristus dangngu badda batta mika. ¹⁹Nika nipa lumu da yitta haikaja ti kristus tutuni muripa yitta kada nipa lidda marisi sadangnga wali ti ngaradukkanani tu. ²⁰Tu anigia kristus bada kadda maka wali ti junga tu mati, sama tumi wau kawungnga/wua kaguni wali ti ngara dukku nami tu mapa wai mabadda matina. ²¹Takka, samani nimati nima dadi timas sa tuna, makka mali ti masa tunai kada nima kadda wali ti janga tu matina dadi. ²²Takka ti adam ngara dukka nari na mati, taka dawah ti kristus ngara dukka nari na muripari. ²³Takka ngara dukka nami tu na keri ni dalarada kristus yinna kada niwua kawungnga baisaka hai yidda kadda tunai kristus ba sullu hammi ni baru, ²⁴Banna tuli kasa baru banna yasa nisa ngajina ti allah ama, banna pamosusa ngara dukka ni ni pareta wali ti ngarradukka nani nipa haku pahaluna, dangngu waina kaluana. ²⁵Mabba yinna mapa relai tumai ti allah na yara ngara dukka da mussuna lawana ti bawa wissina. ²⁶Musu papa mati mangnga murrina ni kada ni mati. ²⁷Mabbani allah badda tau dabba narisa ti bawa hakuna ti yinna musuka takka ni palangi ngarra dukka dabbanari badda tau narisa ti hakuna na tarrangngusa ni magiana atta da amma nari allah nima mesa pa tauri ti bawa hhaku nai Kristus. ²⁸Takka ngarra dukka dabbanari na yari ti Kristus, baisaka hai ni ana maka rodu kani yinna maturi ngara dukka dabbanari yinna mataringara dukka dabba mari yina kadai ni anamaka roduka ti yinna matauni ngara dukka dabbanari yinna kadai kristus ba tuni haika allah mataluri ngara dukka dabbanai ti dalu ngara dukka. ²⁹Nikka, ba atta tuni haika pani pungngusa ni passa lakuda yidda ti parissa tutu ti mati? Nikka ni tu mati atta papa kaddi kasa, takka kaddi ni tu ni parisa tutu da yidda? ³⁰Dangngu kaddi yinna di ogi mi ti dalu ma dadi passa dilika dangnga, kirra dadi? ³¹Bakku angngu wuagumi, kirra ladduyawwa ku saga dara mamati, tutu ni papa ngadala dangnga gumi yimmi, maba yawwa ma tugami ti yesus kristus muri da yitta. ³²Panewi turara panisani utugu dikupa tau da ngadidi ni bada ni ma buasu/nibada bani ti efesus? nekka ni tu mati atta papa kadi sa “maika kata tunnu teba mabba massa rammu yitta mati dassa.” ³³Ambai palapina manna : ”nipa lo mai nanima sawirrata nappa dukkai ni pata pala nimma dassa” ³⁴Nipa tangga sa bali nipa ngada ni dassa dangngu ambai wolu mai nima atta dassa mabba ni allah, yawwa ku panewi gia kapiani yimma bai makaya. **PAKADI NI SADA WALI TI ALLAH.** ³⁵Baisa satu satu da pakatana “appa linni ni tu mati pakadi bali? pani sadakh yina badda kadi bali?” ³⁶Na tu kanbangnga panirini pasabbarami arra na tumbuh dangngu attana muripani singlami banna mati manyulu. ³⁷Dangngu pabi yimmi nipa sabbarami atta tumbu mai, nipa tandamu niri nima tumbu da, sangmemari watu nima atta walu tadda na sama nini watu gandum atau wua nai sawawi. ³⁸Takka allah na yami tumbuh ba linni nipa wukkuna dangngu ngara dukka nari ni watu yai na yadi tumbu wikkinari. ³⁹Atta ni amai ningara dukka nari ni tolu napa sama, takka daka dani ni tolu nari tu dangngu tolu badda sawawi dangngu tolu sawawi tolu mapa wurru nga dangngu talu iya. ⁴⁰Okada wali kalitta surgawi dangngu kalita pannu tana, takka ni pengu pesa wali ti surgawi na sange dangngu dara langu pannu tanah sange. ⁴¹Ka bibba kami ni laddu kabibba kami wuela sange, waaliti ka bibba kani ni kadinnu dangngu kabibba kanari ni kadinnu sange ngeri ti dalu kabibba

kanai Muri.⁴² Taka da wali ni kaddi da tu mati da wewarada ti ma mati dapa kaddira ti muripa.⁴³ Sabalani tidalu akuta, dapa kaddira ti dalu tarangunai da tabalada ti dalu mayawa da pakadira ti dalu ti dalu pakalua.

⁴⁴Wewarana ti dalu kalita tua pia pakadari ti tikarikani tidadanai Muri.⁴⁵ Sama ni nipa tulisa, “kawungnga tu, adamna dadi jiwa nima muripa” adam nima mangga murri na dadi ngasu matua nima yami muripa.⁴⁶ Balinisa ni ngasu matua ata maka wungnga mai nima kawungnga nini pata pannu tanah, baisaka hai ni ogini ngasu matua.

⁴⁷Tu kawungnga ni mawali ti tanah, ti tanah kambura. Tu kaduadani mawaliti surga.⁴⁸ Sama kada bana wali ti tanah kambura tu mannu kada wali nika yidda ti surgawi.⁴⁹ Linni mannu kada walini yitta bapa dadida tidalu sada tu rara mawaliti kambura tanah, yitta mannu mawaigi ni sada tu pia ti surgawi.⁵⁰ Kupa newi gia ti yo angngu wu, ni tolu dangngu ni rah atta pawarisa ammagi ti kerajaan allah. Dangngu pa atta masu dangnga mai atta pa kolimagi bawarisa dangngi atta pa mosu dangngama.⁵¹ Rangngika yawwa panewi tiyi panewi kamussika yitta ngara dukkada atta ta matima, takka ngara dukkada da ubahlah,⁵² Tomasago yalikuni ti mata da toma ni trompet maka juppuna. Takka ni trompet na puni dangngu tu mati da pakadi balira atta da mati mosuma yitta dapa sepana.⁵³ Takka nima butta go napa wanna pungnguna ma atta butta.⁵⁴ Mabba lima piana napa wannagi nima atta butta doku, dangngu nima piana pamati gia napa wannani ma atta mati, ma ba bannunasa nipulu nai nipa badda tuli: “Ni mati bada sa kakku nasa nima talu”. Yesaya 25:8 ⁵⁵“Tamati beja nipa talu dangngamu? Ta mati, beja nipa tutukamu?”⁵⁶ Nepa tutruni nimati nimema duko jala, dangngu ni hukuni doku jala ni kadai ni Hukku Taurat.⁵⁷ Takka yitta ta sabaya timuri nima yadai yitta ni talu taji tu murida Yesus kristus.⁵⁸ Ni oli ladigu nimapa wai ti sisa pawai kaddi ni kai dangera ambai goddukama yi Muri napa matua guniri nima da tipappa wowigu takka yimmi ni lakahsagi ni we ka butta mattimu atta ti loku ammai Muri mu.

Chapter 16

PAKKABUANA NDOWWI TUTUDA TU MAMARASA NDOKU NJOLA. ¹Nggiana ngerani pakabua ndowwi tutda tu mawarasa ndoku nyala, pasalaku keriloku ni papatakka-patakka paya ti kalembu tumatua ti Galatia. ²Ti laddu kawungga lirra minggu, stu-stu kai kasikka mammi papani dangngu banjalai samatuni ni pakoli ni kapiani amba kasini bakku mai di onggi nipakhalabanna. ³Bakku mai kaka, ku palewa yidda, herawiddani pa'oa mi, tamba ri ni surat-surat tatni ba ngindiri ni papajola na ti Yerusalem. ⁴Dangngu, ba hallu mannu kangga ka yawa, yidda da salaku karangnga mannu ngga. WUKKU NI SALAKU NAI PAULUS ⁵Tu amunisa, yawwa ku mai tiyimmi bakku singgila nia ni makedonia mabba pa wukku nggui ka singgilanggi ni Makedonia. ⁶Dangngu, engaku endauola karangnga nggumi aita kawalli pa busa ngimi rasi malingngi kapiani bai tuhungga ti dalu salaku nggu, ti mbe widdi bakka sangga na. ⁷Mabba yawwa atta kumbussama pa etawu nggia ba pidda ku juamu. Pia pilimusa mengana karangnga nggumi pipirra manjadda ngu, bai muri banna o'a kanja. ⁸Tunihai musa, nga mannu nggussa ti efesus toma ti Pentakosta, ⁹mabba ni malowi mamballara tutuni barammanaini paramma ma pullupia mbadda tambouwa nika tiyawwa mussi kanna dangu kai ni mappa lawana. ¹⁰Nggia, banna maokakai timotius, botimi ka ambba na menderita ammba tangnga karangnga mui mabba yinna passalaku nai nirammanai muri, samatuna yawwa mannu. ¹¹Tunihai, amba oda tu ma'etai yinna kika ndatulu yinna tidalu salakuna dangngu ndani kapia ni banna bali ti yawwa kupateni yinna dangngu nyuwuwuwa sia. ¹²Nggia, ngeranai nioli dadi ndai Apolos, yawwaku pasussu punggu ni kanna patoma kina tiyimmi dangngu olidadi sawawi, takka yinna atta na bissu patanji amma pamai nggia, yinna banna maikaka ba opu kalonggana. MALLA PATODINA. ¹³Mangga wikki na, ndengiraka tinyangu tidalu pawai hallu ngguka sama tu mani dangngu pakkalua wuka. ¹⁴Tuamuwarika ngarandukka niparama mu, woluri tidalu mbussa. ¹⁵Yawwa kudappitami, oli dadi, cyimmi lakkasanggi ngara ndukka ni missi umma nai stefanus ba wua-wua kawungga ti akhaya dangng yidda mbadda patunnu wikkida tutumi pelayanan da tu marama ndoku nyala), ¹⁶kapiani yimmi mangngu bamanundu ti tu asama yidda dangngu ti tu maparaya ramma dangngu ma manggula. ¹⁷Ku sannangu tukka ni mai dai stefanus, forturatus dangngui Akhaikus mabba yidda mbadda pamattu danika paniri etta opu nati yimmi. ¹⁸Mabba, yidda da pamaringngi ni ngasu nggu dangngu ni ngasu mu. Tuni haika dai, tau ndarra situ tu tuni yidda ndo. ¹⁹Kalembu tumatua-kalembu tu matua ti asia da patoma nggi ni malla turuni yimmi. Akwila dangngu priskila da patoma nggi ni malla mamita dalunai mari ti yimmi, karangnga ndarra kalembu tumatua ti umma da yidda. ²⁰Ngarandukkadda oli dadimmu sia da pangindinggi ni salam da ti youna. Patomaddai ni salam wali ti satuu dangngu ti sawi wainggi ni pangujju singirra. ²¹Yawwai, Paulussa, ma tulissanggi ni salam wainggi ni lumma wikkinggu. ²²Ba okakka tuu ma atta bussanni Muri, yinna na terkutukka. Oh Muri, pamainauwu hammi ! ²³Ni Anugrah nai Muri Yesus na pakka li kalogagummi. ²⁴Nippa bussanggu nimma koru magagummi ti dalu ngarannai Muri Yesus Kristus. Amin.

[[ayt.com/1kol]]

2 Corinthians

Chapter 1

Tabi Wali ti Paulus ¹Paulus, stu rasul nai Kistus Yesus nippa wukku nai Allah dangngu Timotius, olidadi da yitta, tutuda kelegu tu matua nai Allah ma o' na ti korintus olida ngaradukka tu ma warasa mo o' na ti ngaradukka Akhaya. ²Nippa namu kawatumu dangngu nippa busa langngu tukka walini ti Allah amada yitta dangngu muri Yesus KristusNi Panamu Nai Allah ³Napamaringngi muri Allah dangngu ama murida yitta, yesus kristus, ama malallu panamuna dangngu Allah ngaradukkani nippa anyina, ⁴Mappa gogama yami ti dalu ngaradukkani sadukkama yami kapiani yami mannu bamma goga dangngadarra yidda ma o' na ti dalu mattu-mattu sadukka, dangngu gogama yami wikki goga nai Allah. ⁵Mabba, samatuni sadukka-sadukka nai kristus ma lallu dangu ti daluma yami, tu hai mannui ni gogama yami malallu dangngu waliti Kristus. ⁶Nikki yami bamma saedukka kakka, ngera go kaddai ni kawattu goga dangngu muripamu. Aita, nikki yami bai pagogama, ni ngera go kaddai tutu gogamu, maramma ti dalu manakkuna ati ti panu sadukka-sadukka ma ni dabbana, nippa paddama yami mannu. ⁷Nippa mannuna yami yi yimmi go mi pakkalua mabba yami malakasanggi mabba langka apalinni yimmi bai teki kawattu ti dalu sadukka-sandukka ma yami, tumi hai nammu ni yami ma teki kawatu ma yami ti dalu gogama yami. ⁸Baku olidadigumi, yami attama bussama yammi bai atta lakkasanggi ni ngera sadukkama yami nimma wannama ti asia. Yami lallu ditamai risi waliti kaluama yami nikadai yami mappa ngaddanggi

ammaka pa muripa. ⁹Baika, yami o' hukku pamati ti dalu sada wikkima yami kapiani yami attama wai ni sada wikkima, takka sange kassa ti muri Allah mappa kaddi tu mati. ¹⁰Yinna badda pasallanamaka yami waliti mati mengerikan mamaginggilla go dangngu engu na sullu pasala bali gamma yami ti yinna mamannugi yami mabba yinna engu pamuripa mannu namma. ¹¹Yimmi walli kai gota gamma ti dalu sabayami kapiani dangu mappa osa ti pannu ngarama yami mabba ni panamu pa'ayi payammi ti yami mulla tai sabaya-sabaya tu dangu. NA WUNGNANI PAWUKKU NAI PAULUS ¹²Giagi ni pakkalada ati dangngama yami, ni pa'eta waima mata atima yami mabba yami muripa ti pannu tana gia, parisi punggu ti sada ni yimmi dangngu mappa walli atija dangngu masingira waliti Allah, atta ti dalu lakkasa pannu tana, takka ti dalu panamu nai Allah. ¹³Mabba yami atta ma tulimagi ni ngera-ngera sawawi ti yona sigilani nippa kolimi banni bacca dangngu bai lakkasanggi. Yauwa ku mannungi mi engu lakkasani ngaradukkani, ¹⁴Samatuni yimmi badda lakasanggi sawawi ni ngerama yami, mabba yami kadda paakalada ati dangngamu. Samatu mannuni yimmi kadda pakalada ati dangngama yami. Ti laddu nai muri Yesus. ¹⁵Ti dalu wai gia, yawwa ku wukkuib kakku manyulu pamai ti panyiamu kapiani yimmi bai kolina panamu pappa dua wai na. ¹⁶Yauwa ku wukku mai pangadami ti dalu salakugu ti makedonia, baisaka ku sullu bali waliki ti yimmi bakku bali waka ti makedonia kapiani yimmi bai gataga ti dalu salakugu ti Yudea. ¹⁷Abba tunihai takka dangngu bingukanggni bakku wukku ni ngerani go? aita, takka nippa wukku kangguni ni pata pannu tana kapiani yauwana ka pakarangnganari ni "o,o" dangngu ni "aita-aita" ¹⁸Sama tuni Allah mappa walli atinja, nippa takkima yami ti sadamu atta na amai ni "o" dangngu ni "aita". ¹⁹Mabba, ana na Allah yesus kristus, pappa torima dalumi yimmi waliti yami, ma waliti yauwa Silas, dangngu Timotius, atta ni amai "o" dangngu "atai" takka "o" ti dalu nai yinna. ²⁰Mabba, ni ngaradukkani tura jaji nai allah ni kaddai "O" ti dalu nai Kristus, mabba tuni hai dai, waliti yinna, yami wunda massa "amin" yami tutuni pa'osai Allah ²¹Dangngu Allah mappa mannu ma yami makarangngagumi yimmi ti dalu nai kristus, dangngu ma baddaq yada we maringngib, ²²Ma badda tanda yitta dangngu ma badda yada Ngasu Matua-na ti da ti dalu atida yitta nippa mandungnga waida. ²³Takka, yauwa ku kayekani muri Allah kanna tau'i eta mata kawattu dewagu matta tutu maga wikki ti sadami yimmi, yawwa atta ku sullu maipu ti Korintus. ²⁴Takka atta yami walli ma pareta ti pannu ati waimu, takka yami kadda ma ramma karangnga tumi tutu egi atimu mabba ti dalu ati waimu, yimmi ni mandunga padengira.

Chapter 2

¹Ni kaddai yauwa badda posagussa ni kawattu sada wikki gu mabba yawwa attaku sullu mai mka ti yona ti dalu sadukka. ²Mabba yauwa kakka mawolui nippa sadukka dangngami, hengaka ma woluwa pa goga dangngagu. Sigilani yinna ma badda woluga poassadukkagu ?³Yawwa ku tulisagi, sama tuni nippa badda passa lakugu, kapiiani bakku mai kawaka, amba ku tomagumim bai sadukka waliti yidda mabba etakassa mappa dewi nippa egi dangngagu. Mabba yauwa ku mannugumi ngaradukkami mabba ni gogagu engu gogami yimmi dabba. ⁴Waliti sadukka ma dangu dangngu ni paddisa ati, yawwa ku tulisagi ti yimmi dangngu janjara we mata, kanna sadukka atta lung guma, takka kapiiani yimmi bai lakasanggi nippa bussa nimma ogi ti yauwa kawattu ni yimmi. AMBA PATUNDUMANI NI OLIDA MAWOLU DOKU JALA ⁵Takka, ba o'kakka ma wolui ni passadukka dangnga, yinna attana wolumai nippa sadukka dangngagu takka o dirrani kapiiani yauwa attaku parisi tutumi yimmi dabba. ⁶Tu sama hai kakka, bai panamu kannisa marisi padangngu waliti yimmi tutusa ni taguna. ⁷Mabba tuni hai kassa, yimmi kai pabalina nisi padassa ba atta keri lolu o dangngu pawabai yinna kapiiani tu sama yidda amba tadanunga ti sadukka ma lallu sopatana. ⁸Nikaddai yawwa ku jukkaranggumi yimmi kai patanggassai nippa namu mu ti yinna. ⁹Mabba, ni kawattu go mannu, yauwa ku tulisanggi ti yona tuni hai kapiiani yauwa bakku koli palakkasanggi ni tadani, mi manundu dabba kakka ti dalu ngaradukka dabba ni ?¹⁰Stu pa atta keri lolu ni yauwa atta ku kerilolu mannu marra. Mabba, pani nippa atta kerilolugu, nikki o kakka pa engu kerilolu dangngagu, bakku pasalaku kassa tutumi yimmi ti saganai Kristus. ¹¹mabba tuni hai kassa, katalliku engu atta pappa utumai waliti yitta mabba yitta ta lakkasanggi nippa wukku-wukkuna. Kawaisuka Dangngu Ni Dassa Nai Paulus ¹²Bakku tomawaka ti troas ku wewaranggi ni ngaranai muri kristus dangngu bakku toma ti malowi mamabuai kawatu ti dalunai muri. ¹³Ba atta opu dassa ni kawatu ngasu matua mabba attaku patoma dangngapuni titus, ni oli dadigu. Ni kaddai, yauwa ku dangngi salaku waliti yidda dangngu ku salaku ti Makedonia ¹⁵Takka, ku pammalangi muri allah, ma engu kopama yami ti mamannangu ti dalu nai kristus dangngu malolukai nimma busitta ni lakkasana yinna ti ngaradukka panyia, li ma yami. ¹⁴Mabba, yami kadda ma busiritta nai kristus kawattu nai Allah ti paduada yidda matangngu mallasa. ¹⁶Kawattu ma sdtu, yami kadda ma bu mamati tutu ma mati, dangngu kawattu ma sawawi ba muripa tutu ma muripa. Takka, hengaka ma pakkaliangi tutu ni ngera-ngera gia ? ¹⁷mabba, yami atta samatuni tu dagu sawawi, ma battagi ni panewi nai Muri Allah. Takka ti dalunai Kristus yami mappa newi ti saganai Muri.

Chapter 3

¹Appa linni yami ma wungngagi nippa osa wikki ni sada wikki mannu? Aita, samatuni pirra-pirra tu, appa linni yami maketapunna karata pa 'osa wai tutumai ma aita waliti yimmi ? ²Yimmi kadda karatta ma yami mappa tulisana ti dalu ati ma yami, palakasama, dangngu pabaccama ngaradukka tu. ³Yimmi tai patakkanggi mabba yimmi kadda karatta nai Kristus mippalayama yami, nippa tuligi atta dangngu we malli, takka dangngu ni ngasu matua nai Allah mamunupa, atta ti pannu loh-loh watu, takka ti loh-loh watu, takka ti loh-loh ati da tu⁴Ni ati wai samagia nippa ketama ti sada nai muri Allah li ti Kristus. ⁵Atta yami walli dangngu ni sadama yami waliki, ma madda pawukkui nimma dadi waliti kalitta wikkima yami, takka ni kaluama yami waliti muri Allah. ⁶Nimma badda woluma yami bamma pakkalua tanggu ngindi ni tura jaji uddi, atta nippa tuli, takka walini ti ngasu matua.mabba, nippa tuli go na papappai, takka ni ngasu matua mappa muripai.Pa Paosa Kalada Wali Ti Palayanai Ngasu Matua ⁷Takka, nikki palayana mangindi pamati dangngakassa, dangngu ni huruf-huruf patulis ti kapatala watu go na mai waing pa;osa, labba toma sajuta israel attada piamani badda kaddurai ni ngora nai musa. Mabba ni pa'osa go, ni kassa ti rasi go ni pa'osana badda pakkarabukaranissa. ⁸Atta ni amai mippa laya nai ngasu matua nama ona pa'osa ma sulu nisis pakalada wali ?⁹Mabba nikki palayana mangindi tiukku ma ona pa'osa, mappa nisi walina palayana mapullupia go ma atta jappu ti dalu pa'osa. ¹⁰Ni kassa pani nimma manyulu samani mamuliai, ti dalu ngera gia atta da sullu pa'osama mabba nippa'osa. ¹¹Mabba, nikki mapakkaratukanna go na mai waina pa'osa pappa nisi walina ma atta jappu go ti dalu pa'osa.¹²Mabba, bakoligi nippa mannu samanigia, yami ma waigi nimma pullupia makalada. ¹³Dangngu atta samana musa, ma kaloburanggi ni ngorana kapiiani lakawa-lakawa israel atta da toma pa'etai ni jappu waliti pani nimma pakkaratukanna go¹⁴Takka, nippa ngadda da yidda badda pawatu nissa. Toma ti laddu gia, ti dalu bacca- bacca tura jaji ma mema, kalodurra mappa sama ni kaloburra go mudda ba dadikanggi. ¹⁵Labba toma ti laddu gia, ba toma ni bukku kalada nai mussa ba baccai, ni sisa kaloburra na todi ni atida yidda. ¹⁶Takka, ni rasi stu-stu ba pabalina ti muri, ni kaloburra go enga dadi kanggi¹⁷Muri yinna kadda ngasu matua dangngu ti panyia ngasu matua muri o' ni ti yinna ni kaloga. ¹⁸Dangngu yitta ngaradukka, ma atta pakkaloburamana ngora nappa kaninnu ni pa'osa nai muri, tangngu wungngagi ti sada mappa sama waliti pa, osa ti pa'osa, sama nai muri, yinna kadda ngasu matua.

Chapter 4

NI PAKKALIANAI PAULUS TU DALU PALAYA NI LI NAI MURI ¹Mabba tuni hai dai, wali yami bamma koligi ni palayana gia , sama tuni yami bamma kawu nippa ayi nai Allah yami attana marrasa ati dangngagnanggi. ²Takka, yami matullaranggi ni ngera-ngera makkatuni nippa makaya dangnga, attama salakuma ti dalu waina palapina , atta pakkawassumai ni panewi nai Allah, takka ti sabali hai panewi mai nimma pullupia, yami mappa takka wikkima yami wikki ti ati warasa ti ngaradukka ti saganai muri Allah. ³Lappa, nikki injila ma yami nappa todi punni, injila go nappa tiddi ni tutu yidda ma enga mosuda. ⁴Ma ti paduana,pannu tana gia ma badda pakkabolara mippa ngadda da yidda ma atta wai kapiiani yidda attada koligi pa etai nimma wailangu kemuliaan injila nai kristus, mabba yinna kadda ni sada nai Allah. ⁵Mabba, yami attama patomagi ni ngera wikima, takkai kristussa yesus ma dadi muri dangngu ni sadama yami ma tanggu ngindi mullanai Yesus. ⁶Mullana Allah, ma panewi, “amma ammuja ni wailangu banna wailangui waliti makapattana,” badda wailanguni ti dalu atida tutuni batta ya darra mawailangu palakkasa ngerani kemuliaan nai Allah ma o' na ti sada-nai Kristus Yesus. ⁷Takka, ni ngaru gia yami maketadi ti dalu kaseni tana rara kapiiani ni jibu jabu go mawalina ti Allah dangngu atta wali mannai ti yami wikkima. ⁸Yami da nakku gamma waliti ngaradukka karasa, takka attama kapiatuma yami na bingu, takka attama jappu gamnga kura. ⁹Yami da leku tunnu ma, takka attana amma gamma yai di betigamma, takka attada pamosuma. ¹⁰Yami ngindi pangalai ni amti nai yesus ti dalu kalittama yami kapiiani ni muripa nai yesus mannu kaloluka mannui ti dalu kalitta ma yami. ¹²¹¹Mula yami, mamuripa gia, enga da ya pangala damma ti mati mulla nai yesus kapiianai muripa nai yesus mannu kalolukai ti sadama yammi ma irraka gia. 12 Tunni hai kaddai ni mati na rammai ti sadama yami, takka ni muripa na rama ti sada mi yimmi. ¹³Takka,dangngu bakuligi ni ngasu matua atiwai mappa sama, samani pa badda tuli, “yauwa ku wai, mulla ni go, tunni hai dukku panewi wa” yami mannu ma wai dangngu mullani go, yami mappa newi mannu. ¹⁴Mabba yami malakkasanggi mabba yinna, ma badda pakaddi nai muri yesus, enga pakaddi mannu namma yami kaddi karangngani muri yesus dangngau enga ngindi namma yami karangnga gummi yimmi ti saga-Na. ¹⁵Mabba, ngaradukkani ngera gia banna dadi tutu kawattumu kapiiani ni anugerah, kagusa nisi patukki ni tu dangngu, kanna dangngui ni pamma langimu tutuni kemuliaan nai AllahMURIPA WAIGI NI ATI WAI ¹⁶Ni kaddai mappa mulla, yami attana marrasa pungngumai ni atama, langka ni sada tu rarama yami da sulu pawungngagi kira laddu. ¹⁷Mulla ni sadukka ma sausala ladu gigia, ni sisa na rammanai ni tutuma yami sisa jibu ma atta jappu kemiliaan mappa nisi waliti ngaradukkani. ¹⁸Yami attama eta o'amassa ngera-ngerani nimma sungnga takka ni ngera-ngera pa atta pa eta: mabba ,ni ngera-ngera pa eta ni kaddaio ma atta tarruna, takkaa, ni ngera- ngera pa etta eta ni kaddai ma atta jappu.

Chapter 5

¹Mabba yami malakkasanggi nikki kawarunga, ni panyiada ti pannu tana gia bappa tawesarai, yitta ta koligi ni sisa umma waliti Allah, sisa umma nippa atta wolu waina lummu, ma atta jappu ti surga. ²Batta engapunda ti kawarunga gia, yitta ta mangelu mulla yitta ta busa papakinggi tutumi madassa ti panyia-panyia da yitta. ³Mabba, yitta ba tangnga engu punda atta sulu badda tomada batangnga kaloluda ⁴Batta engu punda yitta ti kawarunga gia, yitta ta mengelu dangngu ta di tai mabba yitta atta mimmura ta kalolu takka kamangngu kalambida kapiiani ma atta fana nakaballunggi ni kawattu muripa. ⁵Hallu, yinna mappa sadiada yitta tutut ni ppasaga gia yinna kaddi Allah, ma ya dai ni ngasu matua ti yitta pappa tada wai. ⁶Mullani go, yami ma makkuna pannu ati dangngu malakkasa wikkina mabba yami ba o' gamma ti umma ti kalittagia, yami o' gamma ti sabalina muri. ⁷Mabba, yami muripa ta waina ati wai atta mulla etamai. ⁸Takka, yami muripa nakkuna pannu ati dangngu risi pabussaggi ta engana ti sabali kalitta gia baisaka engu karangnganai muri. ⁹Mulla tuni go, yami maramma pakkalua kapiiani yami wannana ti yinna, aita yami ma engu na ti umma gai aita haigamma ti sabali liwu. ¹⁰Mabba, yitta ngaradukkada engu pasagadanda ti saga sadara wallinai Kristus kapiiani stu-stu badda koli baligi ni ngera-ngera passalakuda ti dalu kalittada. Samatuni pani nippa badda passalakuda, nita ago ma adassa dangngagu ma atta dassa. Pangindi Nimma Dassa Wali Ti Allah ¹¹Mulla yami malakkasanggi ni wukku madauta dangngani Muri, ni kaddai yami kappa mandungai ni ati wai na ni tu sawawi. Takka, yanai badda etai ni ngerani Muri AllH dangngu yauwa Ku mannunggi eta mannu ti ati dikkumu. ¹²Yami atta ma sulu ramma massa ni paosa wikkima yami ti sadamu, takka yami mayagu kaloga tuttu paisa ti sagama yami, dangngu tuni hai sa, yimmi engu o siimani tuttuda yidda ma o'gi wikki ti ndesa ngera-ngera sa da dangngu atta ti pannu pani ma o'na ti dalu ati. ¹³Nikki yami ma dadi sada wikkima, ngera ni go yinna kadda tuttu nai Allah. Nikki yami ma dadi sada waikkima, tuttu kawattumu. ¹⁴Mulla panamu nai Kristus ma oligamma yami bamma teki'gi kira mabba nikki stu banna mati kawattu ngaradukka, ni kaddai yidda ngaradukkada da mati. ¹⁵Dangngu, yinna na mati tuttuda yitta dabba kapiiani yidda mamuripa atta da sulu muripa tuttu sada mesa madda, takka tuttu nai Yinna ma badda mati dangngu ma kaddi bali mullada yidda. ¹⁶Mullani go, wali hallu yami atta malakkasamanna stu takka makeri ni pata sadana, langka yami ma badda lakkasamai Kristus ni pata dadu tu, takka hallu yami atta ma sulu kiramai Yinna samatuni go. ¹⁷Takka, hegai ma'ona ti dalu nai Kristus, yinna kadda ma dadi wuddi ngera-ngera ma tarruma pa badda langnga, etaka, ngera-ngerama wuddi badda hammidi. ¹⁸Ngaradukka ni ngerani gia ni kaddai ma walina ti Allah, mappaboluda yitta dangngu ni sada-Na liiti Kristus dangngu ma ya da yitta mappa jolada mappa boluda. ¹⁹Ni kaddai ti dalunai Kristus, Allah ma pa tomada ti pannu tana dangngu ni sada wikki-Na, dangngu attana kira omai ni doku-jalada dangngu badda wainassa ni li patomana ti yitta. ²⁰Takka, yami kadda pa palewa na Kristus. Allah na pa takkanggi ni pa kayeka -Na li ti yami. Yami malolukai ti yona wullanai Kristus, ya ni sadamu mu patoma dangnga ni Allah. ²¹Yinna ma atta lakkasana duku-jala badda pa downassa yinna ni dadi doku-jala mullada yitta kapiiani yitta na pa pullupiada Allah sadana yinna.

Chapter 6

¹Dangngu, ramma dangngani yinna , yami mannu panamugummi yimm kapiani amba kawijuwai nippa pabussa nai Allah dangngu ma atta o'sinna. ²Mabba, Yinna linna : "Rasi bakku panamuna , Yauwa kurangimi , dangngu ti laddu mannu mara , Yauwa Kugatagu ." botidannaka , hallu kaddai ni laddu mannumara go. ³Yami atta mayagumi katunjurra langka hega wali kapiani pa pajolana yami attada pa'akanggi. ⁴Takka ti dalu ngaradukka ni pata ma yami ma patakkanggi ni sadama yami ngera ba patomanggi ni lii nai Muri Allah dangngu nakkuna pannu ati ti dalu ngadukkani sadukka , kissunga, kapiatu, ⁵pawammaka, tama ti gallu, pakogarra, mayilla, atta pa maturru , majiuwu, ⁶dangngu bannu pawali atina, lakkasa, nakkuna ati, saudalla, Ngasu Matua, ni panamuna ma pawali atina, ⁷paloluka ma pullupiana , paketawainai Allah , bandilla mapullupia ti lumma kawana dangngu lumma kallii. ⁸Ni paosa dangngu nimma rissaka, ni patola dangu ni paosa, da pangaddanggi sama mapullupia. ⁹yami sama pa'atta lakkassa, takka ma pangarangu , samma matakki pamati, takka botidanja , yami ma muripa ; samatuni tuo pawammaka , takka atta pamatima. ¹⁰Sammani sadukkama , takka engama bamma goga, yami ma milla, takka mapadowi ni tu sawawi banna dedi, takka atta o'ama ma o'gamma, takka o'dabba ngaradukkanarri. ¹¹Yami badda wukki makka ngada ti sadamu, ha tu Korintus , ni atima yami na wailangui. ¹²Yimmi atta pawolu manggumi padirra tuttu ma yammi , takkaa yimmi padirra dangngagi ni ati wikki mi . ¹³Hallu tuttu pa pani ma sama ..yauwa ka panewi sama tuni ana-anagu pakalada dassa ni atimu.Ni papana Ma Atta Patuttuna ¹⁴Amba dadi papa ma atta patuttuna dangngu tu-tu ma atta pawai mabba, ni pasama pstikkassa ma'ona tipadua ma pullupia dangngu ma atta dassa? Aita , mappa sama pani sa nimma o'na ti padua mawailangu dangngu ti kapatta? ¹⁵Ni pa pabolu panisa ma o'na ti Kristus dangngu ti Baniel ? Aita, kawattu panisa ma o'na ti tu ma pawai dangngu tu atta pawai? ¹⁶Dangngu , pa pabolu panisa ma o'na ti padua Ummanai Muri dangngu ma sabara ? Mabba yitta kadda Ummanai Muri Allah mamuripa samani panewinai Muri Allah, "Yauwa engagui ti dalu dai yidda dangngu salaku ti jongada yidda , dangngu Yauwa enga dadi Allahda yidda. dangngu yidda enga da dadi umatangGu. ¹⁷Mabba tuni hai , "lusamika yimmi wali ti pafuada yidda , dangngu pasewamikka " linnai Muri "dangngu, amba ketamanggi pani nimma atta dassa , ni dai Yauwa Ku yemami yimmi," ¹⁸Dangngu , Yauwa Ku dadi Ama tuttumi yimmi , dangngu yimmi kai dadi ana-anaGu mani dangngu ana-anaGu kawinni" tuni hai ni pabewi nai Muri , ma kalada taguna.

Chapter 7

¹Mabba yitta ma kabangngagi ni tura jaji gia, ha pappa namu , maika yitta katta pawarassa wikkina wali ti naradukka ma'iraka ti kalita dangngu Ngasu Matua nappa tangnga pabolu padassagi nimma warasa ti dalu madata dangngani Muri Allah.Goga Nai Paulus ²Yagama payia kawattuma yami ti atimu , yami attama jala langka ti hega pungngu. Attama purussama langka hegai, dangngu attama tekima utu wali ti hega pungngu. ³Yauwa atta lungguma gia tuttu kappa jalawu, ba atta patomapui , yauwa badda lungguwakka ti yimmi mabba yimmi o'gimi ti dalu atima yami, tuttu mati pakkarangngana dangngu muripa pakkarangngana. ⁴Ni ati waigu nakalada ti yimmi , ni kalada ati gu ti sadami yimmi , yauwa dirrani nipawaba , yauwa nawappa sobuni ni goga ti dalu ngaradukka ni sadukkama yami.⁵Parisi tanani , bamma takkaka ti Makedonia, ni kalitama yami attama kolimanisa ni madangu, takka ni jarra wali ngaradukkani , yinni go ni pasanggana wali ti sabaliliwu dangngu wali yami wilki. ⁶Takka , Allah nappa wabba tu ma sadukka kira, na pa mabba ma yami dangngu ni wainai Titus. ⁷Atta damakiani ni maina , takka mulla ni pa wabbana baisaka yami attama sadukkakika ti ngerami yimmi , samatuni ni palolukana yinna ti yami ni ngera mimmuramu , sadukkamu , katonggalamu tuttu gu yauwa kapiani yauwa taba goga.⁸Langka yauwa badda wolugumi bai sadukka mullani ni suratagu go, yauwa attaku sadukka ati dangngamanggi, langka yauwa badda taugussa ti ati , go mulla yauwa ku etai mabba ni surata go nassadukkai ni atimu langka attana tarrumani. ⁹Hallu yauwa ku goga , atta mullani yimmi bai sadukka na wanna dangngagi ni pawukkunai Allah kapiani yimmi ambada parugimi ti dalu ngera pani kassa tuttuma yami. ¹⁰Mabba ni sadukka mawannai ni pawukku nai Allah ni sini Maria wissi Maria lumma pa'atta sullu pangadda baligi dangngu nakatowanggi ti pamuriapa dangnga.¹¹Mabba , boti padassa danja dangngu langutakka ni sadukka masamanggi nippa wukku nai Allah go na rammai ni kawattumu mawali atigi makalada, ni tadani mabba yimmi attami jalama , atta pa banima , ni madata , mimmurra , katanggalla dangngu ni papani . Ti dalu ngaradukka ngera , yimmi badda o'ka tada mabba yimmi atta mi jalama ti dalu ngera gia. ¹²Langka yauwa kutulina surata ti sadamu , ni ngerani go atta tuttu da tu mawolu jala dangngu atta tuttumannu maddai tu pa pajalada, takka kapiani ni pawali atimu ti sagama yami ka panewi ti sagamu ti saganai Allah . ¹³Ni kaddai mappa mulla , yami attama sadukkama Ti sabali pawabbama yami go , yami risi pagoga wali ti pannu goga nai Titus mullani ngasuna badda patanggasa nisa yimmi ngaradukka mi. ¹⁴Mabba, nikki yauwa pa'osagumika yimmi ti sadanai Titus , yauwa attada pakayamawa . Takka , samatuni yami ba limma ngaradukka dabbani ti youna tidalu ma pullupia, tumannuni ni pa'osama yami ti saganai Titus ni tada pullupiani.¹⁵Dangngu ni pabussa ti sadami yimmi na taba kaladai , banna sullu namu kassa yinna ngaradukkani appa linni yimmi bai jamburrai ni maina waina madata dangngu kadandaka. ¹⁶Yauwaku ku koga mulla ti dalu ngaradukka ngerani yauwa ku koligi ni ati wai ti dalumi yimmi.

Chapter 8

Pakbuadi Ni Kolaka Pamama Pabussa Tuttu da Tu-tu Warasa ¹Hallu, bakku olodadigumi, yami mabussanggi yimmi kai lakkasanggi ni ngera panamunai Allah ni pa badda yana ti kalebu tu matua ti Makedonia, ²Mabba ti dalu madangu ni uji sadippala , ni lappasa ni goga dangngu ni lallu millada yidda badda jibu jabu ti dalu ndendi bela ati da yidda. ³Yauwa kueta waigi mata mabba yidda ma ya sama dangngagi ni ni kaluada yidda , malla narisi dappusa wali ti kaluada mappa wali ati nai wali ti yidda wikki. ⁴Yidda nda ndengi palanggu takka ti yami ni pamalangi kateki kawattu ti dalu pajolana tu-tu warasa. ⁵Dangngu ni kaddai ni pasalaku ndai yidda , atta samatu amai ni pa mannu ma yami , ti kawungnga-wungngani , yidda nda ya ni sada wikkida yidda ti Allah, baisaka ti yami ni pa wukkunai Allah. ⁶Yami ma njujai Titus, samatuni yinna badda pakkawunga nassa , tuni hai mannu yinna banna baisai ni paramma ni panamu gia ti padua ni yimmi. ⁷Takka , na sama gumi yimmi ma joburai ti dalu ngaradukka ngerani , ti dalu ati wai , panewi, lakkasa ti ngaradukkani ni pa ramma dangngu ti dalu panamumi ti yimmi bai majobura ti dalu panamuna gia. ⁸Yauwa atta kutakkimai ni ngera gia ngera samma paretagui , takka tuttu uji lii mappa langngu takkana ti tu sawawi ngera ati bela ni pa namumu. ⁹Mabba, yimmi malakkasanggi ni pa namu nai Murida Yesus Kristus , mabba languka yinna na ndendi, yinna na bussanggi ni milla tuttumi yimmi kapiiani banna li ti millaNa, yimmi kai ndendi. ¹⁰Dangngu ti dalu ngera gia, Yauwa ku ya ni pangaddanggu , ngerani gia o'kadda tuttu pa utumu ,ma wali nasata'wuna, yimmi atta da'amani bai pasalakui ¹¹Takka hallu kai baisa mannu kassa ni pa ramma go kapiiani banna pasama dangagi ni pawali atimi tuttu ni ba baisa pani ma o'na ti sadami yimmi. ¹²Mabba nikki o' wukkumi bai ya, ni pa ya go enga da kauwi, ni pungngini pani ni ma o'na ti stu-stu , dangngu atta pa pungngi manggi pani ni ma atta o'na. ¹³Ngera gia atta tuttu ka pasaleli ni tu sawawi dangngu ka pabuatuni yimmi, takka kapiiani banna pasamani ni ndita. ¹⁴Ni kaddai ni risimu hallu kanna tuttugi nimma atta o'na ti yidda kapiiani ni risida yidda nimma hammuna kanna tuttugi nimma atta o'gi ti yimmi. Dangngu tuni hai o' samma buatuni. ¹⁵Samatuni ni pa tuli Bukku Mbisa , "Tu ma pakabua padanguna , takka atta narisimanai , dangngu tu ma pakabua sadukkaka , takka attana kapiatuma".Da Palewai Titus ¹⁶Takka, pa'osai kawattu nai Allah ma tauwui ti dalu atinai Titus ma pawali atina ma sama dangngani ni ma o'gi ni pa lutagu ni tuttumu. ¹⁷Mabba , yinna atta da'ammani banna kauwi ni pa takkima yami , takka dangngu ni pa wali atina ma kalada , yinna banna mai ti yimmi waina ati wikkina . ¹⁸Ma karangngani Titus, yami ma palewai ni olidadi pa paosa ti padua ngaradukka kalebu tu matua ti dalu ngera patomanggi ni Ijila. ¹⁹Atta da'ammakinni gia , yinna da pedi mannui ngara yidda kalebu tu matua ka salaku pa karangngagamma yami ti dalu patonggi ni pa namu go. Ni pasakuma yami tuttu ni bamma ngindi ni pamalangini kawattu nai Muri dangngu tuttu ka patakkanggi ni pa wali atima yami. ²⁰Yami mamagagi langngu takka kapiiani amba o' tu ma mibbi gamama yami ti dalu ngera pa ya ma kalada pa paboluna yami gia. ²¹Yami ma pasalaku pa kaluagi pani ni mapullpia , atta da'ammakinni ti dalu pawukku nai Muri, takka ti dalu pawukku mannuda tu rara. ²²Dangngu, ba olidarra yidda , yami ma palewai ni olidadima yami ma badda kalli waimai dangngu na pullupiai banna rammi ti dalu ngaradukka ngera . Parisi tanani hallu yinna lallu rammi mabba yinna ma ketanggi ni ati waina makalada ti sadami. ²³Hallu ngeranai Titus , yinna kadda ni pa padangu ni oli rammagu ma mangngngu si na tuttu mi . Takka ni ngerada olidadi sawawi , yidda pa pakewada kalebu tu matua , sisa pa'osa tuttu nai Kristus. ²⁴Dadi, patakkanggi ti yidda , ti saga kalebu tu matua , tada panamuni dangngu ni kalada atina yami mullni yimmi .

Chapter 9

Pa Patullu Tuttuda Ma Keri Yesus ¹Ni malangngu takka , yauwa atta ku sulu palu ammake ba tulina ti yimmi ngera ni pa patullu tuttuda tu nai Allah. ²Yauwa ku lakkasanggi yimmi bai bissu pa patulluna . Yauwa mbadda akunggu raka tu Makedonia . Yauwa msbadda pekanggu raka yidda ba yimmi ma ti Akhaya mbadda sandia ka walli ti tau yenamaina . Dangngu ni wukkumu ni psyulluna mbadda sandia mannu da yu sia ba tulluna. ³Takka, ku palewara nyuwwura ndo ti yimmi , ka piani ni aku ma yammi amba na li lokui . Ku mbussanggi yimmi bai sandia pullupia takka sammatuni ni pa mbadda panewigu. ⁴'Ba o' ka tu walli ti Makedonia ma mai karangngangga , dangngu yidda datomanggumi ba attai sandiapu , yami makayamassa. Yami makaya mabba lallu pawai ma ti yimmi dangngu yimmi mi Malaya dangngu. ⁵Tunihai , Ku pangaddanggi tuttuni ba palewarra nyuwwurs ndo manyulu wali ti yimmi . Yidda ka ma sandiari ni pa ya pa mbadda jannji mi ka mbadda sandiarika ba ma takka yami . Dangngu ndo , ni pa ya mu ma pa wali atinai , atta ya dangngu pakassa alma mui . ⁶Namu sa nggia: "Tu ma pamulla sadukku ka na puppu sakuddu ka , dangngu tu ma ma pamulla dangu na puppy dangu. ⁷Tu stu banna ya kaka , manna ya waina bela ati . Ambai ya da ni ka banna millakassa ni ati. Tunihai mannu , ni tu amba na ya da dangngu paksa. Allah na namu ni tu na ma ya dangngu ndassa ati na. ⁸Dangngu I Allah na ya maringngi malala ma pa to wu talingngana ti yimmi , marisi walli ti pa bussami , kappa ba atta o'ma kurangu . Yimmi kai mamggunggi marissi walli ti tuttu , tuttuni ni paramma madassa. ⁹Sammatuni pa takkini ni Mbukku Kalada, "Yinna na ya ti tu milla dangngu bela ati ; dassa ati - Na mandungai lappa-lappaka". ¹⁰Allah na Sandia winning ma sabbara na dangngu ya kambamba pa pangaa. Allah na sandiari ni paralu mi dangngu patamba nggi kapiiani bakolinggi ka puppy kalada walli ti ns dassamu. ¹¹Allah na mawolu mi bai dedi ti ngaradukka pani widdi kei ndaddi ya ti ma kalongga. Dangngu ni pa ya mi malii ti yami tu da pamalangi Allah. ¹²Urrusa ni nggo ma langngatakkai ba tullu na tu mai Allah. Dangngu attadari nggo amma pa urussamu . Yimmi nggo patamba dangu mannu mai ni pamalangi I Allah. ¹³Pa urussa ni pa salakumu nggo tanda hai walli ti pamannu mu . Tu da paosai Allah mabba yimmi mi manundu nggi ni langi ma ndassa ngeranai Kristus , ni pa mbadda takki mu pa mbadda waimu . Tu da paosai Allah mabba walli ati mu bay ya wu ti yidda dangngu ti ngaradukka da tu. ¹⁴Dangngu ba da sabaya , da sabaya kadda piano ba ka dangngu mi yimmi. Yidda da padda nggi hai mabba Anugerah nai Allah ma kalada , pa ya ti yimmi. ¹⁵Pamalangi Allah mabba ni pa ya - Na pa atta pia ba tarasa wainggi patakki .

Chapter 10

Tara Bani Nai Paulus Ma Wali Ti Allah ¹Yauwa na Paulus, yauwa wikki ku moli waiggu malijangu dangngu maradda ati nai Kristus . Yauwa ma atta mabani ba patabbuka dangngagu , takka bani bakku malerugu. ²Ku dangngi wu kapiani ba tangnga mainggu, atta ku parlu mana ka mbani waina pawai banna wainggi yinni ku pakiranggi ba mbani lawara pipirra tu ma kattuina yami muripa ti sada tu rara. ³Ni muripana, sada tu rara makadaï , takka attama lummu am manggi ni pata tu rara. ⁴Mabba, ni pa patauwai ma yami atta walli ni ti tu rara amma , takka walli ti kalua nai Ngasu Matua pamarubbuka wainarini benteng - benteng. ⁵Mapabulluraini pangadda-pangadda dangngu kira pani ma jangga ni pa pakaddi walli ti jangga ati nani tu ka papa dangnganggi ni patanda walli ti Allah. Yami matahandi ngaradukkanarri pangadda dangngu mapassadirranggi ti Kristus, ⁶dangngu yami na sandia pahukku ndi ngaradukkani nimaatta manundu ti rasini manundumu ba palondunggi. ⁷Elusa, ba pani ma o'na ti sagamu. Ba o'kaka tu ma akui ni ngerana ba tuttunai Kristus , amma ammunika banna pangadda balinggi ni magiana, samma tuni yinna ba tuttunai Kristus yami tunihai mannu. ⁸Mussu, bakku taukassa ni pekarisinggu bakku akui ni mabaninggu , pa ya nai Allah ti yami tuttuni ba pakaddimi yimmi dangngu atta wukku pa pamijja mi yimmi , yauwa atta ku makaya amma. ⁹Atta ku mbussa amma pa patakka wikkina samma tu ka yauwa ma pa madauta mi yimmi waina suratta. ¹⁰Mabba yidda da panewi, "surata-surata na tegas makadaï dangngu na sawattukarri, takka ni o'ni ti sada tu na malijjangu dangngu ni panewina atta na patuttu ammani". ¹¹Ammadarrka tu samma tu ndo kadda pangadda nggi nggiana, ba pani ni panewi ma ti suratta ba tangnga atta pakarangngagumi , samma tuni pawoluma ba tangnga karangnganda. ¹²Mabba, yami atta ma mbani amma ba pa sikkana aita wallika ba passamanggi ni ngerama yami dangngu pi pirra tu ma aku-aku wikkina . Tuni hai amusa , badda ukurai ngerada dangngu ni ngera da yidda wikki , yidda ndo atta da lakkasa amma pa tibarai. ¹³Takka b tuni hai, yami atta ma pajangga wikki amma na pa pani ni marisi walli ti dirrama yami , takka ni dirra pa mbadda pa pamandunggu nai Allah ni pa mbadda bawi ti yami , ni kaddai ni dirra kanna tomal lappaka ti yimmi mannu. ¹⁴Mabba, yami atta ma risi amma wali ti dirrama yami , samma tu ka yami ma atta tomal lappaka ti yimmi. Yami kadda ma kawungnga pungngu ni ma toma ti yimmi dangngu ni Injil Kristus . ¹⁵Yimmi mangngu ka atta ma pajangga wikki amma na ba risi ni dirrama dangngu pajangga wikki na ti onja jarra da tu sawawi , takka ni pamannu samma tuni ni oawaimu banna tumbui, wilayah ramma ma yami ti jonga mi yimmi kanna gailarai wali ni. ¹⁶Kapiani yami bamma patomanggi ni panewi ni Muri ti wilayah-wilayah ti sabalimi yimmi dangngu atta pa pajangga wikki ma ti pannu pani ma badda londuma ti wilayah pa ramma nanti tu sawawi . ¹⁷Hera ni ma pajangga wikki na amma ammu nakka banna pajangga wikki na ti dalu mai Muri." ¹⁸Mabba, atta tu ma aku wikki amma na matahana uji , takka ni tu ni pa akunai Muri.

Chapter 11

Paulus Dangngu Ratu Kawassu ¹Ku mannugumi, yimmi boti kaddaga ti dalu kabangnga kudukagu, dangngu yimmi ni dassa mi ti yauwa. ²Mabba yauwa Ku mills ati na ti yimmi, dangngu milla ati wali na ti ati mabba yauwa badda pa ummagumika ti stu mani. ³Tu wai ani hai yauwa Ku madauta tangnga naisama ni mandu mullani ni lakkasana na ongai Hawa tu Manny kadinnika ni pa pangadamu yo da pasorai wali ti ma tanji dangngu ni pa yami mu ti Kristus. ⁴Mabba yimmi maringngi ati kammika ba hammini ni tu ma mai dangngu na panewi ngerani Yesus sawawi ma paseli dangngagi pa panewi wai yami, ba aita kaka, bai kauwi ni ngasu ma sengana, nippa atta kolimi. ⁵Ba yauwakaka atta Ku bawama wali ratu kalada no. ⁶Langnguka atta lakkasa pa panewi, takka atta tu ni hai ma ti dalu lakkasa, mabba dangngu pattaka, yami badda pa takka massa ti yimmi ti dalu ngara dukkanarri ni pata. ⁷Aitaka panisa yauwa ma pa salakui ni atta dassa tangu patabigu dangngu yimmi ka pajagami mabba yauwa ma pa peka ni ngeranai Allah ya juagumi? ⁸Yauwa ku palummudi kalembu matua, kalembu tu matua sawawi dangngu kauwi kasewa wali ti yidda dangngu ka ya gumi yimmi. ⁹Ba tangnga karangngagumi dangngu sadukka, yauwa atta ya amma gumi tagusa sa tu tu, ma mai wali Makedonia mi palodugai ni pawukkugu dangngu ti ngera sawawi ma dangu- dangu, yauwa kujaga ka ambi Ku yagumi Rita dangngu yauwa kupanggalai ni pata hai. ¹⁰Ba appa linni ni pullupia hai Kristus ti yauwa, pakalada ati dangngagu gia atta pawabba a pawa ammai mai ti panyia - panyia ti Akhaya. ¹¹Kaddi? Panisa atta kubussa magumi? Allah ni malakkasagumi. ¹²Ka tu ni ammuka, yauwa kupsaku pangalai pani ni pa passalskugu, ba tu ni haikaka koligui kaloga wali ti yidda ma wukkui ni kaloga kapieni badda kaloga sama tu ni yami badda paosada. ¹³Mabba, ni tu ma tunihai yidda ka ratu-ratu kawassu maramma ma palapina, Ma salaku kabuni sama tu ni ratu-ratu mai Kristus. ¹⁴Mabba tunihaika, atta da kattataka dangngu ammagi ngaradukka da tu maramma ti yinna, da kaballiku salaku kabunni ramma tu ni ma ramma ti pullupia sama tu ni maikata ma kabibaka. ¹⁵Mabba tunihaika, atta pa kapotuka dangai nikka maramma ti yinna da salaku kabuni sama tu ni ma ramma ma pullupia baisaka hai yidda da koligi dippada diranguni ni pawolu wikkida. Sadukka Hai Paulus Ngaranai Kristus. ¹⁶Sullu sadakka, wali yauwa lungguwakka "ambi sullu o' amma stu stu matakki yauwa gia Ku kabangnga mabba tu ni hai amuka kauwika yauwa sama makbangngawa dangngu yauwa kapieni bakku koligi kudukagu ni kalada ati. ¹⁷Pani palangngigu ti dalu wai ni pa kalada ati dangnga gia, yauwa atta lunggu ammagi sama tuni pawukku nai Muri, samatuni ti dalu kabangnga. ¹⁸Dangngu ni tu ma kalada ati na sama ni tu tolu, yauwa wikki na kalada no ati gu. ¹⁹Mabba yimmi lallu padowiimi ni ma dassa, ni pasannangu ati dangnga mi bai maringi ati mi ti tu kabangnga. ²⁰Yimmi mi maringi ati, ba o'kaka tu ma aita gu mi, masobami yimmi, ma teki waigumi itu, ma pajaga wikki na dangngu da tabba gumi ni ngorami. ²¹Dukka maka yauwa ba lunggu gumi yauwa kalunggukagu mi ka yimmi lallu mayaumi ti ma haina. Tu ni hai ka pa pani kadda ni tu sawawi pa kalada ati dangnga na yauwa bakku panewi kaka samma tu kabangnga yauwa Ku bani saba walina. ²²Pani yidda tu Ibrani? Yauwa wali. Palinni yidda tu Israelra? Yauwa wali, pani yidda umbukanai Abraham? Yauwa wali. ²³Pani yidda da bussani Kristus? Yauwa risi-risi wali pu yauwa ba ku panewi samma tu ma kalangnguwa, ni we kabutta gu risi padangui, kutama-lusa ti gallu, di palu - palu atta pa kira ammari, dangnga risi padangui ti takki pamati. ²⁴Wali ti tu Yahudi badda palimma wundaka yauwa bakku koligi pata kaballu kai na sisa palu. ²⁵padaula wuddana yauwa ba palu waiga uwi, sadakka badda tukku waiga watu, padaula wundagu ti kapala makandassa sisa kajidunga dangnga sisa laddu na waurawa ngalungnga ti tasika. ²⁶Dangnga ti dalu muripagu ba ku koligi ni mili ti loku wali ti tu ma pa lummuna, wali ti tu Yahudi dangnga ti tu ma aita Tu Yahudi, yauwa Molina jarra ti manua, ti marada kalada, ti tasika, dangnga sadukka wali ti anguwua kawassu. ²⁷Yauwa badda ramma - rammaguka, dangu ramma buatu, atta dakkanisa ni Java wikki, ni ma majiwu, ni maddu, sadakka daka ba atta o' pa ngaa, ti dalu maringngi dangngu ti dalu. ²⁸dangngu atta niki ni palolukagu, o'kadda wali ma tumbu ti laddu - laddu sawawi ni padita patagugu ti tuttuni ba pa yara waidi ngaradukkanarri kalembu tu matua. ²⁹Hera ni ma mayau, dangngu yauwa atta ku mayauma? Hera ni ma kaka dabu, dangngu yauwa atta ku sadukka dokuma? ³⁰Ni ka ba ku kalada ati, yauwa ku kalada ati wai ti panyia dadini ni ma yaugu. ³¹Allah dangngu ni amma nai Yesus pa paosa pangala - ngalana lakkasagi yauwa atta kawassu manggui. ³²Ti Damadkus ti bawa na sangaji Aretas ma botigi manua Damaskus kapieni badda wappawa yauwa. ³³Langgu ku tu ni hai yauwa da paburru ga da tau ti kalummata da pa doluga wali ti ana malowi ti karasa tembok lodu baku taburisa wali ti lummana.

Chapter 12

Walini Ti Tolunai Paulus ¹Yauwa Ku pakaladani atigu muskapu atta o' utuni yauwa Ku pasalu pangatai ni pa eta - etagu danu ni lii tura wali Muri. ²Yauwa ku lakasadarra tu - tu ti Kristus, ma sa kabullu pata tau na badda ngindi ti surga ka taulana , ba ti ati nai , yauwa atta ku lakkasa amagi , aita walika ni ka ba ti sabali ni sadana , yauwa atta ku lakkasa amagi , Allah ma lakkasagi . ³Dangngu yauwa atta ku lakkasa amani pa linnaka ka ni tu nia ni ka ba hai ni dali ti tiana aita walika ni ka ba hai ni ti sabali sadana , yauwa atta ku lakkasa amani Allah ma lakkasani. ⁴Yinna na dedikanni ti Firdaus dangngu na rangngi ni panewi-panewi pa takkina , pa atta piani tu rara ba takki. ⁵Tuttuna ni tu nia yauwa na kalada ni atigu, takka atta tuttugu yauwa mesa mai , yauwa atta na kalada mai atigu ba atta ma yau ka bussa. ⁶Mabba tu nia Hakka, ni ka ku bussa ka ga ni kapala ati , yauwa atta ku kambanga mabba yauwa ma panewi ni ma pullupia tu amu bisa yauwa ma pattui ka atta o' alma tu ma eluwa marisi wali wali hai panic ni pa eta da , ni pa rangida ngeragu yauwa. ⁷Tutti ni ba ku jagai yauwa atta lallu kalada ma ni atigu ti desa narri ni panewi - panewi malangu takka do . Mabba sa pungui ni Tara ni pa tau dalu tolugu, ni kaddai pa palewa nai kaballiku ma pa sadukkawa yauwa , Dangngu yauwa amba ku pajaga wikkina. ⁸Tuma ni gia yauwa ku dangngi ti Muri toma ti pada daula wundana dangngu kadda dunjakkaga yauwa. ⁹Ba tuni haika yinna na panewi ti yauwa ni we maringngi - we malalagu tutti my yoi mabba ni hakkugu na mattusa ti dalu bakka. Ba tuni haika yauwa risk pasannangura kalada ati dangngu ni hakkuna Kristus ka haigi ti yauwa. ¹⁰Ni kaddai hai , yauwa ku paddagi ni sannangngu ti dalu bakka , ti dalu jarra , ti dalu sadukka, ti dalu penganiayaan dangngu dalu sadukka dangngani Kristus, tangy mayaugu , ma ku pakkalua. Ni Bussa na Paulus Ti Korintus ¹¹Yauwa ku dadi bangngaka mabba yimmi mi ruduwa ti mahaina ba ni kassa yauwa musti mi paosawa yimmi mabba yauwa atta o' amma makurang ba pasamagi ti ratu-ratu marisi pa lakkasa. ¹²Tada-tada ma na etagi stu ratu badda patakkadi sa ti yimmi ti dalu ngaradukkanarri ni ma madangu tada pullu pia dangngu massa dance dadina. ¹³Ti pani patakkadi yimmi di pa padakami wali ti kalembu - kalembu tu matua sawawi. Sigilani ba yauwa atta ku lira tau padua ¹⁴Yiana , yauwa ku sadia bakku patoma ti yimmi pa padaula wunda waini dangngu yauwa aitari tagu ammaga yimmi mabba yauwa atta o' amma pa manyarragu ti ngawumi yimmi . Mabba yimmi kakka , lakawa atta piani badda pa kabuana Ngasu tutti inna-amada, takka innada ,Amanda ,tuttua anada. ¹⁵Takka yauwa ku sannanguwa bakku pajoladi ni ngawugu dangngu ni sadagu tuttumi yimmi. Bakku risi kakka pa namumi yimmi , pa linna yimmi aitari namu ammawa yauwa. ¹⁶Ba tuni , yauwa languka atta tagu kanaga , yimmi limmiga "yauwa kulakkasa dangngu kusirrumi wiigumi palapina". ¹⁷Pa linna yauwa ku teki utu wali ti yimmi , ti tu - tu kupskewa ti yimmi? ¹⁸Yauwa ku daskai Titus manna lay dangngu pakewani angwuama yami badda pa karangnga. Palinni ti tu sa na utu wali ti yo ? Palinni yami atta ma salakuma ti dalu Ngasu ma pasama dangngu salakugui dalu paga-pagama pasama. ¹⁹Ba tunika , palinni yimmi badda pangaddamisa ba yami ma se wikkina yami ti yimmi ? Yami ma panewi ti saganai Allah ti Kristus , takka ngerani gia , ta palullu bussani ni pa lakkasa dangnga yimmi. ²⁰Mabba, yauwa ku madauta ba lummu pahammikaga, yauwa kutomagumi , atta tu amma ni ni pakanugagu dangngu yimmi atta mi toma ammaga sammatuni pa kanugami angga o' awa ma pa seli , mills ati dangngagi , bani, tuttu wikkimu fitnah , musse-musse, ni pajaga wikki dangngu ni sagana. ²¹Yauwa ku momugi , bakku lummu pa hammikaga , Allahgu na pa padakawa yauwa to sagamu dangngu yauwa ku sadukka dangnga ni tu ma doku ba aita pu hai dangngu atta na Maria dokuna wali ti ma buu kattu , jurraka, dangngu keri lolu ati , pa badda salakuda.

Chapter 13

Ni Salaku Nai Paulus Ni ma Pa Ka Taula ¹Giani pa kataula wunda waigukka bakku mai patomagumi yimmi, ba o' pungngupu tu maduada atau aita tu ma taula tu ma palanggi, piani Susa palakara ba takki haina manna sah. ²Ba atta na tomapui, yauwa badda panamugurra ma woluni doku jala dangngu ngaradukka da ma sawawi na. Hallu langkakka atta o' ga ti karasada yidda, yauwa ku panamudarra yidda sammatuni ni pawolugu bakku patoma dangngagumi yimmi pa padua wunda wai na, ni ka bakku Sully maikakka atta ku sulu pangatamanaka. ³Mullani yimmi bai dangngimi tada ngeranai Kristus, ma panewi ti dalu sadagu, dangngu yauwa atta ku sulu malijjangu ma ti sadamu, mullani bakku ma o' na ti yo na. ⁴Ma pullupia, Kristus da sarikai ti dalu malijjangu, takka yinna na muripa wali ti hakku nai Allah. Takka, yami Manny malijjangu ti dalu sadaNa, takka ma hakkui pakarangngani yinna mullani ni bakku nai Allah ma o' GI ti sadamu. ⁵Kaka wikkina wu bau etai, appa linni ba o' pangalagu yo na ti dalu ati waimu. Paresa wikkina waimu! Aita, appa linni yo atta mu lakkasamanggi ni sada wikkimu mabbai Kristus Yesus o' ni ti dalu sadamu sigilani, yimmi ba atta mi taha wikkimanna ti dalu taha uji. ⁶Yauwa Ku mannugumi yimmi kai lakkasagi mabba yami. ⁷Takka yami ma sabaya ti Allah kapiiani yimmi amba mi wolumai nimma jala, atta ni ammai bai etama tu ma pakalua ti dalu taha uji, takka kapiiani yimmi bai wolui nimma pullupia. ⁸Yami atta muddamanna pa padowini ngera - ngera ma pa selidangngagi ni ma pullupia, takka dani ni tuttuni ma pullupia. ⁹Yami ma goga ba tangnga malijjangu ma, dangngu yimmi pa kalau. Ni sabaya ma yami kapiiani yimmi kai dadi sampurna. ¹⁰Ni kaddai ma pamulla, yauwa katuligi ni ngera - ngera gia bakku malerupu wali ti yimmi ka piani bakku mai kakka, atta Ku sulu waimanaka bani. Ni bakku Ni pa yaa nai Muri ti sadagu kapiiani bakku pa kaddiwu dangngu atta ni ammai kapattawesarawu. ¹¹Baisaka hai, oli dadigu, gogamikka pakkaluani hai sampurna, kai maranja pawabba wikknammi stu-stu, kadisana kira, dangngu muripa ti dalu pasama psmera. Dangngu Allah panyia pawalinni ni bussa dangngu ni da mai sejahtera na koru magagu. ¹²Patabi wikki dammika wai na pangujju ma warasa wali ti ati. ¹³Ngaradukka da tu-tu mawarasa da pangindigu tabi ti yo. Ni panamunai Muri Yesus Kristus, dangngu pabussa nai Allah dangngu kabogurra wali ti Ngasu Matua na koru magagummi ngaradukka dabbami.

Galatians

Chapter 1 Salam Wallini Ti Paulus

¹Wallini ti Paulus ma'jadi ma'bokula gereja aita walli ti tu rara amma, takka wallini ti Muri Yesus 'dangngu wallini ti Allah Ama ma padadi yinna walli ti jonga tu ma mati. ²Dangngu wallini ti oli dadinggu ma karangngangga yawwa ti kale'mbu tu sarani ti Galatia. ³Maringi malala tutumi yimmi walini ti Allah Amanda dangu Muri Yesus Kristus. ⁴Nima ya ni kalitta-Na mulanika ni doku jalanda yitana lapaka bana yodai ni moripada yitana walini ti rasinigia lapaka bana tomai ni ma hamina kata kerisa nipa wukunai Allah Amanda yita. ⁵Dana Yinakada ni sanangu pangala-ngalana Amin. Dani Ni Sisa Ni Pareta ⁶Yawa kulangada. Kadi kugesu pa dunjakani yina, ni makayekangga wainggi ni ngasu matua Muri Yesus Kristus dangu bakku pabalina ti pareta sawawi. ⁷Baa etakasa ata o'ama pareta sawawi, takka odara tuu mapakacumi yimina mawukku papabaligi ni paretanai Muri Yesus Kristus ⁸Ba o' kakka sa'tu malaikata wawallini ti awangu ma panamugumi yimmi, ni injil ni malawai ni pa panamu waida ti yimmi kusarani yinna. ⁹Pani ni patakkina ni mayenana 'dangngu nggiana yawwa lunggu wallikinggi, ni ka o'tu ni ma panewi ti yona ni injil ni ma palawa 'dangnganggi pani ni pa'badda kolimu, yinna ndarra tu rara dhangngu pabolu 'dangngui Allah. ¹⁰'dangngu yawwa kubussa pa kapasanganu ni tu rara? Ngeranai yawwa 'bakku bussa kakka pakakai pasanangu ni tu rara, yawwa aita na ata amma nggaka Kristus. Ni Pa sisigilanna Paulus Ni 'dadi Rasulna Nipasisigilana Paulus nidadi Rasulna ¹¹Baku oli dadigumi yawwana kubusanggumi yimina bami lakkasanggi ni pareta pabada yagumi, aita pareta pawolu tuu rana amai. ¹²Yawwa aita pakawigui walini ti tuu rara dangu yawa atta pa ajara amanggu ti turara takka yawa baku kawi walini ni puluna Yesus Kristus. ¹³Takka yimmi ma nbada rangngina ni salaku moripagu ti mayenana wali ti agama Yahudi yawa baku pasadukkai ni tunai Allah wainggu banigu dangu kubasa papamosumi. ¹⁴Yawa lalu lambiragu ti ngera agama Yahudi dangu risi palambira baku pasama danga kandara tuu ranjagu yawana ti jonga ti tanagu, yawa lalu marana papa yarai ni patada boku apunggu. ¹⁵Takka bana tomasa Allah bana pasewangga yawana walimi ti tana ni inagu danguna kayekaga wainggi ni puluna mapatutu-Na. ¹⁶Linani ni Ana-Na ti sadagu yawa dangu yawa bapia baku patomanggi ni ngarana Yin-Na ti jonga tuu ma atta Yahudi dangu yawa aita kugesu ama padangi pangada pangada wali titu sawawi. ¹⁷Yawa aita ku salaku amma ti manua Yerusalem lapa patabuka danga dara

yidana ma dadi Rasul ba aita yawapu. Taka yawa kugesas pasilaku ti mamu Arab baisa kubali waliki ti manua Damaskus.¹⁸Taula tau ni mahamina yawa ku salaku ti manua Yerusalem lapa patomadangadara Kefas dangu ku engana ti yina sakabullu lima lodu. ¹⁹Takka aita kuetama satuu wali ti mabokula-mabokula sawawi, sigilanai Yakobus angu wuanai Muri. ²⁰Yawa kupanamugumi yimi ti saganai Muri Allah pani nipa tuligu ti yimi aita maka wassu amai. ²¹Sabali ni hai yawa ku salaku ti manua Siria dangu Kilikia. ²²Yawa aita dalakasapuga ti ngera wikinggu, mabokula-mabokula ti Kristus ni maona ti manua Yudea. ²³Yidana langa eraada bada rangngi Yina ni manana bana pamayilanda yita takka gia panewi walinasa ni ngaranai Muri Yena manyuluni yina mawukku pawesaranda yita. ²⁴Yidana mapaosai Allah mulagu yawana.

Chapter 2Pamangakuda Rasul tutu nai Paulus

¹Saka bulu pata tau magamuri, yawwa baku bali ti Yerusalem dangngu Bernabas banna karanggani Titus. ²Ku salaku wa mulani ni papa newina kanna wai ti yidda ngera panewinai Muri ni papa tomagu ti dalu tu aita Yahudi. takka ku wolui ti dalu kabuagu, dada yidda mamangu wiwina kalakasangi ba pani nipa ramangu dangngu nipa badda ramangu atta na lilokumai. ³lappakai Titus nimma karanga ga, langka tu yunani takka ni salla aita lappa amma. ⁴Giana dinna dadi mulani o oladi-oladi kawasuu ma tama kabuni badda maipa patadangi ni kaloga nipa kolida yitta ti dalu nai Yesus Kristus mulani bada wuku papa balida ti muripa mapa atta wiki narir. ⁵Taka haina aita malli ama sakaduka bamma wukku pa kerira yidda ka piani ni panewi nai Muri nimma pulupia ka o pangatta gi ti dalu atida. ⁶Tu ni makalada madidi na aita oma risina ti yawwa, di keru lungu gi Allah aita na pawangi mani dangngu atama pani-pani papa tabana ti yawwa. ⁷Badda etadawa baku manungi Injil tutu da tu ma atta salla. samanai Petrus na wai ni Injil tutu ni tu badda salla. ⁸maba yinna badda ramana ti Petrus ba njadi Rasul tutu da tu ma salla. Yinna na rama mannu tutu gu yawa baku njadi Rasul tutu da ma ata tu yahudi. ⁹Singiladai Yakobus Petrus dangu Yohanes ba etaraka sama tu guru tutuda kalebu tuma tua da lakasangi ni pa aiyi panamu nippa kolimu, nappa njolagi ni lumma kawana paka siswai ti Bernabas dangu ti yawa kamalau ti tu ma ata tu yahudi takka yidda lauda ti tu ma salla. ¹⁰Yidda dani ni dangi dama yami ka namura tu ma milla, takka sisagi ni pa busagu ku gesa paka ringaka baku pasalakui. Paulus Patakanai Ni Jalanai Petrus¹¹ takka Kefas banamai ti manua Antiokhia, atta ku kabuni amani baku lawai yinna badda pulu pia bana njala. ¹²wali ti olidai Yakobus damai, Kefas badda damanaka badda na nga dangadara tu ma aita Yahudi. takka yidda badda mai yinna kangulli nasa dangu pata baisaka wikki nasa mullani madauta ti kabogura ti kabua tu ma salla. ¹³tu yahudi sawawi mapa keru loluna badda nimapa salakubni badasa desa, dangui Bernabas na tama mangungi ni dasa desa yidda. ¹⁴baisaka yawana kuetara yidda badda aita keru lolui ni panewi nai Muri, linggu wa ti yo kefas ti sagada tu dangnggu, "yimmi ba tu Yahudi bai muripa samma dangngu tu ma aita tu yahudi, apa linni samanisa bai paksai ni tu ma aita yahudi bai muripa samada tu yahudi?" ¹⁵yitta tu madadi samada tu yahudi dangu atta tu ma ata jalada wali ti tu ma ata yahudi. ¹⁶takka, yitta talakasa atoma tu nima pulupia mullanika banna pasalakui ni pareta nai Murri, sigilani hai ti Yesus Kristus. danggu yitta Ta wai Tuhan Yesus kapiani yitta banna pawai Yesus Kristus pamanguda batta wai dangu pasalaku ni, paretai murri dangu yita atoma sattu ma pulupiah, bapasalakui ni paretai murri. ¹⁷takka yita paparingi dai kata tutu ni badda pawai ti dalunai Kristus, yitta ka koligi kalitada yitta ti majala mangui, pani ni juwunai Kristus badda yadai ni gala ni jala? ataka atitama. ¹⁸yawa baku pakaddi balikasa pani ni pada yawa kaeta ni tada ni yawa tu ma lawai ni paretai murri. ¹⁹taka pasalakui ni paretai murri dangu mati dangangui paretai murri, kapini yawa bakukoligi muripa tutu nai Allah. ²⁰Yawwa mbadda sarikka dangaka ngga 'dangngu Kristus, atta ma yawwaka ma muripa, takkai Kristus ma muripa ti dalu muripangu yawwana. Ni muripa ni manggiana, muripa dangngu tolu 'dangngu muripa ma pawai ti Ana Nai Allah ma mbussa ngga yawwana 'dangngu 'badda ya wikkina tutu nggu yawwa. ²¹Atta kularamangngi ni ma pullupia badda ni hukku Taurat, lilokunai ni mati Nai Kristus!

Chapter 3Tu Ma Pawai Da Pa Pullu Pia Mulani Badda Pawai

¹Ta yimmi tu Galatia ma kabangnga! Hegai ni ma Pamanadawu? Angga Yinnai Muri Yesus Kristus ni pa Sarikka ti sangga mata tu madangngu? ²Sisa nggi ni pawukku pa katana nggu ti yona, Apalinni yimmi bai kawi ni Roh mulani ba mi keri ni Hukum Taurat, aita angga rangngi dangngu ni pawaimi? ³Anggakabangnga ma kamissa? Yimmi badda manyulu waimissa dangngu ni Roh, takka hallu kamma padirra wainggi ni tolu limmi? ⁴Angnga li loku mussa bau sadukka dangnga ndi ndo ni ma dangngu-nika ndo ba ma lilokuri? ⁵Baisa, apalinni Yinn banna yadai ni Roh ti yitta dangngu wolui ni tada ti dalu mi yimmi mulani yimmi mi pa salakui ni Hukum Taurat, aita kaka mulani bau rangngi dangngu ni pa pawaimu? ⁶Sama tunai Abrahambanna pawai ti Maramba Allah baisa nggo na kirai ti yinna ba ma pulupiai. ⁷Mulani nggo, kammi lakkasa nggi ba tu ma pawai ni patakki da ana-ana Abraham. ⁸Bukku Kalada, ni ma lakkasa manyulu nggi 'bai Muri Allah nimma pa pullu piara tu-tu ma atta Yahudi dangngu pawai, badda manyulunakka banna pa tomangngi ni injil ti Abraham dangngu na panewi, "Ngaradukka na ni ti da pa maringngi pa malalara ti 'dalui mu yona." ⁹Baisaka, yid'da ma pa wai 'da pa maringngi pa malalara 'dangngui Abraham, no ni tu ma pawai. ¹⁰Ngaradukkana ni tu ma pasaraina ti Paramma Hukum Taurat oni ti bawa yura, badda o nggi ni pa tulisa: "Mati kadippu desa wukka tu ma atta wai ni ngaradukka dabba ni pa tuli da ti dalu Bukku Hukum Taurat dangngu na padowi." ¹¹Baisaka, tarrangngunassa hallu ba atta oma sa'tu widdi ni pa pulu piada ti saganai Allah ti Hukum Taurat, mulani, "Tu ma pulupi da muripa ti pawai." ¹²Takka yinni, Hukum Taurat atta na pa lata ammai ti iman. Tumannu kadawalini, "tu ma pa salakui ni Hukum Taurat na murippa mulani yinni." ¹³Kristus na na bayada yitta walliti sara Hukum Taurat dangngu ni ma dadi sarana ti yitta, sama'tu ni pa badda tuli da, "Na mati kadappu 'desa ni tu ni pa tewilla 'da ti ti yai sarikka!" ¹⁴Dangngu 'ba o da ti 'dalunai Yesus Kristus, ni We Maringngi We Malalanai Abraham na tomai ti yitta tu ma atta Yahudi ka'piani 'dangngu ni iman yitta ta koligi ni Roh ni pa 'badda turra nja nji da.Turra Nja Nji-Nai Allah Dangngu Ni Hukum Taurat¹⁵Olidadi-olidadi, yawwa ku yagummi ngerani waliti muripa kira la'du: ni turra nja nji badda o'a linni dabbasa, lang'ka dani ni pa posa da ti ngera da yitta turara, takka atta o ma tu ma pa batallai dangngu ma pa tabanggi pani widdi ni ma ona ti turra nja nji ndo. ¹⁶Hallu, ngerani ni turra nja nji ni pa patomanai Allah ti Abraham, dangngu ti nyuwwunna. Allah atta linna ma, " ti nyuwwu-nyuwwuna," ma dodukai ti sa'tu tu ti ngaradukka nyuwwuna. ".....dangngu ti nyuwwu-nyuwwumu" dodukanai sa'tu, yinna Kristus. ¹⁷Wukkungngu, Hukum Taurat ni ma sungnga 430 tau ti sabalini hai atta pia manika padirra ni turra nja nji ni pa badda pa materainai Allah. ¹⁸badda lata wai ti Hukum Taurat ni ngawumu, ni ngawu mu atta o mandikati lata ni turr nja nji.. takka yinni, Allah na ya'i ti Abraham ti dalu turra nja nji. ¹⁹Baisa, kaddi o'nggi ni Hukum Taurat? Hukum Taurat 'da yai mullani pa djala-djala, toma 'banna mai ti nyuwwuna no na mai samatuni wukkuni turra njanji nggo ndi wolui. Hukum Taurat 'da wainggi na lii ti ngarandukka malaikat 'dangngu ni pa patomanggi. ²⁰Takka ma patoma atta tutuni sa'tu amma, mabba Allah no sa'tu. Ni Wukkuni Ni Hukum TauratNi Wukkuni Ni Hukum Taurat²¹Ba tuni hai makaddai, Appalinni ni Hukum Taurat na palawanarri dangngu ni turra nja nji nai Allah? Takka rinna aitama! Mulani, ni Hukum Taurat da ya'i ka pianu ba murippa, ni ma pulupia wali makadanni ti Hukum Taurat. ²²Takka rinna, Kitab Suci badda hukku nassa ngaradukka ni dangngu ngaradukka da tu ti 'bawa jala kapianni ni turra nja nji ni Iman ti dalu nai Yesus Kristus pianu badda ya'i ti yimmi ma pawai. ²³Iman atta na maipui, yitta da hukku da ti bawa Hukum Taurat da taha'nda samatu pa hukku labba banna tomai ni Iman banna takkai badda pa takkanggi. ²⁴Ma tuni haisa, ni Hukum Taurat ni nimma awasanda yitta tomai Kristus banna takka kapianni yitta badda pa pullu pia'nda ti iman. ²⁵Hallu, iman badda mainikka yitta atta pa wai amanja ni Hukum Taurat banna awasanda yitta. ²⁶Ti dalunai Yesus Kristus, yimmi ngaradukka dabbami ana nai Muri Allah ti iman. ²⁷Yimmi ngadukkami pa badda rissa ti dalunai Muri Yesus Kristu badda pakimissa Kristus. ²⁸Atta o ma ka tu Yahudi aita kaka tu Yunani, ata aita kaka tu ma kaloga, mani aita kaka kawinni mabba yimmi ngaradukkami sisa mi ti dalu nai Muri Yesus Kristus. ²⁹Yimmi nika ba tunai Muri Yesus Kristus mi yimmi waliti dalaranai Abraham dangngu ahli-ahli waris kerilolui ni turra nja nji.

Chapter 4

¹i pawukkungu ba ni makawungnga ba allakawapu, yinna aita o'amma sekani 'dangngu atta lang'ka yinna mangawuddi ngara'ndukka dabbanari. ²Yinna o'ni ti 'bawa pareta ma atura dangngu ma urusani umma lappaka banna toma ni rasi ni pawoluna ni amana. ³Tumannu kaddani yitta, batta lakawapu, yitta na paata nda ka'mballiku ti pannu tana. ⁴Takka, banna takkai ni laddu pawukku: "Allah banna palewa ni Ana-Na ni ma'dadi wali sa'tu kawinni 'dangngu ti 'bawa ukku taurat" ⁵kapiana badda 'bayawai'diri yid'da ma'ona ti 'bawa pareta-Nai Muri kapiiani yitta 'batta kawi 'badda wu'dala nda katta 'dadi ana Na. ⁶Yimmi 'ba ana Allah Na palewa mulla yimmi 'ba ana dannami, ni ana Na ti dalu ati 'da ma pakayeka-Na : "Abba, Ama ni Ngasu Matua-Na" ⁷Takka yimmi aita sulu atta ammika, takka ana-Na mi ka yimmi 'bai ana Na mi Allah ma pa'dadinggumi ma kawungnga ti Yesus Kristus. A'mba Pa Ata 'Baliwalli Ti Ka'mballiku Ti Pannu Tana ⁸Yimmi 'bai aita lakkasapuni yimmi atami walli ti ngara'ndukkani ma aita walli ni ti Allah. ⁹Jakahallu 'bai lakkasaniisa allah, nisa patutu walli 'ba Na ta'ndami Allah, piakadanika yimmi 'bai pa'bali 'balina ti ka'mballiku pannu tana ma aita wolu kalua na dangngu ma aita wolu gunana? Mi mbussanggi yimmi banna pa ata 'bali walligumi, ¹⁰Yimmi na mi pasalaku ni rami ti laddu-laddu, wulla-wulla, rasi-rasini dangngu ni ndau-ndau. ¹¹Kuma'ndautawa, kumomugi ni pa badda o'ja dangngagumi ni pa badda salakugumi ti ang'ga ma liloku. ¹²Yawwa kudangngi ti yimmi bakku oli 'dadigumi, keriloluwa yawwana tu mannu kaddani ti yimmi. Yimmi aita djala amma ti yawwa, ¹³Yimmi mi lakkasanggi kawungngani 'bakku ngindi ni patutumi na Muri ti yimmi mullani paddisa kalittanggu ni pa paddanggu. ¹⁴Kakka lang'ka na pad'disa ni kalittanggu, kakku pakarawainggumi yimmi aita mi yeki dangngu tullaramangga. Takka mi 'jamburawangga yawwa sama tu yowa nggiana malaikat Allah. ¹⁵Appalinni ni maringngi malala ni parasami nggia? Yawwa piani 'bakku saksigumi ngerami yimmi na li 'bai piakanni 'bai sikku ni matamu 'bau ya ngga yawwa dangngu ndassa ati. ¹⁶Takka kaddi nggia yawwa 'dadi pa pamiwa mullani 'bakku pata nggi ni ma pullu pia ti yimmi? ¹⁷Ndo tu mbussa pakoligumi takka aita wukku'da ni ma'ndassa ma yidda mbussa pa pawangigumi yimmi dangngu ni wukku'da yimmii kai manyarra ndarra yid'da. ¹⁸Nid'da ma'ndassa nika na tanggasa ba pasalaku ni ma'ndassa takka aita da ammani 'bakku salaku karangngagumi. ¹⁹Bakku ananggumi, tutumi yimmi kuwalli atinggi, sa'daka wikki 'bakku tagu nggi ni pad'disa ni ma'dadi toma ti Kristus badda takki nggumi ti yimmi. ²⁰Ku mannunggi yawwa, piani 'bakku karangnga nggumihallu dangngu pa 'balinggi ni li nggu. 'Badda 'baisa nggussa akkalanggu 'ba saga nggumi yimmi. Hagar dangngu Sara Pa Pangerawai Hagar dangngu Sara Pa Pangerawai ²¹Limminggi ti yawwa ta yimmi na ma mbussanggi ni muripa ti 'bawa pareta-Nai Muri, kaddika yimmi aita rangngi amma pareta-Nai Muri? ²²Ogi ma matulisanna ti mbukku kalada, Abraham mangngu duada ana mani na; s'tu na 'dadi walli ti ata kawinni dangngu s'tu walli ti kawinni kaloga. ²³Takka ni lakawa walli ti ata kawinni, pa'dadi ni keriloku ni tolu na, takka lakawa walli ti kawinni ma kaloga pa'dadi ni keri ni patura pa'janji. ²⁴botinggi ni pangera nggia sama tu ta nda dangngu duada kawinni ndiana pa pata'dawai duada patura 'janji. S'tu patura 'janji walli ni ti ta'ndulla Sinai dangngu na pa'nduni lakawa ata, yinna ni ngara na Hagar. ²⁵Lappaka toma nggia Hagar ta'nda Tadulla Sinai ti tanah Arab samani Yerusalem laddu ni nggia, yinna na muripa pa atana dangngu ana na. ²⁶Takka Yerusalem hai 'desa, yinna ni kawinni ma kaloga dangngu yinna inna'nda yitta. ²⁷Ba o'gi ni pa tulisa, "pakaladani atimi, ta kawinni ma aita pa ana, pa'dowuna dangngu kakallaka, ta yimmi ma aita rasani paddisa badda pa ana, takka a risi pa'dangu ni ana'nda ti kawinni ma ndonangngu walli ti kawinni ma mangngu lawina." ²⁸Baku oli'dadiminggi, yimma lakawa pa tura njanji samani Ishak. ²⁹Tima nana lakawa ma'dadi kerilolu ni tolu, ma pasa'ndukka ni lakawa ni ma'dadi kerilolu Ngasu Matua, samani ma'dadi ti laddu nggia. ³⁰Takka panilinni ni mbukku kalada? Wurraka ni ata kawinni 'dangngu ni ana na, aita pia amma ni 'banna kolina kawattu dangngu ni ana nai ni kawinni ma kaloga. ³¹Tunihai, da 'bakku oli 'dadinggu, yitta aita lakawa walli ti ata kawinni mad'da, takka walli ti kawinni ma kaloga.

Chapter 5 Muri Badda Pakaloga Naraka Tu Mapa Wai

¹Langnga paka longa wai, Muri badda pakalonga na da ka yitta, langa mi yimmi, taka dengira padassa, dangu ambai bisu maka badda sailagi ti lebamu nippa ata wai. ²Ranggi wai yawa, Paulus balunggu ti yimmi taka yimmi bai kawikasa ni sunat, ti muri ata oma gunnani ti yimmi. ³Sadakawiki yawana ba lungguwa ti sa'tu tu, makawi ni salla. Langnga yinna makeri ngaradukami ni panewi bakku kalada. ⁴Langka yimmi bau lumugi ni tutuni nipa wai dangnga dangu bana salakugi ni panewi ni baku kalada. ⁵Salakugi ni ngasumatua, dangu ni pawai, yitta tego ni pamannu dangu nima pulupia. ⁶Taka hai daki ti muri Yesus ni salla dangu atta salla atta oma ka siru. ⁷Yimmi badda pa kawikika madasa, hera widi mapa waba ni yimmi walli ti wai ni ma pulupia. ⁸Ni panewi ni go atta wali hai manni ti yinna, na badda kayekagu yimmi. ⁹Kasuduki kagi ni tagi bana wolui ngara dukami ni ni papa bolu wai na sawirri. ¹⁰Yawa kukoligi ni pawaimi yimmi hai daka ti muri taka yimmi atai kawimai n pangada ni sawawi langnga ka here widi ni mapa wabami yimmi engga ti gunai hakunai. ¹¹Yimmi angu wuangu, langnga yawwa, baku loluka bali ni salla kadi yawa dapa tariapawa ?langnga tuni hai ni pasagetu dangng ti yai sarikka badda pasegila darisa. ¹²Yawwa kumannu gumi yimmi mapa suta ti yimmi engga salla tanai ni kalita wikina. ¹³Yimmi olidadi, mbadda kayekanammika tutu ni 'badda kaloga. Takka amba wai ammanni ni kalogamu sama tu kaloga tutu muripa ti 'dalu tolu, takka gatani tu ti sagana ni tu s'wawi 'dangngu ni pa mbussana. ¹⁴Langaka ngarandukanari ni panewi ni Hukum Taurat mbadda tutu ndarrisa hai 'dali ti sisa pullu, "mbussani olimu pa tu samani 'bau mbussanggi ni kalitta wikkimu." ¹⁵Langaka yimmi 'bai pawittu wihina 'dangngu ka'ballunggi, pa atiwai wikkina, yimmi amba 'ba ma robakawikkina. Pa Mbussami ni Ngasu Matua Na Palawa dangngagi Ni Pawukku Tu Rara Pabusami Ni Ngasu Matua Napa Lawa Dangagi Ni Pawuku Tu Rara ¹⁶Takka Yawwa Lunggu Muri Pami hai dali ti ngassu matu, takka yimmi atai salaku madisa, ngara dukanari ni pa busa tutu ni pawuku tu rara. ¹⁷Ni pabusani ni panewi tu rara napa lawa dangagi ni pabasani ngussa matua dangu pabusani ngasu matua napa lawa dangagi dangu pabusani nipa wuku rara nipa busami. ¹⁸Takka yimmi langakana karangagumi ngasu matua, yimmi ata oma gumi ti bawani ni panewini ni bukukalada. ¹⁹Papadowi walli ti panewi tu rara bada tarrangunisa ni jalaa jurraka, ma iraka ni pangada jala. ²⁰Sabara marapu, ni panewi napatte, ni pa ata busa, ni pasangga na, ni bani ni pa ata paduka ni pawukuni ti ngara wikki ni paseli dangu ni pasewa. ²¹Jaga ati mawuka, rami kalada dangu nima samagi jawara kupanamu gimi timmi mula-mula hera ni mapadowi ni patani, ata pia amani bana nyiagi ni Sangajinai Allah. ²²Takka wuani ngasu matua ogi ti panamuna, sanangu dadi ni madassa, maringi ati, sanang ni madassa mapadadina. ²³Timaloga, dangu taha wikkina aita oma paketanai Muri malawani mi pabada salaku. ²⁴Yida madadi tu Yesus Kristus bada sarika da ma aita dassa dangu ngaradukani ma aita dassa dangu nipabussa. ²⁵Bata muripakaka waigi ni Ngasu Matua, dassaka kata pasalaku kana pasama dangngu ni Ngasu Matua. ²⁶Ambi jaga atimawu, baipawoludara dangu pamilla wikina.

Chapter 6Panggata Wikkina

¹Ngarandukka 'bakku olidadinggumi, 'ba o'kakka olimu ni patomamu 'banna woluni ma atta ndassa, yimmi ma ti mawailangu pa'balini ni tu no 'dangngu maringngi ati ni. Magawikkinami amba mi kerilolunai ni ma atta ndassa. ²Mi panggata wikkinami, 'bai 'ditai ni ma'mbuatu samatuni yimmi kai kerini paretaNai Kristus. ³Takka 'ba'okakka tu ma pa'janga wiki na takka ata tunihaima, yimma pa kawassu wikkinai. ⁴Maika yitta ngarandukka nda katta paresai ni pawolu wiki nda. 'Baisa 'dinna piani, na kaladda ni ati nda 'batta eta 'bali ngera wiki nda atta pa pa samadangnga mandara tu s'wawi. ⁵Di keru tunihai ngarandukkanari tu kanna 'di'ta wikkinggi ni mambua'tu. ⁶Herani makolina ni pa peka walli ti panewi Nai Muri Allah na pa'bawi pungngunggi ni mandassa ti tu ma papekani. ⁷Amba 'da paonga'dawu. Muri Allah atta piama 'badda mangengila waina 'ba pani pa sab'baramu ni mangngukaddai ni pa puppumu. ⁸Tuni ma sab'barana winni ni ma atta pawali atina na kolinggi ma mosungnga, takka tu ma sab'bara walli atina na kolinggi ni tutu muripa ma maringngi walli ti roh. ⁹Yitta a'mba ta ngngesa o'njama 'batta wolu ni ma'ndassa. Takka 'banna tomakassa ni rasini yittaka ma puppu ni wuani manolassa malli hati yitta a'mba ta ngngesa o'njama. ¹⁰Mullanika nggo, ni ka batta kolikana kalongga, mai'nda yitta katta pa'ndowi ni ma'ndassa ti ngara'ndukka'da tu risi-risi ti olidadi'nda ma wai Muri Yesus. Paulus Pa'njappunasa Ni Suratana ¹¹Botinggi, appalimi saman kalada ni patulisangu ti yimmi lumma wikkinggu yawwa. ¹²Yidda 'da mbussanggi 'da patakkinggi ni ndassa da ni paetawaida mata, da pakkasara tu pasalla, yidda 'bad'da woluni pata nggo a'mba 'da pasa'ndukkawu mullani sarikka-Nai Kristus. ¹³Mussu yiddai pa salla attada waima ni Hukum Taurat. Takka yidda ma mbussanggumi yimmi 'bammi salla, ka piani yidda bad'da pa'janga wiki 'da mullanisa bad'da sallawu. ¹⁴Semoga yawwa attaku pa'jaga wikkina singgilanni walli ti sarikkaNai Muri nda yitta Yesus Kristus. Melalui sarikka Na ni pannu tana mbadda sarikkadai tutunggui yawwa, 'dangngu yawwa tutunani pannu tana. ¹⁵Salla 'dangngu atta pasalla pu atta o'mangngunani. Ni ma mangngu nggunnana 'ba kolinggi ni muripa wuddi ti sanggaNai Muri. ¹⁶Ngarandukka ndabbanani tu na pasalakui ni pambussaNai Muri sehingga Damai sejahtera 'dangngu ni rahmat na mburru ti yidda 'dangngu tu Israel milik Na. ¹⁷Akhirnya mba oda tu ma passa'ndukka wa yamma karena yamma ngindinggui tan'da-tan'danai Muri Yesus ti kalittangu. ¹⁸'Bakku oli 'dadinggumi, ni pa panamu Nai Muri Yesus bana yandai ni we maringngi wemalala ngera maripa Amin.

Ephesians

Chapter 1

SURATA NAI PAULUS TUTU 'DA TU MAKERI MURI TI EFESUS Syalam Walli Ti Paulus ¹Walli ti Paulus mabokulanai Mori Yesus nipa wukku-Nai Muri Allah, tutuda tu makeri ni pawukku-Nai Muri Allah, ma enga na ti Efesus, ma pamannui ni ngara-Nai Muri Yesus. ²Kasih karunia dangngu damai sejahtera walli ti Muri Allah Ama'nda yitta dangngu walliti Muri Yesus Kristus mapawa'nda yitta. Ndewa Kanyurru Ti Dalu-Nai Muri Yesus ³Ta sailanggi ni ngara-Nai Muri Allah Ama-Nai Muri Yesus Muri'nda yitta nimma ya'ndai ni kanyurru ba atta 'bosa ni ma'ona ti umma kalada-Nai Muri Allah. ⁴Di keru tunihai, Muri Allah Na pedi'nda yitta ti dalu Ana-Nai Muri Yesus ba attana padadi pungi ni tana, dangngu kapiani yitta batta warrasa dangngu a'mbatta irraka ti saga-Nai Muri Allah. Ti dalu paosa-Nai ⁵Muri Allah badda katukku nakka waliti kawungngani na 'dedikanda banna tutu ana'ndai Muri Allah. ⁶Dinna padowi tunihaikasa, kasaila pajagai ni payanai Muri Allah, nippa badda ya juana ti sada nda yitta ti dalu Ana-Nai Muri Yesus ni pa'mbussaNai Muri Allah. ⁷Ti dalu-Nai Muri Yesus, nimma badda sobugini ra'Na, mullanika banna tanggu bayagi ni ndoku djala nipapa ndowi nda, samatuni yitti ta kolinggi ni muripa nipa ya juana Muri Allah, ⁸Nippa badda ya Nai Muri Allah ti sada nda yitta go lau nima nganni dangngu ni lakkasa. ⁹Muri Allah badda pekanasa ni wukkuna ni makabunni, kanna patututnisa pani nipa badda woluna ti atina ni mandassa nippa badda wukkuna ti Ana-Nai Muri Yesus. ¹⁰Nippa pasalakuna banna tomakassa ni rasini, ka piani ngara'ndukkanari kanna pakasisanari ti dalu-Nai Muri Yesus, ni ma'ona ti umma kalada-Nai Muri Allah dangngu ni ma'ona ti pannu tana. ¹¹Ti dalu-Nai Muri Yesus yitta ta koli mannu na ngawu waliti umma kalada-Nai Muri Allah "Muripa pakoli 'jua" Nippa badda posana waliti kawunga ni kanna patutu nisa ni pawukku-Nai Muri Allah nippa badda posana, ¹²tuni yitta ma kawungnga punngu ma mannu ni Muri Yesus katta pamalangusa ni ndassa-Nai Muri Allah. ¹³Ti dalu Nai Muri Yesus, yimmi badda rangngi mannu nisa ni pullu nimma pullu pia ni patakki nda "Injil" ma paluputawwu, dangngu 'batta pawai ti Muri Allah nippa tauna ta'ndai Ngasu M'atua ni palangina. ¹⁴Ni kaddai ni Ngasu M'atua ni pa keta'nda yitta, lappaka banna tomai ni rasi banna bayagi ni ndoku djala nda, kapiani banna sullu ana 'bali ndai Muri Allah. Katta pamalangusa ni ndassa Nai Muri Allah. Sambaya Nai

Paulus¹⁵Mullanika, 'bakku rangngikissa ni ngera mandunganni ti dalu ngara-Nai Muri Yesus dangngu ni ndassami ti sada da tu ma atta ndoku djala, ¹⁶yauwa attaku ku panjamanna pa dangngi ti Muri tutumi yimmi 'bakku namumi ti kirra sambaya. ¹⁷Yawwa ku sambaya ti Muri Allah, Ama Nai Muri Yesus, Amanni waliti ngara'ndukkani ni mandassa, kanna yaguka ngasu kanyakkata ati dangngu ni palau matami. ¹⁸Yawwa ku sambaya bakku dangngi kanna patarrangui ni mata atimu kapiani 'bai lakkasanggi ni ma'ona ti dalu pakayeka waina Muri Allah, ngawu ni ma'ona waliti Muri Allah ni ma'ndassa ati tut'da tu ma atta ndoku djala. ¹⁹Dangngu dirrani ni kaladani kuasa-Nai Muri Allah tut'nda yitta ma pawai kanna patutut nisa ni wandungani ni kuasa-Nai Muri Allah. ²⁰Ni 'bisa mandingunna Muri Allah nappa takkigi, pa pakaddi wai 'bali-Nai Muri Yesus waliti tu ma badda matina. Dangngu na pama'diddi ni Ana-Nai Muri Yesus ti karasa kawana-Na ti umma kalada Nai Muri Allah, ²¹nimma risi pa'jaga waliti ngara'ndukkanari ni pa pandowida tu rara, ni kuasa, ni kalua da, ni mapareta dangngu marisi pa'jaga waliti ngara'ndukkanari ni ngara nimma badda 'ona atta ni ammakissa nimma giana, takka tutni nimma hammi. ²²Muri Allah na tau dabbari ngara'ndukkanari ti 'bawa pareta-Nai Muri Yesus nimma katowanggi ngara'ndukkani ni tutuni gereja. ²³Gereja nikadai ni kalitta-Nai Muri Yesus, ni mappa ndowi dangngu ma pamana'ndai ngara'ndukkanari.

Chapter 2Muripa 'dangngu Pa Ayina

¹Ni manana, yimmi 'badda mati mukka mullanika ni palanggarami 'dangngu ni ndoku djalamu ni ma nana. ²Ti manana yimmi 'bai salaku 'baikeri ni lara pannu tana 'bau kerini pareta ngallu ni majahat. Ti manggiana 'banna ramma ti 'jonga lakawa 'bua atta pakeri loluna. ³Ti 'jonga 'da yidda, yitta ngarandukka nda nana 'batta muripa kerilolu ndai ni pambussami ni tolu nda 'dangngu ni pangadda yittana. Yitta samani lakawa-lakawa juraka nda sama 'dangngu tu rara s'wawi. ⁴Takka Allah ni ma'dedi 'dangngu ni paayina, mulla pa ayiNa ni ma kalada Yinna Na milla nda ati yitta. ⁵Banna tomakasa ni rasi mati nda mullani ni padjala nda yitta. Yinna Na pamuripa 'bali nda yitta 'batta karangngani Kristus walli ti we maringngi yimmi 'baisa 'di muripami. ⁶Yinna ma pakaddi nda yitta 'dangngu Yinna ma pa mandiddi nda yitta 'batta karangngani Yinna ti panyia ti awangu ti ngaraNai Yesus Kristus. ⁷Lappaka toma 'ba hammini Yinna, Yinna 'banna patakkanggi 'dangngui ni pa ayi-Na ni pa aita kira ni ndassa-Na ti yitta ti sa'da-Nai Yesus Kristus. ⁸Dangngu mulla panamunai yimmi 'da pamuripami ti pawaimu takka yimmi aita wallini ti yo wikki, takka wallini ti Allah. ⁹Aitawu nda rammamui kapia amba ou sa'tu ma pa'jaga wikkina. ¹⁰Yitta nggiana pawolu-Nai Allah 'da padadina ti ngaraNai Yesus Kristus 'batta pasalaku ni paramma nda ni mandassa ni pasa'ndianai Allah ni mahammuna 'dangngu yitta 'ba piani 'batta muripahai 'da linna. Ta Pa Kasisana Ti 'Dalu-Nai Kristus ¹¹Tuninggiaka, namu yimmi na 'bai 'dadimi sama tu kafir ni patakki'da tu ma aita salla, takka yidda ma takki wikkina samatu tu masalla ni salla ni paramma 'da ti kalitta 'da ni pawolu lumma tu rara. ¹²Namui ni manana, yimmi 'bai muripa ti sa'mbaliNai Kristus na pasewa 'dangngandara warga Israel 'dangngu tu ma tama 'badda randi ni panja'nji 'da 'dangngu ni nja'nji 'da yimmi aita kolimanggi ni pa harapami 'ba aita yinna kakka Allah ti pannu tana. ¹³Tuninggiaka ti sa'da-Nai Yesus Kristus, yimmi hallu malerumi takka nggiana karangnga 'dammika 'bai tukki mulla ra-Nai Kristus. ¹⁴Dangngu Yinna pungngi damai sejahtera, yitta ni mawolu duada ka'bissu 'dadi sisani 'dangngu Yinna na pa lanyapai ndabbadi ni tembok pamussuna 'dangngu ma pasewa, ¹⁵'dangngu ma podasai ni pamussu nda ti tolu-Na, ti Hukum Taurat ni issini pareta-pareta 'dangngu pa 'badda paposa wallini ti sa'da wikki-Na Yinna ma wolu ni ma duadana 'banna 'dadi sisa tu wuddi, 'baisaka na 'dadi ni padamina, ¹⁶'dangngu ma padamindara ma duadana 'dangngu Allah ti sisa kalitta 'banna lii ti sarikka lappaka 'ba o'nikka ma pamussuna. ¹⁷Yinna hammini 'banna pa pekandara ni maringngi malala ti yimmi ma maleru 'dangngu yidda ma marani. ¹⁸'Batta lii ti Yinna, yitta maduada aita ta kolimanggi ni lara ma tama ti Yinna Ama ti dalu sisa Ngasu. ¹⁹Takka yimmi aita tu asing 'dangngu ma mai 'di takka yimmi tu warasami 'dangngu olidadi-Nai Allah. ²⁰Ni ma pakaddi ti pannu lata 'da Rasul 'dangngu Nabi 'dangngu Yesus Kristus wikki ma 'dadi watu penjuru. ²¹Ti sa'da-Nai Kristus ti 'dalu-Nai Muri, yitta 'da pa kasisa'da 'banna tumbu ti umma-Nai Allah ti ngaraNai Muri. ²²Ti sa'daNai Yinna, yimmi matangngi pakaddi ndabba ni panyiaNai Allah 'dangngu Roh.

Chapter 3Ni pa pa salaku nai Paulus tutu'da tu Ata Yahudi

¹Ni kaddi ngngia, yawwa Paulus 'di ti nggallu wa mullanai Yesus Kristus dangngu yimmi tu marapu. ²Yimmi mbada rangngi misa ni paramma gu tanggu pandassai ni ma laya ni Muri Allah ti yawwa tutumi yimmi³Ba Badda buwwa wikki nakka, makka bunni nggo ni pa peka wai dangngana ti yawwa dangngu ni pa badda tulisangu ni ma kadumbuka. ⁴Mbai mbacca kassa nggia mi lakasanggi pani ni pataki wainggu mulani ni pakubunni nai Kristus, ⁵Ni ata peka ti tu wali ti tu sawawi,takka tuni hallu ba pekadara Rasul-Rasul dangngu Nabi-nabi oleh Ngussumatuwa.⁶Ni maka bunnina nggo onggi ti madassa tu marapu ma dadi mappa lodunggi,ti tu madangu ma pakasisana ,dangngu mateki kauattu ti dalu turranai Yesus Kristus. ⁷Yawwa bakku dadi ata panewi madassa sama ni pa yananggai yi Allah,ni payangga ti yawa ni tutumi ni paramma ni bisssa-Nai.⁸Ti yawa tu madoku manjala ti dallu miyimmi tu manawarasa,ni payangga nggia ba palondongi ti tu marapu ma atta mali lakasa manggi pani ni pa salaku nai Kristus, ⁹Dangngu ku ngindi ni mawailangu ti mbe-mbe tu ngerani ni makka bunni ni pa ati 'dalinda, ni ma taru langngutakkana ti dallu Nai Allah ni mawolu ni awangu tana¹⁰Nikka ba tudani melalui kalembu tumatuwa pani ni lakasanai Allah hallu dipekkadara ma pareta gangngu penguasa ti panyia. ¹¹Nggina sesuai ni wukku ma ata mngu dirrana ni patomawai ti dallu nai Yesus Kristus ,Murinda yitta¹²Ti dallu yinna yitta takolona pa tarrambani dangngada dangngu lara paniapa tama ti Allah dangngu ni pawainda karan satia nai Kristus. ¹³Nikka,dukku dangngiwu amba na marasai ni atimi mbai etai ni sadukka ni pa kolinggu lummunggu mi yimmi sadukka nggona ni kaddai ni patanganyangu dangamu.Sambaya na Paulus Tutuda Kalembu Tumatuwa Efesus¹⁴Nikkadai nggiya, kukasokurwa ti sangganai Allah Ama. ¹⁵Wali ti Yinna, ngara nduka oli dadi ti Surga dangngu ti pannu tana da kawi ni ngarana. ¹⁶Yawwa kusambaya kapiyani ni mbaisatangnyangu-Na. Na mbussapa ya nggumi ti yimmi ni mapakaluwa ti dalu atimu, dangngu ni mbissa ni ngassu nai Muri. ¹⁷Sehingga Kristus na bussa pa engara ti atimu melalui ni pawaimu dimmu berakar dangngu berdasar ti dalu panamu,¹⁸Dangngu pakarngana ngara dukka tu mawa ni panamuna Kristus.¹⁹Ma nidai, yimmi ma laksanggi ni panamuna Kristus ni ma risi wali nipalakasa dimmi mbannuna dangngu ngara dabani ni mbannu nai Allah. ²⁰Tutuna Yinna, ma sanggup pa pasalaku ni marisi pa padanau wali ti ngaranduka ni padanai dangngu ni papangadda, sesuai dangngu ni mbissa ni parama ti dalunda yitta.²¹Tutuna Yinna ni tanganyangu ti dalu kalembu tu matuwa dangngu tidalu nai Yesus Kristus tutuda ngara dukka dabani tu mawudi toma ti muripa ma atta bosa, amin

Chapter 4Kasisanggi Ni Kalitta-Nai Kristus

¹Paulusa na pana'u tu bahwa badda tamangguka ti penjara mullanai Muri, ku pekanggumi pani ni pa panewi wainai Muri kai namu pa'ndassai 'banna kayekanggumi ngerani ni Muripa ni pakoli'nda. ²Paradaka wikkimi dangngu ma'jillami, sabarami 'bai pagata wikkimi dangngu pa mbussa wikkimi. ³Usaha langngu takka kai kasaisanammi ti Ngasu Matua kai piarai ni ma'ndassa ti dalu damai sejahtera. ⁴Hanya sisanggi ni kalitta 'dangngu sisanggi ni Ngasu sama mannuni 'ba sisanggi ni harapan nda 'badda kayekanggumi. ⁵Sisa Muri nda, sisa iman nda, sisa baptisan nda, ⁶dangngu sisa Allah Ama nda ngara'ndukka ndabba nda. ⁷Takka yitta masisng-masing na ya' nda anugerah sesuai ni karunia pa ya Nai Kristus. ⁸Ni kad'dai 'di linna: "Yinna 'banna sawi ti panyia ma'jangga Na karangngandarra tawanan-tawanan 'banna ya ndarra karunia-karunia. ⁹Linna Yinna, 'bakku sawi kakka ti panyia ma'jangga berarti Yinna Na mburru mannu ti tana ka'mbukku." ¹⁰Yinna ni ma'mburru, Yinna mannu walli ni masawi ti awangu ma'jangga kanna tomai ni palangina. ¹¹Yinna kad'da ni ma ya'ndarra, baik ngara'dukkanari rasul, ngara'ndukkanari nabi, ngara'ndukkanari pemberita Injil, gembala-gembala ataupun ngara'ndukanari pengajar, ¹²tutu ma panggannapa'ndara tu mawarasa ti dalu paramma'nda ti gereja, ¹³di ngara'ndukka ndabba nda 'dinna tomai ni kasisani ni iman dangngu ni palakkasa'nda ni ngera Nai Ana Nai Allah, yaitu: tu ma matua pangadda menurut ni 'dekinini ni ma'mbannu ni pangadda ti Kristus. ¹⁴Dengan demikian, yitta atta lakawa amma'nda 'didda paka'mbangnga nda 'da karangnga 'o karangnga hai'da 'badda pa onga'nda tu rara malikika. ¹⁵Linnang-Gi ti dalu pullu pia ni pa'mbussa, yitta tumbui ti 'dalun ngara'ndukkanari pani-pani ti Yinna ma katowanggi yaitu Kristus walli ni ti Yinna ngara'ndukkanari ni kalitta 'banna pa'juru saddakkanni labbana toluni dangngu banna pan'jukka wikkina, nikka 'bai rammakassa ni kawattu masing-masing. ¹⁶Wallimi ti Yinna ngara'ndukkanari ni gereja banna 'bolunarri dangngu banna kasisanari dangngu banna pa'jukka wikki Nai. Nikka 'bai rammakassa ni kawattu wikkimi, ni gereja na tumbui dangngu na pa pambussakini. Pata Muripa Ma Pulupia ti dalu-Nai Kristus ¹⁷Ni ka'dai 'dilungguwa dangngu kutakki ti Muri, yimmi a'mbai muripa pakerilolu ammana samatuni ni pata muripadda tu ma atta percaya, takka muripa wainggi ni pangadda pa atta mannu mara dangnga. ¹⁸Ni pangadda 'da yidda ni makka pattana dangnga sa'nge ni pata muripa wali ti Allah mullanika ni ka'mangngada yidda 'ba attana tabbakasai ni ati 'da. ¹⁹Ni perasaan 'da yidda jadi ka'mbangngani dangngu ni kalitta'da 'da 'bolanggi 'badda rammai ngara'ndukka ndabbani ni ma'atta ndassa, kecemaran dangngu keserakahan. ²⁰Atta mulla tunihai ammai 'baisa 'di belajarwainggi ni ngeranai Kristus. ²¹Ngeranni yimmi 'bad'da rangngimi yinna 'dangngu na a'jarani yinna, ni ngeramni ni mapulupia ti Muri Yesus, ²²Amma'ja ni patamuripa ti pannu tana ni ma'atta ndassa 'dangngu ma paurusai ni pangaddami. ²³Wungnganakka pata pangaddamu. ²⁴Pakinakka pangadda mawunganganna ma pasama dengani Allah ti 'dalun keadilan 'dangngu mawarissa ²⁵Oleh karena itu katta le'bu'nja ni mapulu pia ti 'dida karena yitta sama-sama 'ba sisa kalitta'nda. ²⁶Bou mbankauka a'mbai wolu ammai ni ndokuni djala. Dangngu a'mbau mbaniwalliwu labbana tamai ni mata laddu. ²⁷A'mbai ya manni kalogani ka'mballiku ²⁸Ni tu ni ma mangawa a'mba na sulu mangawa ammaka. Rissi ni pa tutuni yinna kanna pakalua paramma 'dangngu kanna rammai ni ma'ndassa 'banna wainggi ni lumma wikkina labbana ka linna issi parawi 'baisa 'di piani 'banna gata'ndarra olina. ²⁹A'mbai ya manggi panyia ni panewi ni mairraka 'banna lusai walli ti ro'wimi, takka lolukai ni panewi ni ma'ndassa ni pa 'mbussada olimu ni pakaliwai 'da we maringngi we malala. ³⁰A'mbai pasa'ndukka ammai ni Ngasu Matua Nai Muri Allah, karena Yinna kadda ni mawolunggumi "ta'da" ti laddu penebusan ³¹Le'bu'ja ngara'ndukka ndabbani ni paita, kegeraman, ni 'mbani, ni pasanggana, ni puluwaina oli dangngu ngara'ndukka ndabbani ni ma'atta ndassa kanna malerussa walli ti pata muripa'nda. ³²Wainggi ni pata pa anguna ti olimu, pakinggi ni maringngi ati, dangngu a'mba panamu wikki manna djala, samatuni Allah ti dalu Nai Kristus banna po'disa ndai ni ndoku djala nda.

Chapter 5

¹Tudanissahai, ka manu'ndu ka ti Allah tud'daka allakawa pa'mbussa. ²Muripakka ti dalu mbussa, samatuni Kristus banna mbussa nda yitta dangngu banna ya ni kalitta wikki-Na ti yitta mabba pa pa'jolanai dangngu ni ma bu sirrita ti Allah. ³Takka, a'mba 'o danggi ni mairraka aita walli ngara'ndukkanarri ni ma atta ndassa aita walli yawwa ndabba nussu ni takki detu amma'nda mabba ndo yimmi attana tutu ammari ti tu mawasa. ⁴A'mba o'da panewi mairraka, panewi kambangnga, aita walli maosala ma sanggarita ma atta patutu na, takka takkisa ni pamalangi. ⁵Mabba ni lakkasa mandunganggi tu ma atta pawai, tu ma atta warasa, aita walli tu yawwa ndabba ma wai ni marapu atta pia ma kannika banna koli ma tutu ti dalu sanggubbula sanganji-Nai Kristus lappakai Allah. ⁶A'mba o'da tu ma pakawassu wu dangngu panewi ma atta 'o issina. Yimmi ndo pakoli dangnga mbani Nai Allah ti tu ma patonju urrana. ⁷Tunihai, a'mba pa o'ndikadangnga amma ndarraka yidda. ⁸Ti na ma kapotta nammi, takka nggia wailangumu sa ti dalu Nai Muri. Muripaka sama tuni tu ti mawailangu ⁹mabba ni wua ma walli ti mawailangu ngara'ndukka ni ma'ndassa dangngu ma pullu pia, ¹⁰dangngu ka kakkai pa manyarranggi pani ni pa'mbussa-Nai Muri. ¹¹Ambau keri da patekki tutni pawolu makkapatta ma atta 'o wuani, takka singgilanja ni pawolu ndo yimmi. ¹²Ba takkiri pani ni pawolu da ti makka samangu dirranai ni makaya. ¹³Takka ni'dai yimmi ngara'ndukkanarri ni pa patakka ni nimmawailangu, makka etarika ¹⁴mabba ngara'ndukkanari ni paeta, bawailangukadda nai. Nikadai di linni, "ka'dikka, ei matangu maturra! Sulluwuka walli ti 'jonga tu mati, dangngu Kristus na kabibbaka ti you"¹⁵Tuddani 'boti pa ndassa'nja appa linni ni muripamu, a'mba sama tu ndobu maloyanguka ¹⁶"Wai'ja ni kalongga ni ma 'ona dangngu ndassa mabba ni laddu nggia attana ndassa amai."¹⁷Tunihai, amma kabangnga 'dakka, takka lakkasa'nja pani balinni ni pawukku-Nai Muri¹⁸Ammaka pamawuka waina anngura yimmi nggo, mabba yimmi nggo atta ma patutu manni, takka mbannu nammi nakka Ngasu M'tua. ¹⁹Panewi ka ti tu s'tu dangngu ti tu s'wawi ti dali mazmur, lodu pamalangi dangngu lodu sali; loduwukka dangngu woluwu lodu pamalangi tut-Nai Muri dangngu walli atimu. ²⁰Takki sa ni pamalangi ti dalu muripamu tutnari ngara'ndukka ndabba ni ti Allah Ama dalu ngara-Nai Muri nda Yesus Kristus. ²¹Pana'u Tutu da Lawi dangngu Assa Umma²²Ngarandukka assa umma, manundu ka ti lawimu, samatunni bai manundu ti Muri. ²³Mabba, ni lawimu katowa nai ni assa umma, samatu ni Kristus ba katowanggi ni jemaat, ni tu Na dangngu Yinna wikki kadda ma tanggu ditarini ndoku djala. ²⁴Takka appa linni jemaat banna manundu ti Kristus, tuni hai mannui mi assa umma banna manundu ti lawi ti dalu pani widdi. ²⁵Ngara'nduka lawi, mbussa ni ni assa ummamu sama tuni Kristus banna mbussanggi ni jemaat dangngu ma ya ni kalitta wikki-Na tutu da jemaat, ²⁶Na pawanggi ndarra dangngu Na pawarasari waina we dangngu panewi dangngu pullu. ²⁷Tunihai, Kristus piani banna pa'jolanggi ni jemaat ti sada wikki-Na ti dalu ndassa ati-Na atta 'o'ma mairraka aita wallika atta..... aita wallika ma sama dangnganggi tunihai jemaat na wanggi ni dangngu atta na irrakani. ²⁸tunihai mangngu ngara'ndukka lawi mbussa ni assa umma sama ni banna mbussanggi kalitta wikkina. ²⁹Mabba atta 'o 'dakka tu ma mussunggi ni kalitta wikkina, takka na piarai dangngu na urrusai. Tunihai, hai mannu Kristus banna wolu klembu tu matua. ³⁰mabba yitta kadda kalitta-Nai Muri.³¹Tunihai, kaddai mani na 'dun'jaka'ndarra ama na dangngu inna na dangngu na pakkasisa dangngani ni assa umma na didda dadi dadi sisa tolu. ³²Nggia pa pakkabunni, ba lunggunggi nggia ti dalu nyuwuwu ni Ktistus dangngu k'lembu tu matua. ³³Tuddanikka hai, ngara'ndukkami s'tu-s'tu mbussa ndarra assa umma sama ni 'bau mbussa nggi ni kalitta wikkimu dangngu assa umma na na patambi ti lawi na.

Chapter 6Ni Papeka Ti Lakawa dangngu Ti Inna Ama

¹Ngarandukkami lakawa, manundumi ti inna amamu ti dalu-Nai Muri ma 'ba ni ma pullupia. ²"Tabira amamu 'dangngu ni innamu," ni kaddai nggia ni pareta ma kawungnga ni pakeri wainggi ni turra njanji ³"kanna ndassai ni muripamu 'dangngu yona kadetai ni sangasumu ti pannu tana." ⁴"Yimmi mabokula, amba mi irru marra lakawa 'badda mbani, takka pamatuara yidda kadda manundu 'dangngu ni pa pekaNai Muri. Pana'u Papeka Tutuda Ata dangngu Muri'da⁵Ngarandukkami ata, kerilolui ni murimi ma'ona ti pannu tana dangngu manundu waina ti warasa ati, sama tuni tutunai Kristus. ⁶Amba tu ammani ti tu marama paramma'da kadda eta ma tu--tutuni kadda sennangu ni tu, takka sama tu ataNai Kristus 'da ma pasalakui ni pawukkuNai Allah walli ti ati 'da. ⁷Melayani wainggi ni ndassa ati sama tuni Muri dangngu atta tutuni tu rara. ⁸Mullani yimmi mi lakkasanggi, yinna atai attaukakka tu makaloga, 'banna pa salaku kassa ni ma ndassa, Muri Na ya mangngu si ni ti yinna. ⁹Yimmi muri 'da, pa salaku mannu ni mandassa ti atamu. Ammaka pa mbani ndarra 'bai lakkasanggi ni muri da dangngu ni murimi yidda marangnga o'ndarra ti sorga dangngu aita da pedima pa mbussada. Wainggi Ngarandukkani Kaluanai Allah. ¹⁰Baisaka, mi 'dadi pakalua ti dalu Nai Muri dangngu ti dalu pakalua kuasaNa. ¹¹Waindi ngarandukka ni kaluaNai Allah, kapiami yimmi 'bai ndengira lawanggi ni akkalanai kamballiku. ¹²Ni palawa nda yitta aita lawa nda tolu dangngu ra takka lawai nda ma pareta mangngu kuasa, dangngu angngu kaluana walli ni kapattani pannu tana dangngu lawani kaluanai roh walli ti ma atta ndassa ma o'na ti awangu. ¹³Nikkadai pakinggi ni kaluaNai Muri Allah kapiami yimmi 'bai mandunga ti laddu ma atta ndassa 'banna mai, dangngu ngarandukkani na mandunga banna ndengira. ¹⁴Pakalua 'bai ndengira dangngu lekui ni 'banggimi ni pa pullu pia ti banggimu 'dangngu kalambi kalada ni ma adila, ¹⁵dangngu 'batanggi ni pa palata waimu wissimu dangngu panewi Nai Muri ti ma sennangu. ¹⁶Bai pasalakui ngarandukka ndabbani, wainggi ni tamunga pawai'da kapiami ka paddai ngarandukkani banasani ni api walli ti kamballiku. ¹⁷Teki ti tamunga mannu mara dangngu ni kaluana Roh ti panewiNai Muri Allah, ¹⁸dangngu kai sabaya kira laddu ti dalunai Roh dangngu ngarandukkani sabaya 'dangngu ni pa dangngi'da. Ti sabayamu mi maga-maganggi wainggi dangngu ni pattuni mi dangngu kai patomanggi ngarandukkani padangngimi tutunai tu ma kudus. ¹⁹Sabaya mannungga tutnggu yawwa, kapiami 'bakku buwani wiwinggu, panewi ni pa 'badda ya da ti yawwa, kapiami yawwa 'bakku tarabani paloluka ni rahasia Injil. ²⁰Mabba nidai ni Injil, yawwa dukku dadi ma palewa pa pajarra. Sabayangga kapiami bakku tara bani ba patomanggi sama tu waini appa linni 'bakku panewi. Pa Patabi Pa Baisawai²¹Titikhus, anguwua seiman nggu, mandassa dangngu manundu ti daluNai Muri ma mbussa pa peka ngaranduka ndabbani ti yimmi kapiami 'bai lakkasanggi appalinni ni ngeranggu 'dangngu pani ni pawolunggu. ²²Yawwa ma palewai yinna ti yimmi tutuni wukkuni nggia kapiami yimmi 'bai lakkasanggi ni ngerama yami, 'dangngu piani ba pa wabai ni atimu. ²³Maringngi malala tutmi yimmi 'bakku olidadinggumi ti dalu iman walli ti Allah Ama 'dangngu ti Muri Yesus. ²⁴Ni pa yana na karangngandara ngaranduka ndabba da tu ma mbussani ni muri nda yitta, Kristus Yesus dangngu mbussa ti ma atta mbutta.

2 Thessalonians

Chapter 1Ni Li Tutu da kalembu ti kota Tesalonika

¹Ni li waliti Paulus ,Silwanus ,dangngu Timotius,ti kalembu ti Tesalonika ti dalunai Allah,ni Ama nda yitta dangngu Muri Yesus Kristus. ²Ni muripa njua danggu ni Wemaringi Wemalala tutumu yo waliti Allah,Ama nda yitta ,dangngu Yesus Kristus.³Yami ma pangattai ni pammalangi ti Allah tutumu yo,olidadi-olidadi,danggu katunihaimamasa.mabba,nippa waimu ban tumbu nadangu dangngu ni mbusa wu ni manguna mesa-mesa ti sada nanni olipa tumu nappa tamba kalada. ⁴Mabba nidai nggo,yami wikki mappa newi dangngu kalada ati ngera mu yo ti sada jemaat-jemaat Allah mabba ni radda atimu dangngu nippa pawaimu tii paddua ngarandukka pengganiyaan daangngu ni sandduka nippa paddamu.nggerani penghakiman Allah. ⁵ngggiana nii tandanii penghkiman nimma pulupia wallitti Allah,mabba yo pa mannu ma pullu pia tuttu Ngasu kalada mabba yo mannu mma mbadda sandukka.⁶ba tu wallinni,nappasamai ti Allah tutu bau balassai dangngu pasandukkai, ⁷Takka,nimmaa yanggu kalongga ti yo papasandduka ,dangngu ti yami mannu,tunisaai Tuhaan Yesus baa pasungngai walliti Surga karangnga ndarra Malaikat-Na ma sawirru, ⁸ti daluu api ma diwura,tutu pasalakui papalawa wai ti yidda nimma atta lakkasani Allah dangngu ma atta pakeriloluna ti Injil Muri Yesus nda yitta. ⁹yidda enga da li ni hukku mosu nimma atta mbosa,maleru walliti sanggai nai Muri dangngu walliti wundala panjanggai nippa keta-Na ¹⁰Takka Yinna na mai ka paosa ti njonga ngaranduka tu warasa-Na dangngu na paosai ti njonga ngarandukka da tu ma mbadda pawai-mabba kesaksian ma yami mi wai. ¹¹Tuni hai,yami ma sambaya

tutumu yo,nikai Allah nda yitta menganggap yo ma piani ti kayekawu dangngu pambannui setiap pawukku pa wolu nimma ndasa dangngu nippa rammama ni pawai dangngu bisa-Na, ¹²kapiani ngara nai Muri Yesus nda yitta nippa wundala panjanggati dalumu yo,dangngu yimmi ti daluna Yinna,samani dangngu Anugrah Allah nda yitta dangngu Muri Yesus Kristus.

Chapter 2Ma'i nai NiTu Ma Irraka

¹Nggia, ni ngera mai nai ni Muri nda, Yesus Kristus 'dangngu tamanassa ni rasi 'batta pa kasisa 'dangngani yinna, yinna ma 'dangngiwu olidadinggu. ²Yimmi a'mbai nggesa ma pa kabangnga 'dangnganggi ti dalu pangad'damu, aita pa gelisa 'dangnganggi ni raparanggi ni laddumu 'banna takkai, ndasai ni walliti Ngasu Matua aita panewina aita ti surata sa waliti yammi. ³A'mba ammana sa'tu ma pa sandukawu lang'ka pani pata pawai. Ni laddu nggo na aita o'ma takka 'ba aita o'maka ngullina ma takka 'dangngu tu mairraka ni takki ni, ti allakawa ma atta o'na. ⁴Ni ma pa tarrana 'dangngu ni pa'janga wikki na ti sada ngara dukka ni patakki allah, aita ni pa sambaya tu, 'dangngu yinna, na teki panyia pa ma'ndid'di ti uma nai Muri dangngu na patakka wikki na nawainggi ni sa'danai Muri Allah. ⁵Aita namumai napu 'bakku karangnganggumi, yawa kutakki ti yimmi. ⁶Nggiaka mi lakasanggi, pani ni pattu 'dangnga nai yinna ni mawu ti mahamina yena 'da takki. ⁷Takka misteri kedurhakaan yitta ka ma 'bad'da ramma na, 'danna yinna nggia ma pattu wikki na, takka banna pattuwikkina, takka la palodu 'badda kanni. ⁸Baisaka ni ti mairakka 'di 'basungai. Takkai Muri na pamati nisa ngasu wikki na baissa wainggi ngera maina. ⁹Ni ngera maina ni tu ni mairaka, takka na pasama nggi ni paramanai ka'mbalikku, pakarangnga wainari ni ngara ndukka ndabba kuasa, ta'da-ta'da ma sangena 'dangngu mujizat- mujizat pa'ndoku ¹⁰'dangngu ngara ndukka ndabbanari ni muslihat, ni mairraka ti yidda ma mbuta, ma bayi 'da matullaranggi ni tutu manawarani ma pullupia 'baisa ni muripa. ¹¹Takkai Allah na pangindi ni sa'nduka makalada ti ta'ddu 'da yid'da, kapia ni 'bad'da pawai ti kawassu. ¹²Baisa 'da huku ndarra yid'da ma atta pawai ti ma pullupia 'dangngu ma mbussa nggi ni mairaka. Yimmi 'di Pedi Tutu Ni 'ba Pa Muripa ¹³'Bakku oli 'dadinggumi pa'mbussa Nai Muri, yitta ta pangattai 'ba paosai Muri tutumi yimmi. Takka Allah mbadda pe'dinammika yimmi ti kawungngani ni tutuni ni muripa, pawarisawinggini Ngasu Matua ni pawaimu ti 'daluma pullu pia. ¹⁴Ni kad'dai Allah Na pakamaikanggumi yimmi na wainggumi silu ma'ndassa, takka ma palo'ndungnggi ti yimmi, Na ya ndai yitta ni pa tangannyangngu dangnga Muri nda yitta, Yesus Kristus. ¹⁵'Bakku oli'dadinggumi ma pakalua 'bau mandunga pa'ndengira ni pa mbadda a'jara na ti yitta, na wainggi ni pa panewi waina na ta'u ti surata ti yitti. ¹⁶Nggia, Muri'nda yittai Yesus Kristus 'dangngui Allah Ama nda yitta, ni ma'mbussa nda yitta. 'Dangngu ni pa pawaba wai nda pangad'da dangngu ni pa pamandunga nda ni ma'ndassa ni pa ya Na. ¹⁷Na pawaba 'dangngu na pakalua ti atimu, ni parammamu dangngu ni pa panewi wai ni ma'ndassa.

Chapter 3Dangngi Sambaya Walli Ti Paulus

¹Baisaka, bakku olidadi nggumi, sambayama tutma yami, kapiani ni pulluNai Muri kanna nggesa paloduri dangngu kadda paosa, sama dangngu ni madadi ti jongami yimmi, ²dangngu yami kapia pasala dama walli ti tu ma banasa dangngu ma jahat takka atta ngarandukka tu ma kolinggi ni iman. ³Takka Muri Na mbussa nda. Yinna ma yagumi kalua dangngu makoru magagumi yimmi walli ti tu jahat. ⁴Yami makoligi ni pawaima ti Muri ni ngerami yimmi dangngu yimmi tanggu pasalakuni kai pasalaku pangala ni pa palewa waima yami. ⁵Wallini ti Muri ma patanjanggumi ni atimu ti mbussaNai Allah dangngu maradda ati Nai Kristus. Kawattu Batta Ramma ⁶Bakku olidadinggumi, nggiani yami paretami yimmi, ti ngaraNai Muri nda Yitta Yesus Kristus kapiani yimmi bai pamaleri wikkina walli ti olimu ma muripa bakka bulli ni ma atta pawannana ni anjara ni pakolimu yo walini ti yami. ⁷Yimmi wikki mi lakkasanggi applini samani kai keri ni patoma yani atta ma bakka bulliama yami bama karangngangu. ⁸Yammi wikki aita ma ngama pangaa tu sawawi ba aita pabayarandi, sabalinihai, yimmi kai manyara kadanja kai rammani laddu kajiddunga kapiani yami amba mawolu ditama ti yidda ti jongami yimmi. ⁹Aita niwalli yami ba atta ma kolinggi ni kawattuma, takka tutsa bamma ya wikkima yami wikki kai keri ni patoma tutmu yo dangngu yo mukeri lolu. ¹⁰Takka yami tangnga karangngangu, yami ma yagui ni pareta nggiana "Nikka o tu ma atta mbussana paramma, amba na ngada yinna" ¹¹Mullanika yami ma rangngi o tu mapirra ti jongami ma muripa mabakka bulli, atta da bissu amma paramma, takka karingabba badda wolu ni ma atta gunnana. ¹²Tu samanihai, yami ma paretai dangngu yami ma panamuni ti naraNai Muri Yesus Kristus kanna ramma dangngu sannangu banna nganggi ni roti wikkina! ¹³Takka yimmi baku olidadinggumi ambai ojama bai woluni ni mandassa. ¹⁴Nikka o tu ma atta wai pani ni patakkima yami ti suratama nggia, patadani! Tu no amba palomai dangngadani dangngu yinna kanna makaya. ¹⁵Takka, amba woludai yinna samatu mussumu, takka panewi danngani samatu angu nguwamu. Panewi-Panewi Magamurri ¹⁶Muri we maringngi we malala na yagui yo sannangu kira laddu lappaka ti mahammuna. Muri na koru magagumi yimmi ngarandukkami. ¹⁷Yawwa, Paulus, ma tuliinggi surata nggia wainggu lumma wickinggi kapia tadami ni aslini ni suratanggu. Tunihaisa yawwa baku tulinggi. ¹⁸We maringngi we malala wallini ti Muri nda yitta Yesus Kristus kanna koru magagumi yimmi ngarandukkami.

1 Timothy

Chapter 1

SURATA NAI PAULUS MA KAWUNGNGA PA YA NAI TI TIMOTIUS ¹Wall ti Paulus ni ma'dadi mabokul-Nai Muri Yesus, ni makeri lolui pareta-Nai Muri Allah, ma paluputa'nda yitta dangngu Muri Yesus, ni pamannu'nda yitta. ²Tutunai Timotius, ana ma badda mandunga ti dalu-Nai Muri. Muripa ni pakoli 'jua'nda, ndassa ati dangngu ma padadi nda walli ti Allah Ama nda yitta dangngu Yesus Kristus, Muri nda yitta. Panamu Ka Lawai Ni A'jara Ma atta Ndassa ³Sama tunihai ni padangnginggu ti yona pa tanggu salakau wainggu ti Makedonia, enga padawwinawuwuka ti Efesus kapia kolimu 'bau panamu'ndarra tu ka a'mba da toma pa manga'jara ajaran-ajaran sawawi ⁴atau ma olluwai ni panewi mema 'boku appu'da ma atta 'o ndoku nyia pa'ndaudakanni, ni ma tuni nggo kakka na undangui panewi tu 'dangu, 'dangngu mbisa 'ba bullanggi pa salakui ni ngera-Nai Muri Allah ni pasalaku wai'nda iman. ⁵Takka wukkuni ni pareta, kanna pawali ati ni ndassa, pangedda ni ma'ndassa dangngu iman ni ma pullu pia. ⁶Badda 'o ka pi pirra tu ma'djala pasalakui ni wukkuni ni pareta badda panewi ma atta o'si'na. ⁷Yidda da wukkui 'dadi Ahli Taurat, takka atta 'da kolimanggi issini pani ni pa panewi wai'da atau pani ni pa badda salaku'da. ⁸Yitta ta lakkasanggi go ni hukum Taurat banna ndassa, badda tomaka ku passalaku dangngu ndassani wukkuni ni hukum Taurat, ⁹dangngu katta lakkasanggi Hukum Taurat 'di pa'ndowi atta mulla ammanissa tutu mannangu takka 'di keri pa'ndowwikassa tutu tu malanggarana hukum dangngu pemberontak, tu fasik, dangngu tu ma ndoku djala, tu ma atta mawarasa wali ndoku djala dangngu ma 'bu pannu tana, tu ma'mbussa pamatira inna ama wikkina ma mappa tu, ¹⁰tu asusila, ma pa salakui ni ndoku djala seksual, homoseksual, mappa tu ma kawassu, ma saksi kawassu dangngu herai nimma ndassa, ¹¹Ni patakki 'da Injil yang mulia waliti Muri Allah punggini ni kanyurru, ni pa badda ya dawwa ti yawwa. Paulus Na Pamalangi Ni Rahmat Wali Ti Allah ¹²Yawwa kupamalangi Yinna ma badda yagai ni kalua, ni patakki'nda Yesus Kristus, Muri nda yitta, mabba Yinna kadda ma lakkasaga yawwa bakku setia banna ta'uwa ti paramma nggia, ¹³Lang'ka na lakkasanga yawwa tu ma atta mbussa ni Muri, ma palu tu wa, dangngu yawwa tu ma atta ndassa wa takka yawwa ku kolina maringngi ati mabba ni ma nana, yawwa ku pa salakui atau kupkina pangadda ti dalu atta pawainggu. ¹⁴Muri Na

yaga yawwa muripa ni pakoli 'juanggu ni ma'dangu, pa karangnganggi ni man'ndunga ati dangngu ni ma 'mbussa ti dalu-Nai Muri Yesus.¹⁵ Ni panewi nggia na pulupia dangngu piani kadda kawi dangngu ndassa ba yinna kaddai Muri Yesus ma mai ti pannu tana tutu ni kadda muripa tu ma ndoku djala; ¹⁶mullani kaddai yawwa na milla ngga ati kapiani ka dalunggu yawwa tu ma ndoku djala Muri Yesus na patakkanggi ni maradda ati bannu Na, ni pa pangeri wainggi ti tu ma wa'i Muri Allah tutuni ni muripa ma atta mbosa. ¹⁷Tutu 'da sanga'ji walli ti ngara'ndukka zaman ma atta mbosa dangngu ni pa atta eta s'tu memai Muri Allah paosa dangngu ndassa ati toma lappaka. Amin!¹⁸Pareta nggia ku yagui ti yo Timotius ananggu kadda lo'ndunissa ni palolukaddai mabokulanai Muri Allah ni ngeramu yo dangngu pani pa badda lolukadda mabokulanai Muri Allah, kau lumunakka palumumu ti dalu lumuna ma'ndassa, ¹⁹paringgitanna 'bau paketana ti imanmu dangngu ti ati tu raramu ma'ndassa. Pi pirra tu badda tullaraddassa, pa pasalakui di keri dangngu larani iman 'da,

Chapter 2Sambaya ka Tutu Da Tu Dangu

¹Ni ma kawunga, ku panamu nggumi ka mi 'dangngi 'dangngu ka mi pamalangira ngarandukka da tu ²sangaji-sangaji 'dangngu ngarandukka 'da tu ma mandiddi ti ma pareta ka pasamana 'ba pasalakui ni muripa ma manjila 'dangngu ni ndassa ti 'dalulakeri loluna 'dangngu ni ndewa ma 'jaga. ³Nggia mandassai 'dangngu na panyiai ti sadanai Allah ni manggata nda yitta na. ⁴Ni mawukkui panggatandara ngarandukka 'da tu toma ti lakkasa 'dangngu ti ma pullupia. ⁵'Ba 'da mema kaddana 'ba sa'tu Muri Allah ni ma'ona 'dangngu ni 'dedi pa pakala waindai Muri Allah 'dangngu tu rara, ni patakki 'da tu Yesus Kristus, ⁶ni mbadda yai ni kalitta wikkina ni pa mbaya wai tutu 'da tu ma'dangu. Ni paeta 'dangngu ni palakkasa manggiana 'da patakanggumiri 'banna tomakasa ni rasini pa pandowiNa. ⁷Mulla kaddani yawwa 'ba tauwa pengkhotbah 'dangngu rasul yawwa ku panewi ma pullupia, attakukawassu ma-- 'dangngu 'ba samatuni 'ba nggurruwa ti 'dalul iman ti ma manangu tutu'da tu s'wawi. Pata'da Mani 'dangngu Kawinni ti dalu Sambaya ti Kalembu Tu Matua⁸Mulla tunihaika kaddai yawwa ku mbussanggi mani ti ngarandukka panyia 'badda sambaya 'dedikanna lumma mawarisa, ka amba o'nggi ni mbani 'dangngu ni pasanggana. ⁹Tunihai mannu kadda walli kawinni pawanna na kalambi ma palanja ngguna 'dangngu manggawikkina ni ngawuna attani ammai. Ni lo'nggi parandi kaduana, nia ammasa, mutiara, attakakka kalambi ma pawallina ti si, ¹⁰takka 'ba appalinni samai ni pakawinni waina ni pata mandassa 'banna pakeri loluna. ¹¹'Ba 'dadi kawinni na mangunggi ni maringngi ati 'dangngu pakeri loluna. ¹²Takka, attaku ya mandara kalongga kawinni ba pa'anjarana 'dangngu ba paretara mani. Risika pandassa 'ba pa'ndangngu wikkina. ¹³Mabbai Adam kaddai ni pawolu manyulu baisaka i Hawa, ¹⁴'dangngu wallika, aita Adam ammai ni pa pakka'baka manyulu, takka yinna kaddai Hawa baisa 'dinna kana'bu ti ma djala. ¹⁵Ti s'mbalinnihai, ni kawinni ma paana, ni ma muripa ti dalul iman, ni mbussa, ni warisa dangngu ni manggawikkina 'da nggata mannundarra.

Chapter 3Ni Patani Ma 'Batinggi ni Kale'mbu Tu Matua

¹Panewi nggia ma pullupia, "Nikanni tu ma mbussanggi pa 'batinggi ni kalembu tu matua, yinna ma mbussanggi ni paramma mandassa." ²"Ba tunihai kaddai ni sa'tu penilik Jemaat ni ma atta djala, ni lawina walli ti sa'tu assa umma, ni malakkasa, ni ma mangga wikkina, ni pa pambuatu, ma mbussa pa ya panyia ti ummana, 'dangngu ndassa ni pa ajara waina, ³tu ma atta unnu ammai pani ni pa mawuka 'dangnga, atta tu ma sagawitta ammai, takka tu ma ndassa langu takka, atta na mbussa amma pa pasagana 'dangngu atta na mbussanggi ni ndowi. ⁴Yinna haipu ma urrusa pa ndassai ni umma wiikina 'dangngu na wainggi ni pata ndassa 'banna 'dawwira ana na kadda patambi 'dangngu kadda pa keriloluna. ⁵Takka ba atta na lakkasa kakka pa urrusai ni ngera dalu umma wikkina, appalini yinna banna urusai ni kalembu tu matua Nai Allah? ⁶Amba tu mawuddi maria ammai, ndangngu ka amba piana banna ngaba, ka amba na kanabu ti hukku nai kamballiku. ⁷Ta'mba walliki yinna tu mandassa pungngui ni pata muripana walli ti tu sawawi, kapiiani amba na kanabu ti massajorukanna 'dangngu ti pasipu nai kamballiku. Ni Pa Pasalaku 'da ma'dadi Mabokula Kale'mbu tu Matua ⁸Tunihai mannu kadda walli ti diaken, yinna tu pa patambi pungngui 'dangngu atta na pa kasanga lamma manna, atta na padangngi mai ni ati na banna unnu we anggura, 'dangngu attana manyarra manna utu walli ti ma palapina. ⁹Yidda 'da keta pamandunganggi ti 'dalulati 'da ni ngerani ni iman ni ma mannangu walinggi ti atimu ni mawarasa. ¹⁰Yidda, ka ka manyulu pungnguraka, baisa, nikka 'badda pullupia ka ka ba atta 'da irraka, baisa 'di piani 'badda pasalakui ni diaken. ¹¹Tunihai mannu kadda walli, assa umma da diaken, yidda ka ka tu pa pata'mbi, atta tu pa pulu wai ammara, takka na lakkasa pa maga wikkina 'dagngu 'da waira ti ngera ngarandukkani. ¹²Ni ma'dadi diaken, sa'tuki assa umma na, na lakkasa pa pandassara ni ana na 'dangngu ni ngera 'dalulati umma na. ¹³Mabba yidda kadda ma mbadda 'da'di diakena malayana 'dangngu ndassa ma kolina pata'mbi tutuni ni ngera wikki'da 'dangngu ni mandunga atina ni ma kalada ni ngera iman 'da ti dalu-Nai Muri Yesus Kristus.Katta Ati 'Dalinggi Ni Pata'mbi nda ¹⁴Yawwa kumannunggi 'bakku nggesa mai ti yona, takka yawwa kutuli nggi ni ngera-ngerani ti sa'damu yo, ndangngu ¹⁵ba atta ku nggesa takka ka ka , yimmi mbadda lakkasa kaddami appalinni sama pungngui yidda 'badda muripa ti dalulati ummaNai Muri Allah, ni patakki nda gereja walliti Muri Allah ni ma muripa, ma purri ndulla nda dangngu ti lata mannangu nda ¹⁶Yitta ta mbussa ndabbanggi banna kalada pungngui ti ati 'dali nda ni pata'mbi: "Yinna, da patakkani ti dalulati to'lu, 'da pamannangui dalulati Ngasu, ni paeta 'da mawu-Nai Muri Allah, 'da patomanggi ti tu 'dangu 'da wai ti pannu tana 'da pa'jagai ti 'dalulati paosa 'dai."

Chapter 4Ni Pa Panamuna Waina ni Ngera'da Tu Ma Pakawassu

¹Ni Ngasu na tarrangu punggu 'banna panewi, banna tomakassa ti rasi ma kamurrini, 'da 'dangu mannu 'da ma ammanggi ni pawai'da 'danggu 'badda pa'jola wikkinggi ni tu 'da ti ngasu-ngasu ma kawassu 'danggu ni pa papeka'da pa palewa 'da. ²Yidda 'da wobulla wainggi ni ndassa 'desa ma pakawassu ni ati na pa mbadda cap wainggi 'bassi mbanasa.³Da larandara tu pa amba nikka 'danggu amba nga'da panga ni pa pa'dadiNai Allah, ba etakassa pa trimaksih 'danggu pamalangi tu 'dakka tu mawai 'danggu ni mata'nadi ni ma pullupia. ⁴Mabba ngarandukanari ni pa pa'dadiNai Allah ndassari 'danggu atta o'ma ma atta ndassa ma kawi waikandisa 'ba takki pamalangi, ⁵mabba ngarandukkanarri pa pawanggi wainggi ni panewi Nai Allah 'danggu sambaya. Pasalaku Nai Kristus Yesus Ni mandassa⁶Mabba ni pa a'jarra ni ndati-ndati narri ti olidadimi ni pawaimu, yimmi na ma pasalakui ni panewi Nai Yesus Kristus ni mandassa appalinni yimmi mbadda ajaramikka panewi ni pawai. ⁷Singgilanja ni paloluka ni panewi ni manattina tuddaka makaweda, takka pangatinja ni ngerama tutuni ni muripa matanji pullupia, manundu 'danggu ma warasa. ⁸Pangattinggi ni tu o'dirra ni, takka kesalehan mangngu ruuni ti 'dalun garandukkani mabba o' njanji ni tutu ni mi muripa ni manggiana 'danggu walli ni ma hammina. ⁹Panewi nggia piani 'ba wai 'danggu piawallini 'ba kawi ndabbai. ¹⁰Tutu nihai kadda 'ditta ramma langu takka 'danggu 'batta lummunggi. Mabba, ta tauni pamannunda ti allah ma muripa, ma tanggundi ni djala ngarandukka 'da tu, risi-risi yidda ma wai Yinna.¹¹Paretasa 'danggu a'jarasa pani-pani nggia. ¹²Amba o'da tu ma tau 'bawawu mabba masalemu wu, takka patakanja ni mandassa ti ngarandukka 'da tu ma wai ti 'dalun panewi, ni pata, ni mbussa, pawai 'danggu warasa. ¹³Toma 'bakku mai 'bali, pangala kaddasa ti 'dalun mbaccami mbukku Kalada, ti pa kasisana, baya panamuna, 'danggu ti dalu pa peka. ¹⁴Amabu pa kamota wai manggi ni karunia Ngasu Matua ni ma'ona, ni payawu melalui nubuatan tanga dewan penatua 'ba pa ketanggi lumma 'da ti taddumu. ¹⁵Pa salakusa ni pata-pata nggia 'danggu malerunggi palau'nja ni mandassa, kau ya'ni kalittamu tutu 'bau pasalakui ni pata ndassa kapiani ngarandukka 'da tu kadda etai. ¹⁶Boi langu takkanggi yimmi appa linni samani ni muripa 'danggu pani ni pa mbadda a'njaramu. Katurru kanja haina ni pawolumu, yo mu paluputa, tutuna ni kalitta wikkimu 'danggu yidda ma ranggi pani ni pa a'njaramu.

Chapter 5NI PATANI BA PANAMU WIKKI OLIDADI

¹Amba panamu mani marisi pamatua dangngu makaweda, takka pakani yinna ba samani amandai dangngu panaumi masalemumu samani anguwamu. ²Paakani ni kawinni ni marisi pamatua ba samatuni ba innamui dangngu ni ana karra samani annawinnimu ni mbannuni mawarasai. NGERADA KAWINNI BALU³Paakani ni kawinni balu ni ma pulupia ba kawinni balu. ⁴Takka yinna ni kawinni balu ba mangngu kakka anana attau umbukadda, yidda kadda ma kawungngana pasakola badda patakkagi ni ramma ngarandukka issi umma wikki. Ba tunihaisa yidda badda mbalasadasa ti ma pa anandarra yidda. Takka balinnisa nikkada ni ma pasannanguni Allah. ⁵Mussukanni balu ni mabalu pullu dangngu ni muripa ti tu wikkina. Yinna na tau pulupia ni harapan na ti Allah, na dangngi pangalai dangngu na sambaya laddu kajiddu. ⁶Takka, ni kawinni balu ni ma muripa na gagawai gia, yinna mbadda mati languka yinna banna muripa. ⁷Pareta mannu kadda walisa ni ngera-ngera ni gia ti jemaat kapiiani yidda ba atta da irraka. ⁸Takka, ti ma sa'tu na atta na payarra ammai ni ma panamuna ti olidadi wikki na ti mapa oli dadi wikki ba etakasa, mabba tunihaika na sangkakala ni pawaina dangngu yinna na risi pa atta ndassa walipu ni mawali ti tu ba atta pawai. ⁹Ni ma kawinni balu ni pa patama ti dalu ngara-ngara balu dakadda kawinni makurangu waliti ummur namu kambullu tauna mawai issi ummani wakiti sa'tu lawina. ¹⁰Dangngu lakkasani ni pawolu-woluna ni mandassa na pamatuara anana, na yandarra panyia, na basandarra wissida tu mawarasa, na tulundarra tu ni madalu sandukkanari dangngu na ekun di dalu ramma ni mandassa. ¹¹Mussikapu ni mabalu-mabalu ni ma atta kawedapu ambau patama mandarra ti dalu ngara mabalu, mabba tukamisa manggissuka badda wolu yidda badda maleru waliti Kristus na mbussa pa bali lawina. ¹²Ni magiana ma pakamaika gi hukku takka yidda badda langnga dassa njanji kawungngada yidda badda wolui ba atta pa tomapui. ¹³Ti sambalinni hai yidda pakaddi pangatta dassa manjabbu-manjabbu walini ti umma sisa lappaka banna toma ti umma sawawi. Atta ni ammakihai, yidda mannu ma bagosip dangngu da tama mannugi ni urusan tu sawawi, panewi ni mapulupia yidda aita amma. ¹⁴Takka, yawwa kuwukkura kawini balu ma aita kawedapu kadda paumma bali, kadda pa ana dangngu kadda urrusani ummada kapiiani amba o kaloga ti lawada tutni badda mussundarra yidda. ¹⁵Takka, tu sawawi badda kabalidakka badda keru kamballiku. ¹⁶Nikka ba o kakada sa'tu kawinni ma pawai ni ma olidadi ma balu, ammandarraka yidda badda pawagini ba kapiiani amba yami beban ti gereja, dangngu gereja kapiiani kawinni balu sawawi pawukku pagata pulupia. NGERADA MABOKUL GEREJA DANGNGU NGERA SAWAWI¹⁷Mabokula-mabokula gereja ma urrusa pandassari ni jemaat ma kawi ni pnghormatan paduada wunda lappitai, risi-risi yidda ma ramma pulupia ti dalu banna khotbah dangngu banna paanjara. ¹⁸Mabba, ni mbukku mawarasa na panewi, "Amba loma patukki ni wiwwini lembu mi tangnga nga ni gandum," dangngu kira tu ni ma tanggu ramma enga kolina uppana." ¹⁹Amba kawinni ni patadduna ni pakanabu ti mabokula gereja sigilani ba o ta'nda mi waliti diada attau taula tu saksi. ²⁰Yidda mawolu ni mairraka parralu ba teggurara ti sagada ngarandukka tu tutuni sawawi badda mandauta pawolu ni ndoku djala. ²¹Ti saga-Nai Allah, Yesus Kristus dangngu malaikat pa pendi, yawwa kupanamugumi yimmi dangngu kanna pulupia bai keru ni pawukku go ba attai djala katutuni attau pendi pambussa. ²²Amba lallu gesama padadi kanna lumma ti tadduda languka hera widdi attau amba keru mai bai teki kawattu ni ti dalu ndoku djala tu sawawi. Magaginni sadamu ka ni pangattai ni warasamu. ²³Amba dakanni ni unnu we bela, takka waigi sakudduka anggura tutuni ni tiamu dangngu ni tu'mu ni ma kali paddisa. ²⁴Ndoku djala waliti tu sawawi na pullupia langngu takkai ba etai baisaka da karangngandarra yidda ti pengadilan. Takka ni ndoku djala waliti tu sawawi baisa di etai ni warasari. ²⁵Tu mannu kadda walinikka ba o pa pandowi n mandassa dangngu ni mapullupia bai etai. Takka pawolu mandassa ni pa atta eta na pangattamai banna kabunni.

Chapter 6

¹Nipapa Takka Katutu Uttu Da AtaNgarandukkada tu mappa tangguna katutu ata, kanna katutui ni murina uttuni tu ma patutuna bana koli ngarandukka ni ba tauni sina tomaka ni ngarannai Allah dangu nippaanjarranda yitta nimma atta irraka. ²Takka ndo ata ni muri da tu mappa wai, amba pakurang ammai ni papaddamu ni taumu si ti yidda, mabba yidda kadda olidadi-olidadi masama pawai. Tisambilini hai, ndo ata ma melayani ni murina dangu risi pandassa walliki mabba nimma kawi nimamaringi malala ni pelayanan ndo tu-tu mappawai dangu yidda pambussa. Anjaraddai dan panamu ndara ni ukku-ukku ndiana ti yiddana. NGERANI NIPPA ANJARA MASSANGE DANGU NI MBUSA NA NDOWWI³Ba o kakka tu ma anjarramu ti paanjara massa ngena nimma atta pasama ti panewi nai pullupia walliti muri nda Kristus Yesus dangu attana pasama dangugu nippa anjarra pullupia, ⁴yinna makkawasu dangu atta na lakkasa pungu amma pani-pani. Yinna danika ni mbussa nai ni malawan ma atta tanggasa, ma dani ni palumu nggi ni panewi-panewi nimma padadi ni yawwa ndaba, nippa sewana, nikka saipu, dangu ni pataddu nimma atandasa. ⁵Dangugu napangala-ngalai ni nippa seli ti njonga tu-tu nippa ngaddana ma mbadda russa dangu na jukkaranggi nimma ndasa, mimma pangada nggi, mabba nippa kerilolu ba larani ba koli utu madangu. ⁶Tunika hai, nippa keriloluna mappa tutu na ti papada ma mbanuna na ya'i uttuni makkalada. ⁷Mullakadani, yitta atta o ma pangindi pani-pani ba tama ti pannu tana dangu atta o manguma pangindinda bata lusa walliti pannu tana nggiana. ⁸Ba badda okaka kalambi dangu panga, yitta ta padda wikki bana mbannu ni. ⁹Tu ma mbusa padedi nakka nabu ti dalu paklaka dangu nippa irru, dangu nippa bawina karobuta makka mbanga dangu nippa sandukka danga nimma patannikanna ti tu-tu ti dalu mappa sewana dangu ni masu. ¹⁰Mabba, ni mbusana ndowi nikadai ni amu walli ti ngaranduka ma attendasa. Tu-tu mamanyamana ndowi mbada kasilluranaka walli ti pawai dan pasanduka wikkina ti sange-nge sandukka. PAPANI NGERA PUNGU RI NIPPA NAMU¹¹Turikka hai, yo tu mawalli ti Allah, pammaleru wikki nawwu walliti ngaranduka narri ndo. Kesenja nimma pullupia, nippa keri loluna, nippa wai, ni mbusa, nippa tabbi, dangu ni malinjangu. ¹²Paringanawwu ti dalu paparingamu ni pawai mandasa dangu paketanawu ti muripa ma atta mbosa mimma katatuna yo ba kayeka nggu toma yo bau yawu panewi nimma ndassa ti sadada sakasi madangu. ¹³Ti sadani Allah nimma yanggu muripa ti taddu ngarandakani, dangu ti sadanai Yesus Kristus nimma ya panewi nimma ndassa banna tomasa ti sadanai Pontius Pilatus, yawwa ku paratewu yo, ¹⁴ba piapinika, yo passalakui ni pareta nggiana dangugu attana irraka ammai dangu atta o amma irrakanitoma nippa maina ni Yesus Kristus nda. ¹⁵Banna tomasa ni rasi pawokku-Na, Yinna enga napatokka wikki-Na tutuni ba dana tu-sattu Penguasa, Sangaji walliti ngaranduka da sangaji, dangu muri walliti ngarandukada muri. ¹⁶Yinna sattu-sattu ma atta mbosa, nimma engana ti dalu mawallangu pa atta toma, atta sattu pungu amma ma etai, atakaka kolina ba eta-Ni. Tutuna Yinna, ngaranduka ni panjanggai dangu ni bisa nimma atta mbosa! Amin. ¹⁷Tunisa nggo, paretara tu-tu madedi ti zaman nggiana ka amba onggi ni ngaba. aita kaka amba tau ni pawukku ti ngawu nimma atta patutuna, takka tau ni pawukku ti Allah, dangugu nimma manguna mdangu papasandia ngaranduka ndabani, tutunda yitta batta rasarri. ¹⁸Paretara yidda kadda wolui nimma ndasa, da dadi madedi t dalu pawolu-pawolu mandassa, madadi tu ndasa ati, dangu sandia bappa bawina. ¹⁹Mabba tunisa hai, yidda da pakka buana ngawu tutu wikiki na, katutuni nimma hammuna tomaka yidda didda kolina paketa ti muripa mappallupia. ²⁰Timotius, botinggi pani nippa mbada pawaida ti yo. Maleru nggi nippa newi ti pannu tana dangu nikka wassu, malaka ni ngera lakkasa patakki njala, ²¹dangugu nappa sungngai, nippa wai da tu dadi kasillura. Ni maringi malala nakeriwu yo.

2 Timothy

Chapter 1

Ni LI TUTUNAI THIMOTIUS ¹Waliti Paulusa, Mabokulannai Muri Yesus Kristus nippa pendu waliti Wukku nai Muri Allah kanna londunissa nippa langina nippa muripa dangnga ti dalunai muri yesus Kristus ²Tutunai Thimotius ana nippa bussa. Ni muripa nppa koli jua, Nippa bussa wikki, dangngu ni muripa nippa tannangu dangnga waliti Muri Allah, Ama, dangngu Muri Yesus Kristus, Murinda Yitta. PAPP NAU WAI KANNA PATOMA PANGATTAGI NI PA NEWI NIMMA NDASSA³Yawwa ku pammalangi pangatta ti Muri Allah, nippa layagu waina ati nimma warasa sama tuni nippa passalakuda boku appu gu, bakku tangngu namu kanggumika ti dalu sambayagu ti laddu kajiddunga. ⁴Bakku namukassa ni we matamu, yawwa ku kalaure paetai ni muripamu nimma tannangu. ⁵Yawwa da panamuga waina ati wai nimma walli atina, makka wungnga punggu muripa ti dalu bokumui Lois, dangngu ni innamu Eunike, dangngu yawwa ku yakin nimma gia muripanggui ti dalumi yimmi⁶Mulla nikaddai

gia, yawwa ku panamugu kau padiura pangattai nippa yanai Muri Allah nimma o na ti yona, nimma li ti lummagu bakku ketagi ni katowamu. ⁷Mabbai Muri Allah attana ya mannda ti yitta ngasu mandauta, takka na ya nda yitta ngasu Kalua, ni mbussa, dangngu ni taha wikkina. ⁸Ba tuni haisa, Amba makaya da bai panewi ningera Nai Muri nda Yitta attau mni ngeragu Yawwa Nippa taha-Na ti gallu Hukku. Takka ba tu ammunissa, waliti kuasa Nai muri Allah kai kerik mikka passandukka millani ni panewi nimma ndassa. ⁹Yinna kadda nimma mbadda paluputanda yitta dangngu nimma kayeka nda yitta banna kayeka waindai Kudus, attamull ammani ni pappandowi nda, Takka mullani nipa wukkuna dangngu ni muripa nippa ya jua Na nippa badda ya na ti yitta ti dalunai Muri Yesus Kristus ba atta o punggi ni awangu ni tana. ¹⁰Nimma giana mbadda eta mata missa banna li haini ti ngera mai Nai muri yesus kristus nimma mbadda podisai ni ngera mati dangngu na ngindi ni ngera muripa dangngu nimma londo lappaka nimma li ti panewi nimma ndassa. ¹¹waliti panewi nimma ndassa kaddai, yawwa `da`de`di kangga `da`di pengkhotbah, Rasul dangngu Gurru. ¹²Mulla nikaddai, Yawwa di kerik sandukka tunggu gia, Takka, yawwa attaku makayama, mabba yawwa ku lakkasanggi ti herai nyiapa PaWai gu dangngu yawwa ku ka tukku gi ti atigu dangngu yawwa ku yakin gi mabba yinna na sanggupa pa maga gi pani nippa mbadda wainawa yawwa lappaka batomai ni laddu Go. ¹³Kai pamannusasa ni issi-issi nippa peka waidawu nimma ndassa nippa mbadda ranhgngimi waliti yawwa ti dalu ati waimi dangngu ni bussami nimma ona ti dalunai Muri Yesus Kristus. ¹⁴Bai waigi ni ngasu matua nimma engana ti sada nda yitta, kai maga dangngu ndassa nja ningawu nimma mangngu si nappa mbadda percaya dai ti sadami yimmi ¹⁵Yimmi mi lakkasanggi wali timma dadi, mabba ngaradukka nari nimma o na ti Asia, mbadda pambali dakka waliti yawwa, waliti ngara ndukka da, yidda kaddai Figelus, dan Hermod genes. ¹⁶Ba piapinnikai Muri na ya ndai ni Ati mbussa ti ngara ndukka issini ni umma nai Onesi forus mabba yinna takki pa kirra laddau banna mai pa sawangarawa, dangngu atta na makayama mabba yawwa tu ti gallu hukku nawwa. ¹⁷Takka napa mbalini, Bakku takka ka ti Roma, yinna semangat langngu takkana banna manyarraga dangngu banna maipa tomaga. ¹⁸Ma Yinna kakkai Muri nimma maga nda kapiyani yinna banna tabbukai ni busa ati waliti Muri ti laddu ni hai, ba appalinni samai, yimmi milakkasanggi pirra tu danguda nimma layani Muri nippa mbadda Ya Na ti Yawwa ti Efesus.

Chapter 2Padawwikannawuka Bau Pamandungai Langukamu Sandukka

¹Mabba tunihaikassa, bakku ana-Gu, pamandungai ni lakkasamu ti dalu-Nai Yesus Kristus. ²Pani widdi wali ni parangngimu waliti yawwana ti sada tu dangu ma etai wainda raka tu mamandunga atina ma lakkasa pa panewi dangnga na tu sawawi. ³Ba dadi sarndadu-Nai Yesus Kristus mandassarasa mannui ni sandukka parasanai Yinna. ⁴Atta o ammani ni sardadu ma manyarrana marammana tutuni banna pandassai ni muripana ni makatowani. ⁵Tunihai mannu kadda walli ma mangengila ti lapangan, kamma talu ba lidda kakka, da kerilolui ni pata pawai da ni pa mbadda woluda. ⁶Tu maramma ti oma tunihai mannu kadda walli, "hegai ni maramma langutakka, yinna ka rinna ma nga manyulundi ni parawina. ⁷Pangaddagi pani ni pa mbadda panewigu, mabba Muri kadda ma yagumi ngarandukkani ni palakkasami. ⁸Namui Yesus Kristus ma mbadda mati ti yai sarikka olidadinai Daud, tu kaddani ni pa mbadda panewigu ti panewi ni mandassa. ⁹Ngerakaddanai giana bakku sandukkawa ni gallu tutuni tu madjala takka ni pullu-Nai Allah atta na tamamai ti gallu. ¹⁰Nikkadai dukku padawwi nawwa, di atta kulalinawwa tutuda tu pa mbadda pendi-Nai Allah ka ou mannundarra ti laddu pa pagata ni ma ona ti dalu-Nai Yesus Kristus, dangngu" ¹¹Tunihai ni panewi: "Nikka ba mati karangngani Yinna, yitta ta moripa dangngani Yinna. ¹²Batta wali ati takka kanja enga ta karangngani batta pa pasalakui ni pa pareta-Na, takka ba atta pa aku kassa Yinna, ma Yinna atta Na akui mannu ma kadda nda yitta. ¹³Mabba yitta atta namu ma Yinna; takka Yinna enga namunasa yitta. mullani Yinna attana mbussa ammai pa kawassu ni ngera wikki-Na." Tu Maramma Ma Pasannangu Ni Ati-Nai Allah ¹⁴Panamundarra dangngu pekandarra ngarandukkada tu, ka amba da patekina mullani ni patakkida ti sada-Nai Muri. Atta o amma gunnani pa pasewa dangngadai tu marangngi. ¹⁵Pasalakui ni mandassa ti sada-Nai Allah tutuni bau ya wikkinawwu. Ni ngerani ni rammamu amba o dangngi ni makaya dangngu pa mbadda anjararanna ni mandassa dangngu ma pulupia. ¹⁶Singgilagi ni kawassu ma atta ma o gunnana, mabba ma atta ndassai ni pa atta pakeri lolu, ni marisi pa atta ndassai. ¹⁷Ni panewi pa sambaradda panyaki ma atta ndassai, yidda kaddai Himeus dangngui Filetus. ¹⁸Ni ma pasalakui singgilai ni ma pulupia, ni pa panewida nikaddai ni ma mbadda dadi, badda parusa ndabbari ni imam da tu. ¹⁹Takka ni kawukku-Nai Allah ma pa kaluahai kanja banna ndengirai tui go ni ngerani: "Muri Na lakkasa mangngundarra ba mangngunara!" Ngarandukkada da takki ni ngera-Nai Muri dunjakanggi ni ma atta ndassa. ²⁰Ti umma ni ma ndassa atta da mannari ni ngawu waliti ammasa dangngu mbali, takka o mannu ma waliti yai dangngu tana. Ni sawawi waindi tutu timma njaga ndewana, takka ni sawawi kakka tutuda ma marissakarissa. ²¹Ba o kakka tu ma pawarasa wikkina waliti djalana, na dadi ngawu ma ti panyia ma djaga, da mesa na o gunna na ti sada-Nai Muri, dangngu na piani banna pa salakui ni mandassa. ²²Ma salemu ana karra malerugi ni hawa nafsu, kesa ou gi pawai, ni mbussa, dangngu ni ndassa dangngandarra ngarandukka da tu ma kayekagi ni ngara-Nai Muri dangngu ni ma mangngu ati warasana. ²³Singgilanggi ni panewi pa kambangnga dangngu ni pata ni ma pa atta lakkasa dangngai. Yo mu lakkasa mannu kaddagi ba pa sangga dangngai. ²⁴Ma ramma dangnga ni Muri amba pa sangga danna, takka ndassa dangngandarra ngarandukka da tu, lakkasa pa panewi dangngu radda ati. ²⁵Paresa dangngu ndassara lawa ukku nikka i Allah Na yandarra pa lakkasa dangngu da maria dangngu da lakkasagi ni ma ndassa pulupia. ²⁶Kadda lakkasa wikkina dangngu kadda pasalla wikkina ba pasalakui ni pa wukkunda.

Chapter 3Pata-Pata Tu Rara ti Kajuppu Rasi ti Pannu Tana

¹Botinja 'ba ti laddu-laddu manggamuri, na mai ni sandukka 'dangu-'dangu. ²Mabbai ni tu mbussanasa ni kalitta wikkina, mbussa na ndowwi, wobulla, ngamba, paonga, atta manundu ti inna ama na, atta pa lakkasana pa trimakasih, atta pawarasa amma, ³atta palakkasanggi ni pambussa, atta palakkasanggi ni pandamina, mbussanggi ni pullunga, atta piamanni 'bataha wikkina, mbani, attana mbussamanggi ni ndassa, ⁴'kabali lamma, takka maulu, 'janga ati, risi pambussanggi ni pawukkuni ni ati walli ti mbussani Allah⁵Ni paeta kakka ndassa, taka ni pasalaku 'da, takka malerunggi yinni. Malerundara yidda ndo. ⁶Mabba ti jonga'da yidda o'ndarra tu ma tama kabunni ti 'dalul kalembu tu matua 'dangngu badda pasidirra kawinni-kawinni ma atta pakalua pawaina 'dangngu ma 'dangu djalana 'badda pa tangngira ti 'dangu-'dangu pangadda ma irraka. ⁷Kawinni ndo ka mussu badda balajara karra, atta piamanni badda tomali ka lakkasanggi ni mapullupia.⁸Tukada 'dai Yanes 'dangngu Yambres ma lawai Musa, tunihai mannu tu ndia ma papa na ma pullu pia. Ni pangadda'da russa ndabbanarika 'dangngu ni pawai 'da atta 'da taha nakka ti pakakka. ⁹Tunihai, atta pia amma nissa badda maleru ma ni kambangnga 'da eta ndassa tu, sama tuni tu ma duadana.Pana'u Nai Paulus Ti Timotius¹⁰Takka yimmi mbadda kerinissa ni pa pekanggu, ni pata muripanggu, ni pawainggu, ni maloyanggu, ni mbussanggu 'dangngu ni katurukanggu, ¹¹samani katadaka 'dangu ni sandukka jarra ni pakolinggu ti Antiokhia, Ikonium, dangngu ti Listra. Kutahhana ti 'dalulowilara dangngu Muri Na pamannu marawa walli ti ngarandukkani. ¹²Ni ma pullupia kakka, ngara ndukka tu ma mbussanggi ni muripa pullu pia langutakka ti 'dalul Nai Yesus Kristus kolima manjarinni ni jarra lowilara. ¹³Takka tu ma atta ndassa 'dangngu tu ma kawassu risi atta porinassa 'da pa kambangnga 'dangngu 'da pa kambangngara.¹⁴Takka tutumu yo pangalasa 'ba pani ni mbadda balajarmu dangngu ni pa mbadda waimu mabba 'bu lakkasanggi wali ti hera ma pekanggu. ¹⁵Bai walli 'dikku punnami, mbadda lakkasamisa ni Mbukku Kalada ma pakalua ma ya nggu lakkasa ti mannu mara walli ti pawai ti 'dalul Nai Yesus Kristus,¹⁶Ngarandukkanarri ni Mbukku Kalada pa sangasu Allah 'dangngu ni wukku ni tutuni 'ba anjara, tutu ni 'ba takki ni djala, tutuni ba pandassa ni pata, 'dangngu tutuni ba anjara ti 'dalul mapullupia. ¹⁷Tunihakaddai, tu wikki Nai Allah 'da kasiwuka tutuni ni pawolu mandassa.

Chapter 4

¹Tutu mai-Na 'dangngu tutuni sangani-Na ma langutakka ku pamannunggu ti sagaNai allah 'dangngu Yesus Kristus ni ma ketanggi ni wukku tu ma muripa 'dangngu tu ma mati. ²Patomanja ni pulluNai Muri, sandia wukku ndassa batta na ndassa ni rasini; pekandarraka, panauraka 'dangngu windiraka yidda waina maradda ati dangngu pa anjara. ³Mullani tukkinassa ni rasi, tu atta pia amma dakka kawi ni pa anjara ma tanggasa. Takka pakabuadarraka ngurru-nggurru ni pawukku tutu 'da yidda ka pa sandirranggi ni rangngini ni katillu 'da. ⁴Pa sangga singgi 'dassa ni pa rangngi waida walliti mapullupia 'dangngu pambalinati pawopa loluka. ⁵Takka yimmi, manjalibbata naka ti dalu ngarandukka ndabbani, tahanawuka ti dalu sariwwata, rammasa ni tanggu patomanggi ni pullu pekaNai Muri dangngu palondunja ni parammamu ni parammamu. ⁶Mullanika, yawwa 'ba sama tunika pa mbadda sobu ti kadisi pa pajola dangngu ni rasi salakunggu takkanasa. ⁷Yawwa mbadda patau ngguka ti dalu patau ni mandassa; yawwa mbadda baisa nggusa ni patau; yawwa mbadda karawanggusa ni pawai. ⁸Nggiana ni kawurraka ma pullu pia mbadda sandiasa tutunggu yawwa. Ti laddu nggo, Muri, maketana ukku ma atta mbuatu sakapapa, na hadianggusa dangngu atta da ammannunggu, takka ngarandukka da tu ma palenggi mai-Na. Pa Panamu Wikki Nai Paulus TutuNai Timotius⁹Ngadu kaloga kau manyamala mai ti yawwa, ¹⁰mabba demas dunjakka nawwaka yawwa, mullanikka banna namu ni pannu tana dangngu na salaku ti Tesalonika. Kreskes mbadda salaku nakka ti galatia dangngu Titus ti Dalmatia. ¹¹Danai Lukas ma karangnga ngga. Tabbuka sai Markus dangngu kau karangng nisa mabba yinna o'gunna langutakkana tutuni ni parammannunggu. ¹²Yawwa mbadda palewa nggusai Tikhikus ti Efesus. ¹³Bai pamaika nakka, ngindi waingga ni kalambi ni pa ammannungui Karpus ti Troas dangngu ngarandukka nari ni mbukkunggu risi-risi ni mbukku patuli wai. ¹⁴Alexander ni maramma bassi no, na parunggi langu takkawa. Muri kakka ma pabalinggi tuni ni pawolna. ¹⁵Yimmi kai kanoddara mannu nikka yinna mabba yinna na lawa langu takkai ni pa anjaranda yitta. ¹⁶Ti kawunga pa mbela wikki nainggu, atta o patanji amma sa'tu ma olingga mabba ngarandukka da dunjaka dawakka. Dangngi-dangngi ni ma nggia na ka amba o da kabali ni ti yidda. ¹⁷Takka, Muri Na ndengira ti karasanggu dangngu Na ya ngga kaluwa takka di piani ni panewiNai Muri bakku patoma ndabbanggi, dangngu ngara ndukka da ma atta tu Yahudi na piani badda rangngi. Tunihai, ku pasilinggusa walli ti rawiwi singa. ¹⁸Muri na pamannu marawukka walli ti pawolu ma atta ndassa dangngu na ngindiwa ti sangani ma maringngi malala dangngu mannu mara. Mabba yinnaka kemuliaan toma ti lappaka Amin. ¹⁹Patoma kinggi ni panewinggu ti Priskila dangngu Akwila, dangngu di sanjubbula tu ti umma nai Onesiforus. ²⁰Erastus mandung kannasa banna enga na ti Korintus, dangngu Trofinus ku dunjakani ti dalu tangnga analalu ti Miletus. ²¹Manyalaka pa pamaina hammi ba atta na tomapui ni rasi maringngi. Ebulus, Pudes, Linus, Klaudia dangngu ngarandukka oli dadi ti pawai pangindi na salam tutu yo. ²²Muri Na oli nggini ndewamu. Ni mbussa, ni sannangu dangngu ndassa na olinggu.

Titus

Chapter 1 Syalam Tutunai Titus

¹Waliti Paulus, atanai Muri Allah, mabokulanai Muri Yesus, ni pa palewa mulla pawaida ti Muri Yesus, tutu pa pe'ndinai Muri Allah, ni lakkasa 'dangngu ni mannangu ni maketandara badda pandowi ni ma pandassa dangnga. ²'dangngu, kadda kolina panyia pamannu'da ti mripa ma atta bosa, ni pa badda njanji nai Muri Allah dangngu attana kawassu mai, wali kawunga 'dadimi ni awangu ni tana. ³Banna tomakassa ni rasiNa, Yinna mbadda patomanasa ni pulluNa, banna paligi ti pa panewi waingu, ni pa mbadda yana ti yawwa, kanna patutunisa ni pretaNai Muri Allah, ma tanggu paluputa nda yitta. ⁴Tutunai Titus, ana ni ma mbadda sah ti 'dalul batta waini Muri muripa pakoli 'juanda 'dangngu pa padadinai Allah Ama 'dangngu Muri Yesus, na paluputa nda yitta. Parammanai Titus Banna Pe'ndira Mabokula Gereja ti Kreta. ⁵Mullani paramma kaddamu, yawwa dukku ammannunggu ti Kreta, 'dangngu kau koli pa baisai parammai pani ni pata aturapu, 'dangngu kau 'dedikannaka mabokula-mabokula gereja ti ngarandukakka kota, samatuni pa mbadda pekanggu ti yona. ⁶Tu ma atta irraka pungngu, lawi walli ti sisa assa umma, mangngu anana ma wai Muri Yesus, 'dangngu atta pa kalli takki ammai tu atta ndassa, attau tu paruddu. ⁷Dikeri tunihai ma'dadi penilik kale'mbu tu matua, tu ma atta irraka pungngui, ma tanggu pandassai ni pata layadai Muri Allah, attana ngabama, atta panggesa mbani amma, atta tu mawukkammai, atta mbussa ma pa patappaka, 'dangngu atta tu ma yawwa ndabbamai ti 'dalul banna manyarranggi ni utu. ⁸Ma'dadi penilik kale'mbu tu matua na mbussana pa ya panyia ti ummana, na mbussanggi pani ni mandassa, maradda ati, atta na mbuatu sakabikka ma ti pangadda, na pawai ti Muri, 'dangngu na lakkasa wikkina. ⁹Na keta

pamandunganggi ni panewi pullupia, na patutuni pani ni pa ajaranna, dikeri piani banna pana'u banna patutunggi pani pa mbadda ajaranna ni mandassa 'dangngu manggara ma atta mbussanggi ni pa ajaramu.¹⁰ Mulla 'dangu dakka tu ma barontak, mbussanggi ni panewi kawassu 'dangngu pa akkala, marisi pungngu yidda walliti kalomu tu ma salla.¹¹ Ma panyiana batta toniri ni rowiwi'da, mullani badda pasandukkara ngarandukka da olidadi, badda ajari ni ngera pa makaya 'dangnga.¹² Ni sa'tu walli yidda ni patakki'da nabi 'da yidda na panewi "Tu mema dakka tu Kreta Kawassu, samatuka asu mbani ma atta ndassa 'dangngu ma kaballuna ma majabbu."¹³ Ni pa panewi wainggu nggiana pullu pia, ma 'batuni hadai, 'baka langu takkara yidda 'dangngu kanna tanggasa 'bali ni ati'da ti 'dalupawai'da ti Muri.¹⁴ Ambai patanda o'ammanggi ni pata-pata mema boku appu'da tu Yahudi, 'dangngu pareta da tu ma tullaranggi ni ma pullupia.¹⁵ Tutuni ni mawarasa, ngarandukka 'da warasa, takka tutni yidda ma irraka 'dangngu ma atta pawai to'amma sisa ma warasa mullani ni ndassa pangadda 'dangngu ni ati 'dali da na irrakai.¹⁶ Yidda 'da lakkasani Muri ti kalitta rowiwi'da, takka pani ni pa pandowi'da na kawassui ti Muri Allah yidda ndo pakabba atira, atta 'da manundu ma 'dangngu atta 'da makka manna pa pandowi paniri ni ma ndassa.

Chapter 2Nipapeka nimapulupia

¹Takka yimmi, pekanggi ningera-ngerani mapatutuna dangngu nggi nipapeka nima tanggasa. ²Nimani nima risi pakawedda engnga piani banna taha wikkina dangngu tanggasa ti dalu pawai, tidalu bussa, dangngu ti dalu patunnina. ³Dangngu kawini-kawini marisi pakaweda engnga patakkaida nipatadai ni madassa, aita papiraka aita atta anggura, takka enguga pekadai pani nima dassa. ⁴Mabba tunihaisa, yidda piani badda panaura kawinni ma anakarapu kada bussadara lawida, bussadara anada. ⁵rammi, dangngu karoduka ti lawida kapiani ni panewi alla baaita kawassugi⁶Tumannu kadani. panaura masalemu-masalemu kapiani badda pattu wikkina. ⁷Tidalu ngaradukkani ni ngerani. padadi wikkimu, patakka gi ni kasisana, pabuat, ⁸Panewi mapulupia ma aita manuwa kapiani lawa badda makaya niaba aita piamani badda takki ngerani ma aita dassa ngerada yitta. ⁹Ni ata engnga karodukana ni muri-murida yidda tidalu ngara dukanari ni ngerani, patunninggi kapiani ba pasenangura yidda dangngu aita da patayakamana. ¹⁰Ambi mangawa, rakka patahkanngi mabba yimmi piani bawaimi dangngu ti ngaradukkani ni ngerani yidda dapabuat ni pekanai Allah pamanu marada yitta. ¹¹Mabba ni pa ayina Allah mangindi mi ti manumara badda sungnganisa ti ngadukkada tu dangu. ¹²Kapiani bapakaluana yitta bajukkaradi ngera-ngerani ma aita dassa aita ni karobuta panutana. ditta piani batta tahha wikkina adila, dangngu madassa tima halluna gia, ¹³Yitta tangnga pateda ni pamanunda ni mabannu maringi na maba ni takkanai ni bannu buat walli ti Allah ma lallukaladana, dangngu mapa manumara yitta Kristus Yesus. ¹⁴Yinna badda ya wikkina ti yitta tutuni ba bayadi ngaradukkanari papadowi ma irraka dangngu mapawarasa ningera wikkina sisani nifu papedina ma patunninggi pasalaku ni madassa. ¹⁵Papekaja ngaradukka dabanari gia, panau dangngu pabaka waigi ngaradukkani niwibawa, ambi ooma tu ma papandakami yimmi

Chapter 3

Pata Muripa Nima Pullupia ¹Panamudara yidda, kadda karoduka ti mapareta dangngu ti mangugu kuasanai, manaudu dangngu sadia pasalakui ngara dukkanari papadowi madassa, ²Ambi da piramara hera winddi, ambi pasangana, payammi dangngu pulupiagi ni pata ma dassa ti sagada tu danggu. ³Mabba yitta nana kangnga mannu, aita manunduma, kasasara, da paatada ngara dukada ni uttu ati dangngu nidassa muripa ti dalu irraka dangngu mimulagi, da buttah gumi ati danggu aita dabuttugu ati. ⁴Takka ba oja ni dassa dangngu ni bussa nai Allah mapa mannu marada yitta, da takki. ⁵Yinna na pamanumara da yitta aita waligiti papadowida ni mapulu pia pasalakuda, takka maba walligi ni panamuna beligi nibasar ni dadi balina dangngu pawudi ti Ngasu Matua. ⁶Nimaburri ti pannu katowa da yitta dangngu bannu ni baligi Kristus Yesus mapamannu marada yitta. ⁷Takka banna papupiaja ti bussana yitta ta dadi maka wunguga kerilolu ni pamanuda ngerani muripa maaita botasa. ⁸Panewi gia pulupia langnga takka, ni ngerani giakaka yawwa kubussagumi yimmi kana palangatakka ni namumi, kapieni yidda ma badda wai Allah, badda patunni nggi bapasalaku papadowi ni dassa Ngera-ngeraninadassa o gunnani ti ngaraduka tu. ⁹Takka, pasinggilari nipa tayakana paseli-paseli papaseliwai dangngu nipasangana ma kabangunga dangngi ni Hukum Taurat maba ni ngerani go aita oama gunani dangngu lilokuna. ¹⁰Tutuni ni tu mappa mullangi ni pasewa, panamu yinna sadakka aita pandua wundani baisaka hai maleruni yinna. ¹¹Mabba yimmi milakkasanggi tu ma samanona, badda pajarrangudasa dangngu bannu jala, yinna napamaigi ni hukku ti kalita wikkinaPatakka Makamurri Dangngu Nili. ¹²Baku baisa yawwa papalewa Artemas aita Tikhikus ti yimmi paringana yimmi bai mai ti yawwa, ti Nikopolis, mabba yawwa badda pa bolugussa, bakku engana hai launa ti waila maringngi masaramuna. ¹³Dangngu yalangnga takka nikaluamu, gatani Zenas, makka sana hukum dangngu Apolos ma ona ti dalu salakuna kapieni yidda ambi o ama makurang dari papanida. ¹⁴Dangngu tutuda yitta, balajaranggi ni patunni na ti dalu patomagi ni pawukkuni ni muripa kira laddu dangngu aita muripa dangngagi ti ma aita wua. ¹⁵Ngara dukkada tu, maka rangnganga, da patomanggi ni linggu tutumu, patomanggi ni linggu ti yidda mabussaga yawwa ti dallu pawai maringi malala nakorunggumi yimmi ngara dukka dabbami.

Philemon

Chapter 1

NI LI TUTUNAI FILEMON ¹Ni li waliti Paulus, Tu mati gallu hukuna Mabba mullani Muri Yesus, dangngu waliti Timotius, nippa oli dadinda ti Muri Yesus Kristus, Tutunai Filemon, ni oli kiragu dangngu ni oli rammagu nippa bussagu, ²dangngu tutunai Apfia, ni anna winni nda yitta, dangngu tutunai arkipus, ni olio lumunda, dangngu kalembu tu matua ni mappa mboluna pangadda ti ummamu. ³Anugerah dan damai sejahtera tutumu yo waliti Muri Allah Ama`nda Yitta, dangngu waliti Muri Yesus Kristus. PAMMA LANGI TI MURI MULLANI NI ATI WAINA DANGNGU NI ATI BUSSANAI FILEMON. ⁴Yawwa ku pamma langi ti muri Allah Gu ba tangngu namu kanggumika ti dalu sambayagu, ⁵mabba yawwa kurangngi ni ngerani ni Ati waimi damngngu ni ati mbussami nippa mangngumi ti dalu Nai Muri Yesus, dangngu tutuda tu ma atta irraka ndoku njala. ⁶Yawwa ku sambaya gummi ndangngu kapieni ni kasisami ti pangadda ti dalu ati waimi kanna risisa pandassatutuni nippa lakkasa dangnga nimma bannuna ni ngera-ngeranari nimma ndassa nimma o na ti yitta mulla Nai Kristus. ⁷Yawwa na sanna ngui nippa ngaddagu dangngu mipa wa`ba waiga nibussamiwa mabba ti `leba dita mi yimmi kaddai, bakku oli dadigumi ni ati da Tu ma atta irraka ndoku njala Passa wangara `bali. NIPPA DANGNGI NAI PAULUS NI NGERA NAI ONESIMUS. ⁸Mabba tuni hai ammusu, langka ku mangngugi ni katukku ati nimakka lada ti dalunai Kristus dangngu kupiapu na bakku paretami yimmi pani nippa passalakumi. ⁹Takka mabba mullani ni bussamiwa, risini pandassa bakku wuapa ndangngimi ti sadami yimmi. Yawwai, Paulusa nimma mbadda kawedana, dangngu nimma giana ma dadi Tu nimma engana ti gallu hukuna mabba mullani Kristus Yesus. ¹⁰Ku fdangngimi ti sdadami yimmi tutunai ni anagui Onesimus, nippa koligu ti dalu gallu hukuna, ¹¹Mbegi nimma na na atta o amma gunna na ti sadami yimmi, takka nimma giana nimma mangngu gunna, ti sadami yimmi dangngu ti sadagu yawwai. ¹²Yawwa ku palewai yinna ni tewu atigu, banna bali ti sadami yimmi, ¹³Mabba etakassa ni wukku atigu ku bussa pa pattui yinna kanna enga karangnga ga yawwa kapieni banna siluwa mikka yimmi banna layaga yawwa ti gallu hukuna mabba mullani ni injila. ¹⁴Takka, ba atta o kappuka panewi waliti yimmi, yawwa atta pia amma punni bakku passa lakui ni pani-pani ndangka piani ni ndassami bai passa lakui ka amba sama tu

pa ruttu kammi, takka dangngu kai passalaku waigi ni bussa atimi. ¹⁵Angga ni awwai ni latani Onesimus ba pasewa dangnga tunju gummi yimmi dangngu kapiani yimmi bai bussa 'balini yinna toma londu lappaka, ¹⁶Takka atta na sullu dadi Ata mannaka, takka ni risi wali hainika bai takkinai Oli dadi nippa bussami, atta ni amma kissa bai patutu risi pungngu gai yawwa, takka nimma risi parisi punggu ni tutumi yimmi ti dalu toلمي dangngu ti dalunai Muri¹⁷Ba tuni haisa, nikka ba o ka punja ti pangaddami mabba yawwa ba oli ramma miwwa, kai oli bali nissa Onesimus ka sama tumi bai oliga yawwa. ¹⁸Nikka yinna mbadda njala kannaka ti sadami yimmi attau nappa wutta pani-pani ti sadami yimmi, kai pa taddu garisa ndo ti yawwa. ¹⁹Yawwai Paulusa bakku tuligi gia waigui ni lumma wikkigu: yawwaka ma mbaya ndi, takka yawwa atta ku pa lau haimagi ni wuttami pani-pani ti sadagu yawwa, ni wutta muripami ni kaddai ni pa langi gu. ²⁰Na pulu pia bakku oli dadi gummi, ndangngu kapiani ti dalunai Muri yawwa ku koligi ni Ndassa ati waliti yimmi. Kai passawangarassa ni atigu ti dalu Nai Kristus.²¹Mabba ni katukku atigu ningerani nippa ta'mbimu, yawwa ku tuligi ni surata gia ti sadami yimmi, mabba mullani yawwa ku lakkasanggi bai passa lakui risi wali haini waliti pa dangngigu. ²²Bai tangngu passa lakui, kai sa`ndia kingga koru tutugu yawwa, mabba yawwa ku mannugi, angga ni hallu anni ti sambayami, yawwa bakku sullu patoma dangga bali gummi yimmi.KAJUPPU LI GU²³Epafras, ni oligu ti gallu hukuna di dalu nai Muri Yesus Kristus, napa ngindi na li tutumi yimmi ²⁴tumannu kadda wallini waliti Markus, Aristarkus, Demas, dan Lukas, oligu bakku layani Muri, ²⁵Ni muripa nippa koli jua waliti Muri nda yitta, Yesus Kristus, kanna gallu opa nja ni Ngasumu.

Hebrews

Chapter 1

ALLAH NA PANEWIKI TI ANANA ¹Ti mayenana, Allah mbadda panewi marawali nakka ti boku appunda ti maboku-mabokula ma manyurrata, ²ti laddu-laddu manggamuri gia, Allah Na panewi ti yitta banna palendi nggitti Ana-Na ni ma pa mbadda pe'ndi Na tutuni banna madadi Pewaris ti ngarandukka ndabbanari, matti Yinna mannu Allah banna padadinggi ni sagubbulani ni pannu tana. ³Yinna kadda ni ma wailangu kemuliaan Nai Allah dangngu ni gambarani ni ma mboluna waliti pata-Na, Yinna mannu kadda ni sandulla ngarandukkanari waigi ni panewi bisa-Na. Banna baisaka papodisa pawarasari ni ndoku njala, Yinna Na mandiddi ti la'gi kawana-Nai ni marisi pa Kalada ti panyia ma'njaga⁴kapiani Yinna madadi marisi padjaga waliti ngarandukkada malaikat mabba Yinna kadda ni ma warisa ngara ni madjaga waliti ngarada yidda. ⁵Mabba, o gi ni panewi-Nai Allah ti sada da malaikat, "Yo kadda Ana-Gu. Ti laddu gia, Yawwa kadda Ama-Mu?"Attau, o gi ni panewi narra Yinna tutuda yidda, "Yawwa enga dadi Ama tutu-Na, dangngu Yinna enga dadi Ana-Gu?"⁶Takka, tomakai Allah banna patakkani Ana kawungnga-Na ti pannu tana, Yinna Na panewi, "Tu ammu dakka ngarandukkada malaikat kadda karoduka ti saga-Na." ⁷Tutuda malaikat, Allah Na panewi, "Yinna Na wolura malaikat-malaikat-Na madadi ngalluna, ni ma layani madadi api." ⁸Takka, mullani ni Ana-Na, Yinna Na panewi, "Ni panyia-Mu, o Allah enga ogi lappa-lappa. Ni takku ni mapulupia nikkadai ni takku Kerajaan-Mu. ⁹Yo Mu mbussagi ni ndassa dangngu atta Mu mbussa ammagi ni ma atta ndassa. Mabba tunihaikassa, Allah nikkadai Allah-Mu, mbadda mengurapi Yo waigi ni minynya sannangu risi waliti oli-Mu." ¹⁰Dangngu walika, "Yo, Muri, waliti kawungngani Yo kadda ma mbadda tauni suppu tana dangngu ni awangu pawoluni ni lumma kadda-Mu. ¹¹Ni tana dangngu ni awangu na russari tukaddani ni kalambi. ¹²Sama kaddani kalambi Yo bau lappitai dangngu samani ni kalambi yidda ba silura. Takka hai, Yo atta Mu sange mawu, dangngu ni tau -tau-Mu attana pa sepamai. ¹³Dangngu hega malaikat ka Allah banna panewi tuni giana, "Mandiddikawu ti karasa kawana-Gu lappa Yawwa bakku taura pappa-Mu ti bawa kuasa-Mu?" ¹⁴Ma angga malaikat da ngasu-ngasu ma laya ni, ni pa palewa tutu n ba ngatatana tu ma kawu ni mannumara?

Chapter 2MANNUMARA NI MAKALADA

¹Mabba tunihaikadda, yitta enga ta risi pa botinggi pani ni pa mbadda rangnginda, kapiyani yitta ambi na irrusada we ma pakauta.²Mabba pani ni pa peka ni pa patomada malaikat aita o kakka ta'ndani ba pasepanggi dangngu ngarandukkanari ni palanggara aita ni aita manundu enga kolinda ni hukku ma adila, ³Appa linnisa yitta piani batta lulusagi nikka yitta, batta mangengila waikanja ni mannumara ma kalada go? Ni mannumara ma kawungnga patakkina Muri dangngu pata'nda waigi ni mapulupia ti yitta wali ti tutu ma mbadda rangngi Yinna ⁴sigilannihai, Allah Na ya mannundai kesaksian ma li gi ni ta'nda dangngu ni ngera-ngera ni pambangara dangnga dangngu pa sarani Ngasu Matua ni pabawi kerilolu ni pambussa-Na. YESUS NA DADI SAMA TU RARA KANNA MANNUMARANI TU RARA⁵Allah aita na pakalah mai ni pannu tana, ti ma hammina mabba ni pannu tana, ni pa tangnga panewi da gia ti malaikat ⁶Tuwaia munikka oni sa'tu ma mbadda yagi patakkina ti mbukku: "Herasa ni tu rara kapiyani Yo ba pangaddani? Herasa ni ana tu rara, kapiyani Yo bakerilolui?"⁷Tutuni go, Yo Mu pandowi yinna risi pa pandaka walini ti malaikat, Yona mu tabbuka waigi dangngu ni mbuatu dangngu ni patabina. ⁸Yona Mu pakala ngarandukkandabbanari ti bawa wissina." Mabba Allah aita Na amma mandi ngarandukka ndabbanarri ma aita karoduka ti Yinna. Takka giana yitta aita ta etapui ni ngarandukka ndabbanari karoduka ti Yinna.⁹Tunisa yitta, mbadda etandai Yesus mbadda wolu tunju risi pa pandaka wali ti malaikat. Mabba Yesus mbadda patabbuka waini dangngu ni mbuatu dangngu ni tamba, mabba Yinna mbadda paddanassa ni mati kapiyani ni mbussa-Nai Allah, Yinna piani banna paddagi ni matina tutuna tu dangu. ¹⁰Enga ma patutuma Yinna, mabba ti Yinna dangngu li ti Yinna ngarandukka ndabbanari o ndi, ma palondugi, tutuni pa mannumara ana-anana, maligi sandukka, ba karangngandarra Yidda ti majaga.¹¹Mabba ndassaka Yinna ma pawarasa aita ka yidda pa pawarasa ngarandukkanari wali natti sa'tu Ama; nikkadda Yesus aita Na makayama ba takkira yidda samatu olidadi-Na ¹²dangngu na panewi: "Yawwa enga panewinggu ni ngara-Mu ti olidadi-Gu. Ti paduada ngarandukkada kale'mbu-Mu, Yawwa enga lodu-Gu pambuatu ni ngara-Mu."¹³Dangngu waliki: "Yawwa enga taugu ti pawai-Gu ti Allah." Dangngu waliki, "Yawwa gia dangngu lakawa-lakawa pa mbadda yanai Allah ti Yawwa."¹⁴Mabba lakawa-lakawa ndo tu rara ma mangngu ra dangngu tolu, takka Yesus wikki mateki kawattu ti daluda yidda, kapiyani baligi ni mati-Na, Yinna kapiyani banna pambutta Yinna ma mangngu kuasa ti mati-Na Yinna kadda kamballiku. ¹⁵Dangngu ma pamannumarara yidda ti muripada mbadda pa atandarra mandauta dangngagi ni matida.¹⁶Takka ma pullupiakassa mabba Yinna manggandarra malaikatana takka ti ndalarana Abraham ¹⁷Mabba nikkadda ti dalu ngarandukkanari ni ngeranari Yesus enga samatu olidadi-Na, kapiyani Yinna banna dadi Imam Kalada, ma mbannu mbussana dangngu manundu ti dalu paramma-Nai Allah, mabba tunihaikassa Yinna piani banna ngindi pa mbaya wai ni djala-djala da umat-Na. ¹⁸Mabba Yesus wikki Na mayilla banna kakai kamballiku, takka Yinna piani banna gatandarra yidda ma tangnga kakandarra.

Chapter 3Yesus Narisi Pakalada Waliti Musa

¹Mabba tunihaika, olidadi-olidadigu mawarasa, Yimmi mamangu kawattu ti dalu pakayekanai Surgawi, kanannarai Yesus, mangngu lakawa papeka danggu Imam Kalada, pa akui Yitta, ²Mamanundu ti Yinna, mabadda pamandunga, sama tuni Musa mamandu tidalu issini ni umma na. ³Mabba Yesus mapatutuna banna koligi ni buatu marisi pakalada walli ti Musa, sama tuni nisatu mapakaddi umma makoligi marisi pakalada wali ti umma go wikki. ⁴Mabba ngara ndukka nari ni umma pa pakaddida sa'tu sa'tu takka mapakaddi walli ti ngara dukka dabbanari Yinnai Allah. ⁵Musa namanundu ti dalu ngara ndukka nari Umma Nai Allah, sama tu sa'tu maramma ba yanggi saksini ti ngera-ngerani nipa wukku patakki ti mahammuna. ⁶Tuwai ammunika, Kristus nama nundu, samatu ana di'dalu Ummanai Allah, mabba Yitta kadda, mabba Yitta batta paketa mandungagi ni pawaida dangngu nipa mannuda nipa kalada dangngada, toma ti njappuni. Pangalami Bai Keri Allah⁷Mabba tunihaisa, sama tuni ni patakina ngasu matua, "Ti laddunigia, nikka Yimmi bai rangngi kassa ni li na, ⁸Ambi mi pamangu ni atimu, sama tuni ti dallu buttu ati nipasa lakumi ti laddu badda kakami ti marada gailaru.⁹Ba tangnga boku ndaimi badda kakawa Yawwa dangngu ma eta papandowi-papandowi nggu ni danguni pata kambullu tau. ¹⁰Mabba tunihaikada Yawwa ku banigumi ti dalarami go dangngu ku panewi, Ni ati da Yidda na sajolura dangngu Yidda aitada lakkasamanggi ni lara-laragu Yawwa. ¹¹Takka Yawwa kusara gumi tidalu baninggu, Yidda aitada tamama ti panyia pa panjanggu. "Mazmur 95:7-11¹²Pa ati-ati kadamika olidadi-olidadi nggu, ambi o ti njongami Yimmi, mamangngu ati ma aita dassa dangngu aita pawai, mawolumi Yimmi pabalina Walli Allah mamuripa. ¹³Takka sabalini gia, panau wikkimi sa'tu dangngu sawawi kira laddu, ba tangnga opu patakki ni ladduni giana kapiiani ba aita oama ti jongada Yidda papa mangu ati wali ti palapina dangngu njala. ¹⁴Yitta badda teki dakka kawattu ti Yesus Kristus, Nikka Yitta bapaketa pamandungnga kanaka ti pawaida Yitta ti maka wungnga toma ti jappuni. ¹⁵Samatuni nipatuli, " Tiladdunigia nikka Yimmi bai rangngikasa ni lina, ambi mi pamangu ni atimi sama tuni bai tidalu buttu ati. " Mazmur 95:7b-9¹⁶Herasa ni tu marangngi ni lina Allah, takka nabuttu ni atina? Ai takah Yidda ma badda lusana walli ti Mesir di dalu pakatowa nai Musa. ¹⁷Dangngu ti herakah Allah banna bani ti pata kambullu tau? Aita ti Yidda ma mapadowi ni njala dida wewaridi ni kamatida ti marada ginnangu? ¹⁸Dangngu ti herasa Allah bana sarana maba Yidda aita piamani badda tamanggi nipanyia papanjanggu mabba aita ti Yidda kassa ma aita manundu ? ¹⁹Takka Yitta ta etai mabba Yidda aita piamani badda tama mabba ni aita pawaida Yidda.

Chapter 4Njanji Katama Ti Panyia Papanja Nai Allah

²Ma pullupia, parangngi ni ma ndassa badda patoma nja ti Yitta, sama mbadda toma mannu ti Yidda, takka ni paloluka nipa mbadda rangngi nggo atta na pa'utu marra Yidda mabba attada pakasisa dangnga ama nggi ni pawai da tu marangngi.³Mabba Yitta ma wai, ma tama ti panyia papanja nggo, sama tuni ni papanewi-Na, "Ku sarana tidalu mbani-Ku ; Yidda atta da tama ma ti panyia pa panja-Nggu," mussu ka ni paramma nai Allah ba mbadda baisa nai walli ti kawunga pa dadi nggi keri tana nggia. ⁴Mabba ti sisa rasi, Allah napanewi tuni hai ngerani ni laddu kapittu, " Ti laddu kapittu, Allah na panjana walliti ngara ndukka paramma-Na." ⁵Takka, sama tu nipa mbadda panewi Nai Allah,"Yidda atta tama ma ti panyia papanja-Nggu."⁶Tunihai, o'pu rasini tutu da tu sawawi ba tama ti panyia pa panja, dangngu o'ndara sawawi tu ma mbadda rangngi nipa lolukama ndassa, takka atta patoma ma ba tama mabba ni atta manundu da. ⁷Tunihai, sandakka walli Allah na sandia ni sisa laddu, ni patakki "Laddu nggia," nipa mbadda panewi nai Daud ti mayena punna, " Ti laddu nggia, bai rangngi kassa ni li-Na, amba kabatu ati ammwu sama tuni ti dalu mbuttu ati." Mazmur 95:7-8⁸Mabba, nika bai Yosua mbadda ya kanarraka panyia pa panja, Allah atta na sullu panewi amma ka ngera ni ni sange laddu sawawi ti ma hamina. ⁹Batuni haikasa, opu panja ni ti laddu Sabat tutu kalembu tu Nai Allah. ¹⁰Tutu da Yidda ma mbadda tamana ti panyia pa panja Nai Allah, da panja mannu nakka waliti paramma da, sama tuni nipa salaku Nai Allah waliti paparamma-Na. ¹¹Tuni hai maindassa katta lumungngi ka tama ti papanja nggo, ka ammba o pungngu sa'tu makanabu mabba keri ni pata atta manundu nima sama. ¹²Mabba, panewi Nai Allah nggo ma muripai dangngu ma'bisai, dangngu na risi pa dakku tai walli ti sapanda duada mata mbe widdi. Panewi nggo pasakka maleruni toma banna kasikka nggi ni ndewa dangngu ni sangasu ti njonga kanggesuka dangngu ti rii tambillu ka lappaka piani banna lakka sandai ni pangadda dangngu ni pawukku ati nda. ¹³Atta o'amma maka yidduka sawawi widdi ma kabunni walliti pangadu-Na. Sagubbulani pani widdi kaloluri dangngu atta na kabunni marri walli ti mata-Na. Ti-Yinna ka batta yai ni tanggu simani ni ngara ndukka ni nipasalaku. Yesus Kristus Iman Kalada Nda Yitta¹⁴Mabba Yitta mangngu Iman kalada Agung ma mbadda sawi nakka ti Surga, Yesus Ana nai Allah, maindasa pangalai katta pamannuka pakalu ti pamangaku nda Yitta. ¹⁵Mabba, Yitta atta tamangngu Iman Kalada nda ma atta lakkasanggi ni atta patomani ni pangadda nda Yitta. Takka Yitta ta mangngu na Iman Kalada ni pambadda kakai ti dalu ngara ndukkani, tunihai kadai Yitta, takka Yinna atta na njala amma. ¹⁶Tunihai, wainggi nipanewi, maindassa katta tukki ti Sandera Anugerah kapiani batta kawi ni panamu mbussa dangngu ka tabukai ni Anugerah tutuni banna tulu ndaYitta, batta mbutu kanja.

Chapter 5

¹Ngarandukkada mabokula ma pandewa, pa pendi wali ti tu patau panyia utuni madadi wakilandarra tu dalu pata-pata mapulupia dangngui Allah, kapiani yinna koligi banna yai pa yana dangngu tutu nari ni pandoku djala. ²Mabokula pa pandewa hai majabbu mangngu baisaka yinna koli mangngugi ni pata ma malijjangu ti tu ma atta lakkasa dangngu magesa pajallura. ³Haikaddanggi yinna dinna kaloga yagi tutu ni pandassa waina, ni ndoku djala aita ammani ni tutuda tu takka ni tutu wikkimu. ⁴Ato ama mabokula ma pandewa ma koligi pateki ni ma patambi gia uttu ni ni sada wikkina yinna koli wickinggi banna kayekani Allah, tu kaddani banna kayekani Harun. ⁵Tunihai mangngu kaddai Kristus atta Na paosa wikki ammana banna dadi mabokula kalada banna pandewa. Takka ba Yinna kadda ma panewi ti sada-Na, "Yo kadda Ana-Gu. Ti laddu gia Yawwa mbadda dadi Ama-Mu." ⁶Ti ma sawawina Yinna tunihaikadda banna panewi, "Yona hai mabokula pangala-ngalawuka pata pawukkunai Melkisedek." ⁷Ti dalu muripanna banna dadi tu Yesus Na yagi sambaya lappa banna dangngi kasedika ati wai we mata hai, ti Yinna ba koligi ni muripa wali ti ma mbadda mati dangngu Yinna ma rangngi tu mandassa-Na. ⁸Languka Yesus ba Ana-Nai, takka Yinna na anjaranggi tutuni pakerilolui bawai ni sandukka padimmu-Na. ⁹Dangngu ba pa raja balisa, Yinna dadi balinassa, bali hainai muripa ma pangala tutuda ngarandukka da tu ma pawai ti sada-Na, ¹⁰dangngu Yinna mbadda kayekani Allah mabokula ma pandewai ba tunihai ni pa wolunai Melkisedek. SALAKUJA SAGAJA PAMATUA ROHANI¹¹O dangu ma lidda latani ni patani gia, takka matuni hai, sulitai bai torasai hai yimmi mbadda dadi tanggu rangngi. ¹²Mabba, languka ti rasi nggia yimmi mbadda dadi ma panau takka yimmi parralu mangngui na tu sa'tu ma anjara wu latani banna dadi ma pa pungngi tu mangngu ni ni panewi nai Allah. Yimmi parralu punami susu, aita nga amma panga ma sawattuka. ¹³Sappu ti tu ma muripa waina susu, tu ma aita koli ama punai pangala dalu banna lakkasagi ti dalu banna anjarai ni mapulupia, ba yinna ba ana rara pui. ¹⁴Takka pa nga ma sawattuka tutu da tu ma matua hai. Yidda ma mbadda lakkasa tutuni ka pawanggi di ba pani ni nimma pulu pia dangngu ni ma atta ndassa.

Chapter 6

¹Manikaddai, mai katta amanja ni papeka pungngi-Nai Kristus dangngu katta lalinaka ti pamatua wai, atta pa marawali manja ni peka pungngi ni pamaria wai wali ti pawolu ma mati dangngu ni pawai ti Allah; ²pekani pa malala wai dangngu padesa wai lumma; pekanai pakaddi wai tu mati dangngu hukku ma pangalana. ³Dangngu, nikaddai ni pawoluda, nai Allah na pakaloga. ⁴Dilinni, atta piamani banna pamaria bali ra tu ma yena na baisa pakolina ma sawangara, baisa pa kolinakka we malala awangu, baisa pateki tutu oli-Nai Ngasu Matua, ⁵pa kamanaka pandassa wai ni pullu-Nai Allah, dangngu ma kolina ndewa waliti tana ma hammima. ⁶Yidda banna ammakanja lara-Nai Kristus, atta piamanisa ba pandassa bali ni pa maria waida yidda mabba tangnga pa sarikkadai Ana Allah ti pa kaduada waini dangngu mbadda pa makayai Yinna ti matarrangu. ⁷Dilinni, ni tana ma kabissuka padanguna we urra ma kanabu ti pannuni, dangngu ma kolina pa sarobu ma o gunnani tutuda yiddai ma pandassai, da kolina we malala wali ti Allah. ⁸Hai wali yinni, ba ni tana yinni dani pa kasullakanna tara dangngu ruta, ma ni tana yinni a toma tutuni dangngu na tukki dangngu ni pamarararu dangnga dangngu da tunnu mangngui. ⁹Takka, bakku olidadi pambussagumi, languka yami bamma panewi tunihai, yami ma wairi ni marisi pandassa tutumu, ni jurrumu n ngarandukkanari ma o jurrana dangngu ni pa muripa wai. ¹⁰Mabba, Allah atta ni ammai ba atta pasama, Yinna attani ni bulla ammanarri ni ngarandukka ni paramma dangngu ni mbussamu ma pa takkamu ka tutuni ngara-Na dangngu bamma yakindarra tu ndassa samani ni pawolupumi. ¹¹Yami ma kalaurea migi yimmi sa'tu sa'tu patakkagi ni pa wali ati ma paranja tutuni bakolina jamanin ni pawukku ma mboluna toma ba baisa, ¹²kapiiani yimmi amba mayau, takka ni keri pa patakkada tu ma baisa panyia ni pa palangi-Nai Allah ni ati wai dangngu ma pawali atina. TURRA PANJA'NJI NAI MURI ALLAH ATTA NA SULLU PASEPA AMMAI ¹³Banna turra nja'nji kai Muri Allah ti Abraham sama kaddani Yinna banna turra nja'nji ti sada wikki-Na, kanna to amma marisi pakalada waliti Yinna. ¹⁴Linnagi Muri Allah, "Yawwa ku pamarangngi pa malalawu," dangngu "Yawwa enga panduwa lappitangguri ni ndalara dadimu." ¹⁵Dangngu banna baisaka pa patena waina maloyangu ati Abraham na koligi turra nja'nji go yena. ¹⁶Tu rara banna sarana waina ngara tu ni marisi pakalada wali ti yinna, dangngu sarana da yanai ka katukku waigi ta'nda ka pakajuppundissa ngarandukkanari ni panewi ma patarana. ¹⁷Ba tunihaidassa, ba wukkusai Muri Allah ba patakka waindi wali atina ti sada da ma koligi ni turra nja'njina mabba ni wukkuna Yinna atta na sullu pasemamannissa, Yinna Na yandarra banna pandowindarra pa sara ¹⁸kapiiani ba duadandi ngerani ni ma atta pasepa ndo, ni mangerani yinni kakka atta na kawassumai Muri Allah, yitta ma mai pa manyarrana panyia pa pamawunda enga kolinda ndulla ni ma kalada katta paketa mandunganggi ni pamannunda ni hammima ni payana ti yitta. ¹⁹Ni pamannunda ni hammima nippa mangngu nda yitta gia nikkadai ni jangkar tutuni ni ndewa nda yitta, na pakaluai dangngu na mboluni, ni ma olu lusa lambira to ti sambali tirai, ²⁰ti panyia ni pa mbadda tama-Nai Muri Yesus ni ma buwwa ndai ni lara tutu nda yitta kanna dadi Imam ma Kaladana toma londu lappaka kanna keri patasa pa pandowinai Melkisedek.

Chapter 7MABOKULA MELKISEDEK

¹Mula kadda ni, Melkisedek ni sangaji salem dangu mabokula Allah nimma dirra njangga, na njamburai Abraham tisambali ni Abraham bana bali walli pa tabbuna sangaji-sangaji, dangu na pamaringi pama lalai. ²Ti Melkisedek, Abraham nayani ma sakka mboluna waliti ngaranduka narri ni ngawu pa saumbutanna pa kolina. Kawungani, ni ngara Melkisedek sama kadda ni, ni "Sangaji Ma Palupia" Napa Ngalai, "Sangaji Salem" sama kadda ni "sangaji mappa damina". ³Yinna atta o amma ama na dangu ina na, atta o amma oli ladi na, dangu ni muripana atta o amma kawungani dangu kajuppuni. Takka taina samani Ana nai Allah, yinna na dadi mabakula tutu ni lappa-lappa. ⁴Pattanda nggi, ba dirra risi na ni tu haina, mussui Abraham ni boku nda na ya kadda ni sakka mbalu waliti ngaranduka ni nippa kolana ti saumbutta ti pattau. ⁵Nippa wakku ni, ni Hokku Taurat, ana-ana Lewi ma kawi ni paketa mabokula piani ba pakka buana sakkambulu waliti tu maba yidda-yidda oli ladi, langngaka yidda ba nyuwu nai Abraham. ⁶Takka, Melkisedek nimma atta wali ti oli ladi nai lewi, kawi sakkambulu waliti Abraham dangu na ya ni we maringi we malala yinna nimma ketanggi ni janji-janji Allah. ⁷Dangu, attana piamanni ba attana akui, nimma risi pa bawa nippa ya we maringi we malala waliti marisi pa njangga. ⁸Ti dalu ma sasa na, nimma sakka mbulu na da kawi tu ma mema ma piana mosu. takka, ti dalu ni yinni, na kawi yinna, nippa lakkasa bana muripa. ⁹Mabba tu danni hai, piani ba takki maba mullani tu Lewi ma haku pa kawi nimma sakka mbolu na mbaya mannu ma sakkambolu na ti yidda ledini Abraham, ¹⁰mulakaddi ni i Melkisedek na tomani, Lewi halpuni ti dalu kalitta boku-appu na. ¹¹Hena, bana pia kannisa ni ba piani ba tomali lendi nggi nippai wai Lewi ni tutu pani waliki ba wai ni wabakula sawawi nimma piana papa kaddi bali nippa wukku ni pata nai Melkisedek, dangu atta yidda ma mabokula walliti lara oli dadi nai Harun? ¹²Mulakadda ni, bana pasilu kanika ni pata pawai, malla ni Hukku Taurat na pasepa mannu ni. ¹³Ni tu papa newi nda nggiana yinna walina ti manua masangena, dangu atta o ma pungu ma tu sattu ma waliti manua-Na ma mbada pasalakui ni tutu pelayan altar. ¹⁴Mulakadda ni, mbada tarrangu kadda ni mori nda yitta ba walina ti manua Yehuda, nimma nua ma ppa laranggi i Musa ba atta na malli panewi pani pungu ma pakaitana danggu mabokula. YESUS NAPA SAMA PUNGU MABOKULA MELKISEDEK ¹⁵Ngaranduka ni nggiana na risi pawalangui tomasa yitta na bata etai ni sungnga nai sattu Mabokula sawawi, ¹⁶ma samani Melkisedek, ma dadi mabokulana atta walli ni ti pata ma ppa olidadi ni mborruni ni dadi tu, takka napasamai ni mbisa muripa ma atta mosu. ¹⁷Mulakadda ni, ni Mbukku Kalada mappa takka nggi mulla na Yinna: "Yo ka Mabokula tutu lappa-lappa, ni wukku nai ni patanai Melkisedek." ¹⁸Ti karasa ma sisana, ni pata nimma mema njappu nassa mabba malijjangu dangu atta o amma ngguna, ¹⁹dangu mabba hukku nggona attana pandasa pani pungu. Tu ammunissa, ti lissi ma sawawi, o nggi nippa wukku nimma risi pandassa nippa peka danda yita, dangu nippa wukku nda nggo na patanggi nda yitta ti karasa nai Allah. ²⁰Dangu, mabba nippa wukku nda nggo ta nggindi yitta dangu sisa ba sarana --mabokula ma sawawi na mabokula pa atta wai sarara. ²¹Tu ammunissa, Yinna na dadi Mabokula danguni sara nippa wolu uttu na Yinna nimma panewi ti Yinna-Na, "I Muri mbada sara nakka dangu Yinna attana pia ammoni bana pasepa nggi ni pangadda: 'Yo ka Mabokula tutu ni lappa-lappa.'" ²²Mabba nidai ni sara nggiana, Yesus mbada dadi paketa nakka walli pakka sisana nimma rissi pandasa. ²³Ba atana tomapui da dangu langutakka mabokula, tuni haika di o mabokula mamati, o ma koli ba pasilu na. ²⁴Tu ammunissa, Yesus nappa mannui wai dangu nappa dawina lappana mabba Yinna napa ngalai ni muripa na lappa. ²⁵Dangu ba tudanni, Yesus na piana bana pa mannu mara dangu ndasa langutakka yidda mammi ti Allah lendi-Ni, mabba Yinna nimma pangala pamuripa tutu ba sambaya tutu da yidda. ²⁶Mabokula ma kalada tuni hai kadda pa wukku, manidai Mabokula Makalada nimma warisa, ma atta irraka, ma warisa wali ati, papa singgila waliti tu ma ndoku njala, dangu panjanggai na risi ti ndeki-ndeki panyiapa maringi malala. ²⁷Yesus attana sama mandara mabokula kalada masawawi na. Yidda da ya patunnu kirra laddu, kawungani tutu ni, ni ndoku njala wikina, tomaka tutu ni ndeku njala tu. Tu ammunissa, Yesus atta na pia manni bana wolui. Yinna dakadani ba ya patunnu sandaka tutu pangala, manidai Yinna luiikki. ²⁸Hukku nai Musa na pa mandungi ni tu nimma mbanu na malinjangu tutu na bana dadi mabokula kalada. Takka, ni sara nimma wali ti Allah, nimma mai tisambali nai Musa, na pamandungai ni Ana-Na, nippa dadi mattu ndaba toma lappa-lappa.

Chapter 8Yesus Kadda Imam Kalada Tura Jaji Ma Wuddi

¹Giaja ni pungngini pappanewi da Yitta : Yitta o Imam Kalada mamadiddi ti lagi kawana tahta nimma Mahatinggi ti Surga. ²Yinna ma tanggu pajolana ti koru Maha kudus dangngu ti Keman Suci ma pullupia ni pappa kaddi wikki Nai Allah, atta tu rara ma. ³Mabba sa'tu-sa'tu Imam Kalada da do'dukarra kadda pajoladi ni pangindi dangngu ni patunnu, baisaka Imam Kalada nia na ngindi mannu pani nimma ona kanna pajolagi ni tutuna. ⁴Nikkai Imam Kalada nia na muripa ti pannu tana, Yinna attana sullu pia amani banna dadi Iman mabba ti pannu tana badda o kadda Imam-imam matutugi banna tanggu pajolagi nippa ngindi sanatuni ni hukku Taurat, ⁵Mabba Yidda ma sabaya nippa keri loluda dangngu ni mawuni waliti ngera-ngera Surgawi samatuni Allah banna panamunai Musa banna bussa pawolui ni kemah Suci." Keri padassai pani nippa wukku pappa dowimu kanna pasama dangngagi nippa wukkugu sama tuni nippa badda patacca-Gu ti Yona ti pannu tadulla. ⁶Takka hallu, Yesus na Koligi ni kawattu palaya ma risi Mulia mabba ni tura jaji wuddi ma ti yinna go mannu na risi pajagai dangngu da posai badda pamungngigu ti jaji-jaji marisi padassa. ⁷Mabba nika jaji makawungnga ba atta o kakka majalagi, atta pa sullu wolumai ni tura jaji pakka duada waini. ⁸Mabbai Allah na etai ni pajalada tu rara, Yinna linna, " Etasa, banna toma kassa ni rasini, linnai Muri, 'yawwa batangnga wolugi sisa tura jaji wuddi ti tu Israel dangngu tu Yehuda. ⁹Attana sama amagi ni tura jaji nippa badda wolu-Gu ti boku appu ndai da Yidda, bakku dutura Yidda waigi ni lumma-Gu bakku katowa darra badda lusa waliti tana Mesir. ¹⁰Giaja ni tura jaji nippa wolu-Gu ka dangu tu Israel baisaka ti rasi hai, panewi nai Muri : ' Yawwa ku tauri ni hukku-hukku Gu ti dalu pangadda da Yidda, dangngu Yawwa ku tuligi ti atida Yidda. Yawwa ku dadi Allah da Yidda, dangngu Yidda da dadi Kalebu-Gu. ¹¹Yidda attada sullu passakola makka ti oli bangsa da aita olidadi da waina panewi, Lakkasagi Muri mabba ngaradukka da tu da lakkasaga Yawwa, waliti madikku toma ti makkalada. ¹²Mabba Yawwa enga ku maloyangu badda wolui ni doku jalada Yidda, dangngu Yawwa atta ku sullu namu massa ni pajala-jalada Yidda. ¹³Allah banna takki ni tura jaji wuddi, Yinna na woluni tura jaji mema ka amba sullu wai manja. Dangngu nipa atta sullu waida dangngu maburrangu na gesa mallasari

Chapter 9IBADAH TI DALU TURA NJAJI MA MEMA

¹Mala, ti tura jaji ma memapu ni issini ngera pata sabaya, dangngu panyia mbisa ma ogi ti pannu tana. ²Mabba tuni hai kaddai ni Kemah nai Allah da sadi ai: ti tutu sabali liwu, ogi ni pelita, meja, dangngu kangutta passadia, da takki panyia masarri. ³Ti sabali tirai ma kadu ada ni kaddai ni panyia kemah pa takki da koru masarrita. ⁴Ti panyia go, ogi ni altar pedupaan pawolu waliti ammasa dangngu ni Tabut tura jaji ni ngaradukka kabissuni da tangi ammasa. Ti dalu Tabut go, ogi ni sisa kadisi ammasa ma bannuna manna, ni takku nai Harun nimma badda kalli kalungnga, dangngu o mannu di ni duada lempeng watu tura jaji. ⁵Ti pannuni, odi ni duada Kerub pammulangi mappa mawugi ni tutup pendamaian, takka ti rassi gia attana sullu patutu manika batta panewi. ⁶Batta baisaka passadia padassari, pawa imam do da tama ti koru makawungnga, waliti kemah go kadda passalakui ni palaya sabaya ti Allah. ⁷Takka, da kidda imam kalada mapiana patama ti panyia kadu ada waliti kema go. Go manna da kinni satau sadakka, dangngu da ngindi ra kapajolanggi ti Allah tutuni ni ngera wikkina dangngu tutu doku-doku jala pawoluda kalebu paatta beti wai. ⁸Ngasu Matua nappatakkanggi ti yitta matta ni lara ma sagana ti koru ma sarrita attana tabuamai ba o kanja ni ngasu matua, ⁹ngera ga kaddai ni pappa ngera waidai ni rasi gia, tu mannu kuddani ni ngandukka pa ya dangngu patunnu ni pappajola attana pia'amani banna pawarasa padassara tu ma sabaya, ¹⁰takka da'kinni banna pawanna dangngagi ni pa nga, pa unnu, sabara pawarasa ni kalitta nippa wai toma ti rasi batta dadi waddi. SABAYA TI DALU TURA JAJI MA WUDDI ¹¹Takka, banna mai kakka Kristus na dadi Imam Kalada ti ngera-nger a ma dassa ti rasi ma hammika, Yinna na tama waliti panyia ma warasa marisa pakalada dangngu marisi pawarasa pullipia, pa'atta wolu waina lumma tu rara dangngu atta nilamai ni pawoluda. ¹²Yinna na tama ti koru marisi pawarasa sadakka kinna tutu lodu lappaka, atta mi'amai banna ngindi ni ra mpubangu, dangngu ni ra ana sapi, takka na ngindi mannui ni ra wikki-Na kapi ani ba kolina mannu mara ma atta jappu. ¹³Mabba, nikka ba paisara darra ra mbubangu dangngu sapi bibita, dangngu ni karabuka ana bi sapi ti tu ma irraka kanna warasa bali ni sada kalitta da yidda, ¹⁴risi-risi waliki ni ra nai Kristus, mabba Yinna ma li ti ngasu ma atta bosa na ya ni Sada-Na banna dadi patunnu ma atta irraka ti saganai Allah kapi ani tanna warasa padassai ni ati ndalimu waliti pawolu ma atta o gunnana piani yimmi bai layani Allah ma muripa. ¹⁵Ni kaddai ni pungngini Kristus na dadi ledi pappa kala waliti tura jaji waddi piani yidda pa badda kayeka nai Allah kadda kawi ni pakoli ma atta jappa nippa badda tura jaji-Na, mabba ni mati kadda dadinika tutuni kadda pamannu marara yidda waliti pajala-pajala nippa woluda ti tura jaji makawungnga. ¹⁶Nikka o suratta wasiat, makka oja ni mati waliti tu ma padowi. ¹⁷Mabba, ni surata wasiat piani batta waigi nikka ni tu mappa dowi badda matina, ni surata wasiat atta o'ama hakku ni nikka ni tu mappa dowi na muripapu. ¹⁸Mulla ni kaddai hai, kaddi ni tura jaji makawungnga atta pappa sa lakumai ba atta o kakka patunna waina ra. ¹⁹Mabba, banna baisaka Musa pappanewi ni ngaradukkani ni pareta ti Hukku Taurat ti tu Israel, Yinna na teki ra ana sapi, dangngu kamemi baisaka napaoligi we. Dangngu, na waigi kaba wol dangngu sapungngu hisopi, yinna na paisaradi ni Bukku Taurat dangngu ngaradukkada umat ²⁰dangngu napanewi, "Giaja ni ra waliti tura jaji ni pappareta nai Allah tutu ni yimmi kai waigi. ²¹"Dangngu ni pata mappa sama, Musa na pairagi ni Kemah suci dangngu ngaradukkanari nippa paki ba ibadah waina ra. ²²Ba waigi ni Hukku Taurat, takkipa ngaradukkanari ma ona ba pawarasa padassari waidi ra, dangngu attana li kassa ti soburana ra, atta o manggi ni padamina. YESUS KRISTUS KADDA KURBAN BA PAWARASARI NI DOKU JALA ²³Mabba tuni hai, ngaradukkanari pappa sama ngera-nger a surgawi kappa pungnguni ba pawarasari ti ngera-nger a gia, takka ngarandukka dabba narri ti surga dapawarasari wudi ni kurban marisi padassa. ²⁴Mabba, Kristus attana tamama ti Ruang Mahakudus ni pawolu waina lumma tu rara, ni mawuni waliti ma'ogi mapulupia, takka Yinna na tama wikki ti surga go dangngu gia oni ti saga nai Allah ngera tutuda yitta. ²⁵Kristus mannu attana pajola wikki-Na pa pirra-pirra wunda, sama tuda Imam Kalada ma tama pungngu ti Ruang Mahakudus kira tau dangngu da ngindi ra nimma atta waliti ra wikkina. ²⁶Nikka tuni hai kakka, Kristus enga na sadukka pi pirna wunda waliti kawungngu dadi tata. takka, kristus sadakka pinaka banna patakka wikki-Na tatumi ma lappaka ti laddu mahammina gia tutuni ba padisari ni doku jala, na waigi ni pata banna pajola wikki-Na. ²⁷Sama tuni ta rara, nippa badda doduka kanna sadakka pinna banna mati dangngu baisaka hai na sagona ti padilla wai, ²⁸tu kadda nai Kristus; Yinna sadakka kinna ba ya kanna tutugi ni doku jalada tu dangu, dangngu enga na mai pakka duada wundana, atta tutu tagugi ni doku jala, takka tutumi banna ngindi ni pamuripa dangngada yidda mapateni Yinna.

Chapter 10Nipajola Wikki Nai Yesus Kristus Sandakka tutuni lapa

¹Mabba ni Huku Taurat dani ba omawuni ngera papani ma ndassa ni ma hami na dangngu atta ni amai gambaran ma pullu pia walli ti papani nggo, takka ni patunnu-patunnu nima sama, ni papajola da pangala-ngala kira tau, ni hukku nggo atta na kalli pui papambannura yidda ma mai pa tukki. ²Ba aita takka, ba etakassa ni paya kapajolanggi atta pa sullu pasalaku ammanasa mabba sandaka babasai, tu dangngu ma ibadah ndo atta sullu rasa amasa ni njala? ³Takka, tidalu ni papajola ni patunnu nggo, justru ba panamu ndarra ni njala-njala da yidda kirra tau kira tau. ⁴Ba, ni raa mbembi mani dangngu raa kamemi mani atta piamani banna podasari ni. ⁵Tuni hai kadai, banna makai Kritu ti pannu tana, Na panewi, "patunnu dangngu nipapajola yo attau wukku amai, takka ni sisa tu yo mbadda sadia mussa ni tutu Nggu; ⁶You attau pa tutu mana ti patunnu sarewu dangngu patunnu ma podasa mi njala. ⁷Baisa Ku panewi, Yawwa kanggia; o patulisa ni ngera Nggu ti dallu mbuku palulu ni mai Nggu tutu ni ba pasalakui ni pawukku-Mu, o Allah." Mazmur 40:7-9⁸Na baisakakai Kristus pa panewi, "ba tunnu dangngu pajolla, lappaka pa tunnu dangngu patunnu kapodasai ni njala yo atta wukku mai, dangngu atta napa tutu ma ni ti-Yo" (ni papa njola sama tu ni ti Hukku Taurat) ⁹Na tambanggi, "Yawwa kadda nggia. Ni mai Nggu tutuni ba pa salakui ni wukku-Mu." Tunihai, Yesus podasai ni ma kawungnga, tutu ni ba pamandungai ni ma kaduada. ¹⁰Walli ti pa wukku-Na, yitta tawarasa mulla ni pa njola nanni tunai Yesus Kristus, tutuni lappa-lappaka. ¹¹Imam-imam badda pasalaku ni pelayanan kira laddu walli tirasi toma tirasi ni papajola nggi ni papajola ni ma sama, nima atta kalli punggu pa poda sari ni njala; ¹²Takkai Kritu, ba baisaka papajola nggi ni papajola mulla njala, sandakka kinna tutu ni lappa-lappaka, Na mandidi ti langgi kawana nai Allah ¹³Dangngu pa bendarra mussu-mussu-Na banna paliti waindi ni wissi-Na. ¹⁴Dangngu sisa papajola, Kritu papajola ndarra yidda pambadda pawarasa-Na tutu ni lappa-lappaka. ¹⁵Ngasu Matua na saksi nggi tutunda yitta ngerani nggia mabba baisa papanewi, ¹⁶"Nggia nja ni tura njaji nipawolu-Nggu ti Umat-Ku ba baisa ni rasi nggo, linna nai Muri: Ku tau ni huku-huku-Nggu ti atida dangngu ku tulisanggi ti pangadda da." Yeremia 31:33¹⁷Baisaka, Na panyuwuu nggi, "Ku ambulla nggi ni ngarandukka ni nyala da dangngu atta Ku sullu namu bali ammarika ni attandassa yidda." ¹⁸Nggina, ni mapodasa ti ngera ndukka ndo badda sandiaka, atta sullu parlu amma nakka papajola tutuni penebusan ni njala. Tukikika Ti Allah¹⁹Tunihai, oli dadi nggu, nggia yitta mangngu kapambani wai nda ba tama ti Ruang Maha Kudus ma banna sobu ni ra nai Yesus, ²⁰Dangngu lara ma wuddi dangngu muripa, pambadda bawa nai Yesus tutunda yitta ti tirai, ni tu-Na, ²¹Dangngu mabba yitta mbada mangngukastu Imam kalada ma kapala nggi ni umma nai Allah, ²²tunihai maindasa katta tukki ti Allah wainggi ni ati mawalli ati ti dalu keyakinan ni pawai ma mbannu na, waina ati ma mbanna warasa walli ti nurani ma atta ndassa, dangngu ni tu nipa mbadda pabasa wai wesingira. ²³Maika katta pamannu pakalua nja ti mangaku pamannu nda mabbai Allah ni ma njanji setia, ²⁴Maika katta manyarrana pata ka piani batta pa dorong wikki nda ti dalu pambussa na dangngu rammai ni pawolu-pawolu nimandassa, ²⁵Dangngu amma da pamaleru nggi ni kabua ndabba nda, sama tuni ni pakalli waida pi pirra tu. Takka, maika katta, katta maranja pandulla wikki nda, risi-risi mabba mi lakkasa nggi bani laddu nai Muri mbadda tukki nissa. Amba Lawa Amai Allah. ²⁶Mabba, ba sanganja kakka ba tetap wolu njala ba baisaka pakoli nggi ni palakkasa ngerani mapullu pia, atta o maka kurban pa podasa wairi ni ndoku njalando. ²⁷Ni mama ona danisa ni patena ni pamandauta ni penghakiman dangngu ni api maka ndoluka nima pamosu ra mussu-mussu nai Allah. ²⁸Nipasaksi da duada aita wallika taula saksi, kewa widdi ma atta manundu nggi Hukku nai Musa hukku mati ni atta oma ma namni. ²⁹Ba tuni hai kassa, dirra risi mbuatu nika ni hukku na ni ma pas badda trimai tu ma kadinya-dinyaka ni Ananoi Allah, dangngu ma anggap ma hina Anugerah Allah? ³⁰Mabba, yitta matandai yinna ma panewi, "papani hak nggu Yawwa; Yawwa ma tuntut ni papani." Yinna mannu na panewi, "Muri na hakimi ni kalemba tu-Na." ³¹Dirra ngeri ni batta kanabu kakka lumma nai Allah ma muripa. Pawanja Ni Mbani Dangngu Ni Sabar³²Takka, namusa ni laddu-laddu nimma mbadda hallu na, bai baisaka pa kolina mawailangu, yimmi mi tahana ti dalu ni palumumi bai tanggu nggi ni sandukka ma mbuatu. ³³Kadang-kadang da hinami dangngu dakajia wai nggu mi ti mata tu dangu, dangngu kadang-kadang yimi mannu mi keri ti dalu sandukka da tu pakajia wai tuni ndo. ³⁴Yimmi mannu mi namu mannura yidda ti nggallu bahkan batarimmai dangngu sama ngu ni ngawumu badda tekiri mabba yimmi milakkasa nggi yimi mangngu ngawu mi marisi pandassa dangngu lappaka. ³⁵Tunihai kadai, ambai lebu ammanja ni pawai mu mabba ni pawaimu napa mainggi ni pahala ma kalada. ³⁶Mabba yimmi mi parluna ketekunan ka pasalakui ni pawukku nai Allah takka dimi kolinggi pani ni pa njanji-Na. ³⁷Mabba, "atta na tarru mannisa, Yinna ma tangnga mai na takka, dangngu atta na tunda amasa" ³⁸Tu amunisahai, tu-Nggu ma pullupia na muripa walli pawai dangngu, yinna banna kangullina mandauta, ndewa-Nggu atta na berkenan ti yinna. Habakuk 2:3-4 ³⁹Yitta atta tu ma kangulli amma na ti mosu, takka ngarra ndukka ta ma pawai ti ma piarai ni ndewa.

Chapter 11NI ATI WAINDA

¹Ni ati wainda nikaddai ni pa andinda wali ti ngarandukkani yitta ni pamannu nda, dangngu ni ta'ndani wali ti ngarandukka ni ma ona ni pa aita eta nda. ²Takka, mullani ati waida yidda na tu tu ti manattina da koligi paosa. ³Mullani ati wainda yitta ta lakkasagi ngarandukkanari ni pa pandowina banna waina panewi-Na Allah, takka pani ni paetada pa aita wolu ammai pani ni paetada. ⁴Mullani ati waidai, Habel na pajolana ti sada-Nai Allah patunu marisi pandassa wali ti pangindi nai Kain. Banna li hai ti pangindina go, Habel na koligi ni kawattuna mandassa wali ti Allah ba tu mapulupia; Allah Na yanai ni kawattuna go dangngu Na kawi ni patunnu pangindina. Dangngu mulla ni ati waina languka mbadda matina Habel pia pua banna panewi. ⁵Mulla mati wainai, na dedikanni piani Yinna amba na sullu lii ni mati dangngu Yinna ambu ta tabbukammai mullani Muri Mbadda wundalanassa, dangngu ba aita da wundalapui, yinna mbadda kolinaka kawattuna, sa'tu ma pasannangui Allah. ⁶Atta pia ammani batta pasannangui Allah ba aita ta waikasa languka hera pungngu ni pakarasa dangngani Allah, yinna na waini mabba ba oni Allah, dangngu Allah Na yandarra kawattuda yidda ni ma manyarrani Yinna. ⁷Mulla ni ati wai, banna baisak banna panamui Allah tutuni madadi ni pa atta etapuna, Nuh na kandandaka dangngu na ati waigi banna wolu sisagi ni tena kalada kapia mannumarada olinai yinna, mullani pawaina Nuh mahukkugi ni pannu tana dangngu makolina kawattu ti ma wailangu ma pasama dangngagi ni pawaina. ⁸Mulla mati wainai Abraham banna kayekani Muri, na pakeriloluna banna salaku ti sisa panyia ni pawukku payadai banna tutu ngawundi, dangngu yinna na salaku. Languka aita ma lakkasagi panyia pasaga yinna bana salaku. ⁹Mullani pawaina yinna na salaku dangngu na engana ti tana paturra panja'nji banna engana ti tana tu, nikkadai hai dalinai ti ummanai Ishak dangngu Yakub dangngu na kolina wali tu turra nja'nji ni pasama. ¹⁰Dangngu tangnga patenai ni sisa kota ma mangngu lata ummana, ni pawukku pa pakaddida dangngu ma kaddi nikkadai Allah. ¹¹Mulla ni ati wainai, Sara na kolina kalua banna pati'a lappaka banna paana, languka na wotu dangngu mbadda lappasana pamatua banna pa ana. Takka Sara banna katutui Yinna ni ma yanai ni turra nja'nji ti Yinna na mbussa wali atini, ¹²tunihaikadda, wali ti tu ma mbadda lappasana pamatua dangngu mataki panati, dadinassa panyia pamburruda tu madangu samatu kandinnu ti awangu dangngu ni dangunari aita palakkasa pakira samani pasalai ti tasiika. ¹³Ngarandukkada yidda ndo mbadda matidakka haidali ti dalu ati waidai dangngu atta da kolimanna pa pani ni panj'njina, takka yidda da etai dangngu da tarima ni turra nja'nji go wali maleru; dangngu da lakkasandarra ba yiddakadda mawai wali ti tu wali hammi ti pannu tana. ¹⁴Nippa panewi yidda nima samahaina go mbadda patakkagi dangngu mbadda wallasai ba yidda tangnga manyarradai sisa panyia pa engada tutuda yidda. ¹⁵Mullani, badda pangaddakanja manua padunjakadana, yidda pia mannukaddani badda balihai, ¹⁶Takka, yidda ni pambussada sisa manua marisi pandassa, nikaddai manua ti surga. Mullani haikadda, Allah aita Na makaya amma banna takki ba yinna Allah da yidda dangngu Yinna mbadda sandianakka sisa kota tutda yidda. ¹⁷Mulla banna pawai, tomaka Muri banna uji Abraham na pajolani Ishak kannu pabali patunnu, yinna ma mbadda kolina turra nja'nji go kapia wali atina banna yai ni ana mesana. ¹⁸Dangngu lakawa no, Allah mbadda panewi nakka "Waliti ngaranai da takkini ndalarammu." ¹⁹Abraham na pangala banna wai Allah dangngu yinna na wai Allah ma pakadura tu ma mati, ngeranai Abraham mbadda kolinassa Ishak banna bali wali ti matina. ²⁰Mulla pawainai, Ishak na pamaringngi pamalala Yakub dangngu Esau. ²¹Ti dalu ati wai, Yakub na jelu nga ti matina na pamaringngi ana-ana nai Yusuf. Yinna na karoduka ti saga-Nai Allah dangngu na sarana ti katowa takkuna. ²²Mulla banna pawai, Yusuf ti kajuppu muripanna banna panewi pata lusada tu Israel waliti Mesir dangngu na yandarra paretara nyuwuwuni ni rii na. ²³Mulla banna pawai Musa banna dadi, da pakabunni inna amana taula wullana. Yidda mbadda etai Musa ba lakawa mani ni mandassa, dangngu atta da mandauta dangngamagi ni paretana ni sangani. ²⁴Mulla pawaina, Musa mbadda pata'mbanisa yinna ni matuana, aita na bisu amma badda takki lakawa wali ti putri Firaun. ²⁵Yinna na risi pambussagi banna sandukka dangngandarra tu-Nai Allah waliti makoligi ni mandassa ti njaladani loduni go, ²⁶yinna na pangaddagi ni millanai Kristus risi pa pasina wali ti ngarandukkani dedida Mesir dangngu Musa banna paetanani ni uppani ma hammuna. ²⁷Mulla banna pawai, Musa na dunjakanggi ni Mesir aita wali mandautama ti mbaninai sangaji Firaun, samatuka yinna banna etai yinna ni pa aita etana. ²⁸Mulla pawaina, Musa na pasalaku ni paskah dangngu paisara ra baisaka na palewara malaikat amba dojagara tu Israel. ²⁹Mulla badda pawai, tu Israel mbadda salaku badda li halluda ti tasika rara, samatuni badda salaku ti tana ma mara. Takka, badda tomaka tu-tu Mesir badda kaka kerilolu ni patama pasama, yidda da patambullura. ³⁰Mulla ni pawaida, ni tembok Yerikho na mbullurai badda kalisugi pittu ladduda. ³¹Mulla ni pawaina, Rahab, majurraka no, aita dapamati karangngandara dangngu tu-tu ma aita pawai mulla yinna banna yemara ma salaku kasunuku tu Israel ti dalu ndami. ³²Dangngu, pani walipusa ni pasullu takkigu? Yawwa atta o amma kaloga gu bakku lolukagumi yimmi na ngeradai Gidion, Barak, Simeon, Yefta, Daud, Samuel dangngu ata pa palewanai Muri. ³³Ni mulla pawaida badda pandidangngandarrra

sangaji-sangaji, ma pasalaku ni mapulupia, makolina turra nja'nji dangngu ma matoni ni rowiwwinari ni singa-singa, ³⁴ma paddai ni kandoluka api, malusa waliti mata sapadda, da pakalua waliti mayauda yidda, mani pulupiamara ti patau, dangngu banna wuddara tentara asing. ³⁵Kawinni ni makawai bali tut-tu mamatida yidda mbadda kaddi bali, takka o mannukadda pa mayillada dangngu da tullarandarra ka amba pakawi ni kaloga kapiani yidda ka enga koligi ni dadi bali hai dali muripa ni marisi mandassa. ³⁶Tangnga tunihai, o mannu pa katoduka dangngu pa paluda, lappaka parandida dangngu pa patamada ti gallu. ³⁷Yidda datewilandarra, da gergaji badda bawi duadara dangngu da pamatira waindara sapadda, o mannundarra maledunga, dangngu badda pakina paki wali ti kalitta mbembi dangngu kalitta kamemi; yidda lallu millara dangngu da nakkundarra da kerigi ni pambussa atida. ³⁸Ni pannu tana gia, aita panyia dai badda lappa ledunga ti maradda ginnangu dangngu tandulla-tandulla, badda engana ti jonga-jonga tandulla dangngu ti lia-lia ti bawa tana. ³⁹Tuamunikahai badda koligi ni lolukani ni mandassa mullani pawai yidda ni ma ona, yidda aita da kawii ammai pani ni paturra nja'njina. ⁴⁰Mabba, Allah mbadda sandianakka ngarandukkanari ni marisi mandassa tut nda yitta, kapiani ba atta o kandarra yitta, yidda aita pia ammada badda dadi mboluna.

Chapter 12Keri Patai Yesus

¹Mabba Yitta mangngu ka saksi na maka lisuda yitta sama tu karummangu, mai ndasa katta dunjaka dabbadi dangngu ni ndoku njala ma randi da yitta dangngu ma tuni ti palapangu nipa sadia da yitta. ²Amma dissa ni mata nda Yitta ka danai Yesus nipa eta, malalada dangngu ma pakaluai ni ati pawaida, mabba tutuni nipa badda pabolu ti Yinna, dangngu wali ati paditai ni yai sarikka dangngu ammaja ni makaya ba ditai ni yai sarikka gia. Yinna madidi nasa ti kawana Nai Sangaji Allah. ³Namusai Yesus, ma maloyangu banna sagagi ni pamussuna waliti tu dangu ndokuna dangngu ni dewamu amba na ojai dangngu amba bata ati. Allah Samatuni Ba Ama⁴Ti dalu bau lawai no ndoku njala, atta tomapai bai sobugi ni ra mu. ⁵Dangngu pani Yimmi mi bullaja ni panau papeka nipa pekawaimu ma ana dami? E, lakawa ambai elu ngera kai nipa ajara nai Muri dangngu amba na marasa amai ni atimu ba bakka wu. ⁶Takka, Muri na ajarara tu pa busa Na, dangngu Na hukku dara tu badda koligi sama tu lakawa. Amsal 3:11-12⁷Yimmi mi patunni ti ajara hai nikadai Allah Ni Muri napa salakuwu sama lakawa wu. Dangngu walika pani lakawa rakka pa atta papa namu pungngu ni amana. ⁸Takka Yimmi atta malli koli amagi ni ajara nipa koli pungngu da ngara dukkada lakawa. Yimmi kadda lakawa wali jurraka atta ana wikki ammi.⁹Sigi lanni hai, Yitta mangngu aamada ti pannu tana gia ma ajarada Yitta, dangngu nipa papa aka batuni haika, atta yitta kadaka risi pakaroduka ti Ama wali nari ti ngasu ti muripa. ¹⁰Takka, nika amada ni ona ti pannu tana gia na ajarada yitta ti rasi kadubuka, papungngi ni pata nipa etada marisi padassai, Ama ma ona ti Surga na ajarada yitta tutuni ni dassa wikki da, dangngu katta kolina kaloga ti dalu warasana. ¹¹Ngara dukka nari ni ajara, ba tangnga yadari, takka atta napa sannangu amai dangngu atta napa padisa ati mai. Takka ti sabalini hai, enga ogi ni wua pullu pia ma yai nipa pa angnguna ti yidda pa badda latina ti ajara hai. Pangadangi Ni Pata Muripamu¹²Nikadai hai, pakkalua ni lumma mamalijangu dangngu ni kabakku mu amba na kadandakai, ¹³ni wissi mu kanna li ti lara matanji dangngu ni kawodu wissi mu ni mamalijangu amba na kalikkui takka na tangngasai. ¹⁴Kesagi nipa angnguna ti ngara dukka oli, dangngu kesagi ni warasa maba atta na warasa, atta malli sa tuama ba piani bai etai Allah. ¹⁵Lakkasa pungngugi dangngu amba o ama sa'tuma bullana papa peka mawali ti Allah ; lakasa pungngu pugi ka amba o mannuka amu ni ma paita matumbul dangngu na dadi lini pamarisaka dangnga tu dangu. ¹⁶Dangngu lakasa pungngu pugi ka amba o ama tujurraka aita walika sama tuni Esau banna battagi ni haku matuana mula nisa samaku pa nga. ¹⁷Mabba lakasaja ti laddu nimma hammuna, banna mimmula kaja Esau banna hakugi nimma walina ti Allah, Yinna da jukkarani dangngu atta o amaka kalogana bana pabalina languka kana manyara dangu kanabui ni we matana. ¹⁸Mabba yimmi atta lauka ti tadulla paraka paleti, ti api madiwara aitaka ti maka pattana, timma mapa gawurana dangngu tima kawuta. ¹⁹Yimmi atai laupu parangngi ni lini ni goga/talali dangngu ti li nipa newini bada rangngi nimma rangngi da dangngi langu takkai nipa newi hai amba sullu panewi waimaja ti yidda. ²⁰Dangngu yidda atta da busa ammagi parangngi ni pareta nipa ya, " Ba tunihaika, mussuka saniwu ni bada nimma leti tadulla hai, takka ni bada hai da tukkui watu londu banna mati. ²¹Dangngu batunihaika nipa newi papa eta da hai na pamarasa ati pama kaya dangngai di linna makkai Musa " Yawwa ku kaddaka baku madautawa"²²Takka yimmi mbadda maimika ti pannu tandulla Sion dangngu ti Kota nai Allah nimma muripa, Ni Yerusalem ni patakkiada Surgawi, dangngu tutuda malaikat pa atta pia bakirara, ²³Yimmi badda maimika ti kabogura kalembu tu matu kalada ma walina ti Ana kawungnga Nai Allah pabada tuli ti surga, Ti Allah, ti Hakim ngara dukkana nitu, dangngu ti dewada tu pullupia pa badda patutunai Allah. ²⁴Yimmi badda maimika ti Yesus, Ledi Tura Jaji nimma wuddi dangngu ti ra papa durida mapa newi risi padassa wali ti ra nai Habel. ²⁵Lakasa pungngu pugi amba mi jukkarani Yinna mapa newi maba nikadara yidda majukkarani Yinna ma yai nipa reta wali na ti pannu tana kaka atta pia amani basigilagi, takka yitta wali atta piamani ba sigilani Yinna ma ya pareta wali ti Surga. ²⁶Na'pu ni Li na napa gummui ti pannu tana, takka gia Yinna napa jajina " Dangngu waliki, atta da amakini ni tana bana pagummui takka dangngu ni Surga. ²⁷Panewi waliki patakkadi ngera pamosu, ni ngera ba piani ba koddukagi, nikadari ngara dukanari ni papa dadi, dangngu ngera ni nipa atta koya, kapiiani kapiiani banna mbolunari. ²⁸Nikadai hai, Batta kawisa ni sangaji pa atta koya, maidasa katta patakkagi ni tadani ba ogi ni sabaya ti muri ba toma paya mari ni marakka patutuna ti Allah dangngu pa akana dangngu kalada ati. ²⁹Mabba Allah da yitta api mappa tunnu pakasi.

Chapter 13Nippa Nau Tutu Da Tu Mappa Wai

¹Pangalai ba payarai ni mbussa ra oli dadi ! ²Namui ni tutu ni ba ya panyia ti tutu atta lakkasa mabba bau pasalaku kassa yinni nggona, ma tumma pirrana tu mbana pa arra yawa narra Malaikat-malaikat atta da lakkasa wikki manna. ³Namura tu ma ti galluna, tukadda ni ba samma yo ma'ti gallu karanga ndarra yidda, namu mannura tu pa sanduka da, mula kadda ni yo ba hai nggu ti dalu kalitta. ⁴Ni lalawi mangoma taddu bannu nggi sini ngarandukka tu, dangngu 'boti nggi ni panyiapa lalawi mangoma ka ni niwarisani, mulakaddai Allah na hukku ndara tu irraka dangu mamarissaka. ⁵Pama lerui ni muripamu waliti mbussa na ndowi, dangngu padirra wikki nawu dangngu pani nippa mangngu mu. Mulakaddani Yinna wikki mapanewi : "Yawwa attaku amma manggu, dangu atta malli pia ammani baku 'bolanggu." ⁶Tunisa, Yitta ta kolina ba panewi dangu mbanu pawai : " Muri Yinna kadda ma nggata ngga, dangngu yawwana attaku mandauta ma. Pani nippa wukku pa wolu da tu ti sada nggu?" Mazmur 118:7 ⁷Namura ma pawanggu, Yidda ma mbadda peka nggu ni li nai Muri ti Yona. Ngadu dassa ni wuani walli ti pata muripadda Yidda, dangngu pakeri nggi nippa wai da Yidda. ⁸Yesus Kristus na pasama mangngu, yena maina, laddu nima nggiana dangngu toma lappa-lappa. ⁹Ambana pasaritu mawwu pa ajara ma sange-nge dangngu pa atta lakkasammu ; mabba nima ndassai ni ati ma pakka lua Anugerah, atta ni ammai ni pata mulani nippa nga ma atta ya nggunana tutuda Yidda ma passalakui. ¹⁰Yitta ta mangngu nggi ni Altar, nimma waliti tu ma melayani ti umma warisa atta o amma hakkuna banna nga. ¹¹Dangngu mabba ni kalitta nima waliti banda-banda ma mangngu rana da ngindiri Mabokula kalada ti koru ma warisa langu takka tutu ni pa ya pawarisa waina ndoku njala nippa tunnu ti sambali umma. ¹²I Yesus na sanduka ti sambali malowi manua mulani banna pawarisa tu-Na dangngu ni ra wikki-Na. ¹³Mabba nidai, maika katta padimmu dangnga ni Yesus ti sambali umma dangu na ditai ni ndoku nippa mbadda dita-Na. ¹⁴Mula kadda ni, ti pannu tana nggiana atta ta mangngu amma na manua ma o na tutu ni lappa-lappaka. ¹⁵mabba nidai napalendi Ni Kristus maika yitta katta pangala-ngalai ni pajolai patunnui Allah, ni patakki ni wiwwi nimma pa osai ni ngara-Na. ¹⁶Ambamu mbulla amma pa wolui ni dassa dangngu pabawina pani nippa mangngu mu mabba nikadai nippa tunnu nimma sama tuni hai nimma pambussa Nai Allah. ¹⁷Pakeri loluna timma pawanggu dangngu kasunggulawu ti sadada Yidda. Mabba Yidda ma dawwu nggui dangngu nimma tangngu ditai tuni ni ndewamu. Ba tudani hai, ba tudani, Yidda do pasalaku dangngu sannangu, atta ni ammai ba kawasuka mabba ni nggo nimma atta ya pa utu waina ti yona. Padangi Ti Sambaya ¹⁸Sambaya ka tutu ma Yami, mabba Yami ma wai, mabba ma mangngu na ati mandassa, nimma o pangalana banna na paringa banna wolui ngarandukka ni dangngu pata mandassa. ¹⁹Yawwa ku sukki tawwu kau sambayawu ma risi pawalli ati langgu takka walli kapiiani Yawwa Pamanyamala ti Yimmi. ²⁰Halluna, Allah ni punggi ndami ma tanganyangu nimma badda pakaddi bali Yesus Muri nda Yittana nimma pawa pullupia ndi mbembi-mbembi-Na, dangngu ni waina ra turra nja'ji o dirrana. ²¹Kanna pa mattu ngguri ti dalu ngara ndukka ndaba nimma ndasa tutu ni ba pasalakui nippa wukku-Na dangngu amma nakka Yinna kanna ramma ti dalu nda Yitta tutu ba pandassai ni ati-Na palendi ni Kristus Yesus, ba ti Yo kadda nimma wundala pajangga toma lappa-lappa ka. Amin. Ni Kanjappu Panewi ²²Olidadi-olidadi nggu, Yawwa ku njukkarangu mi tutu ni ba rangngi ni patakki-patakki ti panau nggu dangngu ni maringi ati, mula kaddani ni patakki-patakki panau nggu nggiana mbadda tuli nggusa ti Yo dangngu kadumbukka. ²³Yawwa mbusa papeka nggu mabba olidadi nda Yittana, Timotius, ma mbadda lusana walli ti gallu. Dangngu Yinna na nggesa pamaina ti Yawwa, mabba Yawwa enga karangnga gui Yinna patabbuka dangnga gu Yona. ²⁴Patoma kinggi ni li timma pawa nggu dangngu ngarandukka'da tu ma warasa. Olidadi-olidadi nda walli ti Italia da patoma nggi ni li ti Yona. ²⁵Ni kanyurru Nai Allah nakka rangnga nggumi ngarandukka mi.

James

Chapter 1

¹NI li waliti Yakobusa, nima layani Muri Allah dangngui Yesus Kristus, tutuda Sakka Bullu Duada Kabissu ni mamma sabbaranna ti `mbe `mbe Tanai.BANNA UJI NDA NI ATI WAI NDA NA HASILANNI SAMI ATI ²Bakku olidadi gummi, sama tuka pa sannangu dangnga rinna nikka bai koli kanna mikka sandukka dangu-dangu. ³Mabba yimmi mi lakksa sanggi ba uji ni ati wai mi, mi sami ni atimi. ⁴Ndangngu, ti dalu sami atimi mi koligi ni hasilanni nima bannuna kapiiani bai mboluna dangngu attami tawesaramma, dangngu atta na kurangu gummi pani-pani. ⁵Takka nikka waliti yimmi o kakka makurangu ti pangaddami, ndangngu yinna kanna dangngika rinna Ti Muri Allah, nimma atta milla atina banna ya ni ni ngaradukka tu pa atta puluwaina, dangngu na ya ni yinna.

⁶Takka, yinna banna dangngi kakka napaki pungngu punggi ni ati Waina dangngu atta na o'mbangnguma, mabba tu nima o'mbangngu sama tunisa ni ngalunga ti tasika, ba ola hammigi banna puwi ngallu. ⁷Ni tu nima sama hai kannaka amba na mannu ammagi banna kolina waliti Muri. ⁸Ni tu nimma kasanga atina, atta na tannangu amma ti dalu banna passalakui ni muripa na. NI 'DE'DIMU NIMA PULUPIA⁹Ndangngu oli'da'di nima muripa atta 'de'di dangngu nima muripa ma atta milla na kaladai ni atina ba tomasa ni rasini yinna ba pa 'ja gai. ¹⁰dangngu tu nima 'de'di banna tomasa ni rasini ba tau ti panyia nima risi pa pandaka mabba sama tunisa ni walla ruta, yinna banna ollu mallasa. ¹¹Mabba ni mata laddau banna sungnga wai mbanasa nima ta'mba mbanasa, dangngu na pamma layu ni ruta, na kanabui ni wallani, dangngu na mallasai ni ma nandani. Tu mannu kaddani , ti tu nima 'de'di banna ollu mallasa ti padua manyarrana. NIMMA KAKA NDA ATTA MA WALITI MURI ALLAH MAI¹²Pammaringngi pamma lala sa ni tu nima sami atina ti dalu badda kakai, ba lakkasa nisa banna tahana ti uji, yinna na koligi ni rubi taddu pamuripa dangnga nippa badda turra njanji ti tu nimma bussani Yinna. ¹³Ba okannisa ni tu badda kakai, Amba linnimai, " Yawwa tangngu kaka nawwai Muri Allah. Mabba Muri Allah atta piamani badda kakai tu ma atta ndassa dangngu Yinna atta na pakakama ti hera widdi¹⁴Takka, tu nippa kaka, ni patakini ni ati wikkina nikadda mapparori sanni dangngu ni ma lekui yinna. ¹⁵banna dangusa ni pa takki atina, enga padadinassa ni ndoku djala, banna matuasa ni ndoku njala, enga padadinasa ni mati. ¹⁶Bakku olidadi busa gummi, ambai kasalla sarra amma na. ¹⁷Nippa ya nimma Ndassa dangngu nimma mattu mainai walli hammi 'desa, pappa burrunai ama ngara dukka ni mawailangu, Ti sadana Yinna To amma mappa sepana attau mappa jepana sadana. ¹⁸Pawukku ati wikki Nai, Banna pa 'da'di nda yitta waina Panewi nimma pulupia ndangngu kapieni yitta batta 'da'di wua kawungngana waliti ngara dukka pappa ndowina. RANGNGI DANGNGU PASSALAKUI NI PULLU NAI MURI. ¹⁹Bakku Olidadi busa gummi, Kai pa ta'ndagi gia na: ngara dukka nanni tu kai gesa ka parangngi, takka amba gesa panewida dangngu amba gesa da pa mbani. ²⁰mabba ni mbani nai ni tu rara atta piamanni banna rammai Ni Pulupia Nai Muri Allah. ²¹Mabba tuni haisa, kai lebu nja nimma atta warasa ti sada Nai Muri dangngu nimma atta Ndassa nima danggu, dangngu kai gapisa ni Pullu Nai Muri Allah nimma mbadda matani na ti dalu sadamu, wainami malijjangu ati, nimma makkana pamagagi ni Ndewamu. ²²Kai dadi Tu ma passalakusa ni Panewi Nai Muri , dangngu ambai 'da'di Tu nimma 'dani ni tanggu rangngi na; Takka ba aita kakka, sama kaddani yimma bai pakkawassui ni sada wikkimi. ²³Mabba, dakannisa ni rangngi nai Ni panewi nai Muri, Takka attana passa laku kassa, yinna sama kaddani ni tu nimma eta-etai nisadana ti saga kaninnu. ²⁴Banna baisaka pa etai ni sadana, salakunassa dangngu bulla nassa appalinni samai ni sada na yena. ²⁵Takka ni tu nimma boti pandassagi ni Hukku nimma mattu, nippa takkinda hukku nippa bebasa ndangnga, dangngu napa tunni ti daluni, yinna atta na dadi tu rangngi ma nimma atta namui, Takka na dadi Tu nimma passalakui ni Panewi Nai Muri. Yinna Na pammaringngi pammalari pani ni pappa ndowina. NI PATA LAYA NDA NIMMA PULU PIA TI MURI ALLAH²⁶Nika ba okannisa ni tu ni makka tutui mabba yinna tu ni mappa ta'mbi banna layani Muri, takka atta na maga kanja ni lamma na, sama kaddani yinna banna pakka wassui ni ati na, ni pa ta'mbina atta o amma gunna ni. ²⁷Ni pata layana ni mappa wali atina dangngu nimma atta russa Ti sada Nai Muri Allah Ama nda Yitta, Kai lau lappa pappa toma dangnga ndara lakawa ma mati Inna Ama na dangngu kawinni ma mati lawi na ti dalu sandukka da, dangngu kanna magagi ni sada na kapieni amba nappa irra kai pannu tana.

Chapter 2

Mbussandarra Tu Dangu ¹Bakku olidadigumi, amba patakkimagi ni ati waimu ti dalu-Nai Murinda ni mawarasa Yesus Kristus dangngu pawagi-wagina tu. ²Takka ba o kakka tu ma mai ti sinagoge ma pakina tawurru ammasa dangngu kalambi ma mahala, ti rasi ma pasa, da mai mannu kadda tu ma milla ma pakina kalambi irraka, ³dangngu yimmi mi elu patutundarra tu ma pakina kalambi ma mahala dangngu mi panewi ti yinna, "Mandiddikawu ti panyia mandassa ti sia," takka ti sadana ti tu ma milla mi panewi, "Ndengirau hailau! atta wallika, "Mandiddiwu ti karasa wissigu!" ⁴Takka mbadda atta pawagi-wagimi rakka dangngu bai dadi hakim ti dalu pangadda-pangadda ma irraka? ⁵Bakku olidadi bussa gummi, kai rangngi mi! Angga mbadda pendi dannai Muri Allah, Tu nimma milla ti sadani ni pannu tana kanna pambali `de`di na ti dalu Ati Waina dangngu kanna manu kawungnga tallu, kalowu kawungnga jippi ja ni panyiapa sangaji Nai Muri Allah nippa badda turra djadjina ti Tu nimma bussa wali atini yinna? ⁶Toma takka ka yimmi mbadda pulu waimika tu milla. Angga yidda da tu ma `de`di ma dimbami dangng mappa roprisanggumi ti pengadilan? ⁷Angga yidda da mappa russai ni Ngara nimma Ndassa di keri kayeka gummi yimmi? ⁸Nikka yimmi bai passa lakukassa ni hukku marisi pakka wungnga wali ti makka wungnga ba keri lolui ni bukku kalada, nima linni " Kai mbussani ni olimi pa tu, kasama tuni bai mbussagi ni kalitta wikkimi," makka yimmi mbadda pandowi missa nimma pulupia. ⁹Takka, nikka yimmi bai pawanggi kanna mikka sada tu, Yimmi pandowimi ni ndoku njala dangngu da takki gummi tu ma langngana Hukku wali Hukku. ¹⁰Herra widdi ni makaeri ni ngarandukkanari ni hukku, takka na gagalai banna keri ni sisa tutni yinnisa, yinna mbadda djalanakka ti sagana ngarandukka ni hukku. ¹¹Mabba, Yinna ma panewi, "amba pa anakarramanna dangngu amba pa lakawa mani manna" na panewi mannu, "amba mi pamatima." Mabba tunihaika, yimmi ba attai anakarra lakawa manika, takka yimmi bami pamatikakaka, yimmi mbadda dadi tu ma palangamisa ni hukku go. ¹²Panewi dangngu pasalakui ni patada tu ma pa urrusa dangngu ni hukku ni ma pakaloga dangnga. ¹³Mabba, penghakiman atta na pa ayi namu ammai ni tu ma atta patakkagi ni pa ayi namuna; ni pa ayi namu na mannangu ti taddu penghakiman. NI ATI WAI ATTA OU PA PANDOWI GO MATI ¹⁴Bakku olidadigumi, pani gunnana ndo tu banna panewi mabba yinna ma mangngu ati waina, takka yinna attan amngngu ammai ni papandowina? Dapatkah ni ati wai banna ya muripa? ¹⁵Ba o kakka sa'tu angunguwa dangngu ni ana winnina atta mangnguna kalambi dangngu na mbuttu panga kira laddu-kirra laddu, ¹⁶dangngu sa'tu ti jongami yimmi panewi ti sadana, "Salakuwu ti dalu dammai; kapiani ni tuumu na pamuttui dangngu na pambassui," takka yimmi atta mi yamai ti yinna pani ni pa wukkuni ni tuuna, pani gunnani go? ¹⁷Tunihai mannu ni ati wai, nikka ni ati wai atta na karangngamgi ni pa pandowi, matinassa ni ati wai go. ¹⁸Ba tu ammunissa, Angga o awwa tu nima linna, "Yimmi o Ati Waimi, dangngu yawwa o pappa ndowigu, "Pa takka punggi ni Ati Waimi ba atta o pappa ndowi mi, dangngu yawwa ku patakkagi ni Ati Waigu waigi ni pappa ndowigu." ¹⁹Yimmi mi wai mabbai Muri Allah dani ba sa Tu ni . Na pulupia kaddai, Mussu ni ngasu atta ndassa da Wai mannu kaddai dangngu yidda da ka dandaka. ²⁰Yimmi rummu tu kabangnga! Mi bussu dammi panamu bali mabba ni Ati Wai nimma atta o pappa ndowi ni ba atta o gunna ni? ²¹Angga amadandai Abraham da pa pulupiani ni pa pandowina banna tomani rasina banna pajolani Ishak anana ti pannu altar? ²²Etagoni ni ati wai na ramma pa karangnga dangngagi ni pa pandowina, dangngu katutuni ni papandowi ni ati wai na sempurna. ²³Londunassa pani ni patakkina ni Pulu-Nai Muri ti dalu mbukku kalada, "Abraham na waini Allah dangngu go na pakiragi ti sadana ni ma pulupia," dangngu yinna da takki, Sahabat Allah." ²⁴Mabba tunihaika, yimmi mi etara mabba wali ti papandowi ndo tu di pa pulupia, atta waliti atiwaiki. ²⁵Dangngu tu mannu kadda walini, Ma noi Rahab nippa takkida kawinni nimma batta wikkina ti mani angga pappa mannangu mannu dai mabba mullani banna gata ndara Mata-mata Israel badda pa lai kabunni tanji halluna ti lara sawawi? ²⁶Ba tuni haisa, sama kaddani ni kalittami nimma atta o sangusa na, ni pa takkimi Mati, tu mannu kadda walli nissa mabba ni Ati Wai atta o kakka pappa ndowi sama kaddani ni mati

Chapter 3

MAGA NDI NI SILU NDA BATTA PANEWI ¹Bakku oli dadi gummi, Amba o ka madangu ti karasa mi yimmi nimma dadi gurru na, mabba yimmi mi lakasanggi mabba yitta mappa anjaranna , da panjala ndokumi waina ukura nimma risi pa mbuatu. ²Yitta ngara dukka nda ta njala dalu dangu ngreani, nikka ba okannisa ni Tu nimma atta njala ndoku ti ngera siluna, yinna kadda tu nimma ollu mattu, nimma sanggupa pa magagi ni ngara dukka kalitta na. ³Yitta ta taundi ras ni ngora njara kapani kanna kerilolunda, dangngu yitta walli katta putarai ngarandukkani ni kalitta njara. ⁴Ngadu mannuri ni kapalla, languka pirra tu kalada narri dangngu banna tauri ngallu kalada, ni kapalla ndo taputarai waigi ulli marisi padikku pungngu dangngu na salakui be pawukkuna ni ma ketagi ni ulli. ⁵Tu mannuni, ni lamma marisi padikku walliti kalitta takka ni lamma na padjaga wikkina walli ti ngera ma kalada. Etadassa ni uttangu kalada ma muttuna walli ti api ma dikku pungngu. ⁶Ni lamma samatuni api, sisa pannu tana ma marissaka, ni patau ni padua kalitta dangngu ma pairrakai ngaranduka ni kalitta, yinna n ma tunnu ndabbai ni lara muripanda, dangngu yinna wikki patunnu ti api neraka. ⁷Mabba ngarandukka ndabbanari ni bada ma matamba dangngu ma pawurrunga, dangngu ni bada ma muripa ti tasika na maupari dangngu dapamaupari tu. ⁸Takka atta o pu sa'tu ma pamaupa ni lamma. Lamma go ma atta ndassa dangngu ma atta dangngu, dangngu ma mbannuna racun pamati dangnga. ⁹Dangngu n lamma nda yitta ta papel mur dangngu ni Ama nda yitta, takka ni mannui ni payura waida tu, ni pa pandowinai Muri ni ma sama sadani Allah. ¹⁰Walliti wiwwi mannu na lusai n paosa dangngu ni payurra. Bakku olidadigumi, Amma ninni tuni haika. ¹¹Na piakadanissa ni sisa mata we banna sadakka palusai ni we linggisa dangngu ni we paita? ¹²Bakku olidadigumi, na piakadanissa ni punggi kapullita banna padadini wua zaitun, atta ni punggi anggura banna padadini wua kapullita? Tu mannuni ni we barru attana padadimani we loku attau masingira. Duadadi Ni Hikmat ¹³Hegaka ti jongami ma o kanyakkata dangngu berpengertian? Batunihaikasa, kapiiani dangngui patana ma ndassa, yinna kanna patakkagi ni pa pandowina ti dalu kelembutan dangngu kanyakkata. ¹⁴Takka, yimmi bammi ketakanja ni milla ati, ni ma mbannuna ma pata dangngu kayawwa marisi ti dalu atimu, amba kalada ati dangnga manggi dangngu amba kawassuma pappagi ni ma pulupia. ¹⁵Kanyakkata ma tunihai attana mburru walliti desamai, takka wallini ti pannu tana, dangngu attana rohanimuni dangngu na irrakai. ¹⁶Ba okanja ni milla ati dangngu ni pekarisi kayawwa marisi, gona oja ni marussa dangngu ngarandukkani ni pa pandowi ma atta ndassa. ¹⁷Kanyakkata ma walli desana, kawunga-wungnga ma warasa, baisa mbussana dammai, lemah lembut, wallasa ndabba na mbannuni dangngu belas kasih dangngu wua-wua ma ndassa, attana pa pedinai dangngu attana ndassa desa ammai. ¹⁸Ni wua-wua ma pulupia ta sabbaragi ti dalu ndassa walliti ma ya ni mandassa.

Chapter 4

Yasa Ni Muripamu Ti Muri Allah ¹Be walli nyiani banna mai ni patappaka dangngu ni pasangana ni madadi ti yimmi? Angga wallini ti takkimi ni ati dammi ma pattaui ti dalu ngarandukkani ni kalittamu? ²Yimmi mi mbussa nammi pani-pani, takka attai kolimanggi, makka yimmi ka patappakamisa dangngu bai pasangga nammi, yimmi ba attai kolinammi mullani ba attai dangngimi. ³Mi dangngi kaddawi, takka attai kolimanna, mullani mi lata padangngi waimi ni madjala, attai na pawali ati manni, malli ngara takkimi bau keri lolui ni takki atimu. ⁴Kai rangngimi ma mbussanggi ni jangngi. Attai lakkasa doku pungngi? Ni pa ondila dangngamui ni pannu tana sama kaddani bai mussuni Muri Allah? Mabba nikadai languka hera pungngui ni tu ma mbussana pa paondila dangngagi pannu tana, sama kaddani banna wolu wikkina banna mussuni Muri Allah. ⁵Appalinni pungngui bai pangaddanggi, angga o da latani ni mbukku kalada banna panewi, "Ni ngasumi, ni pa binjala-Na ti kalitta nda yitta banna walli ati pungngugi banna mbussanggi Muri Allah?" ⁶Takka lummu, Muri Allah Na ya mannu pundai ni Muripa pakoli njuanda ni marisi langu takka. Mulla nikadai ni mbukku kalada dinna panewi: "Muri Allah attana mbussa mandara tu majangga ati na; takka na ya ndai ni muripa pakoli njuanda ti tu ma attai njaga atina." ⁷Mabba tunihaidai, risini pandassa kau yasa ni muripamu ti Muri Allah, lawai kamballiku, makka engga kaina kaballiku wallitimu. ⁸Patukkinggi ni muripamu ti Muri Allah, makka Yinna engga patukki wikki mannu kaddani ti muripamu, mallihai kau pa belai ni atimu ti Muri Allah rummu tu ma pa kasanga atina. ⁹Ni kanabu atimu, ni sandukkamu dangngu kau mangasi doddura wukka; ammanja ni rikkimu kanna pambali mangasini dangngu ni sannangumu kanna pambali sandukkanisa. ¹⁰Pa pandakai ni atimu ti sagaNai Muri Allah, ma engga pa njagganawu Muri. Amba Pulu Waimani Ni Olimu ¹¹Bakku olidadinggumi, amabi paranja pa puluwai wikki amma nami ni tu ma puluwaini ni olina dangngu ma panjalai ni olina, badda lawa nassa ni hukku dangngu badda panjalanasa ni hukku. Bai panjalakassa ni hukku, attai yimmi amma tu ma pasalakui ni hukku, takka yidda Hakim ma pasalakui. ¹²Da mema kaddana na sa'tu ni mapndowi ni hukku dangngu ma pandowi ni Hakim, Yinna kaddai Muri Allah, ma paluputanda dangngu ma pasalla nda takka ma hega pungngu dawulla yona takka dikeri panjalamura olimu? Amba Bulla Kanni Muri ti Dalu Wukku Atimu ¹³Ni manggiana, kai rangngimi rummu tu ma panewi, "Ladduni nggia attai ma sarammu engga salakunggu ti panyia hai attai ti panyia halau, ka engana hai sisa tau nggu baisa ku battana dangngu ku kolina utu." ¹⁴Takka attai lakkasa ammannangi pani ni madadi masarammu, panisa pakolini ni muripamu? Ni muripamu sama kaddani dangngu ni ni sambuangu ni paeta tunjunda baisa na olu mallasai. ¹⁵Ba tunihai, yimmi mi panewi tunihai, ti Muri: "Banna wukku kassai pandowi tuni nggoi, limmi punggi dinna pulupia. ¹⁶Takka toma tuni nggiasa, yimmi kalada nassa ni atimi ti dalu jaga atimi, ni kalada ati tunihai attana dassa ammai. ¹⁷Banna tunihaisa, o kannisa ni tu na lakkasa pawolui ni mandassa takka attana pasalakusa, yinna badda ndoku djala nakka.

Chapter 5Pa Panamu Tutuda Tu Madedi

¹Mbenggu nikka tu ma dedi, rangngi nikka! Mangasi dangngu doddurannanika tutni sandukka ni ma hammina ma janginggu. ²Ni dedimu mbadda mosunga narrisa dangngu ni pa pakimu na ngandika warunga. ³Ammasu dangngu ni perakmu mbadda patai rara narrika, dangngu ni patai rara nggo ma njadi saksi ma pambuatuwu lappa banna ngangui ni toluu samatu api. Yinni mbadda pakabuanika ngawu ti ladu-laddu makamuri. ⁴Rangngika, uppada maramma ma urusai ni ommamu, ni patahmu waina curang, da pakawawuka na badda lawawu. Dangngu, kawawuka da ma rammari ni issi oma mbadda tomanisa ti katillu-Nai Muri sanggubulla ni awangu tana. ⁵Yinni mbadda muripa nikka ti pannu tana ti dalu wurru weta dangngu sannangu tutuni kalitta wikki, yimmi mbadda pakamubbura nisa ni atimi ti laddu pa sambarri wai. ⁶Yimmi baisaka pawukkundarra dangngu pa malira tu ma pullupia, dangngu yinna attana lawawu. Tahana Ti Dalu Sandukka⁷Tunihaisa, bakku olidadinggumi, maloyangu toma ti laddu patakka wainai Muri. Etaraka ba appalinni mangngu oma banna patenggi ni wuama lalludassawa ni pakolini ni tana, ba patenggi waina maloyangu lappa banna takka ni urra kawunga dangngu Urra Kamuri. ⁸Yimmi mannu mi maloyangu, pakaluasani ni atimu mabba ni takkaNai Muri mbadda tukkinisa.⁹Bakku olidadinggumi, amma pa ngungu-ngungundara olimu pa tu ka amba kolina hukku. Etasa, ni maketana Hukku mbadda ndengirana ka ti saga malowi. ¹⁰Bakku olidadigumi ma mapatakkanggi ni sandukka dangngu ni maloyangu, etaraka nabi-nabi ma panewi ti dalu ngaraNai Muri. ¹¹Yammi limmandara masannangu yidda ma manundu, mataha yimmi mbadda rangngi nisa ni tahanai Ayub dangngu ba etani wukkuNai Muri ti kamuri ni, mabba ma mbannu mbussa dangngu maradda ati. Ammada Pa Sarrana¹²Takka bakku olidadinggumi, ti pannu ngarandukkani, ambai sarradana, ndassa tutuni ni awangu, pannu tana aita wallika tutni pani widdi. Takkisa "O" nikaba O dangngu "Aita" nikaba aita kai amba kolina hukku. Bisa Sambaya ti dalu Pawai¹³O ti jongami yimmi ma tanggu padisa? Amma ammunika banna sambaya. ¹⁴O ti jongami yimmi ma tanggu analalu? Amma ammu nikka kanna kayeka na tua-tua kalembu tu matua dangngu yidda musti badda sambayani, dan sami waini minya ti dalu ngaraNai Muri. ¹⁵Sambaya ni pa patoma ti dalu pawaina pamannu marai ni tu ma analalu dangngu Muri ma pakaddi yinna. Dangngu, yinna ba mbadda wolukanna djala, ni djalana na mapodasa narri. ¹⁶Tunihai, kai maranja mangakundisa ni djalami dangngu kai maranja pa sambaya wikkina nakka ka mi tanggasa. Sambaya tu ma pullupia ma pajolanggi dangngu walli ati kanja, na kalada punggu ni bisani. ¹⁷Elia samatu yitta kadda walli, na sambaya dangngu pa langu takka na ka amba na mburruni urra, dangngu na urra atta na mburru ammai ti manua hai taula tau nammu wullani manjaddangnguni. ¹⁸Baisa kahai, na sambaya bali, takka ni awangu dinna pamburrungi ni urra dangngu ni pannu tana na patumbundi ni wuanarri. Tuluna Tu ma Pabali ti Allah¹⁹Bakku olidadinggumi, ba o kakka ti dalumi yimmi ma sibatana walli ti ma pullupia, takka baisa o tu matuluni banna pabali balina, ²⁰kai lakkasanggi ni tu no ma ngindi ni tu ma djala ma bali ti lara ma pullupia na pamannu marai ndewana ni tu no walli ti mati dangngu na todiri ni djala dangu.

1 Peter

Chapter 1

Tabi Papangindinai Petrus ¹Wali ti Petrus, satu papalewa Yesus Kristus, ti yiddana tu-tu maengana samatu, tu wali hami, matanyabbara ti ngarra wilaya Pontus, Galatia, Kapadokia, Asia, Bitinia, dangngu Papedida. ²Wali banna wukku Allah Ama na li papasarritaiswaina sangasu matua kapia kolidai ni muripa haidali badda keru yinna Kristus Yesus dangngu kadda koligu nikkapettikani ni-ra ni" Dangngu wemaringngi wemalala dangngu muripa masangngu kanna paboduni ti taddumu. Nipanamu Ni Muripa³Ku pa osai Allah dangngu Ama waliti Muri da yitta Yesus Kristus. Nima samadangngu wemaringngi nipaya-Na marisi pakalada, banna padadi balida yitta haidalina haidali batta pamannu ni muripa batta lii nikaddi balina Kristus Yesus wali ti jonga tu mati. ⁴Dangngu kapia kolimui ni ngawu banangngu ma atta piani banna mosu, atta pia ammi banna russai. atta pia ammani banna malayui, nimma binjalana ti awangngu tutumi yimmi. ⁵dangngu yimmi pakoru magada ti hakkunai Allah batta lii ni pangada-nda nima wailangngu dangngu na mandungassa badda takki banna tomali ti hammina. ⁶Tidalu haigumi dali yimmi lallu kaborangngumi, langaka dani tutni rasini hai, bai wuku kakka. Yimmi bai koligi ni sadukka dangngu dangu-dangu badda kalada. ⁷dangngu ni pangadda mu marisi papasiri wali ti amasa malangngu takka, langaka baisa pauji waigi api, bakoligi ni pullupiani dangngu ni gunani ni pa osa, mi wudalada-nda ni tabida-nda banna tomakassa nirasainni patakkina Yesus Kristus. ⁸Yimmi atta mali eta ammai Yinna, takka yimmi mi-bussa-Ni, dangngu timagiana yimmi aita etamai Yinna, takka yimmi miwai Yinna-Na. Yimmi mi ta gaka

mi dangngu mi gogami ma lallu lambiara dangngu dapannu waigi ni wudala danda.⁹ takka ti laddu mangngukamuri ma li ti pawukkumu ni pawaimu badda mbolunisa, nikkaddai mpaladu ndangnga ni nidewamu.¹⁰ Ngera ni pa lodu dangnga ni nidewada gia, yidda nabi badda juratadasa niwemaringngi-wemalala nippawukku pakoligu tutumu yoo badda kanungga dassa dangngu pa asadarika tima majila.¹¹ Yidda da manyarrana dangngu kalakkasapullupiani maherasa dangngu pirrasa ni rasini ni palangngida sangasunai Kristus maona haidali ti sadami yimmi banna tomakaka yinna bana juratai ni sadukka nai Kristus dangngu kalada nima hammina-babaisa-sa.¹² Tutuda yidda pakayeka mapatomagi ni paretanai Allah yidda amba da ya walitta wikkida, takka badda ya kanggumika yimmi haidalina ni pata-pata ni nipa badda patomagu yimmina ni palida tu-tu mapatogi ni lii ma dassa ti yona dangngu ti ngasu matua papalewa wali ti awangngu, pata-patani haikadda nipabussa paetada yidda malaikat. Pakayekana Tutu Ni Muripa Mawailangu¹³ Tuni haisa, oadassa wikkimuka ti pangaddamu dangngu, maga wikkinawu, binjalai papamannumu ngarradukka ti pa'ayi dangngu ti panamuna nipa yamu ti yoo barasikannasa Kristus Yesus balidani.¹⁴ Sama tu lakawa-lakawa mapa keriloluna, ambau karoduka nawu ti pangadda ma atta dassa sama tuni yoo ba muripamui haidali ti kambangnga mu.¹⁵ Takka warasawukka haidalina ngarradukkami yimmi waliti patamu, samatuni Allah makayekagu na warasa.¹⁶ Dangngu ogi ni patulisa, warasaka yona mullani yawwa bakku warasa.¹⁷ Dangngu bai tomakakka yimmi bai kayeka-Ni sama ni Ama mi,ba yinna kadda ma adilara satuu-satuu keri ri ni pawoluda yidda dangngu aita pawanggi-pawanggi mandarra, muripami haidali ti madata ba haipugummi yimmi bai enga-na samatu tuu walihammi,¹⁸ dangngu mulakkasagi ba yona badda podasawuka wali ti pata muripa ma lii loku,ni padoku wena wali ti boku appumu, dangngu atta ni ammaingawu ma banangngu sama tuni ammasa dangngu perak,¹⁹ Takka wainai ra nai Kristus Mulia, ra nai Ana Mbebi ma aita katanja dangngu makadodisa.²⁰ Dangngu, Kristus badda pedidasa ba aita wollu pui ni tana, takka yinna sini badda takki ti rasini gia mulami yimmimi.²¹ Bai li kassa yinna, yimmi mi wai Yinna Allah, Yinna kadda Allah ma pa kaddi Yinna wali ti jonga tu ma mati dangngu Allah ma yani sagulla ti yinna-Na, kapiani ni pawaimu dangngu ni pamannu-mu ba haigi dali ti Allah.²² Mulla yoo badda baisamukka pasiri ni kalitta mu bau kerilolu nima pullupia lappaka bau koligi busa paolidadina nimma pawali atina,baisaka maidasa katta maranngga pabussa wikkina malangngu takka wali ti ati da mawarasa.²³ sama tuni yimmi badda padadi baligumi atta walini ti winni mawukku pamali, takka wali ti winni ma aita pia ammani bana mati,nikaddai ni paretanai Allah nima muripa dangngu na enga pa winni.²⁴ Bukku kalada na panewi ngarra dukka nima muri samatunari ni ruta dangngu ngarra dukkani pawudala-nda samatunari ni walla ruta. Ruta mamalayu dangngu ni wallani na munui.²⁵ Takka ni pareta nai Muri padawi pangala-ngala-Ni dangngu dangngu ni pareta go nikaddai ni lara ni papekada ti yoo-Na

Chapter 2Watu Ma Muripa Dangngu Bangsa Mawarassa

¹Takka go kawusukka dabbadi nippa atta bussa,ngarra dukkani ni akkala,ngarra dukka da ndassa ndesa,ngarra dukka mimmula ati, danngngu ngara dukka dabbanari puluwaina oli. ²Samani lakawa mawuddi dadi, namaui kai bussana ni susu rohani nimma dassa kanna tumbui ti dalu muripa. ³Nikka yimmi badda mandungami nippa osai Yinna Muri mabba madassai. ⁴Yimmi bammi maimi Ti Kristus watu muripa nipa kawussukadda tu rara. Takka na pilli Yinnai Allah dangngu banna pangaddagi mangngu si langngu takka ni. ⁵Yimmi mangngu watu-watu muripa, ni papakaddi dinna dadi umma rohani, Imamat nima warisa tutuni ni patunnu ua da rohani ni mawanna na ti Allah na Li ti Yesus Kristus. ⁶Takka ni bukku bisa na panewi, etai yawwa ku binjalai sisa watu ti Sion,sisa watu penjuru ni papedida dangngu nimma warisa dangngu hera widdi nimma wai Yinna atta da pamma kayamai⁷Ni watu go na warisai ti yimmi mappawai, takka ma atta pawai, watu goda tullaragi ti ma ramma bangunan badda dadi watu penjuru. ⁸dangngu na dadi watu sandungan,dangngu watu otura da wolui ni pakka nabbu danga waina ni tuu.Yidda da katunjura takka ba atta da keri kaddai lara pa badda takki da yidda. ⁹Takka yimmi go bangsa pa pedi Imamat ma rajani,bangsa mawarisa umat umat nagawu Allah wikki, kai koligi dangngu kai lolukai ni dasa-dasa na, ni ma badda kayekagummi,yimmi bai lusa waliti makkapattana dangngu nima li ti mawailangnguna nima ajaib. ¹⁰Ni manyulu ni, yimmi atta umat Allah. takka nimma giana, yimmi go umat Allah. Passalakui Ni Muripa Madassa Tutuni Batta Warisi Ti Allah¹¹Olidadi bussagu, yawwa ku bussa gi bai panammuga Yimmi tu ma mai dangngu tu ma atta lakkasa ti pannu tana gia tutuni badda pamaleru wikkimu waliti pabussamu nimma atta dassa ti pannu tana gia ni patappaka dangnga gi ni sadamu ¹²Mu maga gi ni pata mu nima dassa ti jonga tu-tu ma atta pa-wai pu kapiani yidda mapulluwaigu ma passalakui nima irrakka,yidda badda koli, ba etainippa wolumu nimma dassa, dangnguhanni mannu gi nima warisa wali ti Allah ti laddu pamai pa eluwaina. Pakeri Loluna Ti Ma Mangngu Hakku¹³Tutuni ninagarra nai muri, karoduka ti ngarraduka ma pareta ni pabbada woluna tu rara,waliti ti sangaji mannu hakuna majaga ¹⁴eta ti ngarra dukka gubernur ni papalewanai sangaji tutuni kahukkundarra mapassalaku nima irraka dangngu da yadai ni pa osa ti tu-tu ma dassa pawolu na. ¹⁵Takka batunika, nippa wukku nai Allah dangngu nippa wolu niama dassa yimmi dangngukammi ni pa atta lakkasa ti tu-tu kabangnga. ¹⁶Muri pakka sama tu ma bebas, takka ambau wai amanggi ni bebasmu go tutuni maattadassa tuni haimannu muripakka sama ni ata nai Allah ¹⁷Pa tabi ti ngarra dukkana ni tu bussandarra ngarraduka da angnguwaumu ma sisa ati na pawai mamadautani Allah mukarodukanni ni sangaji. ¹⁸Ngarra dukkanada ata katabawu ti Muri mu dangngu mu patabi. atta ni amma ti yidda ma dassa dangngu mamaloyangngu takka dangngu ti yiddakada atta o amma adila. ¹⁹ takka na pasamai ni pabussa,panarru da, nikka ba tuni nippa bussa dangnga Muri Allah sa'tu-sa'tu dinna wukku padaudaka tidali sadukka, mabba nimm atta adila. ²⁰Takka ,panisa ni pa koilimu nikka bau ma ya gu ka yimmi bai kawi ni palu mabba pawolumu ma atta dassa? mussu kapu nikddai yimmi baisadukka bai wolui nimma dassa dangngu yimmi bai kawisa dangngu maupa, nippa wolumu wollumu hai napatututni ti sada nai Allah²¹mabba nikaddai yimmi dikayekagumi ma bai Kristus ma sadukka dangngagummi tutumi yimmi, danngngu amanja ni pakeri ma kapia kerimi ni rukku lina ²²Yinna atta na wolumai nima atta dassa,dangngu atta na palapi amma na atta o amma gi ti wiwi na. ²³ba tangnga wewikaddai yidda, yinna atta da balas ammai dangngu wewika. Nikka ba tanga saduka da yinna atta na dummuramma ,takka na ya wikkina Ti Allah tima urusa dangngu adila.²⁴Yinna wikki badda tangngu nassa ni doku djala da yitta ti yai sarikka. Dangngu yitta batta mati kakka ti doku djala,dangngu ni muripa ni ma tutu pullupia nikaddai ni Kapilla-Na yimmi dimmi da patanggasammi. ²⁵Na samatuu ka mbebi ni ma jallura pangattana takka gia yimmi mi balika ti mapawana dangngu mi pamawugi ni ndewa.

Chapter 3NI PATADA ASSA UMMA DANGNGU LAWI

¹Tuni hai mannu yimmi ngarandukkami assa umma, manundukawu ti lawimu. Mabba ba o kakka ti jongada yidda ni ma atta kerilolui ni panewi-Nai Allah, yidda enga taluwaidai ni pata salaku da assa ummada languka atta o pa patakkida, ²mabba yidda mabdda etakadda panilinnasamani ni pata salakumu ni mandassa, ³Ni manandamu ka amba walinai ti hiasan ti sambaliwwu, batuhaisa walini bau ketagi ni logimu, pakina ammasa, attau ma pakina kalambi mahala. ⁴Takka ti sambalini hai, ni manandamu ka walina hai dali atimu, nikkadai mananda ma atta maloyangu ni mawali ti ngasu maloyangu dangngu ni ma mabura. Nikkadai ma mangngu sina ti mata-Nai Allah. ⁵Mabba tunihaisa, kawinni-kawinni mawarasa ti zaman manyulu, ni pamannuda yidda walina ti Allah, da pamanandani wikkida; nikka ba manundu ti lawida. ⁶Tunihai mannu Sara banna pakerilolui lawina Abaraham, dangngu na kayekani 'muri'. Yimmi kadda ananai Sara, bai pawolukassa ni mandassa dangngu atta mandautamika tangnga bai pasalakui. ⁷Tunihai mannu yimmi ngarandukkami lawi, muripa dangngani assa ummamu hai dali pengertian mullani yiddaka marisi malijjangu waliti yimmi. Tambirai yidda, mabba yidda kadda oli ahli warisami hai dali makawi ni muripa jua kapiani ni sambayamu ka atta jallura. SANDUKA ULLANI MAWOLU NI MANDASSA ⁸Baisaka, ngarandukkami yimmi kai pakasisagi ni pangadda, panamu pa ayi, pa angu olidadina, ati ni maloyangu dangngu radaka ati. ⁹Amba pa mbalasai ni ma atta ndassa dangngu ni ma atta ndassa, attau patola dangngu patola. Takka, kau pamingngiwa olimu mabba tutuni nidai go yimmi ba kayekagu, kapiani yimmi kai mewarisi berkat. ¹⁰Mabba linnagi ni mbukku Kalada, " Herasa mambussagi ni muripa, dangngu ma kalaauragi ni laddu-laddu mandassa, yinna kanna 'jaga ni lammana walini ma atta ndassa, dangngu ni rowiwwina wali ti panewi kawassu. ¹¹Yinna mannu kanna maleru wali ni ma atta ndassa dangngu kanna pa salakui ni mandassa. Yinna kanna manyarragi ni pa ndami dangnga dangngu ba usaha bakesani. ¹²Mabba, Mata-Nai Muri na botini tu ma pulupia, dangngu ni katillu-Na na rangngi ni sambayada yidda. Takka, ni sada-Na na lawandi ni tu ma pasalakui ni ma atta ndassa." ¹³Herakassa ni mawukku pasandukkawu nikka bau pasalakui ni mandassa? ¹⁴Takka, batunihaikassa bai sandukka tutuni mapulupia, yimmi da pamingngi pamalalarawu. "Ambau mandautawu dangngu ambau kandandakawu ti sagada yidda ni mawolugi ni sandukka." ¹⁵Takka, pawarasari Kristus ka Yinnaka Murimu ti dalu atimu! Sandiawuka bau simai ti sada languka herrakassa ni maruttukawu tutuni ni pamannu pa mangngumu, ¹⁶takka pasalakui go waigi ni maloyangu ati dangngu hormat, dangngu kau mangngugi ni dali ati ni mawarasa kapiani ba tu ni ma pulluwaigu, tu ma manyarragui pata muripamu ni mandassa di dalu Kristus kanna makaya. ¹⁷Mabba, risi pandassa ba sanduka mullani ba pasakui ni mandassa, ba nikkadda pawukku-Nai Allah, daripada sandukka mullani mawolui ni ma atta ndassa. ¹⁸Mullani Kristus mannu mbadda sandukanasa mullani ni ndoku djala, sandakka waiki tutuda ngarandukkada tu, nimapullupia mbadda mati tutu na ni ma irraka, kapiani Yinna kanna ngindi nda yitta ti Allah. Da pamatira ni pata tu rara, takka da pamuripa ti dalu Ngasu. ¹⁹Ti dalu Ngasu, Yinna mannu salaku dangngu mapasalaku palolukanggi ti sadada ngasu-ngasu ti gallu, ²⁰nikkada yidda nana ni maatta manundu tangnga Allah ti dalu mawula ati-Na banna patena ndi yidda ti zaman Nuh, ba tangngu Nuh banna wolugi ni tena kalada go, ba nikkadai mabba walu tu aki ni ma selamat walini we obangu. ²¹We obangu go, na pasamani ni ba parissara, ni ma mbadda muripamu. Ba parissa atta ni ammai bau warasau wali ti ma irraka ti tu'mu, takka nikkadai padangngimu ti sada-Na Allah tutuni ni dali atimu ni mawarasa banna kaddi bali Yesus Kristus, ²²Tuni haisa Yinna ni ma hallu ma mbadda sawi nakka ti surga dangngu mandiddi ti karasa kawana-Na Allah; mbadda baisaka ngarandukkani malaikat, dangngu ngarandukkani penguasa da karoduka ti Yinna.

Chapter 4Muripa Ma Wuddi Wali Ti Roh.

¹Mai Kristus banna saduka ti oata tolu nari yimmi bataja ni sada tipangada sama,sappu tu badda kolina ni saduka ni kalitta na,panjanassa pawolui nimma atta dassa (dosa) ²kapiiani ti dalu passa lakui nai ni muripa ti pannu tana ngiana yinna aita pia ammanisa pa keri pabussa da tu,waija nipa wukku nai muri Allah.³Sappu tutusa ni risini timma na na bau passalakui nimma aita minyaka ti tu ma aita lakkasa sani Muri Allah, muripa ti dalu hawa nafsu,mawuka,lawowara sabbara nimma pa jai ati. ⁴Hai yidda langada dassa yimmi ba aita keri nima lallu atta dassa ba tuni haisa yidda da panewi waigumi ni ngarra mi yimmi ⁵mabba tuni haisa, yidda da ya ni taguna yidda ti yinnama hakimndarra tu ma muripa dangngu ma mati ⁶Hai kadangngi latani nggia, injil di bebaranggi ti tu ma badda mati,hai langka yidda badda hakimi ti pannu tana dia hai dangngu panyiapa daudaka tu rara taka yidda muripa dangngu Roh ti katutu nai Allah. Waija Ni Pakolimu Tutuni Pasalaku Mu⁷Kajuppu ni wali ti ngarra dukkani nima tukki,ba tuni haisa maga balija ⁸Mabba tunihaisago pangalasa pama wikki na timma pullupia takka ni ndassa na no toni dabba go nimma dangu doku djala ⁹patakka misa ni massa tu na,ma dassa dangngu sawawi ma atta mayau.¹⁰tu matuni hai kolina,patutugi utu nu pa passa lakusa dangngu masawawina ba palayan madda sawu dangngu kanasa karunia,wali ti Allah. ¹¹Hegai nimma pa newi, panewika ba tuni mapa toma kanja ni Firman Allah,dangngu herai nima wundai dassai yinna banna wundai (ya) dangngu kalua pa ya nai Allah kapiiani dalu ngarra dukka ni nimma dadi Allah papa osai.dangngu kuasa lappa-lappa ngu. Amin. Sandukai Makeri Yesus Kristus¹²Olidadi ku tabi mi amba kapatukama mambida kaka waiga nda pamaigi ni api tutu panyiami yimmi sama tu ma jinga bana dadi ti yimmi ¹³Takka dassa kakka takka yimmi keri bai teki tutu mi dalu sadukkanai Kristus kapiiani yimmi hai kolinggi nimma dassa lapaka masangngu ti rasi ba osai bata wundai. ¹⁴Tanganyangka hai yimmi pa yeki ti dalu ngara nai Kristus,takka Roh papa osa lappaka roh Allah madangu hai dali ti yimmi¹⁵Takka ba tuni haisa amba o da natara yimmi ma saduka sebagai mapamati,mama ngawa mali nimma aita ndassa atau mbusa na papa oli tutu tu sawawi. ¹⁶Ba tunihai, hegai nimma sanduka ka tu sarani wu ambau makaya amma. bali nimma tuna hai yinna paosai Allah,tagu gi nipa wunda na.¹⁷Rasinasa wali ti olidadida Allah banna dadi penghakiman ti yitta apa linni sa ni ndewa da tu ma aita pawai patakki ti Allah? ¹⁸Mussu tu madassa hai aita mipawai apa linni samai tu ma atta dassa lapaka ma doku djala? ¹⁹Matuni amma ndaraka yidda masanduka mabba pa busa nai Alah, mapawaindewa na tima wolu tu ma dasa taka pangalai pasalakui nima dassa.

Chapter 5Pawa Ndi Ni Mbebi Nai Allah

¹Manidai kapiiani oli mabokula dangngu paeta matai ni pasanduka waina Kristus,dangngu mangngu tu ma pakeri tekitutuna ti posa ti ma patakkana,yawwa ku patullara ti mabokula ma ona ti yimmi ²pawa ndi ni mbebi nai Allah ma ona ti yo! Amba panjorung manna, takka wali ati manja,sama ni pa wukkunai Allah; amba pasalakui mai kapia koliwaina pa utu ma atta ndasa, takka wali ti pasadiamu ³amba mangngu pawolu sama ni ma katowanggi ti yidda papawai ti dalu tutumu, takka dadi na ma patakkagi ti kabua ni. ⁴mabba tu da ni yinna sarammuNi Ma pawana Agung hammina,yimmi mikawi Mahkota Kemuliaan ma atta malayu.⁵Tu mangngu da ni yimmi ,marisi pamasalemu,patambina ti mabokula,dangngu kapiiani yimmi ngarra dukkami bami koligi ni pa manawara ati,wali ti sa tu muri toma ti sawawi go akka: Alla ba atta na busa ndara tu ngamba,takka Yinna na yandara tutu dassa tutuda yidda manawara ati.Amsal 3:34 ⁶maniladdai, pabussa wikkina ti bawa lumma nai Allah ma bannu paketana. Nidai,yinna na pajangga mi yimmi tomani rasini. ⁷Yannai ngaradukka ni pamomu mu ti Allah takka ba yinna kadda ma payara wu.⁸Magana wu dangngu pamagawikkina wu! Ni lawa mu,ni kaballika,salaku hallu hammini jala tu singa ma aula, manyara na pa nga pakaballu na. ⁹Papani kaballika! Ndengeri padassa wu ti pawai mu mabba yo mu lakkasanggi ti ngarraduka tana gia,olidadi olipawaimu dangngu tanggu mangngu ngi ni sadukka pa paddamu.¹⁰Dangngu, baisaka yo bau sandukka tunjuna, Allah pungngi ngaradukka ni pakoli madassa, ma baisa pakayekanggu ka teki tutna ti dalu KemulianNYA yang Kekal ti dalu Kristus napatanggasa wu,padassa wu, pakkalua wu,dangngu pa kaddi wu, ¹¹Tutuna yinna kassa, ni paka towa na toma lappa-lappa.Amin! Li Padengirawai¹²Kuli gi ni karatta sakkadappui giana ma ba koli ma dassa ma pullupia wali ti Allah.Dengira pakkaluawu ka ti dalu pakolimadassa. ¹³Jemaat ma ona ti Babilonia, ma dangu oli na papedinai Allah mapatomagai ni li ti yona.Markus, ni anagu ti Kristus, pa toma mangngu nai ni li tutu mu yona. ¹⁴Paya wikki na li sa tu ti sawawi dangu ni nguju busa.Damai Sejahtera tutumi yimmi ngarra dukka mi ma ona ti dalu nai Kristus.Amin

2 Peter

Chapter 1Ni Li Wali Ni Ti Simon Petrus

¹Wali ti Simon Petrus, ti yidda ma bada kawinai ni ati wai mapa sama ti yami nimma bada ona ti pullu pianai Allah dangngu mapa mannu mara da yitta Yesus Kristus. ²Kapiani, ni muripa wali ti Allah dangngu ni pakasisa lakingu takkani ka yimmisa ti dalu lakasai Allah dangngu Yesus, Muri da yitta. Ni Tu Payeka Dangngu Papedi nai Allah³Ni hakku nima halluna bada tabbakana sa ti yitta ngara dukkanari ni ngera-ngera ma tama ti muripa dangngu ma ati ti palakasa ni yinna ma kayeka da yitta ba saganai ti Allah dangngu dassa-Na. ⁴Ti yinna kada, Yinna bada yanarisa ti yitta ni tura jaji-Na ni makalada pungngu dangngu napa sinari dangngu nipa tura jajina hai ka piani bai keri kapia o panyia nari ti dalu madi nari dangngu na siging wali tima russa ma dadi ti pannu tana, nippa linari ni wodika dangu-dangu⁵Tutuni hai kai patalui pullu pia pungngui kana patabani ati waimu dangngu palakasa-palaksa dangngu ni lakasa, ⁶Dangngu nilaksa waigi ni paduka wikki dangngu paduwikki dangngu maloyang, maloyang dangngu papa aka, ⁷Nipa papa aka dangngu pa busa wikkina tuma olidadina, dangngu ni pa busa pa ata tutu wikki⁸Takka, ba odabba kandi ti sadamu dangngu napa taba-taba kanarisa, ma yimmi aitai sia-sia ama aita atta pawua ama ti lakasa ni Muri, Yesus Kristus. ⁹Takka ni tu ma atta koli dabbapudi hai yinna kada ni tu ma atta eta pungngu dangngu kabola maba na bullaja, yinna bada pawarasai wali ti doku jalana na nyuluna¹⁰Ba nikadahai, angngu ngara dukkami, ramma padangu nami risipa wali hai kapiiani ba pastigi, ba yimmi pulu piai makayekagumi dangngu padedi; ba nikka yimmi mapasalakuga yimmi attai gunggila ama. ¹¹Ba tunihaika, ni malowi nima saganai ti sangaji maatta jappu nai Allah dangngu ni tanggu pamannu marada yitta Yesus Kristus na wailangu ti yo¹²Ba nikadai yawwa diku pangadagi baku panamu pangatagi ti yo ni ngera-ngera, langnguka kabada lakasami dangngu dapa kadi mika ti dalu pakalua tima pullu pia nipa ngawumi gia. ¹³Baku muripapu yawwa ti pata pannu tana yawwa ku palewa dangngu ku dassika waina para ni panamu, ¹⁴Baku lakasaja kugesu padujakagi pata tu raragia samatuni-samatuni nida pabada patakana nawa yawwa tima wailangu yinna Murida yitta Kristus Yesus. ¹⁵Dangngu yawwa ku usaha langu takai kawoluwu dangngu kupanamuguri dukkanari ba hallu kagaka. Saksi Ma Eta Waigi Mata Ni Tarrangu Nai Kristus.¹⁶Dangngu yami atta makeri mai dedaku pa loloka nipa taba-taba ba lolukagui ni hakku dangngu ni maina Muri da yitta, Yesus Kristus, takka ba yami kada saksi-saksi maeta waigi mata ni tarrangu-Na. ¹⁷Ba tanga o ni Yesus bana kawi tabi dangngu ni tarangu nima walina ti Allah Ama, samatuni nipa lolukada wali tima risi pa Wailangu ba linnang-Gi "nia yinna kada ni Ana-Gu nippa bussanggu, dangngu ti Yinna ka nipa wanna Atigu," ¹⁸Yami mannu marangngi

nipa neini nima walina ti surga tanga karanga mai Yinna ti pannu tadulla bisa.¹⁹Yami walli ma lakasa langu takka gi nipa nubuat risi padasai dangngu kai pata padassagi wali bawagi, sama tuni bai etai ni illu ni mapa wailangu ni kapatta, lappa banna tomai ti baru-baru dangngu samatu kadinu massaramu masungnga ti atimu.²⁰Takka ngerani maka wungnga nippa papa rada punggu mi dakadani atta o ama nubuat ti bukku bisa ni walina pa katutuna ni sa tu-tu rara,²¹Atta stu pungu ammapu mamanyura ma sungnga wali tipa nimmula da turara aita walika ni tu mapa newi ti ngara nai Allah ba pungngigi ti Ngasu matua

Chapter 2

Ni Hukku Tutuda Gurru-Gurru Kawassu ¹Ti zaman natti, o darra nabi-nabi kawassu ti jonga kalebu tu matua, tu mannuri hallu o mannu mangngu gurru-gurru kawassu ti jongami yimmi da waina kabunni badda passakola ni pata-pata mappa russa, malla attada wai mai Muri ma badda pamannu marara yidda piani banna gesa padadi ni pattawesara dangnga wikkida. ²Dangngu, enga danguda tu ma wukku pakeri ni pata-pata muripada yidda ma irraka, dangngu mullada yidda kadda ni lara mapulu pia dapakatukkunggi. ³Dangngu ni mangawa battida da teki utu wali ti you waina silu kabali lamma, ni hukku tutuda yidda badda o dissa wali natti atta piamanika napa ba linni, dangngu nippa butta dangngada yitta attana sullu sigilamanggi. ⁴Mabba nikai Allah waiki atta na taha wikki manna banna etara malaikat-malaikat ma wolu doku jala, takka na kawassukandarra yidda ti api maatta badda dangngu na yara yidda ti galli bassi makapattana ka taha waidarra to ma ti rasi pa'adilla wai, ⁵Dangngu, nikai Allah attana sullu bussa ni pannu tana mema sigila nai Nuh, satu mapatomangngi mapullipia na karangnga darra tumma pittu sawawi, takka napamaigi ni we sawi bannu ti pannu tana ma atta lakkasani Allah; ⁶Dangngu, nikai Allah na hukku ni kota Sodom dangngu Gomora na waina pata banna nyagarrai ni duada kota do labba banna pakkarabukannari. Dangngu kadda dadi tada ti ngera-ngera ma sullu dadi ti tu-tu maatta dassa ma muripa ti laddu ma hammina; ⁷Dangngu nikkai Allah na pamannu marai Lot, tu pullipia na, ma sadukka mullani ni pata muripada ma irraka waliti tu-tu ma atta lakkasana hukku ⁸(ti rasi ma atta tarruna, Lot na muripa ti jongada yidda kira laddu, dangngu nasadukkai ni dewa na mullani banna pa etana dangngu rangngi ni pawolu-pawolu ma atta dassa;) ⁹Mabbai Allah nalakkasa pungngugi appa linni ni patani ba pamannu marara tu mapullipia waliti pakaka wai dangngu ba tahadarra tu-tu ma atta dassa kapiiani ba hukku darra ti laddu pa adilla wai, ¹⁰Tutu mesada yidda ma labburanggi ni kalittada ti dalu bussagi ma irraka, dangngu attada pa waima ti mapareta. dangngu waina kalada ngada dangngu jaga ati, gurru-gurru kawassu do attada madautama badda puluwaidarra makluk-makluk mulia, ¹¹Mussuka para malaikat, marisi pakkalua dangngu na risi pakaladai ni hakkuda waliti yidda, attada panewi mai ni ngera pappa laddu ma issi na mapadawikana ni ngerada yidda ti saga nai Allah. ¹²Gurru-gurru kawassu dia samakuka badda ma atta o pangaddana, papadadi kapiiani ba wappari dangngu ba pamatiri yidda da dawikai nippa atta lakkasada, dangngu da pamosara ti dalu tawesarada yidda wikki; ¹³Yidda da kolina ma atta dassa ni kasewani nippa woluda yidda ma atta dassa. Yidda da katutu ba unnu mawuka ti tijangu laddu ni kaddi ni pasannangu dangngui. Yidda kadda mairraka dangngu mamarissaka da goga ti dalu patapida yidda ba tangnga nga karangnga gummi yimmi. ¹⁴Yidda o matada mabannuna dangngu attada panjamana papadowi nimma atta dassa, yidda da wandara tu ma dikku dewana, dangngu ni atida yidda badda dammanarika badda mangawa batti yidda kadda lakawa-lakawa ma! ¹⁵yidda da dunjakanggi ni lara ma pullipia dangngu da keri ni lara pa jallura dangngu, ni kadai ni lara Bileam bin Beor, mabussana pakawi kasewa tutuni nippa wolu maatta dassa. ¹⁶Takka, yinna da bani langutakkani mulla jalana waliti saniwu keledai makabangnga, takka nappanewi satuni li tu rara kapiiani banna panjana pawolu makalangnga ni nabi no ¹⁷Tu-tu dia samatuni mata ew ma matti dangngu samatuni we sabuangu nippa sapu ngallu kalada. Ni kapatta dingngu dangngu da sadiagi kadda tutugi yidda. ¹⁸Bawina panewi mappa jaga wikkina, takka atta o'ma issini, yidda da sirrura tu-tu ma badda lusa waliti yidda ma muripa ti dalu bussagi ni kalitta dangngu ni jurraka. ¹⁹Gurru kawassu do da jajidarra li kaloga, takka yidda wikki da dadi ata waliti pamosa dangnga, mabba langka pani pungngui ma badda padukanna ni satu, ti yinna kadda ni tu no banna dadi ata. ²⁰Takka, nikka badda baisakka pappalusadara yidda waliti irraka pannu tana ma atta dassa li ba lakkasani Muri dangngu matanggu pamannu marada yitta, Yesus Kristus, takka batta sullu bali waliki ti panna tana ma atta dassa go dangngu na hakkugi, yidda darisi pa atta dassa waliti kawungngani. ²¹Risi padassanikka yidda ba sttada lakkasagi ni lara mapullipia go. Ni kabali ni da baisaka palaksagi yidda da sullu pabalibalina ti hukku ma warasa nippa badda kolida yidda. ²²Yidda kadda pappangera wai, waliti kajalla ma pullipia gia: Ni asu na baligi ni muttana dangngu ni wawi pa badda parissa da na sullu kabolara bali ti edika

Chapter 3Yesus Nasullu Maibali.

¹Olidada pabussa gu, gia ogini surata kadua dana nipa tuli gu yawwa tutumu. Dalu kaduada surata do, yawwa ku wolui bakku pa kadadi guni panjaddamu nima warisa dangngu ni pata ni papa namu wai guwu, ²Yimmi kai namui ni papanewi wai ni manyulu nipa bada wundada mabokula ma bokula papa lewanai Muri dangngu pappareta-reta nai Muri dangngu ni Muri pa na li hallui ni ti mabokula papalewanai Muri. ³Kawungnga-wungani, lakka sagi ti ladu mangga murri ni hammi dara mapa yeki tutuni badda kerini pawukku atida yidda ma jurraka. ⁴Yidda da panewi, "bogini patakki ngera nini mai-Na badda mati boku appuda, ngarra dukka dabba nari nasa laku puri samani kawungnga pa dadi nari." ⁵Takka yidda walli wungnga bada bullagi nipa badda eta ni linai Muri, awangu badda ou memaja dangngu nipannu tanah bapa dadi gi wali ti we dangngu na liti we. ⁶Dangngu ni we go kada waliku, ni pannu tanah nima ona natti na buttai rukku ni ni we sawi banna. ⁷Takka ni panewi na ni mapa sama, awangngu dangngu ni tanah nimma ona gia banjalai tutu ni ba tunnui waina api ti laddu pa urusa wai dangngu napa jappura tu-tu maerraka. ⁸Oli dadi pa bussagu, amba bulla magi nipa nima sisa nagia. Muri, sisa laddu samani sarata tau dangngu sarata tau samani sisa laddu. ⁹Muri attana lambata-lambatama bana na pannui ni janji-Na waina nipapullu piada tu ma enga puna sabali ni hai, Yinna na rajaka ti sagamu, takka, Yinna aita na bussa manggi, langnga kasatu banna mosu, takka ngarradukka da tu kadda mai pa karoduka ¹⁰Landdu rasi mainai Muri olu dadda kukanasa sama ni mamangawa nimamai dangngu ni awangu na bulurai dangngu li kagurru kani wulla, laddu kadinu na muttu dabba nari dangngu na lo wiri ni rukku api ni ma lallu banasa dangngu ti pannu tanah ngarradukka nari ni issi ni ni pannu tanah na muttu dabbba nari ¹¹Nekka ngarra dukkanari bapa mosuri wai guni patagia, appa linnisa. ni Muri pani yimmi? yimmi atta Murri pa mawarisa dangngu makaroduka ti Allah? ¹²Bai papa te'wainggi dangngu pagesai ni mai ni ti Allah? laddu mai ni Muri ni awangu ni bulurai ti api dangngu ngaradukka ni ni wulla, kadinu, laddu na lowiri rukku bana banasari. ¹³Ba tuni haika na samani turra jaji nai Allah, yitta tappa tetegi ni awangu dangngu ni panu tanah ni mawuddi, panylada tu-tu mapulupia badda nyia wainggi. ¹⁴Oli ladi pabussagu ba yimmi kada mapa tigi gia, kai ramma pullu pia ka dangngu Allah banna toma gumi yimi ba attai doku jalama, attai erra kama nipa dami dangngu ni Allah. ¹⁵pangadda gini pata ati nai Muri banna yadalogu tutuni yitta batta kawi ni Muripa. sama ni Paulus oli dadi pabussa da yitta tulisanggi ti you, wainggi pangada payanai Allah ti yinna. ¹⁶Yinna mannu na lolukai ni ngera ni gia ti dallu ngarra dukka surata sawawi. Pullupiaka dai ba oma batu batta wukku palakasanggi. Baisa didakabali tutu makabangnga dangngu ma atta o ati pawaina. Yidda da ramma mannu ni sawawi mawalli ti buku Bisa, ni pa mbutta dangnga di yidda wikki. ¹⁷Olidadingngu pambussanggu, takka yimmi mbadda lakassanggi ni ngera ni gia, pa ati kaddasa yimmi amba na ngindimitijalura ni mawali ti tu tu manjala ma atta lakkasana hukku. Yimmi ambami kanabu walliti mapakkalua. ¹⁸Na tummbusa ti dallu payana dangngu ni palakasanna nai Muri dangngu ni Muri pada yitta, Yesus Kristus. Tutuna yinna kaddai ni mandassa walli ati na, ni manggiana toma luddu lappa-lappa. Amin

1 John

Chapter 1

PULLUNI NI PAMURIPA DANGNGA ¹Nikkaddai ni ma mbadda ogi waliti kawungnga mara tana, ni pa mbadda rangngima, pa mbadda eta waima mata, pa mbadda botima dangngu pa keta waima lumma, nikkadai ni pullu pa muripa dangnga, ²ni moripa go pa mbadda pa patakka dangngu yammi ma mbadda etamassa Yinna. Yami ma panamugi dangngu ma lolukai ti sagamu ni ngerani ni muripa ma atta mbosa go, ni ma mbadda ogi ma karangnga dangngani Ama dangngu pa mbadda pa patakki ti sadama yami. ³Ni ngerani pa mbadda etama dangngu pa rangngima go, yami ma loluka mannugi ti sadamu kapiiani yimmi ma mangngu persekutuan karangngagama yami. Ni ma langutakka, ni pakabuama yami, ma karangngani Allah Ama dangngu Ana-Nai, Kristus Yesus. ⁴Ngarandukkanari ni palangima ma tuligi ti yona kapiiani banna mbannuni sannangamu. SALAKU TI MAWAILANGU ⁵Nikkaddai ni li ni pa mbadda rangngima ni ngerana Yinna dangngu yami ma patomagi ti Yona, mabba daki-Nai Allah ma wailangu dangngu ti dalu Yinna a to patanji ammani ni kapattana. ⁶Takka yitta ba lindakakka mabba yitta ta kabogura dangngani Yinna, takka yitta ta moripa ti dalu kapatta, yitta ta kawassu dangngu atta pasalaku ammai ni ma pulupia. ⁷Takka, batta salaku kakka ti lara mawailang samatuni Yinna ti dalu mawailangu, yitta ma ona kabogura dangngana sa'tu dangngu sawawi, dangngu ni ra-Nai Yesus, ni Ana-Na ma pawarasanda yitta waliti ngarandukka ndoku djala. ⁸Takka yitta ba lindakakka mabba yitta atta o ma ndoku

djalanda, pa kawassu wikkindai, dangngu ma pullupia atta o manggi ti dalunda yitta. ⁹Nikka yitta akukassa ni ndoku djalanda, Yinna lallu panamuna dangngu na adilla kannu podisai ni ndoku djalanda dangngu Na pawarasai ni ndoku djalanda waliti ngarandukka ma atta ndassa. ¹⁰Takka yitta ba lindakaka, atta kuwolu punggu ammani ndoku djala, yitta wolundassa Yinna banna palapina dangngu ni silu-Nai Yinna atta o makka ti dalunda yitta.

Chapter 2YESUS KADDA MATULU GATANDA YITTA

¹Bakku anagumi, yawwa kutuligi ni ngera-ngera gia ti sadamu kapiyani yimmi bai amma pawolui ni ndoku djala. Takka, nikka o kakka mawolui ni ndoku djala yitta o kadda ma tanggu tulu gatanda ti saga-Nai Ama, Yinna kaddai Kristus Yesus, ma pulupiana. ²Yinna kadda ma tanggu pandami ti tu ngarandukka ndoku djalanda yitta dangngu atta da amakinni ni tutu ndoku djalanda yitta waiki, takka tutu mannuni ni ndoku djala ngarandukka sagubbula ti pannu tana. ³Mabba tunihaikadda yitta ta lakkasagi mabba yitta lakkasani Allah, nikka yitta batta pakerilolui ni pareta-pareta-Na. ⁴Tu ma panewi, "Yawwa kulakkasani Allah," takka atta na kerilolumai ni pareta-pareta-Na yinna kadda sa'tu ma palapi dangngu mapulupia atta oma ti dalu sadana. ⁵Takka, hega ni mapakeriloluna ti pullu-Na panamu ayinai Allah mbadda ndassa banna pulupia mesa ti dalu sadana. Tunihai kadda yitta lakkasanggi mabba yitta o nda ti dalu-Na Yinna. ⁶Tu matakki mabba yinna na engana ti dalu-Nai Allah, yinna na muripa pungngu samatuni ni muripa-Nai Muri. ⁷Bakku olidadi pambussagumi, yawwa atta kutulimagi ni pareta wuddi ti yona, takka pareta ma mema ni pa mbadda ketami yimmi wali ti kawungnga. Ni pareta mema nikkadai ni panewi-Nai Allah ni pambadda rangngimi wali ti kawungngani. ⁸Takka yawwa mannu tangnga tuligui ni pareta wuddi ti yimmi mapulupia ti dalu-Na, Yinna dangngu ti dalumi yimmi mabba ma kapattana mbadda munnagunika dangngu ni tarrangu mapulupia hallu na wailangu. ⁹Tu ma panewi mabba yinna oni ti dalu matarrangu, takka na buttuni ati ni olidadina, yinna na engapunna ti ma kapattana toma hallu. ¹⁰Tu ma mbussani ni olidadina na engana ti dalu tarrangu dangngu atta malli sa'tu ma wolui yinna banna katunjura. ¹¹Takka, yinna ma buttuni ati ni olidadina na engana ti kapatta dangngu na salaku ti dalu kapattana. Yinna attana lakkasamagi ti mbe yinna banna salaku mullani ma kapattana mbadda pakabolanai ni matana. ¹²Yawwa kutuligi ti yimmi ta lakawa-lakawa, mabba ni ndoku djalami mbadda podinassa mullani ni ngara-Na. ¹³Yawwa kutuligi ti yimmi ta ama-ama, mabba yimmi mbadda lakkasami yinna waliti kawungnga, yawwa kutuligi ti yimmi ta tu-tu masalemu, mabba yimmi mbadda pakalamisa ni kamballiku. Yawwa kutuligi ti yimmi ta lakawa-lakawa mabba yimmi mbadda lakkasami Ama. ¹⁴Yawwa kutuligi yimmi ta ama-ama, mabba yimmi mbadda lakkasami yimmi waliti kawungngani, yawwa kutuligi ti yimmi ta tu-tu masalemu mabba yimmi pakalua dangngu panewi-Nai Allah na engani ti dalumi yimmi dangngu yimmi mbadda pakalami ni kamballiku. ¹⁵Ammanda pambussagi ni pannu tana gia aita ngera-ngera ma ona ti dalu pannu tana, nikka sa'tu na mbussagi ni pannu tana gia, ni mbussa-Nai Ama atta o ammagi ti dalu-Na Yinna. ¹⁶Mabba, ngarandukka ma ona ti dalu pannu tana, nikkadai ni mimuranggi mamarissaka, ni mimura mata, dangngu muripa ma pajaga wikkina ma atta walina ti Amam, takka walini ti pannu tana. ¹⁷Pannu tana gia na tadasuka karangnga dangngagi ni mimurani, takka tu ma pasalakui ni pambussanai Allah na muripa ma atta mbosa. AMBA KERIMAI ANTI KRISTUS¹⁸Bakku anagu, hallu nikaddai ni rasi suppu jappu tana dangngu samatuni ni pa mbadda rangngimi mabba anti Kristus na mai mabba hallu mbadda dangu daka anti kristus ma mbadda ona. Tunihai kaddai yitta ta lakkasagi mabba hallu ni kaddai n rasi suppu jappu tana. ¹⁹Yidda da mai waliti jonga nda yitta, takka yidda atta walida ti jonganda yitta. Mabba nikka walida ti jonganda yitta, yidda da enga pangala dangngada yitta²⁰Takka yimmi mbadda kolimisa ni pengurapan waliti Mawarasa, dangngu yimmi lakkasagi ngarandukkani. ²¹Yawwa kutuligi ti yimmi atta ni ammai yimmi bai atta mi lakkasa pungngi ma pulupia, takka mullani yimmi bai lakkasagi dangngu mulla atta oma makawassu ma walina ti mapulupia.²²Hega ma pakawassu go ba atta yinna kakka ma atta akumai mabba Yesus kadda Sang Kristus? Nikkadai anti Kristus, tu ma atta akui Ama dangngui Ana. ²³Hega kassa ma atta akui Ana atta na kolimani Ama, takka sa'tu ma akui Ana, yinna na koli mannuni Ama. ²⁴Tunisa pani ni pa mbadda rangngimi yimmi waliti kawungnga ammagi kanna enga pangalani ti dalu atimu, yimmi mannu mi enga pangalana ti dalu Ana dangngu Ama. ²⁵Dangngu, gianja ni tura nja'nji ni pa yana Yinna ti yitta, nikkadai ni muripa ma atta jappu. ²⁶Ngarandukka ngera ni pa mbadda tuligu ti yimmi gia, ma pakaita dangngandarra yidda ma paringngana mbadda pajallurawu.²⁷Takka, ni pasarrita ni pa mbadda kolimu waliti yinna enga padawwimi ti dalumi yimmi dangngu yimmi attami tekima tu sawawi kadda pasakolawu. Takka ni pasarrita-Nago na papekagumi yimmi ngerani li madangu-dangu ngera gia kaddai ma pulupia atta kawassumai, samatuni Yinna ma mbadda pasakolami yimmi enga pangala ti dalu-Na Yinna. ²⁸Hallu, bakku anagumi, enganakka ti dalu-Na Yinna kapiyani banna patakka wikkina Yinna, yitta ta ketagi ni mandunga kira dangngu atta pamakayama ti saga-Na Yinna ti rasi pamai-Na. ²⁹Nikka yimmi mbadda lakkasami mabba Yinna kadda mapulupia, yimmi mannu mi lakkasani ni sa'tu ma pasalakui ni mapulupia madadi waliti yinna.

Chapter 3YITTA KADDA ANA-NAI ALLAH

¹Boti pandassagi kalada langu takkai ni pambussa-Nai Ama ni pa pamburruna ti yitta, kapiyani yitta badda takkindai Ana-Nai Allah dangngu ni ma pulupia yitta ana-Nai Allah nda. Nikkadai, ni pannu tana attana lakkasaman nda yitta mabba tui pannu tana atta da lakkasamanni Yinna. ²Bakku olidadi pambussagumi, halluna yitta ana-Nai Allah nda, takka samatuni pani parasanda yitta ni ma hammina ba attana sungngapui. Yitta ta lakkasagi mabba toma banna mai Yinna, yitta enga samandai Yinna, mabba yitta enga etandai Yinna ti dalu pata-Na ma pulupia. ³Tu ni mangngu pamannuna ti dalu-Nai Yesus Kristus, na pawarasa wikkina, samatuni Kristus banna warasa. ⁴Tu ni ma mawolu ni ndoku djala ni kaddai ma langgarandi ni hukku mullani ni ndoku djalana nikkada ma langgara ti sagani hukku. ⁵Yimmi mi lakkasagi mabbai Kristus banna mai pa tanggu podisai ni ndoku djala, dangngu ti dalu-Nai Yinna atta o ma ndoku djala. ⁶Tu ni maengana ti dalu-Na Yinna, atta da pandowima ndoku djala; atta o ma sa'tu mawolu ndoku djala ni ma mbadda eta attau ma mbadda lakkasani Yinna. ⁷Bakku anagumi, amba amma danna ni sa'tu pungngu ma panjallapawu. Tu ma pasalakui ni ma pulupia ni kadda tu ma pulupia, samatuni Kristus ma pulupia. ⁸Tu ma wolugi ni ndoku djala wali nai ti setan mullani setan ma mbadda djala waliti kawungngana. Ana-Nai Allah banna mai ni wukkuni: ka patawesarai ni pa pandowi-papandowinai kamballiku. ⁹Takka atta o ma sa'tu pungnguna madadi waliti Allah ma pandowi ndoku djala mabba ni winni-Nai Allah engani ti dalu sadana; dangngu yinna attana woluma ndoku djala mabba yinna mbadda dadinaka waliti Allah. ¹⁰Mabba tunihaikadda, Hegaka ana-ana-Nai Allah dangngu hegaka ana-ananai kamballiku kanna wailangui. Tu ma atta pasalakui ma pulupia atta wailamanna ti Allah, dangngu wallika tu ma atta mbussandarra olidadina. MARANGGA PATUSSANA ¹¹Mabba nikkadai ni li pa mbadda rangngimi yimmi waliti kawungngani, nikkai yitta patajukai ni pambussa wikkina. ¹²Amba samatu danni Kain, ma waliti hammina ti ma atta ndassa dangngu ma pamati ni arina? Mabba ni pa pandowinai Kain attana ndassamai dangngu ni pa pandowinai ni arina ni ma pulupia. ¹³Bakku olidadigumi, amba katattakama ba ni pannu tana gia ba attana mbussa kanggu. ¹⁴Yitta ta lakkasanggi mabba yitta ma mbadda lusandakka waliti mati sagagi ni muripa mabba yitta ta mbussana olidadinda. Tu ma atta mbussandarra olidadina engana ti dalu mati. ¹⁵Tu ma atta mbussana olidadi, yinna kakka tu ma pappa tu dangngu yimmi mi lakkasagi mabba atta oma ma pappa tu ma kolina muripa ma atta mbosa ti dalu tuu na. ¹⁶Tunihaisa yitta batta lakkasagi ni mbussa: Yesus Kristus mbadda ya nassa ni muripa-Na tutnda yitta baisak, yitta wali katta ya mannui ni muripanda tutuda olidadinda. ¹⁷Takka, ba o kakka tu ma mbussana dedi ti pannu tana, dangngu na etai ni olidadina banna tangngu sandukkana, takka na toni ni atina ti sadana ni olidadina no, appa linni samakai ni panamunai Allah ba ogi ti dalu atina? ¹⁸Bakku olidadigumi, mainda yitta katta pambussa wikkina atta ni ammai ni ngera panewi dangngu ni lamma, nisi patutu katta pandowi dangngu kanna pulupia. ¹⁹Dangngu go yitta, enga lakkasandai mabba yitta wali hamminda ti ma pulupia dangngu yitta ta pakalua ti atinda ti saga-Nai Allah. ²⁰Mabba, ba o kakka ni atinda yitta na padjalanda yitta, Allah Na risi pakalada waliti atinda yitta, dangngu Yinna na lakkasa ndabbagi ngarandukkani. ²¹Bakku olidadi pambussagu, nikka ni atinda yitta atta na padjalakandaka yitta ta pamannu ti ati wainda ti saga-Nai Allah. ²²Languka pani ni padangnginda yitta, ta koligi yitta waliti Allah mabba yitta ta kerilolui ni pa pareta-Na dangngu ta pasalakui pani ni ma wannana ti sada-Na. ²³Dangngu gianja ni pareta-Nai Allah, nikkadai kapiyani yitta ta waini ti dalu ngara Ana-Na, Yesus Kristus, dangngu yitta ta pambussa wikkina samatuni ma mbadda pareta-Na ti sada nda yitta. ²⁴Tu ma keri looluni ni pa pareta-papareta-Nai Allah na engana ti dalu-Na Yinna, dangngu Allah engani ti Yinna. Dangngu gia, yitta ta lakkasanggi mabba Allah na engana ti sadanda yitta mulla Ngasu Matua-Nai Allah ni pa pamburruna ti yitta.

Chapter 4LAKKASAGI NI NGASU MA WALI TI ALLAH

¹Bakku olidadi pambussagumi, amba wai ammai ngarandukkani ni ngasu, takka boti ndutugi ngasu-ngasu go katta lakkasagi mabba yidda walina ti Allah mullani danguri nabi ma kawassu ma mbadda mai ti pannu tana. ²Tunihaikaddai yimmi bai lakkasanggi ni Ngasu-Nai Allah: Ngasu ma mangakuni Yesus Kristus ma mbadda mai banna samatuni tu rara walina ti Allah. ³Ngarandukka ngasu ma atta wai Yesus, atta walina ti Allah, go yinni ni ngasu ma atta mbussani Kristus, ni parangngimi enga maina dangngu hallu mbadda onisa ti pannu tana. ⁴Bakku anaggumi, yimmi walli mi ti Allah dangngu mbadda talumika waliti nabi-nabi ma atta pulupia ndo mabba Yinna oni ti dalu sadamu marisi pa kalada waliti Yinna ma ona ti pannu tana. ⁵Nabi-nabi ma atta pulupia ndo walida ti pannu tana mabba tunihai, yidda da panewi waliti pannu tana dangngu ni pannu tana marangngira. ⁶Yitta walindai ti Allah tu malakkasani Allahnda ma rangnginda yitta, takka ni tu ma atta walna ti Allah atta da rangngimanda yitta. Dangngu tunihai, yitta ta lakkasagi ni Ngasu ma pulupia dangngu ngasu ma pasonara. Mainda Yitta Katta Paranja Pambussa Wikkinda ⁷Bakku olidadi pambussagumi, mainda katta maranja pambussa wikkina mabba ni panamu walini ti Allah, dangngu sa'tu tu ma pambussana da dadi waliti Allah dangngu na lakkasani Allah. ⁸Tu ma atta paranja pambussana atta na lakkasamani Allah dangngu Allah Yinna kadda ma panamuna ⁹Tunihai ni panamu-Nai Allah Na patakkagi ti paduada yitta: Allah Na palewai ni Ana mesa-Na ti pannu tana katta koligi ni muripa walini ti Yinna. ¹⁰Ti dalu giagi ni pambussa go: Atta yitta ma mbadda namui Allah, takka Allah kaddai ma namunda yitta dangngu Na pangindini ni Ana-Na kanna dadi api tunnunakka ma padaminda yitta wali ndoku djalanda. ¹¹Bakku olidadi pambussagumi, mabbai Allah banna risi pambussa nda yitta, yitta wali katta maranja pambussa wikkinda. ¹²Atta o ammapu tu ma mbadda etai Allah, nikki batta enganda ti dalu-Nai Allah dangngu ni panamu-Na Na pandowi pandassa ti yitta. ¹³Dangngu tunihai, yitta ta lakkasagi mabba yitta enganda ti dalu-Nai Allah dangngu Allah hai ti dalunda yitta mabbai Allah mbadda ya-Nandakka ti yitta ni Ngasu-Na. ¹⁴Dangngu, yami mbadda etai dangngu mbadda lolukai mabbai Ama mbadda palewa-Nai ni Ana-Na kanna tanggu ditai ni ndoku djala pannu tana. ¹⁵Sa'tu tu ma mbadda mangakuna mabba Yesus kaddai Ana-Nai Allah, Allah na engana ti dalu-Na Yinna dangngu Yinna Na engana ti dalunai Allah. ¹⁶Mabba, yitta mbadda lakkasandai dangngu mbadda waindai ni panamu ni ma ogi ti Allah kawattundai yitta. Allah nikkadai mbussa, dangngu tu ma engana ti dalu mbussa, engani ti Allah dangngu Allah engani ti Yinna. ¹⁷Dangngu giana ni panamu na pandassai dangngu yitta, kapiani yitta batta oligi ni ati wai ti kajuppu laddu. Kanna samatuni yinna, tunihai mannu yitta ti pannu tana gia. ¹⁸Atta o amma pamandauta ti dalu pambussa, takka ni pambussa ma pulupia na wurrakai ni mandauta mabba ni mandauta na panyuwwu dangngagi dangngu ni hukuna. Tu mandauta attana ndassa amapui ti dalu panamu. ¹⁹Yitta batta mbussani mabba Yinna mbadda manyulunakka pambussanda yitta. ²⁰Ba o kakka tu ma panewi, "Yawwa kumbussani Allah," takka attana mbussa ammani ti olidadida, ni tu no ma palapinai. Mbba ni tu ma atta mbussani oli dadinda ni paetana, attana mbussa mannuni Allah ni pa atta etana. ²¹Dangngu, ni pareta go ta kawi waliti Allah: Sa'tu tu ma mbussani Allah, na mbussa mannuni ni oli dadina.

Chapter 5 Ana-ana-Nai Allah da Patadasukkai ti Pannu Tana

¹Sa'tu tu ma wai mabba Yesus Yinna kaddai ma dadi waliti Allah, dangngu sa'tu tu ma mbussani Ama, na mbussa mannuni ni Ana ma dadi waliti Ama. ²Dangngu go, yitta ta lakkasagi mabba yitta ta mbussani ana-ana-Nai Allah, yinni go batta mbussani Allah dangngu batta pakerilolui ni pareta-pareta-Na Yinna. ³Mabba ni go ni pambussani Allah, mabba yitta ta kerilolui ni pa pareta-pareta waina Yinna; dangngu ni pareta-pareta-Na atta mambuatumai. ⁴Takka, languka pani madadi waliti Allah na patadassuka ni pannu tana; dangngu nikkadai ni talu ma mbadda patadasukkai ni pannu tana; ni ati wainda. ⁵Hegasa ma patadasukkai ni pannu tana, ba atta Yinna kakka ma wai mabba Yesus Yinna Ana-Nai Allah? Muripa Ma Atta Mbosa haigi ti Dalu-Nai Yesus⁶Yinna no ma mai dangngu we dangngu ra: Yesus Kristus; atta damakinni dangngu we, takka we dangngu ra. Ngasu ma mbadda panewi mullani ni Ngasu go ma pulupia. ⁷Mabba, o ndarra tu ma taulana ma lolukai ti surga. ⁸Ngasu, we dangngu ra; dangngu ma taulana ndo Da pakasisana. ⁹Nikka yitta batta kawikassa ni palolukada tu, ni palolukannai Allah na risi pa kaluwai. Mabba ni paloluka ni payanai Allah go nikkadai ni paloluka tutu-Nai Ana-Na. ¹⁰Tu ma wai ti Ana-Nai Allah, na koligi ni loluka go ti dalu sadana. Tu ma atta wai ti sada-Nai Allah mbadda wolunai Yinna na dadi tu ma palapina mabba ni tu no atta na waimai ni loluka payanai Allah tutunai ni Ana-Na. ¹¹Dangngu, nikkadai ni loluka go: Allah mbadda ya nassa ti yitta ni muripa ma atta mbosa, dangngu ni muripa go ogi ti dalu Ana-Na. ¹²Sa'tu tu ma kloini ni Ana-Na na koligi ni muripa; sa'tu tu ma atta kolini ni Ana-Nai Allah atta na kolimagi ni muripa. Tu Ma Dadi Waliti Allah Attana wolu ammai ni ndoku djala. ¹³Yawwa mbadda tuligussa ni ngerani go ti yimmi ma wai ti dalu Ngara-Na Ana-Nai Allah kai lakkasagi yimmi ma koligi ni muripa ma atta mbosa. ¹⁴Dangngu, ni kaddai ni pawai ni pakolinda ti saga-Na, yinni go languka pani kassa ni padangnginda ni ma patutuna ti pawukku-Na, Yinna Na rangnginda Yitta. ¹⁵Dangngu, nikka yitta ta lakkasani Yinna banna rangnginda yitta, pani kassa ni padangnginda yitta, yitta ta lakkasagi mabba yitta mbadda ketandassa ni padangnginda ma mbadda yitta madangngi ti Yinna. ¹⁶Nikka o kakka tu ma etai ni olidadina banna pandowi ni ndoku djala ma atta sagana ti pamati dangnga, risi pandassani ni tu no banna dangngi dangngu Allah enga yanai ni muripa ti tu mawolu ndoku djala ma atta sagana ti pamati dangnga; Takka, ogi ni sisa ndoku djala ma atta sagana ti pamati dangnga; yawwa atta lungguma mabba Yinna kanna pakatanana ngerani ndoku djala go. ¹⁷Ngarandukkani ma atta pulupia nikkadai ni ndoku djala, takka o ndoku djala ma atta sagana ti mati. ¹⁸Yitta lakkasagi mabba sa'tu tu ma dadi waliti Allah attana pandowimai ni ndoku djala, takka yinna madadi waliti Allah na korumagani dangngu kamballiku attana tunjakamai yinna. ¹⁹Yitta lakkasagi mabba yitta walindai ti Allah, dangngu ngarandukka pannu tana haigi ti dalu wunggunai kamballiku. ²⁰Dangngu yitta ta lakkasagi mabba Ana-Nai Allah mbadda mainakka dangngu mbadda ya nassa ni pengertian ti yitta, kapiyani yitta katta lakkasani Yinna ni mapulupia; dangngu yitta hainda ti dalu-Na Yinna mapulupia, ti dalu Ana-Na, Yesus Kristus. Yinna kaddai Allah ma pulupia dangngu muripa ma atta mbosa. ²¹Bakku anagumi, pamaleru wikkimi waliti sabara.

2 John

Chapter 1

TABI ¹Waliti mabokula gereja, tutna mangoma pa pendi dangngu ana-anana, pambussagu ti dalu mapullupia, dangngu takka atta dagiku takka mangngu ngarandukka tu ma lakkasagi ma pullupia, ²mabba ni mapullupia ma ngana ti yitta dangngu ma enga olinda yitta pangala. ³Anugerah, pa ayi dangngu damai sejahtera walini ti Allah Ama, dangngu waliti Yesus Kristus ni Ana-Na, na olinda ti dalu ma pullupia dangngu pambussa. MURIPA NAMATAI NI PARETA NAI ALLAH⁴Yawwa ku lallu gogawa mabba kulakkasagi pirra-pirra anamu muripa ti dalu mapulupia, samatuni pareta pa mbadda kolinda waliti Ama. ⁵Hallu, kudangngiwu ti yona, mangoma, atta tu amma yawwa ma tuligi sisa pareta wuddi, takka pareta pa mbadda kolinda wali natti, kapiyani yitta batta pambussa wikkina. ⁶Dangngu, nikadai ni pambussa, mabba yitta muripa kerilolui ni pa pareta-Na. Ni pareta go, samatuni pa mbadda rangngimi waliti kawungngani kapiyani muripa ti daluna. ⁷Mabba, dangu ma pasora ma mbadda sungga ti pannu tana, yidda atta da waimai Yesus ba Yinna Kristus ma mai ti dalu sada tu. Yidda tu ma pasorana dangngu ma atta mbussani Kristus. ⁸Maga nammi amba na jallurai pani ni pa mbadda pawolunda dangngu katta kawi kasewa ma mboluna. ⁹Sa'tu tu ma salaku lusa dangngu ma atta engana ti dalu pa peka-Nai Kristus, yinna attana kolimani Allah. Takka, languka hegai ma engana ti dalu pa pekana go na kolina ndassa walini Ama dangngu ti Ana-Na. ¹⁰Nikka o kakka ma mai ti yona dangngu atta na ngindikassa ni pa peka gia, amba patama ammani yinna ti ummamu dangngu amba ya ammani tabi languka pani tabi. ¹¹Mabba, languka hega ma

yemai yinna na teki kawattuna ti dalu paramma ma irraka ni tu no. NI TAMBI PA TONI WAI¹² Dangngu nai ni pawukku patuligu ti yona, takka yawwa attaku bissu pa pasalakui waina karatta dangngu we pena. Takka, yawwa ku mannugi kutoma pamai ti yona dangngu ka panewi pa saga mata kapiiani ni goganda kanna mbannuni. ¹³Ana-ana waliti ana winnimu pa mbadda pendi patomagi ni patambi ti yona.

3 John

Chapter 1TAMBI DANGNGU PAOSA TUTUNAI GAYUS

¹Waliti mabokula gereja tutnai Gayus pambussa, ni pa mbussagu ti dalu pulupia. ²Bakku olidadi pambussagu, yawwa kusambayagumi ka engami bai ndassa ti ngarandukkandabbani, enga tanggasani kalittamu, samatuni ni ndewamu kanna tanggasa mannu. ³Mabba yawwa lallu goga bai maikakka olidadigu dangngu bai lolukassa tutni ni pullupiamu, appa linni ti rasi gia yimmi bai muripa ti dalu ma pullupia. ⁴Yawwa atta kuketamanggi ni goga marisi pa kalada walini bakku rangngi walini bakku anagumi bai salaku ti dalu pullupia. ⁵Bakku olidadi pambussagumi, yimmi pasalak dngngu setia ti dalu ngarandukka rammamu tutuda olidadimu languka yinna tu pa atta lakkasa. ⁶Yidda mbadda lolukaddasa ni tutu ndassamu ti sagada kalembu tu matua. Yimmi enga pasalkumi ni mandassa bai gatakandarraka yidda badda pasalak palondugi dangngu pata ma patutuna ti Allah. ⁷Mabba, yidda mbadda laudakka tutu Ngara go, atta da kawima pani-pani waliti tu tu ma atta pawai. ⁸Mabba go, yitta katta gatandarra tu tu sama yidda kapiiani yitta batta olindarra batta pasalakui tutuni ma pullupia. DIOTREFES DANGNGU DEMETRIUS⁹Yawwa mbadda tulisagui surrata tutda kalembu tu matua, takka Diotrefes, ma mbussa pa padjaga wikkina ti paduada yidda atta na bissu ma pakawima yami. ¹⁰Mabba go, bakku mai kakka, yawwa enga panamugui yinna pani ni pa mbadda woluna, banna puluwaigama waina panewi ma irraka! Atta dakinni hai yinna wali attana bissu amma payemara olidadi ma mai dangngu na sirindarra yidda mawukku payemara olidadi ndo dangngu na kasikkara yidda waliti kalembu tu matua. ¹¹Bakku olidadi pambussagumi, amba kerimai ni patada ma atta ndassa takka kerilolui ni mandassa. Tu ma pandowi ni mandassa walina ti Allah, takka ni tu ma pandowi ni ma atta ndassa, attana etapui Allah. ¹²Ngarandukka tu ma mbadda lolukai ni mandassa ngeranai Dementrius dangngu ma pulupia na lolukai tunihai mannu. Yami mangngu ma lolukai dangngu yimmi mi lakkasagi mabba ni palolukama yami mapulupia. NI TAMBI PATONI WAI¹³Na dangu pungngui ni pawukku patulisagu ti yona takka yawwa attaku mbussa patuligi ti yona waina pena dangngu we pena. ¹⁴Kumannugi kakku gesa patoma dangngagu dangngu yitta katta panewi pasaga mata. ¹⁵Damai sejahtera tutumu. Olinda sia da pangindina tambi tutumi. Patoma mannugi ni tambi ma yami ti ngarandukka olidadi nda helauna.

Jude

Chapter 1

Ni Patabi Wali ti Yudas ¹Waliti Yudas, marammani Yesus Kristus dangngu anguwua nai Yakobus ti yidda papedi nda dangngu pabussana Allah Ama dangngu mapayara tutnai Yesus Kristus ²dangngi busa papanamuna, maringngi malala dangngu nabussa pamai ti yimmi Allah Engnga Hukkunarra Yinna Yawolujala³Anguwua-anguwua pabussangu, yawwa tangnga paringangu Bakkutulisagi surata ti yimmi ngerani ni mannumarada yitta dabba yawwa busa patulisagi ti yimmi dangngu dangngimi kapiiani yimmi bai patau dangangi tutuni pawai papatoma sadakkadatutuni mapangalati tutu mawarasa ⁴Mabba ni tut do badda pakawura wikkida ba aita parasaima mabba yidda wali nama badda pamandungadaraka ba hukkudara, tutu ma aita pawai mapasalaku ni jala maringngi payana Allah dayitta tutuni bana puasgi ni nafsuna dangngu da jukkaranggi sisa-sisagi mabissa dangngu Murida yitta Yesus Kristus⁵Yawwa bussapapanamunggu, langka badda lakksami dabbani,mabba Muri banna pamannu mara narraka tuna dangngu palusadaraka yidda ma aita pawai ⁶dangngu malaikat-malaikat ma aita pakeriloluna tidira-dirani ni bissada yidda, engnga ammana da panyia paengada yidda, badda na randisa dangngu rantai abadi ti dalu kapattana marisi pakapattana ba adilawai ti laddu kalada hammi⁷Tu mannu kaddani Sodom dangngu Gemoro,dangngu kota-kota ti karasani, ma papuas dangngagi wali ti jala jurraka dangngu ma kesanggi ni wukkuati nimma aitanina,badda tanggudari ni hukku api ni aita bosa samatu ninngerani ⁸Tunihai mannu kaddawli tuu-tutu do ma da andinggi manggadippa da yidda, parussai ni kalittada, jukkaragi ni bisada,dangngu piraka ngarradukani mamulia⁹Mikhael takka,sang penghulu malaikat,batangnga pasanggadangadarra kaballika "ngerani kamatian Musa, aita nabanima patakki panewi-panewi mapakkatuddina ti yinna dakkanissa ni panewina, "dangngi muri kanna banigumi yimmi" ¹⁰Takka ni tuu-tuu

pakkasasara do,dakatuddi ni ngera-ngerani nippa aita lakkasada,dangngu dani ni palaksada kerini ni naluri samatu kadinnu ma atta o akkalana mabba ningera-nger do yidda engnga pakawerakadara ¹¹sadukkadai yidda, yidda badda keridassai ni lara palina Kain,dangngu kesanggi dangngu ti jalapasalakuna Bileam, dangngu butta,mabba marotakana samatuni Korah¹²yidda dia samatuni kamalli tidalu mababu ti bussamu marasai ni panga karangngadawu ma aita madauta, namu dani nikalitta wikkida yidda samatu awangngu ma aita ngindi urra nippapuwi ngallu ni mbe-mbepanyia yidda samatuni pungni ma aita o wolu wuana ti rasini,mati padua bali dangngu rabbikari ni amu-amuni ¹³yidda samatuni ngalunga tasika mabanasa mappadadigi npakatuddi wikkida yidda,yidda samatuni kadinnu-kadinnu masaga o masaga haina ma ti yinna mapakkatana diangngu danga badda sadiadassa tutuni ni magalana¹⁴tumannukaddani ngerada tuu-tuu do Henokh dalara kapittu waliti Adam, mamanyurra "etasa muri namai banna karangngadarra tu dangu mawarasa ¹⁵ kapiani bapasalaku ni adilah ngaradukkada tuu mahukkudara tuu dangngu ngarradukkanari papadowida an kawassu ni pasalakui dangngu pata kawassu dangngu ngaradukkanari papanewiwaida masagarritta ni pabadda takkida tuu-tuu majala makawassu ti sagana Allah ¹⁶yidda mabba tuu-tuu mabussagi ni kawaisukka,manyara-nyarragi ni pajalawai dangngu kerini ni karobutta, yidda kalada wiwida dangngu mapajalara tusawawi kapia kolina utu.PAPANAMU DANGNGU NI PANAU¹⁷Anguwuw-anguwua pabussangu, yimmi engnga namumi pani nipabadda takkida lakawa papeka. Murida yitta Yesus Kristus ¹⁸Yidda badda panewida ti yimmi "tirasi majappu engnga o darra tuu makawassu,madai ni keriloluda,nikarobutta da yidda ma atta dassa ¹⁹yidda mabba tuu-tuu mapa mullanggi ni bera, kirinikarobuttani ni pannu tana dangngu atta omanggi ngsu matua²⁰takka yimmi anguwua-anguwuagu pabusangu pakaddiwikkimu ni kalitta ni kalitta wikkimu ti pannu pawaimu marisi pawarasa dangngu sabayami ti dalu ngasu matua ²¹Piara wikkimu ti dalu bussanai Allah, bapatewaigi ni panamunai Muridayitta Yesus Kristus, ma dutudata muripa ma attabosa²² koligi ni dassa ati ti yidda ma dadara atina ²³pamannumara ra ti sawawi dangngu parimadara yidda wali ti api,ti sawawi patakakanggi mila atina nimma karanggi nimmadautada,dangngu mabuttu nggi papakida yidda mairrakka karobutan pannu tana. Puji-pujian Kepada Allah²⁴Ti yinna mabisa mapawagu di atta kanabu dangngu mapa daninggu ti atta manua ti saga sandera pabuatui nai yinna dangngu kalada ati ²⁵ Tutuni satuu-satuu Allah mapamannumarada yitta na li Kristus Yesus, Murida yitta marasa buatu dangngu ni bisamapangalana wali halluna,manana,magiana lapaka banna paraturatugi.Amin.

Revelation

Chapter 1

WAHYU TUTUNA YOHANES Yohanes Na Pawailangui Ni Ngerani Mbukku Giana ¹Ni patakki-patakki walini ti Yesus Kristus, ni payanai Allah ti yinna kapiani banna patakkagi ti ata-Na n ngerani pa pani nimawukku padadi. Yesus Kristus Na yagi ni patakkigia ti malaikatana kanna patomagi ti Yohanes ata-Na. ²Yohanes ba dadi saksinasa ni ni panewiNai Allah dangngu Yesus Kristus waliigi ti ngaradukka ndabbanari ti pa mbadda etana. ³Na pamaringngi pamalala ni tu ni ma mbacca dangngu li mawandunga ni panewini pa manyurra gia dangngu da pamaringngi pamalala manurra yidda ma rangngi dangngu ma pasalakui pani ni patulisanai hai dali ti mbukku mabba ni rasini mbadda tukkinisa.Ni linai Yohanes ti Pittu Kale'mbu Matua ma ona ti Asia ⁴Walini ti Yohanes, ti pittu kale'mbu matua ma ona ti Asia. Ni pakolimu dangngu ni patanganyangun ti tutumu yo wallini ti yinna ma ona, ma mbadda ona, dangngu ni ma hammuna, dangngu ni mawali ti pittu ngasu ni ma ona ti pannu panyia pa mandiddi-Na. ⁵Dangngu walini ti Yesus Kristus saksi ma mandungu ni ma kawunga kaddi waliti jongada tu ma mati dangngu makuasandara sangaji-sangaji ti pannu tana tutuna yinna ma mbussa nda yitta dangngu ma pasallanda walini djlada waigi ni we ra-Na. ⁶Dangngu mbadda pawoluna nda yitta ti sisa pareta, mabokula-mabokulanai Allah dangngu Ama-Na tutna Yinnai ni njaga dangngu ni bisa lappa banna parattu-rattuni . Amin. ⁷Etadasa, Yesus Na mai Na karangngani awangu dangngu ngarandukkanari ni mata enga etai Yinna. Dangngu yidda ma mbadda sundui dangngu ngarandukka ndabba tu ti pannu tana enga mangasi dangngadai Yinna. O gia enga dadini! Amin. ⁸"Yinna Alfawa dangngu Omega (Yawwa ma kawunga dangngu ma manggamuri)" Ni panewi-Nai Muri Allah ni ma ona, ni ma mbadda ona dangngu ni ma hammuna, ni ma bisa. Paetanai Yohanes Ngerani ni Ana Tu Rara⁹Yawwa, Yohanes anguwa dangngu olimu ma teki kawattu ti dalu sandukka ti sangajina, dangngu ti ma patunnina ti Muri Yesus ni ma ona ti tana Patmos, mabba ni panwinai dangngu pa patakkana Yesus. ¹⁰Yawwa Na oligi Ngasu Matua ti laddu-Nai Muri dangngun yawwa kurangngi ni li mawandunga waliti kadengagu samatu punni ni trompet. ¹¹Ni ma panewi "Tulisagi ti mbukku ngarandukka ndabbanari ni paetamu dangngu pangindigi ti pittu kale'mbu matua ti Efesus, Smirna, Pergamus, Tiatira, Sardis, Filadelfia dangngu Laodekia."¹²Baisa Yawwa

ku mbilina bakku etai ni lii ma panewi ti yawwa. Tangnga pambiligu, yawwa kuetai ni pittu wissi illu ammasa.

¹³Dangngu ti padua wissi illu go, yawwa kueta samatu sa'tu Ana Tu Rara ma pakina kalambi kalada toma ti wissina dangngu sisagi salendang ammasa ti kurruna.¹⁴ Katowa dangngu logi-Na na bela samatu wullu mbembi, samatu salju; dangngu ni mata-Na samatu diura api. ¹⁵Wissi-Na kajillata samatu tambaga ni marara patunnu dangngu samatuni punni ni we obunga. ¹⁶Ti lumma kawana-Na Yinna ka ketagi pittu kandinnu dangngu waliti wiwwi-Na na lusa sisa sapada dakkuta ma duada matana, dangngu ni sada-Na na silangu samatu laddu ma mbanasa. ¹⁷Takka bakku etasa Yinna, yawwa kanabu ti wissi-Na samatu tu mati, Yinna na tangngi ni lumma kawana-Na ti pannugu dangngu Na panewi, "Ambi mandauta, Yawwa ma kawungnga dangngu ma kamurri. ¹⁸Dangngu ma muripa, Yawwa mbadda mati-Guka, takka etasa Yawwa Ku-muripa pangala-ngalana dangngu Yawwa ma ketagi ni kusini mati dangngu ni kusini Hades. ¹⁹Mabba tunihaikadda, tulisanja ni ngera-ngerani ni pa mbadda etamu dangngu ngera-ngerani ma mbadda dadi dangngu ma wukku ti sambalinni gia. ²⁰Giagi ni rahasiani ngerani pittu kandinnu ni paetamu ti lumma kawana-Gu dangngu pittu wissi illu ammasa ndo. Pittu kandinnu go, yidda malaikata waliti pittu kalembu tu matua dangngu pittu wissi illu ndo yidda kadda pittu kalembu tu matua. "

Chapter 2Surata Ti kale'mbu Tu Matua ti Efesus

¹"Ti Malaikata kale'mbu matua ti Efesus tulisagi: Giagi ni panewina Yinna ni maketagi pittu kandinnu ti lumma kawanana dangngu ma salaku ti jonga pittu wissi illu ammasa go. ²Yawwa kulakkasa ndabbagi ni parammamu dangngu ni ojamu dangngu ni patunnimu, appalinni yimmi ba aita tahhawikkinami waliti ma atta ndassa, dangngu yimmi mi kakka tutu ma takki wikkina allakawa papeka, takka ni ma pullupiakakka yidda aita allakawa papekara dangngu da tomandarra yidda mbadda kawassu." ³Yimmi mi patunni dangngu tahhawikkinami mullani ngaragu dangngu aita mi lakkasagi ni maonja. ⁴Baisaka, yawwa kumbanigumi mabba yimmi mbadda jamma mirrika ni mbussamui ni ma kawunga. ⁵Mabba tunihaisa namui be walinyiami bai kanabu dangngu maria dangngu pasalakui pani ni pa mbadda rammamu ti kawungani, nikka ba aita yawwa enga maigu ti yona dangngu teki ni wissi illumu waliti panyiani, ti samballini hai ba mariakakka. ⁶Takka giana ni maona ti yimmina, yimmi aita mbussamagi ni pa pandowida tu makeri Nikolaus ti pa mbuttugu ati. ⁷Yinna ma mangu katilluna kanna rangngi pani ni patakkina n Ngasu Matua ti kale'mbu-kale'mbu tu matua. Ti yinna ni matalu yawwa kuenga yagu rapa nga waliti pungngi yai pa muripa dangnga ni ma oma-Nai Allah (Firdaus). Surata ti Kale'mbu tu Matua ti Smirna ⁸Dangngu ti malaikata kale'mbu matua ti Smirna tulisagi : "Giagi n panewi waliti ma kawunga dangngu ti ma mangkamuri ni ma mbadda mati dangngu Na muripa bali. ⁹Yawwa kulakkasagi ni sandukamu dangngu ni millamu, takka ni ma pulupiakakka yimmi dedi! Yawwa kulakkasagi ni pulluwaitami ti Yimmi walli ti yidda ma takki wikkina tu Yahudi, takka ni ma pullupiakakka atta ma takka Sinagoge kamballiku. ¹⁰Amba mandauta dangnga magi pani ni pa padda sandukka dangngami, etasa kamballiku enga kawussukanara yidda ti gallu kapiani yimmi baujimi dangngu yimmi enga paddami ni sandukka ti ma sakkambullu ladduni, manundumi labba bai matimi dangngu yawwa kuyagumi ti yimmi ni muripa ma ndassa. ¹¹Yinna ni ma mangu katilluna kanna rangngi pani ni patakkina Ngasu Matua ti kal'mbu tu matua, tunimatalu aita na sandukka dangngamagi ni mati ma paduana. Surrata t Kale'mbu Tu Matua ti Pergamus ¹²"Dangngu ti malaikat ti kalembu ma matua ti Pergamus tulisagi: " Giagi ni panewina Yinna ma mangngu sapadana maduadana matana. ¹³Yawwa kulakkasagumi be ba enganami ti panyia paretanai kamballiku banna nyia takka yimmi mandunga bai ketanggi ngara-Gu dangngu aita mi pa sinnimagi ni pawaidu waliti Antipas saksigu ma manundu ni pa pamiti jongami yimmi panyianai kamballiku banna engana. ¹⁴Takka yawwana kumbanigumi mabba otijongami yimmi makeri ni pa pekanai Bileam, na pekani Balak kanna tauni buatu ati ti sagada allakawa-allakawa Israel, kappiangada ni panga ni pasabbara dangngu pasalku ni jala majurraka. ¹⁵Tumangu kaddani, o manggu tu mapirra ti jongami yimmi ni ma pamannu ni pa pekana Nikolaus. ¹⁶Mabba tunihai mariamika nikka ba aita kakka yawwa kugesu pamai ti yimmi dangngu patau dangngandara yidda waigi ni sapada waliti wiwwigu. ¹⁷Yinna ni mangngu katilluna kanna rangngi pani ni patakkina n Ngasu Matua ti kale'mbu-kale'mbu tu matua. Ti yinna ni matalu Ku-yani kangutta ma kabunni, dangngu Yawwa enga ya mannugui ti Yinna sisa watu bela dangngu sisa ngara mbaru ni patuli ti watu go, a toma sa'tu malakkasagi danna ynna makawi malakkasagi ni tulini." Surata Ti Kale'mbu Tu matua ti Tiatira ¹⁸"Dangngu ti malaikata ti kale'mbu tu matua ti Tiatira tulisagi : Giagini panewi-Nai Ana-Nai Allah ti mata-Na samatu diwwura api dangngu ni wissi-Na diwwura samatu tabaga ti panyia pa padukku api. ¹⁹Yawwa kulakkasagi ni pa pandowimu, ni mbussamu dangngu ni pawaimu, ni payamu dangngu ni maringngi atimu dangngu ni paramma-rammamu ni ma manggamuri na lambiragi ni paramma ma kawungnga. ²⁰Takka Yawwa kumbanigumi mabba yimmi bai ammandara kawinni Izebel badda takki wikkina samatu nabi; papekana dangngu pakabangngara tu pa palewa-Gu kadda djala dangngu kadda ngagi ni panga pasabbara ti marapu. ²¹Yawwa mbadda yaguka kaloga kadda maria takka yidda attada bissuma pa maria walliti jurrakada. ²²Etasa, Yawwa enga kawussukagu yinna ti pannu panyia pa maturru pajarra dangnga dangngu yidda ma jurraka dangngandarra enga kawussukagura ti sandukka ma kalada sigilada yidda ma maria walliti pa pandowi ma attandassa dangngandarra kawinni ndo. ²³Dangngu Yawwa enga pa pagura anada kadda mati dangnga ngara ndukkada kalebu tu matua enga lakkasada mabba yawwa ma kakkai ni pangada dangngu ni atida tu dangngu Yawwa enga yagumi ti yimmi kerilolu ni pa pnadowimu. ²⁴Tuwaia munika ti yimmi walli sawawi ti Tiatira ma aita keri ni pa peka gia ma atta lakkasagi ni pa kabunni ni kamballiku, Yawwa kutakkigumiri Yawwa enga aita ku paditagu ma mbuatu ti yimmi. ²⁵Enga nidai baiketa pangalagi pani pa mbadda koli lappaka baku mai. ²⁶Dangngu ti tu ni matalu dangngu ma mapsalaku ni parammagu lappaka banna jappu yawwa enga yagui kuasa ti ngarandukka tu ti pannu tana; ²⁷dangngu yidda enga paretara tu do waina takku bassi pa kawerakai samatu kabibbi kaseri bassi mabba Yawwa mbadda kawigussa ni bisa waliti ama-Gu. ²⁸Dangngu Yawwa enga Ku-yani ti yinna kadinnu Timur. ²⁹Yinna mangu katilluna kanna rangngi pani ni pa takkina Ngasu Matua ti kale'mbu tu matua.

Chapter 3Surata ti Kale'mbu Tu Matua ti Sardis

¹" Dangngu, ti malaikata ti kale'mbu tu matua ti Sardis tulisagi: Giagi ni panewi-Na Yinna ni ma mangnguna pittu Ngasu Matua-Nai Allah dangngu pittudini kandinnu ndo. Yawwa kulakkasagi ni pa pandowimu tu da panewi mabba yimmi muripami takka ni ma pullupiakaka yimmi matimi. ²Jagawikkimi dangngu pamandungai ni pa panippu ni ma ona ti yimmi, ni matakki pamati, takka Yawwa aitaku kolipugi ni parammamu ni ma pullupia ti paetanai Allah. ³Mabba tunihaisa namu pani ni pa mbadda kawimu dangngu ni parangngimu, manundugi dangngu mariagi nika yimmi aita njaga wikkimika, Yawwa enga maigu samatu ma mangawa dangngu yimmi aitami lakkasamagi jammumu pirra Yawwa baku pamaina ti Yimmi. ⁴Tuamunika yimmi mbadda o ndarraka pirra-pirra tu ti Sardis ma atta parussari ni pakida yidda dangngu yidda enga salaku karangnga-Gura dangngu pakidini kalambi bela, mabba yidda ma patutuna. ⁵Tu matalu enga pakindara kalambi ma bela dangngu Yawwa enga aita piamani ba podisani ngarana walliti mbukku ma pamuripa. Yawwa enga mangaku-Gu ni ngarana ti sagani ni Ama-Gu dangngu ti sagada malaikat-malaikata. ⁶Yinna mangngu katilluna kanna rangngi pani ni patakkina ni Ngasu Matua ti kale'mbu-kale'mbu matua."Surata ti Kale'mbu tu Matua ti Filadelfia⁷"Dangngu, yimmi ti malaikat ti kale'mbu tu matua ti Filadelfia tulisagi: giagi ni panewi ni walini ti ma pullupia maketagini kusinai Daud, ni mabuwai dangngu aita piamani sa'tu banna toni aita piamani mbadda buwai. ⁸Yawwa kulakkasagi ni pa pandowi-papandowimu. Etasa Yawwa mbadda buwagu malowi tutumu takka aita omanni sa'tu mapiani matodi bali. Mabba ni kalowa na dikku takka yimmi mbadda kerimisa ni panewi dangngu aita pasini magi ni ngara-Gu. ⁹Etasa, Yawwa enga pandowigura Sinagoge kamballiku ndo ma mangaku samatu Yahudi, takka ni ma pullupiakaka aitama takka kawassudai. Yawwa enga wolugura yidda kadamai dangngu karoduka ti wissimu dangngu pandowiri yidda kadda lakkasagi mabba Yawwa ku mbussagumi. ¹⁰Mabba yimmi mbadda piaramisa ni panewi-Gu ti ma patunigu Yawwa enga piaragumi walli ni sandukka ti ma mai ti sagumbullani pannu tana kakara yidda ma engana ti pannu tana. ¹¹Yawwa kugesu pamaina ketagi pani ni ma mbadda ona ti yimmi dangngu ka amba sa'tu mateki ni kaladamu (mahkota). ¹²Yinna n matalu Yawwa enga padadi purrigui madullai ni umma sambayaNai Allah-Gu dangngu ti yinna aita piamanni banna salaku wallinai dangngu ni Yerusalem wuddi ni ma mburru waliti awangu, waliti Allah-Gu dangngu ni ngra-Gu mawudi. ¹³Yinna ni ma mangngu katilluna kanna rangngi pani ni pa takkina Ngasu Matua ti kale'mbu-kale'mbu tu matua."Surata ti Kale'mbu Matua ti Laodikia¹⁴"Dangngu, ti yimmi malaikata ti kale'mbu matua ti Laodikia tulisagi: Giagi ni patakkaina Sang Amin, saksi ma manundu dangngu ma pullupia, ma kawunga waliti ngarandukka ti padadiNai Allah. ¹⁵Yawwa kulakkasagi ni pawolu-pawolumu mabba yimmi aita maringngi dangngu aita banasa, na risi pandassai nikka yimmi maringi aita banasa. ¹⁶Mabba muttu mamitakka, aita banas aitaka maringngi, Yawwa enga muttagumi walliti wiwwi-Gu. ¹⁷Mabba yimmi mi panewi Yawwa ku dedi, na mattu ndabbari dangngu toma ma kurangga pani-pani, dangngu aita lakkasamagi mabba ni mapullupia yimmi sandukkami, rugimi, millami, kabola dangngu kalolu. ¹⁸Yawwa kupekagumi yimmi tutuni bau si wallini ti Yawwa ammasa, ni papawarisa wai dangngu api kapiiani yimmi bai dedimi dangngu ni pa pakimi ni ma bela kapiiani yimmi bai pakidi di aitami makaya mabba bai kalolumi aita piamani mbadda etami, dangngu da rosugi moru ti matamu kapiiani yimmi baietai. ¹⁹Yidda ni pa mbussa-Gu, Kumbani ndarra dangngu kutabbara mabba nikadai pasallagini atimu dangngu maria. ²⁰Etasa, Yawwa kundengira ti saga malowi, Yawwa enga tama-Gu ti yinna dangngu nga karangngani dangngu yinna ku karangngani. ²¹Yinna ni matalu, Yawwa enga parmisigui yinna mandiddi karangnga-Gu ti panyia pamandiddi-Gu samatuni Yawwa ma mbadda taluna dangngu mandiddi karangngani ni Ama-Gu ti panyia pa mandiddina ti ma njaga. ²²Yinna mangngu katilluna na rangngi pani ni patakki-Nai Ngasu Matua ti kale'mbu-kale'mbu tu matua."

Chapter 4Yohanes Na Etani Surga

¹Baisaka yawwa kueta sisagini malowi na mabuwani ti surga dangngu ni li parangngigu yena samatu li trompet ma panewi dangngaga yawwa linnagi "Sawiwu hammi dangngu Yawwa enga patakka-Gu ti yona pani ni mawukku padadi ti samballini giana." ²Ti rasi go mannu yawwa na kaletiwu Ngasu Matua dangngu etasa sisagini sandera maona ti surga dangngu sa'tu ma mandiddi ti pannu sandera go. ³Dangngu Yinna ma mandiddi ti sandera go ba etai samani watu permata yaspis dangngu Sardis dangngu o sisa kapori ti kalissuni sandera go ba eta samatu zamrut. ⁴Ti kalissuni sandera go o wallidi dua kambullu ma pata sandera dangngu ti pannu sandera go kueta dukambullu pata mabokula-mabokula mandiddi mbadda pakina kalambi kalada ma bela dangngu mahkota-mahkota ammasa ogi ti katowa da yidda. ⁵Dangngu wallini ti sandera go na lusai kayallika dangngu kaballa ma kadurruka dangngu ogi pittu illu madiwwira ti sagani sandera go ni ma ona pittu Ngasu Matua-Nai Allah. ⁶Dangngu ti saga sandera go o mannu gi samani tasika ma kabibbaka samatu kaca. ⁷Ni ba'nda ma kawunga samatu singa dangngu ni ba'nda pa ka duada wainggi sama tu sapi mani dangngu ni ba'nda pa kataula waini samani sadatu , dangngu ni ba'nda pa kapata waini samatu ni ikkita ma tangnga pawurrunga. ⁸Ni pataniwu ba'nda ndo kiraniwu mangngu nammu kappanari ni ma mbannu waina mata, ndassakai walli ti sambaliwu aita haidalina, laddu dangngu kajiddunga ni pata ba'nda ndo atta malli panjammanari pa panewi, Kudus, kudus, kuduslah Muri Allah ni ma bisa, ma mbadda ona ni maona dangngu ni ma mai. ⁹Dangngu mangngu pa pirra-pirra wundana ni ba'nda ndo banna yari ni botunarri ni patabi dangngu pa tarrima kasih ti Yinna ni ma mandiddi ti pannu sandera ni ma muripa pangala-ngala go, ¹⁰dua kambullu patara mabokula ndo da karoduka ti saga-Na Yinna ni ma mandiddi ti sandera go dangngu da karodukani Yinna ni ma muripa pangala-ngala go, dangngu ma kawussukadi ni kalada da yidda ti saga sandera go dangngu da panewi, ¹¹oh Muri dangngu Allah ma yami Yo mapiana makawi n mbuatu ni patabi dangngu ni bisa mabba Yo mbadda padadimusa ngarandukka ndabba dangngu mabba pawukkumui ngarandukka ndabbanari o ndi dangngu padadi ndi. "

Chapter 5Ni Luluni Ni Mbukku Kalada dangngu Ni Ana Mbe'mbi

¹Baisakahai, kueta ti lumma kawana-Na Yinna ma mandiddi ti pannu sandera go sisagini lullu ni mbukku kalada ni ma mangngu tulisana ti karasani hai dali dangngu ti sambaliu ni pa todiwai dangngu pittu segel. ²Dangngu, yawwa kueta malaikat ma manandana ni ma padowuna dangngu li mawandunga. "Herani mapiana mabuwai ni lullu ni mbukku go dangngu mabuwau ni segel-segelnari?"³Takka a'to patanjima sa'tu ndassaka ma walliti awangu, ti pannu tana dangngu ma walliti bawa tana mapiani ma ma buwai dangngu ma etai ni dirra-dirrani ni lullu ni mbukku go. ⁴Takka yawwa ku mangasi kaseduka mabba aita o patanjima sa'tu mapiani ma buwai ni lullu ni mbukku kalada go dangngu ma etai ni dirra-dirra ni hai dali. ⁵Takka sa'tu ni walliti mabokul-mabokula go ma panewi ti yawwa, "Panjanawuka pamangasi! Etai ni singa walliti kabissu Yehuda ndalarana Daud ni ma mbadda taluna Yinna piani banna buwai ni lullu ni mbukku kalada go dangngu pittu segel ni." ⁶Dangngu yawwa kueta ti padua sandera dangngu pata'dni ba'nda dangngu ti pa duada mabokula ndo saniwu ni ana mbembi mandengira samatu pa mbadda ropu, ni ma mangngu pittu kaduna dangngu pittu mata, nikadai pittu sangani-Nai Allah ni pa palewa sagubbulani ni pannu tana. ⁷Ana mbembi go na mai dangngu na teki ni lullu ni mbukku kalada go, walliti lumma kawana na Yinna ni ma mandiddi ti pannu sandera. ⁸Dangngu ni ana mbembi go banna tekisa ni lulluni ni mbukku kalada go. Ni pata niwu ba'nda dangngu duakambullu ma pata mabokula karoduka ti sagani ana mbembi Go ngarandukkada yidda da ketana sisa tallalu (kecapi) dangngu sisa koba we ammasa ni ma mbannuna nduppa, dangngu sambayada tutu mawarisa. ⁹Baisaka, yidda da lodugi ni lodu wuddi liddagi: "Yo piani bau tekini lulluni ni mbukku go dangngu Mu buwai ni segel-segel nari mabba Yo mbadda sambaridauka dangngu ni ra-Mu, Yo mbadda bayamurakatu walliti pirra kabissu, ni siluda, ni nyuwuwa dangngu ni tu tut-Nai Allah" ¹⁰dangngu Yo mbadda padadimuraka yidda ti sisa sangani dangngu mabokula-mabokula tutu-Nai Allah nda yitta, dangngu yidda enga paretadai ni pannu tana. ¹¹Baisaka hai, kuetai dangngu kurangngi ni li walliti malaikata dangngu ma kalissugi ni sanderam ni pataniwu ba'nda dangngu mabokul-mabokula ndo. Dangngu ni dangu da yidda ti sarata tu ma dakka kambullu rata, ¹²ma padowuna dangngu li mawandunga, "Na piani ni Ana Mbembi ni pa mbadda sabbari go na kawini bisa dangngu ni dedi dangngu ni lakkasa, dangngu ni kaluwa, dangngu ni patabi ni mbuatu dangngu ni lodu." ¹³Baisaka hai, kurangngiri ngarandukkanari ni maona ti awangu dangngu ti pannu tana dangngu ti tasika, dangngu ngarandukkanari ni maona hai dalini, ngarandukkanari ndo na panewiri "Tutuna Yinna ni ma mandiddi ti pannu sandera dangngu tutuna ni Ana Mbembi ngarandukkanari ni lodu dangngu ni patabi dangngu ni bisa, ni buatu dangngu ni bisa lappaka banna pangala-ngala!" ¹⁴Dangngu pataniwu ba'nda ndo na panewiri Amin dangngu mabokul-mabokula da karoduka dangngu da sembah.

Chapter 6 Ana Mbembi Na Buwai ni Pakusi waliti Kawunga Toma ti ma Kanammuna

¹Baisaka, yawwa kupatandai ni ana mbebi banna buwa ni ma walliti ma pittuna ni pakusi go yena dangngu yawwa kurangngi ni sisa walliti ma patana makhluuk go ma panewi waina lii ni samatu punni kabala "Maika!"
²Makka yawwa kuetai ni saniwu jara bela dangngu yinna ma mandiddi ti pannu ni jara ni maketana pana; dangngu ni rubi taddu walliti ammasa pa ya ti yinna dangngu yinna na soruna tutuni banna pakalara dangngu banna patalura.³Dangngu ni ana mbembi banna buwasa ni pakussi pa kaduada waini yawwa kurangngi ni makhluuk pa kaduada waini banna panewi "Maika!"⁴Makka sorunasa ni saniwu jara sawawi ni marara kalittana samatuni diura api dangngu yinna ni ma mandiddi ti pannu jara da yani kuasa banna teki ni pa dami dangnga walliti pannu tana dikeri piani tu rara kadda paranja pamati wikkina dangngu sapungu katopu ni ma kalada ni pa ya ti yinna.⁵Dangngu ni ana mbembi banna buwasa ni pakusi pa kataula waini, yawwa kurangngi ni makhluuk pa kataula waini na panewi "Maika!" Yawwa kuetai saniwu jara malli dangngu yinna ma mandiddi ti pannu jara na ketanggi ni pati'mba wai ti lummana.⁶Baisaka yawwa kurangngi samatu ou lii wali di padua ma patana makhluuk ndo ma panewi sisa cupak (cupak sama dangngu pittu kabullu walu onusa) gandum tutni sisa dinar dangngu 3 cupak jelai tutn sisa dinar, takka ambai parussai ni legisani dangngu anngurami.⁷Dangngu ana mbembi banna buwasa ni pakusi ka pata waini, yawwa kurangngi ni lii waliti makhluuk ni ma kapatana na panewi "Maika!"⁸Makka yawwa kuetai ni saniwu jara ni ma moru kaburra kalittana dangngu yinna ma mandiddi ti pannu jara ni ma ngarana maut dangngui Hades ni ma keri dangngu ni kuasa dai ya t yidda kadappu bai patai ti pannu tana banna pa pappa waindara katopu. Majiwu, ni panyaki dangngu ni mbada, a mbani ti pannu tana.⁹Ni ana mbembi banna buwasa ni pakusi pa kalimma waini ku eta ti bawa panyiani ndewada yidda ni mbadda pa pappa mabba mullani ni puluNai Muri Allah dangngu mabba mullani n paetada dangngu ni pa lakkasada pa mbadda pa mandungada yidda.¹⁰Baisa Yidda da panarruna waina li mawandunga ma pirra pui tarruni oli milla ni mawarasa dangngu ni ma pullupia, yo bau taha wikki nawu walli ti ba padjalawu dangngu bau sepa baligamma ni na mayami ti yidda ni ma engana ti pannu tana.¹¹Dangngu ti kira ndewa da go da yagi sawalla kalambi bela dangngu da pekandara mabba yidda kadda panja tunju pungngupuna toma bolu ndabba oli layada dangngu oli dadi da yidda ni pa pappa sama tu yidda badda dadi gannapa.¹²Dangngu yawwa kuetai ni ana mbembi banna buwasa ni pakusi pa kanammu waini, na dadisa ni epu pannu tana ni ma kalada, mata laddu na pabali mallini samatu karewi karunga ni pawolu walliti logi dangngu ngarandukkani ni wulla na dadi sama tu ra.¹³Dagngu ni kadinnu ti awangu na kanabu ti pannu tana sama tuni pungngi ara ni ma mangngu wuana ni ma attana tuapu banna tomakassa banna koyagi ngallu ma kalada.¹⁴Dangngu na mabikkani ni awangu samatuni mbukku ni palullu dangngu kirra tandulla dangngu pullau ba palalindi walliti panyianari.¹⁵Takka sangaji-sangaji ti pannu tana, dangngu tu ma kalada dangngu perwira-perwira* dangngu tu madedi dangngu ma mangngu kuasana dangngu ngarandukka ata dangngu tu ma kaloga ma kabunni ti lia dangngu ti padua watu-watu ti ma patandullana.¹⁶Yidda da panewi ti tandulla-tandulla dangngu dangngu ti watu-watu ni ma dakkuta go "Na mbulurai banna dimbama yami dangngu na kabunni maga yami walliti sagana yinna ni ma mandiddi ti pannu panyiana dangngu walliti mbaninai ana mbembi!"¹⁷Mabba mullani laddu kalada tutni mbani da yidda mbadda takkinisa dangngu herasa ni ma kolini banna mandunga?"

Chapter 7Tada Ti Pipi 144.000 Tu Israel

¹Baisaka yawwa kuetara tu mapatara malaikata ndengiradai ti pata kabissu ti pannu tana, tangnga tahha dai ni pata ngallu ti pannu tana, kapia amba ou ngallu ti mamara, ti tasika dangngu ti pungngi yai-pungngi yai. ²Baisaka yawwa kueta mannura malaikat sawawi badda sungnga walidai ti panyia pasungngani ni mata laddu, dangngu ngindidai ta'nda wallni ti Allah ma muripa. Yinna banna yada hak badda parusai ni pannu tana dangngu ni tasika yena. ³"Ambai parussa dai ni pannu tana, tasika, dangngu ni pungngi yai-pungngi yai ba aita ma mbussapu yami payagumi ni ta'nda ti pipi ata-ataNai Allah nda yitta." ⁴"Yawwa kurangngi ni dangguda yidda ma kolina ta'nda 144.000 tu. Yidda ngarandukkada walliti kabissu lakawa-lakawa Israel." ⁵"Walliti kabissu Yahuda 12.000 walliti kabissu Ruben 12.000 Walliti kabissu Gad 12.000 ⁶Walli ti kabissu Asyer 12.000 walliti kabissu Naftali 12.000 walliti kabissu Manasye 12.000 ⁷Walli ti kabissu Simeon 12.000 Walliti kabissu Lewi 12.000 Walliti kabissu Isakhar 12.000 ⁸Walliti kabissu Zebulon 12.000 Walliti kabissu Yusuf 12.000 Walliti kabissu Benyamin badda baisadaka pa yandara ta'nda. Tasika Tu ⁹Sambalinni hai yawwa kueta wallira, ma pullupia takkai dirra pa bodunda tu takki pakita palakksamandarra pakirara dangguda walliti mbe-mbe tana, mbe-mbe kabissu dangngu walliti mbe-mbe manua dangngu siluda, ndengiradai ti sagami ni kajakka ti sagana ni Ana Mbembi, pakidai kalambi bela dangngu karangga-karangga palem ti lummada yidda. ¹⁰"Dangngu yidda badda padowuna waidai lii ma mandunga "Ni Lori tutu-Nai Allah" ma yami ma mandiddi ti pannu kajakka dangngu tutu-Nai Ni Ana mbebi. ¹¹"Dangngu ngarandukka malaikat ma tangnga ndengira ti kalissuni kajakka go dangngu ti kalissuda mabokul-mabokula dangngu ma kayidduka-makayidduka, yidda damai pakaroduka ti sagani kajakka dangngu karodukani Allah. ¹²Lidda badda panewi, "Amin" ma paosawu dangngu ma wundalawu dangngu makaroduka-Gu ma patarruma kasiwu ni sangngulla ni sangajimu, dangngu ni pangarangumu tut-Nai Allah nda yitta lappaka banna toma ti mahammuna. Amin. ¹³Sambalinnihai, sa'tu walliti mabokul-mabokula ndo da panewi dangngu da pakatanana ti yawwa, "Heraraka yidda ma pawannana kalambi bela gia dangngu mbe wallinyiadaka yidda badda mai?" ¹⁴Baisaka, yawwa kupanewi lunggundara yiddana "Murigu, yo mu lakkasa ndabbagi" Baisaka yinna na panewi ti yawwana, yidda kadda tua-tua pabadda lusadakka walliti sandukka ma kalada dangngu da baisaka pa basa ni kalambi da yiddana angngu badda pabela wainggi ti dalu ra ni Ana mbembi. ¹⁵Mabba tunihaisa, yidda ndengira ti sagani kajakka-Nai Allah dangngu tanggu pajoladasa Yinna laddu dangngu kajiddunga ti ummana; dangngu Yinna ma mandiddi ti pannu kajakka go na engana ti jongada yidda. ¹⁶Yidda aita da majiwu amaka dangngu aita damaduu amma dangngu mata laddu aita na patabbisi amma rakka yidda dangngu ni matabissi sawawi. ¹⁷Mullani Ana Mbembi ni maona ti padua-padua kajakka go ni matangu pawandara yidda dangngu banna karangngandarra yidda ti matawe moripa dangngu Allah ma podasarri ngarandukka wee mata walliti matada yidda.

Chapter 8Ana Mbembi Na Buwwai Ni Ta'nda Kapittuni

¹Dangngu rasinasa Ana Mbembi banna buwwa ni ta'nda kapittuni, samatu ma malingngita ti awangu ba aita kudjala kira kassa sakadappu jammu ni tarruni. ²Baisaka yawwa kueta wallira tu ma pittu malaikat badda ndengira ti saga-Nai Allah, dangngu pittu trompet badda ya ndarra yiddana. ³Baisaka, malaikat sawawi hammindara dangngu ndengiradai ti natara, ketadai sisa duppa ammasa; dangngu ti yinnana da yanai dangu duppa tutni badda pamalangi ngarandukkada ma sa'baya-masa'mbaya tu-tu warasa ti pannu natara amasa ti sagami kajakka go. ⁴Dangngu ni kumbisani duppa go, na pakarangngani dangngu sambaya-sambaya tu-tu warasa, banna sawi ti saga-Nai Allah walli ti lummada malaikata ndo. ⁵Baisaka, malaikata ndo da teki ni panyia duppa baisaka da paisinggi wainggi api ni patekida walliti natara baisaka da kawussukanggi ti pannu tana, baisaka ditta rangngi punnini kaballa na pakarangngani kayallika dangngu ni epu. Trompet Kawungani Toma Trompet kapatani Badda Puwi⁶Baisaka haina, pittu malaikata maketana pittu trompet dona, sandiadassa badda puwiri trompet da yidda. ⁷Malaikata ma kawungana na puwini terompet na, ollu dadinassa urra es dangngu api ma paolina ra, baisaka da sobunggi ti pannu tana, dadinassa banna muttuni 1/3 ni pannu tana dangngu 1/3 pungngi yai dangngu muttu ndabbanassa ni ruta moru. ⁸Malaikata kaduadana na puwi ni terompet na, samatu ou tandulla kalada ma muttuna ti api pakawussukadda ti tasika; dangngu 1/3 walli ti tasika dadi ra. ⁹Takka 1/3 walliti ma kayidduka ma ona ti tasika dangngu ma kolinggi ni muripa mati dassa, dangngu 1/3 walliti kapala da pamosura. ¹⁰Malaikata kataula na puwi ni terompetna , baisaka kanabunassa walliti awangu sisanggi kandinnu kalada banna diurai samatu ombura dangngu kandinnu go na dimbani 1/3 walli ti loku dangngu mata wee. ¹¹Ngarani ni kandinnu go Apsintus dangngu 1/3 walli ngarandukkanari ni we dadi Apsintus dangngu dangu tu ma mati, mullani ni we go dangngu ni we go badda pabali paitanasa. ¹²Malaikata kapatani na puwi ni terompetna ma palunasa 1/3 walliti mata laddu , 1/3 walliti wulla, 1/3 walliti kandinnu lappaka 1/3 ti yiddana dadi kapattani dangngu 1/3 wallini kaleduni atta o amma tarrangu dangngu tunihai mannukaddai toma ma kajiddunga. ¹³Baisaka, yawwa kueta dangngu kurangngi saniwu ma pawurrunga Rajawali banna pawurrungai ti padua awangu dangngu na panewi wainai lii ma wandunga, "Sandukka, sandukka, sandukka dassa yidda ma engana ti pannu tana mulla punni terompet kataula malaikat sawawi pa mbussa papunni pudda."

Chapter 9 Trompat Kalimmana Na Kaddi Sandukka ma kawunga

¹Baisa, malaikata pa kalimmani na puwi ni trompet na dangngu yawwa ku etai ni saniwu ni kandinnu na kanabui walliti awangu na ranjaka ti tana, dangngu da yanai yinna ni kusi kaluaka pa mati dangnga. ²Yinna na buwai ni kaluaku pamati dangnga, baisaka sawinassa ni kumbisa walli ti ka;luaku go, samani kumbisa wali ti tullura ma kalada, dangngu ni mata laddu, dangngu ni angkasa na dadi kapattani, mullani ni kumbisa ma wali ti kaluaku go. ³Baisaka ma wali haina ti kumbisa go na lusari ni kabala ti pannu tana dangngu yidda da yadi kuasa ma pasama dangngandi ni tamissika ti tanah. ⁴Dangngu da takkidai ti yidda amba parussamarini ruta ti tanah; ngarandukkanari ni ma tumbu aita ni pungi yai, dangngu kadda yidda ma ona ni segelnai Allah ti kabba matada. ⁵Yidda atta da ya mandara kaloga ti tu ni mbadda pamatira takka da pasandukkara ti dalu limma wulla; dangngu ni sandukka go kanna pasama dangngagi ni sandukka banna tutu tu rara tamissika tu. ⁶Ni rapanari yimmi ndo, ni tu ma mbussagi pa manyarra ni mati, takka yidda atta da njamburamai. Yidda da mbussagi ni mati, takka ni mati na malerui wali ti yidda. ⁷Ta'ndani ni kabala-kabala ndo samani ni jara ni pa sandia tutuni ba patau; dangngu ti taddu katowa da o kaddagi ni pinna samatuni mahkota ammasa, ni ngorada sama tuni ni ngora tu rara. ⁸Lognari samani logi kawinni dangngu ni unduri samatuni ni undu singa. ⁹Dangngu ni kurrunari samani kalambi bassi, dangngu ni punni kappanari samatuni punni karetari dangngu jara dangu ma pa lai ti panyia pa patau. ¹⁰Dangngu ni kikkunari samani tamissika ma mangngu ou rukku tuttukani; dangngu ti dalu kikkunari ou kuasa tutuni banna pa paddisara tu ti dalu limma wulla. ¹¹Sangaji ma paretara yidda ndo adalah malaikat mamatira, ni ngrana ti silu Ibrani "Abadon", takka ti dalu silu yunani ngarana "Apolion" ¹²Ni sandduka ma kawungnga mbadda baisanasa, takka hammipundi ma duadana sanduka sawawi. Na punni ni Trompet Kanammuna ¹³Baisa ni malaikata pa kanammuna na puwi ni trompetna, dangngu yawwa kurangngi ni lii walliti kadu altar ma kapatana, ni ammasa ma ona ti saga-Nai Muri Allah, ¹⁴na panewi tisadana ni malaikat ka kanammuna ma ketanggi ni trompet go: "Pasalla ni malaikat ma patara ni parandi ti loku Efrat ma kalada." ¹⁵Takka pata malaikat ndo, ni pa mbadda sandia tutuni jammu dangngu laddu, wulla dangngu tau ndo, pasallagini tutuni ba pamati waindara 1/3 tu ma pawai. ¹⁶Ni kirada tentara ma kaletina jara, yidda ndo 200 jutara danguda; yawwa kurangngira ni danguda. ¹⁷Dangngu, tunika ni paeta ti dalu paetagu* jara dangu dangngu da mandiddi ti tadduna; ma kaletiri ma pakina kalambi bassi ma rara tarrangu, ma moru kapattana, dangngu ma wingngira sammani belerang; dangngu ni katowanari ni jara ndo samani katowa singa dangngu waliti ngadanari na lusai ni api, ni kumbisa dangngu ni belerang. ¹⁸Ni ma kataulana ndo 1/3 tu pa pamati waina api, kumbisa dangngu belerang ma lusa waliti wiwwida. ¹⁹Takka kaluanari ni jara ndo ti ngadanari dangngu ti kikkunari sama manduri dangngu ou katowanari dangngu niri ni pawainari banna pa sandukkara ²⁰Takka, ni tu rara ma muripa, atta da mati amma ti dalu sandukka go, atta da bertobat ammai walli ti pa pandowi lummada, bahwa yidda attada mbussama pa karoduka ti sagada ngasu-ngasu mairraka dangngu berhala-brhala* walliti ammasa, perak, tambaga, watu aita yai ma atta ou paetana, parangngi atta ni masalaku, ²¹dangngu yidda attada bertobatama waliti pamatira tu, sihir, percabulan dangngu ni mangawa.

Chapter 10Malaikata dangngu Lulluni Surata Dikku

¹Baisaka, yawwa kuetai ni sa'tu malaikat ma pakalua sawawi mburru wali ti awangu, ni pa pakina karummangu dangngu kaporu o'gi t pannu katowana, dangngu ni sadana samani mata laddu, dangngu ni wissina samani purri api. ²Malaikat o ketanai sisagi ni surata dikku ni ma mabuwa. Dangngu Yinna na paletinggi ni wissi kawanana ti tasika dangngu ni wissi ka'lina ti ma mara, ³Baisaka, Dinna padowuna banna karawuka, samatu singa ma kangawuka, baisaka hai Yinna na padowuna. Pittu ma kagurruka mbadda parangngi gummi ni liida yidda. ⁴Tomasa ni pittu kaballa go banna panewi, yawwa ku mbussa patulisanggi takka yawwa kurrangngi ni lii wali ti awangu linni, "Taugi ta'nda ni patakkina Yidda ni pittu kaballa noo! Ambau tulisanggi!"⁵Ti sambalinni hai, malaikat ni paetanggu na ndengira ti tasika dangngu ti mara na dedikanggi ni lumma kawanana ti awangu: ⁶dangngu na sara waini Yinna ni ma muripa pangala-ngalana, ni ma padadinggi ni awangu dangngu ngarandukkanarri ni issinarri dangngu ni tana lappaka ngarandukkanarri ni issinarri, dangngu ti tasika lappaka ni issinarri, lappaka ba atta pasullu na pawalli. ⁷Tomasa ni rasi punni ni malaikat kapittu, rasi nassa Yinna banna wukku pa punniggi ni trompetna, lodunassa ni pakabunni-Nai Allah samatuni Yinna banna patomanggi ti yidda ngarandukkada atada, ngarandukkada mabokul. ⁸Sambalinni hai, ni lii yena ni paranggigu walliti awangu na panewi mannu ti yawwa, linnaga, "Salaku dangngu tekini lulluni ni surata ma mabuwana wali ti lummana malaikat ni ma ndengira ti tasika dangngu ti ma mara no!" ⁹Baisaka, yawwa kusalaku ti malaikat no dangngu kudangngu kanna yagai ni lulluni surata dikku go t yawwana dangngu malaikat noo na panewi ti yawwana, "Tekisa ni surata gia dangngu ngagisa ni ni mawolui ni ti'amu banna paitai, takka ti ngadamu, yinni mu paddanggi linggisani samatu kanena"¹⁰Baisaka, yawwa kuteki ni surata dikku ti lummana malaikat noo dangngu kungagi dangngu kupaddanggi linggisani samatu kanena; dangngu tomaka yawwa bakku ngagi, ni ti'agu na pabali paitani. ¹¹Baisaka, yinna na panewi ti yawwa, "yona muwoluwu kanugani ti sagada tu dangu dangngu didadimu dangngu ni siluda dangngu sanganji-sanganji. "

Chapter 11Tuma Duada Saksi

¹Baisaka, da yagai yawwa sisagi ni takku, ni sadani samatu takku paukurawai, dangngu ni panewi-panewini, "Salaku dangngu ukurai ni panyia pa sa'mbaya dangngu ngarandukka ma ona ma sa'mbaya hai dalina. ²Takka, ammanja ni panyia pa sa'mbaya ti sambaliwu, amba ukuradai yinni go mbadda yadasa ti nussa-nussa dangngu yidda mawukku paleti ni panyia ma bisa ma madi toma ti 42 wulla." ³Dangngu, yawwa kuyandarra hak ti yidda tu maduada saksi dangngu yidda kapieni badda kanugau, "toma ti surata duangasu nammu kambullu laddu dangngu kai pakinami ka"mba kaludda." ⁴Yidda dona walidai ti duada pungni zaitun dangngu duada wissini purri ni ma ndengira ti saga-Nai Muri ma kuasanggi ni tana. ⁵Dangngu, nikka bao ttu mawukku pa paddisara yidda, ni ati na lusa wali ti rowiwida yidda dangngu na pakasira papa-papada yidda. Nikka hera ma mbussa pa paddisara yidda, Yinna da pamati waini ni pata samatuni hai. ⁶Maduadana yidda ma kolinggi ni kuasa badda todi ni laddu amba piani ni urra banna mburru ti laddu-laddu kanugada yidda; dangngu ma kolinggi ni kuasa ti pannu wei kapieni badda pasepanggi banna pabali ra ni dangngu tutuda ma palu ni tana dangngu ngarandukka ni madadi, pani yidda ni pambussada. ⁷Dangngu, badda tomaka yidda mbadda baisa ni dadi saksida yidda, badda ni masungnga wali ti rowaka ma mati yidda ma salaku pa patau lawara yidda dangngu badda pakalara yidda, lappaka badda pamatira yidda. ⁸Dangngu, ni kamatida ma duada da pasanggarari ti lara kalada, dangngu lumbu langada badda takki *Sodom* dangngu *Mesir*, panyianai Murinda yitta badda sarikka-I. ⁹Dangngu, walliti ngarandukka manua dangngu kabissu dangngu siluda dangngu olidadi ma etai ni kamatida ma duadana ni tarruni taula sakadappu laddu dangngu aita da ya amandarra izin ni kamatida maduadana badda pa maturrura ti rati. ¹⁰Dangngu, ni maengana ti tana sannangu dassa mullada yidda dangngu hura-hura dassa; dangngu yidda da marangga pangindina hadiah sa'tu ti olin mullani mabokula duada ma pasandukkara yidda maengana ti pannu tana. ¹¹Takka, banna tomasa taula, sakadappu laddu, ni sangasu muripa waliti Allah banna tamai haidalina ti tu ma duada mamati dou. Dangngu yidda mandengira ti pannu wissida kapieni badda elura yidda dangngu kadda mandauta. ¹²Baisaka, yidda maranggi ni lii ni mawandunga wali ti awangu banna panewi ti sagada, "Sawimika hammi" dangngu yidda da sawi ti awangu dangngu karummangu, da saksindarra mussu-mussu yidda. ¹³Takka, tomasa ni rasini hai, dadinasa ni epu ma kalada lappaka sepu-sepuluh kota na mbullurari; dangngu pittu rata tu ma mati mullani ni epu yena, dangngu ma aita mati pabali mandauta dassa, baisaka dapamalangi Allah ti awangu. ¹⁴Ni madadi pa kaduada waini badda hallunja, kai etai ni madadi pakataula waini simba takkanasa. Trompet Nu Kapittu Banna Punni ¹⁵Baisaka, malaikat ma kapittu na pinnigi trompetna, dangngu na ranggi ni liini na wandungai ti awangu banna panewi, "Pa pareta waini ni tana mbadda dadi papareta wainai Murinda yitta dangngu Yinna pawudalada." Dangngu Yinna ma paretai banna toma pangala-ngalana. ¹⁶Sambalinni hai, dua kambullu patara mabokul-mabokula badda mandiddi ti kanjakka ti saga-Nai Allah, badda karoduka dangngu badda paosai Allah, ¹⁷dangngu badda panewi, "yami ma tarima kasih ti saga-Mu oh Muri, Allah ma mangngu kuasana, ni ma ona dangngu ni ma mbadda ona, dangngu You mbadda tekinai ni kuasa-Mu ma kalada dangngu mbadda paretamuka." ¹⁸Dangngu manua-manua mbadda mbani dakka, takka ni mbanimu enga hammigi dangngi ni rasini banna tomakassa tutda tu-tu ma mati ba adilara dangngu mbayandara uppada ata-ata-Mu, mabokul-mabokula dangngu tu-tu mawarasa dangngu ma mandauta ni ngara-Mu, waliti allakawa dangngu toma ti ma matua dangngu kapieni badda pahancurara yidda ma pahancurai ni tana." ¹⁹Sambalini hai, mabuwana ni panyia Allah ti awangu dangngu etadasa ni Patti ya-Nai Allah hai dalina ti panyiana, dangngu takkanarisa ni kaballa dangngu ni punni ni ni kanggurruka dangngu ni epu dangngu ni urra es ni makalada langu takka.

Chapter 12Kawinni Ma Pa ana dangngu Naga

¹Baisaka, kuetai sisani ta'nda ma kalada ti awangu; sa'tuni ni kawinni ma pakina mata laddu dangngu wulla ti bawa wissina dangngu ngaguna wali ti sakambullu duada kandinnu ti katowana. ²Kawinni no tangan patiana dangngu tanga sandukkana mbussa pa paana, yinna na karawuka banna paddana mata bissi. ³Ti Sambalinni hai, kueta walli ni sisa ta'nda sawawi ti awangu, saniwu ni naga kalada ma pasada rara dangngu ni ma pittu katowa dangngu sakambullu kaduni dangngu pittu ngagunarri ti katowani. ⁴Ni kikkuni naga go na patangngi 1/3 kandinnu ti awangnu, dangngu kawussukandi ti pannu tana. Naga go na ndengira ti sagana ni kawinni ma mbussa pa ana dangngu banna tomakassa ni kawinni no banna baisaka pa paana yinna kapianggu bakku kamballuni ni Anana. ⁵Kawinni ndo na pa anani sa'tu lakawa mani, ni ma pareta ti tana-tana wainggi ni takku bassi, takka lakawa no dawassi badda karangngani ti Allah ti saga kajakkaNa/sandera sangaji (Tahta). ⁶Kawinni no na palai banna sagana ti maradda ginnangu ti panyia pasandianai Allah tutuna Yinna bakaina, Yinna badda piani ni tarruna sarata duangasu nammu kambullu pittu laddu. ⁷Baisakahai, dadinassa ni patau ti awangu "Mikhael" dangngu oli malaikatana pataudassa badda paoli ti oli malaikatana. ⁸Takka yidda aita na tutumai ni kaluada lappaka ba atta o patanji panyia ti awangu. ⁹Naga kalada go da kawussukanggi hallu bawa ti mandu kaweda ni patakkida kamballiku attau mangutana, ni ma pasandukka ni issini ni pannu tana, yinna da kawussukanni ti tana, dangngu oli malaikatana da kawussuka ndabbara hallu bawana badda pa karangnga ndarra. ¹⁰Dangngu, kurangngi mannu ni lii ma kisaka wali ti awangu linni, "Rasini gia, simba takka nassa ni moripa, kuasa dangngu sangaji Allah nda yitta, dangngu gallarani ni paretaNai Kristus* mullani badda pataddu ndarra olidadi-olidadinda yitta, ma pataddu ndarra yidda ti sagaNai Allah laddu dangngu kajiddunga baisaka dakawussukandarra hallu bawana. ¹¹Yidda mbadda pakalawaindarra ni ra ni Ana Mbembi dangngu waidai panewi ni dadi saksida yidda; baisaka yidda aita piani badda mbussanggi ni sangasuda yidda lappaka banna toma ni rasi ni batta saganggi ni mati. ¹²Toma tunnigiaka, sannangguwuka, ti awangu dangngu ngarandukkanarri ni maona hai dalina. Takka sandukka nassa ni tana dangngu ni tasika mullani kamballiku banna mburru ti yimmi wainai bani na ni ma kalada dangngu yinna na lakkasanggi banna toma ni rasini ni pakolina na kadumbukai. ¹³Tomasa naga go banna etai ni ngerana yinna badda kawussukani ti tana, yinna na pasandukkai ni kawinni ni ma mabdda pa anana lakawa mani yena. ¹⁴Baisaka, ni kawinni no da yanari duada kappa ma pawurrunga rajawali ni ma kalada dangngu yinna kapia pawurrungana ti maradda ginnangu, ti panyiana, ti panyiana yinna badda piarai ni tarruna sisa ndau, duada ndau lappaka sakadappu ndau banna maleru wali ti saganai ni mandu. ¹⁵Ni mandu go na sawurritanggi ni we samatu ni loku banna saganggiti kawinni noo dangngu kapia milina ni kawinni hai dalina. ¹⁶Takka, ni tana naga na gatani ni kawinni no, tana na sangangai ni rowiwwini baisaka na kaballugi ni wei pa sawurritani ni naga go. ¹⁷Tomarasi, naga mbani langngu tankka ti sadana ni kawinni no dangngu na salaku lappa patau dangngandarra lakawa sawawi wali ti kawinni no, yidda kadda tu-tu aita piarai ni pareta-pareta-Nai Allah dangngu ma aita panammu ni dadi saksida Yesus. ¹⁸Naga go ndengiranai ti karasa tasika.

Chapter 13Ni Ba'nda Ni malusa Waliti Tasika

¹Baisa go sakei kuetai ni banda mbani ni malusa waliti tasika, ni ma sakkabulluna kaduna dangngu ni ma pittuna katowa, ti kirra kaduni o rubi taddu ammasani dangngu ti kirra katowani na ma tulinari ni ngara-ngara ma pulu waina. ²Ni mbada mbani ni paetagu samatu na pasada macan tutul ni, ni wissinari samatu wissi beruang, dangngu ni nganda ni samatu ngada singa. Go ni naga na yagi kalua, panyia dangngu bisa, go ti banda mbani go yena. ³Bakku etai ni sisa katowa waliti pittu katowani samatu ma manuwwa ni pamati dangngani, takka ni ma mnuwwa go yena na langnga balini. Sagubbula pannu tana da akui dangngu da keri go ni banda mbani go yena. ⁴Dangngu da karoduka ti naga go yena, mullani ma banna yagi kalua ti banda mbani go yena; dangngu da karoduka ti banda mbani go yena dangngu da panewi: "Ma herai ni sama ni banda mbani gia dangngu herai ma makka ma pa patau malawa yinna?" ⁵Baisa go sake na ya ndara rowiwwi ma panewi djaga dangngu ma puluwaina, dangngu ni bisa ni pasalakuda pata kabullu duada wullani ni tarruni. ⁶Yinna na buwwai ni ngadana ti dalu puluwaina banna lawai Allah, banna puluwaigi ni ngara-Na dangngu ni panyia-Na dangngu yidda ni ma engana ti umma kalada-Nai Allah. ⁷Yinna da pasalla mannuni banna patau dangnga ndarra ndo tu ma atta irraka, ndoku djala dangngu na pakalara ndo yidda; dangngu ti sadana yinna da yani bisa waliti ngarandukka kabissu ni mandiddi ngera dadi tu, ni silu dangngu ni panyiapa engu. ⁸Sagubbulani ni ma engana ti pannu tana da karodukani, ndo yidda kadda tu ma atta matuli ngarana waliti kawungngapa dadigi ni pannu tana ti mbukku kalada-Nai Ana Mbembi ni pa mbadda ropu. ⁹Herai ni ma mangngu katilluna kanna rangngisa gia: ¹⁰"Ba o kannisa tu ni pa mbadda takkida tu patawa, yinna dadi tu patawasa; dangngu ba o kannisa ni tu banna pappa waina katopu, katopu mannu kaddai pa pappai yinna. Go ni kaddai ni patunni dangngu batta pa wai ti Muri tu ma atta irraka ndoku djala "Ni Banda Ni Ma Lusa Waliti Innu Tana" ¹¹Baisa kueta walli ni saniwu banda mbani ni ma lusa walliti innu tana; ni ma mangngu duada kaduna samatu ana mbebi, takka na panewi samatu naga. ¹²Yinna na pasalaku ndabbari ni bisanari ni banda mbani ni ma kawungnga go ti sagana, dangngu na pandowi ni tana dangngu ni ma engana ti pannu tana da karoduka ti banda mbani ma kawungnga, ni ma mbadda langnga na manuwwa ma nadakkana. ¹³Na pasalakui ni ta'nda-ta'nda bisa ni ma kalada, lappa toma banna pamburrugi ni api walliti awangu ti tana ti sagaa tu. ¹⁴Dangngu yinna na paongara tu ni ma engana ti pannu tana banna waina ta'nda-ta'nda bisa ni pa ya ti yinna tutuni kanna pa salkui ti saga banda mbani ma kawungnga. Yinna na panewi ti yidda ma engana ti pannu tana kadda pandowi kasalla tu banda mbani ni ma kawungnga, ni ma manuwwa walliti katopu takka na muripai. ¹⁵Yinna na pasallani banna ya gi sangasu ti kasalla tu banda mbani go yena, ndangu kapiani go ni kasalla tu banda mbani banna panewi dangnga dikeri pappanara tu ma atta karoduka ti saga kasalla tu banda mbani. ¹⁶Dangngu yinna mannu kadda ma pandowi ngaranduka tu madikku attau ma kalada, madedi attau ma milla, ata attau tu kaloga, da ya ndarra sisa ta'nda ti lumma kawana attau ti koba matana. ¹⁷Ndangngu kapiani ka amba o da tu languka sa'tu takkai ni ma si attau ni ma battana, sigilanni yinna ni ma mangngu ta'nda na go yena, ni ma mangngu ta'nda banda mbani attau ni no murani ni ngarana. ¹⁸Walliti ngarandukkanari ni ngerani, marisi papullupia ni kanyakkata ati, amma nakka ni tu ni lakkasa pa tibbarai kanna kirai ni pakira ti banda mbani go yena, ma bani kaddai ni pakira go yena ni kirani ti tu rara; dangngu ni kirani nammu ngasu nammu kabuullu nammu

Chapter 14Tu Nai Muri Allah Da Lodugi ni Lodu Wuddi

¹Baisa kuetai ni Ana Mbembi ni ma ndengira ti pannu palendi Yerusalem ni patakki Bukit Sion, dangngu ma karangngani yinna sangasu pata kabullu pata rata tu, ma mangngu ngara Amana Yinna ti koba matada. ²Yawwa kurangngi ni lii walli ti umma Nai Allah samatu kaguaka we ni ma danggu dangngu samatu punni kaballai ni ma punni katarraka, takka ni li ni pa rangngigu samatu punni ma mangengila kecapi ni ma mangengila ni kecapi da yidda. ³Yidda da lodugi ni lodu wuddi ti saga panyia dangngu ti saga patadi ni ma kayidduka dangngu ti sagada mabokula-mabokula. Atta malli sa'tu amma ma lakkasanggi ni lodu go, sigiladda tu ma sangasu pata kambullu pata ratana ni pa mbadda mbaya waliti pannu tana. ⁴Yidda kadda tu ni ma atta mbussa na pairraka wikki ni kalitta da waliti kawinni. Mullani ma ba yidda ba massalemu purra, ma atta laupu ti kawinni. Yidda kadda tu ni ma keri ni Ana mbembi languka be lau nyianai. Yidda pa mbadda bayara waliti pandua tu rara ni ta'ndani ni wua ni ma kawungnga tutu-Nai Allah dangngu ni Ana Mbembi. ⁵Tomanggi ni kawassu ti rowiwwi da yidda; yidda atta da djalama. Ni Langi Pa Pangindi Waliti Taula Malaikat⁶ Yawwa kuetara malaikat sawawi ma pawurrunga ti paddua awangu, ni mangindi ni panewi ni ma ndassa toma lappaka tutuda yidda ka patomanggi ti yidda ni ma engana ti pannu tana dangngu ti sagubbulani ni kalembu da tu ti katassu ti silu dangngu ti ngera mandiddi tu rara. ⁷Dangngu yinna na panewi waina li ni ma mandunga, "Kai mandautani Muri Allah dangngu kai yani ndassa ati ti yinna mabba takkanassa ni rasi banna padjala nda dangngu banna pa mannangunda. Kai karoduka ti Yinna ma pandowi ni awangu, ni tana, ni tasika dangngu ngarandukkanarri ni mata we." ⁸Baisa, ni malaikat sawawi pa kaduada waini na pakeri dangngu na panewi, "Mbullura, mbadda bulluranisa go ni Babel ma kalada mulla Yinna ma pandowi ngarndukka tu mbadda unnugi ni we anggura takki ati marissaka ni ma atta ndassa." ⁹Baisa, ni malaikat sawawi, pa kataula waini na kerira ndo duada malaikat ma manyulu dangngu na panewi waina li mawandunga, "Nikka hera pungngu wali ni ma karoduka ti ba'da go yena dangngu ti ka salatu ba'nda mbani, dangngu ma kolina sisa ta'nda ti koba matana attau ti lummana, ¹⁰ni tu no enga unnu kaddana we anggura mbani-Nai Allah, ni paburri da waina kalua mbannu na ti koba anggura mbani-Nai Allah, dangngu yinna enga pajarradai waini api dangngu belerang ti sagada malaikat-malaikat ma warasa ti mata-Nai Allah dangngu ti sagana ni Ana Mbembi." ¹¹Dangngu ni kumbisa pajarra dangnga da yidda na sawi toma lappaka yidda atta o amma rasi kalogada ba panjana, ni ladduni dangngu ni kajiddungani, yidda kadda ma karoduka ti ba'nda go yena dangngu sada kasala tuni attau languka hera widdi ni ma kolina ta'nda ngrana." ¹²Gia ni kaddai na ngaragi patunni dangngu ma pawali atina tu warasa ti sada-Nai Allah ni ma pawagi ni pareta-Nai Allah dangngu badda pawai ti dalu-Nai Muri Yesus. ¹³Baisa, kurangngi walini li waliti umma kalada-Nai Allah ni ma panewi, "Kau tulinja gia: waliti ma giana, da pa maringngi pa malalara tu mati ni ma mati ti dalu-Nai Muri." Ni Ngasu-Nai Allah Na panewi, "pulpupakaddai, ndangngu yidda kadda koli kinna badda panjana teki bali kalua waliti kabutta onjada mabba mulla kaddani ni pa pandowida yidda badda kerira yidda. Ni Rasi Tekki ni Pannu Tana" ¹⁴Baisa, kueta walli ni karummangu bela dangngu oni ni ma mandiddi ti pannu karummangu samatu ana tu rara, na pakina rubi taddu ammasa ti katowwana dangngu ni kawitta ma dakkuta ti lummana. ¹⁵Baisa malaikat sawawi da lusa walliti panyiapa sambaya da ti Allah dangngu ni li ma wandunga pa panarruna ti yinna ni ma mandiddi ti pannu karummangu "wongusa ni kawittamu dangngu tekimusa mabba mullani ni rasi tekimu mbadda takka nissa dangngu ni patekimu mbadda raranissa. ¹⁶Makka, yinna ma mandiddi ti pannu karummangu na wongugi ni kawitta na ti pannu tana, mabba rasinasa ba teki ni pannu tana. ¹⁷Baisa walli, malaikat sawawi da lusa waliti umma panyiapa sambani Allah ni ma ti umma kalada Nai Allah, dangngu yinna walli o mannu kawitta na ni ma dakkuta. ¹⁸Dangngu malaikat sawawi walli, ni ma mangngu bisana marisi walli ti api na lusa walliti panyiana. Yinna na panarruna banna waina li ma wandunga ti malaikat ni maketana kawitta ma dakkuta go yena, "wongusa ni kawitta mu go ni ma dakkuta dangngu kau pa kabuwanakka karaku wua anggura waliti pungngi anggura ti pannu tana. ¹⁹Baisa, no ni malaikat na wongugi ni kawitta na ni madakkuta ti pannu tana dangngu na pakabuana karaku wua anggura walliti pungngi anggura ti pannu tana baisa na kawussukandi ti watu pa pandowi wai we anggura ni ma kalada ni mbani-Nai Muri Allah. ²⁰Ba passui ni wua anggura go ti sambali manua ma yani ba pasalakui dangngu ni ra ni ma salaku, walliti alat pa passuwai anggura go yena na takki pa sama kaddani ni jagani ni kakkau djara dangngu ni madetani sarata nammu ngasu stadia.

Chapter 15Pittu Malaiait Ni Mangindi Pittu Sandukka Pannu Tana

¹Yawwa kuetai ni ta'nda sawawi ti awangu, ni ma kalada dangngu ni ma bisa, pittu malaikat ni mangindi pittu sandukka pannu tana, ni kaddai ni sandukka pannu tana ni mbani Nai Muri Allah d panjagi. ²Baisa, o walligi ni paetagu ni ma samatu ni dangngu ni we tasika ni kaca ma pakowuranna ti api dangngu yidda ma mbadda kailai o ni mba'nda yena, ni kasalla tuni ni ma samani we tasikai ni danguni dangngu ni ma ketagi ni kecapi-Nai Allah. ³Yidda da lodugi ni loduNai Musa, ni ata-Nai Muri Allah dangngu ni loduNai ni Ana Mbembi: "Na kaladai dangngu Na bisari ni ngarandukkanarri ni paramma-Mu, o Muri Allah ni maparisi waliti Marisi. Atta mbuatu sakkabikka mawu dangngu na pulupia ni ngarandukkanari ni lara-Mu, o Sanganji sagubbulani ni pannu tana. ⁴Ma herasa ni ma atta mandauta ti sada-Mu, o Muri dangngu ma atta pamanawwaranggui ni Ngara-Mu? Ma mbaddakaddamu yo na ma atta irraka ti sadaNai Allah sagubbulanni ni pannu tana enga maida dangngu da karoduka di saga-Mu mabba mullani ni atta mbuatu saka bikkamu ni pa mbadda patakkamu." ⁵Ba baisaka walliti ngarandukanarri ni ngeranari dia, yawwa kuetai ni umma nyiapa sambaya wai ti Muri Allah, ni ana Umma nyiapa patomanaimi eta dangngu ni palakkasa nai ti Allah, ti umma kalada Nai Allah ni ma atta buwwa. ⁶Pittu malaikat ni mangindi ni pittu sandukka pannu tana go yena lusa waliti panyiapa sambaya wai ti Allah, da pakina kalambi linen ni ma bela dangngu ni ma kajilata, dangngu yidda da pakina ammasa pa dukuda ti kurru. ⁷Ni sisa walliti ma patana pa padadi da ya pittu cangkira walliti ammasa ti pittu malaikat go yena, na mbannu ni mbani Nai Muri Allah ni ma muripa toma londu lappaka. ⁸Ni umma panyiapa sambaya wai ti Allah na mbannu waini kumbisa walliti ndassa ati-Nai Muri Allah dangngu walliti bisa-Na; dangngu atta o amma sa'tu makolina ba piaana banna tama ti umma nyiapa sambaya wai ti Muri Allah ba atta panja kapunissa ti pittu sandukka pannu tana waliti pittu malaikat ndo yena.

Chapter 16Pittu Cangkira ni Ma Issina Mbani-Nai Allah

¹Baisa, ogi ni lii ni mawandunga waliti dalu umma panyia sambaya wai ti Allah ni ma panewi ti tu ma pittu malaikat, "Salakuwu dangngu kau sobugi ni ma pittu cangkira mbani-Nai Muri Allah go yena ti pannu tana."²Malaikat ma kawungnga na salaku dangngu na sobugi ni issi cangkirana ti pannu tana, ma katumbunarisa ni kabillusa ni ma pakabbila ati dangngu na pa paddisara tu ni ma pakina ta'nda ba'nda go yena dangngu ma karoduka ti kasallatuni ni ba'nda go yena.³Malaikat pa kaduada waini na sobugi ni issi cangkiranna ti tasika, makkka ni tasika na pasepani samatu ra, sama tu ra tu mati; dangngu ngarandukkanarri ni ma muripa ti tasika na mati ndabbari.⁴Malaikat pa kataula waini, na sobugi ni issi cangkiranna ti loku dangngu ti mata we, dangngu ngarandukkanarri na paballi ra narri.⁵Baisa, kurangngi ni malaikat ma mangngu kuasa na ti pannu we na panewi, "Yona attau ti'mba sakapapamana, oni ma atta irraka ti mata-Nai Muri, ni ona dangngu ni mbadda ona mabba yo kadda mapadjala ni ngarandukkani gia."⁶Mullani, yidda mbadda sobudassa ni ra da tu-Mu ni mawarasa ti mata-Nai Muri dangngu ra da mabokula-mabokula-Mu. Takka Yona Mu yandarra ra mbadda unnu, yidda panyia-Nai Muri banna panewi."⁷Dangngu yawwa kurangngi ni panyianai Muri banna panewi, "O Muri, Allah ni ma parisi waliti marisi, pullupia dangngu na adilai ni pa padjalamu."⁸Malaikat pa kapata waini na sobugi ni issi cangkiranna ti mata laddu, makka ni mata laddu na yagi kuasa banna pakasira tu rara waina api.⁹Tu rara da kasi walliti ma mbanasa ma lalu lappasa, takka yidda da parussai ni ngara-Nai Muri Allah ni ma mangngu kuasana walliti ngarandukkanarri ni sandukka ti pannu tana giana. Yidda da atta bissuma pamaria dangngu badda paosai Muri Allah.¹⁰Malaikat pa kalimma waini na sobugi ni issi cangkiranna ti pannu panyia mba'nda go yena, makka ni panyiani na dadi kapattani; dangngu yidda da witui ni lammada mullani badda paddisa,¹¹dangngu da parussai ni ngara-Nai Muri Allah ni mati surgana mabba mullani ni paddisa ni rasada dangngu ni kabillu sadda yidda; takka yidda atta da mariama walliti paniri ni pa pandowida.¹²Malaikat pa kanammu waini, na sobugi ni issi cangkiranna ti loku ma kalada, ni patakkida loku Efrat, makka ni we na ollu marakkutai tutuni ba sandia ni larada sangaji walliti pasungnga laddu.¹³Baisa, kuetai waliti nganda ni ni naga, waliti ngandani ni ba'nda dangngu waliti ngandada mabokula makawassu, na lusari ni taulandi ni ngasu irraka ni ma samatu kapakina.¹⁴Mabba yidda kadda ngasu-ngasu irraka ni ma patakkigi ni ta'nda-ta'nda bisa, ni lau ti sangangi ti pannu tana mbadda pa kabuwandarra ka saganggi ni pattau ti laddu kalada, ti laddu-Nai Muri Allah ni ma parisi waliti marisi.¹⁵("Kai etai! Yawwa bakku mai samatu mangawa. Na pamarangngi pa malalara tu ni ma walla pangatta dangngu na pawagi ni ni kalambi ni pa pakina takka dikeri piani ba attana salaku kalolu dangngu tu atta da etamai ni masarri ti kalittada.")¹⁶Baisa walli ndo ni ngasu-ngasu atta ndassa da pa kabuandarra yidda ti panyia ni ma ngarana Harmagedon ni patakki da "Bukit Megiddo", mbegi ni panyia hai panyia mbadda pattau tu mema natti.¹⁷Malaikat pa kapittu waini na sobugi ni issi cangkiranna ti ngallu ma karangngi dassa li ni ma wandunga waliti panyia sambaya wai ti Muri Allah, waliti panyia hai na panewi, "mbadda baisanissa".¹⁸Baisa, eta dassa ni kayallika mi ma kayallika, kangguruka dangngu ni punni kaballa dangngu ni epu pannu tana ma kalada, samatuni ma atta dadi wali kawungnga o ndarra tu rara ti pannu tana kalada langngu takkai go ni epu.¹⁹Go ni panyia ni marami ni ma kalada na mabikka bawi taulani, dangngu ndo ni panyia-panyia marami da tu ti pannu tana na tawesari; dangngu go ni Babel ni ma kalada atta na mbulla mannu manggi Allah cangkira anggura mbani nani ma kabubbaka.²⁰Ni kirra pullau na lanynyaparri dangngu ni tandulla-tandulla atta pa etama sisa.²¹Ni urra es ni ma kalada, ni mbuatuni tomai ti sisa talenta attau sama dangngu taula kambullu pata kilu ni mbuatuni, ni ma kanabu waliti awangu banna dimbara tu rara; takka tu rara da parussai ni ngaranai Muri Allah mullani ni epu urra es go yena, ni ma passandukkai ni pannu tana.

Chapter 17Ni kawinni Ti Pannu Kandinnu

¹Baisa walli, ni sa'tu tu ma pittu na malaikat, ndo ma ketana pittu cangkira da tukki dangngu da panewi ti yawwa, liddagi, "Miawu hammi, napa ku patakkanggi ti sadamu ni hukku tutuda ndo kawinni majangngi kalada, ngara sawawini ni kota Babel, ni ma mandiddi ti pannu we ma dangu. ²Yidda kadda pajangngi dangnga da sangaji-sangaji ti pannu tana, dangngu yidda ni maengana ti pannu tana ma mbadda mawukanna waliti anggura pajangngi dangngada." ³No ni malaikat na karangngaga ti dalu ngasugu ti maradda ginnangu, dangngu kuetai ni kawinni ma mandiddi ti pannu ba'nda ma rara kalittana ni ma mbannu na ngara-ngara ma parussa, ni ma mangngu pittu katowa dangngu ma sakkambulluna kadu. ⁴No ni kawinni na pakina kalambi ungu dangngu kalambi rara ma mananda waina ammasa, watu-watu permata, dangngu mutiara. Yinna na ketagi ni sisa cangkira ammasa ni ma mbannuna pa'jai ati dangnga dangngu ni irraka jangngina. ⁵Ti koba matana na matulini ni ngara ni pa atta lakkasa tu dangu, "Babel ni ma kalada, inna da kawinni ma batta wikkina dangngu ngarandukkani ni pa'jai ati dangnga ti pannu tana." ⁶Ku etai no ni kawinni ni ma mawuka ra da tu ma warasa ti mata-Nai Allah dangngu ra da tu ma etai dangngu ma lakkasani Muri Yesus. Bakku etakissa, ku bangara dangngagi. ⁷Baisa ni malaikat na panewi ti yawwa, "Kaddi dimmu bangara dangngagi? Napa kutakkigui ni pa atta lakkasa tu dangu ti kawinni no dangngu ni ba'nda pa kaletina go ni ma pittuni katowa dangngu ni ma sakkambulluna kadu. ⁸Ni ba'nda ni pa etamu go na mbadda kalli o kaddagi, takka na ni magiana to ammaja dangngu enga gesa lusa kaddani waliti kela birasa pamati dangnga ni ma sagana ti mati atta mbosa. Dangngu yidda ni ma engana ti pannu tana, ni ma mangngu ngarana takka atta na matulimanni ti mbukku kalada ngera muripa waliti kawungnga dadini ni pannu tana, enga bangaradda mbadda etai ni ba'nda go, ni ma mbadda kalli ona, takka ni ma giana badda atta o manja dangngu enga sungnga balini. ⁹Ni ngerani gia kakka ta kalaauragi ni pangadda mandassa dangngu ni ku tu lakkasani pittu katowa go yena ni kaddai ni pittu tandulla panyiapa mandiddi nai ni kawinni ti pannu ni. ¹⁰Pittu katowa go yena, yidda mannu kadda pittu sangaji, ni ma tu ma limma na sangaji waliti yidda mbadda kanabu dakika, ni sa'tu sangaji o punni dangngu ni sa'tu sangaji wali atta na maiou, takka banna mai kakka, yinna enga tunju waikinai. ¹¹Ni ba'nda ni ma mbadda kalli ona, takka ni ma giana atta o ammanja, yinna kadda sangaji pa kawalu waini takka yinna atta na tama ma ti kira tu ma pittuna sangaji yena, dangngu yinna sangaji ti mati atta mbosa. ¹²Ni sakambullukadu ni paetamu, yidda kadda sangaji ma atta koli punna pareta, takka yidda da kolina kuasa badda dadi sangaji sisa jammu ni tarruni badda karangngagi go ni ba'nda yena. ¹³Yidda ma pasamari ni wukku atida dangngu yidda da yai ni kuasa dangngu ni wewenang da yidda ti ba'nda go yena. ¹⁴Yidda da pattau badda lawani ni Ana Mbembi, takka ni Ana Mbembi na pa kailara yidda, mabba Yinna kaddai Muri waliti ngarandukka muri dangngu sangaji waliti ngarandukka sangaji dangngu yidda ma karangngani yinna kadda ni pa kayeka, ni pa pendi dangngu ni ma pawali atina." ¹⁵Baisaka go sakei, ni malaikat na panewi ti yawwa, "Ni we ni paetamu, panyiapa mandiddi nai ni kawinni ma batta wikkina yidda kadda masyarakat, tu madangu, ni panyiada tu dangu dangngu ni silu. ¹⁶Ni sakambullu kadu ni paetamu dangngu ni ba'nda go ni ma atta mbussani ni kawinni ma batta wikkina atta o amma panyiana dangngu na kalolu; dangngu da nga gi ni toluna dangngu da tunnu ti api. ¹⁷Mabbai Muri Allah mbadda taunassa ni ngerani giana ti dalu atida yidda kanna lo'nduni ni wukku ati-Na, banna bissugi pa yani kuasada yidda ti ba'nda go yena lappaka banna tomai ni pullu-Nai Allah banna lo'nduni. ¹⁸No ni kawinni ni paetamu, ni kaddai ni kota kalada ni ma paretara sangaji-sangaji ti pannu tana.

Chapter 18Pa Marubbukai Ni Babel

¹Ba baisa ndabbarisa ni ngarandukkanari, yawwa kuetai ni malaikat sawawi ni ma mburru waliti surga ni ma mangngu kuasana ni makalada, dangngu ni pannu tana na tarrangugi ni ndassana. ²Yinna na panarru waina li ni ma wandunga linnagi, "Mbulura! Mbadda mbuluranisa go ni Babel ni ma kalada! Ni panyia yinni mbadda nyia wainassa kalomunai kamballiku dangngu badda pambali gallu pahukku waindara ngasu mairraka. Panyiapa pasabbunarri ni ngarandukka ma pawurrunga ni ma irraka dangngu pa atta mbussa. ³Mabba mulla kaddani ngarandukka panyia ti pannu tana badda mawukaddaka anggura takki ati jangngida; sangaji-sangaji ti pannu tana mbadda jangngi dangnga dassa yinna. Dangngu ma batta-battana ti pannu tana pambali dedi dassa waliti takki ati irrakanna ni makalada." ⁴Baisa, kurangngi wali ni lii sawawi waliti surga ni ma panewi, "Yimmi ngarandukka tu-Gu Yawwa, lusamikka walli ti panyia hai kapiani yimmi angga tamami ti ndoku djalana dangngu attai koli manggi ni sandukka ni ma dimbai yinna. ⁵Mabba mulla ndoku djalana ma mbadda patowu narisa toma ti awangu dangngu Muri Allah mbadda namu nassa ngarandukka nari ni djalana. ⁶Ni pa pandowini ni kota go tunihai mannu kaddai yinna banna pandowi nda tau baligi sepani ti yinna pandua bali lappita wali ngarandukkanari ni pa pandowina, dangngu ti dalu cangkira ni pa pakina banna kawurranna kanna kawurranja pandua bali lappitai. ⁷Ni dangnguni yinna banna pandassai dangngu banna yagi padedi dangnga ti kalitta wikkina. Yanissa jarra dangngu sandukka ti yinna samatuni danguni go. Mabba mullani yinna na panewi ti dalu atina, 'Yawwa baku mandiddi samatu Ratu, yawwa atta kawinni balu mawura dangngu atta kueta punggu amma sandukka. ⁸Mabba mulla nikkadai, takka ti dalu sisa laddu dinna danguri ni sandukka ni ma mai ti sadana yinna, samatuni ni mati ni sandukka dangngu ni manjiwu. Yinna da tunnu waini api mabbai Muri Allah ni ma badda pa djalai yinna no mangngu kuasana. ⁹Sangaji-sangaji ti pannu tana ni ma mbadda jangngi dangngu ma muripa ti dalu karangnga dedina, enga mangasida dangngu da ndondura badda eta kissa ni kumbisa api patunnu waidai. ¹⁰Da ndengira maleru mulla mandauta dangngagi ni jarrana dangngu da mangasi. "Marubbuka! Marubbukannasa ni panyia ma rami ma kalada, ni Babel, panyia marami ni ma pa kalua go! Mullani ti dalu sisa jam takka ni padjala dangngamu mbadda mainisa!" ¹¹Ndo ma tanggu ndagangu ti pannu tana enga mangasida dangngu da sandukka dangngagi ni panyia marami go mullani atta o ammake sa'tu ma sullu si ri ni pa ndaganguda. ¹²Samatuni ammasa, perak, permata, mutiara, kamba linen kanguddasa, kamba ungu, kamba sutra, kamba Kirmizi, dangngu ngara waliti yai ni ma bu wangi, ngawu-ngawu ni pa pandowi waliti gadunga, waliti yai ni ma djaga si na, waliti tambaga bassi, marmer, ¹³yai kaninggu, rempah-rempah, minya wangi mur, kemenyan, anggura legisa, kapudda kanguddasa, gandum, lembu sapi, mbembi, djara, kereta, ata, lappaka toma ti sangasu tu rara. ¹⁴Yidda da panewi, "ni wuani patakki ni ni ndewamu mbadda jallurannisa waliti kalittamu, ngarandukkanari ni pattangajjangu dangngu ni ma manandana mbadda mosumnarisa waliti sadamu, dangngu attai sullu dimmu marisa." ¹⁵Ndo ma tanggu dagangundi ni ngawu-ngawu ndia, ni ma mbadda dedina mullani ni panyiamarani go, enga ndengira maleruda mulla mandautada waliti jarra ni parasani ni panyia marami go ti dalu tanggu makasida dangngu badda sandukka dangangagi. ¹⁶Yidda da panewi, "Marubbuka! Marubbukaunassa panyiamarami ni ma kalada go ma pakina kalambi linen kanguddasa; ma pakina kamba ungu dangngu kamba kirmizi, dangngu pa mananda wai waliti ammasa, watu-watu prmata dangngu mutiara! ¹⁷Mabba mullani, ti dalu sisa jam takka, ngarandukkanari ni padedi dangnga ndo mbadda ollu mallasanarisa!" Ngarandukkada mangindi kapala, ma kaleti ni kapala, ma layana ti kapala dangngu ngarandukkada tu ma manyarrana panga waliti tasika da ndengira maleru dakku jua. ¹⁸Dangngu da padowu panarruna badda etakissa ni kumbisa api ni matunnui ni panyia marami go. "Ma mbegi ni panyiamarami ma samatu panyiamarami ma kalada gia?" ¹⁹Yidda da sabbara wikkina kumbura ti katowa da dangngu badda pandowu panarruna ti dalu mangasi dangngu ti sandukka ati da, liddagi, " Marubbuka! Marubbukanasa ni panyia marami ma kalada go. Ni ma waliti sadani, ngarandukkada ma mangngu kapalana ti tasika badda pabali tu dedidakka mulla dangunari ni ngawuda! Mabba ti dalu sisa jam takka ni panyia marami go banna ollu dadi kalappuni!" ²⁰Kai sannangumika mullani yinna, rummu surga, rummu tu mawarasa ti sada-Nai Muri, mabokula-mabokula-Nai Muri Yesus dangngu mabokula-mabokulaNai Muri Allah. Mabbai Allah badda panabunassa ni hukku ti panyia marami go tutumu yona. ²¹Baisa, ni sa'tu malaikat ni ma pakaluana dedikanggi ni watu, ni kaladani samatu watu pa passuwai legisa dangngu na kawukanggi ti tasika dangngu na panewi, sama tuni go kaddai ni Babel, panyiamarami ni ma kalada go, ba panabui dangngu atta sullu tabbuka balinasa. ²²Ni lii da tu ma mangengila kecapi, mapuwi sulinga, mapuwi terompeta, dangngu ndo ni musika sawawi atta pasullu rangngi marisa ti dalumu atta o ammandaraka tu ma lakkasa pa pandowi, ma lakkasa pa pandowiri ngarandukkanari ni ma manandana, ni patabbuka ti dalumu. Ni li ni gilanga atta pa sullu rangngi marisa ti dalumu. ²³Ni sabilla illu atta pa sullu rangngi ammasa ti dalumu. Ni li da mani ma lalawi dangngu kawinni ma mangoma atta pasullu rangngi marisa ti dalumu. Mabba ni

katopumu yidda kadda ma kalada-kalada ti pannu tana. Mabba mullani ngarandukka tu mbadda pa onga murraka bau waigi ni parogamu ni ma atta ndassa ni bisani. ²⁴Dangngu, ti dalu panyiamarami go tabbukari ni ra da mabokula-mabokula-Nai Allah, tu ma awarasa ti sada-Nai Muri, dangngu ni ra da ngarandukka tu ni pa mbadda pa pappada ti pannu tana.

Chapter 19Tu Dangu ti Surga Ma pamalangi Muri Allah

¹Ti sambalinni hai, yawwa kurangngi ni lii ni ma punni samatu tu ma pakabuana ti surgu ni ma panewi, "Pamalangu Muri ni patakki Haleluya! Ni paluputa dangnga, ni pandassa dangnga dangngu ni kuasa, ni kaddari ni paketa-Nai Muri Allahnda yitta. ²Mabba ni pa padjalana na pullupia dangngu na atta mbuatu sakabikkama. Mabba yinna mbadda adilanaka kawinni ma batta wikkina ni patakkida pelacur ni ngarandokuni Babel ni ma kalada go, ni ma parussai ni pannu tana waigi ni patana ma atta ndassa. Dangngu mbadda tau balinassa sepani ni ra da ata-Na ti kawinni ma batta wikkina na patakkida pelacur"³Pa pandua wunda waimisa yidda badda panewi, "Pamalangu Allah ni patakki Haleluya! Ni kumbisani ni kawinni ma batta wikkina no mbadda sawinissa toma lappaka." ⁴Baisa, ma duakambullu pata ma mabokula-mabokula dangngu kapatana makhluk go da kasokura dangngu badda karoduka ti Muri Allah ni ma mandiddi ti panyiana, banna panewi, "Amin, Haleluya!"⁵Baisa wali, rangngi walini lii waliti panyiana Allah, "Pamalangu Allah nda yitta, yimmi ngarandukkani ma layani Yinna, ni ma dikku dangngu ni ma kalada, ni ma patambi ti Yinna." Ni Ulla Banna Lalawi ni Ana Mbembi⁶Baisa, yawwa kurangngi ni li samatu tu dangu ma pakabuana, samatu punni obunga, dangngu samatu kaballa ma kalada ma panewi, "Haleluya! Mabba Yinna kadda Muri Allahnda yitta ni maparisi waliti marisi ni ma paretanda.⁷Mai ndai katta sannanguka dangngu katta loduka palodunda dangngu katta ya sa ni ma ndassa ti sada-Na, mabba mullani ni laddu palalawi waina. Ni Ana Mbembi mbadda takkanisa, dangngu ni kawinni pa mangomaNa mbadda sandianka. Kawinni pamangomana: Yidda kadda kalembu tu matua na Allah ni wukkuni. ⁸Ti Yinna badda ya sa kamba linen ni ma kanguddasa⁹Baisa wali, ni malaikat no na panewi ti yawwa, "Kau tulija giana: Pamaringngi pamalalasa ni tu ni pa undangu ti ngera nga pa lalawi wainai ni Ana Mbembi!" Baisa yinna na sullu panewi walli ti yawwa, "Gia nikaddai ni silu ni ma pullupia waliti Muri Allah." ¹⁰Baisaka ku karoduka ti wissina ni malaikat no bakku pamalangi. Takka lummu yinna na panewi ti yawwa, "Amabu ti ni hai ammawu ti sagagu yawwa, ma yawwa atta mannu kaddawa samatuni yona dangngu oli dadigu ni maketa pamandungagi pani ni pa lakkasa dangngu ni paeta ti Muri Yesus. Karodukawu ti Muri Yesus mabba ni palakkasanna dangngu ni pa etanai Muri Yesus ni kaddai ni ngasu katutu. Ni Makaleti Djara Bela¹¹Baisa walli, kuetai ni surgu ni ma mabuwana, dangngu na sungngai ni saniwwu djara bela; yinna ma mandiddi ti kadenga djara no, ni mangarana payami dangngu ni ma pulupia, dangngu ti dalu ma pulupia, yinna na padjalara dangngu na pattau. ¹²Ni matana samani diura api, ti katowana dangu langutakkari ni rubi taddu waliti ammasa wingngira dangngu yinna mangngu ngarani ma matulina ni pa atta lakkasa tu, sigilanni ba Yinna wikki ma lakkasanggi. ¹³Yinna na pakina kalambi kalada ni pa mbadda labbura ti ra dangngu ni ngara-Na: Ni Pullu-Nai Allah¹⁴Ngarandukkada pasukan ni ma ona ti surgu ma keri Yinna, da kaleti djara bela dangngu da pakina kalambi waliti kamba linen ma kanguddasa ni ma bela dangngu ni ma warasa. ¹⁵Walliti ngada-Na na lusai ni sapungngu katopu dakkuta ni pa pakina banna palu waindara tu ti pannu tana. Yinna Na paretara yidda waina takku bassi. Yinna na passui ni anggura ti dalu mbani-Nai Muri Allah ni marisi pamangngu kuasana. ¹⁶Ti kalambi kaladana dangngu ti kesuna ma matulini ni ngara: "SANGAJI WALITI NGARANDUKKA SANGAJI DANGNGU MURI WALITI NGARANDUKA MURI"¹⁷Baisa walli, kuetai ni sa'tu malaikat ni mandengira ti dalu matta laddu, banna panarruna waina li ma wandunga ti ngarandukka ma pawurrunga ti awangu ni ma pawurrunga, "Maika, pakabuanamika kai keri ti ngerani ma kalada ti Allah, ¹⁸kapia kolinami bai nga gi ni tolu da sangaji, ni toluda panglima, ni toluda tu ma pakalua, ni tolu djara dangngu toluda tu ma kaleti djara, dangngu ni tolu ngarandukka tu ma kaloga dangngu tu ma mbembasa waliti pareta, tu madikku dangngu tu ma kalada."¹⁹Baisa, kuetai ni ba'nda go dangngu ndo sangaji ti pannu tana dangngu masukanda yidda badda pakabuana ka pattau lawani ni Yinna ni ma mandiddi ti pannu djara bela go yena dangngu masukanna Yinna. ²⁰Makka ni ba'nda go na yappai, karangngandara mabokula kawassuda ni ma mbadda patakkana ta'nda-ta'nda bisa ti sagani ni ba'nda go dangngu yidda ma karoduka ti kasalla tu ni ba'nda go. Yidda ngarandukkada da lebundara ti dalu api ma kalabba ni ma diura waliti belerang. ²¹Dangngu ndo marisi da pappa waindarra katopu dakkuta ni malusa waliti ngadana yinna ni ma kaleti djara bela no yena dangngu ngarandukkanari ni ma pawurrunga na pambassuri waindi toluda.

Chapter 20Ni Panyia Pa Pareta Nai ni Sangaji Ni Masarata Tauna

¹Baisa walli, yawwa kuetai ni malaikat ni ma mburru waliti surga, na ngindi ni kusi kela birasa pamati dangnga dangngu ni sisa galli bassi ni ma kalada ti lummana. ²Yinna na yappai ni naga go, ni mandu ni ma mbadda kawedana, yiddakadda setan dangngui kamballiku, ni parandina ba sarata tauni ni tarruni. ³Da lebundarra ti kela birasa pamati dangnga, da tonira, da kusira kapiyani yidda ka amba sullu da pangara tu dangu lappaka badda toma ti sarata tau baisa di panjangi. Baisa walihai, yidda da pasalla tunjundarra. ⁴Baisa, yawwa kueta wali ni panyia-panyia-Nai Muri Allah baisa ti pannu ni da mandiddi tu ni pa ya kuasa. Ma tangngu panjala. Yawwa kuetai ni ndewada tu ni timbulla katowa ba mullani ni lakkasanna dangngu ni paetana ti Muri Yesus dangngu ni pullu-Nai Muri Allah, dangngu yidda ma atta karoduka ti saga ba'nda go attau ni kasallatuni dangngu ma atta kawi ta'ndani ni ba'nda go ti koba matada attau ti lumma da yidda. Yidda da muripa bali dangngu da pareta karangngani Kristus ni ma sarata tauna ni tarruni. ⁵Takka ndo tu mati ni ma sawawina atta da sullumu ni pabali makka ba atta na to kappusa ni rasi ni na sarata tauna. Giani kaddai ni kaddi bali ni ma kawungnga. ⁶Da pamarangngi pa malalaraka dangngu warasa ndassa tu makolina tutu ti dalu kaddi bali ma kawungnga go. Ti sada da tu ndo, ni mati pa kaduada waini atta o amma kuasani, takka yidda da dadi mabokula imam-Nai Muri Allah dangngu Muri Yesus, dangngu da pareta karangngani Yinna ti sarata tauni tarruni. Na Kailaka Kamballiku. ⁷Banna tomasa ni rasi baisani ni sarata tau, kamballiku da pasalla balini waliti gallu hukuna. ⁸Yinna banna salaku na paongara tu dangu ti kapata kabissu tana Gog ni ma katowagi ni Nagog da pakabuandara yidda tutuni ba pattau. Ni danguda samatuni ni danguini ni passalai ti tasika. ⁹Yidda da swi ti panyia ma mindara ti pannu tana dangngu da korugi ni panyia enga tunju da ma warasa ti mata-Nai Allah dangngu ni panyia marami ni pambussa ni patakki Israel. Takka lummu, ni api ni ma mburru waliti awangu na pakasira yidda. ¹⁰Baisa, ni setan ni mbadda pa ongara yidda da lebuni ti dalu diura malaga api dangngu balerang. Ti panyiahai mannukadda go ni ba'nda dangngu ndo mabokula kawassu ba lebundarra. Yidda da anjangu langu takka laddu kajiddunganni toma lappaka. Ni Padjala Dangnga Ti Saga Panyia-Nai Muri ma Bela ¹¹Ba baisa wali haika, yawwa kuetai ni panyia-Nai Muri ma bela ni ma kalada dangngu Yinna ni ma mandiddi ti pannuni, ni ma waliti saga-Na ni pannu tana dangngu ni awangu na mallasai dangngu atta sullu tabbukamassa ni panyia tutu da yidda. ¹²Baisa yawwa kueta walira tu mati, ma kalada dangngu madikku mandengira ti saga panyia-Na Muri go yena. Baisa, buwwa danisa ni mbukku kalada dangngu ni mbukku kalada sawawi, ni patakki Mbukku Kalada ni ngera Muripa, dangngu ndo tu mati pa padjala yena mbadda tunihai kaddai ni ma matulina ti mbukku kalada go yena ni patuli kaddai ni paeta dangngu ni pa lakkasa waliti pani pa pandowida yidda. ¹³Ni tasika na pajolandra tu mati ma ona ti tasika, ni pa mati dangnga dangngu Hades da pajola mannundarra tu mati ma ona ti yidda ni pa mbadda padjalada, kirra tu ba kerilolui pani ni pa pandowida. ¹⁴Baisa, ni pamati dangnga dangngui Hades da lebundarra ti dalu malaga api madiura. Gia nikaddai ni mati pa kaduada waini ba hukundarra ti malaga api madiura. ¹⁵Takka ni ngara ni tu ba to kanja ni ma matulina ti dalu mbukku kalada ni matuligi ni ngera muripa, yinna da lebu mannu ti malaga api ni madiura.

Chapter 21Ni Awangu dangngu Ni Pannu Tana Ni Ma Wuddi

¹Baisa walli, yawwa kuetai ni awangu ma wuddi dangngu ni pannu tana ni ma wuddi. Mabba mullanissa ni awangu dangngu ni ma kawungnga dangngu ni pannu tana ni ma kawungnga mbadda mallanissa dangngu tasika walli to mannu ammanja. ²Baisa yawwa kuetai ni panyia ma rami ni ma warasa ti mata-Nai Muri, Yerusalem wuddi, mburrui walliti awangu, walliti Muri Allah dangngu mbadda sandiasa samatu pengantin kawinni ni pamananda tutunai ni lawina. ³Yawwa kurangngi ni lii ni ma wandunga waliti panyia-Nai Muri ni ma panewi, "Ni Umma dikku-Nai Muri Allah ogi ti panddua tu rara. Yinna na engana ti paddua tu rara dangngu tu rara da dadi tu yinnara. Muri Allah wikki na engana ti paddua tu rara dangngu na dadi Allah da tu rara. ⁴Yinna na puasuni ni we matada waliti matada yidda dangngu ni pamati dangnga atta o ammanja, to ammanja ni sandukka ati ni mangasi, dangngu ni paddisa ni pa padda mabba ni ma mema mbadda hallunja." ⁵Yinna ni ma mandiddi ti panyiana Allah na panwi, "Etasa, Yawwa ku padadigi nhgarandukkani banna wuddi, " sullu linna waligi, "Tuliya gia mabba ni patakki-patakkigu gia piani ba wai dangngu na pullupia." ⁶Baisa walli, Yinna na panewi ti yawwa, "Mbadda baisanisa! Yawwa kadda ma kawungnga dangngu ma kamurri ni patakki Alfa dan Omega, Yawwa ku yani pa unnu ti tu ni mamandu waliti mata we pamuripa dangnga bakku ya juagumi. ⁷Yinna ni matalu na koli ndabbandi ngarandukkanari ndia; yawwa kudadi Allahna dangngu yinna Ku-anani. ⁸Takka, samatuni yidda ma mandauta, ma atta pawai dangngu yidda ma lallu sopatanna; tu ma pamati, tu ma mbussa pa batta wikkina patakkida sundal, tu ma mbussagi ni sabara, dangngu ngarandukkada ma kabosuka, da koligi ni panyia da ti dalu malaga api ni ma diura dangngu belerang. Gia nikaddai ni mati duada waini. "Yerusalem Wuddi ⁹Baisa walli, ni sa'tu waliti pittu malaikat ni ma ketana pittu cangkira ni ma mbannu waina pittu sandukka pannu tana ma kamurri go na mai dangngu na panewi ti yawwa, " Maika, ku patakkagai ni pengantin kawinni ti sadamu yona, ni assa ummana ni Ana mbembi no." ¹⁰Baisa, na karangngaga ti dalu ngasugu sagana ti sisa tandulla ni majaga dangngu ni ma kalada langutakka, dangngu na patakkagai ti yawwa goni panyia marami ma atta irraka ndoku djala, ni ma ngarana Yerusalem, ni ma mburru waliti awangu waliti Muri Allah. ¹¹ Ni ma mbannu waina ndassa ati-Nai Muri Allah dangngu ni sambillana samatu permata ni ma mbuatu sina, samatu permata yaspis, ni ma singira samatu kristal. ¹²panyiamarami go mangngu tembokanni ma kalada dangngu ni ma jagai sakambullu duadandi ni malowi. Ni malowi kalada nani sakkambullu duadandi ti kirra malowi kalada o ndara tumma sakkambullu duadara malaikat dangngu ni ngara-ngara da na matulinani ti pannuni ni patakki ngarada ma sakkambullu maduadana kabissu Israel. ¹³Taulandi kaladanari ti tutu pasungnga laddu, taulandi ni malowi kaladanari ni ma sagana ti utara, taulandi ni malowi kaladanari n ma sagana selatan dangngu taulandi ni malowi kaladanari ni ma sagana ti patama laddu. ¹⁴Ni tembokanni ni panyia marami go mangngu sakkambullu dudani watu fondasi dangngu ti kirra pannu watu fondasi go ma matulinari ni ngarada tuma sakkambullu duada mabokulanai ni Ana Mbembi. ¹⁵Malaikat ni ma panewi ti yawwa na ketana sapungngu takku pa ukurawai ni pa pandowi waliti ammasa wingngira, ni pa pakiba ukura waigi ni panyiamarami go, ni malowi kalada-Nai dangngu ni tembokanni. ¹⁶Ni panyiamarami go ni sadani patandi ni kabissunani, ni ukkura ma detani sama dangngu ni ukkura ballaranni. Yinna na ukurai ni panyiamarami go banna waigi ni takku ammasana, sakkambullu duada rata standia; ni madetani, ni ballaranni dangngu ni jagani na pasamani ni ukurannari. ¹⁷Baisa, yinna na ukurai ni tembokanni ni panyia maramo go, sangasu pata kambullu pata hastani, sama dangngu pittu rata duada ngasu centi, ba keni ni ukura tu rara, dangngu tunihai mannu kaddawali ni ukura da malaikat. ¹⁸Ni tembokanni ni panyia marami go da pandowi walliti permata yaspis, dangngu ni panyia marami go da pandowi waliti ammasa ma kaninnukai, samani kaninnuka kaca. ¹⁹Ni fondasi tembokanni ni panyia marami go da pandowi waliti ngarandukka ngara permata ni ma njaga sina. Ni watu fondasi ni ma kawungnga walini ti watu yaspis ni watu pa kaduada waini waliti watu Safir, ni watu pa kataula waini waliti watu mirah, ni watu pa kapata waini nikaddai ni watu zamrud. ²⁰Ni watu pa kalimma waini waliti watu unam, ni watu pa kanammu waini waliti watu Sardis, ni watu pa kapittu waini waliti watu ratna cempaka, ni watu pa kawalu waini waliti watu Beril, ni watu pa kasiwwa waini waliti watu krisolit, ni watu pa sakkambullu waini waliti watu krisopras dangngu ni watu pa sakkambullu sisa waini waliti lazuardi, dangngu ni watu pa sakkambullu duada waini ni kaddai ni watu kecubung. ²¹Ni sakkambullu duada malowi kaladani ni kaddai ma sakkambullu duada na mutiara, kirra malowi kalada da pandowi waliti sisa mutiara. Ni larani ni panyia marami go da pandowi waliti ammasa, ni ma kaninnuka samani kaca. ²²Yawwa atta kuetamai ni panyia pa sambaya wai ti Muri Allah ti dalu panyia marami go, mabbai Muri Allah ni ma mangngu lakkasana dangngu ni Ana mbembi wikki kadda panyiapa sambaya wai ni panyia ni marami go na. ²³Ni panyia marami go atta patakki ma kamata laddu dangngu mullaka pawailangu waigi, mabba nikaddai ni ndassa ati-Nai Muri Allah ma pawailangu ni panyia marami go dangngu ni ana mbembi kaddai ni illuni. ²⁴ Ndo tu dangu da salaku ti dalu sambilani ni panyia maram go dangngu sangaji-sangaji ti pannu tana da

ngindi ni ndassa da yidda ti hai dalina.²⁵ Ni malowi-malowi kaladani atta pa malli toni ammai ni ladduni dangngu
atta o amma kajiddunga ti panyia hai.²⁶ Yidda da ngindi ni ndassa ati dangngu ni ngera mandiddi dadi tu
ngarandukka tu ti dalu panyia marami go.²⁷ Takka lummu atta o amma ma pa njai atina ni ma tama ti dalu
panyia marami go na dangngu walli to mannu amma tu ma sajouruka dangngu tu ma mbussagi ni kabosuka,
takka da kadda da tu ni ma matuli ngarana ti dalu mbukku kalada ngera muripa Ana Mbembi.

Chapter 22

¹Baisa walli, ni malaikat no na patakkagai ti yawwa ni loku we ni pa muripa dangnga, ni ma kaninnuka samatu cristal, ni ma salaku mili waliti panyia-Nai Muri Allah dangngu ni Ana Mbembi. ²Ti paddua lara ni panyia marami go. Ti sapapa bali ba pani ni loku na tumbugi pungngi yai pa muripa dangnga ni ma hasilana sakkambullu duada ngra wua yai, dangngu kirra wulla banna hasilani wuani. Ni ronari ni pungngi yai go da pakigi ba pa tanggasa waina tu dangu. ³Atta sullu o ammarka deka, takka ni panyia-Nai Muri Allah dangngu ni Ana Mbembi, o mannu kaddagi ti dalu panyia marami go ndo attana da karoduka ti Yinna. ⁴Yidda da etai ni ngera-Na dangngu ni ngara-Na ma matulini ti koba matada. ⁵Ni kajiddunga atta sullu o ammanja, takka di piani yidda ba atta da takki sabilla illu dangngu mata laddu, mabba Yinna kaddai Muri Allah ma patarrangura yidda, dangngu yidda da ketagi ni pareta toma lappaka. Ni Mai-Nai Muri Yesus Kristus ⁶Ni malaikat no na panewi ti yawwa, "Ngarandukkanari ni pa panewi waigu gia kai wai dangngu na pulupia. Muri Allah waliti ngasuda mabokulanna Yinna, na palewara malaikat-Na kadda patakkagi ndo ti ata-Na pani ni ma gesa padadi. ⁷Rangngimi, yawwa gesa hammi kaddaga! Na pamarangngi pa malala sa ni tu ni ma pakeri lolui ni panewi-panewi ni ngera katutu ti mbukku kalada gia." ⁸Yawwa, Yohanisa ni ma mbadda rangngi dangngu ma etari ngarandukkanari ndo. Bakku rangngisa dangngu bakku etarisa ngarandukkanari, yawwa ku karoduka bakku pa malangi ti wissinai ni malaikat ni ma mbadda patakkagari ngarandukka nari ndo ti sadagu yawwa. ⁹Takka lummu, yinna na panewi ti yawwa, "Amba tunihai ammai, yawwa atta mannu kaddawa samatuni yona dangngu ndo olidadigu, do mabokulanai Allah dangngu samatuni yidda no ma kerilolui ni panewi-panewi ti dalu mbukku kalada gia, pamalangi Muri Allah." ¹⁰Baisa walli ni malaikat no na panewi ti yawwa, "Amba kusidai ni panewi-panewi ni ngera katutu ti dalu mbukku kalada gia mabbai ni rasini mbadda tukkinissa." ¹¹Ammanakka ni tu ma tulisangngi ni ma atta ndassa kanna pandowisa ni ma atta ndassa, tu ma atta warasa ti saga-Nai Allah, ka amba na warasa pangatta, tu ni ma mbussagi ni ma ndassa kanna pandowisa ni mandassa, dangngu ni ma atta irraka ndoku djala ka amba na irraka pangatta makka ndoku djala." ¹²"Rangngimi, yawwa simba hammi kaddaga! Dangngu yawwa kungindi ni uppagu ka ya balini sepani kira tu keri pani ni pa pandowina. ¹³Yawwa kadda Alfa dangngu Omega, ni ma kawungnga dangngu ni ma kamurri, ni ma manyulu dangngu ni ma manggamurri. ¹⁴Pamarangngi pamalalaraka yidda ni ma basai ni kalambi kalada da yidda. Dikeri piani yidda badda mangngugi ni pungngi yai pa muripa dangnga gona dangngu ta tama ti panyia marami go kadda tamma waliti malowi-malowi kaladani. ¹⁵Ni ma ona ti sambaliwu panyia marami go yidda kadda asu-asu, tu ma pasalakui ni ma atta ndassa, ndo tu ma pa kanoma, ma mbussana pa pamati, ma mbussana pa sabara dangngu tu ma mbussagi ni kabosuka. ¹⁶Yawwai, Muri Yesus mbadda palewaguraka malaikat-Gu kadda panewi ni paetada dangngu ni pa lakkasada ti sadamu yona ni ngera ngarandukkanari dia tutda kalembu tu matua. Yawwa kadda kalungnga dangngu ni buru la dadi -Nai Daud ni patakkida kandinnu pasungnga laddu ni matarrangu. ¹⁷Ngasu-Nai Allah dangngu ni pengantin kawinni no na panewi, "Maimika, ammandara tu ni ma rangngi gia kadda panewi 'Maimika' Ammandara tu ni ma mandu kaddamai; ammandara tu ni ma sandia pateki we pamuripa dangnga ni pa ya jua." Ni Toni ni ¹⁸Yawwa kupanewi ni paetagu dangngu ni pa lakkasangu ti sada ngarandukka tu ni ma rangngi ni panewi ma katutut ti mbukku kalada gia; "Nikka ba o kakka ni ma ta'mbagi pani-pani ti panewi-panewi gia, Muri Allah na ta'mbagi ti sadana ngarandukkani ni sandukka ni ma matulina ti dalu mbukku kalada gia. ¹⁹Dangngu, nikka ba o kakka ni ma pakurangui pani-pani waliti panewi-panewi ti dalu mbukku kalada ma katutu gia Muri Allah Na teki balini tutna waliti pungngi yai pa muripa dangnga, waliti panyia marami ma warasa ti saga-Nai Muri, dangngu waliti ngera-ngeru ni ma matulina ti dalu mbukku kalada gia." ²⁰Yinna ni ma panewi ni etana dangngu ni palakkasana tutunani ni ngera-ngeranari dia, na panewi, "pulupiakaddai, yawwa simba hammi kaddaga." Amin! Maiwuka, Muri Yesus! ²¹Ni muripa pakoli jua waliti Muri Yesus na koru maga gallu opami yimmi na ngarandukkani. Amin.